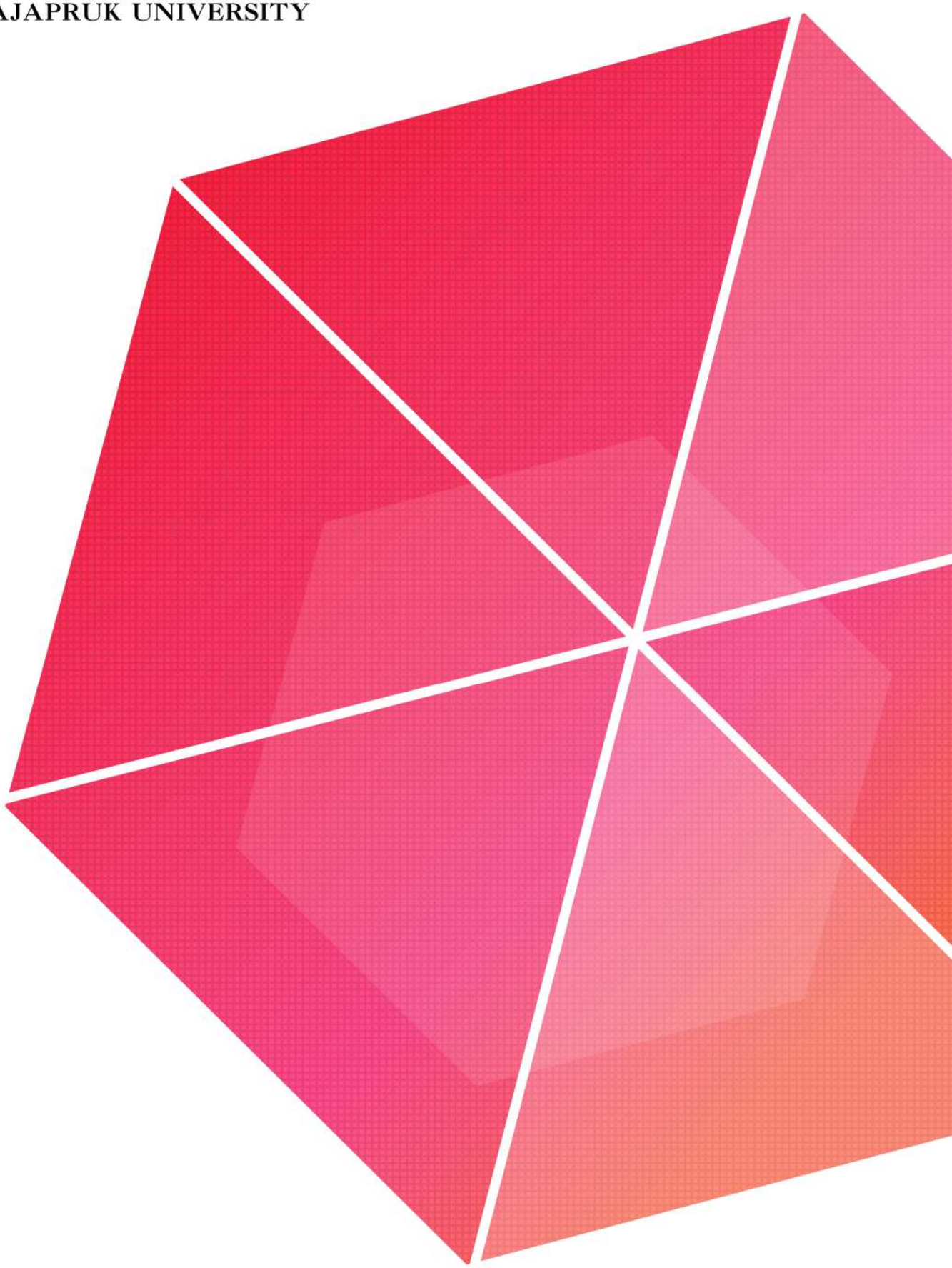
มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์
RAJAPRUK UNIVERSITY

ISSN 2985-0355 (ONLINE)

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์

ปีที่ 10 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2567)

บทบรรณาธิการ

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ ฉบับนี้ได้เข้าสู่ปีที่ 10 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม - สิงหาคม 2567) วัตถุประสงค์ของการจัดทำวารสารเพื่อเป็นแหล่งเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการและเผยแพร่ผลงานที่เป็นองค์ความรู้ทางวิชาการใหม่ ๆ ที่เป็นบทความวิจัย บทความวิชาการ บทความปริทัศน์ และบทวิจารณ์หนังสือที่เกี่ยวข้องกับศาสตร์ต่าง ๆ ทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์หรือศาสตร์สาขาอื่น ๆ ที่ใกล้เคียง วารสารฉบับนี้ประกอบด้วยบทความวิชาการจำนวน 2 บทความ บทความวิจัย จำนวน 28 บทความ ซึ่งเป็นบทความที่ให้ความรู้และเป็นประโยชน์ที่ผู้สนใจสามารถนำไปใช้ในการต่อยอดงานวิจัยหรืองานวิชาการรวมถึงการนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาคุณภาพงานหรือสร้างสรรค์ธุรกิจด้านต่าง ๆ

บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ในฉบับนี้ ผ่านการตรวจสอบและประเมินคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิที่เชี่ยวชาญในศาสตร์ที่เกี่ยวข้องจำนวน 3 ท่านต่อบทความ เพื่อให้ทุก ๆ บทความมีคุณภาพตามมาตรฐานทางวิชาการ ทั้งนี้เนื้อหาในทุกบทความที่ตีพิมพ์เป็นความคิดเห็นของผู้เขียนหรือผู้วิจัย กองบรรณาธิการทำหน้าที่ตีพิมพ์ เผยแพร่เพื่อการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้เท่านั้น

กองบรรณาธิการขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้พิจารณาผลงานทางวิชาการ ขอบคุณผู้เขียนที่ได้ส่งบทความลงตีพิมพ์ และขอบคุณผู้อ่านทุกท่านที่ให้การสนับสนุนและให้ความสนใจในการติดตามอ่านวารสารของมหาวิทยาลัย และท้ายสุดกองบรรณาธิการขอเชิญชวนผู้สนใจทุกท่านร่วมส่งผลงานเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ โดยสามารถศึกษาคำแนะนำในการเตรียมต้นฉบับเพื่อจัดส่งได้ที่เว็บไซต์ https://so03.tci-thaijo.org/index.php/rpu

อรุณี สำเภาทอง
บรรณาธิการ

บรรณาธิการ

อรุณี สำเภาทอง

กองบรรณาธิการวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กัญญภัทร	นิธิศวราภากุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฐิติมา	โห้ลำยอง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
รองศาสตราจารย์ ดร.ทิวัตถ์	มณีโชติ	สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์
ศาสตราจารย์พัชนี	เชยจรรยา	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนงค์	ไต่วัลย์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
ดร.พัชร	พิลึก	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์
ดร.จุฬาภร	กระเทศ	สำนักวิชาการกระทรวงสาธารณสุข
รองศาสตราจารย์ ดร.วชิระ	บุณยเนตร	จุฬาลงกรณ์หาวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.รัชลิดา	ลิปิกรณ์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.สมถวิล	วิจิตรวรรณา	มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กรัณย์พัฒน์	อิ่มประเสริฐ	มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์
ดร.สุกัญญา	สุดารารัตน์	มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์
อาจารย์แก้วกัญญา	เสวกสุริยวงศ์	มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณากลั่นกรองบทความวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ ปีที่ 10 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม - สิงหาคม 2567)

รศ.ดร.สุทธินันทน์	พรหมสุวรรณ	มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
ผศ.ดร.เจษฎา	ความคุ้นเคย	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
ผศ.ดร.ณัฐวุฒิ	วิเศษ	มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์
รศ.ดร.สุวรรณา	คุณดิลกณัฐวสา	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสรรค์
ผศ.ดร.ฐิติมา	โห้ลำยอง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
ผศ.สรศักดิ์	มั่นศิลป์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ผศ.ดร.ดิฐารัตน์	ลีวรางกุล	ผู้อำนวยการสถาบันการศึกษา
ผศ.พัชรินทร์	เศรษฐีชัยชนะ	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
รศ.ดร.สมถวิล	วิจิตรวรรณา	มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์
ผศ.ดร.ธิปัตย์	โสตธิวรรณ์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
ผศ.ดร.ธิดารัตน์	ตันติรัตน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
ดร.รสสุคนธ์	ทับพร	มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์
ดร.ศรันย์	นาคณอม	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
รศ.ดร.เพ็ญศรี	ฉิรินัง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
รศ.ดร.สมบูรณ์	ศิริสรรหิรัญ	มหาวิทยาลัยมหิดล
ผศ.ดร.สิรินธร	สินจินดาวงศ์	มหาวิทยาลัยศรีปทุม
ผศ.ดร.อธิวัฒน์	เจี่ยวิวรรธน์กุล	มหาวิทยาลัยมหิดล
ดร.ศัสยมน	สังเว	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
ผศ.ดร.ดวงเนตร	ธรรมกุล	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
รศ.ดร.อะเคื้อ	กุลประสูติดิลก	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ผศ.ดร.ปณต	มานะวิโรจน์	มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์
รศ.ดร.ทิวัตถ์	มณีโชติ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ผศ.ดร.สำเริง	อ่อนสัมพันธุ์	มหาวิทยาลัยชินวัตร
ดร.พงศ์ศรันย์	พลศรีเลิศ	นักวิชาการอิสระ
ดร.พิธาน	แสนภักดี	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
ผศ.ดร.กุสุมา	ดำพิทักษ์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
ดร.พรรณเพ็ญ	สิทธิพัฒนา	มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์
ผศ.ดร.สุภาภรณ์	ตั้งดำเนินสวัสดิ์	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

ดร.ฉัตรพล	มณีกูล	มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์
ดร.อุทุมพร	อยู่สุข	มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์
ดร.สุนันทา	สังขทัศน์	มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์
ผศ.ดร.สุภา	ทองคง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
ดร.จักรกฤษณ์	มะโหฬาร	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
รศ.ดร.อัจศรา	ประเสริฐสิน	มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
ดร.นิติศักดิ์	ไพโรจน์	มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์
ผศ.ปิ่นรัตน์	สิริพันธ์พงศ์	มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์
ผศ.ดร.สุดาสวรรค์	งามมงคลวงศ์	มหาวิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอก
ผศ.ดร.ชุมพล	รอดแจ่ม	มหาวิทยาลัยสวนสุนันทา
ผศ.ดร.อนัญญา	โพธิ์ประดิษฐ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
รศ.ดร.ทิวัตถ์	มณีโชติ	สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์
ผศ.ดร.ปริวรรต	สมนึก	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
ผศ.ดร.นภาวรรณ	เนตรประดิษฐ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
ผศ.วันทิกา	หิรัญเทศ	มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์
ผศ.ดร.นิษฐา	หรุ่นเกษม	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
รศ.สุรศักดิ์	บุญอาจ	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
ดร.สุกัญญา	สุดารารัตน์	มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์
รศ.ดร.เมษา	นวลศรี	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
ผศ.ดร.ณัฐกันต์	สุขชื่น	มหาวิทยาลัยรังสิต
ผศ.ดร.พิชามญชุ์	จำรัสศรี	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ผศ.สุมลนิตย์	เกิดหนุนวงศ์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ดร.อัญชลี	ภู่ผะกา	มหาวิทยาลัยมหิดล
ดร.ปิยะพันธ์	พิชญ์ประเสริฐ	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ผศ.อาภาภรณ์	ดิษฐเล็ก	มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์
รศ.ดร.ดวงตา	สราญรมย์	มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์

สารบัญ

บทความวิชาการ

- **บทบาทนักทรัพยากรมนุษย์ในหน่วยงานภาครัฐไทยยุคดิจิทัล**
  : ณัฏฐกร วัธโท 1
- **นโยบายของภาครัฐในการส่งเสริมอุตสาหกรรมผลิตชิ้นส่วนรถยนต์**
  : อธิวัฒน์ อนุเวช, เพ็ญศรี ฉิรินัง, สมพร เฟื่องจันทร์ และ วิวัฒน์ กรมดิษฐ์ 23

บทความวิจัย

- **การวินิจฉัยมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง เลขยกกำลัง ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายมัธยม)**
  : เพ็ญผกา เจือบุญ, นพพร แหยมแสง และ วรนุช แหยมแสง 38
- **แนวทางการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อบริหารงานวิชาการของโรงเรียนจักรคำคณาทร จังหวัดลำพูน**
  : วิทยา วรรณมะกอก สังวาร วังแจ่ม และ สุรศักดิ์ สุทธสิริ 52
- **การบริหารการจัดการเรียนรู้ทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ในยุคดิจิทัล ของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสะเมิง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2**
  : ภาณุพงศ์ วงค์หล้า, สิทธิชัย มูลเขียน และสาโรจน์ แก้วอรุณ 69
- **ความสัมพันธ์ของความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน จิตวิญญาณในการทำงาน และผลการปฏิบัติงานของพนักงาน**
  : นัทวรรษ เอี่ยมสำอางค์ และ จุฑามาศ ทวีไพบูลย์วงษ์ 85
- **แนวทางสร้างความผูกพันในองค์กรเพื่อส่งเสริมครูผู้สอนยอดเยี่ยม โรงเรียนในสหวิทยาเขตศรีวิชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน**
  : จิณณ์พัชฌาณ์ วงค์ตันกาศ, ชัชรินทร์ ชวนวัน และ ธีระภัทร ประสมสุข 100
- **ประสิทธิภาพการนำมาตรการป้องกันและควบคุมการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ไปปฏิบัติ: กรณีศึกษา เขตพื้นที่อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย**
  : พุฒิพงศ์ พิมพะนิตย์ และ อรนันท์ กลันทปุระ 115
- **กลยุทธ์การบริหารวิชาการตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานศึกษาธิการภาค 3**
  : ปวริศ นันทรัตน์กุล, วราภรณ์ ไทยมา และ ภัทราวดี มากมี 132

- **การบริหารความเสี่ยงที่มีผลต่อการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตกรุงเทพมหานคร**
  : ดวงกมล ชาลีกุล และ อนงค์ ไต่วัลย์ 152
- **ความสัมพันธ์ระหว่างรายงานความยั่งยืนที่ได้รับการรับรองกับมูลค่ากิจการของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในกลุ่มดัชนี SET 100**
  : ปริญญา ก้อนอาทร และ วรวิทย์ เพ็ชรรื่น 169
- **ผลกระทบเชิงเศรษฐกิจของการจัดตั้งสายการบินขนส่งเฉพาะสินค้าระยะไกลสัญชาติไทย**
  : ชวัลวิทย์ โตจิต และ มาโนช โลหเตปานนท์ 184
- **ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชีของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี**
  : วารุณี อุดแก้ว, สุนทรีย์ ตั้งศรีวงศ์ และ กนกพร สุรณัฐกุล 199
- **การยอมรับเทคโนโลยีที่มีผลต่อความตั้งใจใช้โปรแกรมบัญชีออนไลน์ของนักบัญชีในสำนักงานบัญชีในเขตภาคเหนือตอนล่าง**
  : กานต์พิชชา สาเสียง และ สุนทรีย์ ตั้งศรีวงศ์ 220
- **แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารการขับเคลื่อนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและดิจิทัลของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา**
  : เฟื่องฤทธิ์ ศรีนวล, สมบูรณ์ ศิริสรรหิรัญ, ภัทร์ พลอยแหวน และ ศรีสมบัติ โชคประจักษ์ชัด 237
- **แนวทางการจัดการขยะชุมชนเพื่อป้องกันการเกิดขยะทะเลโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา ชุมชนริมคลองในเขตเทศบาลเมืองลัดหลวงและองค์การบริหารส่วนตำบลทรงคนอง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ**
  : กรกช วงศ์สำราญ และ อุ่นเรือน เล็กน้อย 257
- **ความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานในธุรกิจโลจิสติกส์ในประเทศไทย**
  : ณัฐวุฒิ วิเศษ 278
- **การพัฒนาชุดฝึกทักษะการเขียนขยายความโดยใช้อินโฟกราฟิกจากมุขปาฐะเกี่ยวกับวัดสิงห์ ตำบลบางคูเวียง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี**
  : อาภาภรณ์ ดิษฐเล็ก 293
- **การปฏิบัติตามแนวทาง 7 อุปนิสัยสีเขียวของผู้บริโภคในจังหวัดนนทบุรี**
  : กรัณย์พัฒน์ อิ่มประเสริฐ 311

- **การพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อสร้างทักษะอาชีพในท้องถิ่น เรื่องการพัฒนาไข่เค็มและกระเทียมดอง โรงเรียนบ้านเวียงแหง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3**
  : ชัญญณัท จงสุข, ประกอบ สาระวรรณ และ ปรีชาชาญ อินทรชิต 327
- **คุณภาพชีวิตในการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานการประปานครหลวง (สำนักงานประปา 18 สาขา)**
  : รุ่งนภา ฮวบสวรรค์ และ อรนันท์ กลันทปุระ 345
- **แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวหมู่บ้านมอญห้วยน้ำใส อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี**
  : ปรรณิกา มีครุฑ และ โสภา ขันทะเสน 363
- **การส่งเสริมคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากร องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา**
  : อนิรุจน์ ยิ่งผล และ กมลวรรณ วรรณธนัง 380
- **การวิเคราะห์ภาพลักษณ์ของตัวละครเอกหญิงและจินตภาพในนวนิยาย ชุดนักสืบสตรีศรีอยุธยาของพงศกร**
  : ณัฏฐ์ ไตรเลิศ 394
- **กระบวนการตัดสินใจของประชาชนในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร วันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2565**
  : เยาวลักษณ์ ชาวบ้านโพธิ์ และ วิทยา ชินบุตร 410
- **ความเต็มใจที่จะจ่ายค่าบริการนำเข้าสินค้าแบบเร่งด่วนทางอากาศ**
  : กชนันท์ เวชบรรพต และ สมพงษ์ ศิริโสภณศิลป์ 427
- **การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาในยุคปกติใหม่ของโรงเรียนชลประทานเขื่อนแม่กวงจิราธิวัฒน์อุปถัมภ์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2**
  : สุทธิรัตน์ ชูศรี สังวาร วังแจ่ม และ สาโรจน์ แก้วอรุณ 440
- **การพัฒนาทักษะการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้เทคนิคการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง (TPR) ร่วมกับวิธีสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ (CLL)**
  : ธนัฐเทพ สุวรรณโคตร และ เรวณี ชัยเชาวรัตน์ 457
- **การวิเคราะห์การใช้ประโยคความซ้อนในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560**
  : พงศธร หวานสนิท และ วิชุนี พันธ์น้อย 472

- **ความรับผิดชอบต่อสังคมของกรมธนารักษ์ กระทรวงการคลัง ตามความคิดเห็นและการรับรู้ของบุคลากรส่วนกลาง**

  : วิภารัตน์ พลังองอาจ ศรินทร์ ขันติวัฒนะกุล และ สิริพัฒน์ เสวิกุล 487

บทบาทนักทรัพยากรมนุษย์ในหน่วยงานภาครัฐไทยยุคดิจิทัล

Roles of Human Resource in Thailand's Government Organizations in the Digital Era

ณัฏฐกร วัธโท
นักวิชาการอิสระ
E-mail: nattagorn_ball@hotmail.com
Nattagorn Watto
Independent Scholar

รับเข้า : 10 พฤษภาคม 2565 **แก้ไข :** 16 มิถุนายน 2565 **ตอบรับ :** 21 มิถุนายน 2565

บทคัดย่อ

บทความวิชาการฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอบทบาทของนักทรัพยากรมนุษย์ในหน่วยงานภาครัฐไทยยุคดิจิทัล โดยนำเสนอให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของหน่วยงานภาครัฐไทยภายใต้กระแสโลกาภิวัฒน์ ที่เกิดการเปลี่ยนแปลงแบบผลิกผัน (Disruptive Change) ทางด้านดิจิทัล เป็นปัจจัยก่อให้เกิดแนวคิดสู่การเป็นภาครัฐไทยยุคดิจิทัล (Digital Government) ในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานภาครัฐ ในการนี้ กระแสนโยบายการขับเคลื่อนหน่วยงานภาครัฐไทยยุคดิจิทัลได้ส่งผลต่อการปฏิวัติทางอาชีพ (Career Disruption) ของนักพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของหน่วยงานภาครัฐไทย ซึ่งต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากรภาครัฐให้มีสมรรถนะสูงต่อการเปลี่ยนแปลง จากผลการศึกษาสรุปได้ว่า บทบาทของนักทรัพยากรมนุษย์ในหน่วยงานภาครัฐไทยยุคดิจิทัล ได้แก่ 1) เป็นนักทรัพยากรมนุษย์มืออาชีพที่มีความเข้าใจในเทคโนโลยี 2) เป็นนักวางแผนการบริหารและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เชิงกลยุทธ์ 3) เป็นนักสื่อสารและประสานการปฏิบัติงานภายในหน่วยงาน และ 4) เป็นนักเชื่อมโยงการบริหารและพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในยุคดิจิทัล นอกจากนี้ นักทรัพยากรมนุษย์หน่วยงานภาครัฐไทยยุคดิจิทัลยังต้องให้ความสำคัญกับแนวทางการบริหารและพัฒนาบุคลากรภาครัฐไทย ยุคดิจิทัล ได้แก่ 1) การพัฒนาระบบนิเวศในการทำงานที่ส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้และการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง 2) การพัฒนากรอบทักษะเพื่อการทำงานในยุคดิจิทัลและศตวรรษที่ 21 และการสร้างนวัตกรรมที่ตอบสนองต่อการขับเคลื่อนภารกิจตามแผนการพัฒนา และ 3) การปลูกฝังบุคลากรภาครัฐให้มีกรอบความคิดในการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง การมุ่งเน้นประโยชน์ส่วนรวม สามารถประยุกต์หลักสากลอย่างเหมาะสม และสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพภายในสภาพแวดล้อมที่ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล

คำสำคัญ: บทบาทนักทรัพยากรมนุษย์ หน่วยงานภาครัฐไทย ยุคดิจิทัล

ABSTRACT

This article aims to present the roles of human resource in Thailand's government organizations in the Digital Era. Presenting the changes of Thai government organizations under the globalization trend, disruptive changes which occur in the digital aspect. It is a factor causing the concept of being the Thai government in the digital era (Digital Government) to increase the efficiency of government administration in this regard. Thailand in the digital age has affected the career disruption of human resource developers of Thai government organizations which must focus on the development of government personnel to be highly competent to change. The result of the study concludes that the roles of human resource professionals in Thai government organizations in the digital era are: 1) being a human resource professional who understands technology 2) being a strategic human resource management planner 3) being a communicator and coordinating internal operations organization and 4) being a management link and develop the potential of personnel in the digital era. In addition, human resource professionals in Thai government organizations in the digital era must focus on guidelines for the management and development of government personnel in the digital era, namely: 1) development of work ecosystems that promote and support learning and personnel development 2) Developing skills frameworks for working in the digital age and the 21st century and creating innovations that respond to mission-driven development plans, and 3) cultivating government personnel to have a learning framework. and self-development, focusing on the common good able to apply international principles appropriately and can operate effectively in a digital technology-driven environment.

Keywords: Roles of Human Resources, Thai Government Organizations, Digital Era

บทนำ

หน่วยงานภาครัฐนับได้ว่าเป็นกลไกสำคัญของระบบราชการที่มีบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบตามสิทธิชอบธรรมทางกฎหมายในสายป่านการขับเคลื่อนมิติการบริหารราชการแผ่นดิน รวมถึงการกำหนดและถ่ายโอนนโยบายสาธารณะเพื่อเป้าประสงค์ในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศตามแนวทาง นโยบาย และทิศทางการพัฒนาของประเทศ ในการนี้ หน่วยงานภาครัฐจึงต้องมีความสามารถเดินหน้ายุทธศาสตร์การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มุ่งเน้นสู่ประสิทธิภาพและประสิทธิผล ทั้งนี้ฟันเฟืองสำคัญที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อผลลัพธ์การดำเนินภารกิจของหน่วยงานภาครัฐ คือ “ทุนมนุษย์”

(Human Capital) ซึ่งถือเป็นทรัพยากรเชิงสินทรัพย์ (Asset) ที่มีคุณค่า อันเป็นทุนที่ประกอบไปด้วยองค์ความรู้ ทักษะ ความสามารถ และประสบการณ์ ทั้งที่ติดตัวมา (Innate) และเกิดขึ้นผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสม (นิสดารก์ เวชยานนท์, 2551: 2) ดังนั้น การพิจารณาพัฒนาระบบราชการจำเป็นต้องดำเนินการควบคู่ไปกับการพัฒนาระบบการบริหาร (Management) และพัฒนา (Development) ทุนมนุษย์ของภาครัฐให้สอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม ทั้งในมิติด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และกระแสเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งในสถานการณ์ปัจจุบันมีลักษณะเปิดกว้างและสลับซับซ้อนมากขึ้น (ฉัฏฐ์สุดา ชัยโฉม จักรี ศรีจารุเมธีญาณ และชุลีพร นาหัวนิล, 2564: 242)

ภายใต้กระแสทิศทางการเปลี่ยนแปลงแบบผลิกผันทางด้านดิจิทัล (Digital Disruption) ซึ่งมีความเป็นพลวัตหรือมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ได้ส่งผลต่อการปรับโครงสร้าง รูปแบบกิจกรรมทางเศรษฐกิจ กระบวนการออกแบบนโยบาย กระบวนการผลิตสินค้าและบริการ นอกจากนี้ยังมีผลต่อรูปแบบการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐที่ต้องปรับตัวอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ การอาศัยหลักปัญญาประดิษฐ์ หลักการใช้ระบบการวิเคราะห์ฐานข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ โดยมีดิจิทัลเป็นโครงสร้างพื้นฐาน ได้ก้าวเข้ามามีอิทธิพลต่อรูปแบบการดำรงสถานะของระบบราชการว่าจะสามารถปรับตัวได้หรือไม่ ดังปรากฏชัดอย่างเป็นรูปธรรมในสาระภายใต้กรอบทิศทางการพัฒนาประเทศตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี ด้านที่ 6 คือ การปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ (ประกาศ เรื่อง ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561- 2580), 2561) ได้ให้ความสำคัญกับประเด็นยุทธศาสตร์ที่มุ่งเน้นการปรับเปลี่ยนบทบาทภาครัฐ ยึดหลักภาครัฐของประชาชน เพื่อประชาชน และประโยชน์ส่วนรวม ในอนาคตภาครัฐต้องมีความสามารถในการให้บริการภายใต้ระบบเศรษฐกิจที่มีการแข่งขัน รวมทั้งมีสมรรถนะสูง มีวัฒนธรรมการดำเนินภารกิจแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์และผลประโยชน์สาธารณะ ตลอดจนมีความทันสมัย และมีความพร้อมที่จะปรับตัวให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีการนำนวัตกรรม เทคโนโลยีข้อมูลขนาดใหญ่ และระบบการทำงานที่เป็นดิจิทัลเข้ามาประยุกต์ใช้ในภารกิจและหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ ภายใต้สาระสำคัญของประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การประกาศแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) (2564) ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน ยังได้ผลักดันให้ทุกองค์การของภาครัฐเข้าสู่กระบวนการปรับเปลี่ยนเป็นรัฐบาลดิจิทัล (Digital Government Transformation) โดยมีเป้าหมายเพื่อให้หน่วยงานภาครัฐมีความพร้อมด้านดิจิทัลแพลตฟอร์ม (Digital Platform) และการให้บริการ ที่เป็นดิจิทัล รวมถึงมีระบบข้อมูลและข้อมูลขนาดใหญ่ (Big data) สำหรับการตัดสินใจ การบริหารจัดการ การดำเนินภารกิจ และการกำกับติดตาม โดยขับเคลื่อนสู่การมีรูปแบบการบริการแบบครบวงจรที่มีคุณภาพ ทั้งในสภาวการณ์ปกติและเร่งด่วน และสอดคล้องกับความต้องการของสาธารณะ

บริบทข้างต้นนอกจากจะมีผลโดยตรงต่อการปรับตัวในระดับหน่วยงานของรัฐแล้ว ยังส่งผลต่อความพร้อมของระบบการบริหารและพัฒนาบุคลากรภาครัฐ (ทุนมนุษย์) เพื่อเป็นกลไกสนับสนุน

สู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล โดยมิติการทำงานในอนาคตจะถูกปรับเปลี่ยนจากการทำงานด้วยมือไปเป็นการทำงานบนระบบอัตโนมัติ (Smart Services) ซึ่งมีลักษณะเปิดและเชื่อมโยงกระบวนการทำงานและข้อมูลดิจิทัลทั้งภายในและระหว่างหน่วยงานมากขึ้น ในการนี้ บทบาทของนักทรัพยากรมนุษย์ภายในหน่วยงานภาครัฐยุคดิจิทัลจึงมีความสำคัญ โดยความท้าทายในบริบทด้านการเปลี่ยนแปลงองค์การภาครัฐในศตวรรษที่ 21 ดังกล่าวนี้ ขึ้นอยู่กับประเด็นด้านคน (People) ด้านภารกิจ (Work) และด้านวิถีการดำรงชีวิต (Life) โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องคน ซึ่งในมิติด้านทุนมนุษย์ในยุคดิจิทัลนั้นไม่ได้ขึ้นอยู่กับด้านปริมาณอีกต่อไป แต่ได้ให้ความสำคัญกับความสามารถในด้านการคิดสร้างสรรค์ ความสามารถในด้านการสื่อสารและประสานงาน ความสามารถในด้านการปรับตัว ซึ่งถือได้ว่าเป็นความสามารถของแต่ละบุคคลที่จะรับรู้ เข้าใจประมวลผล ตอบสนองสิ่งต่างๆ อย่างทันท่วงทีและเหมาะสม อันถือได้ว่าเป็นทักษะ Soft Skill (ชัยรัตน์ ชามพูนท กมลพร กัลยาณมิตร สถิตย์ นิยมญาติ และทัศนีย์ ลักขณาภิชนชัช, 2564: 197) ดังนั้น นักทรัพยากรมนุษย์ในหน่วยงานภาครัฐจึงต้องปรับบทบาทไปสู่การเป็นนักทรัพยากรมนุษย์มืออาชีพ มุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงผ่านการแสวงหาความรู้ที่ทันต่อสถานการณ์มาปรับใช้ในกระบวนการทำงานทั้งในด้านการบริหารและพัฒนากำลังคนภาครัฐให้มีสมรรถนะทางเทคโนโลยี รวมทั้งสามารถให้คำปรึกษาเชิงกลยุทธ์ในด้านมิติทรัพยากรมนุษย์แก่ผู้บริหารของหน่วยงานและสามารถเชื่อมโยงบุคลากรกับเทคโนโลยีให้สอดคล้องกันอย่างเหมาะสม (บุญอนันต์ พินัยทรัพย์, 2563: 175)

บทความฉบับนี้ จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลทางวิชาการเพื่อนำเสนอบทบาทของนักทรัพยากรมนุษย์ในหน่วยงานภาครัฐไทยยุคดิจิทัลที่จะต้องปรับตัวอย่างรวดเร็ว สามารถจัดเตรียมและพัฒนางานที่มีมูลค่าสูง รวมทั้งมีสมรรถนะในด้านระบบการบริหารกำลังคน สามารถผลักดันภารกิจของหน่วยงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ ทั้งนี้ ความสำเร็จของทิศทางการพัฒนาภาครัฐภายใต้กรอบการพัฒนาประเทศจึงขึ้นอยู่กับความสามารถของนักทรัพยากรมนุษย์ยุคดิจิทัล

แนวคิดเกี่ยวกับทุนมนุษย์

ภายใต้กระแสการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมในศตวรรษที่ 21 หรือที่เรียกกันโดยทั่วไปว่ายุคโลกาภิวัฒน์ (Globalization) ได้มีอิทธิพลต่อการสร้างสังคมแห่งองค์ความรู้เพื่อการแข่งขันทั้งในมิติด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และกระแสเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งถือได้ว่าเป็นฐานสำคัญต่อกระบวนการพัฒนาประเทศ โดยมีลักษณะสำคัญ 4 ประการ ได้แก่ ประการแรก นวัตกรรมและการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีสารสนเทศนำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงของความรู้ของทรัพยากรมนุษย์ ประการที่สอง การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มีความสำคัญต่อแนวทางการขยายองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้มากขึ้น ประการที่สาม เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นโครงสร้างพื้นฐานสำคัญสำหรับใช้ประมวล รักษา ถ่ายโอน และสื่อสาร และประการสุดท้าย นโยบายของภาครัฐและรูปแบบการแข่งขัน

ทางเศรษฐกิจมีการแข่งขันกันอย่างรวดเร็ว (พสุธิดา ตันตราจิณ พิไลพรรณ นวานุช ไกรภพ กฤตสวนนท์ และสุภัคศิริ ปราการเจริญ, 2559: 117) จากบริบทข้างต้นได้ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงฐานคติเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรมนุษย์ กล่าวคือ จากช่วงการบริหารงานบุคคล (Personnel Management) ซึ่งเน้นการดำเนินกระบวนงานแบบงานประจำภายใต้กฎและระเบียบ เช่น การบรรจุ การแต่งตั้ง การเลื่อนเงินเดือน เป็นต้น โดยมองว่าบุคลากรเป็นแรงงานและต้นทุนการผลิตเท่านั้น จากนั้นได้วิวัฒนาการมาสู่ช่วงการบริหารทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Management) ซึ่งให้ความสำคัญกับบุคลากรในฐานะทรัพยากรขององค์การและเกิดการพัฒนาแผนบริหารและพัฒนาการทำงานของบุคลากรที่เชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ขององค์การมากขึ้น และในยุคปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ส่งผลให้งานหลายประเภทถูกทดแทนด้วยเครื่องจักรหรือคอมพิวเตอร์ บทบาทของบุคลากรจึงเปลี่ยนแปลงไปเป็นผู้ควบคุมการดำเนินงานมากขึ้น ดังนั้นบุคลากรจึงต้องมีองค์ความรู้ ทักษะ และความสามารถที่สอดรับกับบริบทการเปลี่ยนแปลง ในการนี้บุคลากรจึงถูกมองว่าเป็นทรัพย์สินของหน่วยงานที่มีคุณค่า จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ไม่ใช่ต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายที่เป็นภาระของหน่วยงานเช่นในอดีตอีกต่อไป ซึ่งฐานคติแนวใหม่ดังกล่าว คือ การบริหารทุนมนุษย์ (Human Capital Management) (กันยารัตน์ จันทร์สว่าง และสุภาวดี พรหมบุตร, 2562: 211-212)

ทุนมนุษย์มีรากฐานมาจากแนวคิดและทฤษฎีฐานทรัพยากร (Resource-based View) โดยได้กล่าวถึงทรัพยากร (Resource) และความสามารถ (Capability) ที่มีลักษณะแตกต่างจากองค์การอื่นๆ 4 ประการ กล่าวคือ ประการแรก ทรัพยากรที่ได้มาจะต้องเป็นสิ่งที่มีคุณค่า (Value) ประการที่สอง สามารถแสวงหาได้ยาก (Rarity) ประการที่สาม หน่วยงานคู่แข่งสามารถลอกเลียนแบบได้ยาก (Imitability) และประการสุดท้าย ทรัพยากรที่มีคุณค่าของหน่วยงานเหล่านี้ไม่สามารถแสวงหาเพื่อนำมาทดแทนได้ (Non-substitutable) (Barney, 1991: 105-106)

นอกจากนี้ ทุนมนุษย์ปรากฏครั้งแรกในบทความเรื่อง Investment in Human Capital ของวารสาร American Economic Review ในปี ค.ศ. 1961 โดย Theodore W. Schultz ซึ่งได้ให้คำจำกัดความของทุนมนุษย์ว่าเป็นทรัพยากรเชิงสินทรัพย์ (Asset) ที่มีคุณค่า เป็นทุนที่ประกอบไปด้วยองค์ความรู้ ทักษะ ความสามารถ และประสบการณ์ ทั้งที่ติดตัวมาและเกิดขึ้นผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสม หากมนุษย์มีโอกาสได้เรียนรู้และสั่งสมประสบการณ์มากขึ้นเท่าใดย่อมจะส่งผลต่อการเกิดคุณค่าในทุนมนุษย์มากขึ้นเท่านั้น รวมทั้งสามารถสร้างคุณค่าให้กับหน่วยงานได้ในกระแสการแข่งขันของสังคม ทั้งนี้ คำว่าทุนมนุษย์มีองค์ประกอบ 3 ประการ ได้แก่ ประการแรก ทุนทางปัญญา (Intellectual Capital) กล่าวคือ องค์ความรู้ ความสามารถ ทักษะ และประสบการณ์ที่มนุษย์ได้สั่งสมตลอดช่วงชีวิต โดยให้หมายความรวมถึงความรู้ที่มีอยู่ภายในตัวมนุษย์ (Tacit Knowledge) ประการที่สอง ทุนทางสังคม (Social Capital) กล่าวคือ การมีเครือข่ายความสัมพันธ์ในการสนับสนุน

โอกาสที่นำไปสู่การสร้างคุณค่าทางสังคม เช่น การสร้างความน่าเชื่อถือภายในสังคม เป็นต้น และประการสุดท้าย ทุนทางอารมณ์ (Emotional Capital) กล่าวคือ เป็นทุนที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์ของมนุษย์ เช่น การตระหนักรับรู้ตนเอง (Self-awareness) การมีศักดิ์ศรี (Integrity) และการมีความยืดหยุ่น (Resilience) (พฤทธิพงศ์ จักกะพาก, 2564: 357)

กล่าวโดยสรุป การบริหารบุคลากรของหน่วยงานท่ามกลางกระแสยุคโลกาภิวัฒน์ที่เป็นพลวัตจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการมองบุคลากรในฐานะทุนมนุษย์ ดังนั้น หน่วยงานต้องสนับสนุนให้ทุนมนุษย์ได้มีโอกาสพัฒนาศักยภาพทั้งในด้านความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ ที่ถูกต้องเหมาะสมและต่อเนื่อง โดยยิ่งทุนมนุษย์มีคุณภาพและศักยภาพมากขึ้นเท่าใดย่อมส่งผลต่อโอกาสในการประสบความสำเร็จของหน่วยงานมากขึ้นเท่านั้น

ทรัพยากรมนุษย์ยุคดิจิทัล

ด้วยบริบทการบริหารบุคลากรในฐานะทุนมนุษย์ท่ามกลางกระแสยุคโลกาภิวัฒน์ข้างต้นนั้น การบริหารทรัพยากรมนุษย์จากเดิมที่ยึดติดกับงานลักษณะเอกสารและไม่ท้าทาย ได้เปลี่ยนผ่านมายังยุคดิจิทัลที่สังคมถูกขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ หรือที่เรียกว่ายุค “Digital Era” อันส่งผลให้บทบาทของฝ่ายบริหารทรัพยากรมนุษย์ต้องทำงานเชิงรุกมากขึ้น รวมทั้งมีความสามารถในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อขับเคลื่อนกลยุทธ์ในการบริหารและพัฒนาบุคลากร ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่สนับสนุนให้บุคลากรเกิดการพัฒนาศักยภาพและคุณภาพชีวิต (HR NOTE, 2562) ทั้งนี้ วิวัฒนาการด้านทรัพยากรมนุษย์กับการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี ประกอบด้วย 4 ยุคสำคัญ (บงกช เจนจรัสสกุล, 2564: 58-60) ได้แก่

1. ยุคแรก (ช่วงปี ค.ศ. 1990 - 2000) เป็นช่วงเวลาของการเริ่มต้นในการเปลี่ยนแปลงระบบงานด้านทรัพยากรมนุษย์จากการดำเนินงานเป็นกิจวัตร (Routine) ที่เน้นการจัดเก็บข้อมูลของกิจกรรม โดยมีจุดประสงค์เพื่อติดตามความก้าวหน้าของบุคลากร เช่น การรับบุคลากรใหม่ การเข้างาน การลา เป็นต้น เพื่อนำข้อมูลเหล่านั้นมาใช้ประกอบการพิจารณาขั้นเงินเดือนหรือรางวัล ในห้วงดังกล่าวนี้ การนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานด้านทรัพยากรมนุษย์ส่งผลทำให้บุคลากรด้านทรัพยากรมนุษย์สามารถนำทรัพยากรที่มีอยู่ เช่น เวลา บุคลากร มาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถือได้ว่าเป็นจุดเปลี่ยนของการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้เพื่อแทนที่การดำเนินงานที่เน้นการใช้กระดาษในการจัดเก็บข้อมูล

2. ยุคที่สอง (ช่วงปี ค.ศ. 2004 - 2012) เป็นการเปลี่ยนแปลงของระบบเทคโนโลยีที่เน้นการผสมผสานของระบบ เพื่อให้ข้อมูลที่ถูกจัดเก็บเกี่ยวกับบุคลากรนั้นสามารถนำมาใช้ในการวิเคราะห์และแสดงให้เห็นความเชื่อมโยงกันของข้อมูลความสามารถของบุคลากร ทำให้องค์การสามารถบริหารจัดการบุคลากรที่มีความสามารถภายในองค์การให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้น การก้าวเข้าสู่ยุคที่สอง

นอกเหนือจากที่เป็นผลของการพัฒนาและนำเสนอเทคโนโลยีที่มีความสามารถมากยิ่งขึ้นแล้ว ยังเป็นการเพิ่มคุณค่าของการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อสกัดกั้นจุดบอดของระบบเทคโนโลยีที่ถูกนำมาใช้ในยุคแรก กล่าวคือ ด้านปัญหาการขาดมุมมองที่เชื่อมโยงกันของข้อมูลอันเป็นผลมาจากการดำเนินงานในรูปแบบเอกเทศ เทคโนโลยีจึงถูกออกแบบมาเพื่อการบริหารจัดการบุคลากรผู้มีความสามารถ (Talent Employee) โดยผ่านการนำข้อมูลด้านสมรรถนะและศักยภาพมาใช้เพื่อดำเนินการจัดกลุ่มตำแหน่งหรืออันดับ เพื่อให้บุคลากรกลุ่มผู้มีศักยภาพเป็นกลไกสำคัญที่จะสามารถช่วยพัฒนางานเพื่อตอบสนองเป้าหมายของหน่วยงาน

3. ยุคที่สาม (ช่วงปี ค.ศ. 2012 - 2017) เป็นช่วงเวลาที่เน้นการใช้เทคโนโลยีเพื่อสร้างความผูกพันระหว่างบุคลากรภายในหน่วยงาน เทคโนโลยีจึงได้รับการออกแบบเพื่อเน้นการจัดการแบบมีส่วนร่วม การประมวลความเหมาะสม การจัดการด้านวัฒนธรรม ส่งผลทำให้กรอบการดำเนินงานด้านทรัพยากรมนุษย์เปลี่ยนแปลงจากแนวคิดการบริหารจัดการกลุ่มบุคลากรผู้มีความสามารถสูง (Talent Management) ไปสู่แนวทางการดำเนินงานภายใต้แนวคิดการบริหารจัดการคน (People Management) โดยให้ความสำคัญกับสภาพทางจิตใจ การสร้างความผูกพัน การมีประสบการณ์ในงานที่ดี และการมอบอำนาจให้กับบุคลากรดำเนินงานในภารกิจสำคัญของหน่วยงานมากขึ้น

4. ยุคที่สี่ เป็นยุคที่เริ่มต้นตั้งแต่ช่วงปี ค.ศ. 2020 โดยกลุ่มของเทคโนโลยีในช่วงเวลาดังกล่าวได้รับการพัฒนาโดยมุ่งเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพของการทำงาน มีความยืดหยุ่น และเน้นทำงานเป็นทีมงาน โดยมีเป้าหมายเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีที่สุด ผลของแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีตั้งแต่ช่วงหลังของยุคที่สามจนถึงการพัฒนาเทคโนโลยีในยุคที่สี่นั้น บ่งชี้ให้เห็นว่าการดำเนินงานด้านทรัพยากรมนุษย์ได้ถูกเปลี่ยนแปลงไปสู่การดำเนินงานที่มุ่งเน้นการปรับปรุงประสบการณ์การทำงานของบุคลากรภายในหน่วยงาน

กล่าวโดยสรุป มิติการบริหารทรัพยากรมนุษย์ได้ขับเคลื่อนเข้าสู่ยุคที่สี่ ซึ่งอยู่ภายใต้อิทธิพลของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเน้นที่ประสิทธิภาพการดำเนินภารกิจ อาศัยการทำงานที่เน้นความยืดหยุ่นบนพื้นฐานของการทำงานเป็นทีม และการดำเนินงานที่มุ่งเน้นการเสริมสร้างสมรรถนะทั้งในด้านความรู้ ทักษะ และประสบการณ์การทำงานของบุคลากรภายในหน่วยงานที่สอดรับกับการก้าวเข้าสู่สังคมยุคดิจิทัล

การเปลี่ยนแปลงอย่างผลิกผัน

บริบทการก้าวเข้าสู่สังคมยุคดิจิทัลในปัจจุบัน นับได้ว่าเป็นผลลัพธ์จากการเปลี่ยนแปลงอย่างผลิกผัน (Disruptive Change) จากการพัฒนาเทคโนโลยีถึงขีดสุดที่สามารถสร้างนวัตกรรมใหม่ให้เกิดขึ้น เช่น ผลิตภัณฑ์ ช่องทางการบริการ และเกิดผลกระทบต่อมูลค่าของสินค้าหรือบริการ

โดยการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเป็นผลมาจากแนวความคิด ความเชื่อ และทัศนคติของมนุษย์ที่ได้เปิดรับความท้าทายในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่อยู่ตลอดเวลา (วชิรวัชร งามละม่อม, 2565: 180)

การเปลี่ยนแปลงอย่างผลิกผัน คือ การเปลี่ยนแปลงแบบหนึ่งแต่เป็นการเปลี่ยนแปลงในวิธีใหม่ เป็นการเปลี่ยนแปลงที่ทำให้สิ่งเดิมยังคงดำรงอยู่และมีบางสิ่งต้องหายไป ซึ่งกระแส Disruptive Change มีองค์ประกอบ 4 ประการ (ชัชชญา พีระธรณิศร์, 2563: 128) ได้แก่ ประการแรก มีความรวดเร็ว กล่าวคือ เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและรุนแรงด้วยการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ ประการที่สอง มีความวิตกกังวล กล่าวคือ เป็นวิธีการทำงานที่มาจากมุมมองของมนุษย์รุ่นใหม่ที่เป็นผลลัพธ์จากการศึกษาค้นคว้ารูปแบบการดำเนินชีวิตแบบใหม่ ประการที่สาม มีการเจริญเติบโตทางด้านธุรกิจ หรือ Startup กล่าวคือ เป็นผลลัพธ์จากกลุ่มคนที่ไม่ต้องการปฏิบัติตามแบบแผนการดำเนินชีวิตแบบเดิมเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของมนุษย์ในสังคมที่เปลี่ยนไป และประการสุดท้าย มีการเพิ่มขึ้นของข้อมูลข่าวสารอย่างรวดเร็วและเกิดการอำนวยความสะดวก กล่าวคือ ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีการสื่อสารส่งผลต่อความสามารถในการเรียนรู้อย่างทันท่วงทีในทุกที่ทุกเวลา ด้วยข้อมูลข่าวสารจำนวนมหาศาลที่ส่งผ่านกันอย่างเสรีในสังคมยุคดิจิทัล นอกจากนี้ศาสตราจารย์ Christensen แห่งมหาวิทยาลัย Harvard ได้อธิบายในประเด็นนี้ว่าการเปลี่ยนแปลงอย่างผลิกผันถือเป็นแนวทางที่สถานประกอบการขนาดเล็กหรือสถานประกอบการรุ่นใหม่ที่มีปริมาณทรัพยากรทางการบริหารไม่มากนัก แต่มีความสามารถในการสร้างผลกระทบต่อมูลค่าทางธุรกิจให้กับสถานประกอบการขนาดใหญ่ที่มีประสบการณ์ในภาคอุตสาหกรรมเดียวกัน (Christensen, McDonald, Altman & Palmer, 2018: 5-6)

การเปลี่ยนแปลงอย่างผลิกผันดังกล่าวยังได้เข้ามาเปลี่ยนแปลงแนวทางการปฏิบัติงานเช่นกัน โดยการนำเทคโนโลยีและสื่อในรูปแบบดิจิทัลเข้ามาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน ส่งผลทำให้หน่วยงานและบุคลากรต้องปรับตัวและเปลี่ยนวิธีการทำงานอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพื่อให้สอดรับต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในอนาคต ดังนั้น บุคลากรในหน่วยงานต้องเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะ ประสบการณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านนวัตกรรมสารสนเทศ สื่อเทคโนโลยีการเรียนรู้ทักษะชีวิตและอาชีพ เพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่การทำงานที่มีความซับซ้อนมากขึ้น ประเด็นท้าทายในอนาคตที่หน่วยงานต้องเตรียมรับมือจากผลกระทบการเปลี่ยนแปลงอย่างผลิกผัน (พลวศิษฐ หล้ากาศ, 2564: 253-254) ได้แก่ ประการแรก รูปแบบการแข่งขันในโลกยุคดิจิทัล กล่าวคือ การนำเทคโนโลยีเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของในการทำงาน ซึ่งสามารถเชื่อมโยงข้อมูลอย่างอิสระและไร้ขีดจำกัดมากขึ้น รวมทั้งกระบวนการผลิตจะเน้นไปยังการเพิ่มประสิทธิภาพของเทคโนโลยีดิจิทัลครบวงจร ดังนั้น หน่วยงานจำเป็นต้องส่งเสริมให้บุคลากรมีศักยภาพต่อการเปลี่ยนแปลง และประการที่สอง รูปแบบการทำงานในยุคดิจิทัล กล่าวคือ อิทธิพลของระบบอินเทอร์เน็ตส่งผลให้เกิดโครงสร้างเครือข่ายโทรคมนาคมอย่างกว้างขวาง รวมทั้งมีการพัฒนาอุปกรณ์รองรับการใช้งานซึ่งทำให้เกิดระบบ

การทำงาน การทำธุรกรรมแบบไร้สายในสังคม ตลอดจนเกิดบรรยากาศการทำงานผ่านเทคโนโลยีสำหรับการประสานงาน ดังนั้น หน่วยงานจำเป็นต้องวิเคราะห์เชิงยุทธศาสตร์ในการบริหารลักษณะการทำงานของบุคลากรให้สอดคล้องกับสังคมยุคดิจิทัล

กล่าวโดยสรุป การทำงานภายใต้สังคมยุคดิจิทัลในปัจจุบันเป็นผลลัพธ์จากการเปลี่ยนแปลงอย่างผลิกผัน (Disruptive Change) ซึ่งเข้ามามีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงแนวทางการปฏิบัติงาน ดังนั้น หน่วยงานจำเป็นต้องส่งเสริมศักยภาพของบุคลากรให้เกิดองค์ความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ที่จำเป็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานโดยอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการเข้าสู่รูปแบบการทำงานในอนาคตอย่างเหมาะสม

มิติด้านทรัพยากรมนุษย์ของภาครัฐไทยยุคดิจิทัล

การให้ความสำคัญกับมิติด้านทรัพยากรมนุษย์ของภาครัฐไทยภายใต้สังคมยุคดิจิทัล ถือได้ว่ามีความสำคัญต่อความสำเร็จของเป้าหมายกระแสการพัฒนาระบบราชการ กล่าวคือ หน่วยงานภาครัฐเป็นกลไกสำคัญของระบบราชการไทยที่มีบทบาทขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ ในการนี้ แนวความคิดการพัฒนาหน่วยงานภาครัฐไทยสู่การเป็นภาครัฐดิจิทัล (Digital Government) จึงเกิดขึ้นเพื่อเป็นปัจจัยขับเคลื่อนขีดความสามารถในการบริหารงานภาครัฐและเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินนโยบายสาธารณะ

ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การประกาศแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) (2564) กำหนดให้หน่วยงานภาครัฐไทยต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารงานและการบริการภาครัฐไปสู่ระบบดิจิทัล เน้นการปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารงานเพื่อมุ่งสู่การเป็นหน่วยงานสมรรถนะสูง สามารถแก้ไขปัญหาได้ทันต่อสถานการณ์ โดยอาศัยศักยภาพและโอกาสจากเทคโนโลยีเข้ามาประยุกต์ใช้ในการตัดสินใจเชิงนโยบาย กำกับติดตาม และการบริหารหน่วยงานในอนาคต

นอกจากนี้ ตามความในประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การประกาศแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580) (2562) ประเด็นด้านการบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ ยังได้กำหนดให้หน่วยงานภาครัฐไทยต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากรภาครัฐให้มีความรู้ ความสามารถสูง มีทักษะการคิดวิเคราะห์ และมีทักษะการปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม รวมทั้งมีระบบการพัฒนาขีดความสามารถของบุคลากรภาครัฐให้มีสมรรถนะที่ทันสมัย

การพัฒนาบุคลากรภาครัฐจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้หน่วยงานภาครัฐของไทยสามารถขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศภายใต้บริบทความท้าทายและการเปลี่ยนแปลงแบบพลิกผัน ในการนี้ สำนักงานข้าราชการพลเรือน (สำนักงาน ก.พ., 21 กันยายน 2563) จึงได้นำเสนอประเด็นการพัฒนา 3 ประการ ที่เกี่ยวข้องกับ การบริหารทรัพยากรมนุษย์ภาครัฐในยุคดิจิทัล ได้แก่

1. การพัฒนาระบบนิเวศในการทำงาน (Ecosystem) ที่ส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้และการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง เพื่อส่งเสริมให้องค์การภาครัฐมีสภาพแวดล้อมและระบบการทำงานที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการพัฒนากรอบความคิดและกรอบทักษะสำหรับการทำงานท่ามกลางความท้าทายภายใต้สังคมยุคดิจิทัลและศตวรรษที่ 21 ซึ่งสภาพแวดล้อมและระบบการทำงานที่เหมาะสมจะเป็นปัจจัยสนับสนุนให้บุคลากรภาครัฐสามารถแสดงพฤติกรรรมที่คาดหวังตามกรอบความคิดและกรอบทักษะออกมาได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

โดยมีแนวทางการดำเนินงาน 5 แนวทาง ประกอบด้วย 1) พัฒนากลไกในระบบการบริหารและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เชื่อมโยงกัน เช่น การวางแผนอัตรากำลังคน การสรรหา การเลื่อนตำแหน่ง การประเมินผลการปฏิบัติงาน ความก้าวหน้าในอาชีพ และการสืบทอดตำแหน่ง เป็นต้น 2) กำหนดแนวทางการพัฒนา มาตรฐานความสำเร็จของการพัฒนา ตลอดจนพัฒนาเครื่องมือและเทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อความต้องการของบุคลากร เช่น ระบบการจัดการการเรียนรู้ ระบบการจัดการข้อมูลความรู้ การเรียนรู้ระบบออนไลน์และหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้บุคลากรภาครัฐเข้าถึงแหล่งความรู้ และสามารถแลกเปลี่ยนความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ร่วมกันได้ 3) สร้างวัฒนธรรมหน่วยงานที่ช่วยสนับสนุนให้บุคลากรสามารถเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยกำหนดให้เป็นค่านิยมร่วมของหน่วยงาน และกระตุ้นให้บุคลากรตระหนักถึงความสำคัญต่อการพัฒนาศักยภาพของตนเองเพื่อให้ทันต่อสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลง 4) สร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมให้บุคลากรมีคุณภาพชีวิตที่ดีด้วยการผสานชีวิตส่วนตัวและการทำงานเข้าด้วยกัน (Work-Life Integration) และ 5) สร้างเครือข่ายระหว่างส่วนราชการและภาคเอกชนทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อพัฒนาบุคลากรภาครัฐให้มีกรอบความคิดและทักษะที่จำเป็นในการบริหารจัดการที่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน

2. การพัฒนากรอบทักษะ (Skillsets) เพื่อการทำงานในยุคดิจิทัลและศตวรรษที่ 21 และการสร้างนวัตกรรมที่ตอบสนองต่อการขับเคลื่อนภารกิจตามแผนการพัฒนาประเทศ เพื่อให้บุคลากรภาครัฐมีทักษะที่จำเป็นในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ สามารถสร้างผลลัพธ์ในเชิงนวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อภาครัฐและประชาชน พัฒนาบุคลากรภาครัฐให้มีทักษะที่จำเป็น 3 กลุ่มทักษะ ได้แก่ ทักษะเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Skillset) ซึ่งเป็นทักษะในการตอบสนองต่อบริบทการเปลี่ยนแปลงทั้งในมิติการทำงานและการใช้ชีวิต ทักษะด้านภาวะผู้นำ (Leadership Skillset) ซึ่งเป็นทักษะที่ช่วยให้บุคลากรบริหารงานได้ตามบทบาทหน้าที่ รวมทั้งเตรียมความพร้อมในความก้าวหน้าตามเส้นทางอาชีพ และทักษะตามสายงาน (Functional Skillset) ซึ่งเป็นทักษะที่ช่วยให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานอย่างมืออาชีพตามบริบทของงาน

โดยมีแนวทางการดำเนินงาน 3 แนวทาง ประกอบด้วย 1) กำหนดแนวทางการพัฒนาบุคลากรที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของหน่วยงานและทิศทางการพัฒนาประเทศ เพื่อส่งเสริมให้

บุคลากรได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง 2) พัฒนาบุคลากรให้มีทักษะที่จำเป็นสอดรับกับการทำงานและการใช้ชีวิตในยุคดิจิทัลและศตวรรษที่ 21 โดยกำหนดรายละเอียดกรอบทักษะสองกลุ่มทักษะ ได้แก่ ทักษะเชิงยุทธศาสตร์และทักษะด้านภาวะผู้นำ และ 3) ส่งเสริมให้บุคลากรเรียนรู้และทำงานร่วมกันเพื่อพัฒนาทักษะในการปฏิบัติงานเป็นเครือข่าย สนับสนุนให้บุคลากรได้รับการพัฒนาผ่านการลงมือปฏิบัติในโครงการต่างๆ

3. ปลูกฝังบุคลากรภาครัฐให้มีกรอบความคิดในการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง การมุ่งเน้นประโยชน์ส่วนรวม สามารถประยุกต์หลักสากลอย่างเหมาะสม และสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพในสภาพแวดล้อมที่ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อให้บุคลากรภาครัฐมีคุณลักษณะของการเป็นผู้ใฝ่เรียนรู้และพัฒนา ให้ความสำคัญกับประโยชน์ส่วนรวม ทำงานด้วยความเป็นธรรมไม่เลือกปฏิบัติ และมีทัศนคติแบบสากลที่สอดรับกับยุคดิจิทัล เพื่อร่วมสร้างภาครัฐที่ทันสมัย โดยมีแนวทางในการปลูกฝังกระบวนการทางความคิดในการทำงาน กล่าวคือบุคลากรสามารถใช้และดึงศักยภาพของเทคโนโลยีดิจิทัลในการประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติงาน เข้าใจรูปแบบและทิศทางของเทคโนโลยีและดิจิทัลที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว

กล่าวโดยสรุป กระแสนโยบายการขับเคลื่อนหน่วยงานภาครัฐไทยสู่การเป็นภาครัฐดิจิทัลได้ส่งผลต่อมิติด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ของภาครัฐ โดยการปรับเปลี่ยนระบบการทำงานด้านบริหารทรัพยากรมนุษย์เป็นระบบดิจิทัล รวมทั้งให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากรภาครัฐให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะการปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม ดังนั้น หน่วยงานภาครัฐจึงมีบทบาทสำคัญในการสร้างระบบนิเวศในการทำงานที่เหมาะสมและส่งเสริมให้บุคลากรเกิดการเรียนรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อการทำงานในยุคดิจิทัล

บทบาทนักทรัพยากรมนุษย์ในหน่วยงานภาครัฐไทยยุคดิจิทัล

นโยบายการขับเคลื่อนองค์การภาครัฐไทยยุคดิจิทัลถือเป็นวาระสำคัญ ได้ส่งผลต่อการปฏิวัติทางอาชีพ (Career Disruption) ของนักพัฒนาทรัพยากรมนุษย์หน่วยงานภาครัฐ ซึ่งต้องปรับบทบาทการทำงานเชิงรุก เน้นความคิดสร้างสรรค์ ประกอบกับการนำเทคโนโลยีเข้ามาปรับใช้ในการบริหารและพัฒนาบุคลากร (พระปลัดสมเกียรติ อสุธโร อินถา ศิริวรรณ และระวิง เรืองสังข์, 2564: 79) สอดคล้องกับผลการศึกษาของธารทิพย์ พจน์สุภาพ และรุ่งอรุณ กระแสร์สินธุ์ (2564: 15-16) ที่อธิบายว่าภายใต้สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงในปัจจุบันได้ส่งผลกระทบต่อบทบาทของนักพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในการเป็นผู้นำของหน่วยงานภาครัฐ กล่าวคือ ต้องมีความเข้าใจและทบทวนเป้าหมายของหน่วยงานเพื่อปรับแผนกลยุทธ์ด้านการบริหารและพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งเป็นฝ่ายสนับสนุนด้านความรู้และพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรเพื่อให้เกิดความเชี่ยวชาญ เป็นการปรับคุณลักษณะบุคลากรให้มีศักยภาพสูงเพื่อรองรับกับเป้าหมายหน่วยงานที่ท้าทายอย่างรวดเร็ว

เช่นเดียวกับผลการศึกษาของนิธิพร คงแก้ว และไอริน โรจน์รักษ์ (2564: 163-164) ที่ได้อธิบายว่า การปฏิบัติงานของนักทรัพยากรมนุษย์ในสังคมยุคดิจิทัลอยู่บนฐานเทคโนโลยีเป็นหลักหรือที่เรียกว่า Digital HR ในการนี้ นักทรัพยากรมนุษย์จึงต้องก้าวทันต่อเทคโนโลยีและพฤติกรรมของบุคลากรที่เปลี่ยนแปลงไป

ดังนั้น การพัฒนาภาครัฐให้มีระบบบริหารงานที่ทันสมัยสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของโลกยุคปัจจุบัน จึงเป็นเงื่อนไขสำคัญให้หน่วยงานภาครัฐจำเป็นต้องทบทวน พัฒนา และปรับปรุงระบบวิธีการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ตลอดจนพัฒนาบุคลากรภาครัฐในทุกมิติเพื่อสร้างและพัฒนาบุคลากรภาครัฐให้เป็นคนดีและเก่ง มีความสามารถ และทันต่อการเปลี่ยนแปลง

แนวคิดในวิชาชีพด้านทรัพยากรมนุษย์ทางพฤติกรรมศาสตร์นั้น ได้อธิบายถึงความเชื่อหลักที่ควรปลูกฝังอยู่ในวิชาชีพด้านทรัพยากรมนุษย์ ประกอบด้วย 3 ประการ ได้แก่ ประการแรก สถานะความเป็นหน่วยงานสร้างมาจากมนุษย์ ดังนั้น เป้าหมายและความสำเร็จของหน่วยงานจึงขึ้นอยู่กับความรู้ ความสามารถ และความเชี่ยวชาญของทุนมนุษย์ในหน่วยงาน ในการนี้ หน่วยงานจำเป็นต้องมีการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรให้สามารถดำเนินภารกิจได้ตามเป้าหมายและมีความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง ประการที่สอง ความรู้ ความสามารถ และความเชี่ยวชาญของมนุษย์ในหน่วยงานสามารถพัฒนาได้ผ่านกระบวนการการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งควรจะต้องจัดทำทั้งในระยะสั้น และระยะยาว ในการนี้ นักทรัพยากรมนุษย์ต้องใช้ความรู้ ความสามารถ และทักษะที่มีอยู่ในการออกแบบกลยุทธ์ วิธีการ และเครื่องมือการพัฒนา ตลอดจนต้องตระหนักถึงผลลัพธ์ที่เชื่อมโยงกับความสำเร็จของหน่วยงาน และประการสุดท้าย นักทรัพยากรมนุษย์มีหน้าที่เป็นฝ่ายสนับสนุนส่งเสริมบุคลากร รวมถึงมีหน้าที่ในการพัฒนากระบวนการทำงาน และสร้างความน่าเชื่อถือให้กับหน่วยงาน (ศิริพร แย้มนิล, 2563: 21-23)

ภายใต้กรอบแนวทางการพัฒนาบุคลากรภาครัฐของสำนักงานข้าราชการพลเรือนดังที่ได้นำเสนอไว้แล้วข้างต้น แสดงให้เห็นถึงทิศทางการบริหารและพัฒนาบุคลากรภาครัฐของไทยให้มีกรอบความคิดและกรอบทักษะในการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง เพื่อการทำงานในยุคดิจิทัลและศตวรรษที่ 21 ถือได้ว่าเป็นอิทธิพลสำคัญที่ส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนบทบาทนักทรัพยากรมนุษย์ในหน่วยงานภาครัฐไทยให้สอดรับกับกระแสการพัฒนาบุคลากรภาครัฐไทยในสังคมยุคดิจิทัล บทความฉบับนี้ได้อาศัยข้อเสนอบทบาทของนักทรัพยากรมนุษย์แบบเป็นหุ้นส่วนธุรกิจ ของ Ulrich (1997 as cited in Shakil, Hassan & Qureshi, 2019: 78-79) เป็นพื้นฐานในการนำเสนอ ดังนี้

บทบาทการเป็นหุ้นส่วนเชิงยุทธศาสตร์ในยุคดิจิทัล (Strategic Partner) นักทรัพยากรมนุษย์จำเป็นต้องเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์ของหน่วยงาน นับตั้งแต่กระบวนการวางแผน การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ กลยุทธ์ และแผนปฏิบัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเตรียมพร้อมในด้านยุทธศาสตร์ด้านการบริหารและพัฒนาบุคลากรให้สอดรับกับยุทธศาสตร์ของหน่วยงานภายใต้กระแส

สังคมยุคดิจิทัลอย่างเหมาะสม ในการนี้ นักทรัพยากรมนุษย์สามารถแสดงบทบาทผ่าน 3 วิธี ได้แก่ วิธีแรก เข้าร่วมในเวทีการจัดทำยุทธศาสตร์ของหน่วยงานโดยจัดทำแผนยุทธศาสตร์ด้านบุคลากรควบคู่ วิธีที่สอง จัดทำแผนยุทธศาสตร์ด้านบุคลากรก่อน จากนั้นนำไปเชื่อมโยงกับแผนยุทธศาสตร์ของหน่วยงาน และวิธีที่สาม นำแผนยุทธศาสตร์ของหน่วยงานเป็นตัวตั้งในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ด้านบุคลากรให้สอดรับและสนับสนุนทิศทางตามยุทธศาสตร์ของหน่วยงาน ดังนั้น จะเห็นได้ว่านักทรัพยากรมนุษย์จึงต้องสวมบทบาทการเป็นนักคิดวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์ในการเชื่อมโยงการบริหารและพัฒนาบุคลากรให้มีสมรรถนะสอดคล้องกับเป้าหมายของหน่วยงาน

บทบาทการเป็นผู้เชี่ยวชาญงานด้านบริหารและพัฒนาบุคลากรในยุคดิจิทัล (Administrative Expert) ภายใต้สังคมยุคดิจิทัล นักทรัพยากรมนุษย์ต้องมุ่งเน้นในการเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ของหน่วยงาน อย่างไรก็ตาม ยังคงบทบาทต้องทำงานตามสายงานดั้งเดิมไว้ อาทิ การสรรหา บรรจุและแต่งตั้ง การประเมินเงินเดือน การจัดฝึกอบรม และการวัดผลการปฏิบัติราชการ แต่ทว่ารูปแบบการดำเนินภารกิจของฝ่ายทรัพยากรมนุษย์เปลี่ยนแปลงไป ต้องให้ความสำคัญกับการประยุกต์ใช้มิติเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาประกอบการตัดสินใจเพื่อให้การบริหารงานทรัพยากรมนุษย์ของหน่วยงานเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล และมีความทันสมัยต่อการเปลี่ยนแปลง

บทบาทการเป็นผู้สนับสนุนบุคลากรที่มีศักยภาพในยุคดิจิทัล (Employee Champion) นักทรัพยากรมนุษย์ภาครัฐต้องสามารถชนะใจบุคลากรในการเป็นสื่อกลางการสื่อสารประสานงานระหว่างผู้บริหารและผู้ปฏิบัติที่ดี ให้ความสำคัญกับการรับฟังความคิดเห็น และสามารถสนับสนุนแก้ไขปัญหาอุปสรรคให้กับบุคลากรภายในหน่วยงาน ในการนี้ นักทรัพยากรมนุษย์ต้องพิจารณาว่าจะสามารถพัฒนาบุคลากรเพื่อช่วยสนับสนุนหน่วยงานให้ประสบความสำเร็จ ดังนั้น ต้องดำเนินงานเชิงรุกและเป็นกลไกในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคลากรอย่างต่อเนื่อง

บทบาทการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล (Change Agent) นักทรัพยากรมนุษย์ภาครัฐต้องสามารถเรียนรู้และปรับตัวให้มีความพร้อมรองรับต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมยุคดิจิทัลที่ส่งผลกระทบต่อบริบทยุทธศาสตร์ของหน่วยงาน และยุทธศาสตร์การบริหารและพัฒนาบุคลากร ดังนั้น ต้องสามารถออกแบบและพัฒนากิจกรรมในการทำงานให้ส่งเสริมสมรรถนะที่สอดรับกับยุคดิจิทัลอย่างเหมาะสม และทำหน้าที่เตรียมความพร้อมบุคลากรให้พร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลงด้านนโยบายและวัฒนธรรมการปฏิบัติที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

นอกจากนี้ บทความฉบับนี้ได้ศึกษาและประยุกต์ใช้ผลงานของนักวิชาการที่ได้ให้ความคิดเห็นต่อทิศทางบทบาทของนักทรัพยากรมนุษย์ในยุคดิจิทัล

Ulrich and Dulebohn (2015: 193-203) นำเสนอบทบาทและทักษะของนักทรัพยากรมนุษย์ในสังคมยุคดิจิทัลในฐานะนักทรัพยากรมนุษย์มืออาชีพ (HR Professional) เป็นกลไกสนับสนุนให้หน่วยงานประสบความสำเร็จด้วยการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาประยุกต์ใช้เพื่อ

เพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านทรัพยากรมนุษย์ รวมทั้งบทบาทเป็นนักกิจกรรม ปรับเปลี่ยนการปฏิบัติจากเชิงรับเป็นเชิงรุกเพื่อผลักให้นักทรัพยากรมนุษย์สามารถอยู่ในตำแหน่งกลยุทธ์ของหน่วยงาน ในการนี้ การเป็นทรัพยากรมนุษย์มืออาชีพตามนัยข้างต้นที่มีประสิทธิภาพประกอบด้วย 6 บทบาท ได้แก่ บทบาทแรก “นักกิจกรรม” เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือในการสร้างความสัมพันธ์และความไว้วางใจ เป็นผู้เปิดมุมมองให้หน่วยงานประสบความสำเร็จ บทบาทที่สอง “นักวางตำแหน่งกลยุทธ์” อยู่ในตำแหน่งที่รู้อนาคตในบริบทของหน้าที่ของหน่วยงาน เพื่อช่วยให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย บทบาทที่สาม “ผู้มีความสามารถ” ในการรับรู้ วินิจฉัย และปรับปรุงสมรรถนะของหน่วยงาน เพื่อสร้างวัฒนธรรมองค์การให้สอดคล้องกับกลยุทธ์ บทบาทที่สี่ “ผู้นำการเปลี่ยนแปลง” เป็นผู้ริเริ่มและรักษาการเปลี่ยนแปลงในระดับบุคคลและระดับองค์การ บทบาทที่ห้า “ผู้นำนวัตกรรม” สามารถนำนวัตกรรมมาสร้างแนวทางใหม่ในการปฏิบัติงาน การสื่อสาร และรวมการปฏิบัติงานให้เป็นหนึ่งเดียว และบทบาทที่หก “ผู้นำเสนอด้านเทคโนโลยี” สามารถนำเสนอเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ แต่ยังคงรักษาไว้ซึ่งสัมพันธภาพและการแบ่งปันข้อมูล

ในขณะที่นักวิชาการชาวไทย ได้นำเสนอบทบาทนักทรัพยากรมนุษย์ในยุคดิจิทัลในลักษณะใกล้เคียงกัน กล่าวคือ

บุญอนันต์ พินัยทรัพย์ (2563: 170-171) นำเสนอ 8 บทบาทสำคัญของนักทรัพยากรมนุษย์ในยุคดิจิทัลเพื่อสร้างทิศทางการขับเคลื่อนหน่วยงานให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง ได้แก่

บทบาทแรก “นักทรัพยากรมนุษย์มืออาชีพ” เนื่องจากเทคโนโลยีและนวัตกรรมมีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วส่งผลให้ลักษณะการปฏิบัติงานมีความใกล้ชิด เชื่อมโยงกันมากขึ้น

บทบาทที่สอง “นักสร้างการเปลี่ยนแปลงที่ยั่งยืน” นักทรัพยากรมนุษย์ไม่ได้มีหน้าที่ปรับเปลี่ยนภาพลักษณ์ของหน่วยงานแต่เพียงเท่านั้น แต่ยังหมายความรวมถึงต้องเป็นผู้ที่มุ่งเน้นในการสร้างการเปลี่ยนแปลงให้กับหน่วยงาน โดยอาศัยความเข้าใจเกี่ยวกับทิศทางการพัฒนาหน่วยงาน มีความรู้ใหม่ทางวิธีการ เทคนิค และกระบวนการพัฒนา รวมทั้งสามารถวิเคราะห์คาดการณ์อนาคตเพื่อนำไปสู่การกำหนดแผนการดำเนินงานของหน่วยงาน

บทบาทที่สาม “นักบริหารและพัฒนาบุคลากร” เป็นหน้าที่และความรับผิดชอบหลักของนักทรัพยากรมนุษย์ที่ต้องช่วยให้โครงสร้างหน่วยงานมีความยืดหยุ่นมากขึ้น สามารถปรับตัวต่อสภาพแวดล้อม รวมทั้งสามารถใช้ประโยชน์จากศักยภาพของบุคลากร ความรู้ ทักษะ ความสามารถ

บทบาทที่สี่ “นักให้คำปรึกษาเชิงกลยุทธ์” นักทรัพยากรมนุษย์เมื่อปฏิบัติงานในหน่วยงานยุคดิจิทัล ควรมีความสามารถในการให้คำปรึกษาด้านการบริหารและพัฒนาบุคลากรแก่ผู้บริหารของหน่วยงานเพื่อใช้ในการตัดสินใจในการจัดทำแผนกลยุทธ์และเป้าหมายของการปฏิบัติงานของหน่วยงาน รวมถึงแผนกลยุทธ์ด้านทรัพยากรมนุษย์อย่างบูรณาการ

บทบาทที่ห้า “ผู้เข้าใจเทคโนโลยี” นักทรัพยากรมนุษย์ต้องพร้อมด้วยความรู้ความเข้าใจในเทคโนโลยีสารสนเทศและสามารถนำมาประยุกต์ใช้พัฒนาโปรแกรมส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพของบุคลากร เช่น การพัฒนาต้นแบบความรู้ด้วยสังคมออนไลน์ เป็นต้น

บทบาทที่หก “ผู้ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยี” นักทรัพยากรมนุษย์ต้องสามารถใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสร้างโอกาสให้เกิดการเรียนรู้ด้วยการใช้เทคโนโลยีสื่อสารที่มีระบบเครือข่ายความรู้ออนไลน์อย่างรวดเร็ว อันจะส่งผลทำให้บุคลากรเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้

บทบาทที่เจ็ด “ผู้เชื่อมโยงบุคลากรกับเทคโนโลยี” นักทรัพยากรมนุษย์ต้องสามารถสร้างความพร้อมให้กับบุคลากรในการปรับตัวให้เท่าทันต่อเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยการจัดฝึกอบรมและพัฒนาทักษะในการใช้เทคโนโลยีมาใช้กับการปฏิบัติงานภายในหน่วยงานให้มีความทันสมัยและส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของผลการปฏิบัติงานของบุคลากร

บทบาทที่แปด “ผู้เพิ่มศักยภาพบุคลากร” นักพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ต้องสามารถกระตุ้นบุคลากรให้มีความคิดสร้างสรรค์ในการสร้างงานเชิงนวัตกรรม โดยมีความสามารถด้านเทคโนโลยีดิจิทัล รวมถึงทักษะพื้นฐาน ไปประยุกต์ใช้ในภารกิจ เช่น ทักษะวิสัยทัศน์ ทักษะการจัดการข้อมูล ทักษะการทำงานแบบบูรณาการ ตลอดจนการพัฒนาระบบฐานข้อมูลเพื่อใช้ประโยชน์ในการวิจัยและการพัฒนา

สอดคล้องกับการศึกษาของ พลวศิษฐ หล้ากาศ (2564: 255-259) ได้นำเสนอบทบาทสำคัญ 5 ประการของนักทรัพยากรมนุษย์ในบริบทสังคมยุคดิจิทัล ได้แก่

บทบาทแรก “ผู้เข้าใจบทบาทต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี” แนวโน้มการบริหารและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในยุคดิจิทัลต้องเน้นไปที่การสร้างบุคลากรที่มีศักยภาพ โดยให้ความสำคัญกับการขับเคลื่อนเทคโนโลยี การวิจัย และการสร้างนวัตกรรม ดังนั้น นักทรัพยากรมนุษย์ในหน่วยงานยุคดิจิทัลต้องปรับบทบาทในการเป็นนักทรัพยากรมนุษย์ที่มีผลิตภาพสูงและสามารถสร้างบุคลากรให้มีสมรรถนะด้านดิจิทัล รวมถึงส่งเสริมบุคลากรให้มีความสามารถที่หลากหลาย (Multi Skilled) ตลอดจนสามารถออกแบบระบบการปฏิบัติงานและสามารถเลือกเทคโนโลยีและช่องทางดิจิทัลเข้ามาช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในภารกิจด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ของหน่วยงาน

บทบาทที่สอง “นักการสื่อสาร” นักทรัพยากรมนุษย์ในยุคดิจิทัลต้องเป็นตัวกลางในการสื่อสารระหว่างหน่วยงานและบุคลากร โดยใช้การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีมาปรับเปลี่ยนทั้งภายในภายนอกหน่วยงาน กล่าวคือ การช่วยให้บุคลากรรับทราบข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานอย่างรวดเร็วและถูกต้อง รวมทั้งมีหน้าที่ในการเข้าไปแก้ไขปัญหาให้กับบุคลากร ดังนั้น การสื่อสารจึงเป็นกระบวนการภายในหน่วยงานที่สำคัญ ซึ่งนักทรัพยากรมนุษย์ต้องสามารถสร้างช่องทางการสื่อสารและการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสาร ความรู้ ประสบการณ์ในงาน และการแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นระหว่างผู้บริหารและบุคลากรภายในหน่วยงาน เพื่อสร้างกรอบความเข้าใจในการกำหนดทิศทางของ

หน่วยงานอย่างมีส่วนร่วม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบาย พันธกิจ วิสัยทัศน์ และเป้าหมายของหน่วยงาน ในการนี้ นักทรัพยากรมนุษย์จึงต้องทำหน้าที่ในการสร้างบรรยากาศที่ดีต่อโอกาสทางการสื่อสาร ปรับเปลี่ยนวิธีการสมัยใหม่เพื่อช่วยพัฒนาสมรรถนะบุคลากร เช่น ทักษะการเป็นผู้นำ ทักษะในการบริหารงาน และทักษะการนำเสนองาน เป็นต้น

บทบาทที่สาม “นักสร้างระบบความน่าเชื่อถือ” นักทรัพยากรมนุษย์ต้องสร้างความเชื่อมั่นให้กับบุคลากรทุกระดับ เพราะเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างบรรยากาศแห่งความไว้วางใจและความผูกพันระหว่างบุคลากรภายในองค์การ ซึ่งมีอิทธิพลต่อความสำเร็จขององค์การ ในการนี้ ภายใต้การดำเนินงานในสังคมยุคดิจิทัล นักทรัพยากรมนุษย์ต้องมีความสามารถในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารงานของบุคลากร เนื่องจากโครงสร้างอัตรากำลังขององค์การในอนาคตมีแนวโน้มเป็นบุคลากรยุคใหม่มากขึ้น ดังนั้น การอาศัยความร่วมมือระหว่างบุคลากรที่มาจากหลายกลุ่มอายุจะส่งผลต่อการเข้าใจและยอมรับแนวความคิดทางการบริหารและปฏิบัติงานที่ครอบคลุมกับสังคมแห่งการเปลี่ยนแปลง ซึ่งจะพัฒนาไปสู่ความไว้วางใจและเกิดวัฒนธรรมแห่งความร่วมมือ

บทบาทที่สี่ “ผู้ใช้ความคิดสร้างสรรค์” นักทรัพยากรมนุษย์ในยุคดิจิทัลต้องมีความสามารถในการส่งเสริมบุคลากรในหน่วยงานใช้ความคิดสร้างสรรค์อย่างอิสระเพื่อสร้างนวัตกรรมในการปฏิบัติงานในการแก้ไขปัญหาหรือขับเคลื่อนงานที่สลับซับซ้อนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

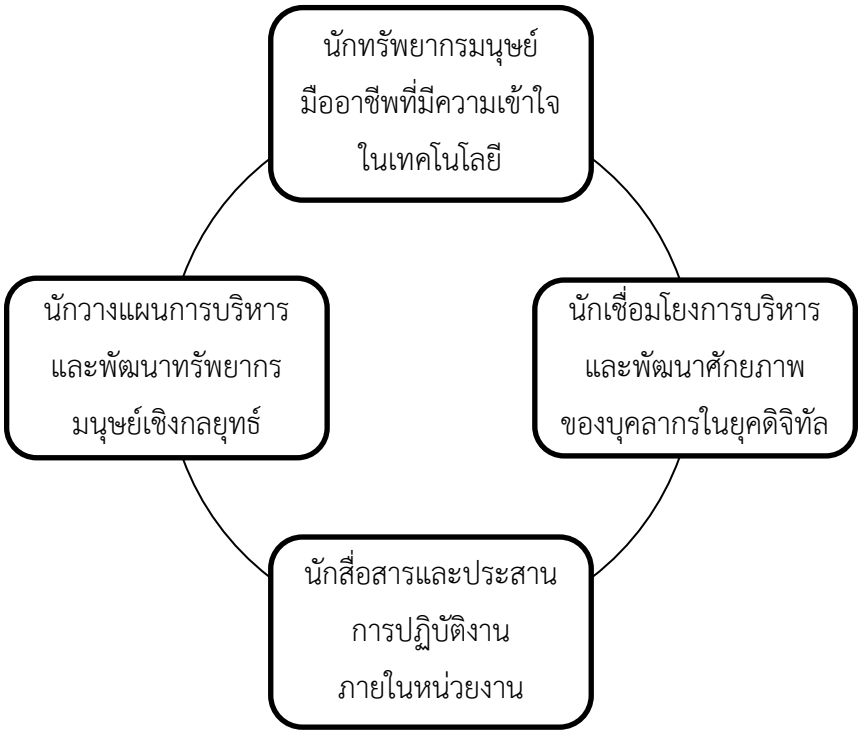
บทบาทที่ห้า “ผู้สร้างสังคมการทำงานร่วมกัน” นักทรัพยากรมนุษย์ต้องมีความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคลากรในหน่วยงานเพื่อให้เกิดการปฏิบัติงานเชิงบูรณาการ รวมทั้งต้องสามารถช่วยฝ่ายบริหารในการออกแบบโครงสร้างที่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน โดยเน้นประเด็นการสร้างองค์ความรู้เพื่อพัฒนากระบวนการปฏิบัติงานร่วมกันภายใต้การยอมรับการเปลี่ยนแปลง นอกจากนี้ นักทรัพยากรมนุษย์ต้องทราบถึงข้อมูลพื้นฐาน จุดแข็ง และจุดควรปรับปรุงของหน่วยงาน ในการนี้ นักทรัพยากรมนุษย์จึงต้องเข้าถึงบุคลากรเพื่อรับฟังความคิดเห็นและทราบทัศนะใหม่ๆ เพื่อนำมาทบทวนแนวทางการบริหารและการพัฒนาบุคลากรของหน่วยงานให้ทันต่อสังคมยุคดิจิทัล

กล่าวโดยสรุป จากผลการศึกษาข้างต้นสามารถสรุปเป็นแนวโน้มของบทบาทนักทรัพยากรมนุษย์ภาครัฐไทยยุคดิจิทัล ซึ่งในภาพรวมได้บ่งชี้ถึงการปรับคุณลักษณะของนักทรัพยากรมนุษย์ให้รองรับต่อการเข้าสู่สังคมที่ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีมากขึ้น กล่าวคือ การเป็นนักทรัพยากรมนุษย์มืออาชีพที่มีความเข้าใจในการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ สามารถวิเคราะห์วางแผนการบริหารทรัพยากรมนุษย์เชิงกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์การขับเคลื่อนของหน่วยงาน รวมทั้งสามารถเชื่อมโยงการบริหารและการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในยุคดิจิทัล และสามารถสื่อสารและประสานการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างฝ่ายบริหารและบุคลากรฝ่ายปฏิบัติให้เกิดในลักษณะทีมงานได้อย่างเหมาะสม

องค์ความรู้ที่ได้รับ

จากการศึกษาข้อมูลวิชาการเกี่ยวกับบริบทการเปลี่ยนแปลงบทบาทของนักพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในสังคมยุคดิจิทัล ประกอบกับแนวทางการบริหารและพัฒนาบุคลากรภาครัฐของสำนักงานข้าราชการพลเรือน ซึ่งได้กำหนดประเด็นการพัฒนาบุคลากรในหน่วยงานภาครัฐของไทยเพื่อสอดรับกับเป้าหมายในการพัฒนาหน่วยงานภาครัฐของไทยสู่การเป็นภาครัฐดิจิทัลอย่างเป็นรูปธรรม ในการนี้บทความฉบับนี้จึงได้สรุปองค์ความรู้ที่ได้รับ โดยสามารถจำแนกเป็น 2 ประเด็นสำคัญ ประกอบด้วย **บทบาทของนักทรัพยากรมนุษย์ภาครัฐไทยยุคดิจิทัล (ตามภาพที่ 1) และการบริหารและพัฒนาบุคลากรภาครัฐไทยยุคดิจิทัล (ตามตารางที่ 1) ดังนี้**

บทบาทของนักทรัพยากรมนุษย์ภาครัฐไทยยุคดิจิทัล

ภาพที่ 1 บทบาทของนักทรัพยากรมนุษย์ภาครัฐไทยยุคดิจิทัล

ตารางที่ 1 การบริหารและพัฒนาบุคลากรภาครัฐไทยยุคดิจิทัล

ประเด็นการพัฒนา	แนวทางการดำเนินงาน
ประเด็นการพัฒนาที่ 1 พัฒนาระบบนิเวศในการทำงาน (Ecosystem) ที่ส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้และการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง	1. พัฒนากลไกในระบบการบริหารและพัฒนาทรัพยากรบุคคล (HRM และ HRD) ให้เชื่อมโยง สนับสนุน สอดคล้องซึ่งกันและกัน
	2. กำหนดแนวทางหรือวิธีการพัฒนาที่สร้างการมีส่วนร่วม พัฒนาเครื่องมือและเทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อความต้องการในการเรียนรู้ที่แตกต่างกันของบุคลากรภาครัฐ
	3. สร้างวัฒนธรรมหน่วยงานที่ส่งเสริมให้บุคลากรภาครัฐเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง
	4. สร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมให้บุคลากรมีคุณภาพชีวิตที่ดีทั้งด้านร่างกายและจิตใจ
	5. สร้างเครือข่ายระหว่างส่วนราชการและภาคเอกชนเพื่อพัฒนาบุคลากรภาครัฐให้มีกรอบความคิดและทักษะที่จำเป็นในการสร้างสรรค์เพื่อประโยชน์ส่วนรวม
ประเด็นการพัฒนาที่ 2 พัฒนากรอบทักษะ (Skillsets) เพื่อการทำงานในยุคดิจิทัลและศตวรรษที่ 21 และการสร้างนวัตกรรมที่ตอบสนองต่อการขับเคลื่อนภารกิจตามแผนการพัฒนาประเทศ	1. กำหนดแนวทางการพัฒนาบุคลากรของหน่วยงานที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของหน่วยงาน และทิศทางการพัฒนาประเทศ
	2. พัฒนาบุคลากรภาครัฐทุกระดับให้มีทักษะที่จำเป็นในการขับเคลื่อนการปฏิรูปภาครัฐ สอดรับการทำงานและการใช้ชีวิตในยุคดิจิทัลและศตวรรษที่ 21
	3. ส่งเสริมให้บุคลากรภาครัฐเรียนรู้และทำงานร่วมกันเพื่อพัฒนาทักษะในการปฏิบัติงานเพื่อบูรณาการการขับเคลื่อนประเทศ
ประเด็นการพัฒนาที่ 3 ปลูกฝังบุคลากรภาครัฐให้มีกรอบความคิดในการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง การมุ่งเน้นประโยชน์ส่วนรวมและทำงานบนหลักคุณธรรม สามารถประยุกต์หลักสากลอย่างเหมาะสมและสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพในสภาพแวดล้อมที่ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล	ปลูกฝังกระบวนการทางความคิด ความเชื่อ ค่านิยม อุดมการณ์ ในการทำงานเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม โดยเฉพาะประเด็นกรอบความคิดในการทำงานในสังคมยุคดิจิทัล (Digital Mindset)

แหล่งที่มา: ดัดแปลงจากแนวทางการพัฒนาบุคลากรภาครัฐ (สำนักงาน ก.พ., 2563)

บทสรุป

ภายใต้สังคมยุคดิจิทัลอันเป็นผลลัพธ์จากกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างผลิกผัน (Disruptive Change) ได้เข้ามามีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงต่อแนวทางการปฏิบัติงาน โดยจำเป็นต้องส่งเสริมศักยภาพของบุคลากรให้เกิดองค์ความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ ที่จำเป็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานโดยอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการเข้าสู่รูปแบบการทำงานในอนาคตอย่างเหมาะสม

บริบทข้างต้นเป็นปัจจัยสาเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดแนวคิดการพัฒนาหน่วยงานภาครัฐของไทยสู่การเป็นภาครัฐดิจิทัล (Digital Government) เพื่อขับเคลื่อนขีดความสามารถในการบริหารงานภาครัฐและเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินนโยบายสาธารณะ ส่งผลให้หน่วยงานภาครัฐของไทยต้องปรับเปลี่ยนบทบาทในการให้บริการภายใต้ระบบเศรษฐกิจที่มีการแข่งขัน มีสมรรถนะสูง รวมทั้งมีความพร้อมในการปรับตัวให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเด็นการนำนวัตกรรมเทคโนโลยี และระบบการทำงานที่เป็นดิจิทัลเข้ามาประยุกต์ใช้ในภารกิจที่เกี่ยวข้อง

กระแสนโยบายการขับเคลื่อนหน่วยงานภาครัฐไทยยุคดิจิทัล ได้ส่งผลต่อการปฏิวัติทางอาชีพ (Career Disruption) ของนักพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในหน่วยงานภาครัฐไทย กล่าวคือ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นด้านการบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ ได้กำหนดให้หน่วยงานภาครัฐของไทยต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากรภาครัฐให้มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะการคิดวิเคราะห์ และมีทักษะการปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม รวมทั้งมีระบบการพัฒนาขีดความสามารถบุคลากรภาครัฐให้มีสมรรถนะสมัยใหม่ เช่น ทักษะด้านดิจิทัล มีทัศนคติและกรอบความคิดในการทำงานเพื่อให้บริการประชาชน เป็นต้น ดังนั้น ระบบการบริหารและพัฒนาบุคลากรภาครัฐ จึงถือเป็นกลไกสนับสนุนสู่การเป็นหน่วยงานภาครัฐไทยในสังคมยุคดิจิทัล จากบริบทดังกล่าว นักทรัพยากรมนุษย์ในหน่วยงานภาครัฐไทยจึงต้องมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ที่ทันต่อสถานการณ์มาปรับใช้ในกระบวนการทำงานทั้งในด้านการบริหารและพัฒนาบุคลากรภาครัฐให้มีสมรรถนะรองรับสังคมยุคดิจิทัล

จากผลการศึกษา บทความฉบับนี้จึงได้วิเคราะห์และนำเสนอองค์ความรู้สำคัญที่เกี่ยวข้องแบ่งออกเป็น 2 ประเด็นสำคัญ ได้แก่

1. บทบาทของนักทรัพยากรมนุษย์ภาครัฐไทยยุคดิจิทัล ประกอบด้วย 1) เป็นนักทรัพยากรมนุษย์มืออาชีพที่มีความเข้าใจในเทคโนโลยี 2) เป็นนักวางแผนการบริหารและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เชิงกลยุทธ์ 3) เป็นนักสื่อสารและประสานการปฏิบัติงานภายในหน่วยงาน และ 4) เป็นนักเชื่อมโยงการบริหารและพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในยุคดิจิทัล

2. การบริหารและพัฒนาบุคลากรภาครัฐไทยยุคดิจิทัล ประกอบด้วย 1) การพัฒนาระบบนิเวศในการทำงาน (Ecosystem) ที่ส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้และการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง เช่น พัฒนากลไกระบบการบริหารและพัฒนาทรัพยากรบุคคล (HRM และ HRD) ให้เชื่อมโยงสนับสนุน สอดคล้องซึ่งกันและกัน การสร้างวัฒนธรรมหน่วยงานที่ส่งเสริมให้บุคลากรภาครัฐเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เป็นต้น 2) การพัฒนากรอบทักษะ (Skillsets) เพื่อการทำงานในยุคดิจิทัลและศตวรรษที่ 21 และการสร้างนวัตกรรมที่ตอบสนองต่อการขับเคลื่อนภารกิจตามแผนการพัฒนาประเทศ เช่น การกำหนดแนวทางการพัฒนาบุคลากรของหน่วยงานที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของหน่วยงานและทิศทางการพัฒนาประเทศ การพัฒนาบุคลากรภาครัฐทุกระดับให้มีทักษะที่จำเป็นในการขับเคลื่อนการปฏิรูปภาครัฐ สอดรับการทำงานและการใช้ชีวิตในยุคดิจิทัลและศตวรรษที่ 21 เป็นต้น และ 3) การปลูกฝังบุคลากรภาครัฐให้มีกรอบความคิดในการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง การมุ่งเน้นประโยชน์ส่วนรวมและทำงานบนหลักคุณธรรม สามารถประยุกต์หลักสากลอย่างเหมาะสมและสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพในสภาพแวดล้อมที่ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล โดยปลูกฝังกระบวนการทางความคิด ความเชื่อ ค่านิยม อุดมการณ์ ในการทำงานเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นกรอบความคิดในการทำงานในสังคมยุคดิจิทัล (Digital Mindset)

เอกสารอ้างอิง

กันยารัตน์ จันทร์สว่าง และสุภาวดี พรหมบุตร. (2562). *ทุนมนุษย์กับการเปลี่ยนแปลง: กระบวนทัศน์ใหม่ของการบริหารทรัพยากรมนุษย์*. **วารสารวิทยาการจัดการ,** 6(2): 209-222.

ฉัฏฐ์สุดา ชัยโฉม จักรี ศรีจารุเมธีญาณ และชุลีพร นาหัวนิล. (2564). ระบบการบริหารราชการไทย. **วารสารพุทธมัคค์**, 6(1): 241-247.

ชัชชญา พีระธรณิศร์. (2563). **ความท้าทายการจัดการศึกษาในยุค Disruptive Change ของผู้บริหารสถานศึกษา**. ศึกษาศาสตร์สาร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 4(2): 126-139.

ชัยรัตน์ ชามพูนท กมลพร กัลยาณมิตร สถิตย์ นิยมญาติ และทัศนีย์ ลักขณาภิชนชัช. (2564). *การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในยุคการเปลี่ยนฉับพลันทางดิจิทัล*. **วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ฯ,** 8(1): 195-208.

ธารทิพย์ พจน์สุภาพ และรุ่งอรุณ กระแสร์สินธุ์. (2564). *การเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัลและบทบาทที่เปลี่ยนแปลงในการจัดการทรัพยากรมนุษย์*. **สักทอง วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (สทมส.)**, 27(1): 1-19.

นิธิพร คงแก้ว และไอริน โรจน์รักษ์. (2564). *ความพร้อมของบุคลากรสำนักทรัพยากรบุคคลต่อการเข้าสู่ยุค HR 4.0 กรณีศึกษา บุคลากรสำนักทรัพยากรบุคคลในบริษัทเจริญโภคภัณฑ์อาหาร จำกัด (มหาชน) กรุงเทพมหานคร*. **วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 47(1):** 161-174.

นิสดารก์ เวชยานนท์. (2551). **มิติใหม่ในการบริหารทุนมนุษย์**. กรุงเทพมหานคร: กราฟิโก ซิสเต็มส์.

บงกช เจนจรัสสกุล. (2564). **วิวัฒนาการงานทรัพยากรมนุษย์ยุคดิจิทัล จากจุดเริ่มต้นสู่แนวโน้มในอนาคต.** ใน จิรประภา อัครบวร (บรรณาธิการ). งานทรัพยากรมนุษย์ในยุคดิจิทัล. (หน้า 53-66). กรุงเทพมหานคร: ไซเบอร์พริ้นท์กรุ๊ป จำกัด.

บุญอนันต์ พินัยทรัพย์. (2563). **การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในยุคดิจิทัล.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์รัตนไตร.

ประกาศ เรื่อง **ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561- 2580)**. (2561, ตุลาคม 13). ราชกิจจานุเบกษา, 135 (82 ก), 1.

ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง **การประกาศแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง). (2564, กุมภาพันธ์ 25)**. ราชกิจจานุเบกษา, 138 ตอนพิเศษ (44 ง), 1.

ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง **การประกาศแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580).** (2562, เมษายน 18). ราชกิจจานุเบกษา, 136 (51 ก), 1.

พระปลัดสมเกียรติ อสุธโร อินถา ศิริวรรณ และระวิง เรืองสังข์. (2564). การบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัล. **วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์**, 9(1): 71-84.

พฤทธิพงศ์ จักกะพาก. (2564). *การพัฒนาทุนมนุษย์ตามแนวทางรัฐประศาสนศาสตร์.* **วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์,** 10(2): 354-363.

พลวศิษฐ หล้ากาศ. (2564). *ประเด็นความท้าทายที่มีต่อบทบาทนักทรัพยากรมนุษย์ในอนาคต.* **วารสารวิจยวิชาการ**, 4(2): 251-260.

พสุธิดา ตันตราจิณ พิไลพรรณ นวานุช ไกรภพ กฤตสวนนท์ และสุภัคศิริ ปราการเจริญ. (2559). *ทุนมนุษย์: การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในศตวรรษที่ 21*. **วารสารสุทธิปริทัศน์,** 30(ฉบับพิเศษ): 115-123.

วชิรวัชร งามละม่อม. (2565). *การบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ภาครัฐในยุคดิสรัปชัน.* **วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์,** 42(1): 176-197.

ศิริพร แย้มนิล. (2563). **การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่ยั่งยืน.** กรุงเทพมหานคร: DPU Coolprint มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.

สำนักงาน ก.พ. (2563). หนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร 1013.1/167 ลงวันที่ 21 กันยายน 2563 **เรื่อง แนวทางการพัฒนาบุคลากรภาครัฐ พ.ศ. 2563-2565**. นนทบุรี: สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน.

Barney, J. B. (1991). *Firm resources & sustained competitive advantage.* **Journal of Management,** 17(1): 99-120.

Christensen, C. M., McDonald, R., Altman, E. J., and Palmer, J. E. (2018). *Disruptive Innovation: An Intellectual History and Directions for Future Research.* **Journal of Management Studies,** 55(7): 1-36

HR NOTE. (2562**). บทบาทใหม่ของฝ่ายทรัพยากรมนุษย์ในยุคดิจิทัล (New Roles of HR in Digital Age).** ค้นเมื่อ วันที่ 20 พฤษภาคม 2565, จาก https://th.hrnote.asia/personnel-management/190902-hr-roles-digital-age/.

Shakil, R. M., Hassan, M. A. and Qureshi, M. I. (2019). **Understanding the Relationship Between HR Roles and HR Effectiveness: A Conceptual Review**. Management Research Spectrum, 9(1): 78-82.

Ulrich, D. and Dulebohn, J. H. (2015). **Are we there yet? What's next for HR?.** Human Resource Management Review, 25(2): 188-204.

นโยบายของภาครัฐในการส่งเสริมอุตสาหกรรมผลิตชิ้นส่วนรถยนต์

Government Policy to Promote the Automobile Parts Manufacturing Industry

อธิวัฒน์ อนุเวช
นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
โทร. 061-789-3265, E-mail: afacgroup888@gmail.com
เพ็ญศรี ฉิรินัง
อาจารย์หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
โทร 081-4979010, E-mail: pensri.chi@rmutr.ac.th
สมพร เฟื่องจันทร์
อาจารย์หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
โทร 081-701-3071, E-mail: somporn.fua@rmutrg.ac.th
วิวัฒน์ กรมดิษฐ์
อาจารย์หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
โทร 085-489-0007, E-mail: viwat@amata.com
Atiwat Anuwech
Doctor of public administration student,
Rajamangala University of Technology Rattanakosin
Pensri Chirinang
Lecturer, Public Administration,
Rajamangala University of Technology Rattanakosin
Somporn Fuangchan
Lecturer, Public Administration,
Rajamangala University of Technology Rattanakosin
Vivat Kromadit
External expert, Rattanakosin College of Innovation Management,
Rajamangala University of Technology Rattanakosin

รับเข้า : 2 มีนาคม 2565 **แก้ไข :** 29 มีนาคม 2565 **ตอบรับ :** 29 มีนาคม 2565

บทคัดย่อ

อุตสาหกรรมยานยนต์ถือเป็นอุตสาหกรรมที่มีการสร้างมูลค่าและส่งผลต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทย อุตสาหกรรมยานยนต์ยังสามารถสร้างงานทำให้เกิดรายได้ต่อประเทศ ซึ่งในปัจจุบันอุตสาหกรรมยานยนต์มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องรวมไปถึง การพัฒนาเทคโนโลยีแห่งอนาคตซึ่งกำลังได้รับความนิยมจากทั่วโลก คือ เทคโนโลยียานยนต์ไฟฟ้า การศึกษานโยบายของภาครัฐในการส่งเสริมอุตสาหกรรมการผลิตชิ้นส่วนรถยนต์พบว่าจะเป็นแนวทางสำหรับผู้ประกอบการ ภาครัฐ และเอกชนในการนำไปใช้ประโยชน์ต่อการพัฒนาธุรกิจอุตสาหกรรมผลิตชิ้นส่วนรถยนต์ และเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานภาครัฐภาคเอกชน และหน่วยงานทางวิชาการ ในการต่อยอดการพัฒนาธุรกิจอุตสาหกรรมเพื่อให้มีศักยภาพในการแข่งขันกับนานาประเทศได้

คำสำคัญ: นโยบายภาครัฐ อุตสาหกรรมผลิตชิ้นส่วนรถยนต์

ABSTRACT

The automotive industry is an industry that creates value and affects the economic growth of Thailand. The automotive industry can also create jobs and generate income for the country in which the automotive industry is constantly evolving, including the development of the technology of the future that is gaining popularity around the world is electric vehicle technology. The study of the government's policy in promoting the automotive parts manufacturing industry will be a guideline for entrepreneurs, government and private sectors to use for the benefit of the development of the auto parts manufacturing industry. and beneficial to government agencies, private sector and academic departments to further develop industrial business in order to have the potential to compete with other countries.

Keywords: Government policy, Auto parts manufacturing industry

บทนำ

ประเทศไทยกำหนดนโยบายในการพัฒนาประเทศใหม่คือ ไทยแลนด์ 4.0 ที่ระบุอยู่ในแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ.2561-2580 และยังอยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 เป็นแผนพัฒนา 5 ปีแรก ของการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ของชาติ ไทยแลนด์ 4.0 ที่เป็นวิสัยทัศน์เชิงนโยบายในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย หรือโมเดลพัฒนาเศรษฐกิจของรัฐบาล โดย

แผนพัฒนานี้มีเป้าหมายที่จะใช้นวัตกรรมเศรษฐกิจดิจิทัล และอุตสาหกรรมอัจฉริยะขับเคลื่อนเศรษฐกิจ โดยด้านการผลิตจะมีการนำระบบเทคโนโลยีอัตโนมัติและหุ่นยนต์อัจฉริยะเข้ามาใช้ในระบบการผลิต (Industrial Automation) ทางด้านการสื่อสารจะเกิดสังคมดิจิทัล หรือยุคอินเตอร์เน็ตที่เชื่อมต่อทุกสรรพสิ่งเข้าด้วยกัน (Internet of Thing) ด้านแรงงานเปลี่ยนจากแรงงานทักษะต่ำไปสู่แรงงานที่มีความรู้ มีความเชี่ยวชาญ และมีทักษะสูง (Smart Employee) โดยทักษะแรงงานเป้าหมายใหม่ในแผนพัฒนาแรงงาน 4 ระยะ ตามแผนพัฒนาแรงงานของประเทศ คือ (1) Productive Manpower คือ เป็นแรงงานที่มีประสิทธิภาพมีทักษะที่หลากหลาย (Multi-Skilled) ได้แก่ วิทยาศาสตร์ (Science) เทคโนโลยี (Technology) วิศวกรรมศาสตร์ (Engineering) และคณิตศาสตร์ (Mathematics) เป็นมาตรฐานสากลและพร้อมที่จะรองรับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ (2) แรงงานที่มีนวัตกรรม หรือ Innovative Workforce เพื่อให้แรงงานมีผลิตภาพที่สูงขึ้นสอดคล้องกับรูปแบบของอุตสาหกรรมสมัยใหม่ที่มีการใช้เทคโนโลยีขั้นสูงให้สอดรับกับโครงสร้างประเทศไทย 4.0 (3) แรงงานที่มีความคิดสร้างสรรค์หรือ Creative Workforce มีทักษะในการค้นคว้าและวิจัย (Research & Development) ในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่การทำงานและ (4) “Brainpower” แรงงานที่มีทักษะสูง มีความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะในการวิจัยและพัฒนาเพื่อเพิ่มคุณภาพและประสิทธิภาพในการทำงาน เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันให้กับธุรกิจอุตสาหกรรมของไทยได้ การทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ เป็น การทดสอบความรู้ ความสามารถ และทัศนคติในการทำงานของผู้ประกอบอาชีพตามเกณฑ์ที่กำหนดในมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ ผู้ทดสอบผ่านจะได้รับหนังสือรับรองว่าเป็นผู้ผ่านการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติระบุ ชื่อ นามสกุล สาขาและระดับที่ผ่านการทดสอบเป็นหลักฐานยืนยันในทักษะฝีมือของตน (กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน, 2559)

คณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบร่างประกาศคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก เรื่อง **สิทธิประโยชน์สำหรับผู้ประกอบกิจการในเขตส่งเสริมเศรษฐกิจพิเศษ เพื่อกิจการพิเศษ พ.ศ.**.ซึ่งเป็นการกำหนดสิทธิประโยชน์สำหรับผู้ประกอบกิจการในเขตส่งเสริมเศรษฐกิจพิเศษ รวม 7 แห่งใน**พื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก**ได้แก่ เมืองการบินภาคตะวันออก (EECa) นวัตกรรมระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EECi) อุตสาหกรรมและนวัตกรรมดิจิทัล (EECd) พื้นที่บริเวณรถไฟความเร็วสูงเชื่อมสามสนามบิน ศูนย์นวัตกรรมการแพทย์ครบวงจร ธรรมศาสตร์ (พัทยา) การแพทย์จีโนมิกส์ มหาวิทยาลัยบูรพา (บางแสน) และศูนย์นวัตกรรมดิจิทัลและเทคโนโลยีชั้นสูงบ้านฉาง จังหวัดระยอง ที่เป็นพื้นที่นำร่องเทคโนโลยี 5G ในอีอีซี ที่ครอบคลุม สิทธิประโยชน์ด้านภาษีอากรและที่มิใช่ภาษีอากร เพื่อสนับสนุนการลงทุนในอีอีซี (กรุงเทพธุรกิจ, 2565) โดยเน้นกลุ่มนักลงทุนที่มีศักยภาพ ใช้นวัตกรรมขั้นสูงและเป็นมิตรสิ่งแวดล้อม ภายใต้การออกแบบสิทธิประโยชน์ที่ตรงตามความต้องการของผู้ประกอบการ ซึ่งเป็น

ต้นแบบการปฏิรูประบบราชการที่ใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ลดอุปสรรคในการลงทุน และเน้นการสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน อุตสาหกรรมผลิตชิ้นส่วนรถยนต์ที่มีต่อเศรษฐกิจของประเทศและปัญหาที่เกิดจากการปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจ ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางแรงงาน และการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางนโยบายการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ ที่ส่งผลให้นักลงทุนต่างชาติชะลอการลงทุนในประเทศและย้ายฐานการลงทุนไปยังประเทศเพื่อนบ้านโดยเฉพาะประเทศเวียดนาม ส่งผลให้สินค้าส่งออกที่สำคัญของไทย คือ กลุ่มสินค้าชิ้นส่วนยานยนต์ได้รับผลกระทบ ยอดการสั่งซื้อสินค้าทางอิเล็กทรอนิกส์มีการชะลอตัวจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีที่ทันสมัยขึ้นทำให้ความต้องการสินค้าอิเล็กทรอนิกส์เปลี่ยนไป และอุตสาหกรรมการผลิตสินค้าชิ้นส่วนยานยนต์ของไทยก็ยังไม่ได้นำเทคโนโลยีขั้นสูงเข้ามาใช้ในกระบวนการการผลิต (กรุงเทพธุรกิจ, 2564) ปัญหาเหล่านี้จึงส่งผลกระทบโดยตรงต่อผู้ประกอบการของประเทศไทย ทำให้หลายบริษัทในอุตสาหกรรมผลิตชิ้นส่วนรถยนต์มีการปรับโครงสร้างการบริหารจัดการเพื่อให้กิจการอยู่รอดเช่น การชะลอการรับพนักงานใหม่ การลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น รวมถึงการเลิกจ้างพนักงาน โดยสถานประกอบกิจการบางรายก็จำต้องย้ายฐานการผลิตไปยังประเทศเพื่อนบ้านหรือปิดกิจการไป โดยเฉพาะกลุ่มอุตสาหกรรมการผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ที่ได้รับผลกระทบจากปัญหานี้ เพราะผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมเป็นผู้ผลิตช่วงเพื่อส่งสินค้าให้กับอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมมีเงินลงทุนน้อย ขาดเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาใช้ในกระบวนการการผลิต ขาดบุคลากรที่มีความสามารถด้านการบริหารธุรกิจปัญหาดังกล่าวบวกกับพลวัตการเปลี่ยนแปลงของอุตสาหกรรมผลิตชิ้นส่วนรถยนต์ของโลกข้างต้นส่งผลให้ผู้ประกอบการไทยโดยเฉพาะผู้ประกอบการในอุตสาหกรรม ต้องปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง และพัฒนาความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการองค์การและเทคโนโลยีที่ทันสมัย (ยศพงษ์ ลออนวล และคณะ, 2558) โดยเฉพาะในปัจจุบันที่โลกก้าวเข้าสู่ยุคของเทคโนโลยีที่เชื่อมต่อคอมพิวเตอร์อัจฉริยะให้สื่อสารกันได้เอง (Internet of Things) จึงถือเป็นโอกาสของผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมของไทยปรับตัวและพัฒนาศักยภาพของอุตสาหกรรมผลิตชิ้นส่วนรถยนต์ ให้มีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืนและตอบสนองต่อความต้องการของโลกในยุคปัจจุบันและอนาคตให้ได้

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา นโยบายของภาครัฐในการส่งเสริมอุตสาหกรรมการผลิตชิ้นส่วนรถยนต์ ทั้งนี้ผลที่ได้จากการศึกษาสามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อการพัฒนาธุรกิจอุตสาหกรรมผลิตชิ้นส่วนรถยนต์ของประเทศไทย และเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานภาครัฐภาคเอกชน และหน่วยงานทางวิชาการ ในการต่อยอดการพัฒนาธุรกิจอุตสาหกรรมเพื่อให้มีศักยภาพในการแข่งขันกับนานาประเทศได้

นโยบายของภาครัฐในการส่งเสริมอุตสาหกรรมการผลิตชิ้นส่วนรถยนต์

อุตสาหกรรมรถยนต์และชิ้นส่วนอะไหล่รถยนต์ในประเทศไทยถือเป็นอุตสาหกรรมที่สำคัญที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจของไทยให้เติบโตอย่างต่อเนื่อง ถึงแม้ว่าในช่วงระยะเวลา 2-3 ปีที่ผ่านมาที่อัตราการเติบโตมีแนวโน้มลดลง แต่อย่างไรก็ตามการรวมตัวของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนน่าจะเพิ่มช่องทางให้ผู้ประกอบการในภาคอุตสาหกรรมรถยนต์และชิ้นส่วนอะไหล่รถยนต์ในการขยายตลาดสู่ประเทศเพื่อนบ้านหรืออาเซียนได้ โดยผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับอุตสาหกรรมรถยนต์และชิ้นส่วนอะไหล่รถยนต์ มูลค่าการนำเข้า ส่งออก รวมถึงโครงสร้างอุตสาหกรรมรถยนต์และชิ้นส่วนรถยนต์ ดังจะได้กล่าวในรายละเอียดต่อไปนี้ (กรุงเทพธุรกิจ, 2565)

โครงสร้างอุตสาหกรรมรถยนต์ไทยประกอบด้วย

1) อุตสาหกรรมต้นน้ำซึ่งเป็นผู้ผลิตวัตถุดิบเพื่อใช้ในการผลิตชิ้นส่วนรถยนต์ เช่น อุตสาหกรรมเครื่องหนัง อุตสาหกรรมพลาสติก อุตสาหกรรมยาง อุตสาหกรรมเหล็ก อุตสาหกรรมไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ อุตสาหกรรมกระจก อุตสาหกรรมสีและชุบผิว อุตสาหกรรมปิโตรเคมี เป็นต้น

2) ผู้ประกอบรถยนต์ เป็นเจ้าของตราสินค้า และเป็นผู้ออกแบบผลิตภัณฑ์ ประเทศไทยมีผู้ประกอบรถยนต์ 15 ราย โดยผู้ประกอบการสัญชาติญี่ปุ่นมีส่วนแบ่งตลาดตามรายได้และกำลังการผลิตประมาณร้อยละ70-80 โดยโตโยต้ามีส่วนแบ่งตลาดตามรายได้มากที่สุด ประมาณร้อยละ 37 และมีปริมาณการผลิตรถยนต์สูงที่สุด เช่นเดียวกับการผลิตจักรรถยนต์ มีผู้ผลิตจักรรถยนต์ 7 รายใหญ่ โดยฮอนด้ามีส่วนแบ่งตลาดร้อยละ 79.71 และยามาฮ่า มีส่วนแบ่งตลาดร้อยละ 13.01 ผู้มีบทบาทในกลุ่มนี้เป็นบริษัทต่างชาติทั้งหมด โดยเฉพาะผู้ผลิตสัญชาติญี่ปุ่น (สุดนิรันดร์ เพชรัตน์, 2558)

3) ผู้ผลิตชิ้นส่วนรถยนต์ Tier 1 ที่เป็น Direct OEM Supplier ซึ่งเป็นผู้ผลิตชิ้นส่วนที่ป้อนให้โรงงานประกอบรถยนต์โดยตรง ชิ้นส่วนที่จัดอยู่ในกลุ่มนี้ จะเป็นชิ้นส่วนที่มีคุณภาพสูง ซึ่งมาตรฐานจะถูกกำหนดโดยผู้ผลิตรถยนต์ ปัจจุบัน ผู้ประกอบการในกลุ่ม Tier 1 มีทั้งสิ้น 709 ราย แบ่งเป็นผู้ประกอบการจากต่างประเทศ 287 ราย ซึ่งจะเป็นผู้ประกอบการชาวญี่ปุ่น 117 ราย, ผู้ประกอบการร่วมระหว่างต่างชาติและคนไทย 68 ราย และผู้ประกอบการคนไทย 354 ราย โดยในจำนวน 709 รายนี้ เป็นผู้ผลิตชิ้นส่วนรถยนต์ 386 ราย ผู้ผลิตชิ้นส่วนรถจักรรถยนต์ 201 ราย ที่เหลือเป็นผู้ผลิตชิ้นส่วนเพื่อการจำหน่ายทั้งรถยนต์และรถจักรรถยนต์

4) ผู้ผลิตชิ้นส่วนรถยนต์ Tier 2 และ Tier 3 ประเภท Raw Materials หรือผู้ผลิตชิ้นส่วนประเภท REM (Replacement Equipment Manufacturer) ซึ่งเป็นกลุ่มที่จัดหาวัตถุดิบให้กับผู้ผลิต Tier 1 หรือเป็นผู้ผลิตชิ้นส่วนเพื่อจำหน่ายในตลาดอะไหล่ทดแทน หรือผู้ผลิตที่สนับสนุนด้านการผลิต (Equipment Supplier) ซึ่งผู้ผลิตในกลุ่มนี้ อาจถูกจัดให้อยู่ใน Tier 1 ได้เช่นกันในบางผลิตภัณฑ์ ซึ่งในจำนวนนี้มีผู้ผลิตมากกว่า 1,100 ราย และส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบการคนไทย และเป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

โครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor: EEC)

โครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออกเป็นโครงการที่อยู่ภายใต้การดูแลของสำนักงานเพื่อการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (สกรศ.) กระทรวงอุตสาหกรรม มีเป้าหมายหลักในการส่งเสริมการลงทุนทั้งจากในและต่างประเทศ เพื่อยกระดับอุตสาหกรรมของประเทศเพิ่มความสามารถในการแข่งขันและทำให้เศรษฐกิจของไทยเติบโตได้ในระยะยาวตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี เพื่อยกระดับการพัฒนาประเทศไทยไปสู่ยุค ไทยแลนด์ 4.0 โดยมุ่งเน้นไปที่เขต 3 จังหวัด คือ ชลบุรี ระยอง และฉะเชิงเทรา ให้ความสำคัญกับการลงทุนในอุตสาหกรรมเป้าหมาย 12 อุตสาหกรรม (อีอีซี ต้นแบบการพัฒนาเชิงพื้นที่เชิงยุทธศาสตร์, 2564: ออนไลน์) ได้แก่ อุตสาหกรรมรถยนต์สมัยใหม่ อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ อุตสาหกรรมการเกษตรและเทคโนโลยีชีวภาพ อุตสาหกรรมแปรรูปอาหาร อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวกลุ่มรายได้ดี และท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ อุตสาหกรรมหุ่นยนต์ อุตสาหกรรมการบินและโลจิสติกส์ อุตสาหกรรมการแพทย์ครบวงจร อุตสาหกรรมเชื้อเพลิงชีวภาพและเคมีชีวภาพ อุตสาหกรรมดิจิทัล อุตสาหกรรมป้องกันประเทศ และอุตสาหกรรมการพัฒนาบุคลากรและการศึกษา โดยผู้ประกอบการที่ลงทุนใน EEC จะได้รับสิทธิพิเศษจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) ได้แก่ การเพิ่มสิทธิลดหย่อนภาษีเงินได้นิติบุคคล 50% เป็นระยะเวลาอีก 5 ปี จากสิทธิประโยชน์เดิมของ BOI การได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลเป็นระยะ 15 ปี (ตามกฎหมายว่าด้วยการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ สำหรับอุตสาหกรรมเป้าหมาย) นอกจากนี้ยังได้รับสิทธิประโยชน์เพิ่มเติมจากกระทรวงการคลังซึ่งได้เพิ่มสิทธิลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาสูงสุดถึง 17% สำหรับผู้บริหาร นักลงทุน และผู้เชี่ยวชาญ ในอุตสาหกรรมเป้าหมาย หรือการเป็นสำนักงานใหญ่เขตภูมิภาค และการลงทุนระบบสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่ EEC ซึ่งหากเกิดการลงทุนตามที่รัฐคาดหวัง ก็จะส่งผลให้เกิดการสร้างโอกาสทางธุรกิจอย่างกว้างขวาง ตั้งแต่ผู้ผลิต ไปจนถึงผู้ค้าขายทั้งขนาดใหญ่ และขนาดเล็ก ซึ่งจะทำให้ SME มีโอกาสต่อยอดทางธุรกิจ หรือดำเนินธุรกิจใหม่ๆในรูปแบบของผู้ค้าส่ง (Trader) ตัวแทนจำหน่าย (Dealer) หรือคู่ค้า (Supplier) และยังเป็นการสนับสนุนให้เกิดการทำธุรกิจของคนรุ่นใหม่ (Startup) ที่ล้วนแต่ได้รับการอำนวยความสะดวกจากอุตสาหกรรมใหม่ที่จะเกิดขึ้น

อุตสาหกรรมรถยนต์ไทยต้องปรับตัวเข้าสู่สภาวะการแข่งขันของ Global Supply Chain ในระดับโลก เป็นการแข่งขันที่ไม่ใช่เป็นเพียงการเป็นฐานการผลิตที่สำคัญของโลกเท่านั้น จำเป็นต้องมุ่งพัฒนาในเรื่องการทำวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้สอดรับกับแนวโน้มของเทคโนโลยีรถยนต์ในอนาคต โดยต้องเน้นเรื่องการประหยัดพลังงาน เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม มีมาตรฐานความปลอดภัยและประเด็นสำคัญ คือ เรื่องผลจากความตกลงประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ที่มีทั้งโอกาสและอุปสรรคของอุตสาหกรรมรถยนต์ไทยโอกาส คือตลาดที่เพิ่มขึ้น ในขณะที่อุปสรรค คือประเด็นที่เกี่ยวข้องกับด้านมาตรฐานมลพิษและความปลอดภัย สภาวะการแข่งขันกับประเทศคู่แข่งในอาเซียนด้วยกัน ในการ

ดึงดูดการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศและการแข่งขันกับสินค้าประเภทเดียวกันในตลาดเดียวกัน ดังนั้นการกำหนดทิศทางการพัฒนาอุตสาหกรรมรถยนต์ในอนาคต จึงเป็นกลไกที่สำคัญของภาครัฐในการขับเคลื่อนการพัฒนาอุตสาหกรรมรถยนต์ไทยสู่ความยั่งยืนในเวทีโลก

มาตรการภาครัฐในหน่วยงานระดับกระทรวงเพื่อส่งเสริมอุตสาหกรรมผลิตชิ้นส่วนรถยนต์

กระทรวงพลังงาน

ในส่วนของกระทรวงพลังงาน โดยสำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน (สนพ.) ได้จัดทำแผนการขับเคลื่อนภารกิจด้านการส่งเสริมการใช้งานยานยนต์ไฟฟ้าหรือ EV Action Plan (ดังแสดงในรูปที่ 2.6) เพื่อเตรียมความพร้อมในการส่งเสริมให้เกิดการใช้งานยานยนต์ไฟฟ้า (EV) และการผลิตยานยนต์ไฟฟ้าในประเทศไทย เสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ (กพช.) เมื่อวันที่ 11 มีนาคม พ.ศ.2559 โดยแผนการดำเนินงานดังกล่าวแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่ (สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน, 2559)

ระยะที่ 1 เตรียมความพร้อมการใช้งานยานยนต์ไฟฟ้า (พ.ศ.2559-2560) มุ่งเน้นการนำร่องการใช้งานกลุ่มรถโดยสารสาธารณะไฟฟ้า เนื่องจากเกิดประโยชน์กับประชาชนในวงกว้างและสามารถพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับการใช้งานได้ง่าย รวมถึงดำเนินการเตรียมความพร้อมด้านอื่น ๆ เพื่อเพิ่มความเชื่อมั่นต่อการใช้ยานยนต์ไฟฟ้าในประเทศ เช่น การจัดตั้งสถานีอัดประจุให้กับยานยนต์ไฟฟ้า เป็นต้น ในปลายปี พ.ศ.2560 สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ร่วมกับองค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ (ขสมก.) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี และการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) ได้ร่วมลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือในโครงการ “การสาธิตและประเมินผลการใช้งานรถโดยสารไฟฟ้าภายใต้โครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อศึกษาการส่งเสริมการใช้รถโดยสารไฟฟ้าในประเทศไทย นำร่องในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑล” ภายใต้โครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อศึกษาการส่งเสริมการใช้รถโดยสารไฟฟ้าในประเทศไทยซึ่งเส้นทางการเดินรถโดยสารไฟฟ้านำร่องนี้ ดำเนินการในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ในปัจจุบัน กฟผ. และ ปตท. ได้นำรถโดยสารไฟฟ้าขนาดเล็ก หรือ Electric Minibus ในการใช้เป็นรถรับ-ส่ง อีกด้วย

ระยะที่ 2 ขยายผลการดำเนินงานกลุ่มรถโดยสารสาธารณะและเตรียมความพร้อมสำหรับการส่งเสริมรถยนต์ไฟฟ้าส่วนบุคคล (พ.ศ.2561–2563) ซึ่งแผนการดำเนินงานคือ (1) สนับสนุนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานตามจำนวนรถโดยสารสาธารณะที่เพิ่มขึ้นในช่วงเวลา พ.ศ.2561–2563 (2) กำหนดรูปแบบและมาตรฐานสถานีอัดประจุไฟฟ้าและการขออนุญาตในการให้บริการอัดประจุไฟฟ้า (3) ศึกษาและกำหนดมาตรการเพื่อจูงใจให้เอกชนลงทุนพัฒนาสถานีอัดประจุไฟฟ้า และ (4) ศึกษาและทบทวนโครงสร้างอัตราค่าไฟฟ้าสำหรับยานยนต์ไฟฟ้า และอัตราค่าบริการสำหรับสถานีอัดประจุไฟฟ้า เมื่อวันที่ 19 ก.ย. พ.ศ.2561 กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และ

เทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) และองค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ (ขสมก.) ร่วมกับการไฟฟ้านครหลวง (กฟน.) พร้อมด้วย การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (กฟภ.) ได้ลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือโครงการการพัฒนารถโดยสารประจำทางใช้แล้วของ ขสมก. เพื่อพัฒนาขีดความสามารถของผู้ประกอบการไทย พร้อมจัดทำบทวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการนำรถโดยสารไฟฟ้าที่ได้รับการพัฒนามาขยายผลใช้งาน และความคุ้มค่าในการนำรถโดยสารประจำทางใช้แล้ว ของ ขสมก. มาเป็นรถโดยสารไฟฟ้า เพื่อสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจไทยให้สูงขึ้นและสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันกับต่างประเทศ โดยใช้ระยะเวลาดำเนินโครงการ 2 ปี 3

ระยะที่ 3 ขยายผลไปสู่การส่งเสริมการใช้ยานยนต์ไฟฟ้าส่วนบุคคลไม่เกิน 7 คน (ประเภท รย.1 ตามประเภทรถยนต์ของกรมการขนส่งทางบก) จำนวน 1.2 ล้านคัน เนื่องจากเป็นกลุ่มเป้าหมายหลักของการใช้งานยานยนต์ไฟฟ้าในภาคประชาชน ทั้งยังมีแนวโน้มที่จะส่งผลกระทบต่อระบบไฟฟ้ามากที่สุด ทั้งนี้ยังส่งเสริมให้มีสถานีอัดประจุไฟฟ้าทั่วประเทศ 690 สถานี ภายในปี พ.ศ.2579 โดยสนับสนุนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของระบบไฟฟ้าให้สอดคล้องกับปริมาณรถยนต์ไฟฟ้าส่วนบุคคลที่จะเพิ่มขึ้น และการพัฒนาระบบบริหารจัดการการอัดประจุไฟฟ้าอัจฉริยะเพื่อเข้ามาช่วยลดการลงทุนในการปรับปรุงระบบไฟฟ้า รวมถึงการพัฒนาระบบบริหารความต้องการใช้ไฟฟ้าของประเทศร่วมกับการใช้งานยานยนต์ไฟฟ้า (สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน, 2559)

กระทรวงการคลัง

จากมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 5 มีนาคม พ.ศ.2562 เห็นชอบให้มีการปรับโครงสร้างภาษีสรรพสามิตสำหรับยานยนต์ไฟฟ้าใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายการแก้ไขปัญหาฝุ่น PM 2.5–PM 10 ซึ่งถือเป็นวาระแห่งชาติ โดยมีมติให้ปรับลดอัตราภาษียานยนต์ไฟฟ้าประเภทแบตเตอรี่ (Battery Electric Vehicle) ภายใต้หลักเกณฑ์และเงื่อนไขของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) ให้ลดอัตราภาษีสรรพสามิตของยานยนต์ไฟฟ้าที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการลงทุน จากอัตราภาษีเดิมร้อยละ 2 ให้ลดลงเหลืออัตราภาษีร้อยละ 0 ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2563 จนถึง 31 ธันวาคม พ.ศ.2565 (รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 3 ปี) ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ.2566 จนถึงวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ.2568 ให้ใช้อัตราภาษีร้อยละ 2 ตามเดิม เพื่อส่งเสริมให้เกิดการลงทุนการผลิตรถยนต์ไฟฟ้าในประเทศไทยอย่างเป็นรูปธรรม และลดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม (เอกลักษณ์ วิลัยหงส์, 2558)

กระทรวงอุตสาหกรรม

ด้านการจัดทำมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับยานยนต์ไฟฟ้า กระทรวงอุตสาหกรรม ได้มีการกำหนดให้สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (สมอ.) เร่งดำเนินโครงการศูนย์ทดสอบยานยนต์และยางล้อแห่งชาติ รวมทั้งพิจารณาจัดหาเครื่องมือ อุปกรณ์และจัดเตรียมความพร้อมด้าน

บุคลากรเพื่อรองรับการทดสอบรถยนต์หรือชิ้นส่วนยานยนต์ที่ขับเคลื่อนด้วยมอเตอร์ไฟฟ้าต่อไป ด้านการจัดทำมาตรฐานรถยนต์ไฟฟ้ากำหนดให้สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (สมอ.) จัดทำมาตรฐานรถยนต์ไฟฟ้าให้ครบถ้วน 4 ประเภทหลัก ได้แก่ ระบบการประจุไฟฟ้าของรถไฟฟ้า ความเข้ากันได้ทางแม่เหล็กไฟฟ้า แบตเตอรี่สำหรับยานยนต์ไฟฟ้า และมิเตอร์กระแสตรงเพื่อใช้ในการจำหน่ายไฟฟ้าด้านการพัฒนาบุคลากร สถาบันยานยนต์ได้ดำเนินโครงการเพิ่มผลิตภาพ (Productivity) โดยเน้นการพัฒนาระบบรับรองความสามารถบุคลากร ระยะเวลา 5 ปีแบบต่อเนื่อง เพื่อรองรับอุตสาหกรรมยานยนต์แห่งอนาคต ซึ่งในปี พ.ศ.2560 ได้ดำเนินการพัฒนาบุคลากรกว่า 140 คน ใน 4 สาขา ซึ่งประกอบด้วย สาขางานปรับแต่งระบบไฮดรอลิก สาขางานออกแบบและประกอบวงจรนิวเมติก สาขางานประกอบอุปกรณ์ไฟฟ้าและสาขางานซ่อมบำรุงเครื่องจักร รวมถึงได้จัดสร้างศูนย์การเรียนรู้ด้านยานยนต์ไฟฟ้าขึ้น ณ ศูนย์ทดสอบสถาบันยานยนต์ภายในนิคมอุตสาหกรรมบางปู เพื่อใช้เป็นสถานที่เรียนรู้ด้านยานยนต์ไฟฟ้า ชิ้นส่วนหรือส่วนประกอบของยานยนต์ไฟฟ้า รวมถึงระบบการอัดประจุไฟฟ้าสำหรับยานยนต์ไฟฟ้าให้กับนักเรียนนักศึกษา และกลุ่มบุคคลที่สนใจอีกด้วย

กระทรวงคมนาคม

ในส่วนของการใช้งานยานยนต์ไฟฟ้า ทางกรมการขนส่งทางบก ได้ออกประกาศประกาศกรมการขนส่งทางบก เรื่อง กำหนดกำลังของมอเตอร์ไฟฟ้าที่ใช้ขับเคลื่อนรถตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์ พ.ศ. 2563 ซึ่งมีการเพิ่มข้อกำหนดสำหรับยานยนต์ไฟฟ้า 4 ล้อขนาดเล็กที่ใช้สำหรับขนส่งผู้โดยสารและสินค้า โดยยานยนต์ไฟฟ้าประเภทดังกล่าวจัดอยู่ในยานยนต์ประเภท L7e ตามข้อกำหนดของสหภาพยุโรป และเป็นประเภทยานยนต์ไฟฟ้าที่มีแนวโน้มได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นในอนาคต ทั้งนี้ พิกัดกำลังมอเตอร์ไฟฟ้าที่ใช้ในการขับเคลื่อนและความเร็วสูงสุดของยานยนต์ไฟฟ้าประเภทต่าง ๆ ตามประกาศของกรมการขนส่งทางบก ฉบับปี พ.ศ.2563 (ประกาศกรมการขนส่งทางบก เรื่อง กำหนดกำลังของมอเตอร์ไฟฟ้าที่ใช้ขับเคลื่อนรถตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์ พ.ศ. 2563)

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI)

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) ได้ออกประกาศ เรื่อง นโยบายส่งเสริมการลงทุนการผลิตรถยนต์ไฟฟ้า ชิ้นส่วน และอุปกรณ์ โดยมีมาตรการสนับสนุนรถยนต์ไฟฟ้า 3 ประเภท ได้แก่ รถยนต์ไฟฟ้าแบบผสม (Hybrid Electric Vehicle–HEV) รถยนต์ไฟฟ้าแบบผสมเสียบปลั๊ก (Plug-in Hybrid Electric Vehicle–PHEV) และรถยนต์ไฟฟ้าแบบแบตเตอรี่ (Battery Electric Vehicle–BEV)โดยมาตรการส่งเสริมยานยนต์ไฟฟ้าประเภทแบตเตอรี่ดังกล่าว แบ่งการสนับสนุนออกเป็น 2 ส่วน คือการสนับสนุนยานยนต์ไฟฟ้าแบตเตอรี่ประเภท L M และ N6 และการสนับสนุน

รถโดยสารไฟฟ้า ทั้งนี้มาตรการส่งเสริมได้มุ่งเน้นเทคโนโลยีชิ้นส่วนหลักของยานยนต์ไฟฟ้า เช่น แบตเตอรี่ มอเตอร์ขับเคลื่อน(Traction Motor) ระบบบริหารจัดการแบตเตอรี่ (Battery Management System–BMS) อุปกรณ์ควบคุมการขับเคลื่อน (Drive Control Unit–DCU) เป็นต้น ละมุ่งเน้นการสร้างห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) ที่เข้มแข็งภายในประเทศ โดย (1) บังคับให้ผลิตหรือใช้ชิ้นส่วนสำคัญอย่างน้อย 1 ชิ้นในโครงการผลิตรถยนต์ (2) ให้สิทธิเพิ่มกรณีผลิตหรือใช้เร็ว หรือจำนวนมากกว่า 1 ชิ้น และ (3) เปิดประเภทให้ส่งเสริมการลงทุนเฉพาะชิ้นส่วนเพิ่มเติม ซึ่งรายละเอียดของมาตรการส่งเสริมการลงทุนของยานยนต์ไฟฟ้าและชิ้นส่วนสำคัญประเภทต่าง ๆ รวมไปถึงสถานีอัดประจุไฟฟ้า (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี (มจธ.) และศูนย์เทคโนโลยีโลหะและวัสดุแห่งชาติ (MTEC, 2558)

สถาบันยานยนต์

สถาบันยานยนต์ภายใต้การกำกับดูแลของ นายพิสิฐ รังสฤษฎ์วุฒิกุล ผู้อำนวยการสถาบันยานยนต์ ได้ประกาศแผนการดำเนินงานประจำปี 2565 กำหนด 6 ยุทธศาสตร์เดินหน้าพัฒนาสถาบันยานยนต์ เพิ่มศักยภาพการทำงานทั้งภายในและภายนอกอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 เป็น Technical Service เทียบเท่าสากล เพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการ คือการยกระดับความสามารถการให้บริการของสถาบันยานยนต์ ในการเป็น Technical Service ของประเทศไทยที่ขึ้นทะเบียนภายใต้ข้อตกลง ASEAN MRA ในช่วงแรก จำนวน 19 รายการทดสอบ ซึ่งจะช่วยลดเวลา ลดค่าใช้จ่ายให้กับผู้ประกอบการ ลดการกีดกันทางการค้าที่มิใช่ภาษี (NTBs) ทำให้สินค้าได้คุณภาพมีมาตรฐานรองรับ และได้รับการแต่งตั้งเป็น Technical Service ของประเทศไทย โดยสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (สมอ.) และกรมขนส่งทางบกส่งผลให้สินค้ามีคุณภาพได้มาตรฐาน ทำให้ผู้บริโภคได้รับการคุ้มครอง อีกทั้งเตรียมความพร้อมในการเป็น Technical Service ของการทดสอบยางล้อ UN R117 และ EV แบตเตอรี่ เพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านยานยนต์ไฟฟ้า และเพิ่มความสามารถการบริหารงานทดสอบยานยนต์และยางล้อแห่งชาติ (ATTRIC) ในอนาคต

ยุทธศาสตร์ที่ 2 มุ่งสู่การพัฒนาต่อยอดและยกระดับงานบริการ จากหน่วยตรวจประเมินระบบคุณภาพของโรงงานตามมาตรฐานมอก. (Inspection Body) ซึ่งปัจจุบันได้รับการรับรองระบบคุณภาพ ISO/IEC 17020 เป็นหน่วยรับรองผลิตภัณฑ์ (Certification Body) ที่สามารถออกตรารับรอง TAI-Mark ที่ได้รับการรับรองระบบคุณภาพ ISO/IEC 17065 เพื่อส่งเสริมการยกระดับคุณภาพผลิตภัณฑ์ของภาคอุตสาหกรรม ผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ในประเทศให้มีขีดความสามารถและเป็นที่ยอมรับในตลาดทั้งในและต่างประเทศ รวมถึงเป็นกิจกรรมที่สามารถสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้บริโภคโดยเฉพาะในด้านความปลอดภัยและสิ่งแวดล้อม

โดยในระยะเริ่มต้น สถาบันฯ มีแผนจะทำการรับรอง มอก. ทั่วไปจำนวน 4 มอก. รวมถึงอยู่ในระหว่างทำการศึกษาถึงความเป็นไปได้ในการรับรองผลิตภัณฑ์ยานยนต์และชิ้นส่วนอื่นๆ ที่จะสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมยานยนต์และชิ้นส่วนโดยเฉพาะอุตสาหกรรมยานยนต์สมัยใหม่ รวมถึงยานยนต์ไฟฟ้า และสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้บริโภคต่อไป

แผนยุทธศาสตร์ที่ 3 TAI Training & Consulting Provider เพื่อพัฒนาผู้ประกอบการสร้างวิทยากรภายในของสถาบันฯ ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะทางในด้าน เช่น ทดสอบมาตรฐาน วิจัยและพัฒนา ตรวจประเมินรับรองกระบวนการผลิต ด้านงานวิจัยทิศทางอุตสาหกรรมและสามารถพัฒนายกระดับไปสู่อุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้า และอื่นๆ ที่เกี่ยวเนื่องในอนาคตได้ รวมถึงการสร้างเครือข่ายวิทยากรภายนอกที่มีความเชี่ยวชาญ เพื่อพัฒนาผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมยานยนต์ไทยให้มีขีดความสามารถในการแข่งขันในระดับสากล

แผนยุทธศาสตร์ที่ 4 สามารถชี้นำทิศทางอุตสาหกรรมยานยนต์ด้วยผลงานวิจัย เป็นคลังข้อมูลและงานวิจัย (Automotive Think Tank) โดยมีเป้าหมาย คือ เป็นศูนย์ข้อมูลยานยนต์สมัยใหม่ครบวงจร เพื่อการสนับสนุนเชิงนโยบายภาครัฐและให้บริการข้อมูลและวิจัยแก่ภาคเอกชน ด้วยผลงานวิจัยจากข้อมูลความรู้ที่เป็น Primary data และ Field study เสริมจากที่ปัจจุบันสถาบันฯ มีศูนย์สารสนเทศยานยนต์ และมีข้อมูลผลงานศึกษาวิจัยที่สนับสนุนนโยบายภาครัฐอย่างต่อเนื่อง ซึ่งในปี 2565 จะทำการศึกษาด้านธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับ Mobility as a Service (MaaS) และการออกแบบแบตเตอรี่ในยานยนต์ไฟฟ้าเพิ่มขึ้น

แผนยุทธศาสตร์ที่ 5 Digitization & TAI Branding และยกระดับสมรรถนะบุคลากร ประกอบด้วยเป้าหมายยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวกับทั้งบุคลากรและระบบ เพื่อการปรับปรุงเพิ่มประสิทธิภาพสมรรถนะองค์กร และการพัฒนาบุคลากร ให้สอดรับกับแนวโน้มการพัฒนาของเทคโนโลยียานยนต์ของอุตสาหกรรม ที่มุ่งไปสู่ Digitization Organization และการสร้างแบรนด์ของสถาบันฯ สำหรับในด้านการพัฒนาบุคลากร คือ การพัฒนาในด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ระบบดิจิทัล เพื่อปรับปรุงการทำงานและการให้บริการ รวมถึงการพัฒนา Soft skill และ Growth mindset ให้กับพนักงาน

แผนยุทธศาสตร์ที่ 6 ความร่วมมือกับพันธมิตรด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมเป็นการสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานที่เป็นพันธมิตรทั้งในและต่างประเทศ เพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรมยานยนต์ในด้านที่มีความสำคัญกับการยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมยานยนต์ไทย ให้สอดคล้องกับเป้าหมายสู่การพัฒนาอุตสาหกรรมกลุ่ม S-Curve และเป้าหมายการต่อยอดไปสู่ Smart Mobility

โดยแผนกลยุทธ์ทั้ง 6 ของสถาบันยานยนต์ในปี 2565 นี้ เป็นแผนนำร่องไปสู่การพัฒนาอุตสาหกรรมยานยนต์และชิ้นส่วน ขยายต่อยอดไปสู่อุตสาหกรรมแห่งอนาคต และเป็นส่วนหนึ่งใน

การพัฒนา Smart Mobility หรือ การสัญจรอัจฉริยะ ที่ยานยนต์ไม่ใช่เป็นเพียงแค่ยานยนต์ หากแต่เป็นสิ่งที่ขับเคลื่อนการเดินทางที่ตอบสนองความต้องการที่หลากหลายของผู้เดินทางที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น รวมถึงนำไปสู่การพัฒนาเพิ่มผลิตภาพ ยกระดับมาตรฐาน วิจัยและพัฒนานวัตกรรม ต่อยอดอุตสาหกรรมสู่อนาคตด้วยหลักธรรมาภิบาลตามวิสัยทัศน์ “สถาบันแห่งการเรียนรู้และพัฒนาด้าน Mobility ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตสู่สังคม”

นโยบายส่งเสริมอุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้าของประเทศไทย

หน่วยงาน	นโยบายส่งเสริมอุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้า
กระทรวงพลังงาน	.ระยะที่ 1 เตรียมความพร้อมการใช้งานยานยนต์ไฟฟ้า (พ.ศ.2559-2560) มุ่งเน้นการนำร่องการใช้งานกลุ่มรถโดยสารสาธารณะไฟฟ้า ระยะที่ 2 ขยายผลการดำเนินงานกลุ่มรถโดยสารสาธารณะและเตรียมความพร้อมสำหรับการส่งเสริมรถยนต์ไฟฟ้าส่วนบุคคล (พ.ศ.2561–2563) ระยะที่ 3 ขยายผลไปสู่การส่งเสริมการใช้ยานยนต์ไฟฟ้าส่วนบุคคลไม่เกิน 7 คน (ประเภท รย.1 ตามประเภทรถยนต์ของกรมการขนส่งทางบก) จำนวน 1.2 ล้านคัน
กระทรวงการคลัง	การปรับโครงสร้างภาษีสรรพสามิตสำหรับยานยนต์ไฟฟ้าใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายการแก้ไขปัญหาฝุ่น PM 2.5–PM 10 ซึ่งถือเป็นวาระแห่งชาติ ให้ลดอัตราภาษีสรรพสามิตของยานยนต์ไฟฟ้าที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการลงทุน จากอัตราภาษีเดิมร้อยละ 2 ให้ลดลงเหลืออัตราภาษีร้อยละ 0
กระทรวงอุตสาหกรรม	กำหนดให้สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (สมอ.) เร่งดำเนินโครงการศูนย์ทดสอบยานยนต์และยางล้อแห่งชาติ รวมทั้งพิจารณาจัดหาเครื่องมือ อุปกรณ์และจัดเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรเพื่อรองรับการทดสอบรถยนต์หรือชิ้นส่วนยานยนต์ที่ขับเคลื่อนด้วยมอเตอร์ไฟฟ้าต่อไป ด้านการจัดทำมาตรฐานรถยนต์ไฟฟ้ากำหนดให้สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (สมอ.) จัดทำมาตรฐานรถยนต์ไฟฟ้าให้ครบถ้วน 4 ประเภทหลัก ได้แก่ ระบบการประจุไฟฟ้าของรถไฟฟ้า ความเข้ากันได้ทางแม่เหล็กไฟฟ้า แบตเตอรี่สำหรับยานยนต์ไฟฟ้า และมิเตอร์กระแสตรงเพื่อใช้ในการจำหน่ายไฟฟ้าด้านการพัฒนาบุคลากร

หน่วยงาน	นโยบายส่งเสริมอุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้า
กระทรวงคมนาคม	กรมการขนส่งทางบก ได้ออกประกาศประกาศกรมการขนส่งทางบก เรื่อง กำหนดกำลังของมอเตอร์ไฟฟ้าที่ใช้ขับเคลื่อนรถตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์ พ.ศ. 2563 ซึ่งมีการเพิ่มข้อกำหนดสำหรับยานยนต์ไฟฟ้า 4 ล้อขนาดเล็กที่ใช้สำหรับขนส่งผู้โดยสารและสินค้า
สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI)	ออกประกาศ เรื่อง นโยบายส่งเสริมการลงทุนการผลิตรถยนต์ไฟฟ้า ชิ้นส่วนและอุปกรณ์ โดยมีมาตรการสนับสนุนรถยนต์ไฟฟ้า 3 ประเภท ได้แก่ รถยนต์ไฟฟ้าแบบผสม (Hybrid Electric Vehicle–HEV) รถยนต์ไฟฟ้าแบบผสมเสียบปลั๊ก (Plug-in Hybrid Electric Vehicle–PHEV) และรถยนต์ไฟฟ้าแบบแบตเตอรี่ (Battery Electric Vehicle–BEV)
สถาบันยานยนต์	ประกาศแผนการดำเนินงานประจำปี 2565 กำหนด 6 ยุทธศาสตร์เดินหน้าพัฒนาสถาบันยานยนต์ เพิ่มศักยภาพการทำงานทั้งภายในและภายนอกอย่างมีประสิทธิภาพ

บทสรุป

รัฐบาลไทยมีการวางแผนทางด้านนโยบายและยุทธศาสตร์สำหรับการผลักดัน อุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้าอย่างจริงจัง เพื่อยกระดับอุตสาหกรรมยานยนต์ไทยโดยรวม โดยมีการสนับสนุนทั้งในด้านการใช้งานภายในประเทศ และส่งเสริมให้ผู้ผลิตรถยนต์ชั้นนำของโลกใช้ไทยเป็นฐานการผลิตยานยนต์ไฟฟ้าเพื่อการส่งออก นโยบายของภาครัฐที่เอื้อให้กับการลงทุนการผลิตรถยนต์โดยเฉพาะรถยนต์ไฟฟ้า ที่นับว่าเป็นเทคโนโลยีใหม่สำหรับอุตสาหกรรมยานยนต์ไทย จึงขอเสนอแนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้า โดยกำหนดข้อกฎหมายรองรับเพื่อให้สามารถจดทะเบียนและใช้งานบนท้องถนนได้ โดยเฉพาะระเบียบการตรวจสภาพยานยนต์ที่ยังไม่มีข้อกำหนดเป็นระเบียบเฉพาะ กำหนดมาตรฐานทั้งรายชิ้นและมาตรฐานโดยรวมให้ครอบคลุมสมรรถนะและความปลอดภัย กำหนดสัดส่วนกำลังทางไฟฟ้าต่อน้ำหนักยานยนต์ขั้นต่ำ กำหนดมาตรฐานการประจุไฟฟ้าให้เป็นมาตรฐานเดียวทั้งประเทศ กำหนดเกณฑ์การคิดค่าพลังงานไฟฟ้าสำหรับยานยนต์ไฟฟ้าให้เหมาะสม ปรับปรุงระเบียบกฎหมายและข้อกำหนดอยู่เสมอเพื่อให้ครอบคลุมกับเทคโนโลยียานยนต์ไฟฟ้า สนับสนุนการจัดการด้านวัตถุดิบอย่างครบวงจร ทั้งเทคโนโลยีการผลิตแบตเตอรี่และการรีไซเคิล นอกจากนี้ควรส่งเสริมขีดความสามารถของบุคคลากร เพื่อรองรับเทคโนโลยีการผลิตที่แตกต่างไปจากปัจจุบัน และเพื่อรองรับการบริการหลังการขาย การบำรุงรักษาจักรยานยนต์ไฟฟ้าตามการใช้งาน เพื่อสร้างความเป็นศูนย์กลางเทคโนโลยียานยนต์ไฟฟ้าภายในประเทศ ผลักดันให้เป็นผู้นำการผลิตในระดับภูมิภาค

เอกสารอ้างอิง

กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน. (2559). **รายงานการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ 2559 และมอบนโยบายการทำงาน ตามยุทธศาสตร์ 20 ปี**. ค้นเมื่อวันที่ 25 มกราคม 2565, จาก http://www.dsd.go.th/DSD/Activity/ShowDetails/23475

กรุงเทพธุรกิจ. (2565). **อุตสาหกรรมหนุนส่งเสริม "รถยนต์ไฟฟ้า" ดึงนักลงทุน**. ค้นเมื่อวันที่ 25 มกราคม 2565, จาก http://www.bangkokbiznews.com/news/detail/731035

ณิชชา บูรณสิงห์. (2559). **มาตรการสนับสนุนการผลิตรถยนต์ขับเคลื่อนด้วยพลังงานไฟฟ้าของรัฐบาล.** ค้นเมื่อวันที่ 25 มกราคม 2565 จาก http://library2.parliament.go.th/ebook/content-issue/2559/hi2559-072.pdf

ประกาศกรมการขนส่งทางบก เรื่อง **กำหนดกำลังของมอเตอร์ไฟฟ้าที่ใช้ขับเคลื่อนรถตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์ พ.ศ. 2563** (2564, 3 กุมภาพันธ์). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 134 ตอนพิเศษ 25 ง. หน้า 1-3.

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี (มจธ.) และศูนย์เทคโนโลยีโลหะและวัสดุแห่งชาติ (MTEC). (2558). **การศึกษาการพัฒนาของเทคโนโลยียานยนต์ไฟฟ้าและผลกระทบที่เกิดขึ้นสำหรับประเทศไทย.** ค้นเมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม 2564 จาก http://energyforum.kmutt.ac.th/download/รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการยานยนต์ไฟฟ้า.pdf

ยศพงษ์ ลออนวล และคณะ. (2558). **การศึกษาการพัฒนาของเทคโนโลยียานยนต์ไฟฟ้าและผลกระทบที่เกิดขึ้นสำหรับประเทศไทย.** กรุงเทพฯ: สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ.

สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน. (2559) "**โครงการศึกษาการเตรียมความพร้อมรองรับการใช้ยานพาหนะไฟฟ้าในอนาคตสำหรับประเทศไทย รายงานฉบับสมบูรณ์ (ฉบับปรับปรุง)**." ค้น เมื่อวันที่ 25 มกราคม 2565, จากhttp://www.eppo.go.th/index.php/th/eppo-intranet/item/7587-stu-re001

สุดนิรันดร์ เพชรัตน์ , รุ่งอรุณ บุญถ่าน, และศานติ จินตรัตน์. (2558). *ผลกระทบจากโครงการรถยนต์ใหม่คันแรกตามนโยบายรัฐบาลต่อปริมาณจราจรและความเร็วในการเดินทางด้วยรถยนต์ในเขต กรุงเทพมหานคร.* **ฉบับพิเศษ วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.**

อรรถสิทธิ์ แจ่มฟ้า. (2565). **รถยนต์ไฟฟ้ากับการเปลี่ยนแปลงของอุตสาหกรรมรถยนต์ไทย.** ค้นเมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2565, จาก https://www.gsb.or.th/getattachment/รถยนต์ไฟฟ้ากับการเปลี่ยนแปลงของอุตสาหกรรมรถยนต์ไทย.aspx

เอกลักษณ์ วิลัยหงส์. (2558) .”**มาตรการทางกฎหมายภาษีสรรพสามิตและภาษีศุลกากรเพื่อส่งเสริมการใช้รถยนต์ไฟฟ้าของประเทศไทย**.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ปรีดี พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.

การวินิจฉัยมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง เลขยกกำลัง ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายมัธยม)

Diagnosis of Misconceptions in Mathematics on Exponents of Matthayom Sueksa Two Students at Ramkhamhaeng University Demonstration School (Secondary Level)

เพ็ญผกา เจือบุญ
นักศึกษาปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (คณิตศาสตรศึกษา)
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
โทร.088-790-0002 E-mail: jejunny@gmail.com
นพพร แหยมแสง
อาจารย์ประจำภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
โทร. 080-209-9092 E-mail: noppornyam@yahoo.com
วรนุช แหยมแสง
อาจารย์ประจำหลักสูตรคณิตศาสตรศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
โทร. 080-294-9900 E-mail: woranuchy1@gmail.com
Phenpaka Chueabun
Student, Master of Education(Mathematics Education),
Factory of Education, Ramkhamhaeng University
Nopporn Yamsang
Lecture, Factory of Education (Mathematics Education)
Ramkhamhaeng University
Woranuch Yamsang
Lecture, Factory of Education (Mathematics Education)
Ramkhamhaeng University

รับเข้า : 28 ตุลาคม 2565 **แก้ไข :** 1 ธันวาคม 2565 **ตอบรับ :** 1 ธันวาคม 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อวินิจฉัยมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง เลขยกกำลัง ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายมัธยม) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายมัธยม) จำนวน 1 ห้อง มีจำนวนนักเรียน 45 คน โดยได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) เครื่องมือที่ใช้ คือแบบทดสอบวินิจฉัยมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง เลขยกกำลัง เป็นแบบทดสอบแบบคู่ขนานแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 34 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบเท่ากับ .889 และหาค่าความสอดคล้องของการกระจายคำตอบของข้อสอบคู่ขนานจากการตอบข้อสอบทั้งสองครั้งด้วยสถิติ χ^2 (chi-square) การตอบคำถามวิจัยเกี่ยวกับมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนของนักเรียน วิเคราะห์จากการหาร้อยละของคำตอบของนักเรียนที่เลือกตอบแต่ละตัวเลือกและข้อที่มีนักเรียนเลือกตอบตัวเลือกที่ผิดมากกว่าหรือประมาณร้อยละ 50

ผลการวิจัย พบว่า (1) ด้านการใช้บทนิยาม ทฤษฎีบท สูตร กฎ และสมบัติ วัดโดยใช้ข้อสอบ จำนวน 7 คู่ (14 ข้อ)พบว่า มีข้อสอบจำนวน 3 คู่ ที่นักเรียนตอบผิดมากกว่าร้อยละ 50 โดยนักเรียนมีมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนมากที่สุด เรื่อง การเขียนจำนวนต่าง ๆ ในรูปสัญกรณ์วิทยาศาสตร์ (2) ด้านการคิดคำนวณหรือการดำเนินการ วัดโดยใช้ข้อสอบจำนวน 7 คู่ (14 ข้อ) พบว่า มีข้อสอบจำนวน 5 คู่ ที่นักเรียนตอบผิดมากกว่าร้อยละ 50 และ ข้อสอบ 2 ข้อ ที่นักเรียนตอบประมาณร้อยละ 50 โดยนักเรียนมีมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนมากที่สุด เรื่อง การหารเลขยกกำลัง (3) ด้านการแปลความจากโจทย์ปัญหา วัดโดยใช้ข้อสอบจำนวน 3 คู่ (6 ข้อ) พบว่า มีข้อสอบจำนวน 3 คู่ ที่นักเรียนตอบผิดมากกว่าร้อยละ 50 โดยนักเรียนมีมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนมากที่สุด เรื่อง การเขียนประโยคสัญลักษณ์ นักเรียนไม่สามารถเขียนประโยคสัญลักษณ์จากประโยคภาษาได้

คำสำคัญ: การวินิจฉัย มโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อน เลขยกกำลัง

ABSTRACT

The Objective of this research was to study the constructs diagnosis of misconceptions in mathematics on exponents for Matthayom Sueksa Two students at Ramkhamhaeng University Demonstration School (RUDS) (Secondary Level). The sample population consisted of forty-five Matthayom Sueksa two students in one classroom at Ramkhamhaeng University Demonstration School (RUDS) (Secondary Level) using the technique of cluster sampling. The research instrument was a parallel four multiple-

choice test of thirty-four items with the reliability of .889. The congruence of the response distribution of the test was determined from the responses by using the technique of chi-square (χ^2) twice. The responses of students on misconceptions were analyzed using the percentage of each choice and the items the students wrongly selected more than or about fifty percent.

The results of the research revealed. (1) The aspect of using definitions, theorems, formulas, regulations and property measured by seven pairs of tests (fourteen items) found the following. There were three pairs of tests where greater than fifty percent of the students gave wrong responses. The students exhibited misconceptions at the highest level in writing numbers in the form of scientific notations. (2) The aspect of calculation or operations measured by seven pairs of tests (fourteen items) found the following. There were five pairs of tests where greater than fifty percent of the students gave wrong responses. The students exhibited misconceptions at the highest level in the division of exponents. (3) The aspect of interpretation from problems measured by using three pairs of tests (six items) found the following. The students gave wrong responses greater than fifty percent in three pairs of tests. The students exhibited misconceptions at the highest level in writing symbolic sentences. The students could not write symbolic sentences from language sentences.

Keywords: diagnosis, misconceptions, exponents

บทนำ

คณิตศาสตร์เป็นพื้นฐานของศาสตร์ต่างๆและในบางสาขาวิชา ต้องใช้ความรู้ทางคณิตศาสตร์มาเป็นส่วนหนึ่งของสาขาวิชานั้น จึงตระหนักได้ว่าคณิตศาสตร์มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง รวมทั้งมีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ศตวรรษที่ 21 เนื่องจากคณิตศาสตร์ช่วยให้มนุษย์มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล เป็นระบบมีแบบแผน สามารถวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ได้อย่างรอบคอบและถี่ถ้วน ช่วยคาดการณ์ วางแผน ตัดสินใจแก้ปัญหา ได้ถูกต้องเหมาะสมและสามารถนำมาไปใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้คณิตศาสตร์ยังเป็นเครื่องมือในการพัฒนาด้านอื่น ๆ เพื่อให้ทันสมัยและสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม และความรู้ที่ก้าวหน้าอย่างรวดเร็วในยุคโลกาภิวัตน์ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี, 2560 ,หน้า 1)

แม้จะกล่าวว่าคณิตศาสตร์เป็นพื้นฐานของวิชาอื่นๆและมีความสำคัญเป็นอย่างมาก แต่ในขณะเดียวผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของกลุ่มสาระคณิตศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในสาระจำนวนและการดำเนินการ ตั้งแต่ปี 2561 - 2563 มีคะแนนเฉลี่ยดังนี้ 23.96, 21.77 และ 25.56 ตามลำดับ ซึ่งจะเห็นได้ว่าผลการสอบมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2564, Online) ผลการสอบนี้ทำให้ตระหนักว่าควรพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนอย่างจริงจัง ซึ่งสาเหตุที่ทำให้ผลคะแนนสอบต่ำ อาจมาจากการที่ผู้เรียนเข้าใจในเนื้อหาที่สอนไม่มากพอหรือผู้เรียนมีมโนทัศน์ที่คาดเคลื่อนในวิชาคณิตศาสตร์

มโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ (Mathematical Concept) เป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับการเรียนรู้คณิตศาสตร์และการนำความรู้คณิตศาสตร์ไปแก้ปัญหาหรือใช้งาน ครูที่มีมโนทัศน์ดีและเข้าใจลึกซึ้งเกี่ยวกับความหมาย ที่มา และความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกันของมโนทัศน์บทนิยาม ทฤษฎีบท กฎ สูตร หรือการดำเนินการทางคณิตศาสตร์มักสามารถจัดการเรียนรู้เพื่อสื่อสาร สื่อความหมายให้ผู้เรียนเรียนรู้คณิตศาสตร์ได้อย่างถูกต้องและลึกซึ้ง รวมทั้งสามารถวิเคราะห์เนื้อหาและสร้างคำถามขยายความเพื่อพัฒนาการคิดทางคณิตศาสตร์ให้กับผู้เรียนได้สำหรับผู้เรียนที่มีมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ดีมักสามารถเรียนรู้และแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ได้ดีรวมทั้งพื้นฐานที่จะเชื่อมโยงและคิดเกี่ยวกับคณิตศาสตร์ในระดับสูงขึ้นไปได้ดีด้วย จึงอาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า มโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์มีความสำคัญต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนของครูและการเรียนรู้คณิตศาสตร์ของผู้เรียน การวิเคราะห์ว่าครูและผู้เรียนมีมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนอะไรบ้างและคลาดเคลื่อนอย่างไรเมื่อเปรียบเทียบกับมโนทัศน์ที่ถูกต้อง จะทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการระมัดระวังไม่ให้เกิดความคลาดเคลื่อนเหล่านั้น ตลอดจนเป็นประโยชน์ในการหาแนวทางเพื่อแก้ไขความคลาดเคลื่อนนั้นให้หมดไป ซึ่งจะทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2554, หน้า 53)

มโนทัศที่คลาดเคลื่อน (misconception) ทางคณิตศาสตร์เป็นความคิดความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนไปจากสิ่งที่ถูกต้องที่เป็นจริงทางคณิตศาสตร์ที่เกิดขึ้นจากสาเหตุหลายประการทั้งสาเหตุจากการละเลยในเงื่อนไขของทฤษฎีบท กฎหรือนิยามทางคณิตศาสตร์ และสาเหตุอื่น ๆ ที่มีผลต่อความคลาดเคลื่อนในการทำความเข้าใจคณิตศาสตร์ อาทิ ความรู้และประสบการณ์เดิมของนักเรียน ความบกพร่องของครูผู้สอนนักเรียนในระดับชั้นก่อนหน้า ซึ่งความคลาดเคลื่อนของมโนทัศน์นั้น เมื่อเกิดขึ้นแล้วจะส่งผลต่อตัวนักเรียนอย่างมากเพราะจะทำให้นักเรียนนำความรู้ไปใช้ได้ไม่ถูกต้อง รวมทั้งอาจทำให้พื้นฐานความรู้ไม่ดีพอที่จะไปเรียนรู้มโนทัศน์อื่น ๆ (อัมพร ม้าคะนอง, 2558)

จากการสอบถามครูผู้สอนที่ประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จากหลายโรงเรียน พบว่าเนื้อหา เรื่อง เลขยกกำลัง เป็นเรื่องที่ผู้เรียนมีปัญหามากพอสมควร นักเรียนส่วนใหญ่ทำผิดและไม่สามารถหาผลลัพธ์ที่ได้อย่างถูกต้อง ส่งผลให้

นักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนค่อนข้างต่ำและเนื้อหาในส่วนนี้ยังต้องมีความพื้นฐานอื่นที่เกี่ยวข้องด้วยรวมทั้งเป็นความรู้พื้นฐานการเรียนเนื้อหาที่สูงขึ้น หากนักเรียนมีมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในส่วนนี้อาจส่งผลในการเรียนเนื้อหาที่สูงขึ้นด้วย

ดังนั้นผู้ทำการวิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง เลขยกกำลัง ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เพื่อแนวทางให้ครูผู้สอนได้ใช้ในการแก้ไขหรือปรับปรุงการจัดการเรียน ที่จะสามารถแก้ไขในส่วนที่ผู้เรียนมีมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนและไม่ส่งผลต่อการเรียนในอนาคตของผู้เรียน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวินิจฉัยมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง เลขยกกำลัง ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายมัธยม)

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายมัธยม) จำนวน 10 ห้อง จำนวน 285 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายมัธยม) จำนวน 1 ห้อง จำนวน 45 คน โดยได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (cluster sampling)

วิธีการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือแบบทดสอบวินิจฉัยมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ โดยแบบทดสอบวินิจฉัยเป็นแบบทดสอบที่ชี้เห็นในข้อบกพร่องหรือมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนของนักเรียนแต่ละคนซึ่งแตกต่างจากข้อสอบปกติที่วัดเนื้อหาทั่วไปไม่ได้เจาะจงเฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

มีขั้นตอนในสร้างแบบทดสอบวินิจฉัย ดังนี้

1. ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหนังสือคู่มือครูรายวิชาคณิตศาสตร์พื้นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่องเลขยกกำลัง ตามมาตรฐานตัวชี้วัดการเรียนรู้และตัวชี้วัด กลุ่มสาระ การเรียนรู้คณิตศาสตร์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างข้อวินิจฉัยมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนของนักเรียนในการวิจัยครั้งนี้

2. วิเคราะห์มโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์ เรื่องเลขยกกำลัง ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดกลุ่มสาระการเรียนคณิตศาสตร์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างข้อสอบวินิจฉัยมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อน

3. ศึกษาลักษณะของมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์ เรื่อง เลขยกกำลัง โดยมีลักษณะมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อน 3 ด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 ด้านการใช้บทนิยาม ทฤษฎีบท สูตร กฎและสมบัติ

ด้านที่ 2 ด้านการคิดคำนวณหรือการดำเนินการ

ด้านที่ 3 ด้านการแปลความจากโจทย์ปัญหา

4. สร้างข้อสอบวินิจฉัยมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อน จำนวน 2 ฉบับ ฉบับละ 22 ข้อ โดยมีตารางวิเคราะห์เนื้อหา ประกอบด้วยเนื้อหา ดังนี้ เรื่องความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเลขยกกำลัง, เรื่องการดำเนินการของยกกำลังและเรื่องการจำนวนในรูปสัญกรณ์วิทยาศาสตร์

5. สร้างข้อสอบวินิจฉัยให้แต่ละเรื่องมีข้อที่คู่ขนานกัน ตามตารางเนื้อหาและประเภทของความคลาดเคลื่อน

6. นำแบบทดสอบวินิจฉัยมโนทัศน์ที่สร้างให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบและให้คำแนะนำในการแก้ไขปรับปรุงข้อสอบ

7. นำแบบทดสอบที่ได้ผ่านการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาไปให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านเนื้อหา 5 ท่านตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยการใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) จากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญพบว่าค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ในช่วง 0.80 – 1.00

8. ตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขแบบทดสอบวินิจฉัยมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อน เรื่อง เลขยกกำลัง ไปทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างและเป็นนักเรียนที่เรียน เรื่อง เลขยกกำลังระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 และมัธยมศึกษาปีที่ 2 มาแล้ว จำนวน 1 ห้อง

9. นำแบบทดสอบไปหาค่าความสอดคล้องของข้อที่คู่ขนาน คือ ค่าที่แสดงว่านักเรียนเลือกตอบตัวเลือกที่มีลักษณะเดียวกันในข้อคู่ขนานกัน ด้วยสถิติ χ^2 (chi-square) โดยมีค่าอยู่ระหว่าง .118-4.101 และเนื่องจากค่า χ^2 (chi-square) ไม่มีนัยสำคัญที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่าข้อสอบวินิจฉัยนี้มีความสอดคล้องของการตอบทั้ง 2 ครั้ง และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบเท่ากับ .889

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการต่าง ๆ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจริง ดังนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อนำแบบทดสอบที่ผ่านการวิเคราะห์คุณภาพและปรับปรุง ไปใช้กลุ่มตัวอย่างจริง คือนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายมัธยม)

2. จัดเตรียมแบบทดสอบ จำนวน 45 ชุด เพื่อใช้ในการสอบกับกลุ่มตัวอย่าง

3. นำแบบทดสอบไปสอบกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 45 คน และแจ้งวัตถุประสงค์ในการทดสอบ เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่มีประสิทธิมากที่สุด

4. นำผลที่ได้จากการทดสอบ มาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อใช้ในการสรุปและอภิปรายผล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวมรวบจากกลุ่มตัวอย่าง มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม SPSS ด้วยวิธีการทางสถิติโดยหาค่าความสอดคล้องข้อคู่ขนานด้วยสถิติ χ^2 (Chi-square) เพื่อตรวจสอบว่านักเรียนได้เลือกตอบตัวเลือกที่สอดคล้องกันในข้อคู่ขนานและวิเคราะห์จุดบกพร่องของนักเรียนโดยหาค่าร้อยละของการกระจายการตอบรายข้อ ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์มโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง เลขยกกำลัง ของนักเรียนจากการทำแบบทดสอบวินิจฉัยในด้านต่าง ๆ 3 ด้าน ดังนี้

ลักษณะของมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อน	จำนวนข้อสอบที่ใช้วัด คู่ (ข้อ)	จำนวนข้อสอบที่มีนักเรียนตอบผิดมากกว่าร้อยละ 50 คู่ (ข้อ)
ด้านที่ 1 ด้านการใช้บทนิยาม ทฤษฎีบท สูตร กฎและสมบัติ	7(14)	3(6)
ด้านที่ 2 ด้านการคิดคำนวณหรือการดำเนินการ	7(14)	2(4)
ด้านที่ 3 ด้านการแปลความจากโจทย์ปัญหา	3(6)	2(4)

จากตารางที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า มโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง เลขยกกำลัง ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายมัธยม) มีมโนทัศน์คลาดเคลื่อนในด้านต่างๆ ดังนี้

ด้านที่ 1 ด้านการใช้บทนิยาม ทฤษฎีบท สูตร กฎและสมบัติ

1.1 เรื่อง ความหมายของเลขยกกำลัง ซึ่งวัดโดยใช้ข้อสอบจำนวน 4คู่(8ข้อ) พบว่า ไม่มีนักเรียนที่เลือกตอบผิดมากกว่าร้อยละ 50

1.2 เรื่อง การเขียนจำนวนในรูปสัญกรณ์วิทยาศาสตร์ ซึ่งวัดโดยใช้ข้อสอบจำนวน 3คู่(6ข้อ) พบว่า มีข้อสอบ 3คู่(6ข้อ) ข้อ มีนักเรียนที่เลือกตอบผิดมากกว่าร้อยละ 50

ด้านที่ 2 ด้านการคิดคำนวณหรือการดำเนินการ

2.1 เรื่อง สมบัติของเลขยกกำลัง ซึ่งวัดโดยใช้ข้อสอบจำนวน 5 คู่ (10ข้อ) พบว่ามีข้อสอบ 2 คู่ (4ข้อ) มีนักเรียนที่เลือกตอบผิดมากกว่าร้อยละ 50 โดยเฉพาะเรื่อง การหารเลขยกกำลัง

ด้านที่ 3 ด้านการแปลความจากโจทย์ปัญหา

3.1 เรื่อง การประยุกต์ใช้เลขยกกำลัง ซึ่งวัดโดยใช้ข้อสอบจำนวน 3 คู่ (6ข้อ) พบว่า มีข้อสอบจำนวน 2 คู่(4ข้อ)ที่มีจำนวนนักเรียนตอบผิดมากกว่าร้อยละ 50 และมีข้อสอบจำนวน 1 คู่ (2ข้อ) ที่มีจำนวนนักเรียนตอบผิดประมาณร้อยละ 50

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์มโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์ เรื่อง เลขยกกำลัง ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายมัธยม) สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ด้านการใช้บทนิยาม ทฤษฎีบท สูตร กฎและสมบัติ วัดโดยใช้ข้อสอบจำนวน 7คู่ (14 ข้อ) พบว่า ข้อที่นักเรียนตอบผิดมากกว่าร้อยละ 50 ได้แก่

1.1 “ข้อใดเขียน 0.002598 อยู่ในรูปสัญกรณ์วิทยาศาสตร์ได้ถูกต้อง” หรือ “ข้อใดเขียน 0.006751 อยู่ในรูปสัญกรณ์วิทยาศาสตร์ได้ถูกต้อง” ความคลาดเคลื่อนที่พบในตัวเลือกที่นักเรียนเลือกตอบ คือ นักเรียนที่เลือกตอบตัวเลือก 25.98×10^{-4} หรือ 0.2598×10^{-2} หรือ 259.8×10^{-5} และในข้อคู่ขนานที่เลือกตอบตัวเลือกที่มีลักษณะเดียวกัน แสดงว่านักเรียนไม่ทราบหรือจำไม่ได้ว่าการเขียนจำนวนในรูปสัญกรณ์วิทยาศาสตร์ว่าต้องเขียนจำนวนนั้นในลักษณะใดหรืออาจจะเกิดการถ่ายทอดความรู้จากครูที่สอนในเนื้อหา ที่สอนนักเรียนแบบท่องจำโดยการเริ่มสอนนักเรียนโดยการบอกบทนิยามหรือทฤษฎีบท โดยไม่ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนมากเท่าที่ควร เพื่อป้องกันหรือแก้ไขมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนของนักเรียนอาจจะเกิดขึ้นได้โดยการสอนที่เริ่มจากการให้นักเรียนเข้าความหมายหรือบทนิยามของการเขียนจำนวนในรูปสัญกรณ์วิทยาศาสตร์ก่อนเพื่อให้นักเรียนเห็นว่าจำนวนในรูปสัญกรณ์วิทยาศาสตร์มีลักษณะอย่างไร เช่น จำนวนที่เขียนในรูปสัญกรณ์วิทยาศาสตร์คือการเขียนจำนวนในรูป $a \times 10^n$ เมื่อ $1 \leq a < 10$ และ n เป็นจำนวนเต็ม โดยอาจจะเริ่มจากการยกตัวอย่างและตั้งถามไปพร้อมกันว่า $0.5, 0.05$ และ 0.005 เขียนในรูปสัญกรณ์วิทยาศาสตร์ได้อย่างไร เช่น

$$0.5 = \frac{5}{10} = 5 \times 10^{-1}$$
$$0.05 = \frac{5}{100} = \frac{5}{10^2} = 5 \times 10^{-2}$$
$$0.005 = \frac{5}{1000} = \frac{5}{10^3} = 5 \times 10^{-3}$$

โดยตอนยกตัวอย่างถามนักเรียนว่าที่เขียนเป็นไปตามบทนิยามของสัญกรณ์วิทยาศาสตร์หรือไม่ โดยให้นักเรียนสังเกตว่า 5 เป็นค่าอยู่ระหว่าง 1 กับ 10 หรือไม่ และคูณอยู่กับ 10 ที่มีเลขชี้กำลังเป็นจำนวนเต็มหรือไม่

$0.25 = \frac{25}{100} = \frac{25}{10^2} = 25 \times 10^{-2}$ จำนวนนี้เขียนในรูปสัญกรณ์วิทยาศาสตร์หรือไม่ ถ้าไม่ใช่ให้ช่วยอธิบายเหตุผล และแก้ไขให้เขียนให้ถูกต้อง

$0.25 = \frac{25}{100} = \frac{2.5}{10} = 2.5 \times 10^{-1}$ จำนวนนี้เขียนในรูปสัญกรณ์วิทยาศาสตร์หรือไม่

หลังจากยกตัวอย่างพร้อมใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนได้คิดตามแล้วค่อยมาสรุปตอนท้ายอีกครั้งว่า สัญกรณ์วิทยาศาสตร์เขียนในรูปทั่วได้ คือ $a \times 10^n$ เมื่อ $1 \leq a < 10$ และ n เป็นจำนวนเต็ม

จากที่กล่าวมาแสดงให้เห็นว่านักเรียนขาดความเข้าใจเกี่ยวกับบทนิยาม ทฤษฎีบท สูตร กฎ และสมบัติ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Mahmud, Tahir, Gaffar, Wulandari S and Trisnowali A (2020) ได้ทำการวิจัยเพื่อศึกษามโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง เลขยกกำลัง เป็นงานวิจัยในคลาสเรียน X IPA 1 SMAN 4 Makassar ภาคเรียนที่ 1 ในปีการศึกษา 2019/2020 งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียน 3 คนที่มีมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อน เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย คือ แบบทดสอบวินิจฉัยและการสัมภาษณ์ การศึกษามโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในด้านต่าง ๆ เช่น การจัดหมวดหมู่ ความสัมพันธ์และทฤษฎีบท ผลการศึกษาพบว่า ในการเรียน 3 วิชา นักเรียนที่มีประสบการณ์มโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับการจัดหมวดหมู่ เกิดจากการที่ไม่ใจเข้าสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ มโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับความสัมพันธ์ เกิดจากการขาดความหลากหลายในการทำโจทย์และการฝึกทำโจทย์ซ้ำ รวมทั้ง มโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับทฤษฎีบท เกิดจากการไม่ทำความเข้าใจในโจทย์อย่างเพียงพอ

2. ด้านการคิดคำนวณหรือการดำเนินการ วัดโดยใช้ข้อสอบจำนวน 7คู่ (14 ข้อ) พบว่า ข้อที่นักเรียนตอบผิดมากกว่าร้อยละ 50 ได้แก่

2.1 “ข้อใดแสดงการดำเนินการของ $\left(\frac{7^2}{4}\right)^3$ ได้ถูกต้อง” และ “ข้อใดแสดงการดำเนินการของ $\left(\frac{5^3}{2}\right)^5$ ได้ถูกต้อง” ความคลาดเคลื่อนที่พบในตัวเลือกที่นักเรียนเลือกตอบ คือ

นักเรียนที่เลือกตอบตัวเลือก $\left(\frac{7}{4}\right)^{2+3}$ หรือ $\frac{7^{2+3}}{4^{2+3}}$ หรือ $\frac{7^{2\times3}}{4^{2\times3}}$ และในข้อคู่ขนานที่เลือกตอบตัวเลือกที่มีลักษณะเดียวกัน แสดงว่านักเรียนมีความเข้าใจที่ผิดพลาดเกี่ยวกับการคูณของเลขยกกำลังหรือเลขยกกำลังซ้อนกัน โดยจากแต่ละตัวเลือกที่นักเรียนเลือกตอบส่วนใหญ่จะเลือกในข้อที่นำเลขชี้กำลังมาบวกหรือคูณกันแต่ไม่ได้คำนึงเลขชี้กำลังของตัวส่วนด้วยว่าจะต้องกระจายเลขชี้กำลังให้ด้วย

เพื่อป้องกันมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนนักเรียนเราจะยกตัวให้ดูก่อนแล้วให้ค่อยสรุปการไปการดำเนินการในพจน์ใดให้ดู นักเรียนได้เข้าใจ ไม่ใช่แค่ท่องตามที่ครูบอก เช่น

ตามความหมายของเลขยกกำลังสามารถได้ดังนี้

$$\left(\frac{7^2}{4}\right)^3 = \frac{7^2}{4} \times \frac{7^2}{4} \times \frac{7^2}{4} = \frac{7^2}{4} \times \frac{7^2}{4} \times \frac{7^2}{4} = \frac{7^{2+2+2}}{4^{1+1+1}} = \frac{7^6}{4^3} = \frac{7^{2(3)}}{4^{1(3)}}$$

ในขณะที่ชี้ให้เห็นใช้คำถามกระตุ้นเพื่อให้นักเรียนได้ช่วยคิดตาม แล้วจึงร่วมกันสรุปว่าการดำเนินการหาคำตอบของเลขยกกำลังซ้อนกำลัง สามารถหาได้จากการนำเลขชี้เลขกำลังมาคูณกันและในการเขียนเลขยกกำลังที่เป็นเศษส่วนก็สามารถกระจายเลขยกกำลังให้ทั้งตัวเศษและตัวส่วน นั่นคือ $\left(\frac{a}{b}\right)^n = \frac{a^n}{b^n}$ และ $(a^n)^m = a^{n\times m}$

2.2 “ข้อใดแสดงการดำเนินการของ $\left(\frac{3^8}{3^4}\right)$ ได้ถูกต้อง” และ “ข้อใดแสดงการดำเนินการของ $\left(\frac{2^7}{2^3}\right)$ ได้ถูกต้อง”

โดยมีนักเรียนที่เลือกตอบตัวเลือก $3^{8\div 4}$ หรือ 3^{8+4} หรือ $3^{8\times 4}$ และในข้อคู่ขนานที่เลือกตอบตัวเลือกที่มีลักษณะเดียวกัน แสดงว่านักเรียนไม่เข้าใจหลักการหารเลขยกกำลังให้นำเลขชี้กำลังของตัวเศษลบด้วยเลขชี้กำลังของส่วน จึงทำให้นักเรียนเลือกตอบในตัวเลือกที่นำเลขชี้กำลังมาดำเนินการอย่างอื่นแทนเช่น นำมาหารกัน เป็นต้น

เพื่อเป็นการป้องกันหรือแก้ไขมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อน โดยปกติที่ครูส่วนใหญ่สอนในเรื่องการหารเลขยกกำลังจากบอกนักเรียนว่า $\frac{a^m}{a^n} = a^{m-n}$ อาจจะเปลี่ยนมาเป็นการเชื่อมโยงไปยังเศษส่วน

ตัวอย่าง $\frac{5}{5} = 1$ หากเราใช้สมบัติข้างต้น จะได้ $5^{1-1} = 5^0 = 1$

ตัวอย่าง $\frac{8^3}{8^2} = 8$ เนื่องจาก $8^{3-2} = 8^1 = 8$ โดยตอนยกตัวอย่างให้ใช้คำถามร่วมไปด้วย หลังจากยกตัวอย่างและใช้คำถามกระตุ้นเพื่อให้นักเรียนเข้าใจมากขึ้น แล้วจึงหาข้อสรุปร่วมกันพิจารณาการหารเลขยกกำลัง

2.3 “ข้อใดแสดงการดำเนินการของ $(3^2)^3$ ได้ถูกต้อง” และ “ข้อใดแสดงการดำเนินการของ $(2^3)^5$ ได้ถูกต้อง”

โดยมีนักเรียนที่เลือกตอบตัวเลือก 3^{2+3} หรือ $(3\times 3)^{2+3}$ หรือ $(3\times 3)^{2\times 3}$ และในข้อคู่ขนานที่เลือกตอบตัวเลือกที่มีลักษณะเดียวกัน แสดงว่านักเรียนไม่เข้าหลักการดำเนินการของเลขยกกำลังซ้อนกันว่าต้องเอาเลขชี้กำลังมาคูณกันและยังมีบางคนที่เลือกกระจายฐานก่อนแล้วนำเลขชี้กำลังมาดำเนินการกัน หรืออาจจะเป็นผลมาจากรูปแบบวิธีการสอนของครูผู้สอนเน้นบทนิยามทฤษฎีบท ที่เริ่มต้นการสอนโดยการยกสูตรมาโดยไม่อธิบายหรือไม่ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียน

เพื่อป้องกันมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในเรื่องเลขยกกำลังซ้อนกำลัง อาจจะเปลี่ยนการสอนจากที่เริ่มต้นบอกเลยว่าการดำเนินการทำอย่างไร เป็นการยกตัวอย่างให้ดูและนำไปสู่ข้อสรุปว่าการดำเนินการหาคำตอบของเลขยกกำลังซ้อนกำลังทำอย่างไร เช่น

$$(5^4)^3 = 5^4 \times 5^4 \times 5^4 = 5^{4+4+4} = 5^{12} = 5^{4(3)}$$

โดยอาจจะยกตัวอย่างให้ดูประมาณสามตัวอย่างเพื่อให้นักเรียนได้เห็นความเชื่อมโยงที่ชัดเจนขึ้นและจึงค่อยสรุปว่า การดำเนินการหาคำตอบของเลขยกกำลัง คือ $(a^n)^m = a^{n\times m}$

จากที่กล่าวมาเป็นการแสดงให้เห็นว่านักเรียนขาดความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับเลขกำลังในเรื่องบทนิยาม และสมบัติของเลขยกกำลังซึ่งส่งผลให้นักเรียนมีข้อผิดพลาดในการคิดคำนวณหรือการดำเนินการสอดคล้องกับงานวิจัยของ Ulusoy (2019, pp.52-69) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “Serious Obstacles Hindering Middle School Students’ Understanding of Integer Exponents” การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอุปสรรคของนักเรียนเกรด 8 ในเรื่องความเข้าใจเกี่ยวกับเลขชี้กำลัง โดยวิธีการวิจัยที่หลากหลาย กลุ่มตัวอย่าง คือนักเรียนเกรด 8 จำนวน 165 คน โดยนักเรียนได้แบบทดสอบและสัมภาษณ์จำนวน 12 คน ผลการวิจัยระบุว่า ผลสัมฤทธิ์ของผู้เข้าร่วมอยู่ในระดับต่ำโดยเฉพาะในเรื่องเลขชี้กำลังศูนย์และเป็นลบ โดยนักเรียนได้มีมโนทัศน์คลาดเคลื่อนในบทนิยามของเลขยกกำลัง ที่ว่าเลขยกกำลังคือการคูณซ้ำของจำนวนนั้นรวมถึงไม่เข้าใจในการบวกและการคูณ และนักเรียนส่วนใหญ่ไม่รู้ความหมายของเลขชี้กำลังศูนย์ นอกจากนี้นักเรียนมีข้อผิดพลาดอีกหลายอย่างเมื่อมีการดำเนินการกับนิพจน์ของเลขชี้กำลังเนื่องจากมีความสับสนในการบวกกับการคูณในการดำเนินการของนิพจน์เลขชี้กำลังและสอดคล้องกับงานวิจัยของ Ojose (2015,pp.30-34) การวิจัยศึกษามโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในสองเรื่อง คือ การดำเนินการของเศษส่วนและการบวกของเลขชี้กำลังของเลขยกกำลัง ผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีความเข้าใจผิดในเรื่อง การดำเนินการของเศษส่วนและการบวกของเลขชี้กำลังของเลขยกกำลัง และหากไม่แก้ไขจะส่งผลเสียในการเรียนของนักเรียนในระยะยาวได้

3. ด้านการแปลความจากโจทย์ปัญหา วัดโดยใช้ข้อสอบจำนวน 3 คู่ (6 ข้อ) พบว่าข้อที่นักเรียนตอบผิดมากกว่าร้อยละ 50 คือ

3.1 “โรงงานแห่งหนึ่งต้องการผลิตสินค้าจำนวน 2×10^4 ชิ้น แต่ละชิ้นต้องใช้โลหะ 9.1×10^{-3}กิโลกรัม ข้อใดแสดงวิธีการหาจำนวนโลหะในการผลิตสินค้าได้ถูกต้อง” และ “โรงงานขนม BA ต้องการผลิตขนมหวานจำนวน 3×10^6 ชิ้น แต่ละชิ้นต้องใช้น้ำตาล 5.63×10^{-3} กิโลกรัม ข้อใดแสดงวิธีการหาจำนวนน้ำตาลที่ต้องทั้งหมดได้ถูกต้อง”

โดยมีนักเรียนที่เลือกตอบ$(2 \times 10^4) + (9.1 \times 10^{-3})$หรือ$(9.1 \times 10^{-3}) \div (2 \times 10^4)$ หรือ $(9.1 \times 10^{-3}) - (2 \times 10^4)$ และในข้อขนานนักเรียนเลือกตอบตัวเลือกที่มีลักษณะเดียวกัน แสดงว่านักเรียนไม่สามารถเขียนเปลี่ยนประโยคภาษาเป็นประโยคสัญลักษณ์ที่ถูกต้องโดยไม่ได้พิจารณาความหมายของโจทย์

จากที่กล่าวมาแสดงว่านักเรียนขาดความเข้าใจด้านการแปลความจากโจทย์ปัญหาซึ่งเป็นความคลาดเคลื่อนที่เกิดจากการเปลี่ยนประโยคภาษาเป็นประโยคสัญลักษณ์ไม่ถูกต้อง นำข้อมูลที่ผิดหรือโจทย์ไม่กำหนดมาใช้ในการ คำนวณ ไม่ใช้ข้อมูลที่โจทย์กำหนด สอดคล้องกับ Ozkan E and Ozkan A(2012). ได้ทำการวิจัยเรื่อง คือ แบบทดสอบวินิจฉัยมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนเรื่อง เลขยกกำลัง ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีความเข้าใจผิดเกี่ยวกับเลขชี้กำลังและวิธีแก้ปัญหา

เกี่ยวกับเลขยกกำลัง และอาจจะมาจากการที่นักเรียนขาดการฝึกฝนในด้านการตีความโจทย์ที่อาจมีเนื้อหาซับซ้อน โดยไม่ได้ให้ข้อมูลที่ใช้แก้ปัญหาเพื่อหาคำตอบได้โดยตรงจำเป็นที่นักเรียนจะต้องพิจารณาและตีความโจทย์อย่างละเอียด ซึ่งสอดคล้องกับที่ อัมพร ม้าคนอง (2551, หน้า 66) กล่าวไว้ว่า นักเรียนขาดทักษะในการตีความจากโจทย์ โจทย์ที่มีระดับความยากสูง มักจะไม่ให้ข้อมูลที่นักเรียนต้องการใช้โดยตรงแต่มักให้มาในรูปความสัมพันธ์กับตัวแปรอื่น ซึ่งนักเรียนต้องพยายามตีความในส่วนนี้ เพื่อให้ได้ข้อมูลตรงกับที่ต้องการใช้โดยอ่านโจทย์หลายๆครั้งให้เข้าใจ

4. ข้อสอบที่ใช้ในการศึกษามโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในการวิจัยครั้งนี้ ได้มีข้อสอบที่ออกในบางเนื้อหาที่ถูกตัดออกหลังนำข้อสอบไปทดใช้ เนื่องจากค่าความสอดคล้องของการกระจายคำตอบของข้อสอบคู่ขนานจากการตอบข้อสอบทั้งสองครั้งด้วยสถิติ (chi-square) น้อยกว่า 0.05 โดยได้ตัดข้อสอบในเรื่องของ การหารเลขยกกำลังเมื่อเลขชี้เป็นจำนวนเต็มลบและเมื่อเลขชี้กำลังเป็นบวก จึงทำให้การศึกษามโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อน เรื่องเลขยกกำลัง ไม่ครบตามเนื้อหาที่วางไว้ จึงอาจจะไม่ทราบมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนของนักเรียนในเนื้อหาบางเรื่องได้ จึงทำให้ได้ผลจากการศึกษามโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อน เรื่อง เลขยกกำลัง ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายมัธยม) จะไม่ครบถ้วนตามเนื้อหาของเรื่อง เลขยกกำลัง ดังนั้น หากต้องการศึกษามโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนที่ครอบคลุมตามเนื้อหาทั้งหมด ควรจะออกข้อสอบสำรองไว้เพื่อป้องกันการหายไปของข้อสอบส่วนนั้น

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่องการวินิจฉัยมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง เลขยกกำลัง ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายมัธยม) โดยศึกษามโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนใน 3 ด้าน คือ (1) ด้านการใช้บทนิยาม ทฤษฎีบท สูตร กฎและสมบัติ (2) ด้านการคิดคำนวณหรือการดำเนินการ (3) ด้านการแปลความจากโจทย์ปัญหา ผู้ทำการวิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนและแก้ไขมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนได้ตรงจุดและมีประสิทธิภาพมากที่สุด

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ แสดงให้เห็นถึงมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง เลขยกกำลัง ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายมัธยม) โดยด้านที่นักเรียนมีมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนมากที่สุด คือ ด้านการคิดคำนวณหรือการดำเนิน พบว่า นักเรียนเกิดข้อผิดพลาดในการดำเนินการและคิดคำนวณโดยไม่คำนึงถึงหลักการในการดำเนินการทางคณิตศาสตร์ รองลงมา คือ ด้านการแปลความจากโจทย์ปัญหา พบว่า นักเรียนเกิดข้อผิดพลาดในการแปลโจทย์จากประโยคภาษาเป็นประโยคสัญลักษณ์ และด้านการใช้บทนิยาม ทฤษฎีบท สูตร กฎและสมบัติ พบว่า นักเรียนไม่เข้าใจบทนิยามในบางเรื่อง เช่น การเขียนจำนวน

ในรูปสัญกรณ์วิทยาศาสตร์ นักเรียนไม่สามารถเขียนได้ในรูปแบบที่ถูกต้อง ดังนั้น ผู้สอนที่ต้องการนำงานวิจัยนี้เพื่อไปเป็นแนวทางในจัดการเรียนการสอน ผู้สอนควรคำนึงถึงลักษณะที่นักเรียนนักเรียนมีมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทั้ง 3 ด้าน เพื่อป้องกันหรือแก้ไขมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนให้นักเรียนได้มีประสิทธิภาพ

2. จากข้อสอบที่ในการวินิจฉัยมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในครั้งนี้ได้ข้อสอบที่ตัวเลือกได้เขียนไม่ตรงตามทฤษฎีการคูณ เนื่องจากต้องการวัดมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในเรื่องหลักการเขียนการคูณด้วย ดังนั้นในการนำแบบทดสอบในการวิจัยครั้งไปเป็นแนวทางในการวัดมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนควรคำนึงถึงเรื่องหลักการเขียนของการคูณที่ถูกต้อง เพื่อจะได้วัดมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนครอบคลุมในทุกเรื่องที่มีโอกาสทำให้นักเรียนเกิดมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนได้

3. ครูควรเลือกใช้ วิธีการสอน/ สื่อการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาและครูควรมีความรู้ที่ชัดเจนและเข้าใจเนื้อหาที่จะสอนเพื่อให้สามารถถ่ายทอดความรู้ได้อย่างชัดเจน เพื่อป้องกันการเกิดมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนของนักเรียน โดยควรเน้นการจัดการเรียนการสอนที่กระตุ้นนักเรียนเพื่อให้ตอบคำถามว่า “ทำไม” เช่น ทำไมต้องนิยาม $a^0 = 1$ เมื่อ $a \neq 0$ ทำไมต้องเขียน $a^{-n} = \frac{1}{a^n}$ เมื่อ n เป็นจำนวนนับ หรือคำถามอื่นๆ อย่างไรก็ตามทุกคำตอบจะต้องมีคำอธิบายเชิงตรรกะในเรื่องนั้น ๆ

4. ในการออกข้อสอบวินิจฉัยควรแบ่งจำนวนข้อสอบที่ในเรื่องอย่างเหมาะสม เพื่อป้องกันการผิดพลาดและบางครั้งข้อสอบที่ออกอาจจะใช้ไม่ได้จากการทดลองใช้ เนื่องจากค่าความสอดคล้องของการกระจายคำตอบของข้อสอบคู่ขนานจากการตอบข้อสอบทั้งสองครั้งด้วยสถิติ (chi-square) น้อยกว่า 0.05 จึงทำให้การศึกษามโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อน เรื่องยกกำลัง ไม่ครบตามเนื้อหาที่วางไว้จึงอาจจะไม่ทราบมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนของนักเรียนในเนื้อหาบางเรื่องได้ ดังนั้นในการออกข้อสอบวินิจฉัย ควรออกสอบที่ครอบคลุมและออกในจำนวนที่เพียงพอ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษามโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในวิชาคณิตศาสตร์ ควรจะวินิจฉัยในนักเรียนทุกระดับที่เรียนเนื้อหาที่ต้องการวินิจฉัยแล้ว เพื่อจะได้เห็นถึงลักษณะของมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในระดับต่างๆ ว่ามีลักษณะหรือมีมโนทัศน์คลาดเคลื่อนด้านไหนมากที่สุด เพื่อจะได้แก้ไขให้นักเรียนได้ทันและมีประสิทธิภาพ

2. ข้อสอบที่ใช้ในการวิจัยมโนทัศน์คลาดเคลื่อนของนักเรียน นอกจากข้อสอบปรนัยแล้วควรเปลี่ยนเป็นข้อสอบอัตนัย เพื่อจะได้เห็นลักษณะที่ผิดพลาดของนักเรียนที่ชัดเจนขึ้น หรืออาจจะใช้วิธีอื่นในการทำวิจัย เช่น การสัมภาษณ์ การสังเกต หรืออาจจะใช้หลายรูปในการวิจัยแต่ละครั้งเพื่อจะได้เห็นมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนเพิ่มมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ.(2560). **ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

บุญชม ศรีสะอาด. (2537). **การพัฒนาการสอน**. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ.(2564). **ผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET)**. ค้นเมื่อ 12 ธันวาคม 2564, จาก http://www.newonetresult.niets.or.th/

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2555). **หนังสือเรียนรายวิชา พื้นฐาน มัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ สกสค. ลาดพร้าว.

อัมพร ม้าคะนอง. (2551). **การวินิจฉัยข้อผิดพลาดทางการเรียนคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.** กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Ojose B. (2015). **Students' Misconceptions in Mathematics: Analysis of Remedies and What Research Says.** Youngstown state University.

Ozkan E, Ozkan A. (2012). **Misconception in exponential number in 1st and 2nd level primary school mathematics.** Davutpasa Campus, Turkey.

Mahmud R, Tahir S, Gaffar A, Wulandari S, Trisnowali A. (2020). *Analyzing Misconception of Exponent for High School in Makassar*. **Advances in Social Science, Education and Humanities Research**, 550, 430-433.

Ulusoy F. (2019). *Serious obstacles hindering middle school students' understanding of integer exponents*. **International Journal of Research in Education and Science (IJRES)**, 5(1), 52-69.

แนวทางการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อบริหารงานวิชาการของโรงเรียนจักรคำคณาทร จังหวัดลำพูน

Guideline to Development of Information Technology Systems for Academic Affairs Management of Chak Kham Khanathon School in Lamphun Province

วิทยา วรรณมะกอก
นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่
โทร 0899503768 ,E-Mail: wanmakok@gmail.com
สังวาร วังแจ่ม
อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่
โทร 81-9501492, E-Mail: sungw_edq@yahoo.co.th
สุรศักดิ์ สุทธสิริ
อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่
โทร 81-9501492, E-Mail: surasak@northcm.ac.th
Wittaya Wannamakok
Master of Education (Educational Administration) Nortn-Chiang Mai University
Sangwan Wangcham
Lecturer of **Master of Education (Educational Administration)**
Nortn-Chiang Mai University
Surasak Suttasiri
Lecturer of **Master of Education (Educational Administration)**
Nortn-Chiang Mai University

รับเข้า : 24 กุมภาพันธ์ 2566 **แก้ไข :** 15 มีนาคม 2566 **ตอบรับ :** 16 มีนาคม 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาสภาพการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อบริหารงานวิชาการ 2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อบริหารงานวิชาการของโรงเรียนจักรคำคณาทร จังหวัดลำพูน ประชากรคือผู้บริหารและครูจำนวน 155 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อบริหารงานวิชาการโดยรวมอยู่ในระดับปฏิบัติมาก ประกอบด้วย งานสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ งานระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ งานบริการเทคโนโลยีสารสนเทศ และงานพัฒนาบุคลากร ทุกด้านอยู่ในระดับปฏิบัติมาก 2. แนวทางการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานวิชาการ สถานศึกษาควรมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ ICT หรือ บริษัทคอมพิวเตอร์ตรวจสอบสมรรถนะในการทำงานของคอมพิวเตอร์ให้เหมาะสมกับภาระงานอย่างต่อเนื่อง ตั้งงบประมาณจัดซื้อและบำรุงรักษาซ่อมแซมคอมพิวเตอร์ ไว้ในแผนงานโครงการประจำปีงบประมาณ กำหนดนโยบายให้ครูสร้างสื่อการเรียนการสอนและรายงานการใช้สื่อในระบบทะเบียนสื่อให้เป็นปัจจุบัน ส่งเสริมให้ครูผลิตสื่อการเรียนการสอนอย่างน้อย 1 รายการ 1 รายวิชา พัฒนาระบบรายงานการอบรมสัมมนาของครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ต่อเนื่องและเป็นปัจจุบัน โดยกำหนดรูปแบบขั้นตอนการรายงานการอบรมสัมมนาให้เป็นรูปแบบเดียวกัน มอบหมายให้ผู้รับผิดชอบกำกับติดตามและการประเมินผลการใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างต่อเนื่องเป็นระยะ ส่งเสริมให้ครูจัดทำสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศ มีการประกวดสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศ ยกย่อง ชมเชย และมอบรางวัลให้กับครูที่เข้าร่วมประกวด

คำสำคัญ: ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ, การบริหารงานวิชาการ, สื่อนวัตกรรม

ABSTRACT

The Objective of this research were to 1. study the development of information technology systems for academic affairs management and 2. study the guidelines for the development of information technology systems for academic affairs management of Chak Kham Khanathon School in Lamphun Province. The research population was 155 administrators and teachers. The research tools were questionnaires and interviews. The data were analyzed by statistical method of arithmetic averages, standard deviations, and content analysis.

The results of the research revealed that 1. the development of information technology systems for academic affairs management of Chak Kham Khanathon School in Lamphun Province in overall was at a high level, consisting of learning support, information technology system, information technology services and personnel development. All aspects were at a very practical level. 2. The guidelines for the development of information technology systems were as follows; the school should assign an ICT officer or computer company to monitor the performance of the computer to fit the workload continuously. Budgeting, purchasing, and maintaining computer repairs should be included in the project plan for the fiscal year. A policy should be establish for teachers to create instructional materials and report the use of media in the media registration system currently. The teachers should be encouraged to produce at least one teaching material for one course. There should be the development of training and seminar report system for teachers and educational personnel to be continuous and up-to-date by providing the same format for training and seminar reports. The school should assign the responsible person to supervise, monitor and evaluate the use of innovative media and information technology continuously. The teachers should be encouraged to create innovative media and information technology. An innovative media and information technology contest should be promoted in order to honor, compliment and give prizes to the teachers who participated in the contest.

Keywords: Information Technology Systems, Academic Affairs Management, innovative media

บทนำ

ในศตวรรษที่ 21 โลกมีการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ยุคดิจิตอล มีความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างก้าวกระโดด เทคโนโลยีสารสนเทศจึงเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการศึกษา เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ทางภาครัฐได้นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้บริหารในด้านต่าง ๆ ส่งผลให้เกิดการ

เปลี่ยนแปลงแก่องค์การ ก้าวสู่ยุคแห่งการพัฒนาเศรษฐกิจเน้นการขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมเกิดการเปลี่ยนแปลงในทุกภาคส่วนอย่างรวดเร็วอันสืบเนื่องมาจากการใช้เทคโนโลยีเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ กระแสการปรับเปลี่ยนทางสังคมที่เกิดขึ้นจึงส่งผลต่อการศึกษาเป็นอย่างมาก (สุทัศน์ สังคะพันธ์, 2557 : 14) การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้และส่งเสริมการเรียนรู้ พัฒนารูปแบบการเรียนการสอน เปลี่ยนบทบาทของครูจากผู้สอนแต่เพียงอย่างเดียวให้กลายมาเป็นผู้คอยแนะนำการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน ผู้เรียนสามารถสร้างนวัตกรรมที่ตอบสนองต่อความต้องการของตนเอง ช่วยส่งเสริมการสร้างองค์ความรู้ที่เกิดผู้เรียนได้โดยตรง การศึกษาในศตวรรษที่ 21 มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษใหม่ ต้องเปลี่ยนแปลงทัศนะ (Perspective) จากกระบวนทัศน์แบบดั้งเดิม (Tradition Paradigm) ไปสู่กระบวนทัศน์ใหม่ในการเตรียมความพร้อมให้คนรู้จักคิด เรียนรู้ ทำงาน แก้ปัญหา สื่อสาร และร่วมมือทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพไปตลอดชีวิต (ปณิธิ เจริญรักษ์, 2563 : 44)

การจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 กระทรวงศึกษาธิการตระหนักถึงความสำคัญของยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนา และเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ การพัฒนาและยกระดับศักยภาพวัยแรงงาน การพัฒนาการเรียนรู้ที่ตอบสนอง ต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 จึงประกาศนโยบายการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการไว้ว่า สร้าง “TRUST” หรือ “ความเชื่อมั่นไว้วางใจ” ให้กับสังคม ในปีงบประมาณ พ.ศ.2566 กระทรวงศึกษาธิการดำเนินการภารกิจหลักตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561-2580) คือ การพัฒนาศักยภาพคนตลอดชีวิต รวมทั้งแผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา ปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้และการพัฒนาศักยภาพของคนไทยทุกช่วงวัยเพื่อเตรียมคนไทยสู่ศตวรรษที่ 21 กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดหลักการสำคัญในการประกาศนโยบายและจุดเน้นของกระทรวงไว้โดยการยกระดับคุณภาพการศึกษา ส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษานำหลักสูตรฐานสมรรถนะไปสู่การปฏิบัติอย่างเต็มรูปแบบเพื่อสร้างสมรรถนะที่สำคัญจำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 ให้กับผู้เรียน ด้วยการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning) รวมทั้งการเรียนรู้ผ่านแพลตฟอร์มและห้องดิจิทัลให้คำปรึกษาแนะนำ พัฒนาทักษะดิจิทัลและภาษาคอมพิวเตอร์ (Coding) สำหรับผู้เรียนทุกช่วงวัย

โรงเรียนจักรคำคณาทร จังหวัดลำพูน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ จัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1- 6 ได้มีการบริหารด้วยระบบบริหารคุณภาพใช้หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม (School Base Management: SBM) บนพื้นฐานหลักธรรมาภิบาล Good Governance โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนที่จบจากโรงเรียน ตามอัตลักษณ์ของโรงเรียนที่ว่า “ลูกจักรคำเป็นผู้นำสร้างสรรค์สังคม” โดยโรงเรียนให้ความสำคัญกับการบริหารงานวิชาการเป็นอย่างมาก เพราะถือเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษาเพื่อให้การบริหารงานวิชาการบรรลุตามวัตถุประสงค์ในการส่งเสริม

สนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน มีการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้ แต่ยังพบปัญหาของการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้ในการบริหารงานวิชาการ จากรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษา (SAR) (กลุ่มงานบริหารวิชาการโรงเรียนจักรคำคณาทร, 2564: 118) ประจำปีการศึกษา 2564 ได้กล่าวถึงมาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและจัดการ จุดที่ควรพัฒนาคือการจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับสภาพของสถานศึกษา ซึ่งปัญหาเกิดจากครูที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบงานเทคโนโลยีสารสนเทศขาดความรู้ความเข้าใจ ขาดทักษะและเทคนิควิธีการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศ ในงานฝ่ายต่าง ๆ ตามโครงสร้างการบริหารยังขาดการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการทำงานหรือบางอย่างนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้ไม่ตรงกับความต้องการในการทำงาน ทำให้ไม่มีประสิทธิภาพ ไม่คุ้มค่ากับการลงทุน บางงานใช้เทคโนโลยีสารสนเทศควบคู่กับการสำเนาเอกสารในการรายงานข้อมูลทำให้เกิดความซ้ำซ้อนและเป็นภาระงานต่อครูผู้สอนเป็นอย่างมาก ซึ่งหากนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการทำงานแล้วควรจะลดภาระงานและเอกสารที่ต้องรายงานให้น้อยลง สำหรับการจัดทำหรือประมวลผลด้วยมือในระบบงานแฟ้มเอกสารนั้น อาจทำให้เกิดความผิดพลาดในการรายงานข้อมูล จึงเป็นอุปสรรคต่อการบริหารงานวิชาการ แม้ว่าได้มีการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนมาใช้งานในระยะหนึ่ง แต่ก็ยังไม่สามารถแก้ปัญหาของโรงเรียนได้เพราะบุคลากรยังขาดความรู้ และทักษะในการใช้งานโปรแกรมคอมพิวเตอร์

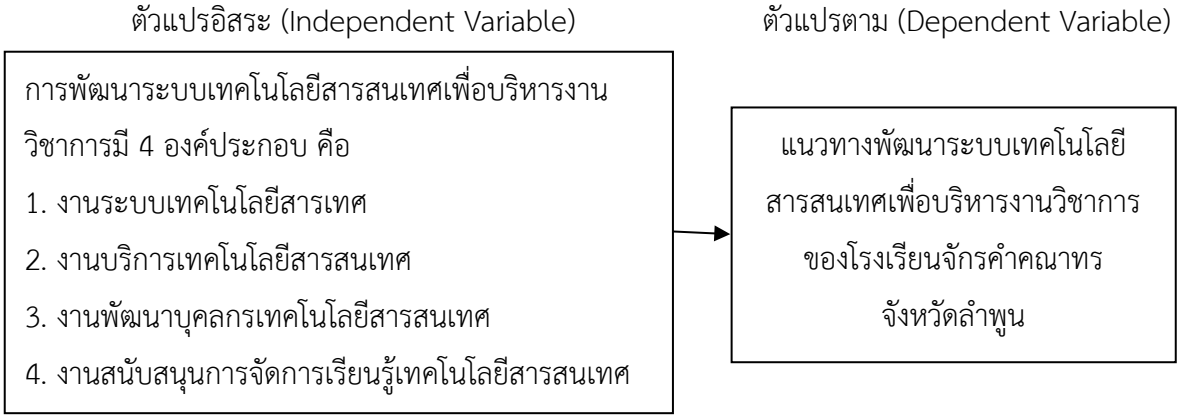
จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อบริหารงานวิชาการของโรงเรียนจักรคำคณาทร จังหวัดลำพูน ที่เป็นประโยชน์ต่องานบริหารวิชาการต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อบริหารงานวิชาการของโรงเรียนจักรคำคณาทร จังหวัดลำพูน
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อบริหารงานวิชาการของโรงเรียนจักรคำคณาทร จังหวัดลำพูน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยได้สรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้จากแนวคิดของพิทักษ์ ดอนแก้ว (2562: 137-141) ได้กล่าวถึงรูปแบบบริหารงานวิชาการโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย ผู้บริหารและครูจำนวน 155 คน โรงเรียนจักรคำคณาทร จังหวัดลำพูน ปีการศึกษา 2565

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลพื้นฐาน เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scales) เกี่ยวกับสภาพการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อบริหารงานวิชาการของโรงเรียนจักรคำคณาทร จังหวัดลำพูน แบ่งเป็น 4 ด้าน จำนวน 40 ข้อ ประกอบด้วย

ด้านที่ 1 งานระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ	จำนวน 11 ข้อ
ด้านที่ 2 งานบริการเทคโนโลยีสารสนเทศ	จำนวน 12 ข้อ
ด้านที่ 3 งานพัฒนาบุคลากรเทคโนโลยีสารสนเทศ	จำนวน 7 ข้อ
ด้านที่ 4 งานสนับสนุนการจัดการเรียนรู้เทคโนโลยีสารสนเทศ	จำนวน 10 ข้อ

2. แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อบริหารงานวิชาการของโรงเรียนจักรคำคณาทร จังหวัดลำพูน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน เก็บข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 คน รองผู้อำนวยการโรงเรียนกลุ่มงานบริหารวิชาการ จำนวน 1 คน ผู้ช่วยรองผู้อำนวยการโรงเรียนกลุ่มงาน

บริหารวิชาการ จำนวน 3 คน รวมจำนวน 5 คน โดยกำหนดหัวข้อการสัมภาษณ์จากประเด็นของแบบสอบถามที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุดแต่ละด้านมาสัมภาษณ์

การหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. แบบสอบถาม

1.1 การทดสอบความตรง (Validity) ของเครื่องมือในการวิจัยการทดสอบค่าความตรงของแบบสอบถาม ทำโดยนำแบบสอบถามให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบถึงความครอบคลุมของเนื้อหา การใช้ภาษาตลอดจนโครงสร้างของแบบสอบถามเพื่อให้ครอบคลุมกับนิยาม และวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ แล้วนำมาพิจารณาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence : IOC) โดยการนำคะแนนที่เป็นผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญแต่ละข้อคำถามมารวมกัน แล้วหารด้วยจำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด ถ้าค่า IOC ของข้อคำถามใดมากกว่า 0.50 แสดงว่าข้อคำถามนั้นมีความตรง สำหรับเกณฑ์การพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้องได้กำหนดเงื่อนไขดังนี้

+1 แสดงว่า แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้สอดคล้องกับเนื้อหา (ตัวแปร) ที่กำหนด

0 แสดงว่า ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้สอดคล้องกับเนื้อหา (ตัวแปร) ที่กำหนด

-1 แสดงว่า แน่ใจว่าข้อคำถามวัดไม่สอดคล้องกับเนื้อหา (ตัวแปร) ที่กำหนด

1.2 การทดสอบค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือในการวิจัยการทดสอบค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม ทำโดยนำแบบสอบถามที่ได้ไปทดลองใช้ (Try-out) เพื่อทดสอบความเข้าใจในคำถามกับครูโรงเรียนส่วนบุญโญปถัมภ์ ลำพูน จำนวน 30 คน นำมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) และความเชื่อมั่นทั้งฉบับ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.922

1.3 การปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือในการวิจัยทำการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามที่ได้ข้อมูลในการทดสอบความตรงและความเชื่อมั่น พร้อมทั้งเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบอีกครั้งเพื่อนำไปเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์สำหรับการนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างจริง

2. แบบสัมภาษณ์

2.1 ผู้วิจัยนำประเด็นคำถามที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดจากแบบสอบถามมากำหนดเป็นกรอบในการสร้างแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างข้อคำถาม เป็นแนวทางการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อบริหารงานวิชาการทั้ง 4 ด้าน

2.2 ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาข้อมูลและข้อคำถาม และดำเนินการปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ตามความเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษาและนำเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบและพิจารณาความถูกต้องของเนื้อหา

2.3 ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับแก้ไขอีกครั้ง ปรับแก้แบบสัมภาษณ์ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิและจัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แบบสอบถาม

1.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะสังคมศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัย-นอร์ทเชียงใหม่ ถึงโรงเรียนจักรคำคณาทร จังหวัดลำพูน เพื่อขออนุญาตขอเก็บรวบรวมข้อมูล

1.2 ผู้วิจัยนำแบบสอบถาม ไปให้ผู้บริหารและครูโรงเรียนจักรคำคณาทร จังหวัดลำพูน ตอบแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยดำเนินการแจกจ่ายและเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง

1.3 ผู้วิจัยนำแบบสอบถาม ตรวจความสมบูรณ์ของการตอบ นำข้อมูลจัดลงรหัส เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

2. แบบสัมภาษณ์

2.1 ผู้วิจัยได้กำหนดวัน เวลาและสถานที่สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก

2.2 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structure Interview) โดยการกำหนดคำถามออกเป็นประเด็นให้ครอบคลุมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

2.3 ก่อนเริ่มการทำการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้แสดงถึงวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ โดยขออนุญาตในการจดบันทึกและบันทึกเสียงระหว่างการสัมภาษณ์มีการแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็น

2.4 ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ตามประเด็นที่กำหนดไว้

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. แบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูที่มีต่อแนวทางการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อบริหารงานวิชาการของโรงเรียนจักรคำคณาทร จังหวัดลำพูน โดย

วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ และประสบการณ์ในการทำงานโดยการวิเคราะห์ความถี่และหาค่าร้อยละนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย

วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อสภาพการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อบริหารงานวิชาการของโรงเรียนจักรคำคณาทร จังหวัดลำพูน โดยการวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. แบบสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา(Content Analysis) เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อบริหารงานวิชาการของโรงเรียนจักรคำคณาทร จังหวัดลำพูน นำเสนอด้วยวิธีเชิงพรรณนา

สถิติที่ใช้และการนำเสนอข้อมูล

หาค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อบริหารงานวิชาการของโรงเรียนจักรคำคณาทร จังหวัดลำพูน

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อบริหารงานวิชาการของโรงเรียนจักรคำคณาทร จังหวัดลำพูน (N=155)

สภาพการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อบริหารงานวิชาการของโรงเรียนจักรคำคณาทร จังหวัดลำพูน	ระดับปฏิบัติ		
	μ	σ	แปลผล
1. งานระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ	4.25	0.77	มาก
2. งานบริการเทคโนโลยีสารสนเทศ	4.22	0.75	มาก
3. งานพัฒนาบุคลากรเทคโนโลยีสารสนเทศ	4.21	0.71	มาก
4. งานสนับสนุนการจัดการเรียนรู้เทคโนโลยีสารสนเทศ	4.26	0.70	มาก
โดยรวม	**4.23**	**0.73**	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อบริหารงานวิชาการของโรงเรียนจักรคำคณาทร จังหวัดลำพูน โดยรวมอยู่ในระดับปฏิบัติมาก (μ=4.23) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คืองานสนับสนุนการจัดการเรียนรู้เทคโนโลยีสารสนเทศ อยู่ในระดับปฏิบัติมาก (μ=4.26) รองลงมาคือ งานระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ อยู่ในระดับปฏิบัติมาก (μ=4.25) งานบริการเทคโนโลยีสารสนเทศ อยู่ในระดับปฏิบัติมาก (μ=4.22) และ งานพัฒนาบุคลากรเทคโนโลยีสารสนเทศ อยู่ในระดับปฏิบัติมาก (μ=4.21) ตามลำดับ

หากพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถสรุปผลได้ดังนี้

ด้านงานระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยรวมอยู่ในระดับปฏิบัติมาก (μ=4.25) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก คือ มีการปรับปรุงพัฒนาระบบเครือข่ายให้มีประสิทธิภาพในการทำงาน อยู่ในระดับปฏิบัติมาก (μ=4.41) รองลงมา คือมีการจัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ให้เพียงพอแก่เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบงานสารสนเทศ อยู่ในระดับปฏิบัติมาก (μ=4.37) และ มีการจัดวางระบบเครือข่ายสำหรับค้นคว้าข้อมูลให้แก่บุคลากรของโรงเรียน อยู่ในระดับปฏิบัติมาก (μ=4.33) ตามลำดับและข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้ายคือ มีการตรวจสอบสมรรถนะในการทำงานของคอมพิวเตอร์ให้เหมาะสมกับภาระงาน อยู่ในระดับปฏิบัติมาก (μ=4.08)

ด้านงานบริการเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยรวม อยู่ในระดับปฏิบัติมาก (μ=4.22) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก คือ จัดทำข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับผู้เรียนเป็นปัจจุบันสามารถค้นหาได้อย่างรวดเร็ว อยู่ในระดับปฏิบัติมาก (μ=4.38) รองลงมาคือ จัดให้มีสถานที่เหมาะสมกับการปฏิบัติงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศอยู่ในระดับปฏิบัติมาก (μ=4.32) และมีโครงการจัดเก็บข้อมูลครู นักเรียนรายบุคคลเป็นปัจจุบันและต่อเนื่องอยู่ในระดับปฏิบัติมาก (μ=4.32) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้ายคือ จัดทำทะเบียนสื่อการเรียนการสอนเพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้เป็นปัจจุบัน อยู่ในระดับปฏิบัติมาก (μ=4.06)

ด้านงานพัฒนาบุคลากรเทคโนโลยีสารสนเทศโดยรวม อยู่ในระดับปฏิบัติมาก (μ=4.21) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ มีการมอบหมายงานให้กับครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับเทคโนโลยีทางสารสนเทศอย่างชัดเจน อยู่ในระดับปฏิบัติมาก (μ=4.29) รองลงมาคือ มีการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างต่อเนื่อง อยู่ในระดับปฏิบัติมาก (μ=4.26) และ สนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา เข้ารับการอบรม สัมมนาด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างต่อเนื่อง อยู่ในระดับปฏิบัติมาก (μ=4.24) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้ายคือ มีการจัดทำรายงานการอบรมสัมมนาของครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และ มีการตรวจสอบความเหมาะสมของภาระงานที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีสารสนเทศแก่บุคลากรหรือครูผู้รับผิดชอบ อยู่ในระดับปฏิบัติมาก (μ=4.15)

ด้านงานสนับสนุนการจัดการเรียนรู้เทคโนโลยีสารสนเทศโดยรวม อยู่ในระดับปฏิบัติมาก (μ=4.26) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก คือ มีการปรับปรุงระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์เพื่อให้ครู เจ้าหน้าที่หรือบุคลากรที่รับผิดชอบสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปฏิบัติมาก (μ=4.36) รองลงมาคือ ส่งเสริมการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้อยู่ในระดับปฏิบัติมาก (μ=4.35) และสนับสนุนครูและบุคลากรทางการศึกษาให้พัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ อยู่ในระดับปฏิบัติมาก (μ=4.35) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้ายคือ มีการติดตามและการประเมินผลการใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษาอยู่ในระดับปฏิบัติมาก (μ=4.14)

2. แนวทางการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อบริหารงานวิชาการของโรงเรียนจักรคำคณาทร จังหวัดลำพูน ได้รวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน สามารถสรุปการวิเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นการสัมภาษณ์ดังนี้

งานระบบเทคโนโลยีสารสนเทศด้านการตรวจสอบสมรรถนะในการทำงานของคอมพิวเตอร์ให้เหมาะสมกับภาระงาน สถานศึกษาควรดำเนินการโดยมอบหมายให้ผู้รับผิดชอบ เจ้าหน้าที่ ICT

หรือ บริษัทคอมพิวเตอร์ตรวจสอบสมรรถนะในการทำงานของคอมพิวเตอร์ให้เหมาะสมกับภาระงานอย่างต่อเนื่องเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของคอมพิวเตอร์ให้พร้อมใช้ได้ตลอดเวลา ตั้งงบประมาณจัดซื้อและบำรุงรักษาซ่อมแซมคอมพิวเตอร์ ไว้ในแผนงานโครงการประจำปีงบประมาณ

งานบริการเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านการจัดทำทะเบียนสื่อการเรียนการสอนเพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้เป็นปัจจุบัน สถานศึกษาควรกำหนดนโยบายให้ครูสร้างสื่อการเรียนการสอนและรายงานการใช้สื่อในระบบทะเบียนสื่อให้เป็นปัจจุบัน ส่งเสริมให้ครูผลิตสื่อการเรียนการสอนอย่างน้อย 1 รายการ ต่อ 1 รายวิชา

งานพัฒนาบุคลากรเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านการจัดทำรายงานอบรมสัมมนาของครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง สถานศึกษาควรมีการพัฒนาระบบรายงานการอบรมสัมมนาของครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ต่อเนื่องและเป็นปัจจุบันเพื่ออำนวยความสะดวกให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้ดำเนินการรายงานหลังจากเข้ารับการอบรมได้ทันทีโดยกำหนดรูปแบบขั้นตอนการรายงานให้เป็นรูปแบบเดียวกัน

งานสนับสนุนการจัดการเรียนรู้เทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านการติดตามและการประเมินผลการใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษา สถานศึกษาควรมีการมอบหมายให้ผู้รับผิดชอบกำกับติดตามและการประเมินผลการใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างต่อเนื่องเป็นระยะ ส่งเสริมให้ครูจัดทำสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศ มีการประกวดสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศ ยกย่อง ชมเชย และมอบรางวัลให้กับครูที่เข้าร่วมประกวด

อภิปรายผล

สภาพการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อบริหารงานวิชาการของโรงเรียนจักรคำคณาทร จังหวัดลำพูน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปฏิบัติมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ งานสนับสนุนการจัดการเรียนรู้เทคโนโลยีสารสนเทศ รองลงมาคือ งานระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ อยู่ในระดับปฏิบัติมาก งานบริการเทคโนโลยีสารสนเทศ และงานที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้ายคือ งานพัฒนาบุคลากรเทคโนโลยีสารสนเทศ อยู่ในระดับปฏิบัติมากทุกด้าน ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับ (พิทักษ์ ดอนแก้ว, 2562: 137-138) ที่ได้ศึกษารูปแบบบริหารงานวิชาการโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดเทศบาล พบว่า รูปแบบบริหารงานวิชาการโดยใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศในโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดเทศบาลประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 งานระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ องค์ประกอบที่ 2 งานบริการ เทคโนโลยีสารสนเทศ องค์ประกอบที่ 3 งานพัฒนาบุคลากร เทคโนโลยีสารสนเทศ องค์ประกอบที่ 4 งานสนับสนุนการจัดการเรียนรู้เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยงานระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ งานบริการเทคโนโลยีสารสนเทศ จัดให้มีสถานที่ที่เหมาะสมกับการปฏิบัติงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ จัดหาซื้อ E-Learning มาใช้ในการจัดการเรียน

การสอนและจัดทำข้อมูลสารสนเทศที่เป็นปัจจุบันสามารถค้นหาได้อย่างรวดเร็ว งานพัฒนาบุคลากร ICT มีการมอบหมายงานให้กับครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศรับผิดชอบงานอย่างชัดเจน สนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา เข้ารับการอบรมสัมมนาด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างต่อเนื่อง งานสนับสนุนการจัดการเรียนรู้เทคโนโลยีสารสนเทศ ได้มีการมอบหมายจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ในการนำสื่อ นวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีการศึกษามาใช้ในการจัด การเรียนรู้ของผู้เรียน สนับสนุนการพัฒนาสื่อและปรับปรุงระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์เพื่อให้เจ้าหน้าที่หรือบุคลากรที่รับผิดชอบภาระงานสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ด้านงานระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ อยู่ในระดับปฏิบัติมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสถานศึกษามีการปรับปรุงพัฒนาระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ให้มีประสิทธิภาพในการทำงาน โดยสถานศึกษามีครูและเจ้าหน้าที่ดูแลระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตโดยเฉพาะหากเกิดปัญหาเบื้องต้นสามารถแจ้งซ่อมได้ตลอดเวลาและมีทีมผู้เชี่ยวชาญจากบริษัท AIS เข้ามาดูแลในทุกช่องทางทั้ง Onsite และ Online สถานศึกษามีการจัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ให้เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอนและเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบงานสารสนเทศในห้องสำนักงานโดยมีการจัดเครื่องใหม่เข้ามาทดแทนเครื่องเดิมตามปีงบประมาณ มีการจัดวางระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตสำหรับค้นคว้าข้อมูลให้แก่ครูและบุคลากรของโรงเรียนโดยจัดมุมสืบค้นข้อมูลไว้ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้และมีการจัดหาแหล่งเรียนรู้บนเครือข่ายอินเตอร์เน็ตให้ครบทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้และนักเรียนสามารถสืบค้นข้อมูลอินเทอร์เน็ตได้จากสมุดอีกด้วย สอดคล้องกับ (ปัณฑิตา อ่อนกล่ำผล, 2563: 150-152) ที่ได้ศึกษาการประเมินความต้องการจำเป็นการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต1 พบว่า แนวทางการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขนาดเล็ก ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ได้แก่ จัดโครงการสนับสนุนด้านระบบอินเทอร์เน็ตและระบบคอมพิวเตอร์ที่มีประสิทธิภาพสูงเพื่อใช้ในแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาแต่งตั้งบุคลากรที่รับผิดชอบแหล่งเรียนรู้ทั้งในระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับสถานศึกษา และสร้างแหล่งเรียนรู้ออนไลน์ เพื่อให้นักเรียนมีโอกาสเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ได้ง่ายยิ่งขึ้น

ด้านงานบริการเทคโนโลยีสารสนเทศ อยู่ในระดับปฏิบัติมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสถานศึกษามีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับผู้เรียนเป็นปัจจุบันสามารถค้นหาได้อย่างรวดเร็วโดยใช้โปรแกรมระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงานโรงเรียนจักรคำคณาทร (CKK-MIS) url: https://www.chakkham.info ซึ่งเป็นนวัตกรรมบริหารจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาคุณภาพนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน ผู้ปกครอง นักเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยมีเป้าหมายสู่ความเป็นระบบงานคุณภาพตามมาตรสากล โดยในส่วนของโปรแกรมโมดูลงานวิชาการประกอบด้วย

งานการสอน งานครูที่ปรึกษา การรายงานผลการเรียน การแจ้งผลการเรียน การประเมินสมรรถนะผู้เรียน การวิเคราะห์ผู้เรียนรายบุคคล สำหรับในส่วนของนักเรียนและผู้ปกครองสามารถเข้าระบบสารสนเทศได้ที่ url: https://www.chakkham.info/site ซึ่งโปรแกรมระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงานโรงเรียนจักรคำคณาทร (CKK-MIS) เป็นหัวใจสำคัญในการบริการสารสนเทศงานวิชาการของโรงเรียน และสถานศึกษาจัดให้มีสถานที่เหมาะสมกับการปฏิบัติงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ มีการจัดเก็บข้อมูลครู นักเรียนรายบุคคลเป็นปัจจุบันและต่อเนื่องตลอดเวลา สอดคล้องกับ (ณัทชลิดา บุตรดีวงษ์, 2561: 78) ที่ได้ศึกษาการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนแสนสุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากโรงเรียนมีการบริหารจัดการระบบสารสนเทศอย่างเป็นระบบ ทำให้ครูสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ด้านงานพัฒนาบุคลากรเทคโนโลยีสารสนเทศ อยู่ในระดับปฏิบัติมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสถานศึกษามีการมอบหมายงานให้กับครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับเทคโนโลยีทางสารสนเทศอย่างชัดเจนโดยมีแต่งตั้งคำสั่งผู้รับผิดโดยตรง มีการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างเพียงพอ มีการสนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาเข้ารับการอบรมสัมมนาด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างต่อเนื่อง มีการกำหนดนโยบายด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ชัดเจน และนำมาเพื่อทำแผนปฏิบัติงาน พัฒนาหรือส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างต่อเนื่องและเมื่อมีโอกาส ตลอดจนการติดตาม นิเทศ และให้คำแนะนำในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศส่งผลให้ครูได้ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิผลสอดคล้องกับลัดดาวรรณ ศรีนวลจันทร์ (2561: 67-73) ที่ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในโรงเรียนวัดลานนาบุญ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากโรงเรียนวัดลานนาบุญมีการส่งเสริมและสนับสนุนด้วยนโยบายที่จัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร พร้อมทั้งจัดสรรงบประมาณจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ และห้องเรียนเพื่อส่งเสริมให้โรงเรียนมีความพร้อมในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารอยู่เสมอ และด้านการพัฒนาบุคลากรโรงเรียนมีครูที่มีความชำนาญด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเฉพาะทาง รวมถึงมีเจ้าหน้าที่ในการให้คำปรึกษาเพื่อแก้ปัญหาในการใช้สื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ อีกทั้งยังส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูทุกคนมีการพัฒนาตนเองด้านการใช้สื่อเทคโนโลยีอยู่เสมอ

ด้านงานสนับสนุนการจัดการเรียนรู้เทคโนโลยีสารสนเทศ อยู่ในระดับปฏิบัติมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสถานศึกษามีการสนับสนุนครู และบุคลากรทางการศึกษาให้พัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ อีกทั้งมีการมอบหมายให้ครูและบุคลากรทางการ

ศึกษาจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้โดยนำสื่อนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีการศึกษามาใช้ให้เกิดประโยชน์ สอดคล้องกับ ธีระพงษ์ แก้วฝ่าย (2563: 146-150) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาศักยภาพครูในการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนบ้านนาฮี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 พบแนวทางการพัฒนาที่ประกอบด้วย การอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อฝึกปฏิบัติการผลิตและใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ และการนิเทศภายในเสร็จสิ้น แล้วได้ทำการประเมินคุณภาพสื่อมัลติมีเดีย และได้พบข้อบกพร่องตลอดจนผลการประเมินบางข้อยังไม่เป็นที่น่าพึงพอใจ เนื่องจากมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าค่าเฉลี่ยรวม จึงใช้วิธีการฝึกปฏิบัติการผลิตและใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ และการนิเทศภายในอีกครั้ง ผลพบว่าสามารถส่งเสริมให้ครูผู้สอนผลิตสื่อมัลติมีเดียที่มีคุณภาพ และสามารถนำไปใช้ในการเรียนรู้ได้จนส่งผลให้นักเรียนมีความพึงพอใจในการเรียนโดยใช้สื่อมัลติมีเดีย ทำให้มีความกระตือรือร้นในการเรียนมากขึ้น

แนวทางการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ สามารถอภิปรายได้ดังนี้

งานระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ สถานศึกษาควรมีแนวทางพัฒนาโดยดำเนินการมอบหมายให้ผู้รับผิดชอบ เจ้าหน้าที่ ICT หรือ บริษัทคอมพิวเตอร์ตรวจสอบสมรรถนะในการทำงานของคอมพิวเตอร์ให้เหมาะสมกับภาระงานอย่างต่อเนื่องเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของคอมพิวเตอร์ให้พร้อมใช้ได้ตลอดเวลา ตั้งงบประมาณจัดซื้อและบำรุงรักษาซ่อมแซมคอมพิวเตอร์ ไว้ในแผนงานโครงการประจำปีงบประมาณ สอดคล้องกับปัณฑิตา อ่อนกล่ำผล (2563 : 150) ที่ได้ศึกษาการประเมินความต้องการจำเป็นการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 1 พบว่า แนวทางการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขนาดเล็ก จัดหางบประมาณให้เพียงพอต่อการจัดซื้อและซ่อมแซมเครื่องคอมพิวเตอร์และจัดอบรมพัฒนาครูด้านทักษะเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ควรสำรวจเครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์เป็นระยะเพื่อดำเนินการพิจารณาซ่อมแซม หรือนำเข้าแผนงานเพื่อจัดซื้อทดแทน และประสานงานกับหน่วยงานต้นสังกัดเพื่อรายงานความต้องการใช้คอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ เพื่อพิจารณาสนับสนุนงบประมาณขึ้น

งานบริการเทคโนโลยีสารสนเทศ สถานศึกษาควรมีแนวทางพัฒนาโดยการกำหนดนโยบายให้ครูสร้างสื่อการเรียนการสอนและรายงานการใช้สื่อในระบบทะเบียนสื่อให้เป็นปัจจุบัน ส่งเสริมให้ครูผลิตสื่อการเรียนการสอนอย่างน้อย 1 รายการ 1 รายวิชา สอดคล้องกับจิรพล ศศิวรเดช (2560 : 43) ที่ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในโรงเรียนวัดพลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 พบว่า ครูควรใช้สื่อนวัตกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย เพื่อใช้จัดการเรียนการสอน เพื่อให้ก้าวทันกับการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีและ

การสื่อสาร มีการส่งเสริมการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอน และมีการส่งเสริมพัฒนานวัตกรรมเครือข่ายการเรียนรู้ของครู เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน

งานพัฒนาบุคลากรเทคโนโลยีสารสนเทศ สถานศึกษาควรมีแนวทางพัฒนาโดยมีการพัฒนาระบบรายงานการอบรมสัมมนาของครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ต่อเนื่องและเป็นปัจจุบันเพื่ออำนวยความสะดวกให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้ดำเนินการรายงานหลังจากเข้ารับการอบรมได้ทันทีโดยกำหนดรูปแบบขั้นตอนการรายงานการอบรมสัมมนาให้เป็นรูปแบบเดียวกัน สอดคล้องกับลัดดาวรรณ ศรีนวลจันทร์ (2561 : 68) ที่ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในโรงเรียนวัดลานนาบุญ พบว่าการพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ควรมีการกำหนดให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาเข้ารับการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มทักษะของการใช้งานเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในระดับต่าง ๆ และควรมีการจัดอบรมการจัดทำสื่อเพื่อเป็นการสนับสนุนการพัฒนาตนเองมีการดำเนินกิจกรรมด้านนิเทศและพัฒนา ประเมินผลงานตามสมรรถนะการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของแต่ละบุคคล

งานสนับสนุนการจัดการเรียนรู้เทคโนโลยีสารสนเทศ สถานศึกษาควรมีแนวทางพัฒนาโดยการมอบหมายให้ผู้รับผิดชอบกำกับติดตามและการประเมินผลการใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างต่อเนื่องเป็นระยะ ส่งเสริมให้ครูจัดทำสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศ มีการประกวดสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศ ยกย่อง ชมเชย และมอบรางวัลให้กับครูที่เข้าร่วมประกวด สอดคล้องกับปัณฑิตา อ่อนกล่ำผล (2563 : 151) ที่ได้ศึกษาการประเมินความต้องการจำเป็นการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 1 พบว่า ด้านการพัฒนาสื่อนวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษาเปิดโอกาสให้สถานศึกษาผลิตสื่อและนวัตกรรมทางการศึกษาและจัดอบรมหรือพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในการผลิตสื่อ และนวัตกรรมทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง สถานศึกษาควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการผลิตและใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาแก่ครูอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ นิเทศ ติดตาม และประเมินผลการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูในชั้นเรียน สร้างแรงจูงใจให้ครูผลิตสื่อการเรียนการสอนทุกภาคเรียน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อบริหารงานวิชาการของโรงเรียนจักรคำคณาทร จังหวัดลำพูน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ควรมีระบบการตรวจสอบสมรรถนะในการทำงานของคอมพิวเตอร์อย่างเป็นขั้นตอนที่ชัดเจน

2. ควรจัดทำระบบโปรแกรมลงทะเบียนสื่อการเรียนการสอนเพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้เป็นปัจจุบัน

3. ควรมีการพัฒนาระบบรายงานการอบรมสัมมนาของครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นปัจจุบัน

4. ควรมีการส่งเสริมให้ครูจัดทำสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศ มีการประกวดสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีอย่างสม่ำเสมอ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาเกี่ยวกับความต้องการฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา

2. ศึกษารูปแบบการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในโรงเรียนขนาดใหญ่ที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

กลุ่มงานบริหารวิชาการโรงเรียนจักรคำคณาทร. (2564). **รายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปีการศึกษา 2564 กลุ่มงานบริหารวิชาการ.** ลำพูน: โรงเรียนจักรคำคณาทร จังหวัดลำพูน.

จิรพล ศศิวรเดช. (2560). **ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในโรงเรียนวัดพลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1**. งานนิพนธ์ศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา : มหาวิทยาลัยบูรพา

ณัทชลิดา บุตรดีวงษ์. (2561). **การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21**. การศึกษาค้นคว้าอิสระ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก.

ปัณฑิตา อ่อนกล่ำผล. (2563). **การประเมินความต้องการจำเป็นการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 1.** ปริญญานิพนธ์ศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ปณิธิ เจริญรักษ์. (2563). **แนวทางพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูโดยผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 สุราษฎร์ธานี.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

ธีระพงษ์ แก้วฝ่าย. (2563). **การพัฒนาศักยภาพครูในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้โรงเรียนบ้านนาฮี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

พิทักษ์ ดอนแก้ว. (2562). *รูปแบบบริหารงานวิชาการโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดเทศบาล.* **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม,** 13(3): 131-142.

ลัดดาวรรณ ศรีนวลจันทร์. (2561). **แนวทางการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในโรงเรียนวัดลานนาบุญ.** การศึกษาค้นคว้าอิสระ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สุทัศน์ สังคะพันธ์. (2557). **ทำไมต้องทักษะในศตวรรษที่ 21** ในบทความทักษะแห่งศตวรรษที่ 21. นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

การบริหารการจัดการเรียนรู้ทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ในยุคดิจิทัล ของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสะเมิง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2

Administration of Distance Learning Management via Sattellite (DLTV) in the Digital Age of Schools in Samoeng 2 Educational Quality Development Network Group under Chiang Mai Primary Educational Service Area Office 2

ภาณุพงศ์ วงค์หล้า
นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่
E-mail: panupongwonglar@gmail.com
สิทธิชัย มูลเขียน
อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่
E-mail: sittichai1958.10@gmail.com
สาโรจน์ แก้วอรุณ
อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่
E-mail: sarod@northcm.ac.th
Panupong Wonglar
Student, Master of Education Program in Educational Administration,
North-Chiang Mai University
Sittichai Mulkhien
Lecturer, Master of Education Program in Educational Administration,
North-Chiang Mai University
Sarod Kaew-aroon
Lecturer, Master of Education Program in Educational Administration,
North-Chiang Mai University

รับเข้า : 16 มีนาคม 2566 **แก้ไข :** 10 เมษายน 2566 **ตอบรับ :** 3 พฤษภาคม 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการบริหารการจัดการเรียนรู้ทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ในยุคดิจิทัลของโรงเรียน ในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสะเมิง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 และ 2) เสนอแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารการจัดการเรียนรู้ทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ในยุคดิจิทัล ของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสะเมิง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา รวมทั้งสิ้น 92 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) แบบมีโครงสร้าง (Structured interview) วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า การบริหารการจัดการเรียนรู้ทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ในยุคดิจิทัลของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสะเมิง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 ทั้ง 4 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับมาก (μ=4.31,σ=0.16) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล อยู่ในระดับมาก (μ=4.42,σ=0.24) รองลงมา คือ ด้านครูในยุคดิจิทัล อยู่ในระดับมาก (μ=4.39,σ=0.29) ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษาของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล อยู่ในระดับมาก (μ=4.14,σ=0.30) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้ายคือ ด้านผู้เรียนในยุคดิจิทัล อยู่ในระดับมาก (μ=4.11,σ=0.25) ตามลำดับ แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพ ควรมีการสร้างบรรยากาศของการมีส่วนร่วม และการเจรจาโต้ตอบที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้สอนและเพื่อนในชั้นเรียน ควรมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่จัดให้ผู้เรียนได้นำเสนอข้อมูลที่ได้จากประสบการณ์และการเรียนรู้ ควรให้ผู้เรียนมีการวิเคราะห์ สังเคราะห์ สะท้อนความคิดเกี่ยวกับสิ่งที่ได้เรียนรู้มา ควรคำนึงถึงในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล ควรส่งเสริมให้ครูผู้สอนจัดทำสื่อการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ อยู่เสมอ ควรมีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล เพื่อนำผลที่ได้ไปช่วยพัฒนาและปรับปรุงการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งในด้านความรู้และการปฏิบัติให้ดีขึ้น ควรสร้างความเข้าใจและตระหนักถึงประโยชน์และโทษรวมทั้งความรู้เบื้องต้นทางด้านกฎหมายของสื่อเทคโนโลยีที่มีต่อตัวเอง ครอบครัว ชุมชนและสังคม

คำสำคัญ: การบริหารการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ยุคดิจิทัล

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to study management of distance learning via satellite (DLTV) in the digital age of schools. in the Samoeng Educational Quality

Development Network 2 group under the district office Chiang Mai Primary Education Area 2 and 2) proposed a guideline for improving the management efficiency. Organize distance learning via satellite (DLTV) in the digital age of schools in the group of quality development networks. Samoeng 2 Education was under Chiang Mai Primary Educational Service Area Office 2. The population were 92 school administrators, teachers, and school committees. The tools used were questionnaires and structured in- depth interviews. The data were analyzed by arithmetic averages, standard deviations, and content analysis.

The result revealed that all 4 aspects, in overall, were at a high level (μ=4.31, **σ**=0.16). When considered individually with the average values in descending order, the factors order were as followed; the aspect of learning in the digital age was at a high level (μ=4.42, **σ**=0.24). The second was the aspect of the teachers in the digital age, at a high level (μ=4.39, **σ**=0.29). The technology and educational innovation of the educational institutions in the digital age was at a high level (μ=4.14, **σ**=0.30). The least average aspect was the aspect of the learners in the digital age, at a high level (μ=4.11, **σ**=0.25), respectively. The guidelines to improve the efficiency were as follows; there should be an atmosphere of participation and interactive dialogue that encourages learners to interact well with instructors and classmates. There should be learning activities that allow learners to present information gained from experiences and learning. There should be an analysis, synthesis, reflection on what they have learned. There should be awareness of the matter of individual differences. Teachers should be encouraged to produce educational materials using new technologies. There should be a supervision, monitoring, evaluation to bring results to develop and improve the learner's achievement in both knowledge and practice. There should be an understanding and awareness of the benefits and penalties including basic knowledge of the law of media and technology that relate to themselves, families, communities, and society.

Keywords: Learning management, Satellite distance learning management (DLTV), Digital Age

บทนำ

จากการที่รัฐบาลได้กำหนดวิสัยทัศน์เชิงนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย หรือโมเดลการพัฒนาเศรษฐกิจของรัฐบาล คือ ประเทศไทย 4.0 หมายถึง การพัฒนาประเทศโดยนโยบายเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม จึงพัฒนาได้โดยใช้ศักยภาพของมนุษย์เป็นตัวนำ ซึ่งเป็นการขับเคลื่อนด้วยปัญญาของมนุษย์ การที่จะให้มนุษย์เป็นผลผลิตที่ดีนั้นทุกคนต้องได้รับโอกาสในการศึกษาเท่าเทียมกัน สถานศึกษาเป็นแหล่งผลิตเยาวชนให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่เป็นพลังขับเคลื่อนประเทศไทยให้มีความก้าวหน้าเป็นประเทศไทย 4.0 ดังนั้นการจัดการศึกษาเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงสู่การเป็นสังคมแห่งยุคดิจิทัล (Digital Era) ซึ่งเป็นยุคที่เทคโนโลยีมีความเจริญก้าวหน้า ทำให้มีความสะดวกรวดเร็วในการสื่อสาร การส่งผ่านข้อมูลข่าวสาร และองค์ความรู้ต่าง ๆ ที่มีอยู่ในสังคมไม่ว่าจะเป็นข้อความ ภาพ เสียง หรือวีดีโอ ทำให้ทุกคนสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้อย่างรวดเร็วทุกที่และตลอดเวลา ทั้งสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลปริมาณมหาศาลผ่านโลกออนไลน์มากขึ้น โลกที่อินเทอร์เน็ตเป็นทุกสรรพสิ่ง (Internet of Things) อันเนื่องมาจากเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตที่สามารถเชื่อมต่ออุปกรณ์ต่าง ๆ ส่งผลกระทบต่อการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งได้แก่ ผู้เรียน การเรียนรู้ ครู และเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษาของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล (สุกัญญา แช่มช้อย, 2558 อ้างถึงใน ชนินทร์ ศรีส่อง และ ชยากานต์ เรืองสุวรรณ, 2564: 56)

ในปัจจุบัน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีแนวโน้มปรับเปลี่ยนเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก (โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนไม่เกิน 120 คน) ส่งผลให้อัตราส่วนครูต่อนักเรียนและนักเรียนต่อห้องเรียนต่ำกว่ามาตรฐาน ส่งผลให้คุณภาพการจัดการของโรงเรียนขนาดเล็กขาดประสิทธิภาพ คุณภาพของการจัดการศึกษาไม่เป็นไปตามเป้าหมายการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงได้กำหนดนโยบายและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก โดยสิ่งหนึ่งที่อยู่ในกระบวนการยกระดับคุณภาพการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก คือการพัฒนาการใช้สื่อเทคโนโลยีการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (NEW DLTV) ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์ที่สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2560 – 2579 จึงได้ให้มีการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมไปในโรงเรียนขนาดเล็กทั่วประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558: 45-55) และในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ให้ได้มาตรฐาน มูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมในพระบรมราชูปถัมภ์ จึงได้จัดตั้งขึ้นด้วยพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ที่ทรงมีพระราชปณิธานในการจัดการศึกษาให้กับประชาชนได้อย่างทั่วถึง เท่าเทียมและมีคุณภาพ ด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัยที่สุดในขณะนั้น (มูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมในพระบรมราชูปถัมภ์, 2560: ออนไลน์)

โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสะเมิง 2 อ.สะเมิง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 จำนวน 5 โรงเรียน และโรงเรียนสาขา 1 โรงเรียน ได้ดำเนินการตามนโยบายและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยส่งเสริมให้โรงเรียนขนาดเล็กพัฒนาการใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) แต่จากการติดตามผลการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัด พบว่าโรงเรียนมีปัญหาในด้านคุณภาพของผู้เรียน ซึ่งจากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2564 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน และจากข้อมูลแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2563-2565 (ฉบับปรับปรุง 2565) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 ในส่วนประเด็นการพัฒนา ด้านคุณภาพผู้เรียน กลยุทธ์ที่ 1 ผลการดำเนินงาน สถานศึกษา ร้อยละ 32.39 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มีการประเมินผลในระดับชาติ (RT, NT, O-NET) สูงขึ้นอย่างน้อย ร้อยละ 3 จากฐานเดิม ซึ่งไม่ถึงเป้าตัวชี้วัดที่ตั้งไว้ ผู้วิจัยได้เห็นความสำคัญของการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) และเห็นว่าสภาพการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ รวมถึงทางด้านการศึกษาดังกล่าวส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการเรียนรู้ทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) จากข้อมูลที่กล่าวมาข้างต้น โรงเรียนจึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาและปรับเป็นโรงเรียนในยุคดิจิทัล ภายใต้องค์ประกอบโรงเรียนในยุคดิจิทัล 4 ด้าน คือ 1) ด้านผู้เรียนในยุคดิจิทัล 2) ด้านการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล 3) ด้านครูในยุคดิจิทัล และ 4) ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษาของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล พร้อมทั้งศึกษาการบริหารการจัดการเรียนรู้ทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ในยุคดิจิทัล ของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสะเมิง 2 อ.สะเมิง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 ว่าที่ผ่านมามีสภาพเป็นอย่างไร เพื่อจะนำข้อมูลที่ได้มาพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารการจัดการเรียนรู้ทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ยุคดิจิทัล ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อันส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาที่สูงขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

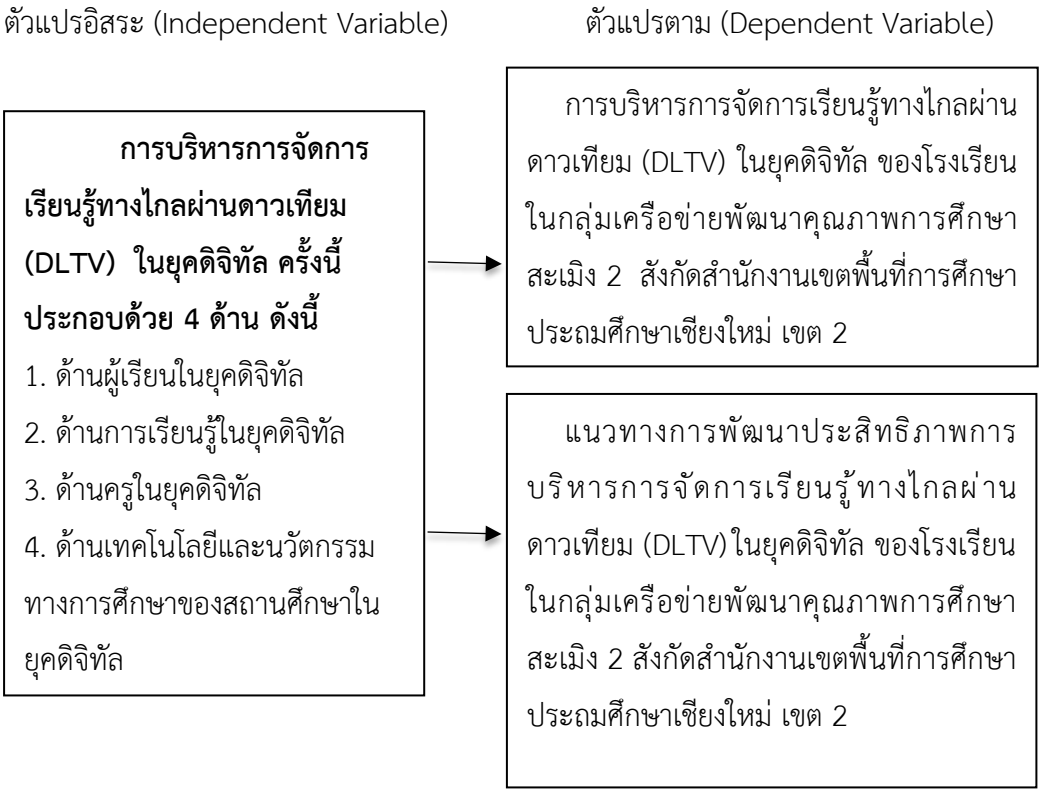
1. เพื่อศึกษาการบริหารการจัดการเรียนรู้ทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ในยุคดิจิทัลของโรงเรียน ในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสะเมิง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2
2. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารการจัดการเรียนรู้ทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ในยุคดิจิทัล ของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสะเมิง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2

นิยามศัพท์

การบริหารการจัดการเรียนรู้ทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ในยุคดิจิทัล หมายถึง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสะเมิง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 ในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ทางไกลผ่านดาวเทียมให้เกิดประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของสุกัญญา แช่มช้อย (สุกัญญา แช่มช้อย, 2558 อ้างถึงใน ชนินทร์ ศรีส่อง และ ชยากานต์ เรืองสุวรรณ , 2564: 56) มาเป็นกรอบแนวคิด ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการ

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เลือกแบบเจาะจง(Purposive Sampling) ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและคณะกรรมการสถานศึกษา ในโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสะเมิง 2 อ.สะเมิง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 ในปีการศึกษา 2565 ที่จัดการเรียนรู้ทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) จำนวน 5 โรงเรียนและโรงเรียนสาขา 1 โรงเรียน ประกอบด้วย โรงเรียนบ้านนากู่ โรงเรียนบ้านกิ่วเสือ โรงเรียนบ้านปางขุม โรงเรียนวัดงิ้วเฒ่า โรงเรียน

วัดปางเติมและโรงเรียนวัดปางเติมสาขาบ้านขุนสาบ แบ่งออกเป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 2 คน ครูจำนวน 48 คน และคณะกรรมการสถานศึกษาจำนวน 42 คน รวมทั้งสิ้น 92 คน

ผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษาและรักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 5 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

1.แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารการจัดการเรียนรู้ทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ในยุคดิจิทัลของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสะเมิง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2

2. แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้สัมภาษณ์ ตอนที่ 2 แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพ การบริหารการจัดการเรียนรู้ทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ในยุคดิจิทัลของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสะเมิง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 สัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาและรักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 5 คน

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. แบบสอบถาม มีขั้นตอน ดังนี้ 1) นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบจำนวน 3 ท่าน เพื่อนำมาหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of item-objective congruence: IOC) 2) นำแบบสอบถามที่ได้รับจากผู้เชี่ยวชาญมาพิจารณา โดยเลือกเฉพาะข้อที่มีค่า IOC มากกว่า .60 ขึ้นไป มาดำเนินการต่อไป 3) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับ กลุ่มตัวอย่างในโรงเรียนของกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสะเมิง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 ที่การจัดการเรียนรู้ทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) จำนวน 30 คน เพื่อหาคุณภาพของแบบสอบถามโดยการหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) 4) การวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามในครั้งนี้ ผู้วิจัย,ใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ของ Cronbach (1990, pp.202-204) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ 0.896 5) นำเสนอแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเชื่อมั่น และมีความสมบูรณ์ไปใช้เก็บข้อมูลต่อไป

2. แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) มีขั้นตอนดังนี้ 1) นำแบบสัมภาษณ์ที่ร่างขึ้นนำเสนอผู้เชี่ยวชาญพร้อมวัตถุประสงค์ของการศึกษาเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญใช้ประกอบการตรวจสอบประเมินความครบถ้วนถูกต้องของเนื้อหาและโครงสร้างของข้อคำถาม โดยวิธีวิเคราะห์ข้อคำถามและพิจารณาประเมินให้ค่าคะแนนเพื่อตรวจสอบดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของข้อคำาถามกับวัตถุประสงค์ของการศึกษาผู้เชี่ยวชาญที่จะทำการประเมิน 3 คน

เรื่องที่ทำการศึกษาโดยในขั้นตอนนี้ผู้เชี่ยวชาญทุกคน จะพิจารณาให้ค่าคะแนนความเหมาะสมของข้อคำถาม 2) นำข้อมูลการประเมินสัมภาษณ์ (ค่าคะแนนการประเมิน) มาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (IOC) โดยเลือกเฉพาะข้อที่มีค่า IOC มากกว่า .60 ขึ้นไป มาดำเนินการต่อไป 3) ผู้วิจัยนำข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาทำการปรับปรุงแบบประเมินตามข้อเสนอแนะที่มีของแต่ละคนจนครบถ้วนทุกข้อคำถาม 4) นำเสนอแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเชื่อมั่นและมีความสมบูรณ์ไปใช้ในการสัมภาษณ์ต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยทำบันทึกเสนอมหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่ออกหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ถึงผู้บริหารสถานศึกษาและครูในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสะเมิง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 จากนั้นนำส่งแบบสอบถามให้กลุ่มประชากร และรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง ผลการเก็บรวบรวมจากกลุ่มประชากร จำนวน 92 คน ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 92 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 แล้วจึงดำเนินการสัมภาษณ์ ผู้บริหารสถานศึกษาและรักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 5 คน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์การบริหารการจัดการเรียนรู้ทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ในยุคดิจิทัล ของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสะเมิง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารการจัดการเรียนรู้ทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ในยุคดิจิทัล ของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสะเมิง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 (N = 92)

ลำดับที่	การบริหารการจัดการเรียนรู้ทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ในยุคดิจิทัล	μ	σ	ระดับ
1	ด้านผู้เรียนในยุคดิจิทัล	4.11	0.25	มาก
2	ด้านการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล	4.42	0.24	มาก
3	ด้านครูในยุคดิจิทัล	4.39	0.29	มาก
4	ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษาของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล	4.14	0.30	มาก
	รวม	**4.31**	**0.16**	**มาก**

จากตารางที่ 1 พบว่า การบริหารการจัดการเรียนรู้ทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ในยุคดิจิทัล ของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสะเมิง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 ทั้ง 4 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (μ=4.31,**σ**=0.16) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ 1. ด้านการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล อยู่ในระดับมาก (μ=4.42,**σ**=0.24) 2. ด้านครูในยุคดิจิทัล อยู่ในระดับมาก (μ=4.39,**σ**=0.29) 3. ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษาของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล อยู่ในระดับมาก (μ=4.14,**σ**=0.30) และ4. ด้านผู้เรียน ในยุคดิจิทัล อยู่ในระดับมาก (μ=4.11,**σ**=0.25) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถนำเสนอได้ ดังนี้

ด้านผู้เรียนในยุคดิจิทัล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (μ=4.11,**σ**=0.25) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ 1. ผู้เรียนสามารถหาคำตอบได้ด้วยตนเอง และนำความรู้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้อยู่เสมอ อยู่ในระดับมาก (μ=4.49,**σ**=0.54) 2. ผู้เรียนใช้งานสื่อเทคโนโลยีในทางที่สร้างสรรค์ อยู่ในระดับมาก (μ=4.43,**σ**=0.63) 3. ผู้เรียนมีเหตุผล คิดวิเคราะห์ในการใช้งานเทคโนโลยีอย่างถูกต้อง อยู่ในระดับมาก (μ=4.29,**σ**=0.73) 4. ผู้เรียนมีความเชี่ยวชาญในการใช้งานเทคโนโลยีและสื่อออนไลน์ อยู่ในระดับมาก (μ=4.02,**σ**=0.49) และ5. ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองโดยวิธีการที่หลากหลาย อยู่ในระดับ ปานกลาง (μ=3.29,**σ**=0.48) ตามลำดับ

ด้านการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (μ=4.42,**σ**=0.24) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อ อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ 1. ครูจัดการเรียนรู้ที่เน้นความชำนาญจนเกิดเป็นทักษะแก่ผู้เรียนอยู่เสมอ (μ=4.49,**σ**=0.60) 2. ครูจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในก้าวทันความเปลี่ยนแปลง (μ=4.47,**σ**=0.60) 3. ครูจัดการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติจริงแก่ผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง (μ=4.46,**σ**=0.60) 4. ครูจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะที่จำเป็นในยุคดิจิทัลแก่ผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ (μ=4.45,**σ**=0.58) 5. ครูจัดการเรียนรู้ที่เน้นการสร้างความร่วมมือและการเป็นผู้นำแก่ผู้เรียน (μ=4.43,**σ**=0.62) 6. ครูจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นส่งเสริมการคิดแก่ผู้เรียนอยู่เสมอ (μ=4.40,**σ**=0.59) 7. ครูจัดการเรียนรู้ที่สามารถต่อยอดให้เกิดเป็นอาชีพแก่ผู้เรียน (μ=4.34,**σ**=0.67) 8. และครูจัดการเรียนรู้ที่มีเงื่อนไขหรือสถานการณ์ที่ใกล้เคียงสภาพปัจจุบันแก่ผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ (μ=4.32,**σ**=0.69) ตามลำดับ

ด้านครูในยุคดิจิทัล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (μ=4.39,**σ**=**0.29**) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อ อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ 1. ครูมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาร่วมกับทุกภาคส่วน (μ=4.50,**σ**=0.64) 2. ครูเป็นผู้ที่มีจรรยาบรรณ คุณธรรม จริยธรรม และเป็นแบบอย่างที่ดี (μ=4.48,**σ**=0.65) 3. ครูมีวิสัยทัศน์ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้เรียน (μ=4.45,**σ**=0.62) 4. ครูสามารถคิด

วิเคราะห์และสร้างสรรค์ นวัตกรรมมาใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้ (μ=4.42,**σ**=0.60) 5. ครูสามารถบูรณาการเทคโนโลยีไปใช้ในการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ (μ=4.41,**σ**=0.60) 6. ครูพัฒนาตนเอง แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ (μ=4.24,**σ**=0.87) 7. และครูชี้แนะข้อดี/ข้อเสียของเทคโนโลยีให้กับผู้เรียนและสังคม (μ=4.22,**σ**=0.82) ตามลำดับ

ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษาของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (μ=4.14,**σ**=0.30) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ 1. ส่งเสริมให้ครูผู้สอนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศโดยคำนึงถึงกฎหมาย คุณธรรม และจริยธรรม ในการใช้เทคโนโลยี อยู่ในระดับมาก (μ=4.50,**σ**=0.52) 2. ส่งเสริมการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาอยู่ในระดับมาก (μ=4.47,**σ**=0.52) 3. บริหารจัดการภายในสถานศึกษา จัดให้มีการสนับสนุนงบประมาณด้านเทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการเรียนการสอน อยู่ในระดับปานกลาง (μ=3.46,**σ**=0.60) ตามลำดับ

2. แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพ การบริหารการจัดการเรียนรู้ทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ในยุคดิจิทัลของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสะเมิง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 ข้อความตัวอย่างจากการสัมภาษณ์ ดังนี้

คนที่ 1 “.....หลังจากการปฏิบัติกิจกรรมแล้วควรให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น หรือสะท้อนความคิดเกี่ยวกับสิ่งที่ได้เรียนรู้มา โดยวิธีการพูดโต้ตอบกัน การเขียน หรือ การร่วมกันสรุปเป็นรายกลุ่ม.....”

คนที่ 2 “.....ควรมีสื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพซึ่งช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนและตอบสนองความต้องการของผู้เรียน.....”

จากการสัมภาษณ์ สรุปได้ ดังนี้ ควรมีการสร้างบรรยากาศของการมีส่วนร่วม และการเจรจาโต้ตอบที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้สอนและเพื่อนในชั้นเรียน ควรมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่จัดให้ผู้เรียนได้นำเสนอข้อมูลที่ได้จากประสบการณ์และการเรียนรู้ ควรให้ผู้เรียนมีการวิเคราะห์ สังเคราะห์ สะท้อนความคิดเกี่ยวกับสิ่งที่ได้เรียนรู้มา ควรคำนึงถึงในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล ควรส่งเสริมให้ครูผู้สอนจัดทำสื่อการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ อยู่เสมอ ควรมีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล เพื่อนำผลที่ได้ไปช่วยพัฒนาและปรับปรุงการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งในด้านความรู้และการปฏิบัติให้ดีขึ้น ควรสร้างความเข้าใจและตระหนักถึงประโยชน์และโทษรวมทั้งความรู้เบื้องต้นทางด้านกฎหมายของสื่อเทคโนโลยีที่มีต่อตัวเอง ครอบครัว ชุมชนและสังคม

อภิปรายผล

1. การบริหารการจัดการเรียนรู้ทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ในยุคดิจิทัลของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสะเมิง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 ทั้ง 4 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ 1. ด้านการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล อยู่ในระดับมาก 2. ด้านครูในยุคดิจิทัล อยู่ในระดับมาก 3. ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษาของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล อยู่ในระดับมาก และ4. ด้านผู้เรียน ในยุคดิจิทัล อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองในทางที่สร้างสรรค์ ตามความสนใจและด้วยวิธีการที่หลากหลาย มีการนำมาแลกเปลี่ยนกันอยู่เสมอ ครูมีการจัดการเรียนรู้ ที่เน้นการปฏิบัติจริงและมุ่งเน้นส่งเสริมการคิดแก่ผู้เรียนพร้อมทั้งส่งเสริมพัฒนาทักษะที่จำเป็นในยุคดิจิทัลแก่ผู้เรียน มีการเตรียมแผนการจัดทำแผนการเรียนรู้ใบงาน สื่อต่าง ๆ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการศึกษาโดยคำนึงถึงกฎหมายและจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี มีการนิเทศ ติดตามและนำผลสรุปไปพัฒนาปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประดิภา แก้วบุญมา (2565: ก) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารการจัดการเรียนการสอน ด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการวางแผน ควรวางแผนการจัดชั้นเรียน มีการนิเทศ สร้างความรู้ด้านนโยบาย ครูวางแผนการจัดทำแผนการเรียนรู้ใบงาน สื่อต่าง ๆ และการประเมินผลแบบเดียวกับต้นทาง ด้านการปฏิบัติตามแผน ผู้บริหารดำเนินการตามแผนดำเนินงาน สนับสนุนการจัด กิจกรรมการเรียนการสอนของครู สร้างขวัญกำลังใจ ยกย่องชื่นชมครูและครูมีใบงาน แบบฝึกหัด สื่อการสอนครบทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ด้านการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล ผู้บริหารนิเทศ ติดตาม และตรวจสอบความพร้อมของครูในด้านต่าง ๆ อยู่เสมอ และรายงานผลการเรียนให้ ผู้ปกครองได้รับทราบ และด้านการปรับปรุงและพัฒนา ควรสรุปผลการนิเทศ ติดตาม และนำผลไปพัฒนา ปรับปรุงกระบวนการนิเทศและร่วมกันทำ AAR สรุปผลการดำเนินงานร่วมกัน หากพิจารณาเป็นรายด้านสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ด้านผู้เรียนในยุคดิจิทัล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากว่ามีการส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และหาคำตอบได้ด้วยตนเอง และนำความรู้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้อยู่เสมอ ผู้เรียนใช้งานสื่อเทคโนโลยีในทางที่สร้างสรรค์ ผู้เรียนมีเหตุผล คิดวิเคราะห์ในการใช้งานเทคโนโลยีอย่างถูกต้อง สอดคล้องกับงานวิจัยของอวัฒฆ์ชฎา ศรีจันทร์ และวีรพันธุ์ ศิริฤทธิ์ (2558: 33) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารวิชาการที่จัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ควรมีการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนมีบทบาทในฐานะผู้ช่วยเหลือเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในบทเรียนให้มากที่สุด มีสื่อและอุปกรณ์ที่ทันสมัย เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ที่จะแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และสามารถ

เชื่อมโยงแหล่งการเรียนรู้ที่อยู่ในสังคมรอบตัว มาสู่การเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างรวดเร็วและต่อเนื่องไม่จำกัด

ด้านการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากว่ามีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นความชำนาญจนเกิดเป็นทักษะแก่ผู้เรียนอยู่เสมอ โดยจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในก้าวทันความเปลี่ยนแปลง จัดการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติจริงแก่ผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง จัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะที่จำเป็นในยุคดิจิทัลแก่ผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ จัดการเรียนรู้ที่เน้นการสร้างความร่วมมือและการเป็นผู้นำแก่ผู้เรียน จัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นส่งเสริมการคิดแก่ผู้เรียนอยู่เสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของอติพร เกิดเรือง (2560: 173) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อรองรับสังคมไทยในยุคดิจิทัล ผลการวิจัยพบว่าต้องจัดการเรียนรู้โดยคำนึงถึงความสัมพันธ์ระหว่างการเรียน การทำงาน และการดำรงชีวิต เน้นการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ส่งเสริมการค้นคว้าด้วยตนเองโดยนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการจัดการเรียนรู้ให้มากที่สุด ครูเป็นเพียงผู้ชี้แนะแนวทางในการเรียนรู้ตามหลักสูตร และต้องคำนึงถึงการปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง เน้นการสร้างสรรค์การเรียนรู้ และการแก้ปัญหาที่ซับซ้อน

ด้านครูในยุคดิจิทัล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากว่า ครูมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาร่วมกับทุกภาคส่วน ครูเป็นผู้ที่มีจรรยาบรรณ คุณธรรม จริยธรรม และเป็นแบบอย่างที่ดี ครูมีวิสัยทัศน์ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้เรียน ครูสามารถคิดวิเคราะห์และสร้างสรรค์ นวัตกรรมมาใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้ ครูสามารถบูรณาการเทคโนโลยีไปใช้ในการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ครูมีการอบรมพัฒนาตนเอง แลกเปลี่ยนเรียนรู้อยู่เสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศศิวิมล ม่วงกล่ำ (2562: 3) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์องค์ประกอบด้านความสามารถทางดิจิทัลของครูและ บุคลากรทางการศึกษา จังหวัดสระบุรี ผลการวิจัยพบว่า ควรมีการจัดอบรม เพื่อพัฒนาความสามารถทางดิจิทัลและกฎหมายเทคโนโลยีดิจิทัลให้กับครูและบุคลากรนำมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน การจัดตั้งกลุ่มเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาชีพ การสร้างแรงจูงใจในการพัฒนาความสามารถทางดิจิทัล และสร้างต้นแบบครูและบุคลากรทางการศึกษาในการนำนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน

ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษาของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากมีการส่งเสริมให้ครูผู้สอนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยคำนึงถึงกฎหมาย คุณธรรมและจริยธรรม ในการใช้เทคโนโลยี ส่งเสริมการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา และมีการบริหารจัดการภายในสถานศึกษา จัดให้มีการสนับสนุนงบประมาณด้านเทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการเรียนการสอน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภคพร เลิกนอก (2563: 151-152) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารควรให้ความช่วยเหลือในการทำงานและพัฒนาบุคลากรให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น พัฒนาและส่งเสริมให้มีความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรม มีการอบรมออนไลน์ เพื่อให้ครูมีความรู้ที่ทันสมัย สามารถนำเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน

2. แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารการจัดการเรียนรู้ทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ในยุคดิจิทัลของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสะเมิง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 สามารถอภิปรายได้ ดังนี้

ผู้เรียนสามารถหาคำตอบได้ด้วยตนเอง และนำความรู้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้อยู่เสมอ ควรมีการสร้างบรรยากาศของการมีส่วนร่วม และการเจรจาโต้ตอบที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้สอนและเพื่อนในชั้นเรียน เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนคนอื่นได้ซักถามและแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม เป็นแลกเปลี่ยนการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กมล โพธิเย็น (2558: 121) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนรู้เพื่อนำความสุขสู่ผู้เรียน ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนต้องสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน สร้างความสนใจใฝ่เรียนรู้ และการเห็นคุณค่าในตนเองโดยคำนึงถึงความถนัดและความสนใจของผู้เรียน แนวคิดทฤษฎีทางจิตวิทยาที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ การสอนความคิดรวบยอด การเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ และการถ่ายโยงการเรียนรู้

ผู้เรียนมีความเชี่ยวชาญในการใช้งานเทคโนโลยีและสื่อออนไลน์ ควรมีการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยให้โอกาสหรือสร้างการเรียนรู้แก่ผู้เรียนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ควรคำนึงถึงในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล ส่งเสริมให้ครูผู้สอนจัดทำสื่อการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ อยู่เสมอ ซึ่งจะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนและตอบสนองความต้องการของผู้เรียน มีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการเรียนรู้หลังการจัดการเรียนรู้หรือปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ อยู่เสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริกานต์ จันทรศิริ (2559: ง-จ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ตามแนวคิดวงจร Deming โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการวางแผน ควรมีการวางแผนจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ถึงสภาพปัญหาการสอนระหว่างโรงเรียนต้นทางและโรงเรียนปลายทาง ด้านการดำเนินการ ควรมีการดูแลติดตามให้ครูจัดเตรียมเอกสาร ใบงาน ตามคู่มือครูพระราชทาน อย่างชัดเจนและเป็นระบบ ด้านการประเมินผล ตรวจสอบ ควรมีการติดตามการวัดและประเมินผล เพื่อประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ และด้านการปรับปรุงแก้ไข ควรมีระบบกำกับติดตาม และการสะท้อนผลที่มีประสิทธิภาพอย่างสม่ำเสมอ

ผู้เรียนมีเหตุผล คิดวิเคราะห์ในการใช้งานเทคโนโลยีอย่างถูกต้อง ควรมีการจัดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ด้วยการลงมือปฏิบัติจริงผ่านสื่อหรือกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนมีการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการประเมินค่าจากสิ่งที่ได้รับจากกิจกรรมการเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ

อมรรักษ์ สวนชูผล (2558: 213) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง แนวคิดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองกับการจัดการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า การจัดการศึกษา ควรอยู่บนพื้นฐานความเชื่อที่ว่า มนุษย์ทุกคนมีศักยภาพที่จะสามารถพัฒนาตนเองได้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยเนื้อหา วิธีการเรียน และการประเมินผลควรมีความหลากหลายเพื่อให้เหมาะกับความต้องการและธรรมชาติของผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนต้องเป็นหลักในการคิดริเริ่ม วางแผน ดำเนินการเรียนรู้ และประเมินผลกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยผู้สอนมีบทบาทเป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวกที่คอยแนะนำช่วยเหลือ ส่งเสริมและกระตุ้นให้ผู้เรียนได้เป็นผู้ดำเนินการเรียนรู้ด้วยตัวเองเท่านั้น

ผู้เรียนใช้งานสื่อเทคโนโลยีในทางที่สร้างสรรค์ ควรมีการส่งเสริมทักษะในการค้นหาสื่อเทคโนโลยีและสารสนเทศที่ผู้เรียนต้องการ ควรสร้างความเข้าใจและตระหนักถึงประโยชน์และโทษของสื่อเทคโนโลยีกับตัวเอง ครอบครัว ชุมชนและสังคมภายใต้กรอบของความเป็นประชาธิปไตย สอดคล้องกับงานวิจัยของมาริษา สุจิตวนิช และเยาวภา บัวเวช (2563: 216) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การรู้เท่าทันสื่อ ประโยชน์และการนำไปใช้ กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า ประโยชน์ในเรื่องการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษา ได้แก่ นักศึกษาเห็นความสำคัญของคุณค่าคุณธรรม จริยธรรม ที่บุคคลพึงมีทั้งต่อตนเอง ชุมชน และสังคม

ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองโดยวิธีการที่หลากหลาย ควรมีการวางแผน การกำหนดเป้าหมายและวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน มีการนิเทศติดตามการจัดการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ ควรมีจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ท้าทาย ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรม และให้โอกาสผู้เรียนได้รับวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย ครูผู้สอนมีการประเมินชิ้นงาน ภาระงานของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องและหลากหลายวิธี สอดคล้องกับงานวิจัยของ กรธรรศ ประศาสน์วนิช (2564: 61) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารจัดการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางด้านการวางแผน ควรมีการวางแผน กำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ในการจัดการเรียนการสอน ผ่านดาวเทียม แนวทางด้านการจัดการ ควรจัดกระบวนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับโรงเรียนต้นทาง และสรุปสาระสำคัญจากการเรียนในแต่ละครั้ง แนวทางด้านการนำ ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้คำแนะนำสนับสนุนในการจัดการเรียนการสอนผ่านดาวเทียม เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายตามที่ตั้งไว้ และแนวทางด้านการควบคุม ควรมีการสรุปผลการจัดการเรียนการสอน การประเมินผลเป็นประจำ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาใช้ผลการวิจัยครั้งนี้เป็นข้อมูลสำหรับการกำหนดนโยบายเพื่อการบริหารจัดการทางด้านบุคลากร ด้านการจัดสรรงบประมาณ ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานองค์กรที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานำข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารการจัดการเรียนรู้ทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ในยุคดิจิทัลของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสะเมิง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 ไปใช้เพื่อการออกแบบบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กและออกแบบโครงสร้างเครือข่ายการสร้างความร่วมมือในการจัดการศึกษา

3. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูนำแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารการจัดการเรียนรู้ทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ในยุคดิจิทัลของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสะเมิง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 ไปประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับลักษณะของโรงเรียนและชุมชน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรนำแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารการจัดการเรียนรู้ทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ในยุคดิจิทัลของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสะเมิง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 ที่ได้จากงานวิจัยครั้งนี้ไปทดลองใช้เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระดับผลสัมฤทธิ์ดีขึ้นหรือไม่

2. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารการจัดการเรียนรู้ทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ในยุคดิจิทัลของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสะเมิง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2

3. ควรมีการศึกษาถึงความพร้อมของผู้เรียน และการเตรียมความพร้อมก่อน การเรียนการสอนของครูผู้สอน

เอกสารอ้างอิง

กมล โพธิเย็น. (2558). **การจัดการเรียนรู้เพื่อนำความสุขสู่ผู้เรียน**. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 13(2), 121-131.

กรธรรศ ประศาสน์วนิช. (2564). **แนวทางการบริหารจัดการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมสำหรับโรงเรียน ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.

ชนินทร์ ศรีส่อง และ ชยากานต์ เรืองสุวรรณ. (2564). **แนวทางการพัฒนาสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27**. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 18(80), 55-67.

ประดิภา แก้วบุญมา. (2565). **แนวทางการบริหารการจัดการเรียนการสอน ด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา**

อุตรดิตถ์ เขต2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.

ภคพร เลิกนอก. (2563). **การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4.** วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น.

มาริษา สุจิตวนิช และ เยาวภา บัวเวช. (2563). **การรู้เท่าทันสื่อ ประโยชน์และการนำไปใช้กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.** Journal of Management Science Nakhon Pathom Rajabhat University, 7(1), 107-120.

มูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2560). **เกี่ยวกับ DLTV**. ค้นเมื่อ 21 ส.ค. 2564, จาก https://www.dltv.ac.th/about-us.

ศศิวิมล ม่วงกล่ำ. (2562). **การวิเคราะห์องค์ประกอบด้านความสามารถทางดิจิทัลของครูและบุคลากรทางการศึกษา จังหวัดสระบุรี.** วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

ศิริกานต์ จันทรศิริ. (2559). **การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ตามแนวคิดวงจร Deming โรงเรียนขนาด เล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1.** วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต(บริหารการศึกษา). ชลบุรี : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2558). **นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ.2558**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

อติพร เกิดเรือง. (2559). **การส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อรองรับสังคมไทยในยุคดิจิทัล.** วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง, 7(1), 173-184.

อมรรักษ์ สวนชูผล. (2558). **แนวคิดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองกับการจัดการศึกษา.** วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 9(1), 213-221

อวัฒม์ชฎา ศรีจันทร์ และ วีรพันธุ์ ศิริฤทธิ์. (2558). **การบริหารวิชาการที่จัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. วิทยาลัยเชียงราย.

ความสัมพันธ์ของความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน จิตวิญญาณในการทำงาน และผลการปฏิบัติงานของพนักงาน

The Relationship among Work-Life Balance, Workplace Spirituality and Employee Performance

นัทวรรษ เอี่ยมสำอางค์
นิสิต หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาอุตสาหกรรม
คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา
E-mail: nattawat.ai@ku.th
จุฑามาศ ทวีไพบูลย์วงษ์
อาจารย์ประจำคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา
E-mail: jutamard.t@ku.th
Nattawat Aiamsamarng
Student, Master of Business Administration Program in Industrial Administration and Development, Kasetsart University Sriracha Campus
Jutamard Thaweepaiboonwong
Lecturer, Faculty of Management Sciences, Kasetsart University Sriracha Campus

รับเข้า : 16 มีนาคม 2566 **แก้ไข :** 13 เมษายน 2566 **ตอบรับ :** 21 เมษายน 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน จิตวิญญาณในการทำงาน และผลการปฏิบัติงานของพนักงาน และ 2) วิเคราะห์อิทธิพลของความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน จิตวิญญาณในการทำงาน และผลการปฏิบัติงานของพนักงาน กลุ่มตัวอย่างได้แก่ พนักงานบริษัทผู้ผลิตอาหารเสริมแห่งหนึ่งในจังหวัดชลบุรี มีจำนวน 264 คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล โดยสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเบ้ ความโด่ง และการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง

ผลการวิจัย พบว่า 1) ระดับความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน จิตวิญญาณในการทำงาน และผลการปฏิบัติงานของพนักงานอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังนี้ $\bar{x}$=4.05, SD=0.59; $\bar{x}$=4.15, SD=0.58 และ $\bar{x}$=4.17,SD=0.55 2) ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน และ

จิตวิญญาณในการทำงานของพนักงานส่งผลทางตรงในทางบวกต่อผลการปฏิบัติงานของพนักงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยความแปรปรวนของความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานและจิตวิญญาณในการทำงานสามารถอธิบายความแปรปรวนของผลการปฏิบัติงานของพนักงานได้ร้อยละ 63

คำสำคัญ: ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน จิตวิญญาณในการทำงาน ผลการปฏิบัติงาน

ABSTRACT

The Objective of this research were to; 1) study the level of work- life balance, workplace spirituality, and employee performance and 2) analyze the effects of work-life balance and workplace spirituality on employee performance. The sample consisted of 264 employees from a supplement manufacturer in Chon Buri. A questionnaire was used to collect data through proportionate stratified sampling. The statistics used in the research were frequency, percentage, mean, standard deviation, skewness, kurtosis, and the structural equation models.

The results of the research revealed that; 1) The level of work-life balance, workplace spirituality and employee performance is at a high level. Mean and standard deviation were, $\bar{x}$=4.05, SD= 0.59; $\bar{x}$= 4.15 , SD= 0.58 and $\bar{x}$= 4.17, SD= 0.55. 2) The path analysis results show that work-life balance and workplace spirituality have a significant, direct positive impact on employee performance. The variance of the work-life balance and workplace spirituality variables explains 63% of the variance of employee performance.

Keywords: Work-Life Balance, Workplace Spirituality, Employee Performance

บทนำ

จากการแข่งขันในอุตสาหกรรมต่าง ๆ มีแนวโน้มที่จะสูงขึ้นเนื่องจากเทคโนโลยีที่ทันสมัยและข้อมูลความรู้ที่เข้าถึงได้ง่ายมากยิ่งขึ้น ทำให้บริษัทต้องปรับตัวเพื่อให้สามารถแข่งขันได้ หนึ่งในทรัพยากรที่บริษัทต้องใช้และมีความจำเป็นต่อองค์กร คือ บุคลากรหรือพนักงาน ซึ่งถือเป็นทรัพยากรหลักในการขับเคลื่อนองค์กร โดยบุคลากรหรือพนักงานต้องทำงานได้สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามเป้าหมายการทำงานที่องค์กรกำหนด เพื่อให้องค์กรในภาพรวมสามารถบรรลุเป้าหมายระดับองค์กรที่กำหนดไว้ ซึ่งผลการปฏิบัติงานของพนักงาน (Employee Performance)

รวมถึงผลสำเร็จในการปฏิบัติหน้าที่ตามตำแหน่งหรือตามบทบาทที่ได้รับมอบหมายที่สอดคล้องกับเป้าหมายขององค์กร รวมทั้งผลสำเร็จของการปฏิบัติงานที่นอกเหนือจากงานตามบทบาทหน้าที่ และผลสำเร็จที่เกิดจากการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเองให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม จนทำให้สามารถอยู่ได้ในสภาพแวดล้อมนั้น ๆ ได้อย่างมีความสุข (Pradhan and Jena, 2017)

ดังนั้นการศึกษาและวิจัยในส่วนของผลการปฏิบัติงานของพนักงานจึงมีความจำเป็น เนื่องจากมีผลโดยตรงต่อการแข่งขันของธุรกิจในอุตสาหกรรม โดยผลการปฏิบัติงานที่ดีได้เกิดจากหลายปัจจัย ปัจจัยต่าง ๆ จะมีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานและผลการปฏิบัติงานของพนักงานแตกต่างกันออกไป ทั้งในเรื่องของความรู้ ทักษะ ความสามารถ ทัศนคติ ความพร้อมในการทำงานทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจของพนักงาน โดยองค์กรจะต้องพัฒนาให้ดีขึ้นและเหมาะสม (Sonnentag and Frese, 2002)

นอกจากนี้ จิตวิญญาณในการทำงาน (Workplace Spirituality) ซึ่งเกิดจากการได้รับโอกาสในการทำงานที่มีคุณค่าและมีความหมาย ภายใต้สภาพแวดล้อมการทำงานร่วมกันอย่างมีความสุขและเคารพซึ่งกันและกัน (Rego et al., 2007) จึงเป็นอีกปัจจัยที่ส่งผลต่อผลการปฏิบัติงานของพนักงาน (Kristof-Brown, Zimmerman and Johnson, 2005) โดยพนักงานจะเกิดแรงจูงใจภายในที่จะทำงานในแต่ละวัน ช่วยเหลือเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน และพนักงานรู้สึกถึงความสอดคล้องระหว่างค่านิยมของตนเองกับค่านิยมและเป้าหมายขององค์กร (Milliman et al., 2003)

สำหรับการทำให้การมีความพึงพอใจทั้งในชีวิตการทำงานและครอบครัว การแบ่งเวลาให้กับงานและชีวิตอย่างเหมาะสม หรือการสร้างความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน (Work-Life Balance) เป็นอีกปัจจัยที่ส่งผลต่อผลการปฏิบัติงานของพนักงานได้เช่นกัน (Greenhaus, Collins & Shaw, 2003) โดยอาจมีการบูรณาการการจัดการเพื่อให้เกิดความเหมาะสมระหว่างครอบครัวและงาน และการได้รับการสนับสนุนและเอื้ออำนวยระหว่างงานกับครอบครัว (Frone, 2003) ซึ่งความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานนี้อาจมีความแตกต่างกันในแต่ละบุคคลแต่ละสถานการณ์ (Hyman and Summers, 2004)

การวิจัยนี้มุ่งศึกษาความสัมพันธ์ของสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน จิตวิญญาณในการทำงาน และผลการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทหนึ่งในอุตสาหกรรมผลิตอาหารเสริม ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมที่มีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง โดยส่วนสำคัญเกิดจากการให้ความสำคัญกับสุขภาพจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ทั้งนี้ เพื่อผู้บริหารจะสามารถนำข้อมูลไปเป็นแนวทางในการพัฒนาองค์กรตามแนวทางการพัฒนาองค์กรจากภายในสู่ภายนอก ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานและคุณภาพชีวิตของพนักงาน เพื่อให้องค์กรและพนักงานเติบโตไปพร้อม ๆ กัน

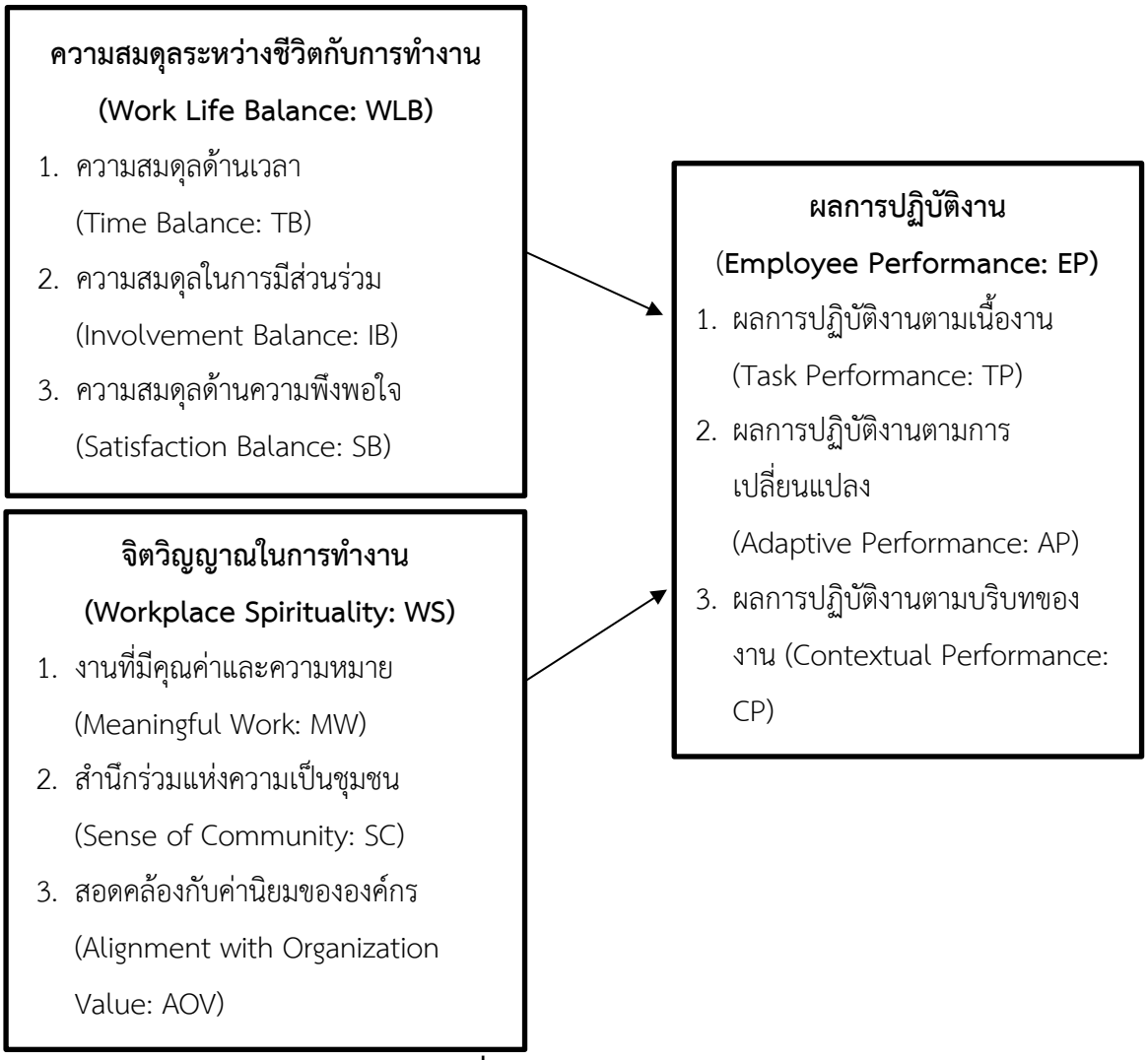
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน จิตวิญญาณในการทำงาน และผลการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทผู้ผลิตอาหารเสริมแห่งหนึ่งในจังหวัดชลบุรี
2. เพื่อวิเคราะห์อิทธิพลของความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน และจิตวิญญาณในการทำงาน ที่มีต่อผลการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทผู้ผลิตอาหารเสริมแห่งหนึ่งในจังหวัดชลบุรี

สมมติฐานการวิจัย

1. ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานมีอิทธิพลเชิงบวกต่อผลการปฏิบัติงานของพนักงาน
2. จิตวิญญาณในการทำงานมีอิทธิพลเชิงบวกต่อผลการปฏิบัติงานของพนักงาน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีการกำหนดประชากร กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การทดสอบเครื่องมือ และวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล มีรายละเอียดดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ พนักงานระดับปฏิบัติการของบริษัทผู้ผลิตอาหารเสริมแห่งหนึ่งในจังหวัดชลบุรี มีจำนวน 504 คน เนื่องจากการวิจัยใช้การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model: SEM) ซึ่งตามเกณฑ์ของ Kline (2011) ขนาดตัวอย่างทั่วไปในการศึกษา คือ ประมาณ 200 ตัวอย่าง หรือมากกว่า 200 ตัวอย่าง เมื่อวิเคราะห์แบบจำลองที่ซับซ้อน ซึ่งในการศึกษามีตัวแปรสังเกตได้ทั้งหมด 9 ตัวแปร มีขนาดประชากรอยู่ที่ 504 คน การศึกษาจึงได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างที่กึ่งหนึ่ง คือ ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 264 คน แล้วทำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) โดยการเก็บแบบสอบถามตามสัดส่วนของพนักงานระดับปฏิบัติการในแต่ละแผนก โดยการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยจับฉลากตามรายชื่อพนักงานแต่ละแผนกที่เป็นผู้ให้ข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ทำการพัฒนาและปรับปรุงข้อคำถามตามนิยามของตัวแปรตามหลักแนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามวัตถุประสงค์งานวิจัย โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยลักษณะของข้อคำถามเป็นแบบเลือกตอบเพียงคำตอบเดียว ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อายุงาน ตำแหน่งงาน และรายได้ จำนวน 6 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความสมดุลของชีวิตกับการทำงาน ประกอบด้วย (1) ความสมดุลด้านเวลา (2) ความสมดุลในการมีส่วนร่วม (3) ความสมดุลด้านความพึงพอใจ ซึ่งผู้ศึกษามีการปรับปรุงพัฒนาขึ้นตามแนวความคิดของ Greenhaus et al. (2003: 510-531) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับจิตวิญญาณในการทำงาน ประกอบด้วย (1) งานที่มีคุณค่าและความหมาย (2) สำนึกร่วมแห่งความเป็นชุมชน และ (3) สอดคล้องกับค่านิยมขององค์กร สร้างข้อคำถามตามแนวความคิดของ Milliman, Czaplewski and Ferguson (2003) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานของพนักงาน ประกอบด้วย (1) ผลการปฏิบัติงานตามเนื้องาน (2) ผลการปฏิบัติงานตามการเปลี่ยนแปลง และ (3) ผลการปฏิบัติงานตามบริบท สร้างข้อคำถามตามแนวความคิดของ Pradhan and Jena (2017) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

โดยแบบสอบถามส่วนที่ 2 ถึง 4 ใช้มาตราวัดแบบประเมินค่าแบบลิเคิร์ท (Likert's Rating Scale) 5 ระดับ ได้แก่ 5 หมายถึงมากที่สุด 4 หมายถึงมาก 3 หมายถึงปานกลาง 2 หมายถึงน้อย และ 1 หมายถึงน้อยที่สุด และอธิบายค่าเฉลี่ยที่ได้ตามเกณฑ์ของ Best and Kahn (2006) ดังนี้ ระดับคะแนน 4.51-5.00 หมายถึง มากที่สุด 3.51-4.50 หมายถึง มาก 2.51-3.50 หมายถึง ปานกลาง 1.51-2.50 หมายถึง น้อย และ 1.00-1.50 หมายถึง น้อยที่สุด

ส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมถึงสิ่งที่ส่งผลต่อความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน จิตวิญญาณในการทำงาน และผลการปฏิบัติงานของพนักงาน เป็นคำถามปลายปลายเปิด

การหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้มนการวิจัย

ก่อนการนำแบบสอบถามไปใช้จริง ได้ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยนำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ประเมินความสอดคล้องระหว่างคำถามและวัตถุประสงค์ และคำนวณค่า IOC (The Index of Item-Objective Congruence) พบว่า ทุกข้อคำถามมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ซึ่งมีค่าเกินว่า 0.50 จึงถือว่าแบบสอบถามมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2557) หลังจากนั้น นำไปทดลองใช้กับพนักงานของบริษัทอื่นที่ใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน ทำการตรวจสอบความสอดคล้องภายใน (Internal Consistency) ด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha) ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของตัวแปรอยู่ระหว่าง 0.73-0.92 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.70 หมายถึงแบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือสามารถนำไปศึกษากับกลุ่มตัวอย่างได้ (Cortina, 1993)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: SD) ความเบ้ (Skewness) ความโด่ง (Kurtosis) เพื่ออธิบายข้อมูลส่วนบุคคลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

2. ใช้สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model: SEM) ประกอบด้วย การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันเพื่อตรวจสอบโมเดลการวัด และการวิเคราะห์เส้นทางเพื่อทดสอบสมมติฐานของการวิจัย

ผลการวิจัย

การตรวจสอบข้อมูลเบื้องต้น

ทำการตรวจสอบข้อมูลในเบื้องต้นของตัวแปรสังเกตได้จำนวน 9 ตัวแปร ด้วยค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเบ้ ความโด่ง และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเบ้ ความโด่ง และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

	TB	IB	SB	MW	SC	AOV	TP	AP	CP
TB	1								
IB	.638**	1							
SB	.769**	.719**	1						
MW	.489**	.462**	.501**	1					
SC	.453**	.512**	.488**	.787**	1				
AOV	.464**	.481**	.495**	.666**	.712**	1			
TP	.490**	.419**	.442**	.597**	.561**	.618**	1		
AP	.458**	.473**	.494**	.572**	.623**	.655**	.714**	1	
CP	.422**	.411**	.417**	.541**	.604**	.603**	.660**	.799**	1
Mean	4.126	3.990	4.030	4.175	4.188	4.099	4.227	4.102	4.186
SD	0.639	0.679	0.649	0.639	0.630	0.653	0.573	0.633	0.615
Sk	-0.923	-0.534	-0.583	-0.806	-0.906	-0.550	-0.843	-0.691	-1.006
Kur	2.467	0.694	1.228	1.968	2.442	1.127	2.903	1.544	2.843

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 1 ตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปรแฝงความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน ได้แก่ ตัวแปรความสมดุลด้านเวลา (TB) ความสมดุลในการมีส่วนร่วม (IB) และความสมดุลด้านความพึงพอใจ (SB) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เท่ากับ 4.13, 3.99 และ 4.03 ตามลำดับ โดยมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.64-0.68 ตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปรแฝงจิตวิญญาณในการทำงาน ได้แก่ งานที่มีคุณค่าและความหมาย (MW) สำนึกร่วมแห่งความเป็นชุมชน (SC) และสอดคล้องกับค่านิยมขององค์กร (AOV) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เท่ากับ 4.18, 4.19 และ 4.10 ตามลำดับ มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระหว่าง 0.63-0.65 และตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปรแฝงผลการปฏิบัติงานของพนักงาน ได้แก่ ผลการปฏิบัติงานตามหน้าที่ (TP) ผลการปฏิบัติงานตามการเปลี่ยนแปลง (AP) และผลการปฏิบัติงานตามบริบทของงาน (CP) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เท่ากับ 4.23, 4.10 และ 4.19 ตามลำดับ มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระหว่าง 0.57-0.63

ตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปรแฝงความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน มีความเบ้อยู่ระหว่าง -0.534 ถึง -0.923 ความโด่ง อยู่ระหว่าง 0.694 ถึง 2.467 ตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปรแฝงจิตวิญญาณในการทำงาน มีความเบ้อยู่ระหว่าง -0.550 ถึง -0.9060 ความโด่ง อยู่ระหว่าง 1.127 ถึง 2.442 และตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปรแฝงผลการปฏิบัติงานของพนักงาน มีความเบ้อยู่ระหว่าง -

0.691 ถึง -1.006 ความโด่ง อยู่ระหว่าง 1.544 ถึง 2.903 เนื่องจากทุกค่ามีความเบ้ไม่เกิน 2.0 และมีความโด่งไม่เกิน 7.0 จึงถือว่ายอมรับได้ว่าข้อมูลมีการแจกแจงแบบปกติ (Byrne, 2010; Kline, 2011)

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ 9 ตัว จำนวน 45 คู่ มีค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.411 ถึง 0.799 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรมีค่าไม่เกิน 0.80 แสดงว่าตัวแปรไม่มีความสัมพันธ์ไม่มากเกินไปจนทำให้เกิดปัญหา Multicollinearity (Stevens, 1992) โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ทั้งหมดมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

การวิเคราะห์โมเดลการวัด (Measurement Model)

การวิเคราะห์โมเดลการวัดตัวแปรแฝงทุกตัวในโมเดลโดยใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) พบว่า หลังจากทำการปรับโมเดล โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่า CMIN/DF=1.992, CFI=0.987, GFI=0.964, AGFI=0.927, TLI =0.979, NFI =0.975, RMR=0.013, RMSEA=0.061

จากตารางที่ 2 เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loadings) พบว่า ตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปรความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.788 ถึง 0.912 ตัวแปรจิตวิญญาณในการทำงานมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.808 ถึง 0.897 และผลการปฏิบัติงานของพนักงาน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.785 ถึง 0.922 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.70 และมีนัยสำคัญทางสถิติทุกค่า ค่าความเชื่อมั่นเชิงองค์ประกอบ (Composite Reliability: CR) ของตัวแปรความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน จิตวิญญาณในการทำงาน และผลการปฏิบัติงานของพนักงาน มีค่าเท่ากับ 0.883, 0.888 และ 0.892 ตามลำดับ และค่าเฉลี่ยความแปรปรวนที่ถูกสกัดได้ (Average Variance Extract: AVE) เท่ากับ 0.716, 0.727 และ 0.735 ตามลำดับ ซึ่งความเชื่อมั่นเชิงองค์ประกอบ มีค่ามากกว่า 0.7 และค่าเฉลี่ยความแปรปรวนที่ถูกสกัดได้ มีค่ามากกว่า 0.5 แสดงให้เห็นว่าตัวแปรทุกตัวมีค่าความเที่ยงตรงเชิงเหมือน (Convergent Validity) (Fornell and Larcker, 1981; Hair et al., 2010)

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแปรแฝง

ตัวแปรแฝง	ตัวแปรสังเกตได้	Factor loadings	CR	AVE
ความสมดุลระหว่างชีวิต	TB	0.912	0.883	0.716
กับการทำงาน (WLB)	IB	0.788		
	SB	0.833		

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแปรแฝง (ต่อ)

ตัวแปรแฝง	ตัวแปรสังเกตได้	Factor loadings	CR	AVE
จิตวิญญาณในการทำงาน (WS)	MW	0.808	0.888	0.727
	SC	0.897		
	AOV	0.850		
ผลการปฏิบัติงานของพนักงาน (EP)	TP	0.785	0.892	0.735
	AP	0.922		
	CP	0.860		

การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงจำแนก (Discriminant Validity) ซึ่งพิจารณาจากค่ารากที่สองของค่าเฉลี่ยความแปรปรวนที่สกัดได้ของตัวแปรแฝงในโมเดลต้องมีค่ามากกว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงนั้นกับตัวแปรอื่นทุกตัว (Fornell and Larcker, 1981) แสดงดังตารางที่ 3 ซึ่งพบว่าค่ารากที่สองของค่าเฉลี่ยความแปรปรวนที่สกัดได้ของตัวแปรความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน จิตวิญญาณในการทำงาน และผลการปฏิบัติงานของพนักงานเท่ากับ 0.846, 0.853 และ 0.857 ตามลำดับ มากกว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงนั้นกับตัวแปรอื่นทุกตัว จึงถือได้ว่าเครื่องมือมีความเที่ยงตรงเชิงจำแนก

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงในโมเดล และค่ารากที่สองของค่าเฉลี่ยความแปรปรวนที่สกัดได้

ตัวแปรแฝง	WLB	WS	EP
WLB	**0.846**		
WS	0.651	**0.853**	
EP	0.145	0.695	**0.857**

หมายเหตุ ค่าในเส้นทแยงมุมแสดงถึงค่ารากที่สองของค่าเฉลี่ยความแปรปรวนที่สกัดได้

การวิเคราะห์โมเดลโครงสร้าง (Structural Model)

ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลความสัมพันธ์ของความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน จิตวิญญาณในการทำงาน และผลการปฏิบัติงานของพนักงานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่าโมเดลโครงสร้างตามสมมติฐานมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่า CMIN/DF=1.992,

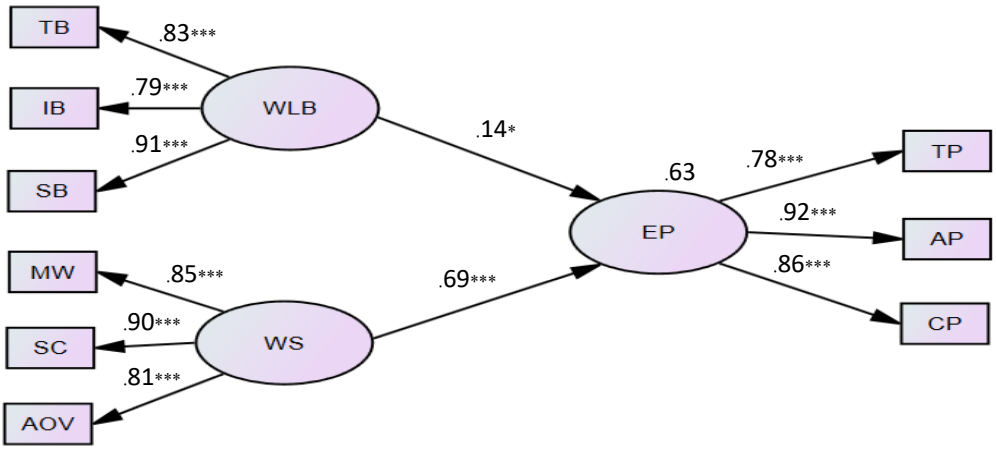
CFI= 0.987, GFI= 0.964, AGFI= 0.927, TLI = 0.979, NFI = 0.975, RMR= 0.013, RMSEA= 0.061 แสดงผลการวิเคราะห์โมเดลหลังการปรับตามข้อแนะนำของโปรแกรมได้ดังภาพที่ 2 และตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์โมเดลโครงสร้างตามสมมติฐาน

สมมติฐาน	Standardized Regression Weight	p-value	สรุป
H1: WLB มีอิทธิพลทางบวกต่อ EP	0.145	0.30*	เป็นไปตามสมมติฐาน
H2: WS มีอิทธิพลทางบวกต่อ EP	0.695	0.000***	เป็นไปตามสมมติฐาน

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

CMIN/DF = 1.992, CFI = .987, GFI = .964, AGFI = .927, TLI = .979,
NFI = .975, RMR =.013, RMSEA = .061

ภาพที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน จิตวิญญาณในการทำงาน และผลการปฏิบัติงานของพนักงาน

จากตารางที่ 4 เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางหรือค่าอิทธิพลทางตรงระหว่างตัวแปรในโมเดล พบว่า ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานมีอิทธิพลเชิงบวกต่อผลการปฏิบัติงานของพนักงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.14 และจิตวิญญาณในการทำงานมีอิทธิพลเชิงบวกต่อผลการปฏิบัติงานของพนักงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.001 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.69 ทั้งนี้ ความแปรปรวนของความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน

และจิตวิญญาณในการทำงานสามารถอธิบายความแปรปรวนของผลการปฏิบัติงานของพนักงานได้ร้อยละ 63

อภิปรายผล

ผลจากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน จิตวิญญาณในการทำงาน และผลการปฏิบัติงานของพนักงาน สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานมีอิทธิพลทางบวกต่อผลการปฏิบัติงานของพนักงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ หมายถึง หากพนักงานรับรู้ถึงการได้ใช้เวลากับหน้าที่การงานกับการมีส่วนร่วมกับกิจกรรมของชีวิตอย่างเหมาะสมจะส่งให้ผลการปฏิบัติงานของพนักงานดีมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับผลงานวิจัยของของ Mendis and Weerakkody (2017) ซึ่งได้ศึกษาผลกระทบของความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงานต่อผลการปฏิบัติงานของพนักงานในอุตสาหกรรมโทรคมนาคมในประเทศศรีลังกา ซึ่งผลวิจัยพบว่า ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานมีอิทธิพลเชิงบวกกับผลการปฏิบัติงานของพนักงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยของ Bonnin et al. (2022) ซึ่งได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจในความสมดุลระหว่างชีวิตกับงานในยามวิกฤติ: บทบาทของการตอบสนองขององค์กรในช่วงล็อกดาวน์ COVID-19 โดยทำการศึกษากับพนักงานในประเทศสเปน ผลการวิจัยพบว่า ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานมีอิทธิพลเชิงบวกกับผลการปฏิบัติงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเช่นเดียวกัน โดยผลศึกษาในงานวิจัยนี้พบว่า องค์ประกอบตามแนวคิดของ Greenhaus et al. (2003) อันได้แก่ความสมดุลด้านเวลา มีน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด จึงสามารถกล่าวได้ว่า สมดุลด้านเวลาที่ใช้ในการทำงานกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชีวิตเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้พนักงานเกิดความรู้สึกว่าการทำงานมีความเหมาะสม ไม่หนักหรือมากเกินไป หรืออาจหมายถึงการทำงานให้เสร็จสิ้นภายในช่วงเวลา โดยพนักงานเองสามารถจัดสรรเวลากับงานได้อย่างเต็มที่ในเวลางาน และนำเวลาที่นอกเหนือจากเวลางานไปใช้ชีวิตด้านอื่นๆ ได้อย่างเหมาะสม

2. จิตวิญญาณในการทำงานมีอิทธิพลทางบวกต่อผลการปฏิบัติงานของพนักงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .001 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ หมายถึงจิตวิญญาณในการทำงานส่งให้ผลการปฏิบัติงานของพนักงานดีมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Jena (2021) ซึ่งทำการวิจัยกับพนักงานในสถานประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและการบริการในประเทศอินเดีย พบว่าจิตวิญญาณในการทำงานมีผลเชิงบวกต่อผลการปฏิบัติงานอย่างมีนัยสำคัญ รวมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องอิทธิพลของจิตวิญญาณในการทำงานและความผูกพันของพนักงานที่มีต่อผลการปฏิบัติงานของพนักงานในอุตสาหกรรมผลิตชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ในเขตนิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี ของ จิรกฤต จินดาสวัสดิ์ และคณะ (2562) ซึ่งพบว่า จิตวิญญาณในที่ทำงานมีอิทธิพลเชิงบวกกับผล

การปฏิบัติงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยผลศึกษาในงานวิจัยนี้พบว่า องค์ประกอบตามแนวคิดของ Milliman et al. (2003) ได้แก่สำนึกร่วมแห่งความเป็นชุมชนมีน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด ซึ่งสามารถกล่าวได้ว่า ลักษณะของกลุ่มคนที่มีความรู้สึกร่วมกัน อาจอยู่ในรูปแบบของชุมชนที่เป็นสถานที่หรือชุมชนเสมือนที่ปฏิบัติต่อสิ่งที่มีความสนใจร่วมกันในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง มีการพึ่งพาอาศัย สู่การสร้างความสัมพันธ์และความผูกพันที่แนบแน่น ซึ่งอยู่ในลักษณะของการทำงานร่วมกัน เพื่อจุดมุ่งหมายเดียวกัน มีผลต่อผลการปฏิบัติงานของพนักงานตามแนวคิดของ Pradhan and Jena (2017) โดยผลการปฏิบัติงานตามการเปลี่ยนแปลงมีน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด ซึ่งหมายถึง ผลของความพยายามของบุคคลที่พยายามปรับสภาพ ปัญหาที่เกิดขึ้นแก่ตนเอง ไม่ว่าปัญหานั้นจะเป็นปัญหาด้านบุคลิกภาพ ด้านความต้องการ หรือด้านอารมณ์ ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม จนเป็นสภาพการณ์ที่บุคคลนั้น สามารถอยู่ได้ในสภาพแวดล้อมนั้น ๆ ได้อย่างมีความสุข

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากผลการวิจัยพบว่าความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน และจิตวิญญาณในการทำงานมีอิทธิพลเชิงบวกต่อผลการปฏิบัติงานของพนักงาน ดังนั้นองค์กรควรพิจารณาสิ่งต่อไปนี้ เพื่อสนับสนุนผลการปฏิบัติงานที่ดีของพนักงาน

1. องค์กรควรมีการจัดการและให้ความสำคัญกับความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน ซึ่งหมายถึงความเหมาะสมระหว่างการทำงานและกิจกรรมในชีวิตของพนักงาน โดยอาจครอบคลุมไปถึงความเหมาะสมของการมีส่วนร่วมในงาน การให้ความสำคัญกับการทำงานเป็นทีม ความสัมพันธ์ในที่ทำงานกับเพื่อนร่วมงานในองค์กร และหลังเวลางานสามารถทำหน้าที่ในครอบครัวได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ความพึงพอใจทางด้านผลตอบแทน และสวัสดิการอื่น ๆ ที่มีต่อสภาพแวดล้อมโดยรวมซึ่งส่งผลให้บุคคลมีความพึงพอใจทั้งในมิติของงาน การใช้ชีวิต และความสามารถในการดูแลครอบครัว ยังคงเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่องค์กรควรต้องความสำคัญ เพื่อให้พนักงานมีผลการปฏิบัติงานที่ดี

2. นอกจากนี้ฝ่ายทรัพยากรมนุษย์ควรตระหนักและยอมรับถึงการให้คุณค่าต่อมิติชีวิตด้านจิตใจของมนุษย์จากการที่ได้ทำงานที่มีคุณค่าและมีความหมาย เพื่อก่อให้เกิดจิตวิญญาณในการทำงานของพนักงาน โดยอาจจะจัดทำกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมคุณค่าให้กับพนักงาน เช่น การจัดกิจกรรมมอบรางวัลให้แก่พนักงานที่ผลงานดีเด่นในด้านต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ผู้วิจัยใช้องค์ประกอบความสมดุลของชีวิตกับการทำงาน จิตวิญญาณในการทำงาน และผลการปฏิบัติงานตามแนวคิดของ Greenhaus et al. (2003), Milliman et al. (2003) และ Pradhan and Jena (2017) ตามลำดับ และทำการวิจัยในเชิงปริมาณ ซึ่งถึงแม้พบว่าโมเดลการวัดมีความเที่ยงตรงและ

ความเชื่อมั่น การวิจัยครั้งต่อไปอาจศึกษาเฉพาะเจาะจงถึงความสัมพันธ์ของตัวแปรดังกล่าว โดยพิจารณาองค์ประกอบของตัวแปรในบริบทของพนักงานเฉพาะกลุ่ม และใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติม

2. อาจทำการศึกษาเพิ่มเติมถึงปัจจัยอื่น ๆ นอกเหนือจากความสมดุลของชีวิตกับการทำงาน จิตวิญญาณในการทำงานที่ส่งผลต่อผลการปฏิบัติงานของพนักงาน โดยคัดเลือกตัวแปรจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่มีตัวแปรอื่นที่สามารถอธิบายความแปรปรวนของผลการปฏิบัติงานได้มาก

3. ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเฉพาะในโรงงานผลิตอาหารเสริมเพียงแห่งเดียว จึงไม่สามารถแปลความในภาพรวมของอุตสาหกรรมได้ การวิจัยในครั้งต่อไปอาจศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับอิทธิพลของความสมดุลของชีวิตกับการทำงาน จิตวิญญาณในการทำงานที่ส่งผลต่อผลการปฏิบัติงานในระดับอุตสาหกรรม รวมทั้งศึกษาในอุตสาหกรรมอื่น ๆ เพื่อนำข้อมูลมากำหนดแนวทางในการเพิ่มผลการปฏิบัติงานของพนักงานต่อไป

เอกสารอ้างอิง

จิรกฤต จินดาสวัสดิ์ ญาณิศา ภัทรสิริรัชต์ ณัฐนันท์ มนตรีพิศุทธิ์ และ จุฑามาศ ทวีไพบูลย์วงษ์. (2562). *อิทธิพลของจิตวิญญาณในการทำงานและความผูกพันของพนักงานที่มีต่อผลการปฏิบัติงานของพนักงานในอุตสาหกรรมผลิตชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ในเขตนิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี.* **วารสารสุทธิปริทัศน์,** 33(107): 223-233.

ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2557). **การวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ Amos**. กรุงเทพฯ: เอส อาร์ พริ้นติ้ง แมสโปรดักส์.

Best, J. W., & Kahn, J. V. (2006). *Research in Education***.** 10th ed. Cape Town: **Pearson Education Inc.**

Bonnin, S. O., Blahopoulou, J., Buades, M. E. G., & Juan, M. M. (2022). *Work-life balance satisfaction in crisis times: from luxury to necessity–The role of organization's responses during COVID-19 lockdown*. **Personnel Review**. DOI: 10.1108/PR-07-2021-0484.

Byrne, B. M. (2010). **Structural Equation Modeling with AMOS: Basic Concepts. Applications, and Programming**. New York: Routledge.

Cortina, J. M. (1993). *What is coefficient alpha? An examination of theory and applications.* **Journal of Applied Psychology**, 78(1): 98.

Fornell, C., & Larcker, D. F. (1981). *Evaluating structural equation models with unobservable variables and measurement error*. **Journal of Marketing Research,** 18(3): 39-50.

Frone, M. R. (2003). Work-family balance. In J. C. Quick, & L. E. Tetrick (Eds), **Handbook of Occupational Health Psychology**, (pp. 143-162). Washington, DC: American Psychological Association.

Greenhaus, J. H., Collins, K. M., & Shaw, J. D. (2003). *The relation between work-family balance and quality of life*. **Journal of Vocational Behavior**, 63: 510-531.

Hair, J. F., Black, W. C, Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2010). **Multivariate Data Analysis.** 7th ed. Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.

Hyman, J., & Summers, J. (2004). *Lacking balance? Work-life employment practices in the modern economy*. **Personnel Review**, 33(4): 418-429.

Jena, L. K. (2021). *Does workplace spirituality lead to raising employee performance? The role of citizenship behavior and emotional intelligence.* International **Journal of Organizational Analysis**. DOI: 10.1108/IJOA-06-2020-2279.

Kline, R. B. (2011). **Principles and Practices of Structural Equation Modeling.** 3rd ed. New York: The Guilford Press.

Kristof-Brown, A. L., Zimmerman, R. D., & Johnson, E. C. (2005). **Consequences of individuals' fit at work: A meta-analysis of person-job, person-organization, person-group, and person-supervisor fit.** Personnel Psychology, 58(2): 281-342.

Mendis, M. D. V. S., & Weerakkody, W. A. S. (2017). *The impact of work life balance on employee performance with reference to telecommunication industry in Sri Lanka: A mediation model. Kelaniya.* **Journal of Human Resource Management**, 12(1): 72-100.

Milliman, J., Czaplewski, A. J., & Ferguson, J. (2003). *Workplace spirituality and employee work attitudes: An exploratory empirical assessment*. **Journal of Organizational Change Management,** 16(4): 426-447.

Pradhan, R. K., & Jena, L. K. (2017). **Employee performance at workplace: Conceptual model and empirical validation.** Business Perspective and Research, 5(1): 69-85.

Rego, A., Pina, E. Cunha, M., & Souto, S. (2007). **Workplace spirituality, commitment, and self-reported individual performance: An empirical study.** Management Research, 5(3): 163-183.

Sonnentag, S., & Frese, M. (2002). **Performance concepts and performance theory.** In S. Sonnentag (Ed.), Psychological Management of Individual Performance: 1-25.

Stevens, J. P. (1992). **Applied Multivariate Statistics for the Social Sciences.** 2nd ed. NJ: Lawrence Erlbaum Associates. Hillsdale.

แนวทางสร้างความผูกพันในองค์กรเพื่อส่งเสริมครูผู้สอนยอดเยี่ยม โรงเรียนในสหวิทยาเขตศรีวิชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน

The guidelines of building an Organizational Commitment to Promote Active Teachers of Schools in the Secondary school consortium Srivijaya the Secondary Educational Service Area Office Lampang Lamphun

จิณณ์พัชฌาณ์ วงค์ตันกาศ
นักศึกษาปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษาศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่
โทร 095-4502962, E-mail: Pemikawongtankhat@gmail.com
ชัชรินทร์ ชวนวัน
อาจารย์ประจำสาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่
โทร 089-6661096, E-mail: chatcharin@northcm.ac.th
ธีระภัทร ประสมสุข
อาจารย์ประจำสาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่
โทร. 086-3373959, E-mail: teerapat@northcm.ac.th
Jinphatcha Wongtankad
Master's degree student Education Administration Center; North-Chiang Mai University
Chacharin Chuanwon
Lecturer in Educational Administration Center; North-Chiang Mai University
Teerapat Prasomsuk
Lecturer in Educational Administration Center; North-Chiang Mai University

รับเข้า : 17 มีนาคม 2566 **แก้ไข :** 8 เมษายน 2566 **ตอบรับ :** 8 เมษายน 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความผูกพันในองค์กร และแนวทางการสร้างความผูกพันในองค์กรเพื่อส่งเสริมครูผู้สอนยอดเยี่ยม โรงเรียนในสหวิทยาเขตศรีวิชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน ประชากร คือ ข้าราชการครูในสหวิทยาเขตศรีวิชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน จำนวน 178 คน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 123 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการสร้างความผูกพันในองค์กรเพื่อส่งเสริมครูผู้สอนยอดเยี่ยม และการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนในสหวิทยาเขตศรีวิชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน มีการสร้างความผูกพันในองค์กรเพื่อส่งเสริมครูผู้สอนยอดเยี่ยมโดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านความเต็มใจจะปฏิบัติงานเพื่อองค์กร ด้านความเชื่อยอมรับเป้าหมายค่านิยมขององค์กร และด้านความต้องการที่จะรักษาความเป็นสมาชิกขององค์กร แนวทางการสร้างความผูกพันเพื่อส่งเสริมครูผู้สอนเยี่ยม ประกอบด้วย 3 ด้าน รวมทั้งสิ้น 9 แนวทาง ได้แก่ ด้านความเชื่อยอมรับเป้าหมายค่านิยมขององค์กร มี 3 ประการ ด้านความเต็มใจจะปฏิบัติงานเพื่อองค์กร มี 3 ประการและด้านความต้องการที่จะรักษาความเป็นสมาชิกขององค์กร มี 3 ประการ

คำสำคัญ: การสร้างความผูกพันในองค์กร ครูผู้สอนยอดเยี่ยม สหวิทยาเขตศรีวิชัย

Abstract

The Objective of this research were to study were to study the organizational commitment and the guidelines of building an Organizational Commitment to Promote Active Teachers of Schools in the Secondary school consortium Srivijaya the Secondary Educational Service Area Office Lampang Lamphun. The population in this research consisted of 178 government teachers from schools in the Secondary school consortium Srivijaya the Secondary Educational Service Area Office Lampang Lamphun. The sample consisted of 123 staffs. Data was analyzed by using questionnaires about building an organizational commitment to promote active teachers and semi-structured interview. The statistics used in data analysis were frequency, average, standard deviation.

The results of the research revealed that schools in the Secondary school consortium Srivijaya the Secondary Educational Service Area Office Lampang Lamphun. There was a building an organizational commitment to promote active teachers at a very high level from Maximum to minimum. Firstly, the aspect of willingness to work for the organization. Secondly, the aspect of believing in accepting the organization's core

value. And finally, the aspect of need to maintain membership in the organization. The guidelines of building an organizational commitment to promote active teachers consisted of 3 aspects, totaling 9 guidelines such as the aspect of believing in accepting the organization's core value. There are 3 items. The aspect of willingness to work for the organization. There are 3 items. And the aspect of need to maintain membership in the organization. There are 3 items.

Keywords: Building an Organizational Commitment, Active teachers, Secondary School Consortium Srivijaya

บทนำ

สถานการณ์โลกในปัจจุบันเข้าสู่การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองอย่างรวดเร็ว ความผันผวนของสภาพเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมสภาพสังคมและการเมืองส่งผลให้องค์กรเกิดการแข่งขันในด้านการศึกษา ด้านเทคโนโลยีการสื่อสารนวัตกรรมต่าง ๆ มีปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารงาน นโยบาย โครงสร้าง เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่กำลังเปลี่ยนแปลง ทำให้บุคคลมีการปรับตัวอยู่ตลอดเวลา ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลกระทบทั้งทางด้านบวกและด้านลบต่อองค์กร การบริหารองค์กรให้มีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นต้องคำนึงถึงการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า โดยยึดหลักขององค์ประกอบ 4M’s คือ คน เงิน วัตถุดิบ เครื่องจักรและการบริหาร 4 องค์ประกอบที่สำคัญมากที่สุดคือ คนเป็นปัจจัยในการพัฒนาด้านขีดความสามารถในการแข่งขันขององค์กร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานในองค์กรให้มุ่งสู่ความสำเร็จ ดังนั้น สถาบันทางการศึกษามีความจำเป็นที่จะต้องมีบุคลากรที่มีลักษณะเฉพาะที่มีความสามารถ มีคุณภาพหรือประสิทธิภาพในการทำงานเพิ่มขึ้น เพื่อบรรลุเป้าหมายความสำเร็จจะต้องอาศัยบุคลากรที่มีสมรรถนะที่เหมาะสม บุคลากรจะต้องมีความรู้ ทักษะ ความสามารถต่อการปฏิบัติงาน มีความร่วมมือร่วมใจ ทำงานเป็นทีมอย่างมีประสิทธิภาพ ปัจจัยหนึ่งซึ่งเป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลให้การเปลี่ยนแปลงขององค์กรต้องชะงักนั่นคือ “ความผูกพัน” หรือ “Engagement” ในองค์กรที่เริ่มลดลง ทั้งนั้นเพราะเรื่องความผูกพันเป็นตัวผสานความเป็นหนึ่งเดียวกันขององค์กรที่กำลังเกิดช่องว่าง จนทำให้กระบวนการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพอาจลดลง ดังนั้น แนววิถีใหม่ (New Normal) จะมีแนวโน้มไปทิศทางใดและทั้งองค์กรและบุคลากรจะสร้างองค์กรแห่งความสุขร่วมกันด้วยวิธีการแบบใด หรือหากองค์กรไม่มีการวางแนวทางการป้องกันความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นได้ในทุกมิติแล้ว จะมีสภาพเป็นอย่างไร ดังนั้น ประเทศและองค์กรหลายแห่งไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคธุรกิจทั้งขนาดเล็กหรือขนาดใหญ่มีการคิดค้นหาแนวทางหรือมองเห็นความสำคัญใน

การช่วยป้องกันให้บรรเทาความรุนแรงลงไปได้ วิธีการใหม่ ๆ เพื่อให้องค์กรอยู่รอด องค์กรหรือแม้กระทั่งบุคลากรในองค์กรเอง บางคนอาจจะได้ค้นพบ หรือเรียนรู้ให้ตนเองได้ แนวทางการสร้างความผูกพันในองค์กรจึงเป็นสิ่งที่หน่วยงานทางการศึกษาน่าศึกษาหาข้อมูล เพื่อรองรับการทำงานเชิงรุกท่ามกลางกระแสความผันผวนที่เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา (ศูนย์ปฏิบัติการรัฐดิจิตอล, 2564)

ในด้านการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเป็นที่ยอมรับกันว่าครูคือบุคคลที่จะสร้างผลสำเร็จให้แก่ผู้เรียนได้เรียนรู้เพื่อบรรลุผลลัพธ์ที่กำหนดไว้ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแนวใหม่ครูจึงต้องแสวงหาวิธีการสอนให้นักเรียนเรียนรู้ที่ “ยอดเยี่ยม” หรือ “Active Learning” มากขึ้น ซึ่งครูยุคใหม่ก็ต้องปรับตัว ปรับเปลี่ยนวิธีจัดการเรียนการสอนรวมทั้งได้รับการพัฒนาส่งเสริมในหลาย ๆ ด้าน เพื่อให้ครูมีความรู้ ความสามารถ เป็นครูผู้สอนที่ยอดเยี่ยม (Active Teachers) ซึ่งปัจจัยสำคัญประการแรกที่จะส่งผลให้ครูมีการพัฒนาเป็นครูผู้สอนยอดเยี่ยม หรือ Active Teachers ดังกล่าวได้นั้น ครูจำเป็นต้องมีความเชื่อถือยอมรับเป้าหมายและค่านิยมของสถานศึกษา มีความเต็มใจจะปฏิบัติงานเพื่อสถานศึกษา และความต้องการที่จะรักษาความเป็นสมาชิกของสถานศึกษาที่เป็นการสร้างความผูกพันกับองค์กรที่จะส่งเสริมการพัฒนาให้ครูมีขีดความสามารถเป็นครูที่ยอดเยี่ยม (Active Learning) ได้ตามที่ทางการศึกษาคาดหวัง สถานศึกษาเป็นองค์กรหนึ่งที่จะต้องคำนึงถึง การสร้างความผูกพันต่อองค์กร เมื่อบุคลากรเข้ามาอยู่ในองค์กรก็จะหวังว่าจะได้พบสภาพแวดล้อมที่ดี มีความสุข เอื้ออำนวย ใช้ความรู้ความสามารถอย่างเต็มที่ สามารถตอบสนองต่อความพึงพอใจของตนหากองค์กรใดก็ตามสามารถเป็นบันไดที่ทำให้บุคคลก้าวไปถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้ บุคคลนั้นก็ย่อมต้องการที่จะทำงานอยู่ในองค์กรนั้นต่อไป ซึ่งจะส่งผลให้ผูกพันต่อองค์กร และทุ่มเทให้กับองค์กรอย่างสุดความสามารถ (กรกฎ พลพานิช, 2540, หน้า2) แสดงความรู้สึกถึงความพอใจในการทำงาน บุคลากรมีความสุขกับงานเป็นตัวประสานระหว่างความต้องการของบุคคลกับเป้าหมายขององค์กร แต่บางแห่งก็จะมีความพอใจในการทำงานที่แตกต่างกันออกไปตามบริบท เป็นผลมาจากการแสดงพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ซึ่งสามารถสะท้อนได้จากบุคลากร เนื่องจากระบบการบริหารจัดการศึกษา ยังต้องอาศัยบุคลากรเป็นผู้ถ่ายทอดเจตนารมณ์ ความรู้ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรม ขนบธรรมทำเนียบประเพณีต่าง ๆ สู่เยาวชนรุ่นใหม่ การศึกษายังเป็นศาสตร์ ที่ต้องใช้ทักษะการเรียนรู้ ความสามารถประสบการณ์ เพื่อเป็นการเสริมสร้างความมั่นใจให้บุคลากรทำงานได้อย่างมีความสุข ดังนั้นความพอใจของบุคลากรมีผลต่อพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการก็มีความสำคัญที่จะทำให้บุคลากรเกิดความผูกพันในองค์กร มีกำลังใจในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ ธร สุนทรายุทธ (2551, น.261) ได้กล่าวถึงการแสดงพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารจะทำให้เกิดลักษณะการควบคุมบังคับบัญชาเข้มงวดจนส่งผลให้เกิดอัตราการลาออกและย้ายสถานศึกษาของบุคลากรเพิ่มมากขึ้น ซึ่งเป็นตัวชี้วัดความพอใจของบุคลากรในการทำงานที่ไม่พึงปรารถนา ข้าราชการครูและบุคลากรเกิดความคับข้องใจและไม่มีความสุขในการทำงานจึงต้อง

เปลี่ยนงานมาจากทฤษฎีมนุษยสัมพันธ์ (Human Theory) เป็นต้น การสร้างความผูกพันต่อสถานศึกษา มีแนวทางหลากหลาย อาทิ การสร้างวัฒนธรรมองค์กร มีค่านิยมความเชื่อ แนวทางในการประพฤติปฏิบัติ มีความผูกพันกันภายในสมาชิกองค์กรให้อยู่ร่วมกันอย่างอบอุ่นและมีความสุข ซึ่งความผูกพันในวัฒนธรรมองค์กรมีส่วนสำคัญที่จะช่วยยึดเหนี่ยวจิตใจให้บุคลากรจงรักภักดี ทุ่มเทกำลังกายและกำลังใจในการปฏิบัติงานให้กับองค์กรอย่างเต็มศักยภาพ บุคลากรมีความรู้สึกว่าองค์กรเป็นส่วนหนึ่งของตนเอง เกิดความผูกพัน เสียสละให้กับองค์กร องค์กรจะดำเนินการหรือปฏิบัติการให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ จะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญคือบุคคลในองค์กรว่ามีความผูกพันต่อองค์กรมากน้อยเพียงใด เมื่อบุคคลเข้ามาทำงานก็จะมีความหวังที่จะได้พบกับสภาพแวดล้อมที่ดี เปิดโอกาสให้ตนเองได้ใช้ความรู้ความสามารถอย่างเต็มที่ ตอบสนองความพึงพอใจของตนเองได้ องค์กรใดที่ทำให้บุคคลก้าวไปถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้ บุคคลนั้นย่อมต้องการทำงานอยู่ในองค์กรนั้น ๆ ต่อไป ส่งผลให้เกิดความผูกพันต่อองค์กร มีความเต็มใจยอมทุ่มเททำงานให้องค์กรอย่างสุดความสามารถเพื่อให้งานบรรลุเป้าหมาย และไม่คิดย้ายหรือลาออกจากองค์กร ถ้าองค์กรใดไม่ตอบสนอง ต่อความต้องการและพึงพอใจของบุคคลได้ บุคคลนั้นย่อมเกิดความผูกพันได้ยากและส่งผลเสียต่อองค์กรในหลาย ๆ ด้าน (สัมฤทธิ์ ผิวบัวคำ, 2546)

โรงเรียนในสหวิทยาเขตศรีวิชัย มีสถานศึกษา 5 แห่ง ในอำเภอบ้านโฮ่ง อำเภอลี้ และอำเภอทุ่งหัวช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน บุคลากรในกลุ่มสหวิทยาเขตศรีวิชัย การบริหารจัดการข้าราชการครู มีการปฏิบัติงานหลากหลายบทบาทหน้าที่ รวมทั้งมีการปรับเปลี่ยนนโยบาย รูปแบบการบริหารโครงสร้างองค์กร จากการปรับเปลี่ยนส่งผลโดยตรงต่อบุคลากร ผู้ปฏิบัติงานจำเป็นต้องปรับตัวให้สามารถปฏิบัติงานภายใต้นโยบายและการบริหารเปลี่ยนแปลงไป ส่งผลทั้งในด้านบวกและด้านลบ ซึ่งการที่จะพัฒนาหรือปรังปรุงสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้ดีมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องทราบแนวทางสิ่งที่ควรจะพัฒนาในเรื่องของการสอน ในการปฏิบัติงานของครูจะมีประสิทธิภาพนั้นก็ต้องขึ้นอยู่กับการบริหารงานของผู้บริหารในองค์กร ดังนั้น องค์กรต้องสามารถรักษาบุคลากรที่มีคุณค่าด้วยการสร้างทัศนคติของความผูกพันต่อองค์กรที่มีความสำคัญยิ่งที่จะเป็นตัวประสานระหว่างความต้องการของบุคลากรในองค์กรกับเป้าหมายขององค์กร เพื่อสามารถบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ โดยความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรนั้นจะคงอยู่คู่องค์กร และเป็นส่วนสนับสนุนให้บุคลากรเกิดการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้องค์กรเกิดประสิทธิผลสูงสูด (ศุภพิชญ์ ศุขโกเมศ, 2560)

จากการศึกษาข้อมูลรายงานผลการบริหารและพัฒนาทรัพยากรบุคคล ของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน ประจำปีงบประมาณ 2564 พบว่า การจัดการศึกษาโดยส่วนร่วมมีปัญหา อุปสรรคหลายประการ เช่น ขนาดอัตรากำลังคนของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยเฉพาะบุคลากรทางการศึกษาอื่นไม่สอดคล้องกับ

การเพิ่มจำนวนอัตราตำแหน่งข้าราชการตามจำนวนปริมาณงานที่เพิ่มขึ้น งบประมาณด้านบุคลากรมีจำกัด ไม่เพียงพอต่อการพัฒนาระบบการศึกษาในส่วนจังหวัดได้อย่างมีคุณภาพเท่าที่ควร งบประมาณสำหรับพัฒนาบุคลากรเพื่อให้มีความก้าวหน้าในสายอาชีพมีจำกัด ไม่เพียงพอต่อการพัฒนาคุณภาพด้านสายอาชีพ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีภาระงานที่มากจนเกินไป จึงไม่สามารถพัฒนาความรู้ ความสามารถได้อย่างเต็มศักยภาพ ควรมีการส่งเสริมให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้ส่งผลงานเพื่อรับรางวัลยกย่องเชิดชูเกียรติหรือการสร้างความก้าวหน้าในตำแหน่ง วิทยฐานะ และผลงานเพื่อประกอบการเลื่อนเงินเดือน ปัญหาการจัดการของโรงเรียน คือ การบริหารบุคลากรโรงเรียนที่มีการเคลื่อนย้ายเข้า ออก มีแนวโน้มที่จะสูงขึ้น การบริหารงานในโรงเรียนยังคงเป็นการบริหารงานแบบส่วนร่วม โดยดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะนำไปสู่จุดหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพต้องอาศัยการทำงานร่วมกันเป็นทีม เข้าใจบทบาทของตนเองชัดเจน ปฏิบัติหน้าที่อย่างเหมาะสม มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน พร้อมที่จะร่วมมือกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น แต่ความเป็นจริงในทางปฏิบัติ บรรยากาศขาดความมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ส่วนใหญ่มีลักษณะต่างคนต่างทำ ขาดความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทำให้การติดต่อประสานงานล่าช้า ครูไม่มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน สภาพดังกล่าวจึงทำให้การปฏิบัติงานไม่มีประสิทธิภาพ แสดงให้เห็นความผูกพันในองค์กร มีผลต่อการทำงานของข้าราชการครู จึงส่งผลต่อองค์กร อันเนื่องมาจากบุคลากรจะทำงานโดยที่ไม่ได้มีความรู้สึกผูกพัน จงรักภักดีต่อองค์กร ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานลดลง หากมีโอกาสที่ดีกว่า อาจจะมีการโยกย้าย เพื่อผลประโยชน์ของบุคคลความก้าวหน้าทั้งในด้านการปฏิบัติงาน รายได้ รวมถึงสังคมที่ดี

จากปัญหาและแนวคิดที่กล่าวมาข้างต้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาแนวทางสร้างความผูกพันในองค์กรเพื่อส่งเสริมครูผู้สอนยอดเยี่ยม โรงเรียนในสหวิทยาเขตศรีวิชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน เพื่อที่จะแสวงหาแนวทางการสร้างความผูกพันในองค์กรมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในสหวิทยาเขตศรีวิชัย ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความผูกพันในองค์กรเพื่อส่งเสริมครูผู้สอนยอดเยี่ยม โรงเรียนในสหวิทยาเขตศรีวิชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน
2. เพื่อศึกษาแนวทางการสร้างความผูกพันในองค์กรเพื่อส่งเสริมครูผู้สอนยอดเยี่ยม โรงเรียนในสหวิทยาเขตศรีวิชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ข้าราชการครูในสหวิทยาเขตศรีวิชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน จำนวน 178 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง ลำพูน, 2565) กลุ่มตัวอย่างจำนวน 123 คน โดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครซี่และมอร์แกน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ตารางที่ 1 กลุ่มตัวอย่างจากประชากรโรงเรียนในสหวิทยาเขตศรีวิชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน

โรงเรียนในสหวิทยาเขตศรีวิชัย	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1. โรงเรียนบ้านโฮ่งรัตนวิทยา	12	10
2. โรงเรียนธีรกานต์บ้านโฮ่ง	48	26
3. โรงเรียนแม่ตีนวิทยา	15	10
4. โรงเรียนเวียงเจดีย์วิทยา	79	63
5. โรงเรียนทุ่งหัวช้างพิทยาคม	24	14
รวม	**178**	**123**

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ประกอบด้วย ข้อคำถาม จำนวน 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการสร้างความผูกพันในองค์กรเพื่อส่งเสริมครูผู้สอนยอดเยี่ยม โรงเรียนในสหวิทยาเขตศรีวิชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง ลำพูน โดยใช้องค์ประกอบที่สำคัญของการสร้างความผูกพันในการทำงานทั้ง 3 ด้าน ประกอบด้วย ด้านความเชื่อถือยอมรับเป้าหมายค่านิยมขององค์กร ด้านความเต็มใจจะปฏิบัติงานเพื่อองค์กร และด้านความต้องการที่จะรักษาความเป็นสมาชิกขององค์กร ตามแนวคิดของของสเตียร์ (Steers, 1977, p.46)

การสัมภาษณ์ แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) โดยก่อนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยสร้างความสัมพันธ์ และความคุ้นเคยกับผู้ให้ข้อมูล ดำเนินการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก เพื่อหาแนวทางการสร้างความผูกพันในองค์กรเพื่อส่งเสริมครูผู้สอนยอดเยี่ยม กำหนดประเด็นการสัมภาษณ์โดยนำประเด็นคำถามจากแบบสอบถามที่มีค่าเฉลี่ยที่ต่ำที่สุดในแต่ละด้านมากำหนดเป็นประเด็นสนทนากลุ่ม

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐานค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) (Standard Deviation) ค่าความถี่ (Frequency) (บุญชม ศรีสะอาด, 2556: 121)

1. ค่าร้อยละ (Percentage) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปคำนวณเพื่อวิเคราะห์สภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

2. ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) โดยใช้สูตรคำนวณเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

3. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปคำนวณเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

4. ค่าความถี่ (Frequency) ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปคำนวณเพื่อสรุปความถี่ของข้อเสนอแนะจากแบบสัมภาษณ์

การทดสอบเครื่องมือ

1. นำแบบสอบถามซึ่งเป็นเครื่องมือการวิจัยไปปรึกษาอาจารย์ เพื่อตรวจสอบแก้ไขให้มีความครอบคลุมและความถูกต้องของเนื้อหา รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม

2. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามแต่ละข้อกับวัตถุประสงค์ หรือค่าดัชนี IOC รายละเอียดค่าดัชนี IOC ดังนี้

หากผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นว่าข้อคำถามมีความเหมาะสม คะแนนเท่ากับ 1

หากผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นว่าไม่แน่ใจถึงความเหมาะสม คะแนนเท่ากับ 0

หากผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นว่าข้อคำถามไม่มีความเหมาะสม คะแนนเท่ากับ -1

โดยพิจารณาข้อคำถามที่มีค่าระหว่าง 0.60-1.00 จึงสามารถนำไปใช้ได้

3. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจจากผู้ทรงคุณวุฒิที่แก้ไขเรียบร้อยและปรับปรุงให้สมบูรณ์ไปเก็บตัวอย่าง (Try Out) จำนวน 30 ราย แล้วนำมาทดสอบมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีของ Cronbach's Alpha Coefficient ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.873

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์แนวทางสร้างความผูกพันในองค์กรเพื่อส่งเสริมครูผู้สอนยอดเยี่ยม ในสหวิทยาเขตศรีวิชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการสร้างความผูกพันในองค์กรเพื่อส่งเสริมครูผู้สอนยอดเยี่ยม ในสหวิทยาเขตศรีวิชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน

ที่	การสร้างสร้างความผูกพันในองค์กรเพื่อส่งเสริมครูผู้สอนยอดเยี่ยม	$\overline{X}$	SD	ระดับความคิดเห็น
1	ด้านความเชื่อ ยอมรับเป้าหมายและค่านิยมขององค์กร	4.33	0.39	มาก
2	ด้านความเต็มใจจะปฏิบัติงานเพื่อองค์กร	4.33	0.42	มาก
3	ด้านความต้องการที่จะรักษาความเป็นสมาชิกขององค์กร	4.27	0.56	มาก
	ผลการวิเคราะห์รวม	**4.31**	**0.45**	**มาก**

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแนวทางสร้างความผูกพันในองค์กรเพื่อส่งเสริมครูผู้สอนยอดเยี่ยม ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$=4.31, SD=0.45) เมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านความเต็มใจจะปฏิบัติงานเพื่อองค์กร ($\overline{X}$=4.33, SD=0.42) รองลงมา ด้านด้านความเชื่อและยอมรับเป้าหมายและค่านิยมขององค์กร ($\overline{X}$=4.33, SD=0.39) และด้านความต้องการที่จะรักษาความเป็นสมาชิกขององค์กร ($\overline{X}$=4.27, SD=0.56) ตามลำดับ

แนวทางการสร้างความผูกพันในองค์กรเพื่อส่งเสริมครูผู้สอนยอดเยี่ยม โรงเรียนในสหวิทยาเขตศรีวิชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน สามารถสรุป ได้ดังนี้

ด้านความเชื่อ ยอมรับเป้าหมายและค่านิยมขององค์กร มีแนวทาง 3 ประการ ได้แก่

1. ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาพัฒนาศักยภาพและสนับสนุนด้านงบประมาณเพื่อให้ครูได้เข้าร่วมการอบรม เพื่อเป็นการพัฒนาความรู้ ความสามารถเพื่อเลื่อนวิทยฐานะที่สูงขึ้น หรือเข้าร่วมการแข่งขัน ส่งผลงานเพื่อให้ได้รับรางวัลและการยอมรับในระดับโรงเรียน ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับประเทศ

2. ผู้บริหารควรกำหนดนโยบายในการมอบหมายภาระงานที่เหมาะสมเป็นธรรมให้กับครูและเปิดโอกาสให้ครูได้มีส่วนตัดสินใจในการเลือกปฏิบัติงานที่เหมาะสมกับความรู้และความสามารถของตนเอง

3. ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูได้ทดลองวิธีการทำงานในรูปแบบใหม่ ๆ เพื่อความทันสมัยต่อเหตุการณ์ พร้อมทั้งจัดสรรสื่อ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับครู เพื่อพัฒนาตนเองและพัฒนางานในสถานศึกษา

ด้านความเต็มใจจะปฏิบัติงานเพื่อองค์กร มีแนวทาง 3 ประการ ได้แก่

1. ควรสนับสนุนให้ครูได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และแบ่งปันประสบการณ์ทำงาน ส่งเสริมและสนับสนุนให้เข้าร่วมแสดงนวัตกรรม ผลการปฏิบัติการที่เป็นเลิศ (Best Practice)

2. สถานศึกษาควรจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กร โดยส่งเสริมให้ครูมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำงานแบบกัลยาณมิตร ช่วยเหลือเกื้อกูล เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน สามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและปรึกษาปัญหาร่วมกันกับเพื่อน

3. ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูได้รับโอกาสในการปฏิบัติงานในตำแหน่งงานที่สำคัญและมีคุณค่าในโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความก้าวหน้าของอาชีพในอนาคต

ด้านความต้องการที่จะรักษาความเป็นสมาชิกขององค์กร มีแนวทาง 3 ประการ ได้แก่

1. การสร้างบรรยากาศที่ดีและเป็นมิตร พร้อมทั้งวางตัวเป็นกลางในการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างครูในโรงเรียน เพื่อสร้างความสามัคคี

2. ผู้บริหารเห็นคุณค่า/ให้รางวัลและโอกาสในการเลื่อนตำแหน่งที่สูงขึ้นให้กับครูที่มีผลการปฏิบัติงานเชิงประจักษ์ มีผลการปฏิบัติงานที่เป็นการพัฒนานักเรียนหรือสถานศึกษาอย่างชัดเจน

3. โรงเรียนควรมีการสร้างกิจกรรมที่ให้บุคลากรในโรงเรียนได้กล้าแสดงความคิดเห็นนำผลไปปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางสร้างความผูกพันในองค์กรเพื่อส่งเสริมครูผู้สอนยอดเยี่ยม โรงเรียนในสหวิทยาเขตศรีวิชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน ผลการศึกษาพบว่า

การสร้างความผูกพันในองค์กรซึ่งประกอบด้วย ด้านความเชื่อ ยอมรับเป้าหมายและค่านิยมขององค์กร ผลการวิจัยอยู่ในระดับมาก เป็นเพราะว่า ผู้บริหารกำหนดเป้าหมาย/นโยบายที่มี

ความชัดเจนและเป็นไปได้ โดยเน้นย้ำบทบาทสำคัญของทุกฝ่ายเพื่อให้ครูเข้าใจและร่วมมือกันทำงานจนสำเร็จ ยอมรับเป้าหมายและค่านิยมขององค์กรเป็นส่วนหนึ่งในการปฏิบัติงานร่วมกันของครูในการขับเคลื่อนงานต่าง ๆ ภายในโรงเรียน การทำงานย่อมมีผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานให้การสนับสนุน และชื่นชมผลงาน การเป็นที่ยอมรับนับถือช่วยส่งเสริมกำลังใจในการปฏิบัติงาน เนื่องจากมีแรงผลักดันให้เป็นที่ยอมรับต่อผู้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงาน มี 3 แนวทาง คือ

1. ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาพัฒนาศักยภาพและสนับสนุนด้านงบประมาณเพื่อให้ครูได้เข้าร่วมการอบรม เพื่อเป็นการพัฒนาความรู้ ความสามารถเพื่อเลื่อนวิทยฐานะที่สูงขึ้น หรือเข้าร่วมการแข่งขัน ส่งผลงานเพื่อให้ได้รับรางวัลและการยอมรับในระดับโรงเรียน ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับประเทศ

2. ผู้บริหารควรกำหนดนโยบายในการมอบหมายภาระงานที่เหมาะสมเป็นธรรมให้กับครูและเปิดโอกาสให้ครูได้มีส่วนตัดสินใจในการเลือกปฏิบัติงานที่เหมาะสมกับความรู้และความสามารถของตนเอง

3. ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูได้ทดลองวิธีการทำงานในรูปแบบใหม่ ๆ เพื่อความทันสมัยต่อเหตุการณ์ พร้อมทั้งจัดสรรสื่อ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับครู เพื่อพัฒนาตนเองและพัฒนางานในสถานศึกษา

แนวทางที่กล่าวมาข้างต้นนั้นเป็นการส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนางาน เมื่อนำมาปรับใช้ในด้านงานสอน จะทำให้ครูได้เรียนรู้วิธีการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบที่ทันสมัย มีความหลากหลายเพื่อนำมาปรับปรุงการพัฒนางานการจัดกระบวนการเรียนการสอน เนื่องจากครูมีความรู้สึกได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารในการส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาชีพ ซึ่งสอดคล้องกันงานวิจัยของปัทมาวรรณ จินดารักษ์ และสายสุนีย์ เกษม (2562) ที่พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อสมดุลระหว่างชีวิตการทำงานจะประกอบด้วยสมดุลด้านเวลาสมดุลด้านการมีส่วนร่วม และสมดุลด้านความพึงพอใจในงาน นอกจากนี้ยังรวมถึงปัจจัยด้านองค์การที่เกิดจากการสนับสนุนจากหัวหน้างาน เพื่อนร่วมงาน ปัจจัยด้านบุคคลที่เกิดจากการสนับสนุนจากครอบครัว ดังนั้นการบริหารความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงาน จึงเป็นหน้าที่หลักสำคัญอันหนึ่งของผู้บริหารทรัพยากรมนุษย์ที่จะต้องบริหารความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน

ด้านความเต็มใจจะปฏิบัติงานเพื่อองค์กร ผลการวิจัยอยู่ในระดับมาก เป็นเพราะว่า ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูได้รับโอกาสในการปฏิบัติงานในตำแหน่งที่สำคัญและมีคุณค่าในโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความก้าวหน้าของอาชีพในอนาคต การปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน ยอมรับยกย่องชมเชยในผลการปฏิบัติงาน มีความภาคภูมิใจในการปฏิบัติงานเพื่อองค์กร มี 3 แนวทาง คือ

1. ควรสนับสนุนให้ครูได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และแบ่งปันประสบการณ์ทำงาน ส่งเสริมและสนับสนุนให้เข้าร่วมแสดงนวัตกรรม ผลการปฏิบัติการที่เป็นเลิศ (Best Practice)

2. สถานศึกษาควรจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กร โดยส่งเสริมให้ครูมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำงานแบบกัลยาณมิตร ช่วยเหลือเกื้อกูล เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน สามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและปรึกษาปัญหาร่วมกันกับเพื่อน

3. ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูได้รับโอกาสในการปฏิบัติงานในตำแหน่งงานที่สำคัญและมีคุณค่าในโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความก้าวหน้าของอาชีพในอนาคต

สอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐกฤตา นาแซง (2565:4) พบว่า คุณลักษณะของงานมีความสัมพันธ์ต่อความผูกพันต่อตำแหน่งงาน และความผูกพันต่อองค์กรมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงาน ความผูกพันในตำแหน่งงาน และความผูกพันต่อองค์กรมีความสัมพันธ์กับความมุ่งมั่น ทุ่มเท ต่อองค์กร สอดคล้องกับงานวิจัยของมานพ ชลพานิชกุล และตรีเนตร ตันตระกูล (2563) ที่พบว่ารูปแบบการพัฒนาความสุขเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงาน ตามหลักองค์กรแห่งความสุขของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ที่มีความสุขนั้นประกอบด้วย การที่พนักงานเป็นผู้ที่มีสุขภาพที่ดีดูแลตนเองไม่ให้เป็นภาระของผู้อื่น การเป็นผู้มีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่น การเป็นผู้ที่สามารถจัดการกับอารมณ์ของตนเอง การศึกษาหาความรู้การพัฒนาตัวเองตลอดเวลา การเป็นผู้มีคุณธรรม และความกตัญญูการเป็นผู้ใช้เงิน รู้จักวางแผนทางการเงิน การเป็นผู้ที่รักและดูแลครอบครัวตนเองได้ การเป็นผู้ที่รักและดูแลองค์กร/สังคมของตนเองได้

ด้านความต้องการที่จะรักษาความเป็นสมาชิกขององค์กร ผลการวิจัยอยู่ในระดับมาก เป็นเพราะว่า การรับรู้ของบุคลากรต่อสิ่งแวดล้อมในช่วงปฏิบัติงานมีผลต่อความผูกพันต่อองค์กร ได้แก่ ความรู้สึกว่าตนมีความสำคัญกับองค์การ องค์การเป็นที่พึ่งพอได้ความคาดหวังได้รับการตอบสนองจากองค์กร ทัศนคติที่มีต่อเพื่อนร่วมงานและองค์กร ทำให้ครูเห็นคุณค่าในตัวเอง การมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการทำงานนั้นได้ดี ประสบผลสำเร็จในการปฏิบัติงาน ตลอดจนไม่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานของครูที่ได้รับมอบหมาย มี 3 แนวทาง คือ

1. การสร้างบรรยากาศที่ดีและเป็นมิตร พร้อมทั้งวางตัวเป็นกลางในการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างครูในโรงเรียน เพื่อสร้างความสามัคคี

2. ผู้บริหารเห็นคุณค่า/ให้รางวัลและโอกาสในการเลื่อนตำแหน่งที่สูงขึ้นให้กับครูที่มีผลการปฏิบัติงานเชิงประจักษ์ และมีผลการปฏิบัติงานที่เป็นการพัฒนานักเรียนหรือสถานศึกษาอย่างชัดเจน

3. โรงเรียนควรมีการสร้างกิจกรรมที่ให้บุคลากรในโรงเรียนได้กล้าแสดงความคิดเห็นแล้วนำผลไปปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยคมสันติ์ สุวรรณเสริฐ (2565:57) พบว่า ความภาคภูมิใจแห่งตนในองค์กร ที่มีค่าเฉลี่ยรวมในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง และความผูกพันต่อองค์กร พนักงานมีความผูกพันต่อองค์กรในระดับสูง สอดคล้องกับงานวิจัยของพิมพ์พิสุทธิ์ ตังฤกษ์วราสกุล (2560) ที่ชี้ให้เห็นว่าความสมดุลระหว่างชีวิตส่วนตัวและชีวิตการทำงานมีความสัมพันธ์ต่อความผูกพันของพนักงานที่มีต่อองค์กรเช่นกัน นอกจากนั้น ผลการสำรวจ Resetting Normal: Defining the New Era of Work ที่สำรวจในกลุ่มคนทำงานในประเทศไทยจำนวน 670 คน โดยส่วนใหญ่เป็นพนักงานประจำและมีการศึกษาตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป ถึงมุมมองของพนักงานที่มีต่อนโยบาย Work From Home พนักงานส่วนใหญ่กว่า 80% หวังให้มีการสานต่อนโยบายนี้ โดยผสมผสานการทำงานจากที่บ้านในบางวัน และสร้างสมดุลระหว่างชีวิตทำงานและชีวิตส่วนตัว โดยพนักงานราว 54% ยังเชื่อว่าการมาทำงานที่ออฟฟิศยังจำเป็นอยู่เพราะจะช่วยให้การประสานงานระหว่างทีมดีขึ้น ในภาพรวมพนักงานส่วนใหญ่ยังคาดหวังให้องค์กรมองที่ผลงานมากกว่าให้ความสำคัญเรื่องชั่วโมงการทำงาน และอยากให้ยืดหยุ่นเรื่องการทำงานมากขึ้น สำหรับสิ่งที่พนักงานคาดหวังจากองค์กร อันดับหนึ่ง ได้แก่ การสนับสนุนการทำงานที่ยืดหยุ่นและการทำงานจากบ้าน (84%)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ผู้บริหารสถานศึกษานำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางการสร้างความผูกพันในองค์กรให้เป็นปัจจัยสำคัญต่อการส่งเสริมศักยภาพและความสามารถแก่ครูให้เป็นครูผู้สอนยอดเยี่ยม พัฒนาครูให้มีความผูกพัน มีพลังในการทำงาน เพื่อสร้างการเรียนรู้เชิงรุกที่เกิดผลลัพธ์ที่เป็นเลิศแก่นักเรียน

2. ผู้บริหารสถานศึกษาได้แนวทางการสร้างความผูกพันในงานสอน กิจกรรมภายในโรงเรียนและการบริการต่าง ๆ โดยการส่งเสริมให้ครูมีอิสระในการทำงาน เปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของโรงเรียน พร้อมทั้งเสริมสร้างให้ครูมีความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงานโดยการสร้างบรรยากาศที่ดีความเป็นกัลยาณมิตรในการทำงาน จัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กร ส่งเสริมให้ครูได้รับโอกาสในการพัฒนางาน ทั้งทางด้านการสนับสนุนงบประมาณในการเข้ารับการอบรม การจัดสรรสื่อ วัสดุอุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกที่ครบครัน เพื่อให้ครูพัฒนาศักยภาพของตนเองและมีความก้าวหน้าในวิชาชีพ

3. ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานกับผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน ผู้บังคับบัญชาให้ความเสมอภาคต่อบุคลากรภายในองค์กร ยอมรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของบุคลากร เพื่อนร่วมงานให้ความช่วยเหลือหรือสนับสนุนในการปฏิบัติภารกิจ หน้าที่และผลงาน เมื่อเกิดปัญหาจากการทำงานในองค์กร เพื่อให้เกิดความร่วมมือ การทำงานที่มีคุณภาพ เสริมสร้างความผูกพันในองค์กร เพื่อพัฒนาครูให้มีความผูกพันในงาน มีพลังในการทำงาน พร้อมจะทุ่มเทแรงกายแรงใจในการทำงานเพิ่มมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลที่อิทธิพลต่อความผูกพันในองค์กรเพื่อนำผลการวิจัยมาเป็นแนวทางในการพัฒนาปัจจัยความผูกพันเพื่อส่งเสริมการเป็นครูผู้สอนยอดเยี่ยม

2. ควรทำการศึกษาแนวทางการสร้างความผูกพันต่อองค์กรในทัศนคติของบุคลากร เพื่อให้ทราบความต้องการของบุคลากรได้อย่างลึกซึ้ง และนำผลการวิจัยมาดำเนินการเสริมสร้างความผูกพันต่อองค์กรที่เหมาะสมกับความต้องการของบุคลากร

3. ควรมีการทำการวิจัยกับครูในโรงเรียนที่มีสภาพบริบทที่แตกต่างไปจากเดิมเพื่อจะได้แนวทางการเสริมสร้างความผูกพันในองค์กรเพื่อส่งเสริมครูผู้สอนยอดเยี่ยมในบริบทที่แตกต่างกันออกไป

เอกสารอ้างอิง

กรกฎ พลพานิช. (2540). **ปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบังคับบัญชา และพนักงานวิชาชีพการตลาด บริษัทปูนซีเมนต์ไทย จำกัด.** วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาอุตสาหกรรม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

คมสันติ์ สุวรรณเสริฐ. (2565). **แนวทางการเสริมสร้างความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานส่วนตำบล อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม.** รายงานการศึกษาอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาการจัดการ. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ณัฐกฤตา นาแซง. (2565). **แนวทางการเสริมสร้างความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ในสังกัด อำเภอบ้านไผ่.** รายงานการศึกษาอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาการจัดการ. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ธร สุนทรายุทธ. (2551). **การบริหารจัดการเชิงปฏิรูป : ทฤษฎี วิจัย และปฏิบัติทางการศึกษา.** กรุงเทพฯ: เนติกุลการพิมพ์.

มานพ ชลพานิชกุล และตรีเนตร ตันตระกูล. (2563). *รูปแบบการพัฒนาความสุขเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานตามหลักองค์กรแห่งความสุข ในนิคมอุตสาหกรรมสินสาคร จังหวัดสมุทรสาคร*. **วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร**, 8(3): 953-967.

ปัทมาวรรณ จินดารักษ์ และคณะ. (2562). สมดุลระหว่างชีวิตและการทำงานกับความหลากหลายของกลุ่มวัย. **วารสารนักบริหาร, 39(**1): 3-11.

พิมพ์พิสุทธิ์ ตั้งฤกษ์วราสกุล. (2560). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันทุ่มเทกลุ่มเจอเนอเรชันวาย.** สารนิพนธ์ปริญญาการจัดการมหาบัณฑิต, วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล.

ศุภพิชญ์ ศุขโกเมศ. (2560). **ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความผูกพันต่องานและความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรที่ดูแลคนพิการ**. วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ศูนย์ปฏิบัติการรัฐดิจิตอลออนไลน์. (2564). **New Normal มีอะไรที่องค์กรต้องปรับตัว เพื่อก้าวทันยุคใหม่.** ค้นเมื่อวันที่ 4 กันยายน 2565, จาก https://avl.co.th/blogs/new-normal-what-things-do-organizations-need-to-adjust/

สัมฤทธิ์ ผิวบัวคำ. (2546). **ปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์การของข้าราชการครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษาสุพรรณบุรี.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน. (2565). **รายงานผลการบริหารและพัฒนาทรัพยากรบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา.** ค้นเมื่อวันที่ 10 กันยายน 2565, จาก http://www.sesalpglpn.go.th/wp-content/uploads/2022/07/O28

ประสิทธิภาพการนำมาตรการป้องกันและควบคุมการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ไปปฏิบัติ: กรณีศึกษา เขตพื้นที่อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย

The Efficiency of Implementing for Preventive Measures and Controlling the Outbreak of Coronavirus Disease 2019 :A Case Study in Mueang Nong Khai District, Nong Khai Province

พุฒิพงศ์ พิมพะนิตย์
นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
E-mail: phuttipong.pi@ku.th
อรนันท์ กลันทปุระ
หัวหน้าภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
E-mail: fsocong@ku.ac.th
Phuttipong Pimpanit
Student, Master of Arts, Political Science, Kasetsart University
Oranun Gluntapura
Head of Department, Political Science and Public Administration, Faculy of Social Sciences, Kasetsart University

รับเข้า : 5 เมษายน 2566 **แก้ไข :** 6 พฤษภาคม 2566 **ตอบรับ :** 9 พฤษภาคม 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับประสิทธิภาพการนำมาตรการป้องกันและควบคุมการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ไปปฏิบัติ กรณีศึกษา เขตพื้นที่อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย และ 2) เปรียบเทียบประสิทธิภาพการนำมาตรการป้องกันและควบคุมการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ไปปฏิบัติ กรณีศึกษา เขตพื้นที่อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัย คือ ผู้ปฏิบัติงานและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงาน จำนวน 400 คน ซึ่งใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified sampling) โดยอาศัยสัดส่วนแล้วทำการสุ่มอย่างง่ายเพื่อให้ได้จำนวนตัวอย่างตามสัดส่วนที่ต้องการซึ่งมีวิธีการสุ่มตัวอย่าง โดยการแบ่งกลุ่มเขตเทศบาลตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย ออกเป็น 15 กลุ่ม ในแต่ละกลุ่มจะมี 4 กลุ่มย่อย ตามหน่วยบริหารราชการส่วนท้องถิ่น เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าสถิติร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย

(Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) และทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีของ Fisher's Least Significance Difference: LSD

ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการนำมาตรการป้องกันและควบคุมการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ไปปฏิบัติ กรณีศึกษา เขตพื้นที่อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย มีระดับประสิทธิภาพมาก ผู้ปฏิบัติงานที่มี เพศ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือน ที่แตกต่างกัน ไม่ส่งผลให้มีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานแตกต่างกัน และ ผู้ปฏิบัติงานที่มี อายุ อายุการปฏิบัติงาน และตำแหน่งการปฏิบัติงาน ที่แตกต่างกัน ส่งผลให้มีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานแตกต่างกัน โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ใช้ในการทดสอบไว้ที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน มาตรการป้องกันและควบคุมการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พื้นที่อำเภอเมืองหนองคาย

ABSTRACT

The Objective of this research were 1) to studies the efficiency level of Measurement for the Prevention and Control of Coronavirus Disease 2019 in the case study of Mueang Nong Khai District Nong Khai Province and 2) to compare the efficiency level of Measurement for Prevention and Control of Coronavirus Disease 2019 in the case study of Mueang Nong Khai District Nong Khai Province with classify personal factors sample such as 400 employees and relate person, which using proportion stratified sampling method and simple randomization divide into 15 groups with 4 sub-groups of local administration in municipal area and subdistrict administrative organization in Mueang Nong Khai District Nong Khai Province. The research method is the collection of data with a questionnaire. The statistics for research are percentage, mean, standard deviation, t-test, one-way ANOVA, and Fisher's Least Significance Difference: LSD.

The results of the research revealed that the efficiency level of Measurement for Prevention and Control of Coronavirus Disease 2019 in a case study of Mueang Nong Khai District Nong Khai Province is high efficiency. The difference in gender, level of education, and salary of the employees does not result in different operational efficiency. The difference in age, working age, and position of the employees does result in different operational efficiency. The statistical significance testing is .05

Keywords: The efficiency of implementing, preventive measures and controlling the outbreak of Coronavirus Disease 2019, Mueang Nong Khai District

บทนำ

Corona Virus Disease 2019 (COVID-19) คือ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 (โควิด 19) เชื้อไวรัสโคโรนาเป็นไวรัสชนิดอาร์เอนเอสายเดี่ยว (single stranded RNA virus) โดยปกติไวรัสโคโรนาเป็นไวรัสในสัตว์ มีหลายสายพันธุ์ ไม่ก่อโรคในมนุษย์ แต่เมื่อเกิดการกลายพันธุ์เป็นสายพันธุ์ใหม่ที่สามารถก่อโรคในมนุษย์ได้ จึงเกิดการระบาดของโรคเกิดขึ้น (WHO Thailand, 2020) การตรวจพบผู้ป่วยครั้งแรก ตรวจพบที่เมืองอู่ฮั่น เมืองหลวงของมณฑลหูเป่ย์ ภาคกลางของประเทศจีน ซึ่งเป็นเมืองที่มีขนาดใหญ่ประชากรอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น เมื่อเกิดโรคจึงเกิดการระบาดได้อย่างรวดเร็ว การดูแลรักษาเป็นไปอย่างฉุกเฉิน มีผู้ป่วยและผู้เสียชีวิตเป็นจำนวนมาก จึงทำให้ประเทศจีนต้องรับมือกับการระบาดของโรคโดยการปิดประเทศ ต่อมามีการตรวจพบผู้ป่วยรายแรกในประเทศไทย เมื่อวันที่ 13 มกราคม 2563 ซึ่งผู้ป่วยดังกล่าว เป็นคนจีนที่ได้รับเชื้อมาจากการระบาดในประเทศจีน และได้เดินทางมาที่ประเทศไทย หลังจากนั้นก็ตรวจพบผู้ติดเชื้ออีกจำนวนมากที่ได้เดินทางมาจากประเทศอื่น ๆ และเกิดการระบาดของโรคในประเทศไทย (กรมควบคุมโรค, 2563)

ภายหลังจากเกิดการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในประเทศไทย การแพร่ระบาดเป็นไปอย่างรวดเร็ว กว้างขวาง และยากต่อการควบคุม เนื่องจากเป็นเชื้อไวรัสที่อุบัติขึ้นมาใหม่ รัฐบาลจึงประกาศใช้สถานการณ์ฉุกเฉินในทุกเขตท้องที่ทั่วราชอาณาจักร ณ วันที่ 25 มีนาคม พ.ศ.2563 ต่อมาได้มีคำสั่งนายกรัฐมนตรี ที่ 5/2563 เรื่อง การจัดตั้งหน่วยงานพิเศษเพื่อปฏิบัติหน้าที่ คือ ศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เรียกโดยย่อว่า “ศูนย์บริหารสถานการณ์โควิด-19 (ศบค.)” ณ วันที่ 25 มีนาคม พ.ศ.2563 โดยศูนย์บริหารสถานการณ์โควิด-19 (ศบค.) ภายหลังจากการจัดตั้งได้มีประกาศ ข้อกำหนดออกตามความในมาตรา 9 แห่งพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548 จำนวนทั้งสิ้น 42 ฉบับ (กรมการปกครอง , 2562) (ข้อมูล ณ วันที่ 1 เมษายน พ.ศ.2565) เพื่อเป็นแนวทางและข้อปฏิบัติในการป้องกันและควบคุมการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ตลอดระยะเวลาของการจัดตั้งศูนย์บริหารสถานการณ์โควิด-19 (ศบค.) ได้มีการประกาศข้อมูลสถิติต่าง ๆ ออกมาให้ประชาชนได้ทราบ อาทิ เช่น สถิติยอดผู้ติดเชื้อ สถิติยอดผู้หายป่วย สถิติ 10 จังหวัดผู้ติดเชื้อสูงสุด เป็นต้น จังหวัดหนองคายมีพื้นที่ประมาณ 3,026.534 ตารางกิโลเมตร มีจำนวนประชากรทั้งหมด 521,886 คน แบ่งการปกครองส่วนท้องถิ่นออกเป็น 9 อำเภอ โดยมีศูนย์กลางการปกครองอยู่ที่อำเภอเมืองหนองคาย และเป็นศูนย์กลางในด้านต่าง ๆ เช่น การศึกษา สาธารณสุข การขนส่ง การค้า และการค้าระหว่างประเทศ (สะพานมิตรภาพไทยลาวแห่งที่ 1) จากสถิติ 10 จังหวัดผู้ติดเชื้อสูงสุด พบว่า จังหวัดหนองคายไม่เคยติดอันดับ 10 จังหวัดผู้ติดเชื้อสูงสุด (ศูนย์บริหารสถานการณ์โควิด-19, 2566) และ

เมื่อพิจารณาตัวเลขสถิติในระดับการปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า อำเภอเมืองหนองคาย ตรวจพบผู้ติดเชื้อและผู้หายป่วยสูงสุดในระดับการปกครองส่วนท้องถิ่น (ศบค.หนองคาย, 2563) จึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจเป็นอย่างมาก ในแง่ของประสิทธิภาพการนำมาตรการป้องกันและควบคุมการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ไปปฏิบัติ

ประสิทธิภาพการนำมาตรการป้องกันและควบคุมการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ไปปฏิบัติ กรณีศึกษา เขตพื้นที่อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย สามารถวัดประสิทธิภาพการปฏิบัติงานได้จาก ความรวดเร็วในการปฏิบัติงาน ความถูกต้องในการปฏิบัติงาน ความสามารถในการปฏิบัติงาน ความสำเร็จในการปฏิบัติงาน และด้านความคุ้มค่าและประหยัดในการใช้ทรัพยากรขององค์กร (สำนักงาน ก.พ., 2544)

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา ประสิทธิภาพการนำมาตรการป้องกันและควบคุมการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ไปปฏิบัติ กรณีศึกษา เขตพื้นที่อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย ตามหลักการปฏิบัติงานของข้าราชการ สำนักงาน ก.พ. ว่ามีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใดและเปรียบเทียบประสิทธิภาพของผู้ปฏิบัติงานที่จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และเป็นรูปแบบในการคัดเลือกผู้ปฏิบัติงานในการรับมือกับการระบาดของโรคที่จะอุบัติขึ้นมาใหม่ในภายภาคหน้า เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพการปฏิบัติงานสูงสุด

วัตถุประสงค์การวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์

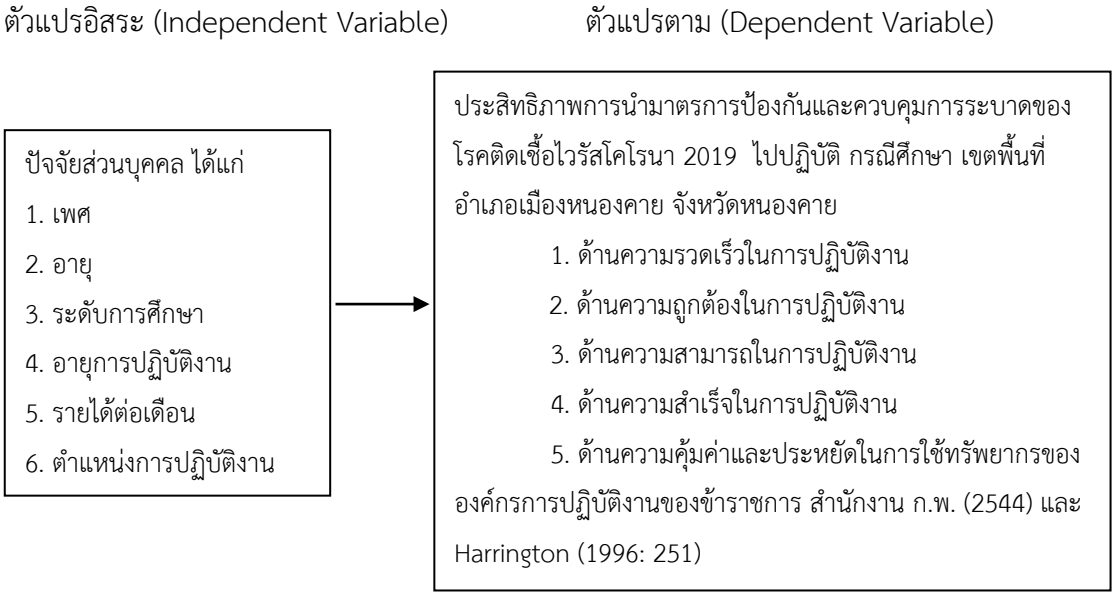
1. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพการนำมาตรการป้องกันและควบคุมการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ไปปฏิบัติ กรณีศึกษา เขตพื้นที่อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย
2. เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพการนำมาตรการป้องกันและควบคุมการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ไปปฏิบัติ กรณีศึกษา เขตพื้นที่อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐานการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐานไว้ทั้งหมด 6 ข้อ สามารถจำแนกได้ตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อายุการปฏิบัติงาน รายได้ต่อเดือน และตำแหน่งการปฏิบัติงาน โดยปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันส่งผลให้มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ใช้ในการทดสอบไว้ที่ระดับ .05

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน สามารถสรุปกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

พนักงานในสังกัดเทศบาลตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล เจ้าหน้าที่ประจำโรงพยาบาลส่งเสริมตำบล (รพสต.) อาสาสมัครโรงพยาบาลส่งเสริมตำบล (อสม.) และกำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน จำนวนทั้งหมด 3,608 คน (สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดหนองคาย, ม.ป.ป.) และประชาชนผู้ที่ได้รับการปฏิบัติ ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย จำนวนทั้งหมด 150,103 คน (กระทรวงสาธารณสุข, 2566) รวมทั้งสิ้น 153,711 คน

การหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยเลือกวิธีการคำนวณกลุ่มตัวอย่างในกรณีทราบจำนวนประชากรจากสูตรของ ทาโร ยามาเน (Yamane, 1973) กำหนดค่าความเชื่อมั่นที่ 95 เปอร์เซ็นต์ และค่าความคลาดเคลื่อนที่ 5 เปอร์เซ็นต์ จากการคำนวณกลุ่มตัวอย่างจะได้จำนวนของกลุ่มตัวอย่าง คือ 399 คน ซึ่งผู้วิจัยจะจัดเก็บข้อมูลจำนวน 400 ชุด ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้จะได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างจากประชากรที่ใช้ในการวิจัย ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย และทำการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified sampling) โดยอาศัยสัดส่วน แล้วทำการสุ่มอย่างง่ายเพื่อให้ได้จำนวนตัวอย่างตามสัดส่วนที่ต้องการ ซึ่งมีวิธีการสุ่มตัวอย่างโดยแบ่งกลุ่มเขตเทศบาลตำบล และองค์กรบริหารส่วนตำบล ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย ออกเป็น 15 กลุ่ม ในแต่ละกลุ่มจะมี 4 กลุ่มย่อย ตามหน่วยบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีรายละเอียดดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละกลุ่มเขตเทศบาลตำบล องค์กรบริหารส่วนตำบล และประชากร ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย (n=400)

ลำดับที่	หน่วยบริหารราชการส่วนท้องถิ่น (กลุ่ม)	จำนวนผู้ปฏิบัติงาน (คน)	จำนวนตัวอย่าง					จำนวนตัวอย่างรวม (คน)
			พนักงานในสังกัด (คน)	รพสต.		กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน (คน)	ประชากร (คน)	
				จนท.ประจำ (คน)	อสม. (คน)			
1	ทต.โพธิ์ชัย	214	6	2	5	5	10	28
2	ทต.กวนวัน	307	6	2	5	5	10	28
3	ทต.เวียงคุก	240	6	2	5	5	10	28
4	ทต.วัดธาตุ	351	6	2	5	5	10	28
5	ทต.หาดคำ	240	6	2	5	5	10	28
6	ทต.บ้านเดื่อ	292	5	2	5	5	10	27
7	ทต.ปะโค	172	5	2	5	5	10	27
8	ทต.หนองสองห้อง	220	5	2	5	5	10	27
9	อบต.หนองกอมเกาะ	223	5	2	5	5	10	27
10	อบต.เมืองหมี	168	5	2	5	5	10	27
11	อบต.โพนสว่าง	217	5	2	5	5	8	25
12	อบต.หินโงม	205	5	2	5	5	8	25
13	อบต.สีกาย	147	5	2	5	5	8	25
14	อบต.ค่ายบกหวาน	219	5	2	5	5	8	25
15	อบต.พระธาตุบังพวน	393	5	2	5	5	8	25
รวม								**400**

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยสร้างจาก หลักการปฏิบัติงานของข้าราชการสำนักงาน ก.พ. (2544) และหลักการทำงานให้มีประสิทธิภาพของ Harrington (1996) ใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม โดยได้กำหนดเนื้อหาและโครงสร้างขอบเขตแบบสอบถาม ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของข้าราชการ พนักงาน และเจ้าหน้าที่ของหน่วยบริหารราชการส่วนท้องถิ่นอำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ประกอบด้วย 1. เพศ 2. อายุ 3. ระดับการศึกษา 4. อายุการปฏิบัติงาน 5. รายได้ต่อเดือน และ 6. ตำแหน่งการปฏิบัติงาน โดยแบบสอบถามเป็นคำถามให้เลือกตอบ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพการนำมาตรการป้องกันและควบคุมการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ไปปฏิบัติ จำแนกเป็น 5 รายด้าน ด้านละ 5 ข้อคำถาม รวมทั้งสิ้น 25 ข้อคำถาม ซึ่งสามารถจำแนกเป็นรายด้าน ดังนี้ 1. ด้านความรวดเร็วในการปฏิบัติงาน 2. ด้านความถูกต้องในการปฏิบัติงาน 3. ด้านความสามารถในการปฏิบัติงาน 4. ด้านความสำเร็จในการปฏิบัติงาน และ 5. ด้านความคุ้มค่าและประหยัดในการใช้ทรัพยากรขององค์กร ซึ่งแบบสอบถามเป็นมาตรวัดแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีการของลิเคิทสเกล (Likert's scale) ประกอบด้วยข้อความที่เป็นการให้ความสำคัญต่อความคิดเห็นในแต่ละด้าน มีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ ดังนี้

5 คะแนน หมายถึง เห็นว่ามีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากที่สุด
4 คะแนน หมายถึง เห็นว่ามีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก
3 คะแนน หมายถึง เห็นว่ามีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง
2 คะแนน หมายถึง เห็นว่ามีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับน้อย
1 คะแนน หมายถึง เห็นว่ามีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การแปลความหมายของระดับคะแนน

เมื่อนำคะแนนที่ได้จากแบบสอบถามในส่วนที่ 2 มาหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลผล โดยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ จะมีเกณฑ์การแปลความมาย ดังต่อไปนี้

$$\text{ระดับคะแนนเฉลี่ย} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} = \frac{5-1}{5} = 0.8$$

สามารถแปลความหมายของระดับคะแนนเฉลี่ยได้ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.21 – 5.00 หมายถึง มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.41 – 4.20 หมายถึง มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.61 – 3.40 หมายถึง มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.81 – 2.60 หมายถึง มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.80 หมายถึง มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ภายหลังจากผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามเรียบร้อย จึงทำการทดสอบความแม่นตรง (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) เพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพของเครื่องมือแบบสอบถาม ดังนี้

1. การหาความแม่นตรง (Validity) โดยนำแบบสอบถามที่ได้สร้างขึ้นมานำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม เพื่อตรวจสอบความแม่นตรง ในเชิงเนื้อหาของข้อคำถาม ความเชื่อมโยงของข้อคำถาม ความถูกผิดของข้อคำถาม และตรงตามวัตถุประสงค์การวิจัยหรือไม่ หากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วมลงความคิดเห็นว่าแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสามารถนำไปทอดแบบสอบถามได้ ผู้วิจัยจึงจะดำเนินการนำแบบสอบถามไปทอดตามกลุ่มตัวอย่างที่ได้กำหนดไว้เป็นขั้นตอนต่อไป

2. การหาความเชื่อมั่น (Reliability) ภายหลังจากการตรวจสอบหาความแม่นตรงแล้ว ผู้วิจัยจึงนำแบบสอบถามไปทำการทดสอบ (Try-out) กับข้าราชการ พนักงาน และเจ้าหน้าที่ ของหน่วยบริหารราชการส่วนท้องถิ่นอำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย ซึ่งมีลักษณะที่ใกล้เคียงกับประชากรที่ต้องการศึกษา จำนวน 30 คน จากนั้นจึงนำแบบสอบถามที่ได้รับการตอบแบบสอบถามมาวิเคราะห์เพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามรายข้อ (Item Analysis) โดยวิธีการความสอดคล้องภายใน (Internal Consistency Method) ตามวิธีของ Cronbach (Cronbach's Reliability coefficient alpha) ซึ่งกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผลการวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น Cronbach's Alpha อยู่ในระดับ .944

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าสถิติร้อยละ (Percentage) และค่าความถี่ (Frequency) สำหรับการวิเคราะห์ตัวแปรปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อายุการปฏิบัติงาน รายได้ต่อเดือน และตำแหน่งในการปฏิบัติงาน

2. ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สำหรับการวิเคราะห์ตัวแปรด้านประสิทธิภาพการนำมาตรการป้องกันและควบคุมการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ไปปฏิบัติ กรณีศึกษา เขตพื้นที่อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย

3. ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม โดยการใช้สถิติทดสอบค่าที (t-test)

4. ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยกลุ่มตัวอย่างตั้งแต่ 3 กลุ่มขึ้นไป ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) และทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีของ Fisher's Least Significance Difference: LSD กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิภาพ

ผลการวิเคราะห์ รายด้าน พบว่า ระดับประสิทธิภาพการนำมาตรการป้องกันและควบคุมการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ไปปฏิบัติ กรณีศึกษา เขตพื้นที่อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 4.02 (ระดับประสิทธิภาพมาก) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้ว พบว่า ด้านความถูกต้องในการปฏิบัติงาน (ด้านที่ 2) มีค่าเฉลี่ยประสิทธิภาพมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านความสามารถในการปฏิบัติงาน (ด้านที่ 3) และด้านความรวดเร็วในการปฏิบัติงาน (ด้านที่ 1) มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดในทั้งหมด 5 ด้าน ซึ่งมีรายละเอียดดังในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ระดับประสิทธิภาพการนำมาตรการป้องกันและควบคุมการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ไปปฏิบัติ กรณีศึกษา เขตพื้นที่อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย แบบรายด้าน (n=400)

ประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน	$\bar{X}$	SD	ระดับประสิทธิภาพ	อันดับ
1. ด้านความรวดเร็วในการปฏิบัติงาน	3.86	0.63	มาก	5
2. ด้านความถูกต้องในการปฏิบัติงาน	4.17	0.64	มาก	1
3. ด้านความสามารถในการปฏิบัติงาน	4.06	0.67	มาก	2
4. ด้านความสำเร็จในการปฏิบัติงาน	3.97	0.68	มาก	4
5. ด้านความคุ้มค่าและประหยัดในการใช้ทรัพยากรขององค์กร	4.02	0.70	มาก	3
ค่าเฉลี่ยรวม	**4.02**	**0.58**	**มาก**	

ผลการทดสอบสมมติฐาน

การวิเคราะห์ส่วนนี้ เป็นการทดสอบสมมติฐานที่ผู้วิจัยได้ตั้งไว้ ทั้งหมด 6 สมมติฐาน โดยการเปรียบเทียบประสิทธิภาพการนำมาตรการป้องกันและควบคุมการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ไปปฏิบัติ ระหว่างตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล และ ตัวแปรตาม คือ ประสิทธิภาพการนำมาตรการป้องกันและควบคุมการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ไปปฏิบัติ กรณีศึกษา เขตพื้นที่อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย ซึ่งมีรายละเอียดดังในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบประสิทธิภาพการนำมาตรการป้องกัน และควบคุมการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ไปปฏิบัติ จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อายุการปฏิบัติงาน รายได้ต่อเดือน และตำแหน่งในการปฏิบัติงาน (n=400)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ยของประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน	ประสิทธิภาพการนำมาตรการป้องกัน และควบคุม ฯ	p-value
เพศ				**ประสิทธิภาพไม่แตกต่างกัน**	**.116**
ชาย	124	31.0	3.970		
หญิง	276	69.0	4.045		
อายุ				**ประสิทธิภาพแตกต่างกัน**	**.019***
25 – 30 ปี	20	5.0	3.5880	ช่วงอายุ 25 - 30 ปี มีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานที่ต่ำกว่าทุกช่วงอายุ	
31 – 35 ปี	17	4.3	4.0965		
36 – 40 ปี	33	8.3	4.0618		
41 – 45 ปี	65	16.3	3.9840		
46 – 50 ปี	80	20.0	4.0095		
มากกว่า 50 ปี ขึ้นไป	185	46.3	4.0739		
ระดับการศึกษา				**ประสิทธิภาพไม่แตกต่างกัน**	**.180**
ประถมศึกษา	146	36.5	4.0644		
มัธยมศึกษา/ปวช.	126	31.5	3.9924		
อนุปริญญา/ปวส.	18	4.5	3.7244		
ปริญญาตรี	83	20.8	4.0631		
สูงกว่าปริญญาตรี	27	6.8	4.0044		
อายุการปฏิบัติงาน				**ประสิทธิภาพแตกต่างกัน**	**.005***
ต่ำกว่า 5 ปี	54	13.5	3.9267	ช่วงอายุการปฏิบัติงานมากกว่า 25 ปี ขึ้นไป มีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานที่สูงกว่า ช่วงอายุการปฏิบัติงานต่ำกว่า 5 ปี, 6 – 10 ปี และ 11 – 15 ปี ช่วงอายุการปฏิบัติงาน 16 - 20 ปี มีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานที่สูงกว่า ช่วงอายุการปฏิบัติงาน ต่ำกว่า 5 ปี	
6 – 10 ปี	48	12.0	3.9417		
11 – 15 ปี	44	11.0	3.9673		
16 – 20 ปี	55	13.8	4.1513		
21 – 25 ปี	13	3.3	4.0123		
มากกว่า 25 ปี ขึ้นไป	46	11.5	4.3009		

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบประสิทธิภาพการนำมาตรการป้องกัน และควบคุมการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ไปปฏิบัติ จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อายุการปฏิบัติงาน รายได้ต่อเดือน และตำแหน่งในการปฏิบัติงาน (ต่อ) (n=400)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ยของประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน	ประสิทธิภาพการนำมาตรการป้องกัน และควบคุม ฯ	p-value
รายได้ต่อเดือน				**ประสิทธิภาพไม่แตกต่างกัน**	**.554**
ไม่เกิน 15,000 บาท	288	72.0	4.0200		
15,001 – 20,000 บาท	33	8.3	4.1309		
20,001 – 25,000 บาท	14	3.5	4.0029		
25,001 – 30,000 บาท	9	2.3	3.7822		
30,001 – 35,000 บาท	22	5.5	3.9036		
มากกว่า 35,000 บาท ขึ้นไป	34	8.5	4.0824		
ตำแหน่งในการปฏิบัติงาน				**ประสิทธิภาพแตกต่างกัน**	**.000***
พนักงานในสังกัดเทศบาล ตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล	80	20.0	3.9435	เจ้าหน้าที่ประจำ รพสต. และ อสม. มีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานที่สูงกว่า พนักงานในสังกัดเทศบาลตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล, กำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน และประชาชนผู้รับการปฏิบัติ	
เจ้าหน้าที่ประจำโรงพยาบาลส่งเสริมตำบล (รพสต.)	30	7.5	4.3120		
อาสาสมัครโรงพยาบาลส่งเสริมตำบล (อสม.)	75	18.8	4.2048		
กำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน	75	18.8	3.9189		
ประชาชนผู้รับการปฏิบัติ	140	35.0	3.9623		

โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ใช้ในการทดสอบไว้ที่ระดับ .05

อภิปรายผล

ประสิทธิภาพการนำมาตรการป้องกันและควบคุมการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ไปปฏิบัติ กรณีศึกษา เขตพื้นที่อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย มีระดับประสิทธิภาพมาก โดยเมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า

1. ด้านความรวดเร็วในการปฏิบัติงาน ผลการศึกษา พบว่า มีค่าเฉลี่ย 3.86 ซึ่งอยู่ในระดับประสิทธิภาพมาก แสดงให้เห็นว่า ผู้ปฏิบัติงานมีการวางแผนบริหารระยะเวลาในการให้บริการได้อย่าง

รวดเร็ว มีการเรียนรู้และแก้ไขข้อบกพร่องจากการให้บริการ ผู้ปฏิบัติงานมีการฝึกอบรมในการใช้เครื่องมือ มีการวางแผนการให้บริการที่เป็นระบบ ตัดทอนขั้นตอนการดำเนินงานที่ไม่จำเป็น และมีความชำนาญในการให้บริการ ซึ่งขั้นตอนการดำเนินงานต้องอยู่บนพื้นฐานของความปลอดภัยตามมาตรการป้องกันและควบคุมการระบาดของโรคอย่างเข้มงวด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาภรณ์ ชัยวงษา (2559) ศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง “ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่พัสดุสำนักงานอัยการสูงสุด กรณีศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ผลการวิจัย พบว่า ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ด้านความรวดเร็ว มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก

2. ด้านความถูกต้องในการปฏิบัติงาน ผลการศึกษา พบว่า มีค่าเฉลี่ย 4.17 ซึ่งอยู่ในระดับประสิทธิภาพมาก แสดงให้เห็นว่า ผู้ปฏิบัติงานมีความเอาใจใส่ในความถูกต้องของการปฏิบัติงาน ยึดถือหลักปฏิบัติตามมาตรการป้องกันและควบคุมการระบาดของโรคอย่างเข้มงวด ไม่ปล่อยปะละเลยหน้าที่ของตนเอง มีความร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติงาน และมีความชำนาญในหน้าที่ที่ตนเองรับผิดชอบเป็นอย่างดี โดยผู้ปฏิบัติงานต้องผ่านการอบรมการปฏิบัติหน้าที่อย่างถูกต้องและต้องมีมาตรฐานในการปฏิบัติงานเดียวกัน เพื่อนำไปสู่ความถูกต้องในการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสาวภาคย์ คงวิสัย (2552) ศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง “ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรหลังการปรับเปลี่ยนโครงสร้างของสถาบันการพลศึกษาในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” ผลการวิจัย พบว่า ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ด้านผลการปฏิบัติงาน มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก

3. ด้านความสามารถในการปฏิบัติงาน ผลการศึกษา พบว่า มีค่าเฉลี่ย 4.06 ซึ่งอยู่ในระดับประสิทธิภาพมาก แสดงให้เห็นว่า ผู้ปฏิบัติงานได้นำความรู้ความสามารถที่ได้จากการอบรมการปฏิบัติหน้าที่มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยสามารถให้คำแนะนำวิธีการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อได้เป็นอย่างดี ผู้ปฏิบัติงานสามารถสื่อสารออกมาได้อย่างชัดเจนมีความเข้าใจในทำนองเดียวกัน ไม่มีความคลาดเคลื่อนของข้อมูลที่ถูกต้อง และสามารถใช้เครื่องมืออุปกรณ์ได้อย่างคล่องแคล่วทำให้ผู้เข้ารับบริการเกิดความพึงพอใจในการให้บริการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐวรท ผ่องสุวรรณ์ (2559) ศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง “ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานราชการส่วนกลางของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย” ผลการวิจัย พบว่า ด้านความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก

4. ด้านความสำเร็จในการปฏิบัติงาน ผลการศึกษา พบว่า มีค่าเฉลี่ย 3.97 ซึ่งอยู่ในระดับประสิทธิภาพมาก แสดงให้เห็นว่า ผู้ปฏิบัติงานมีความมุ่งมั่นตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่ให้สำเร็จตามเป้าวัตถุประสงค์ของการปฏิบัติงาน มีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน มีความต้องการผ่านพ้นวิกฤติในครั้งนี้ให้ได้อย่างรวดเร็ว และมีความพร้อมในการปฏิบัติงานตลอดช่วงระยะเวลาของการปฏิบัติงาน ซึ่งส่งผลให้เกิดความสำเร็จในการปฏิบัติงานในที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรีรุ้ง คงนิม (2552) ศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง “ความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน บริษัท สมาร์ทแทรค

เทคโนโลยี จำกัด” ผลการวิจัย พบว่า ด้านการบรรลุวัตถุประสงค์ในการปฏิบัติงาน มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก

5. ด้านความคุ้มค่าและประหยัดในการใช้ทรัพยากรขององค์กร ผลการศึกษา พบว่า มีค่าเฉลี่ย 4.02 ซึ่งอยู่ในระดับประสิทธิภาพมาก แสดงให้เห็นว่า องค์กรที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานมีการใช้งบประมาณอย่างคุ้มค่า มีการบริหารจัดการทรัพยากรที่ดี มีการอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ และมีความเสียสละทรัพยากรขององค์กรเพื่อใช้ในส่วนรวม ซึ่งส่งผลให้เกิดความสำเร็จในการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัญชลี จอมคำสิงห์ (2560) ศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง “ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรกองการเจ้าหน้าที่กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย” ผลการวิจัย พบว่า ด้านความประหยัดหรือคุ้มค่าของทรัพยากร มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก

จากการทดสอบสมมติฐานทั้ง 6 สมมติฐาน โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ใช้ในการทดสอบไว้ที่ระดับ .05 พบว่า

1. ผู้ปฏิบัติงานที่มีเพศแตกต่างกัน มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานที่ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่า เพศ ของผู้ปฏิบัติงาน มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานที่ไม่แตกต่างกัน โดย เพศหญิง มีค่าเฉลี่ยที่ 4.0454 เพศชาย มีค่าเฉลี่ยที่ 3.9073 เป็นเพราะ เป็นการปฏิบัติงานที่ผู้ปฏิบัติงานทุกคนต้องผ่านการอบรมการปฏิบัติงานและต้องปฏิบัติงานในรูปแบบเดียวกัน จึงส่งผลให้ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กานต์สิริ กาวิน และพิชิต รัชตพิบูลภพ (2564) ศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง “ประสิทธิภาพการดำเนินงานของข้าราชการกรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัย พบว่า ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานเมื่อจำแนกตาม เพศ ไม่มีความแตกต่างกัน

2. ผู้ปฏิบัติงานที่มีอายุแตกต่างกัน มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่า อายุของผู้ปฏิบัติงาน มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะ อายุของผู้ปฏิบัติงานแสดงได้ถึงประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ถึงแม้จะไม่ได้เป็นงานที่ปฏิบัติ ณ ปัจจุบัน แสดงได้ถึงประสบการณ์ในการปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่น แสดงได้ถึงประสบการณ์ในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้ดีกว่า และแสดงได้ถึงการเห็นความสำคัญของงานที่กำลังปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิพธิดา เจริญวิลาศพงษ์ (2563) ศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง “ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานและความพึงพอใจในการปฏิบัติงานจากที่พักอาศัย ในสภาวะวิกฤติโรคระบาดไวรัสโควิด-19 กรณีศึกษา: บริษัท ยูนิลีเวอร์ ไทย เทรดดิ้ง จำกัด (สำนักงานใหญ่)” ผลการวิจัย พบว่า ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานเมื่อจำแนกตาม อายุ มีความแตกต่างกัน

3. ผู้ปฏิบัติงานที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานที่ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่า ระดับการศึกษาของผู้ปฏิบัติงาน มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานที่ไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะ ระดับการศึกษาของผู้ปฏิบัติงานไม่ได้บ่งบอกถึง

ความสามารถในการปฏิบัติงาน เนื่องจาก เป็นการปฏิบัติงานที่ผู้ปฏิบัติงานทุกคนต้องปฏิบัติในทำนองเดียวกัน ลักษณะงานเดียวกัน เป็นการเริ่มต้นใหม่ที่เหมือนกัน และต้องเป็นการปฏิบัติงานที่ต้องร่วมแรงร่วมใจและร่วมมือกันในการปฏิบัติงาน ดังนั้น ระดับการศึกษาจึงไม่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัครเดช ไม้จันทร์ (2560) ศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานกลุ่มอุตสาหกรรมติดตั้งเครื่องจักรสายการผลิตในจังหวัดสงขลา” ผลการวิจัย พบว่า ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานเมื่อจำแนกตาม ระดับการศึกษา ไม่มีความแตกต่างกัน

4. ผู้ปฏิบัติงานที่มีอายุการปฏิบัติงานแตกต่างกัน มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่า อายุการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงาน มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะ อายุการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงานบ่งบอกถึงประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ซึ่งหากมีอายุการปฏิบัติงานที่สูง ประสบการณ์ก็ยิ่งสูง บ่งบอกถึงความสัมพันธ์ในกลุ่มปฏิบัติงาน เนื่องจากปฏิบัติงานภายในกลุ่มเดียวกันมานาน บ่งบอกถึงความสามารถในการปฏิบัติงานร่วมกับกลุ่มอื่น ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายผลสำเร็จที่ได้ตั้งไว้ และบ่งบอกถึงการเห็นความสำคัญของงานที่ต้องปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กรุณา สุวรรณคำ (2565) ศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง “ประสิทธาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร สำนักงานสรรพากรพื้นที่สมุทรปราการ 1” ผลการวิจัย พบว่า ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานเมื่อจำแนกตาม อายุการปฏิบัติงาน มีความแตกต่างกัน

5. ผู้ปฏิบัติงานที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานที่ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่า รายได้ต่อเดือนของผู้ปฏิบัติงาน มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานที่ไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะ รายได้ต่อเดือนของผู้ปฏิบัติงาน ไม่ได้เป็นแรงจูงใจในการปฏิบัติงานในครั้งนี้ เพราะปัญหาที่กำลังเผชิญ ณ ปัจจุบัน เป็นปัญหาที่ผู้ปฏิบัติงานทุกคนมีความตั้งใจ มีความร่วมมือ ในการปฏิบัติ เพื่อแก้ไขปัญหาที่กำลังเผชิญอยู่ในขณะนั้นให้สำเร็จบรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชลดา อักษรศิริวิทยา (2559) ศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง “ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานฝ่ายการเดินรถองค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ” ผลการวิจัย พบว่า ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานเมื่อจำแนกตาม รายได้ต่อเดือน ไม่มีความแตกต่างกัน

6. ผู้ปฏิบัติงานที่มีตำแหน่งการปฏิบัติงานแตกต่างกัน มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่า ตำแหน่งการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงาน มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะ ลักษณะงานเดิมของตำแหน่งการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงานในแต่ละคนก่อนที่จะมาร่วมกันปฏิบัติงานในครั้งนี้ มีความสอดคล้องคล้ายคลึงกันกับการปฏิบัติงาน ณ ปัจจุบัน ในการแก้ไขปัญหาที่กำลังเผชิญอยู่ ดังนั้นผู้ปฏิบัติงานที่มีตำแหน่งการปฏิบัติที่แตกต่างกันจึงส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นัยน์ปพร ยุทธนาวา (2554) ศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง “ประสิทธิภาพการดำเนินงานของงาน

การเงิน วิทยาลัยเทคนิคฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา” ผลการวิจัย พบว่า ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานเมื่อจำแนกตาม ตำแหน่งการปฏิบัติงาน มีความแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากผลการวิจัยในเรื่อง ประสิทธิภาพการนำมาตรการป้องกันและควบคุมการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ไปปฏิบัติ กรณีศึกษา เขตพื้นที่อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย พบว่า

1. ด้านความรวดเร็วในการปฏิบัติงาน ควรมีจำนวนผู้ปฏิบัติงานสำรองที่สามารถปฏิบัติงานได้ทันทีไว้รองรับกับช่วงเวลาของผู้เข้ารับบริการที่มีจำนวนมาก หรือ ควรสามารถขอความช่วยเหลือในการปฏิบัติงานจากศูนย์บริการข้างเคียงให้มาช่วยปฏิบัติงานในช่วงระยะเวลาที่ผู้เข้ารับบริการมีจำนวนมาก

2. ด้านความถูกต้องในการปฏิบัติงาน ควรเพิ่มจำนวนของผู้ปฏิบัติงานในส่วนของการทำความสะอาดให้มีจำนวนที่เพิ่มมากยิ่งขึ้นจากเดิม หรือ เพิ่มความเข้มงวดและช่วงการทำความสะอาดให้มากยิ่งขึ้นจากเดิม

3. ด้านความสามารถในการปฏิบัติงาน ผู้ปฏิบัติงานควรมีความรู้สำหรับการแก้ไขปัญหาฉุกเฉินเฉพาะหน้า เช่น ควรรู้วิธีการปฐมพยาบาลเบื้องต้นสำหรับผู้ที่มีอาการเป็นลม ก่อนที่แพทย์ประจำศูนย์บริการจะมาตรวจสอบอาการ ควรมีชุดปฐมพยาบาลเบื้องต้นติดตัวไว้กับผู้ปฏิบัติงานที่มีหน้าที่ดูแลผู้เข้ารับบริการ และควรมีความสามารถในการพูดคุยกับผู้เข้ารับบริการ

4. ด้านความสำเร็จในการปฏิบัติงาน ควรมีการจดบันทึกที่ชัดเจน มีมาตรฐานในการบันทึกข้อมูล และบันทึกข้อมูลอย่างถูกต้อง

5. ด้านความคุ้มค่าและประหยัดในการใช้ทรัพยากรขององค์กร ควรมีการขยายพื้นที่พักคอยให้มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น การเพิ่มจำนวนเก้าอี้และพัดลมระบายอากาศให้มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาในเขตพื้นที่อื่น ๆ ภายในจังหวัดหนองคาย และนำข้อมูลที่ได้มาดำเนินการปรับปรุงแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของแต่ละพื้นที่ในจังหวัดหนองคายให้มีประสิทธิภาพที่มากขึ้น

2. ควรมีการศึกษาตัวแปรอิสระอื่น ๆ นอกเหนือจากตัวแปรในงานวิจัยครั้งนี้ เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ในด้านอื่น ๆ เพิ่มมากขึ้น เช่น ด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ด้านความพร้อมในการปฏิบัติ ด้านความร่วมมือของประชาชนในการเข้ารับบริการ เป็นต้น

3. ควรมีการเพิ่มเทคนิคการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อประกอบการวิเคราะห์ข้อมูลเพิ่มมากขึ้น เช่น การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

เอกสารอ้างอิง

กรมการปกครอง. (2562). **COVID-19 ข้อสั่งการไวรัสโควิด-19**. ค้นเมื่อ 1 เมษายน 2565, จาก http://report.dopa.go.th/covid19/command2.html

กรมควบคุมโรค. (2563). **โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)**. ค้นเมื่อ 1 เมษายน 2565, จาก https://ddc.moph.go.th/viralpneumonia/g_km.php

กระทรวงสาธารณสุข. (2566). **ข้อมูลประชากร**. จาก http://dashboard.anamai.moph.go.th/population/popall/changwat?year=2022&cw=43

กรุณา สุวรรณคำ. (2565). **ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร สำนักงานสรรพากรพื้นที่สมุทรปราการ 1**. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการบัญชี มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

กานต์สิริ กาวิน และ พิชิต รัชตพิบุลภพ. (2564). **ประสิทธิภาพการดำเนินงานของข้าราชการกรุงเทพมหานคร.** Journal of Administrative and Management Innovation, 9(2), 73-81.

ชลดา อักษรศิริวิทยา. (2559). **ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานฝ่ายการเดินรถองค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ**. สารนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกริก.

ณัฐวรท ผ่องสุวรรณ์. (2559). **ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานราชการส่วนกลางของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย**. รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม.

ทิพธิดา เจริญวิลาศพงษ์. (2563). **ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานและความพึงพอใจในการปฏิบัติงานจากที่พักอาศัย ในสภาวะวิกฤติโรคระบาดไวรัสโควิด-19 กรณีศึกษา: บริษัท ยูนิลีเวอร์ไทย เทรดดิ้ง จำกัด (สำนักงานใหญ่)**. สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นัยน์ปพร ยุทธนาวา. (2554). **ประสิทธิภาพการดำเนินงานของงานการเงิน วิทยาลัยเทคนิคฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา**. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการจัดการทั่วไป มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

ศบค.หนองคาย. (2563). **สถานการณ์ COVID-19 จังหวัดหนองคาย**. ค้นเมื่อ 1 เมษายน 2565, จาก http://www.nongkhai.go.th/covid/

ศรีรุ้ง คงนิม. (2552). **ความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน บริษัท สมาร์ทแทรค เทคโนโลยี จำกัด**. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

ศูนย์บริหารสถานการณ์โควิด-19 (ศบค.). (2566). **สรุปสถานการณ์รายวัน**. ค้นเมื่อ 1 กุมภาพันธ์ 2566, จาก https://covid19.nrct.go.th/report/?month=4&y=2020

สำนักงาน ก.พ. (2554). **หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินผลการปฏิบัติราชการของข้าราชการพลเรือนสามัญ**. ค้นเมื่อ 5 เมษายน 2565, จาก http://www.ocscgo.th/node/509

สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดหนองคาย. (ม.ป.ป.). **ข้อมูลพื้นฐานของ อปท**. ค้นเมื่อ 1 เมษายน 2565, จาก http://www.nongkhailocal.go.th/public/basicinformation/data/index/menu/213

สุภาภรณ์ ชัยวงษา. (2559). **ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่พัสดุสำนักงานอัยการสูงสุด กรณีศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา**. รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

เสาวภาคย์ คงวิสัย. (2552). **ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรหลังการปรับเปลี่ยนโครงสร้างของสถาบันการพลศึกษา ในเขตภาคตะวันออกเฉียงหนือ**. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

อัครเดช ไม้จันทร์. (2560). **ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานอุตสาหกรรมติดตั้งเครื่องจักรสายการผลิตในจังหวัดสงขลา**. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

อัญชลี จอมคำสิงห์. (2560). **ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรกองการเจ้าหน้าที่ กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย**. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

Harrington, E. (1996). **Organization's structure and its goals**. New York: Elservier Scientific.

Taro Yamane. (1973). **Statistics: an introductory analysis**. New York: New York: Harper & Row.

WHO Thailand. (2020). **โรคโควิด 19 คืออะไร**. ค้นเมื่อ 1 เมษายน 2565, จาก https://www.who.int/docs/default-source/searo/thailand/update-28-covid-19-what-we-know---june2020---thai.pdf?sfvrsn=724d2ce3_0

กลยุทธ์การบริหารวิชาการตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานศึกษาธิการภาค 3

Strategic for Academic Management Based on the Royal Educational Policy of Secondary School in the Responsibility Area of Regional Education Office No.3

ปวริศ นันทรัตน์กุล
นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ
มหาวิทยาลัยศรีปทุม
E-mail: pawaritku67@gmail.com
วราภรณ์ ไทยมา
อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ
มหาวิทยาลัยศรีปทุม
E-mail: waraporn.th@spu.ac.th
ภัทราวดี มากมี
อาจารย์ประจำสาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางวิทยาการปัญญา
หน่วยวิจัยวิทยาการปัญญาและนวัตกรรม
วิทยาลัยวิทยาการวิจัยและวิทยาการปัญญา มหาวิทยาลัยบูรพา
E-mail: pattrawadee@gmail.com
Pawarit Nuntharatkul
Student, Educational Administration, College of Management, Sripatum University
Waraporn Thaima
Lecturer, Educational Administration, College of Management, Sripatum University
Pattrawadee Makmee
Lecturer, Research and Statistics in Cognitive Science,
Cognitive Science and Innovation Research Unit (CSIRU),
College of Research Methodology and Cognitive Science Burapha University

รับเข้า : 19 เมษายน 2566 **แก้ไข :** 23 พฤษภาคม 2566 **ตอบรับ :** 24 พฤษภาคม 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ประเมินและวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการบริหารวิชาการตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานศึกษาธิการภาค 3 2) เพื่อพัฒนากลยุทธ์การบริหารวิชาการตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานศึกษาธิการภาค 3 และ 3) เพื่อประเมินกลยุทธ์การบริหารวิชาการตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานศึกษาธิการภาค 3 เป็นการวิจัยแบบผสานวิธี เก็บข้อมูลเชิงปริมาณจากประชากร 87 โรงเรียน และกลุ่มตัวอย่างคือผู้บริหารและครู 371 คน โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เครื่องมือคือ แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ และเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือคือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก ดำเนินการสนทนากลุ่มและประเมินกลยุทธ์ โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 13 คน จากการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือคือแบบสรุปประเด็นในการสนทนากลุ่ม แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม และแบบประเมินกลยุทธ์ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) ฐานนิยม และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารวิชาการตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานศึกษาธิการภาค 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และมากที่สุด เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย มี 3 ด้านดังนี้ ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการจัดการเรียนรู้ และด้านการพัฒนาหลักสูตร 2) กลยุทธ์การบริหารวิชาการตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานศึกษาธิการภาค 3 ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์หลัก คือ (1) ด้านการวัดและประเมินผล ประกอบด้วย 4 กลยุทธ์รอง 12 วิธีดำเนินการ (2) ด้านการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 4 กลยุทธ์รอง 10 วิธีดำเนินการ และ (3) ด้านการพัฒนาหลักสูตร ประกอบด้วย 4 กลยุทธ์รอง 10 วิธีดำเนินการ และ 3) ผลประเมินกลยุทธ์การบริหารวิชาการตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานศึกษาธิการภาค 3 พบว่า มีความเป็นไปได้ ความเหมาะสม ความเป็นประโยชน์ และความถูกต้อง อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด

คำสำคัญ: กลยุทธ์การบริหารวิชาการ พระบรมราโชบายด้านการศึกษา สำนักงานศึกษาธิการภาค 3

ABSTRACT

The objectives of this research were to: 1) study the current condition desirable condition and analyze the priority needs of secondary school academic management based on the concept of the royal education policy in the Responsibility Area of Regional Education Office No.3, 2) develop strategies of secondary school academic management based on the concept of the Royal Education Policy in the Responsibility Area of Regional Education Office No.3, and 3) evaluate strategies of secondary school academic management based on the concept of the Royal Education Policy in the Responsibility Area of Regional Education Office No.3. The research applied the research applied mixed methods. Quantitative data were collected from the population of 87 schools and the sample were 371 administrators and teachers by using stratified random sampling of the secondary education service area office. The research instruments included current and desirable conditions questionnaire. Qualitative data were collected by using in-depth interviews with 9 experts and 13 experts using purposive selection by focus group record, strategy assessment and using focus group discussion, the research instruments included interview form and strategy assessment. Statistical analyses of data were percentage, frequency distribution, arithmetic mean, standard deviation, the priority needs index ($PNI_{modified}$, mode and content analysis.

The results of the research revealed that: 1) Overall the current state of overall academic management was at a high level. The desirable state was at the highest level. The priority needs of secondary school academic management based on the concept of the Royal Education Policy in the Responsibility Area of Regional Education Office No.3 are as follows: (1) measurement and evaluation, (2) learning management, and (3) curriculum development. 2) Academic management strategies of secondary school academic management based on the concept of the Royal Education Policy in the Responsibility Area of Regional Education Office No.3 comprised of (1) measurement and evaluation there were 4 sub-strategies and 12 procedures, (2) learning management there were 4 sub-strategies and 10 procedures, and (3) curriculum development with 4 sub-strategies and 10 procedures. 3) The evaluate strategies of secondary school academic management based on the concept of the

Royal Education Policy in the Responsibility Area of Regional Education Office No.3 were feasible, appropriate, profitable and accurate from a high level to the highest level.

Keywords: academic management strategies, the Royal Education Policy, the education region office no.3

บทนำ

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหา วชิราลงกรณ มหิศรภูมิพลราชวรางกูร กิติสิริสมบูรณอดุลยเดช สยามินทราธิเบศรราชวโรดมบรมนาถบพิตร พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว พระมหากษัตริย์ไทยลำดับที่ 10 แห่งราชวงศ์จักรี ทรงมีรับสั่งกับคณะองคมนตรีชุดแรกในรัชกาล ว่า “การศึกษา คือ ความมั่นคงของประเทศ การศึกษาต้องสร้างให้คนไทยมีทัศนคติที่ดีและถูกต้อง มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคงเข้มแข็ง มีอาชีพมีงานทำ และมีความเป็นพลเมืองดี มีระเบียบวินัย” โดยมีองค์ประกอบสำคัญอยู่ 4 ประการ ได้แก่ การมีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง การมีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง–มีคุณธรรม การมีงานทำ–มีอาชีพ และการเป็นพลเมืองที่ดี โดยในช่วงปี 2560–2561 ที่ผ่านมาประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านการศึกษาที่สำคัญหลายประการ อาทิ การเปลี่ยนแปลงเชิงกฎหมายด้านการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็น พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ร.บ. การพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ร.บ. กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา การพัฒนานวัตกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาในรูปแบบโรงเรียนร่วมพัฒนา (Partnership School) การประกาศใช้มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 รวมถึงการประกาศใช้แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579 ซึ่งเป็นแผนระยะ 20 ปี เป็นต้น การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ถือเป็นการเปลี่ยนแปลงในเชิงนโยบายซึ่งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาต้องคำนึงถึงและทำความเข้าใจเพื่อการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพจากการวิเคราะห์ข้อมูลตามกรอบแนวคิดหลักของเป้าหมายการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ดังที่กล่าวมาข้างต้นมีเป้าหมายเดียวกันคือ มุ่งพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยให้มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง–มีคุณธรรม มีงานทำ–มีอาชีพ และเป็นพลเมืองที่ดี ของสังคมและประเทศชาติ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562)

โรงเรียนมัธยมศึกษาจึงนับได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นในการพัฒนาเยาวชนที่สำเร็จการศึกษา ให้มีความรู้ ความสามารถ เจตคติ ค่านิยม และทักษะที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน ซึ่งจะเป็นทรัพยากร มนุษย์ที่จะขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจและการพัฒนาของประเทศในอนาคต จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ด้วยการสร้างและพัฒนาให้ทุกคนเป็นคนดี เพื่อให้มีความพร้อมในการเข้าสู่ตลาดงาน และส่งผลต่อการใช้ชีวิตภายใต้การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว อีกทั้งการใช้

ชีวิตภายใต้การพัฒนาอย่างยั่งยืน ซึ่งสอดรับกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) การบริหารงานวิชาการซึ่งเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคมเป็นบุคคลที่มีความรู้ คู่คุณธรรม Inga et al. (2021) กล่าวว่า การบริหารทางวิชาการ จำเป็นต้องมีวิสัยทัศน์และการทำงานร่วมกันเพื่อความสำเร็จ ผู้นำที่เป็นผู้บริหารระดับสูงและระดับกลางต้องสร้างกลยุทธ์ต่าง ๆ เพื่อให้ได้วิสัยทัศน์ที่ชัดเจน เพื่อผลลัพธ์ที่ประสบความสำเร็จ สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจของสถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นงานที่จะต้องพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 ดังนั้นการจะบริหารงานวิชาการให้ประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพต้องมี มาตรฐานการปฏิบัติงานเป็นกรอบในการดำเนินการ ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ สุชาติ หูทิพย์, พิภพ วชังเงิน และทนง ทองภูเบศร์ (2566); สายถวิล แซ่ฮ่ำ (2564); วัชราภรณ์ อมรศักดิ์ (2563); อานนท์ ธิติคุณากร (2562); และมนรัตน์ แก้วเกิด (2562) ได้กรอบแนวคิดการบริหารงานวิชาการตรงกัน 3 ด้าน คือ (1) การพัฒนาหลักสูตร (2) การจัดการเรียนรู้ (3) การวัดและประเมินผล ชี้ให้เห็นว่าการบริหารงานวิชาการเป็นงานที่ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องรับผิดชอบเป็นอันดับแรกเพราะภารกิจหลักของสถานศึกษาคือการให้บริการทางวิชาการ ได้แก่งานด้านการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้และงานด้านวัดผลและประเมินผล

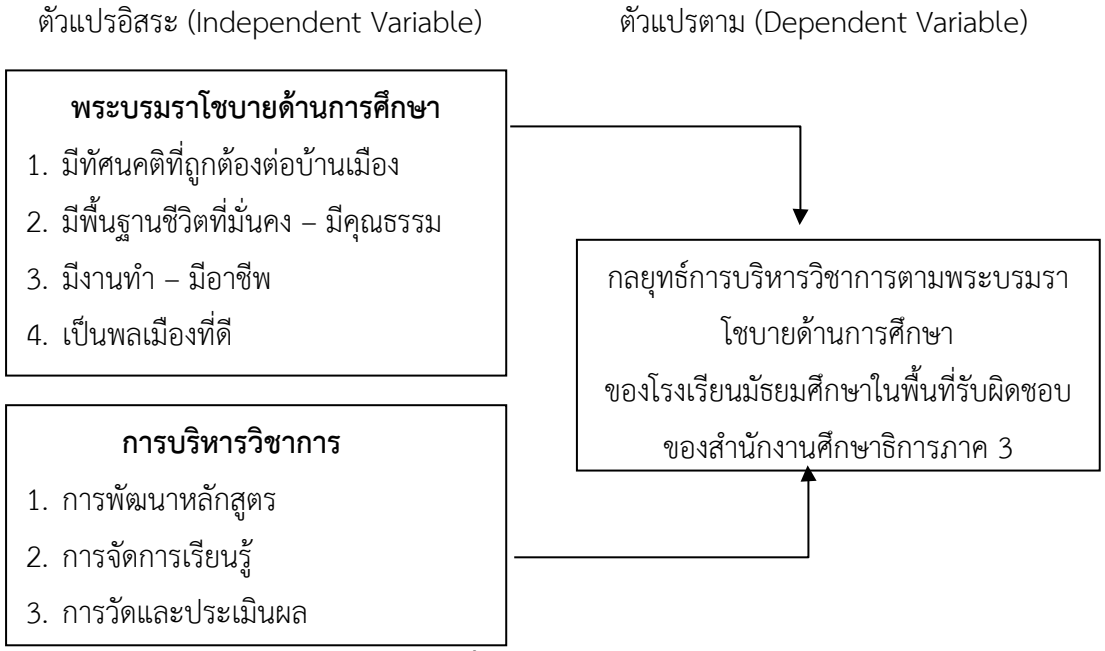
จากการศึกษารายงานผลการส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษาสู่การปฏิบัติในพื้นที่สำนักงานศึกษาธิการภาค 3 ปีงบประมาณ 2562–2564 พบว่าโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เข้าร่วมยังไม่มีกลยุทธ์การบริหารวิชาการที่เป็นรูปธรรมชัดเจน โรงเรียนมัธยมศึกษาแต่ละแห่งควรมีการกำหนดกลยุทธ์การบริหารวิชาการร่วมกันโดยน้อมนำพระบรมราโชบายด้านการศึกษามาใช้ในการปลูกฝังผู้เรียน และนพดล สังข์ทอง (2564) กล่าวว่า สามารถนำพระบรมราโชบายด้านการศึกษามาบูรณาการเข้าไปในสาระวิชาที่รับผิดชอบและเชื่อว่าผู้ที่เป็นครู อาจารย์ทุกคนย่อมปลูกฝังลูกศิษย์ของตน เพื่อพัฒนาเด็กไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษากลยุทธ์การบริหารวิชาการตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานศึกษาธิการภาค 3 เพื่อพัฒนากลยุทธ์อันเป็นแนวทางเชิงรุกในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ เป็นคนดี มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้ผู้เรียน น้อมนำพระบรมราโชบายมาใส่เกล้าฯ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ประเมินและวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการบริหารวิชาการตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานศึกษาธิการภาค 3
2. เพื่อพัฒนากลยุทธ์การบริหารวิชาการตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานศึกษาธิการภาค 3
3. เพื่อประเมินกลยุทธ์การบริหารวิชาการตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานศึกษาธิการภาค 3

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทบทวนแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา และพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ได้นำมากำหนดกรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษาวิจัยได้ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ โรงเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1–6 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานสำนักงานศึกษาธิการภาค 3 จำนวน 87 โรงเรียน ประกอบด้วยโรงเรียนในจังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 29 โรงเรียน จังหวัดราชบุรี จำนวน 26 โรงเรียนและจังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 32 โรงเรียน โดยมีผู้บริหารสถานศึกษา 251 คน และครู

4,703 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 4,954 คน ได้กลุ่มตัวอย่างคือผู้บริหารและครู จำนวน 371 คน จากสูตรของ Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% (อนุวัติ คูณแก้ว, 2562) โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จากประชากรทั้งหมด 4,954 คน (สำนักงานสำนักงานศึกษาธิการภาค 3, 2564) (ดังตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 กลุ่มตัวอย่างจากประชากรที่ใช้ในการวิจัย

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา	จำนวนประชากร (โรงเรียน)	จำนวนประชากร(คน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)
กาญจนบุรี	29	1,639	124
ราชบุรี	26	1,472	110
สุพรรณบุรี	32	1,843	137
รวม	**87**	**4,954**	**371**

ผู้ทรงคุณวุฒิสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 9 คน ดังนี้ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารการศึกษา จำนวน 2 คน ด้านการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 2 คน ด้านพระบรมราโชบายด้านการศึกษา จำนวน 2 คน และผู้แทนจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี ราชบุรี และสุพรรณบุรี จำนวน 3 คน

ผู้ทรงคุณวุฒิในการสนทนากลุ่ม (Focus Group) จำนวน 13 คน ดังนี้ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการพัฒนากลยุทธ์ จำนวน 1 คน ด้านการบริหารการศึกษา จำนวน 3 คน ด้านการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 3 คน ด้านพระบรมราโชบายด้านการศึกษา จำนวน 2 คน ผู้แทนจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี ราชบุรี และสุพรรณบุรี จำนวน 3 คน และผู้แทนจากสำนักงานสำนักงานศึกษาธิการภาค 3 จำนวน 1 คน

เครื่องมือในการวิจัย

1. แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ แบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ ประกอบด้วย ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

2. แบบสัมภาษณ์เชิงลึกกลยุทธ์การบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา ได้แก่ 1) ท่านมีกลยุทธ์ในการบริหารวิชาการอย่างไรเพื่อให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง 2) ท่านมีกลยุทธ์ในการบริหารวิชาการอย่างไรเพื่อให้ผู้เรียนมีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง– มีคุณธรรม 3) ท่านมีกลยุทธ์ในการบริหารวิชาการอย่างไรเพื่อให้ผู้เรียนมีงานทำ–มีอาชีพ 4) ท่านมีกลยุทธ์ในการบริหารวิชาการอย่างไรเพื่อให้ผู้เรียนเป็นพลเมืองที่ดี

3. แบบสรุปประเด็นในการสนทนากลุ่ม และแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม

4. แบบประเมินกลยุทธ์ แบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ ประเมินความเป็นไปได้ ความเหมาะสม ความเป็นประโยชน์ และความถูกต้อง

การทดสอบเครื่องมือวิจัย

1. แบบสอบถาม มีกระบวนการดังนี้

1.1 นำแบบสอบถาม ซึ่งเป็นเครื่องมือการวิจัยไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความครอบคลุมและความถูกต้องของเนื้อหารวมทั้งให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม

1.2 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ตรวจสอบ ความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามแต่ละข้ออยู่ในช่วงระหว่าง 0.60 – 1.00 ซึ่งเกณฑ์ผ่านอยู่ที่ 0.50 (ภัทราวดี มากมี, 2562)

1.3 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจจากผู้ทรงคุณวุฒิที่แก้ไขเรียบร้อยและปรับปรุงให้สมบูรณ์ แล้วไปเก็บตัวอย่าง (Try Out) กับผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดนครปฐม จำนวน 30 คน แล้วนำมาทดสอบหาค่าความเที่ยง (Reliability) โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค ได้ผลเท่ากับ 0.99

2. แบบสัมภาษณ์เชิงลึก มีกระบวนการในการตรวจสอบคุณภาพจากอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ โดยนำมาปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาแบบสัมภาษณ์เชิงลึกให้ถูกต้องเหมาะสมตามเนื้อหาจึงนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล

3. แบบสรุปประเด็นในการสนทนากลุ่ม และแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม มีกระบวนการในการตรวจสอบคุณภาพจากอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อใช้สรุปประเด็นในการสนทนากลุ่ม และใช้บันทึกการสนทนากลุ่ม

4. แบบประเมินกลยุทธ์ มีกระบวนการในการตรวจสอบคุณภาพจากอาจารย์ที่ปรึกษา โดยนำมาปรับปรุงแก้ไขและพัฒนา ให้ถูกต้องเหมาะสมตามเนื้อหาจึงนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมิน

การวิเคราะห์ข้อมูล

แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ใช้การหาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$)

แบบสัมภาษณ์เชิงลึกกลยุทธ์การบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา แบบสรุปประเด็นในการสนทนากลุ่ม และแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม ใช้ฐานนิยม (Mode) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

แบบประเมินกลยุทธ์ ใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ประเมินและวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการบริหารวิชาการตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานศึกษาธิการภาค 3

สภาพปัจจุบันของการบริหารวิชาการตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา โดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาหลักสูตร และด้านการวัดและประเมินผล ตามลำดับ

การบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนรู้โดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) มีการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง 2) มีการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองที่ดี 3) มีการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง–มีคุณธรรม และ 4) มีการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีงานทำ–มีอาชีพ

การบริหารวิชาการด้านการพัฒนาหลักสูตรโดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) มีการออกแบบหลักสูตรที่มีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง–มีคุณธรรม 2) มีการออกแบบหลักสูตรที่มีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง 3) มีการออกแบบหลักสูตรที่มีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองที่ดี และ 4) มีการออกแบบหลักสูตรที่มีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้มีงานทำ–มีอาชีพ

การบริหารวิชาการด้านการวัดและประเมินผลโดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) มีการวัดและประเมินผลผู้เรียนให้เป็นพลเมืองที่ดี 2) มีการวัดและประเมินผลผู้เรียนให้มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง 3) มีการวัดและประเมินผลผู้เรียนให้มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง–มีคุณธรรม และ 4) มีการวัดและประเมินผลผู้เรียนให้มีงานทำ–มีอาชีพ

สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา โดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาหลักสูตร และด้านการวัดและประเมินผล ตามลำดับ

การบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนรู้ โดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) มีการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง–มีคุณธรรม 2) มีการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีงานทำ–มีอาชีพ 3) มีการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง และ 4) มีการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองที่ดี

การบริหารวิชาการด้านการพัฒนาหลักสูตรโดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) มีการออกแบบหลักสูตรที่มีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง–มีคุณธรรม 2) มีการออกแบบหลักสูตรที่มีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็น

พลเมืองที่ดี 3) มีการออกแบบหลักสูตรที่มีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้มีงานทำ–มีอาชีพ และ 4) มีการออกแบบหลักสูตรที่มีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง

การบริหารวิชาการด้านการวัดและประเมินผลโดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) มีการวัดและประเมินผลผู้เรียนให้มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง–มีคุณธรรม และมีการวัดและประเมินผลผู้เรียนให้เป็นพลเมืองที่ดี 2) มีการวัดและประเมินผลผู้เรียนให้มีงานทำ–มีอาชีพ และ3) มีการวัดและประเมินผลผู้เรียนให้มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง

ความต้องการจำเป็นในการบริหารวิชาการตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา พบว่าด้านที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นเรียงตามลำดับ ดังนี้ ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการจัดการเรียนรู้ และด้านการพัฒนาหลักสูตร

การบริหารวิชาการด้านการวัดและประเมินผล มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) สถานศึกษาต้องมีการวัดและประเมินผลผู้เรียนให้มีงานทำ–มีอาชีพ 2) สถานศึกษาต้องมีการวัดและประเมินผลผู้เรียนให้มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง–มีคุณธรรม 3) สถานศึกษาต้องมีการวัดและประเมินผลผู้เรียนให้มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง และ 4) สถานศึกษาต้องมีการวัดและประเมินผลผู้เรียนให้เป็นพลเมืองที่ดี

การบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนรู้ มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) สถานศึกษาต้องมีการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีงานทำ–มีอาชีพ 2) สถานศึกษาต้องมีการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง–มีคุณธรรม 3) สถานศึกษาต้องมีการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองที่ดี และ 4) สถานศึกษาต้องมีการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง

การบริหารวิชาการด้านการพัฒนาหลักสูตร มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) สถานศึกษาต้องมีการออกแบบหลักสูตรที่มีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้มีงานทำ–มีอาชีพ 2) สถานศึกษาต้องมีการออกแบบหลักสูตรที่มีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองที่ดี 3) สถานศึกษาต้องมีการออกแบบหลักสูตรที่มีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง–มีคุณธรรม และ 4) สถานศึกษาต้องมีการออกแบบหลักสูตรที่มีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 พัฒนากลยุทธ์การบริหารวิชาการตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานศึกษาธิการภาค 3

จากการประเมินและวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็น และผลการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน ได้ผลการวิจัยและพัฒนากลยุทธ์การบริหารวิชาการตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์หลัก 12 กลยุทธ์รอง และ 32 วิธีดำเนินการ (ดังตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 กลยุทธ์การบริหารวิชาการตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานศึกษาธิการภาค 3

กลยุทธ์หลัก	กลยุทธ์รอง	วิธีดำเนินการ
1. ด้านการวัดและประเมินผล	1.1 วางแผนการวัดและประเมินผลผู้เรียนให้มีงานทำ–มีอาชีพ	1.1.1 วางแผนการวัดและประเมินผลจากโครงการในโรงเรียน เช่น โครงการด้านดนตรี ด้านกีฬา และด้านอาชีพ 1.1.2 วางแผนการวัดและประเมินผลร่วมกับชุมชน 1.1.3 สังเกตพฤติกรรมทักษะการทำงานของผู้เรียนร่วมกับชุมชน
	1.2 พัฒนาการวัดและประเมินผลผู้เรียนให้มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง–มีคุณธรรม	1.2.1 ส่งเสริมโรงเรียนสุจริต โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. 1.2.2 ส่งเสริมให้ผู้เรียนบันทึกความดี และให้รางวัล สำหรับผู้เรียนที่ทำความดีอย่างสม่ำเสมอ 1.2.3 ประเมินจากผลงานของผู้เรียน การสังเกตพฤติกรรมจากคุณลักษณะอันพึงประสงค์
	1.3 ติดตามการวัดและประเมินผลผู้เรียนให้มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง	1.3.1 ให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อบ้านเมือง 1.3.2 ผู้สอนรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อบ้านเมือง พร้อมให้ข้อเสนอแนะ และข้อมูลสะท้อนกลับ 1.3.3 สังเกตผู้เรียน สัมภาษณ์ เปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง และชุมชนเป็นผู้ประเมิน
	1.4 ปรับปรุงการวัดและประเมินผลผู้เรียนให้เป็นพลเมืองที่ดี	1.4.1 ระดมความคิดและให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการเป็นพลเมืองที่ดี 1.4.2 จัดเสวนานำเสนอนวัตกรรมสร้างสรรค์คนดี 1.4.3 ประเมินผลโดยใช้เครื่องมือที่หลากหลายตามสภาพจริงตามความเหมาะสม
2. ด้านการจัดการเรียนรู้	2.1 วางแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีงานทำ–มีอาชีพ	2.1.1 จัดการเรียนรู้ตามความสนใจของผู้เรียนในทักษะอาชีพ 2.1.2 จัดการเรียนรู้โดยเน้นลงมือปฏิบัติ ฝึกงานนอกสถานที่ เน้นกิจกรรมนอกห้องเรียน เน้นการเรียนรู้จากสถานที่จริง 2.1.3 พัฒนาความรู้โดยการเชิญวิทยากรอบรม
	2.2 ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนา	2.2.1 แทรกหลักคิดคุณธรรมจริยธรรม สู่การจัดการเรียนรู้อบรมผู้เรียนปลูกฝังคุณธรรมที่ดี

ตารางที่ 2 กลยุทธ์การบริหารวิชาการตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานศึกษาธิการภาค 3 (ต่อ)

กลยุทธ์หลัก	กลยุทธ์รอง	วิธีดำเนินการ
	ผู้เรียนให้มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง–มีคุณธรรม	2.2.2 มีการนิเทศภายในกระตุ้นการจัดกิจกรรมปลูกฝังคุณธรรม ที่ดีงาม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ให้แก่ผู้เรียน
	2.3 ตรวจสอบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองที่ดี	2.3.1 ฝึกให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง 2.3.2 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ควบคู่คุณธรรม จริยธรรม โดยจัดกิจกรรมจิตอาสา จัดค่าย เพื่อฝึกให้ผู้เรียนรู้รับผิดชอบในหน้าที่ตนเอง
	2.4 ต่อยอดการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง	2.4.1 จัดกิจกรรมบูรณาการกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของสถาบันหลักของชาติ เช่น วันสำคัญ พิธีสำคัญ เป็นต้น 2.4.2 จัดให้มีการศึกษาวัฒนธรรมประเพณี ในจังหวัดเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรักถิ่นฐาน 2.4.3 ส่งเสริมทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง กับกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ผ่านกิจกรรมจิตอาสา ทัศนศึกษา และการเชิญวิทยากร
3. ด้านการพัฒนาหลักสูตร	3.1 วางแผนการออกแบบหลักสูตรที่มีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้มีงานทำ–มีอาชีพ	3.1.1 รวบรวมข้อมูลจากกลุ่มอาชีพต่าง ๆ 3.1.2 วางแผนให้หลักสูตรมีรายวิชาที่พัฒนาการทำงานสู่การสร้างอาชีพ 3.1.3 พัฒนาหลักสูตรด้านวิชาชีพระยะสั้นให้สอดคล้องกับบริบทโรงเรียน
	3.2 พัฒนาการออกแบบหลักสูตรที่มีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองที่ดี	3.2.1 จัดให้มีลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด นักศึกษาวิชาทหาร 3.2.2 จัดให้มีวิชาหน้าที่พลเมือง 3.2.3 หลักสูตรทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ควรส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้กับผู้เรียน
	3.3 ตรวจสอบการออกแบบหลักสูตรที่มีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้มี	3.3.1 ส่งเสริมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้ตระหนักเห็นความสำคัญในการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง–มีคุณธรรม 3.3.2 พัฒนาหลักสูตรโดยแทรกหลักการทรงงาน หลักคุณธรรม หลักการมีส่วนร่วม บ้าน วัด โรงเรียน

ตารางที่ 2 กลยุทธ์การบริหารวิชาการตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานศึกษาธิการภาค 3 (ต่อ)

กลยุทธ์หลัก	กลยุทธ์รอง	วิธีดำเนินการ
	พื้นฐานชีวิตที่มั่นคง–มีคุณธรรม 3.4 ปรับปรุงการออกแบบหลักสูตรที่มีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง	3.4.1 รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่มีความสำคัญและนำข้อมูลเหล่านั้นมาประยุกต์ในการปรับปรุงหลักสูตร 3.4.2 พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษากำหนดนโยบายปลูกฝังคุณธรรมนำมาประยุกต์ใช้ในเชิงบูรณาการ

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 3 ประเมินกลยุทธ์การบริหารวิชาการตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานศึกษาธิการภาค 3

ผลการประเมินกลยุทธ์หลัก มีความเป็นไปได้ ความเหมาะสม ความเป็นประโยชน์ ความถูกต้อง อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ผลการประเมินกลยุทธ์รอง ในภาพรวมมีความเหมาะสมและความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด มีความเป็นไปได้และความถูกต้องอยู่ในระดับมาก ผลการประเมินวิธีดำเนินการ ในภาพรวมมีความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด มีความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความถูกต้องอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ประเมินและวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการบริหารวิชาการตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานศึกษาธิการภาค 3

สภาพปัจจุบันในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากโรงเรียนมีการส่งเสริมให้ผู้เรียนร่วมกิจกรรมในวันสำคัญ มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม มีหลักสูตรวิชาชีพท้องถิ่น จัดกิจกรรมตามความถนัดหรือตามความสนใจของผู้เรียน สนับสนุนการฝึกงานการลงมือปฏิบัติ ปลูกฝังจิตอาสาผ่านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากโรงเรียนต้องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่เน้นนำพระบรมราโชบายด้านการศึกษาของ รัชกาลที่ 9-10 มาบูรณาการจัดกิจกรรมการสอนที่เน้นให้โรงเรียนส่งเสริมกิจกรรมที่พัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียน เชิญวิทยากรมาแนะแนวทางอาชีพต่าง ๆ สอดแทรกคุณธรรม

จริยธรรมในการจัดการเรียนการสอนทุกวิชา ควรมีหลักสูตรที่ส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเอง ปลูกฝังผู้เรียนให้เป็นพลเมืองที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศศิกิติยา เทพเสนา (2564) วิจัยเรื่อง กลยุทธ์การบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดทักษะการเป็น ผู้ประกอบการนวัตกรรม งานวิจัยของ ปะราลี อร่ามดวง (2563) เรื่องการพัฒนากลยุทธ์การบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามแนวคิดการเสริมสร้างความไว้วางใจ งานวิจัยของ อิฏฐิรา ทรงกิติพิศาล (2563) เรื่อง กลยุทธ์การบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดสมรรถนะภาวะผู้นำเชิงผู้ประกอบการ และงานวิจัยของ มนรัตน์ แก้วเกิด. (2562) เรื่องกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามแนวคิดความเป็นพลเมืองดิจิทัล ที่มีผลสภาพปัจจุบันในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ความต้องการจำเป็น พบว่าด้านที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นเรียงตามลำดับ ดังนี้ ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการจัดการเรียนรู้ และด้านการพัฒนาหลักสูตร เนื่องจากโรงเรียนมัธยมศึกษาในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานศึกษาธิการภาค 3 เมื่อรับนโยบายแล้วไม่ทราบวิธีดำเนินการวัดและประเมินผล หรือในแต่ละโรงเรียนก็จะมีการวัดและประเมินผลที่แตกต่างกันไปตามความเข้าใจของผู้บริหารและครูแต่ละคน จึงมีความจำเป็นต้องการทราบถึงกลยุทธ์ วิธีดำเนินการเพื่อวัดการมีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง การมีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง–มีคุณธรรม การมีงานทำ–มีอาชีพ และการเป็นพลเมืองที่ดี รองลงมาคือด้านการจัดการเรียนรู้โดยครูส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจและยังไม่เห็นภาพของการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง–มีคุณธรรม มีงานทำ–มีอาชีพ และเป็นพลเมืองที่ดี และลำดับสุดท้ายคือด้านการพัฒนาหลักสูตร โรงเรียนยังขาดความเข้าใจในการพัฒนาหลักสูตรคือไม่ทราบวิธีดำเนินการในการจัดทำหักสูตรสถานศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนเกิดทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง–มีคุณธรรม มีงานทำ–มีอาชีพ และเป็นพลเมืองที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอารีย์วรรณ สุทธิพงศ์พันธ์ (2560) และอานนท์ ธิติคุณากร (2562) โดยผลการวิจัยพบว่า ด้านการวัดและประเมินผล เป็นด้านที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด รองลงมาคือ ด้านการจัดการเรียนการสอนและด้านการพัฒนาหลักสูตรตามลำดับ

2.พัฒนากลยุทธ์การบริหารวิชาการตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานศึกษาธิการภาค 3

กลยุทธ์หลักที่ 1 ด้านการวัดและประเมินผล จากผลการวิจัย พบว่า การบริหารวิชาการด้านการวัดและประเมินผลมีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด และจัดให้มีการวัดและประเมินผลตามลำดับดังนี้1) วัดและประเมินผลผู้เรียนให้มีงานทำ–มีอาชีพ โดยประเมินผลจากชุมชนและสังเกตพฤติกรรมทักษะการทำงานของผู้เรียน 2) การวัดและประเมินผลผู้เรียนให้มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง–มีคุณธรรม โดยประเมินจากผลงานของผู้เรียน การสังเกตพฤติกรรมจากคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เปิดโอกาสให้

ผู้ปกครองและชุมชนประเมิน 3) การวัดและประเมินผลผู้เรียนให้มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง โดยการสังเกตผู้เรียน การสัมภาษณ์ พร้อมรับฟังข้อเสนอแนะ ข้อมูลสะท้อนกลับและปรับปรุง 4) วัดและประเมินผลผู้เรียนให้เป็นพลเมืองที่ดี ประเมินผลโดยใช้เครื่องมือที่หลากหลายตามสภาพจริงตามความเหมาะสม สอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2560) ที่ระบุเป้าหมายและตัวชี้วัดข้อที่ 5 เรื่องระบบและกลไกการวัด การติดตามและประเมินผลมีประสิทธิภาพ ได้แก่ 1) มีระบบและกลไกการทดสอบ การวัดและประเมินความรู้ ทักษะ และสมรรถนะของผู้เรียนทุกระดับการศึกษาและทุกกลุ่มเป้าหมายที่มีประสิทธิภาพ 2) มีระบบติดตามประชากรวัยเรียนที่ขาดโอกาสหรือไม่ได้รับการศึกษา และผู้เรียนที่มีแนวโน้มจะออกกลางคัน 3) จำนวนการเข้าใช้บริการคลังข้อสอบเพื่อการวัดผลการเรียนรู้ตามมาตรฐานหลักสูตรและมาตรฐาน วิชาชีพ จำแนกตามหลักสูตรและระดับชั้นเรียนเพิ่มขึ้น และ 4) จำนวนผู้เรียนที่ศึกษา เรียนรู้ อบรม ทั้งด้านวิชาการและด้านอาชีพตามหลักสูตรและเข้ารับการทดสอบและประเมินผล

กลยุทธ์หลักที่ 2 ด้านการจัดการเรียนรู้ จากผลการวิจัย พบว่า การบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนรู้มีความต้องการจำเป็นเป็นอันดับรองลงมาจากการบริหารวิชาการด้านการวัดและประเมินผล และจัดให้มีการจัดการเรียนรู้ตามลำดับดังนี้ 1) จัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีงานทำ–มีอาชีพ โดยจัดการเรียนรู้ตามความสนใจของผู้เรียนโดยเน้นลงมือปฏิบัติ ทำกิจกรรมนอกห้องเรียน เรียนรู้จากสถานที่จริง 2) จัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง–มีคุณธรรม โดยแทรกหลักคิดคุณธรรมจริยธรรม สู่การจัดการเรียนรู้อบรมผู้เรียนปลูกฝังคุณธรรมที่ดี 3) จัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองที่ดี โดยจัดกิจกรรมจิตอาสา จัดค่าย เพื่อฝึกให้ผู้เรียนรู้รับผิดชอบในหน้าที่ตนเอง 4) จัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง โดยส่งเสริมทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง กับกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ผ่านกิจกรรมจิตอาสา ทัศนศึกษา และการเชิญวิทยากรอบรมให้ความรู้ และสอดคล้องกับทรรศนะของสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2563) ที่มุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพและคุณภาพผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาให้ได้รับการพัฒนาทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา มีวินัย และทักษะ ที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 โดยมีแนวทางการดำเนินงานให้สถานศึกษาส่งเสริมครูให้จัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านกิจกรรมการปฏิบัติจริง (Active Learning)

กลยุทธ์หลักที่ 3 ด้านการพัฒนาหลักสูตร จากผลการวิจัย พบว่า การบริหารวิชาการด้านการพัฒนาหลักสูตร มีความต้องการจำเป็นเป็นอันดับสุดท้าย และจัดให้มีการพัฒนาหลักสูตรตามลำดับดังนี้ 1) ออกแบบหลักสูตรที่มีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้มีงานทำ–มีอาชีพ โดยพัฒนาหลักสูตรด้านวิชาชีพระยะสั้นให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา 2) ออกแบบหลักสูตรที่มีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองที่ดี โดยจัดหลักสูตรให้มีกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน วิชาหน้าที่พลเมือง และแทรกคุณธรรม จริยธรรม 3) ออกแบบหลักสูตรที่มีจุดมุ่งหมายในการพัฒนา

ผู้เรียนให้มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง–มีคุณธรรม โดยพัฒนาหลักสูตรแทรกหลักการทรงงาน หลักคุณธรรม หลักการมีส่วนร่วม บ้าน วัด โรงเรียน 4) ออกแบบหลักสูตรที่มีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง โดยพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษากำหนดนโยบายปลูกฝังคุณธรรมนำมาประยุกต์ใช้ในเชิงบูรณาการ สอดคล้องกับอมรรัตน์ ศรีพอ (2561) กล่าวว่า หลักสูตร คือ แผนหรือแนวทางหรือข้อกำหนดของการจัดการศึกษาอันประกอบด้วยประมวลวิชาที่เรียน จุดประสงค์ที่นำไปปฏิบัติ สอดคล้องกับ กิตติชัย สุธาสิโนบล (2562) และสุกัญญา แช่มช้อย (2565) กล่าวว่า การออกแบบหลักสูตรต้องเปลี่ยนแปลงตามสภาพแวดล้อมภายนอกที่เปลี่ยนแปลงไป และความต้องการของสังคม ดังนั้นสิ่งสำคัญคือผู้บริหารควรเน้นหลักสูตรที่พัฒนาผู้เรียนให้เกิดทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง–มีคุณธรรม มีงานทำ–มีอาชีพ และเป็นพลเมืองที่ดีในสังคม

3. ประเมินกลยุทธ์การบริหารวิชาการตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานศึกษาธิการภาค 3

การประเมินกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานศึกษาธิการภาค 3 ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์หลัก 12 กลยุทธ์รอง และ 32 วิธีดำเนินการ โดยผลประเมินกลยุทธ์พบว่า มีความเป็นไปได้ ความเหมาะสม ความเป็นประโยชน์ และความถูกต้อง อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด สอดคล้องกับการวิจัยของอิฏฐิรา ทรงกิติพิศาล (2563) ได้กลยุทธ์การบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดสมรรถนะภาวะผู้นำเชิงผู้ประกอบการ 4 กลยุทธ์หลัก 8 กลยุทธ์รอง และ 38 วิธีดำเนินการ ผลการประเมินความเป็นไปได้และความเหมาะสมอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด สอดคล้องกับการวิจัยของปะราลี อร่ามดวง (2563) ได้กลยุทธ์การบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามแนวคิดการเสริมสร้างความไว้วางใจ 4 กลยุทธ์หลัก 7 กลยุทธ์รอง 24 วิธีดำเนินการ ผลการประเมินความเป็นไปได้และความเหมาะสมอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด และสอดคล้องกับการวิจัยของนันทนา ชมชื่น. (2563) ได้กลยุทธ์การบริหารวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาตาม แนวคิดความเป็นพลเมืองโลก 4 กลยุทธ์หลัก 9 กลยุทธ์รอง 32 วิธีดำเนินการ ผลการประเมินความเป็นไปได้และความเหมาะสมอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุดเช่นกัน

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. หน่วยงานระดับนโยบาย เช่น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรมีนโยบายและมาตรการสนับสนุนการวัดและประเมินผล เพื่อให้สามารถวัดและประเมินผลพระบรมราโชบายด้านการศึกษาให้แก่ผู้เรียน 4 ด้าน ประกอบด้วย มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง–มีคุณธรรม มีงานทำ–มีอาชีพ และเป็นพลเมืองที่ดี ได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม ก้าวทันต่อโลกและต่อเทคโนโลยี นำไปสู่พฤติกรรมที่ผู้เรียนปฏิบัติจริง โดยทางสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรพัฒนา

เครื่องมือการวัดและประเมินผล และให้โรงเรียนรายงานผลการนำผลการการวัดและประเมินผลไปใช้อย่างต่อเนื่อง

2. โรงเรียนมัธยมศึกษาที่จะนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติอาจมีการปรับวิธีการดำเนินการให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน เนื่องจากการนำเสนอผลการวิจัยในครั้งนี้ เป็นการนำเสนอกลยุทธ์ที่ตอบสนองต่อผลการวิจัยที่พบในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานศึกษาธิการภาค 3 ทั้งนี้ผู้บริหารโรงเรียนอาจจะต้องดำเนินการศึกษาความต้องการจำเป็นของผู้เรียนในโรงเรียนก่อน แล้วจึงดำเนินการกำหนดแนวปฏิบัติการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา

ข้อเสนอแนะการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยและพัฒนานโยบายในการขับเคลื่อนการบริหารวิชาการในการพัฒนาผู้เรียนให้มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง–มีคุณธรรม มีงานทำ–มีอาชีพ และเป็นพลเมืองที่ดี สำหรับผู้เรียนทุกระดับ เช่น ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย เนื่องจากผู้เรียนแต่ละช่วงวัย มีบริบทการดำรงชีวิตที่แตกต่างกัน

2. ควรมีการศึกษาวิจัยและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้ผู้เรียนมีมีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง–มีคุณธรรม มีงานทำ–มีอาชีพ และเป็นพลเมืองที่ดี

3. ควรมีการศึกษาวิจัยติดตามผลการพัฒนาครูเรื่องการสอนให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง–มีคุณธรรม มีงานทำ–มีอาชีพและเป็นพลเมืองที่ดีอย่างมีคุณภาพ

เอกสารอ้างอิง

กิตติชัย สุธาสิโนบล. (2562). หลักสูตรการเรียนรู้แบบดิจิทัล. วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์, 20(1), 200–211.

นพดล สังข์ทอง. (2564). พัฒนาเด็กไทยในรัชกาลที่ 10 เล่มที่ 1 บ้านเมืองไทยนี้ดี. กรุงเทพฯ: สถาพรบุ๊คส์.

นพดล สังข์ทอง. (2564). พัฒนาเด็กไทยในรัชกาลที่ 10 เล่มที่ 2 ชีวิตที่มีคุณธรรม. กรุงเทพฯ: สถาพรบุ๊คส์.

นพดล สังข์ทอง. (2564). พัฒนาเด็กไทยในรัชกาลที่ 10 เล่มที่ 3 ดำรงชีพสุจริต. กรุงเทพฯ: สถาพรบุ๊คส์.

นพดล สังข์ทอง. (2564). พัฒนาเด็กไทยในรัชกาลที่ 10 เล่มที่ 4 พลเมืองจิตอาสา. กรุงเทพฯ: สถาพรบุ๊คส์.

นันทนา ชมชื่น. (2563**). กลยุทธ์การบริหารวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาตาม แนวคิดความเป็นพลเมืองโลก.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต บริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปะราลี อร่ามดวง. (2563). **การพัฒนากลยุทธ์การบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามแนวคิดการเสริมสร้างความไว้วางใจ.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต บริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภัทราวดี มากมี. (2562). **กระบวนการวิจัยสำหรับนักวิจัยมืออาชีพ (Research Process for Professional Researchers)**. ชลบุรี: เอ.พี. บลูปริ้นท์.

มนรัตน์ แก้วเกิด. (2562). **กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดความเป็นพลเมืองดิจิทัล.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต บริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วัชราภรณ์ อมรศักดิ์. (2563). **นวัตกรรมการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดการนำสะเต็มศึกษาไปใช้ในชีวิตจริง**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต บริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศศิกิติยา เทพเสนา. (2564). **กลยุทธ์การบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดทักษะการเป็น ผู้ประกอบการนวัตกรรม.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต บริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สายถวิล แซ่ฮ่ำ. (2564). **กลยุทธ์การบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดความกล้าหาญอดทน: พลังของความใฝ่ฝันและความบากบั่นพากเพียร**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต บริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). **มาตรฐานการปฏิบัติงานโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. 2560 (ปรับปรุง พ.ศ. 2562).** กรุงเทพมหานคร: สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย.

สำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563**). นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564–2565**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560–2579.** กรุงเทพมหานคร: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). **สภาวะการศึกษาไทยปี 2560/2561 ฐานข้อมูลกับการบรรลุตามเป้าหมายแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560–2579.** กรุงเทพมหานคร:บริษัท 21 เซ็นจูรี่จำกัด.

สำนักงานสำนักงานศึกษาธิการภาค 3. (2562). **รายงานผลการส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานตามพระบรมรา โชบายด้านการศึกษาสู่การปฏิบัติในพื้นที่ สำนักงานสำนักงานศึกษาธิการภาค 3.** ราชบุรี: สำนักงานสำนักงานศึกษาธิการภาค 3.

สำนักงานสำนักงานศึกษาธิการภาค 3. (2563). **รายงานผลการดำเนินงานโครงการสร้างและส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีตามรอยยุคลบาทด้านการศึกษาสู่การปฏิบัติ สำนักงานสำนักงานศึกษาธิการภาค 3 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563.** ราชบุรี: สำนักงานศึกษาธิการภาค 3.

สำนักงานสำนักงานศึกษาธิการภาค 3. (2564). **รายงานผลการดำเนินงานโครงการสร้างและส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีตามรอยยุคลบาทด้านการศึกษาสู่การปฏิบัติ สำนักงานสำนักงานศึกษาธิการภาค 3 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564.** ราชบุรี: สำนักงานสำนักงานศึกษาธิการภาค 3.

สุกัญญา แช่มช้อย. (2565). **การบริหารวิชาการที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคพลิกผัน.** กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุชาติ หูทิพย์, พิภพ วชังเงิน และทนง ทองภูเบศร์. (2566). *กรอบแนวคิดการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดเชิงนวัตกรรม*. **Journal of Administrative and Management Innovation,** 11(1), 95–103.

อนุวัติ คูณแก้ว. (2562). **สถิติเพื่อการวิจัย.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อมรรัตน์ ศรีพอ. (2561). **กลยุทธ์การบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชนตามแนวคิด ทักษะความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต บริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อานนท์ ธิติคุณากร. (2562). **กลยุทธ์การบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดการพัฒนาทักษะสำหรับเศรษฐกิจสีเขียว.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต บริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อารีย์วรรณ สุทธิพงศ์พันธ์. (2560). **กลยุทธ์การบริหารวิชาการโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าตามแนวคิดคุณลักษณะความเป็นผู้นำทางทหารและความมั่นคงของชาติในศตวรรษที่ 21.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต บริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อิฏฐิรา ทรงกิติพิศาล. (2563). **กลยุทธ์การบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดสมรรถนะภาวะผู้นำเชิงผู้ประกอบการ.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต บริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Inga, E., Inga, J., Cárdenas, J., & Cárdenas, J. (2021). **Planning and Strategic Management of Higher Education Considering the Vision of Latin America**. Education Sciences, 11(188), 1-15.

การบริหารความเสี่ยงที่มีผลต่อการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในเขตกรุงเทพมหานคร

Risk Management Affecting SMEs Performance in Bangkok Metropolis

ดวงกมล ชาลีกุล
นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
E-mail: duangkamon-c@rmutp.ac.th
อนงค์ ไต่วัลย์
อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
E-mail: anong.t@rmutp.ac.th
Duangkamon Chaleekul
Student, Master of Business Administration, Faculty of Business Administration,
Rajamangala University of Technology Phra Nakhon
Anong Taiwan
Lecturer, Faculty of Business Administration,
Rajamangala University of Technology Phra Nakhon

รับเข้า : 26 พฤษภาคม 2566 **แก้ไข :** 26 มิถุนายน 2566 **ตอบรับ :** 27 มิถุนายน 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาความแตกต่างทางลักษณะส่วนบุคคลของผู้บริหารหรือเจ้าของกิจการที่มีผลต่อการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตกรุงเทพมหานคร 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารความเสี่ยงกับผลการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตกรุงเทพมหานคร 3) เพื่อศึกษาการบริหารความเสี่ยงที่มีผลต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตกรุงเทพมหานคร โดยเก็บข้อมูลจากผู้บริหารหรือเจ้าของกิจการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (ธุรกิจบริการ) ที่จดทะเบียนนิติบุคคลในเขตกรุงเทพมหานครในปี พ.ศ. 2564 จำนวน 400 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัย พบว่า ลักษณะส่วนบุคคล ด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีผลต่อการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตกรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การบริหารความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ ด้านการเงิน ด้านการปฏิบัติงาน ด้านการปฏิบัติตามระเบียบและกฎหมาย มีความสัมพันธ์กับการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตกรุงเทพมหานคร มีการบริหารความเสี่ยงในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และการบริหารความเสี่ยง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านกลยุทธ์ ด้านการเงิน ด้านการปฏิบัติงาน ด้านการปฏิบัติตามระเบียบและกฎหมาย มีการบริหารความเสี่ยงอยู่ในระดับมาก และมีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตกรุงเทพมหานคร โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันในระดับความสัมพันธ์สูง สรุปได้ว่าการบริหารความเสี่ยงมีความสัมพันธ์เชิงบวก และมีผลต่อการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: การบริหารความเสี่ยง การดำเนินงาน ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

ABSTRACT

The purposes of the research were 1) to study the differences personal characteristics executives or owners affecting the performance of small and medium enterprises (SMEs) in Bangkok Metropolis, 2) to study the relationship between risk management with the performance of SMEs in Bangkok Metropolis, and 3) to investigate the risk management affecting the performance of SMEs in Bangkok Metropolis. Data were collected from 400 executives or owners of small and medium enterprises (service businesses) registered as juristic persons in the areas of Bangkok in the year 2021. The research tool was a questionnaire. Data were analyzed using percentage, mean, and standard deviation, two independent sampling tests (t-test): one-way analysis of variance (ANOVA): Pearson's correlation coefficient, and multiple regression analysis.

The results showed that the personal characteristics with different in terms of gender, age and education had indifferent effects on the performance of SMEs in Bangkok Metropolis at a statistically significant level of .05. Strategic, financial, operational, regulatory, and legal risk management correlated with the performance of SMEs in Bangkok Metropolis at a statistically significant level of .01. SMEs in Bangkok Metropolis had overall risk management at a high level. As for the risk

management in 4 areas, namely strategic, financial, operational, and legal and regulatory compliance, there was a high level of risk management as well as correlation with the performance of SMEs in Bangkok Metropolis in the same direction at a high level. It can be concluded that risk management has a positive relationship and affects the performance of SMEs in Bangkok Metropolis at a statistical significance level of .01.

Keywords: Risk Management, Performance, Small and Medium Enterprises (SMEs)

บทนำ

ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME: Small and Medium Enterprise) เป็นหน่วยธุรกิจที่มีจำนวนมากที่สุดของประเทศ รองรับและก่อให้เกิดการจ้างงานจำนวนมาก โดยในปี พ.ศ. 2562 ได้มีการประกาศใช้กฎกระทรวงกำหนดลักษณะของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. 2562 ได้ใช้เกณฑ์จำนวนการจ้างงานและรายได้ต่อปีเป็นเกณฑ์ในการแบ่งลักษณะของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ซึ่งสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ได้กำหนดลักษณะของธุรกิจรายย่อย เมื่อวันที่ 21 มกราคม พ.ศ. 2563 โดยให้ธุรกิจรายย่อยเป็นส่วนหนึ่งของธุรกิจขนาดย่อม (MSME: Micro, Small and Medium Enterprises) (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2563) ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเป็นธุรกิจที่ดำเนินการเกี่ยวกับการผลิตสินค้า การจัดจำหน่ายและการให้บริการ โดยผู้ประกอบการดำเนินธุรกิจด้วยตนเองและเป็นธุรกิจที่มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ เป็นภาคธุรกิจที่มีการเติบโตอย่างต่อเนื่องและมีความสำคัญในการกระตุ้นการลงทุนในประเทศ เนื่องจากธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีผู้ประกอบการรายใหม่เข้ามาลงทุนหรือประกอบธุรกิจมากขึ้น ทำให้เกิดการพัฒนาตนเองเพื่อให้กิจการดำเนินต่อไปและสามารถเติบโตเป็นผู้ประกอบการรายใหญ่ได้ในอนาคต (พิริยะ ผลพิรุฬ, 2556)

ภาพรวมสถานการณ์ MSME ของประเทศไทยในช่วงครึ่งแรกของปี พ.ศ. 2564 พบว่ามูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ หรือ Gross Domestic Product (GDP) ของ MSME ขยายตัวได้ร้อยละ 4.2 และมีสัดส่วนต่อ GDP ประเทศเท่ากับร้อยละ 34.5 แต่เมื่อเทียบกับในช่วงเดียวกันของปีก่อนจะพบว่าการฟื้นตัวยังช้ากว่าที่คาดไว้ โดยมีสาเหตุหลักมาจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือ COVID–19 ระลอกที่ 3 ที่เริ่มตั้งแต่ช่วงปลายไตรมาสแรกมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งการแพร่ระบาดของโรคมีความรุนแรงและกระจายเป็นวงกว้างมากกว่าการแพร่ระบาดที่ผ่านมา ขณะที่จำนวนผู้ได้รับการฉีดวัคซีนป้องกัน COVID-19 ของประเทศ มีอัตราค่อนข้างต่ำและเพิ่มขึ้นอย่างช้า ๆ รวมทั้งมาตรการล็อคดาวน์ที่ยังไม่ส่งผลต่อการควบคุม การแพร่ระบาดได้อย่างชัดเจน

จะทำให้สถานการณ์ของธุรกิจ MSME ในช่วงครึ่งหลังของปีมีแนวโน้มฟื้นตัวได้ช้ายิ่งขึ้น (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2564) จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID–19 ดังกล่าวเป็นเหตุการณ์ที่เหนือความคาดหมายไม่สามารถควบคุมได้ ทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชน รวมถึงผู้ประกอบการในธุรกิจต่าง ๆ ไม่ได้เตรียมการป้องกันจึงได้รับผลกระทบเป็นวงกว้างทั่วประเทศและทั่วโลก

จากสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปทำให้องค์กรทุกองค์กรล้วนมีความเสี่ยงเกิดขึ้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่าแต่ละองค์กรสามารถยอมรับความเสี่ยงได้มากน้อยเพียงใด การบริหารความเสี่ยงจึงเป็นเรื่องสำคัญต่อการดำเนินธุรกิจในปัจจุบันมาก เนื่องจากระบบบริหารความเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพจะช่วยให้องค์กรสามารถบริหารงานไปได้อย่างราบรื่น จึงทำให้ผู้ประกอบการหาเครื่องมือหรือกลยุทธ์มาปรับใช้ในองค์กร เพื่อเป็นการป้องกันความเสี่ยงหรือเหตุการณ์เชิงลบที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งการควบคุมภายใน และการบริหารความเสี่ยงตามแนวทางของ COSO (COSO Enterprise Risk Management-Integrated Framework) เป็นเครื่องมือที่หลาย ๆ องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนต่างให้การยอมรับและนำมาประยุกต์ใช้ เพื่อให้การดำเนินงานขององค์กรเกิดการกำกับดูแลกิจการที่ดี สร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เป็นการผลักดันให้องค์กรประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืน แสดงถึงมาตรฐานการจัดการการดำเนินงานขององค์กรที่มีประสิทธิภาพ สามารถนำพาองค์กรให้บรรลุวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายได้ (สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ, 2562) ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการบริหารความเสี่ยงในการประกอบธุรกิจอย่างมีประสิทธิภาพเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้ผู้ประกอบการสามารถลดความเสี่ยงลง และมีโอกาสในการแข่งขันหรือการทำกำไรเหนือกว่าคู่แข่งขันทางธุรกิจได้ (กฤษนิล เกียรติธนศักดิ์, 2562)

ทั้งนี้ ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการบริหารความเสี่ยงรวมถึงลักษณะส่วนบุคคลของผู้บริหาร พิจารณาจากเพศ อายุ การศึกษา ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติ พฤติกรรมหรือการตัดสินใจการกำหนดเป้าหมายและการบริหารงานในองค์กร หากผู้บริหารมีความรู้ ความสามารถ มีทักษะหลายด้าน และมีประสบการณ์ในการทำงานสูง จะช่วยให้องค์กรสามารถขับเคลื่อนธุรกิจให้เติบโตยิ่งขึ้น ทั้งนี้ ในการบริหารความเสี่ยงผู้บริหารควรตระหนักถึงกระบวนการที่ต้องปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องและต้องมีการทบทวนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นตลอดเวลา และผู้บริหารต้องเข้าใจด้วยว่าการบริหารความเสี่ยงนั้นไม่ใช่การกำจัดความเสี่ยงให้เป็นศูนย์แต่เป็นการลดความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้เท่านั้น (ศิลปพร ศรีจั่นเพชร, 2555)

ดังนั้น จากความสำคัญและประเด็นปัญหาข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการบริหารความเสี่ยงที่มีผลต่อการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารความเสี่ยงของกิจการ และมีระบบการดำเนินงานที่ดีมีประสิทธิภาพสามารถหลีกเลี่ยงเหตุการณ์หรือลดผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นได้ ซึ่งจะทำให้องค์กรสามารถเติบโต

ได้อย่างยั่งยืน นอกจากนี้ผลวิจัยที่ได้สามารถนำมาปรับประยุกต์ใช้กับองค์กรและเป็นแนวทางในการบริหารความเสี่ยงให้กับองค์กรอื่น ๆ หรือเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจที่จะศึกษาต่อไป

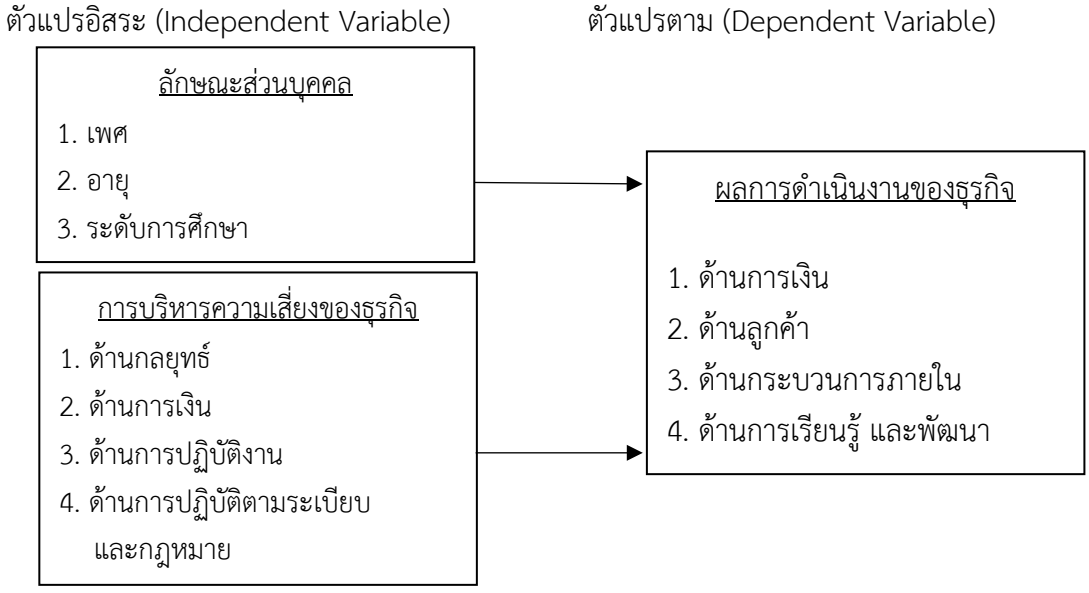
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความแตกต่างทางลักษณะส่วนบุคคลของผู้บริหารหรือเจ้าของกิจการที่มีผลต่อการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารความเสี่ยงกับผลการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาการบริหารความเสี่ยงที่มีผลต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตกรุงเทพมหานคร

สมมติฐานการวิจัย

1. ความแตกต่างทางลักษณะส่วนบุคคลของผู้บริหารหรือเจ้าของกิจการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตกรุงเทพมหานคร มีผลต่อการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตกรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน
2. การบริหารความเสี่ยงมีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตกรุงเทพมหานคร
3. การบริหารความเสี่ยงมีผลต่อการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตกรุงเทพมหานคร

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารหรือเจ้าของกิจการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (ธุรกิจบริการ) ที่จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลในเขตกรุงเทพมหานครในปี พ.ศ. 2564 จำนวน 10,662 ราย (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2564)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารหรือเจ้าของกิจการธุรกิจขนาดกลาง และ ขนาดย่อม (ธุรกิจบริการ) ที่จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลในเขตกรุงเทพมหานครในปี พ.ศ. 2564 ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดตัวอย่างตามวิธีของ Taro Yamane (1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 ราย โดยสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (Convenience Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) แบบปลายปิดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นการสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา โดยปรับปรุงมาจากงานวิจัยของศิริญา ตังนฤมิตร (2558) ลักษณะคำถามเป็นคำถามปลายปิดแบบให้เลือกตอบ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยง ได้แก่ ด้านกลยุทธ์ ด้านการปฏิบัติงาน ด้านการเงิน และด้านการปฏิบัติตามระเบียบและกฎหมาย โดยปรับปรุงมาจากแนวคิดของจิรพร สุเมธีประสิทธิ์ มัทธนา พิพิธเนาวรัตน์ และกิตติพันธ์ คงสวัสดิ์เกียรติ (2556) เป็นคำถามปลายปิดแบบให้เลือกตอบ ประกอบด้วยคำตอบย่อยแบ่งเป็น 5 ระดับ โดยใช้มาตราวัดประมาณค่า (Rating Scale) ตั้งแต่ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุดถึงระดับความคิดเห็นมากที่สุด (Likert, 1967)

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับผลการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตกรุงเทพมหานคร ได้แก่ ด้านลูกค้า ด้านการเงิน ด้านกระบวนการภายใน และด้านการเรียนรู้และพัฒนา โดยปรับปรุงมาจากแนวคิดของ Kaplan & Norton (1996) และงานวิจัยของศิริญา ตังนฤมิตร (2558) เป็นคำถามปลายปิดแบบให้เลือกตอบ ประกอบด้วยคำตอบย่อยแบ่งเป็น 5 ระดับ โดยใช้มาตราวัดประมาณค่า (Rating Scale) ตั้งแต่ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุดถึงระดับความคิดเห็นมากที่สุด (Likert, 1967)

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือพิจารณาความเที่ยงตรง (Validity) และความสอดคล้องของข้อคำถามโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ซึ่งได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item – Objective Congruence : IOC) รายข้อระหว่าง 0.67-1.00 ซึ่งค่า IOC ควรมีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ

0.5 จึงจะสามารถนำไปใช้ได้ (สิริวัฒน์ สุขศรีสวัสดิ์, 2559) และนำแบบสอบถามไปทดสอบกับกลุ่มประชากร (Try Out) จำนวน 30 ชุด โดยวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามด้วยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟ่า (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นระหว่าง 0.795 – 0.917 ซึ่งเกณฑ์การยอมรับอยู่ที่ 0.7 ขึ้นไป จึงจะสามารถยอมรับได้ว่าเครื่องมือมีคุณภาพเพียงพอที่จะนำไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป (Cronbach, 1990)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ การหาค่าร้อยละ (Percentage) การหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: SD)

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential statistics) ได้แก่ การเปรียบเทียบค่าทีเทสที่เป็นอิสระต่อกัน (Independent t–test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance (One–Way ANOVA)) สถิติสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's correlation coefficient) และสถิติวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง การบริหารความเสี่ยงที่มีผลต่อการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตกรุงเทพมหานคร สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ความแตกต่างทางลักษณะส่วนบุคคลของผู้บริหารหรือเจ้าของกิจการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตกรุงเทพมหานคร มีผลต่อการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตกรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน ทดสอบสมมติฐานโดยการเปรียบเทียบค่าทีเทสที่เป็นอิสระต่อกัน (Independent t–test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance (One–Way ANOVA)) (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2560) ดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ลักษณะส่วนบุคคลแตกต่างกันมีผลต่อการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตกรุงเทพมหานคร

ลักษณะส่วนบุคคล	ผลการดำเนินงานของธุรกิจ			
	สถิติ	ค่าสถิติ	Sig.	แปลผล
เพศ	t-test	1.431	0.153*	ไม่แตกต่าง
อายุ	F-test	1.204	0.308*	ไม่แตกต่าง
ระดับการศึกษา	F-test	0.580	0.560*	ไม่แตกต่าง

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้บริหารหรือเจ้าของกิจการที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีผลต่อการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตกรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานที่ 2 การบริหารความเสี่ยงมีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตกรุงเทพมหานคร โดยการทดสอบสมมติฐานใช้สถิติสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's correlation coefficient) (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2564) ดังตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารความเสี่ยงกับผลการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตกรุงเทพมหานคร

การบริหารความเสี่ยง	ผลการดำเนินงานของธุรกิจ		ระดับ	ทิศทาง
	r	Sig.	ความสัมพันธ์	ความสัมพันธ์
ด้านกลยุทธ์	0.652**	0.000	สูง	ทิศทางเดียวกัน
ด้านการเงิน	0.663**	0.000	สูง	ทิศทางเดียวกัน
ด้านการปฏิบัติงาน	0.680**	0.000	สูง	ทิศทางเดียวกัน
ด้านการปฏิบัติตามระเบียบและกฎหมาย	0.664**	0.000	สูง	ทิศทางเดียวกัน
รวม	**0.783****	**0.000**	**สูง**	**ทิศทางเดียวกัน**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 2 พบว่า การบริหารความเสี่ยงในภาพรวม มีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ 0.783 แสดงว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันในระดับความสัมพันธ์สูง ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ วิเคราะห์ข้อมูลรายด้านได้ ดังนี้

ด้านกลยุทธ์ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ 0.652 ด้านการเงิน (r) เท่ากับ 0.663 ด้านการปฏิบัติงาน (r) เท่ากับ 0.680 ด้านการปฏิบัติตามระเบียบและกฎหมาย (r) เท่ากับ 0.664 ซึ่งทั้ง 4 ด้าน มีการบริหารความเสี่ยงที่เพียงพอทำให้มีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สมมติฐานที่ 3 การบริหารความเสี่ยงมีผลต่อการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตกรุงเทพมหานคร โดยการทดสอบสมมติฐานใช้สถิติวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) โดยใช้วิธีแบบ Enter (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2564) ดังตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์การบริหารความเสี่ยงมีผลต่อการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตกรุงเทพมหานคร

การบริหารความเสี่ยง	B	S.E.	β	t	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)	1.020	0.116		8.827	0.000**
ด้านกลยุทธ์	0.126	0.35	0.168	3.611	0.000**
ด้านการเงิน	0.159	0.37	0.203	4.342	0.000**
ด้านการปฏิบัติงาน	0.253	0.36	0.305	7.030	0.000**
ด้านการปฏิบัติตามระเบียบและกฎหมาย	0.219	0.38	0.252	5.704	0.000**
R=0.787, R Square=0.619, Adjust R=0.615, Std Error=0.224, F=160.404					

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่า การบริหารความเสี่ยงมีผลต่อการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตกรุงเทพมหานคร สามารถอธิบายความแปรปรวนของผลการดำเนินงานของธุรกิจได้ประมาณร้อยละ 61.90 (R Square=0.619) โดยการบริหารความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงานมีผลต่อการดำเนินงานของธุรกิจมากที่สุด (β=0.305) รองลงมาคือ ด้านการปฏิบัติตามระเบียบและกฎหมาย (β=0.252) ถัดมาคือด้านการเงิน (β=0.203) และด้านกลยุทธ์ (β=0.168) ตามลำดับ และสามารถเขียนสมการทำนายผลการดำเนินงานของธุรกิจได้ ดังนี้

Y (ผลการดำเนินงานของธุรกิจ) = 1.020 + 0.305 (ด้านการปฏิบัติงาน) + 0.252 (ด้านการปฏิบัติตามระเบียบและกฎหมาย) + 0.203 (ด้านการเงิน) + 0.168 (ด้านกลยุทธ์)

ดังนั้น สามารถสรุปได้ว่า การบริหารความเสี่ยงทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านกลยุทธ์ ด้านการเงิน ด้านการปฏิบัติงาน และด้านการปฏิบัติตามระเบียบและกฎหมาย มีความสัมพันธ์เชิงบวกและมีผลต่อการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย เรื่องการบริหารความเสี่ยงที่มีผลต่อการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตกรุงเทพมหานคร มีประเด็นสำคัญสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ความแตกต่างทางลักษณะส่วนบุคคลของผู้บริหารหรือเจ้าของกิจการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตกรุงเทพมหานคร มีผลต่อการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตกรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน

ผู้บริหารหรือเจ้าของกิจการที่มีเพศแตกต่างกัน มีผลต่อการดำเนินงานของธุรกิจไม่แตกต่างกัน อาจเนื่องมาจากเพศชายและเพศหญิงมีเป้าหมายเดียวกัน คือการบริหารงานให้บรรลุ ตามวัตถุประสงค์ขององค์กร และทั้ง 2 เพศ เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการบริหาร จึงทำให้ผลการดำเนินงานของธุรกิจไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริญา ตังนฤมิตร (2558) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่สัมพันธ์กับความสำเร็จของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่าผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่มีเพศแตกต่างกัน ส่งผลต่อความสำเร็จของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของศิวกร อโนรีย์ (2564) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความได้เปรียบทางการแข่งขัน และความสำเร็จของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตจังหวัดราชบุรี พบว่า ผู้ประกอบการที่มีเพศแตกต่างกัน ส่งผลต่อความได้เปรียบในการแข่งขันของผู้ประกอบการไม่แตกต่างกัน

อายุที่แตกต่างกัน มีผลต่อการดำเนินงานของธุรกิจไม่แตกต่างกัน อาจเนื่องมาจากผู้บริหารแต่ละช่วงอายุมีการปรับตัวเข้าหากัน มีการแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน มีการสื่อสารที่ดี มีการพัฒนาความรู้ความสามารถของตนเอง และมีศักยภาพในการทำงาน จึงทำให้ผลการดำเนินงานของธุรกิจไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริญา ตังนฤมิตร (2558) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่สัมพันธ์กับความสำเร็จของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่าผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่มีอายุแตกต่างกัน ส่งผลต่อความสำเร็จ ของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของศิวกร อโนรีย์ (2564) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความได้เปรียบทางการแข่งขัน และความสำเร็จของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตจังหวัดราชบุรี พบว่า ผู้ประกอบการที่มีอายุแตกต่างกัน ส่งผลต่อความได้เปรียบในการแข่งขันของผู้ประกอบการไม่แตกต่างกัน

ระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีผลต่อการดำเนินงานของธุรกิจไม่แตกต่างกันอาจเนื่องมาจากผู้บริหารส่วนใหญ่มีความรู้ มีความสามารถมีทักษะหลายด้าน มีประสบการณ์ ในการทำงานสูงทำให้ธุรกิจมีผลการดำเนินงานที่ดี จึงไม่มีความแตกต่างกันในด้านการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริญา ตังนฤมิตร (2558) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่สัมพันธ์กับความสำเร็จ ของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่าผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน ส่งผลต่อความสำเร็จของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของศิวกร อโนรีย์ (2564) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความได้เปรียบทางการแข่งขัน และความสำเร็จของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตจังหวัดราชบุรี พบว่า ผู้ประกอบการที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน ส่งผลต่อความได้เปรียบในการแข่งขันของผู้ประกอบการไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 การบริหารความเสี่ยงมีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตกรุงเทพมหานคร

มีการบริหารความเสี่ยงในภาพรวมอยู่ในระดับมากและการบริหารความเสี่ยงรายด้านทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านกลยุทธ์ ด้านการเงิน ด้านการปฏิบัติงาน และด้านการปฏิบัติตามระเบียบและกฎหมาย มีการบริหารความเสี่ยงอยู่ในระดับมากเช่นกัน และมีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตกรุงเทพมหานคร โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน ในระดับความสัมพันธ์สูง ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะผู้บริหารมีแนวทางในการบริหารความเสี่ยงที่ดีมีมาตรการควบคุมที่เหมาะสม ส่งผลให้การบริหารงานมีความราบรื่น มีความได้เปรียบในการแข่งขัน อาจส่งผลให้ธุรกิจมีค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นลดลงและส่งเสริมให้มีรายได้เพิ่มขึ้น ดังนั้น การบริหารความเสี่ยงจึงมีความสำคัญและมีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานของธุรกิจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสิริวัฒน์ สุขศรีสวัสดิ์ (2559) ศึกษาเรื่องการจัดการความเสี่ยงที่ส่งผลต่อองค์กรแห่งการเรียนรู้สำหรับธุรกิจ ขนส่ง หิน ดิน ทราย ด้วยรถบรรทุกในจังหวัดนครปฐม พบว่า การจัดการความเสี่ยงด้านนกลยุทธ์ ด้านการเงิน ด้านการดำเนินงาน และด้านการควบคุม มีความสัมพันธ์กับองค์กรแห่งการเรียนรู้ของธุรกิจขนส่ง หิน ดิน ทราย ด้วยรถบรรทุกในจังหวัดนครปฐม โดยมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของธนพล ก่อฐานะ (2561) ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพการจัดการความเสี่ยงกับผลการดำเนินงานแบบสมดุลของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ระดับประสิทธิภาพการจัดการความเสี่ยงในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และความเสี่ยงรายด้านทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านกลยุทธ์ ด้านการเงิน ด้านการปฏิบัติงาน ด้านกฎหมายและข้อผูกพัน มีประสิทธิภาพการจัดการความเสี่ยงในแต่ละด้านอยู่ในระดับมาก แสดงว่าธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตกรุงเทพมหานครมีประสิทธิภาพการจัดการความเสี่ยงที่ดีครอบคลุมความเสี่ยงทั้ง 4 ด้าน และส่งผลให้มีผลการดำเนินงานที่ดีขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของนพวรรณ คีรีวัฒน์ (2562) ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของการบริหารความเสี่ยงและความอยู่รอดขององค์กร พบว่า องค์ประกอบการบริหารความเสี่ยงด้านกลยุทธ์และวัตถุประสงค์องค์กร มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับความอยู่รอดขององค์กร ตัวแปรที่สำคัญคือองค์กรให้ความสำคัญกับการกำหนดวัตถุประสงค์ทางธุรกิจ และสอดคล้องกับงานวิจัยของทัศนัย ขัตติยวงษ์, ละเมียด ควรประสงค์ และทิพวรรณ์ นิยมวงศ์ (2562) ศึกษาเรื่องความเสี่ยงด้านสภาพคล่องทางการเงินที่มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพและศักยภาพของธุรกิจ SMEs ในเขตเศรษฐกิจการค้าชายแดนภาคตะวันออกจังหวัดจันทบุรี พบว่า ค่าความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพและศักยภาพของผลการดำเนินงานของธุรกิจ SMEs มีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกันกับปัจจัยความเสี่ยงของผลการดำเนินงานด้านสภาพคล่อง

สมมติฐานที่ 3 การบริหารความเสี่ยงมีผลต่อการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตกรุงเทพมหานคร

การบริหารความเสี่ยงมีความสัมพันธ์เชิงบวกและมีผลต่อการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตกรุงเทพมหานคร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารตระหนักถึงผลกระกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นและได้ให้ความสำคัญกับการบริหารความเสี่ยง จึงทำให้มีการบริหารความเสี่ยงที่เพียงพอและเหมาะสม จึงส่งผลให้การดำเนินงานของธุรกิจเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพรตพร อาฒยะพันธุ์ (2550) ศึกษาเรื่องผลกระทบของประสิทธิภาพการบริหารความเสี่ยงที่มีผลต่อการดำเนินงานของธุรกิจ SMEs ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารความเสี่ยงของธุรกิจ SMEs มีความสัมพันธ์และมีผลกระทบเชิงบวกต่อผลการดำเนินงาน และธุรกิจควรประเมินสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อควบคุมความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นทั้งภายในและภายนอกองค์กร เพื่อป้องกันหรือลดผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นต่อผลการดำเนินงาน ทำให้ธุรกิจแข่งขันในตลาดได้และสามารถดำเนินธุรกิจได้อย่างมั่นคง และสอดคล้องกับงานวิจัยของมงคล กิตติวุฒิไกร และมนัสดา ชัยสวนียากรณ์ (2558) ศึกษาเรื่องผลกระทบของการบริหารความเสี่ยงที่มีผลต่อความสำเร็จในการทำงานของธุรกิจ SMEs ในจังหวัดมุกดาหาร พบว่า การบริหารความเสี่ยงมีความสัมพันธ์และมีผลกระทบเชิงบวกกับความสำเร็จในการทำงาน หากธุรกิจมีการบริหารความเสี่ยงที่เหมาะสมก็จะส่งผลให้เกิดความสำเร็จในการทำงาน และสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริพร พึ่งพรพรหม ศรัญญา รักสงฆ์ และสุธีรา พ่วงพรพิทักษ์ (2558) ศึกษาเรื่องผลกระทบของการบริหารความเสี่ยงทางการเงินที่มีต่อประสิทธิภาพองค์กรของธุรกิจส่งออกข้าวหอมมะลิในประเทศไทย พบว่า การบริหารความเสี่ยงทางการเงินมีความสัมพันธ์และมีผลกระทบเชิงบวกกับประสิทธิภาพองค์กร และธุรกิจควรให้ความสำคัญกับการควบคุมความเสี่ยงและการติดตามทบทวนความเสี่ยงอย่างสม่ำเสมอ พร้อมทั้งป้องกันความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้น เพื่อให้การดำเนินงานราบรื่นและเกิดประสิทธิภาพองค์กรต่อไป และสอดคล้องกับงานวิจัย ของสมยศ อวเกียรติ และสิทธิพร ประวัติรุ่งเรือง (2560) ศึกษาเรื่องการบริหารความเสี่ยงที่มีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดปทุมธานี พบว่า การบริหารความเสี่ยงมีความสัมพันธ์และมีผลกระทบเชิงบวกกับผลการดำเนินงานในภาพรวมของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หากธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมสามารถบริหารความเสี่ยงในทุก ๆ ด้าน ได้ดี ก็จะทำให้ผลการดำเนินงานของธุรกิจดีขึ้นด้วยเช่นเดียวกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารความเสี่ยงที่มีผลต่อการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งการบริหารความเสี่ยง ได้แก่ ด้านกลยุทธ์ ด้านการเงิน ด้านการปฏิบัติงาน ด้านการปฏิบัติตามระเบียบและกฎหมาย มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ด้านกลยุทธ์ มีการบริหารความเสี่ยงในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาข้อมูลเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ มีการบริหารธุรกิจให้คงศักยภาพและมีประสิทธิภาพในการแข่งขัน ซึ่งในการดำเนินธุรกิจผู้บริหารควรมีการวิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็งของธุรกิจอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้ทราบข้อได้เปรียบและจุดที่ควรพัฒนา ขายสินค้าหรือบริการที่มีคุณภาพเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า สร้างจุดเด่น และสร้างความแตกต่างให้กับสินค้าหรือบริการและนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในธุรกิจเพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน และข้อที่ค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ การกำหนดและวางแผนกลยุทธ์ให้เหมาะสมกับธุรกิจ ซึ่งการวางแผนกลยุทธ์เป็นการวางแผนธุรกิจในภาพรวม และเป็นการกำหนดอนาคตขององค์กร ดังนั้น ผู้บริหารหรือผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญและควรพัฒนาปรับปรุงกลยุทธ์ให้เหมาะสมกับธุรกิจ เพื่อให้มีแนวทาง ในการปฏิบัติให้บรรลุตามเป้าหมาย รวมถึงมีแนวทางในการป้องกันปัญหาและลดความผิดพลาด ที่อาจจะเกิดขึ้นทำให้ธุรกิจดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันสามารถสร้างโอกาสทางธุรกิจ และสามารถปรับตัวให้ทันต่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม

2. ด้านการเงิน มีการบริหารความเสี่ยงในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาข้อมูล เป็นรายข้อ พบว่าข้อที่ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ธุรกิจมีการวางแผนจัดสรรงบประมาณในการลงทุน และการใช้จ่ายได้อย่างเหมาะสม ในการดำเนินธุรกิจหากมีการวางแผนที่ดีจะทำให้ธุรกิจจัดสรรงบประมาณรายจ่ายได้อย่างเป็นระบบ จะช่วยให้ธุรกิจสามารถควบคุมต้นทุนหรือควบคุมค่าใช้จ่าย ได้ดี สามารถลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นและทำให้ธุรกิจมีรายได้เพิ่มขึ้น หากมีการจัดสรรงบประมาณ และใช้จ่ายอย่างไม่ระมัดระวังอาจทำให้ธุรกิจขาดทุนได้ และข้อที่ค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ การวางแผนภาษีอากรประจำปีของธุรกิจ ซึ่งภาษีอากรเป็นเรื่องจำเป็นที่ต้องทำความเข้าใจในรายละเอียด และควรให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก การวางแผนภาษีอากร คือ การกำหนดแนวทางในการปฏิบัติเกี่ยวกับการแก้ปัญหาและป้องกันปัญหาทางภาษีอากร เพื่อให้ปฏิบัติได้ถูกต้อง ครบถ้วน ตามหลักเกณฑ์และตามที่กฎหมายกำหนด ดังนั้น ผู้บริหารหรือผู้ประกอบการจึงควรมีการวางแผนภาษีตั้งแต่เริ่มกิจการควรทำอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ เพื่อให้เสียภาษีอากรได้อย่างถูกต้อง ครบถ้วน ประหยัดภาษีได้สูงสุด โดยไม่ต้องหลีกเลี่ยงภาษีอากรและสามารถใช้สิทธิประโยชน์ ทางภาษีอากรได้โดยไม่ก่อให้เกิดปัญหาตามมาในภายหลัง

3. ด้านการปฏิบัติงาน มีการบริหารความเสี่ยงในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาข้อมูลเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ธุรกิจมีบุคลากรที่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ บุคลากรเป็นส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กร และช่วยให้ธุรกิจเติบโต ผู้บริหารจึงควรตระหนักและให้ความสำคัญกับบุคลากร ควรมีการสร้างระบบแรงจูงใจในการทำงาน มีผลลัพธ์ที่เป็นไปได้ และมีความเหมาะสมเพื่อเป็นกำลังใจในการทำงานและรักษาบุคลากรที่มีคุณภาพไว้ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อบุคลากรและองค์กรธุรกิจในระยะยาว และข้อที่ค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ การกำหนดมาตรการในการป้องกันความเสี่ยงภายในองค์กร ทั้งนี้ ธุรกิจต้องทำการประเมินความเสี่ยงที่อาจจะส่งผลกระทบต่อองค์กร เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ให้ทราบสาเหตุ และสามารถจัดลำดับความเสี่ยงได้ ควรมีการประเมินความเสี่ยงทั้งก่อนและหลังการบริหารความเสี่ยง เพื่อเป็นการป้องกันและนำข้อมูลที่ได้ไปพัฒนาปรับปรุงในการกำหนดมาตรการป้องกันความเสี่ยงในครั้งต่อไป ซึ่งปัจจัยที่ใช้พิจารณา ในการประเมินความเสี่ยง เช่น โครงสร้างองค์กร ความเพียงพอและคุณภาพของบุคลากร กระบวนการปฏิบัติงาน การสื่อสาร การควบคุมภายใน สภาพแวดล้อม และทัศนคติของพนักงาน ดังนั้น ผู้บริหารหรือผู้ประกอบการจึงควรมีการทบทวนความเสี่ยงอย่างสม่ำเสมอ เพื่อทำให้ธุรกิจสามารถประเมินโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงจากปัจจัยต่าง ๆ ได้ สำหรับธุรกิจที่มีมาตรการ ในการป้องกันความเสี่ยงจะทำให้ธุรกิจสามารถปิดช่องว่างและจัดการกับปัญหาได้ทันเวลา

4. ด้านการปฏิบัติตามระเบียบและกฎหมาย มีการบริหารความเสี่ยงในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาข้อมูลเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ธุรกิจมีจริยธรรม และจรรยาบรรณในการดำเนินธุรกิจ ซึ่งจริยธรรมและจรรยาบรรณเป็นเรื่องสำคัญในการประกอบธุรกิจ ที่ทำให้ธุรกิจมีภาพลักษณ์ที่ดี มีความน่าเชื่อถือ เป็นการสร้างจริยธรรมที่มีความรับผิดชอบ ต่อสังคม เช่น การขายสินค้าหรือบริการที่มีคุณภาพ ราคาเหมาะสม การรักษาคำมั่นสัญญา และไม่เอาเปรียบลูกค้า เป็นต้น ซึ่งส่งผลให้ลูกค้าเกิดความเชื่อมั่นและไว้วางใจ และเป็นกลยุทธ์ ในการสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันทางธุรกิจได้ และข้อที่ค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ การติดตามข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับกฎระเบียบ กฎหมาย ข้อบังคับ เพื่อหลีกเลี่ยงผลกระทบต่อการดำเนินธุรกิจ ทั้งนี้ในการดำเนินธุรกิจจำเป็นต้องปฏิบัติตามระเบียบ กฎหมาย ข้อบังคับของภายในธุรกิจ เช่น กฎระเบียบ ข้อบังคับของธุรกิจ และภายนอกธุรกิจ เช่น กฎหมายหลักประกันทางธุรกิจ กฎหมายภาษี กฎหมายแรงงาน นโยบายรัฐบาล เป็นต้น และควรติดตามข่าวสารที่เกี่ยวข้อง อย่างสม่ำเสมอ เนื่องจากกฎระเบียบ กฎหมาย ข้อบังคับ อาจมีการเปลี่ยนแปลง หากไม่ปฏิบัติตาม หรือปฏิบัติตามไม่ครบถ้วน อาจส่งผลกระทบต่อธุรกิจ ดังนั้น ผู้บริหารหรือผู้ประกอบการ จึงควรจัดทำระบบควบคุมภายในเพื่อลดความเสี่ยง โดยวิเคราะห์กฎระเบียบ กฎหมาย ข้อบังคับ นโยบายรัฐบาล ที่อาจจะส่งผลกระทบต่อธุรกิจควรมีการวางแผนรองรับการเปลี่ยนแปลง ที่อาจจะเกิดขึ้น เพื่อความต่อเนื่องในการดำเนินธุรกิจ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาตัวแปรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารความเสี่ยงในธุรกิจเพิ่มเติม เช่น การเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม เทคโนโลยี สิ่งแวดล้อม และควรขยายขอบเขตในการวิจัยให้มากขึ้น

2. ควรศึกษางานวิจัยเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพควบคู่กันเพื่อให้ทราบข้อมูลเชิงลึกและเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน

3. ควรศึกษาถึงพฤติกรรมขององค์กรธุรกิจ เพื่อนำข้อมูลมาสร้างกรอบแนวคิดสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประเด็นสำคัญมากขึ้น และเพื่อเป็นแนวทางสำหรับการนำข้อมูลไปปรับปรุงและพัฒนาการบริหารความเสี่ยงขององค์กรธุรกิจ

เอกสารอ้างอิง

กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. (2564). **ข้อมูลการจดทะเบียนนิติบุคคล ปี พ.ศ. 2564.** ค้นเมื่อวันที่ 12 มีนาคม 2565, จาก https://www.dbd.go.th/more_news.php?cid=1902

กฤษนิล เกียรติธนศักดิ์. (2562). *การบริหารจัดการความเสี่ยงในธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์.* **วารสารวิชาการ ศรีปทุม ชลบุรี**, 16(3): 197–205.

กัลยา วานิชย์บัญชา. (2560). **หลักสถิติ.** พิมพ์ครั้งที่ 15. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

กัลยา วานิชย์บัญชา. (2564). **สถิติสำหรับงานวิจัย.** พิมพ์ครั้งที่ 13. กรุงเทพฯ: สามลดา.

จิรพร สุเมธีประสิทธิ์, มัทธนา พิพิธเนาวรัตน์ และกิตติพันธ์ คงสวัสดิ์เกียรติ. (2556). **การบริหารความเสี่ยงอย่างมืออาชีพ : Professional Risk Management.** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แมคกรอ - ฮิล

ทัศนัย ขัตติยวงษ์, ละเมียด ควรประสงค์ และทิพวรรณ์ นิยมวงศ์. (2562). *ความเสี่ยงด้านสภาพคล่องทางการเงินที่มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพและศักยภาพของธุรกิจ SMEs ในเขตเศรษฐกิจการค้าชายแดนภาคตะวันออกจังหวัดจันทบุรี.* **วารสารวิจัยรำไพพรรณี**, 13(3), 130 - 139.

ธนพล ก่อฐานะ. (2561). *ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพการจัดการความเสี่ยงกับผลการดำเนินงานแบบสมดุลของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตกรุงเทพมหานคร.* **วารสารวิชาการเทคโนโลยีอุตสาหกรรม,** 14(3): 106-115.

นพวรรณ คีรีวัฒน์. (2562). **ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของการบริหารความเสี่ยงและความอยู่รอดขององค์กร.** สารนิพนธ์ปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต. วิทยาลัยบริหารธุรกิจนวัตกรรมและการบัญชี มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.

พรตพร อาฒยะพันธุ์. (2550). **ผลกระทบของประสิทธิภาพการบริหารความเสี่ยงที่มีผลต่อการดำเนินงานของธุรกิจ SMEs ในเขตกรุงเทพมหานคร.** วิทยานิพนธ์ปริญญาการจัดการมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

พิริยะ ผลพิรุฬ. (2556). *บทบาทของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไทยในระบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์.* **วารสารเศรษฐศาสตร์ปริทรรศน์ สถาบันพัฒนศาสตร์**, 7(1): 207–250.

มงคล กิตติวุฒิไกร และ มนัสดา ชัยสวนียากรณ์. (2558). *ผลกระทบของการบริหารความเสี่ยงที่มี ผลต่อความสำเร็จในการทำงานของธุรกิจ SMEs ในจังหวัดมุกดาหาร*. **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์,** 16(1): 105-118.

ศิริญา ตังนฤมิตร. (2558). **ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความสำเร็จของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์.** วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ศิริพร พึ่งพรพรหม ศรัญญา รักสงฆ์ และสุธีรา พ่วงพรพิทักษ์. (2558). *ผลกระทบของการบริหารความเสี่ยงทางการเงิน ที่มีต่อประสิทธิภาพองค์กรของธุรกิจส่งออกข้าวหอมมะลิในประเทศไทย.* **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม**, 34(4): 149-157.

ศิลปพร ศรีจั่นเพชร. (2555). *การบริหารความเสี่ยงกับการกำกับดูแลกิจการ.* **วารสารบริหารธุรกิจ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์**, 35(135): 1-3.

ศิวกร อโนรีย์. (2564). **ปัจจัยที่มีผลต่อความได้เปรียบทางการแข่งขันและความสำเร็จของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตจังหวัดราชบุรี.** วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สมยศ อวเกียรติ และสิทธิพร ประวัติรุ่งเรือง. (2560). *การบริหารความเสี่ยงที่มีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดปทุมธานี.* **วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น,** 11(4): 48–62.

สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ. (2562). **การควบคุมภายในและการบริหารความเสี่ยง (COSO ERM–Integrated Framework).** ค้นเมื่อวันที่ 20 มิถุนายน 2564, จาก https://www.ftpi.or.th/course/31600

สิริวัฒน์ สุขศรีสวัสดิ์. (2559). **การจัดการความเสี่ยงที่ส่งผลต่อองค์กรแห่งการเรียนรู้สำหรับธุรกิจขนส่ง หิน ดิน ทราย ด้วยรถบรรทุก ในจังหวัดนครปฐม.** วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.). (2563). **การกำหนดลักษณะของวิสาหกิจรายย่อย.** ค้นเมื่อวันที่ 1 กันยายน 2564, จาก https://sme.go.th/upload/mod_download/download-20210210174152.pdf

สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.). (2564). **GDP MSME ไตรมาสที่สองของปี 2564 และคาดการณ์แนวโน้มเศรษฐกิจ MSME ปี 2564–2565.** ค้นเมื่อวันที่ 1 กันยายน 2564, จาก https://www.sme.go.th/upload/mod_download/download-20210901185027.pdf

Cronbach, L.J. (1990). **Essentials of psychological testing**. (5th). New York: Harper and Row.

Kaplan, R.S. and Norton, D.P. (1996). **Translating strategy into action The Balanced Scorecard.** Harvard Business School Press, Boston, MA.

Likert, R. (1967). **The method of constructing and attitude scale. In Reading in Fishbeic, M (Ed.)**, Attitude Theory and Measurement. New York: wiley and Son

Yamane, T. (1973). **Statistic: An Introductory Analysis.** (3rd). New York: Harper and Row.

ความสัมพันธ์ระหว่างรายงานความยั่งยืนที่ได้รับการรับรองกับมูลค่ากิจการของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในกลุ่มดัชนี SET 100

The Relationship between Assured Sustainability Report and Firm Value of Listed Companies in SET100 Index of The Stock Exchange of Thailand

ปริญญา ก้อนอาทร
นิสิต หลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร
E-mail: parinyak64@nu.ac.th
วรวิทย์ เพ็ชรรื่น
อาจารย์ประจำหลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร
E-mail: warawitp@nu.ac.th
Parinya Konartorn
Student, Master Degree in Accounting, Naresuan University
Warawit Phetruen
Lecturer, Accounting Department, Naresuan University

รับเข้า : 15 มิถุนายน 2566 **แก้ไข :** 7 กรกฎาคม 2566 **ตอบรับ :** 7 กรกฎาคม 2566

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรายงานความยั่งยืนที่ได้รับการรับรองกับมูลค่ากิจการของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในกลุ่มดัชนี SET 100 ในช่วงปี 2560 ถึงปี 2564 กลุ่มตัวอย่างจำนวน 477 บริษัท–ปี (Firm–year) ได้ใช้ตัวแปรหุ่น (Dummy Variable) 1 และ 0 เพื่อระบุรายงานความยั่งยืนที่ได้รับการรับรองจากวิชาชีพบัญชีและวิชาชีพอื่น ๆ และไม่ได้รับการรับรองตามลำดับ และวัดมูลค่ากิจการโดยการใช้ Tobin's Q โดยตัวแปรควบคุมได้แก่ ขนาดของบริษัท ความสามารถในการทำกำไร โครงสร้างเงินทุน และกลุ่มของอุตสาหกรรมในการทดสอบความสัมพันธ์ใช้การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด และค่าสูงสุดของข้อมูล และการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ

ผลการวิจัยพบว่า รายงานความยั่งยืนที่ได้รับการรับรองไม่มีความสัมพันธ์กับมูลค่ากิจการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยนักลงทุนอาจยังไม่เห็นคุณค่าของการรับรองมากนัก เนื่องจากการรับรองรายงานความยั่งยืนยังเป็นไปตามความสมัครใจ ยังไม่มีการรับรองที่แพร่หลายมากนักและเป็นการ

รับรองโดยวิชาชีพอื่น ๆ เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งอาจต้องใช้เวลาในการสร้างมาตรฐานการปฏิบัติงานสำหรับการรับรองของวิชาชีพให้นักลงทุนได้เห็นคุณค่าของการรับรอง หรือมองเห็นถึงความน่าเชื่อถือของข้อมูลในรายงานที่เพิ่มขึ้นจากการรับรองโดยวิชาชีพอื่น ๆ ซึ่งแตกต่างการปฏิบัติงานการรับรองของผู้สอบบัญชีที่มีมาตรฐานการปฏิบัติงานที่มีความน่าเชื่อถือมากกว่า ดังนั้น ข้อมูลรายงานความยั่งยืนที่ได้รับการรับรองกับที่ไม่ได้รับการรับรองจึงไม่มีความแตกต่างกันที่นักลงทุนใช้ประเมินมูลค่ากิจการเพิ่มขึ้น

คำสำคัญ: รายงานความยั่งยืน การรับรองรายงาน มูลค่ากิจการ Tobin’s Q

Abstract

The objective of this research is to study the relationship between assured sustainability report and firm value of Thai Listed Companies in SET 100 Index during the period from 2017 to 2021 with a sample of 477 firm-year. This research used dummy variable 1 and 0 to identify assured sustainability report from accounting sustainability assurance providers and non-accounting sustainability assurance providers and unassured, respectively. This research measured the firm value by using Tobin's Q. The control variables included company size, capital structure, profitability and industry group. The statistical data analysis was conducted using descriptive statistics namely mean, standard deviation, minimum and maximum values of the data and the multiple regression analysis.

The results show that the assured sustainability report has no significant relationship with firm value. It would be that investors may not value the assurance. Because assurance on sustainability reports is still voluntary, not yet very widespread and assured most by non-accounting sustainability assurance providers. It may take some time to establish a standard of practice for the assurance of a profession so that investors would value the assurance or perceived reliability of the information in the report assured by non-accounting sustainability assurance providers, which is different from accounting assurance that has more reliable standard of practice. Therefore, there is no difference that investors use sustainability report information to assess and add more to the company's value.

Keywords: sustainability reporting, sustainability assurance, firm value, Tobin's Q

บทนำ

แนวคิดเรื่อง "ความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม สังคม และบรรษัทภิบาลขององค์กร (ESG)" ได้รับการพัฒนามาจากแนวคิดเรื่อง "การกำกับดูแลกิจการ" และเป็นประเด็นที่กำลังได้รับความสนใจจากนักลงทุนมากขึ้นในปัจจุบัน โดยแนวคิดนี้เกี่ยวเนื่องกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน มุ่งเน้นให้ธุรกิจมีความรับผิดชอบต่อสังคม และสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ไม่เพียงแต่ดำเนินธุรกิจที่มุ่งเน้นเพียงผลกำไรสูงสุด ซึ่งในปัจจุบันธุรกิจที่มุ่งเน้นแต่ผลกำไรสูงสุดนั้นเริ่มไม่ได้รับการยอมรับจากนักลงทุน หรืออาจรุนแรงถึงขั้นถูกต่อต้าน หากธุรกิจนั้นปราศจากความรับผิดชอบต่อสังคม ชุมชน หรือสิ่งแวดล้อม (ภัสสิริ ศรสงคราม, 2560) โดยการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนจะแสดงให้เห็นถึงผลการดำเนินงานผ่านรายงานความยั่งยืน (Sustainability Report) รายงานนี้ล้วนแต่ผลักดันให้องค์กรได้ใช้เป็นเครื่องมือนำเสนอข้อมูลผลการดำเนินงานอย่างครอบคลุมในหลายมิติ ซึ่งรวมทั้งมิติเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งการเปิดเผยข้อมูลอย่างถูกต้อง ครบถ้วน และโปร่งใส ได้กลายเป็นเรื่องสำคัญที่นำไปสู่การเพิ่มราคาและมูลค่าของหลักทรัพย์ อีกทั้งยังดึงดูดความสนใจของนักลงทุนมากยิ่งขึ้น (อรุณี ตันติมังกร และ ศุภกร เอกชัยไพบูลย์, 2560)

รายงานที่ได้รับการรับรองจากบุคคลภายนอกจะช่วยสร้างความน่าเชื่อถือและสร้างความมั่นใจให้กับนักลงทุนได้ โดยธนาทิพย์ วัฒนสุชาติ (2556) กล่าวว่า การแสดงความเห็นในงบการเงินของผู้สอบบัญชี เป็นการสร้างความเชื่อมั่นในส่วนของความถูกต้องและครบถ้วนในสาระสำคัญ เพื่อเป็นประโยชน์ในการตัดสินใจของผู้ใช้งบการเงิน ทำให้ผู้ใช้งบการเงินนั้นเกิดความเชื่อมั่นได้ว่างบการเงินดังกล่าวมีการจัดทำอย่างถูกต้องตามระเบียบ ข้อบังคับ มาตรฐานการบัญชีที่เกี่ยวข้อง และสามารถนำรายงานทางการเงินไปใช้ได้อย่างน่าเชื่อถือ การแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีจึงเปรียบเสมือนสัญญาณเตือนภัยให้กับนักลงทุนหรือผู้ใช้งบการเงินอื่น ๆ เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นที่สำคัญในการพิจารณาถึงคุณภาพของข้อมูลในงบการเงินว่ามีความน่าเชื่อถือเพียงใดก่อนจะนำไปใช้ในการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ (กนกอร แก้วประภา, 2556) ความน่าเชื่อถือของรายงาน ESG จะมากขึ้นเทียบเท่าการตรวจสอบทางการเงิน ถ้าได้รับการรับรองรายงานจากบุคคลหรือองค์กรภายนอกที่มีใบอนุญาตด้านตรวจสอบ สอดคล้องกับ Simnett et al. (2009) ที่พบว่า การรับรองรายงานความยั่งยืนจะช่วยเพิ่มความน่าเชื่อถือของรายงานและความน่าเชื่อถือจะช่วยสร้างชื่อเสียงขององค์กร ดังนั้นการรับรองในความยั่งยืนจึงเป็นเรื่องสำคัญสำหรับนักลงทุน เช่นเดียวกันกับ DeFond and Zhang (2014) ที่ได้ให้เหตุผลว่าการรับรองจากภายนอกช่วยเพิ่มความน่าเชื่อถือของการเปิดเผยข้อมูลขององค์กร และมีมูลค่าเชิงบวกจากผู้เข้าร่วมตลาดทุน รายงานความยั่งยืนที่ได้รับการรับรองของบริษัททั่วโลกมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น ในปี 2019 มีบริษัทที่มีการรับรอง ESG จำนวน 51% และใน

ปี 2020 เพิ่มขึ้นเป็น 58% ตามรายงานของสหพันธ์นักบัญชีระหว่างประเทศ (IFAC) ที่ร่วมกันกับสมาคมผู้สอบบัญชีรับอนุญาตของประเทศสหรัฐอเมริกา (AICPA) และ Chartered Institute of Management Accountants (CIMA)

อย่างไรก็ตาม Peters and Romi (2015) กลับพบว่า นักลงทุนไม่ให้ความสำคัญกับการรับรองรายงานความยั่งยืน เนื่องจากการรับรองรายงานความยั่งยืนนั้นเป็นไปโดยความสมัครใจ ซึ่งอาจต้องใช้ความพยายามจากผู้ให้บริการการรับรองเพื่อทำให้แนวปฏิบัติด้านการรับรองรายงานความยั่งยืนถูกต้องตามกฎหมายในสายตาของตลาดนักลงทุน รวมทั้งนักลงทุนเริ่มให้ความสำคัญกับการรับรองรายงานเฉพาะกับผู้ให้บริการจากวิชาชีพบัญชีเท่านั้น โดยมองว่าการปฏิบัติงานการรับรองของผู้สอบบัญชีมีมาตรฐานการปฏิบัติงานที่มีความน่าเชื่อถือมากกว่าผู้ให้บริการจากวิชาชีพอื่น ๆ (Caglio et al., 2020) สอดคล้องกับ Cho et al. (2014) ที่มองว่าการรับรองรายงานจากบริษัทผู้ให้บริการจากวิชาชีพอื่น ๆ ทำให้รายงานความยั่งยืนมีความน่าเชื่อถือน้อยลง ดังนั้น ต้องใช้เวลาสำหรับผู้ปฏิบัติงานการรับรองรายงานความยั่งยืนและการพัฒนาเพื่อโน้มน้าวนักลงทุนให้เห็นถึงคุณค่าของการรับรองรายงานความยั่งยืน

งานวิจัยในอดีตที่ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างรายงานความยั่งยืนที่ได้รับการรับรองกับมูลค่ากิจการเป็นงานวิจัยจากต่างประเทศ ในส่วนของงานวิจัยจากประเทศไทยในอดีตส่วนใหญ่ศึกษาในแง่มุมของการเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืนที่มีผลต่อมูลค่ากิจการและในแง่มุมของการได้รับรางวัลรายงานความยั่งยืนกับมูลค่ากิจการ ดังนั้น ในการศึกษาครั้งนี้จึงมุ่งที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรายงานความยั่งยืนที่ได้รับการรับรองกับมูลค่ากิจการโดยเลือกที่จะศึกษาบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในกลุ่มดัชนี SET 100 และผลการศึกษาที่ได้จะทำให้ทราบถึงรายงานความยั่งยืนที่ได้รับการรับรองมีความสัมพันธ์กับมูลค่ากิจการหรือไม่อย่างไร ในบริบทของประเทศไทย โดยผลการศึกษาสามารถนำไปใช้ประโยชน์เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกลยุทธ์การลงทุนสำหรับนักลงทุน หรือเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับรายงานความยั่งยืนของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

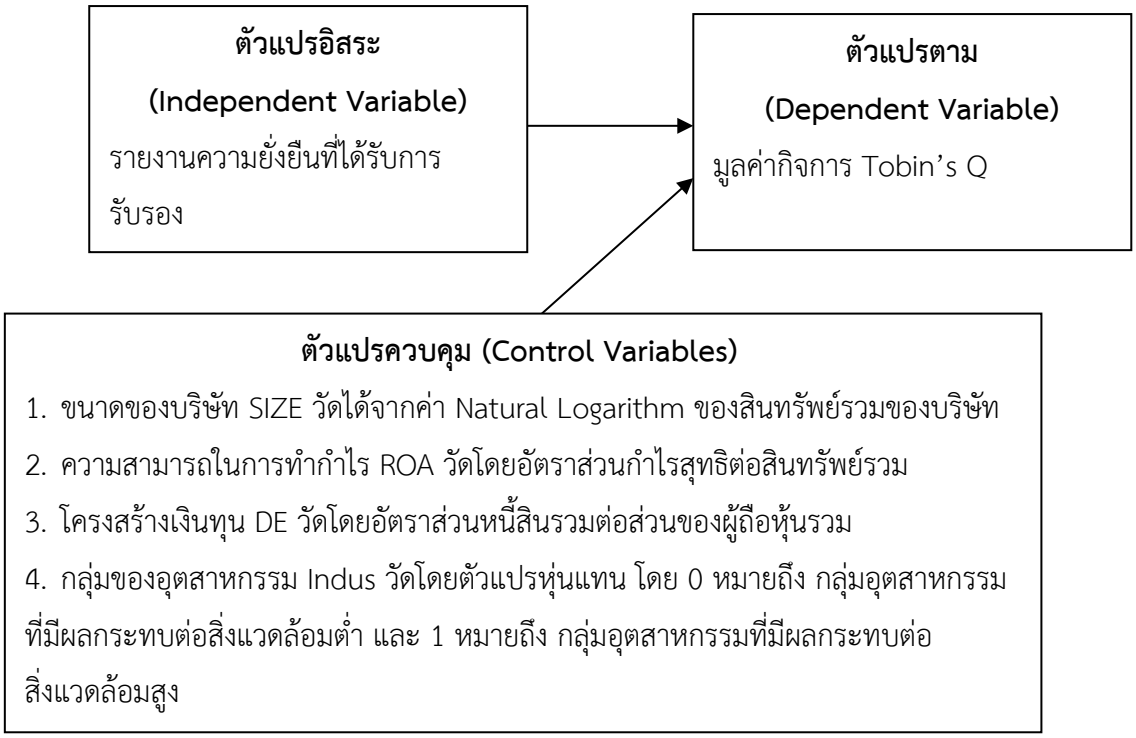
วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรายงานความยั่งยืนที่ได้รับการรับรองกับมูลค่ากิจการของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มดัชนี SET 100

สมมติฐานการวิจัย

รายงานความยั่งยืนที่ได้รับการรับรองมีความสัมพันธ์กับมูลค่ากิจการของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มดัชนี SET 100

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้ คือ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET 100 กลุ่มตัวอย่าง คือ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET 100 ระยะเวลาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2560–2564 ที่มีรายงานความยั่งยืน (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2565) จำนวน 477 ตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลแบบทุติยภูมิ (Secondary Data) จากรายงานประจำปี (Annual Report) รายงานความยั่งยืน (Sustainability Report) และงบการเงินของบริษัทตั้งแต่ปี พ.ศ. 2560 ถึงปี พ.ศ. 2564 โดยบันทึกข้อมูลดังกล่าวในโปรแกรม Microsoft Excel เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการวิเคราะห์โดยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ตัวแบบในการวิเคราะห์และหาความสัมพันธ์เขียนเป็นสมการได้ดังนี้

$$\text{Tobin's Q}_{it} = \beta_0 + \beta_1 \text{ASU}_{it} + \beta_2 \text{Size}_{it} + \beta_3 \text{ROA}_{it} + \beta_4 \text{DE}_{it} + \beta_5 \text{Indus}_{it} + \varepsilon_{it}$$

โดยที่

Tobin's Q	คือ มูลค่ากิจการของบริษัท
ASU	คือ รายงานความยั่งยืนที่ได้รับการรับรองของบริษัท เป็นตัวแปรหุ่นโดย 1 = รายงานความยั่งยืนได้รับการรับรองจากบุคคลภายนอก และ 0 = รายงานความยั่งยืนไม่ได้รับการรับรองจากบุคคลภายนอก
Size	คือ ขนาดของบริษัท
ROA	คือ ความสามารถในการทำกำไรของบริษัท
DE	คือ โครงสร้างเงินทุนของบริษัท
Indus	คือ กลุ่มของอุตสาหกรรมของบริษัท
β_n	คือ ค่าสัมประสิทธิ์
ε	คือ ค่าความคลาดเคลื่อน
I	คือ บริษัท i ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์กลุ่ม SET100
t	คือ ปีที่ t ระหว่างปี 2560 ถึง 2564

ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) คือ บริษัทจดทะเบียนที่รายงานความยั่งยืนได้รับการรับรองจากบุคคลภายนอก ผู้ศึกษาจะกำหนดตัวแปรหุ่น (Dummy Variable) เท่ากับ 1 และบริษัทจดทะเบียนที่รายงานความยั่งยืนไม่ได้รับการรับรองจากบุคคลภายนอก เท่ากับ 0

ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ มูลค่ากิจการ (Firm Value) วัดโดย Tobin's Q ผู้ศึกษาใช้การคำนวณ Tobin's Q ตามแนวทางของ Chung and Pruitt (1994) มาใช้เพื่อวัดมูลค่าบริษัท เนื่องจากวิธีการนี้คำนวณในรูปแบบที่ง่ายและเป็นที่นิยมใช้กันมากที่สุด โดยคำนวณจากมูลค่าตลาดของหลักทรัพย์ ณ วันที่รายงานความยั่งยืนเผยแพร่ต่อสาธารณชนบวกกับมูลค่าทางบัญชีของหนี้สินทั้งหมด หารด้วยมูลค่าตามบัญชีของสินทรัพย์รวม

ตัวแปรควบคุม คือ ขนาดของบริษัท SIZE วัดจากค่า Natural Logarithm ของสินทรัพย์รวมของบริษัท ความสามารถในการทำกำไร ROA วัดจากอัตราส่วนกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวมของบริษัท โครงสร้างเงินทุน DE วัดจากอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้นรวม, กลุ่มของอุตสาหกรรม Indus วัดจากตัวแปรหุ่นแทนโดย 1 หมายถึง กลุ่มอุตสาหกรรมที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมสูง ได้แก่ เกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร สินค้าอุตสาหกรรม และทรัพยากร และ 0 หมายถึง กลุ่มอุตสาหกรรมที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมต่ำ ได้แก่ สินค้าอุปโภคบริโภค ธุรกิจการเงิน อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง บริการและเทคโนโลยี (ศศิ ดิษณะ, 2559)

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) เป็นสถิติที่ใช้สรุปลักษณะและข้อมูลเบื้องต้นของตัวแปร ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean), ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation), ค่าต่ำสุด (Minimum) และค่าสูงสุดของข้อมูล (Maximum)

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inference Statistics)

2.1) การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson Correlation Coefficient)

2.2) ทดสอบสมมติฐานด้วยการวิเคราะห์แบบถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic)

ตารางที่ 1 กลุ่มบริษัทที่ทำการศึกษา

กลุ่มบริษัทที่ทำการศึกษา ปี พ.ศ. 2560 - 2564	**จำนวนบริษัท**
บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มดัชนี SET 100	500
หัก บริษัทที่ไม่สามารถเก็บข้อมูลได้ครบถ้วน*	14
หัก Outliers	9
รวม	**477**

* หมายถึง บริษัทที่ไม่สามารถเก็บข้อมูลได้ครบถ้วน เนื่องจากออกจากตลาดหลักทรัพย์ระหว่างช่วงปีที่ทำการศึกษาหรือเก็บข้อมูล

จากประชากรทั้งหมด 500 บริษัท ผู้จัดทำได้มีการตัดตัวอย่างที่มีข้อมูลไม่ครบถ้วนและค่าผิดปกติออก โดยจะได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 477 ตัวอย่าง

ตารางที่ 2 ค่าสถิติเชิงพรรณนา

ตัวแปร	**Mean**	**Minimum**	**Maximum**	**SD**
Tobin's Q (เท่า)	1.96	0.64	8.37	1.39
ขนาดของบริษัท SIZE (พันล้านบาท)	269.41	1.32	4,333.28	650.53
ความสามารถในการทำกำไร ROA (%)	8.25	(16.96)	44.30	6.54
โครงสร้างเงินทุน DE (เท่า)	1.88	0.15	8.70	1.86

มูลค่ากิจการที่วัดค่าด้วย Tobin's Q มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 1.96 ค่าต่ำสุดอยู่ที่ 0.64 ค่าสูงสุดอยู่ที่ 8.37 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 1.39

ขนาดของบริษัท SIZE มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 269.41 พันล้านบาท บริษัทที่เล็กที่สุดมีมูลค่าอยู่ที่ 1.32 พันล้านบาท บริษัทที่มีขนาดใหญ่ที่สุดมีมูลค่าอยู่ที่ 4,333.28 พันล้านบาท และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 650.53

ความสามารถในการทำกำไร ROA มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 8.25 ซึ่งมีบริษัทที่ขาดทุนสูงสุดอยู่ที่ร้อยละ 16.96 บริษัทที่มีความสามารถในการทำกำไรสูงสุดอยู่ที่ร้อยละ 44.30 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 6.54

โครงสร้างเงินทุน DE ซึ่งวัดโดยอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 1.88 เท่า ค่าต่ำสุดอยู่ที่ 0.15 เท่า ค่าสูงสุดอยู่ที่ 8.70 เท่า และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 1.86

ตารางที่ 3 ค่าสถิติเชิงพรรณนา แยกตามการรับรอง

ตัวแปร	บริษัทที่รายงานความยั่งยืนได้รับการรับรอง	บริษัทที่รายงานความยั่งยืนไม่ได้รับการรับรอง
	Mean	Mean
Tobin's Q (เท่า)	1.34	2.18
ขนาดของบริษัท (พันล้านบาท)	582.02	158.40
ความสามารถในการทำกำไร (%)	6.96	8.71
โครงสร้างเงินทุน (เท่า)	1.91	1.87

บริษัทที่รายงานความยั่งยืนได้รับการรับรอง มีค่าเฉลี่ยของขนาดบริษัทสูงกว่าบริษัทที่รายงานความยั่งยืนไม่ได้รับการรับรอง แสดงให้เห็นว่าบริษัทที่มีขนาดใหญ่ให้ความสำคัญกับการรับรองรายงานความยั่งยืนจากบุคคลภายนอก

ตารางที่ 4 รูปแบบการเปิดเผยรายงานความยั่งยืนของกลุ่มตัวอย่าง

รูปแบบการเปิดเผยรายงาน	จำนวน	ร้อยละ
รายงานความยั่งยืน	283	59.33
รายงานประจำปี	194	40.67
รวม	**477**	**100**

บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มดัชนี SET 100 เลือกที่จะเปิดเผยรายงานแยกออกจากรายงานประจำปี หรือที่เรียกกันว่ารายงานความยั่งยืน จำนวน 283 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 59.33 และเลือกที่จะเปิดเผยในรายงานประจำปี จำนวน 194 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 40.67 แสดงให้เห็นว่า บริษัทส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการเปิดเผยรายงานความยั่งยืนแยกออกจากรายงานประจำปี

ตารางที่ 5 การรับรองรายงานความยั่งยืน

การรับรองรายงานความยั่งยืน	จำนวน	ร้อยละ
รายงานความยั่งยืนที่ได้รับการรับรองจากบุคคลภายนอก	125	26.21
รายงานความยั่งยืนที่ไม่ได้รับการรับรองจากบุคคลภายนอก	352	73.79
รวม	**477**	**100**

บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มดัชนี SET 100 เลือกที่จะให้รายงานความยั่งยืนได้รับการรับรองจากบุคคลภายนอก จำนวน 125 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 26.21 และไม่ได้รับการรับรองจากบุคคลภายนอก จำนวน 352 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 73.79 แสดงให้เห็นว่าบริษัทส่วนใหญ่เลือกที่จะให้รายงานความยั่งยืนไม่ได้รับการรับรองจากบุคคลภายนอก

ตารางที่ 6 จำนวนรายงานความยั่งยืนที่ได้รับการรับรอง จำแนกรายปี

ปีที่ทำการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ปี พ.ศ. 2560	19	15.20
ปี พ.ศ. 2561	22	17.60
ปี พ.ศ. 2562	24	19.20
ปี พ.ศ. 2563	26	20.80
ปี พ.ศ. 2564	34	27.20
รวม	**125**	**100**

แสดงให้เห็นว่า จำนวนรายงานความยั่งยืนที่ได้รับการรับรองจากบุคคลภายนอกมีแนวโน้มไปในทิศทางบวก เนื่องจากจำนวนการรับรองเพิ่มขึ้นทุกปี

ตารางที่ 7 ประเภทผู้ให้บริการการรับรอง

ประเภทผู้ให้บริการการรับรอง	จำนวน	ร้อยละ
ผู้ให้บริการจากวิชาชีพบัญชี	30	24.00
ผู้ให้บริการจากวิชาชีพอื่น ๆ (ผู้เชี่ยวชาญด้านความยั่งยืน บริษัทที่ปรึกษาหรือบริษัทวิศวกรรม)	95	76.00
รวม	**125**	**100**

บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มดัชนี SET 100 เลือกผู้ให้บริการการรับรองรายงานความยั่งยืนเป็นบริษัทจากวิชาชีพบัญชี จำนวน 30 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 24.00 และเลือกผู้ให้บริการการรับรองรายงานความยั่งยืนเป็นบริษัทจากวิชาชีพอื่น ๆ (ผู้เชี่ยวชาญด้านความยั่งยืน บริษัทที่ปรึกษาหรือบริษัทวิศวกรรม) จำนวน 95 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 76.00

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงอนุมาน (Inferential Statistic)

การทดสอบกลุ่มตัวอย่างที่มีค่าผิดปกติ (outliers)

การตัดค่าผิดปกติ (Outliers) โดยการนำข้อมูลมาจัดเรียงเพื่อดูความผิดปกติของข้อมูล ซึ่งพบว่ามีข้อมูลที่มีค่าแตกต่าง (ทั้งมากกว่าและน้อยกว่า) จากข้อมูลในชุดเดียวกันมากผิดปกติ จึงดำเนินการตัดข้อมูลที่มีค่าผิดปกติ (Outliers) ออกไปจำนวน 9 กลุ่มตัวอย่าง โดยใช้การทดสอบตามวิธี Mahalanobis distance ดังนั้นจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 486 ตัวอย่าง ตัดกลุ่มตัวอย่างที่มีค่าผิดปกติจำนวน 9 ตัวอย่าง คงเหลือกลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน จำนวน 477 ตัวอย่าง

ตารางที่ 8 การทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระแต่ละตัว (Multicollinearity)

ค่าสหสัมพันธ์ Pearson Correlation และ Spearman Correlation					
	ASU	**SIZE**	**ROA**	**DE**	**INDUS**
ASU		0.529	(0.118)	(0.010)	0.285
SIZE	0.548		(0.387)	0.569	0.063
ROA	(0.134)	(0.459)		(0.374)	(0.035)
DE	(0.056)	0.513	(0.497)		(0.222)
INDUS	0.285	0.093	(0.005)	(0.124)	

จากการวิเคราะห์ด้วย Pearson ตามตารางมุมบนขวา พบว่า ตัวแปรอิสระแต่ละตัวมีค่า Correlation ระหว่างกันอยู่ในช่วง (0.387) ถึง 0.569 และการวิเคราะห์ด้วย Spearman ตามตารางมุมล่างซ้าย พบว่า ตัวแปรอิสระแต่ละตัวมีค่า Correlation ระหว่างกันอยู่ในช่วง (0.497) ถึง 0.548 ซึ่งไม่มีคู่ใดมีความสัมพันธ์กันเกิน 0.8 แสดงว่าตัวแปรอิสระแต่ละตัวไม่มีความสัมพันธ์กันเองหรือไม่มีปัญหา Multicollinearity (Stevens, 1992)

ตารางที่ 9 การทดสอบค่า Variance Inflation Factor (VIF)

ตัวแปร	**Tolerance**	**VIF**
ASU	0.57	1.75
SIZE	0.39	2.59
ROA	0.81	1.24
DE	0.51	1.95
INDUS	0.86	1.17
Mean VIF	**1.74**	

จากการทดสอบเพื่อพิจารณาค่า Variance Inflation Factor (VIF) ตามตารางที่ 9 พบว่าค่า VIF ของตัวแปรอิสระแต่ละตัวอยู่ที่ 1.17 ถึง 2.59 ซึ่งค่า VIF ที่ไม่เกิน 10 แสดงว่าไม่มีปัญหา Multicollinearity (Gujarati, 2004)

ตารางที่ 10 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยเชิงพหุของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรกับ Tobin's Q

Coefficients[a]

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	8.870	1.291		6.871	0.000
	ASU	(0.088)	0.152	(0.028)	(0.577)	0.564
	Size	(0.302)	0.054	(0.331)	(5.645)	0.000*
	ROA	0.085	0.009	0.398	9.827	0.000*
	DE	0.021	0.038	0.028	0.558	0.577
	Indus	(0.182)	0.114	(0.063)	(1.594)	0.112
	N				477	
	Adj. R^2				0.368	
	F-stats				56.481	
	p-value				0.000	
	Durbin-Watson				1.897	

a. Dependent Variable: Tobin's Q

จากการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยเชิงพหุด้วยวิธีการนำตัวแปรเข้าทั้งหมด (Enter Multiple Regression Analysis) พบว่า ค่า Adjusted R Square เท่ากับ 0.368 แสดงว่า ตัวแปรรายงานความยั่งยืนที่ได้รับการรับรองและตัวแปรควบคุมสามารถอธิบายค่า Tobin's Q ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในกลุ่มดัชนี SET 100 ได้ร้อยละ 36.80

ผลการวิเคราะห์ระดับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรและตัวแปรตามด้วยค่าสถิติ F พบว่า มีค่า F = 56.481 และค่า Sig. = 0.000 จึงปฏิเสธ H_0 และยอมรับ H_1 หมายความว่ามีตัวแปรอย่างน้อย 1 ตัวมีความสัมพันธ์กับค่า Tobin's Q

ค่าความคาดเคลื่อนเป็นอิสระต่อกัน (Autocorrelation) โดยพิจารณาจากค่าสถิติ Durbin – Watson ทดสอบพบว่า มีค่าเท่ากับ 1.897 โดยค่าที่ได้อยู่ระหว่าง 1.5 ถึง 2.5 สามารถสรุปได้ว่าค่าความคลาดเคลื่อนมีความเป็นอิสระต่อกัน

พบว่า รายงานความยั่งยืนที่ได้รับการรับรองของบริษัท (ASU) ไม่มีความสัมพันธ์ทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญกับมูลค่ากิจการ Tobin's Q รวมถึงโครงสร้างเงินทุน (DE) และกลุ่มของอุตสาหกรรม (Indus) ที่พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กับมูลค่ากิจการ ทั้งนี้ ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญ ได้แก่ ความสามารถในการทำกำไร (ROA) และขนาดของบริษัท (SIZE) โดยที่ความสามารถในการทำกำไร (ROA) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับมูลค่ากิจการ ซึ่งหมายถึง หากความสามารถในการทำกำไร (ROA) เพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะส่งผลให้ค่าของมูลค่ากิจการเพิ่มขึ้น 0.085 หน่วย ส่วนตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกัน ได้แก่ ขนาดของบริษัท (SIZE) ซึ่งหมายถึง เมื่อขนาดของกิจการเพิ่มขึ้น 1 เท่า จะส่งผลให้ค่าของมูลค่ากิจการลดลง 0.302 หน่วย

สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

รายงานความยั่งยืนที่ได้รับการรับรองไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับมูลค่ากิจการของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มดัชนี SET 100 ดังนั้น จึงปฏิเสธสมมติฐาน

ตารางที่ 11 สรุปทิศทางความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรกับ Tobin's Q

ตัวแปร	ความสัมพันธ์ทางสถิติ	ทิศทางความสัมพันธ์
รายงานความยั่งยืนที่ได้รับการรับรอง (ASU)	ไม่มีนัยสำคัญ	-
ขนาดของบริษัท (SIZE)	มีนัยสำคัญ	ลบ
ความสามารถในการทำกำไร (ROA)	มีนัยสำคัญ	บวก
โครงสร้างเงินทุน (DE)	ไม่มีนัยสำคัญ	-
กลุ่มของอุตสาหกรรม (Indus)	ไม่มีนัยสำคัญ	-

อภิปรายผล

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรายงานความยั่งยืนที่ได้รับการรับรองกับมูลค่ากิจการของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มดัชนี SET 100 สามารถอภิปรายความสัมพันธ์ระหว่างรายงานความยั่งยืนที่ได้รับการรับรองกับมูลค่ากิจการ ได้ดังนี้

รายงานความยั่งยืนที่ได้รับการรับรองไม่มีความสัมพันธ์กับมูลค่ากิจการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Peters and Romi (2015) ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะธรรมาภิบาลความยั่งยืนกับการรับรองรายงานความยั่งยืนขององค์กร และ Cho et al. (2014) ศึกษาเรื่องการรับรองรายงานความยั่งยืนในสหรัฐอเมริกา ผลการศึกษาพบว่า นักลงทุนอาจยังไม่เห็นคุณค่าของการรับรองมากนัก เนื่องจากการรับรองยังเป็นไปตามความสมัครใจ ยังไม่มีการรับรองที่แพร่หลายมากนักและเป็นการรับรองโดยวิชาชีพอื่น ๆ เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งอาจต้องใช้เวลาในการสร้างมาตรฐานการปฏิบัติงาน

สำหรับการรับรองของวิชาชีพให้นักลงทุนได้เห็นคุณค่าของการรับรองหรือมองเห็นถึงความน่าเชื่อถือของข้อมูลในรายงานที่เพิ่มขึ้นจากการรับรองโดยวิชาชีพอื่น ๆ ซึ่งแตกต่างจากการปฏิบัติงานการรับรองของผู้สอบบัญชีที่มีมาตรฐานการปฏิบัติงานที่มีความน่าเชื่อถือมากกว่า (Caglio et al., 2020) ดังนั้น ข้อมูลรายงานความยั่งยืนที่ได้รับการรับรองกับที่ไม่ได้รับการรับรอง จึงไม่มีความแตกต่างกันที่นักลงทุนใช้ประเมินมูลค่ากิจการเพิ่มขึ้น

ข้อจำกัดของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ใช้ตัวแปรหุ่นแทนการรับรองและไม่รับรองรายงานความยั่งยืน ซึ่งระบุได้เพียงแค่ว่ามีการรับรองรายงานความยั่งยืนหรือไม่เท่านั้น จึงไม่ได้แสดงให้เห็นถึงผลการดำเนินงานด้านความยั่งยืนว่ามีคุณภาพหรือไม่ ดังนั้น ตัวแปรการรับรองอาจไม่ได้สะท้อนถึงการดำเนินงานด้านความยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากการศึกษาพบว่า รายงานความยั่งยืนที่ได้รับการรับรองไม่มีความสัมพันธ์กับมูลค่ากิจการ ดังนั้น บริษัทผู้ให้การรับรองรายงานความยั่งยืนที่ไม่ใช่วิชาชีพบัญชี ควรพัฒนาและส่งเสริมการปฏิบัติงาน ให้มาตรฐานในการรับรองรายงานความยั่งยืนเป็นรูปแบบที่ชัดเจน เป็นมาตรฐานเดียวกัน เพื่อให้นักลงทุนทราบถึงประโยชน์และคุณค่าของการรับรองรายงานความยั่งยืน อันจะเป็นทางเลือกที่ดีในการส่งสัญญาณเชิงบวกให้แก่นักลงทุน โน้มน้าวนักลงทุนให้รับรู้ถึงความจำเป็นในการเปิดเผยการรับรองข้อมูลความยั่งยืนซึ่งเป็นสัญญาณที่มีประสิทธิภาพที่ลดความไม่สมดุลกันของข้อมูลไปยังผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่าง ๆ ของบริษัท

ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

การศึกษาครั้งนี้ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างรายงานความยั่งยืนที่ได้รับการรับรองกับมูลค่ากิจการ ดังนั้น การศึกษาในอนาคตอาจเพิ่มตัวแปรอิสระตัวอื่น ๆ ที่สามารถอธิบายความสัมพันธ์กับมูลค่ากิจการ เช่น ลักษณะของการรับรองรายงานความยั่งยืน หรือ ประเภทของหน่วยงานที่รับรองรายงานความยั่งยืน เป็นต้น และในส่วนของตัวแปรตามได้ใช้ Tobin’s Q เป็นตัวแทนของมูลค่ากิจการนั้น ยังมีอีกหลายตัวชี้วัดที่สามารถนำมาเป็นตัวแทนของมูลค่ากิจการได้ โดยการศึกษาครั้งถัดไปควรลองใช้ตัวชี้วัดตัวอื่น ซึ่งอาจทำให้ได้ผลลัพธ์ที่แตกต่างกันออกไป หรือใช้ตัวชี้วัดอื่นในการวัดการรับรู้ของนักลงทุนสำหรับรายงานความยั่งยืนที่ได้รับการรับรองนอกเหนือไปจากมูลค่ากิจการ เช่น ราคาหุ้นโดยเฉลี่ยของบริษัทภายหลังวันที่เผยแพร่รายงานความยั่งยืน เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

กนกอร แก้วประภา. (2556*). ความสัมพันธ์ระหว่างเรื่องสำคัญในการตรวจสอบในรายงานผู้สอบบัญชีและคุณภาพกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET100*. **วารสารบัญชีและการจัดการมหาวิทยาลัยมหาสารคาม**. 13(3): 137-153.

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2565). **รายชื่อหลักทรัพย์ที่ใช้คำนวณดัชนี SET50 และ SET100**. ค้นเมื่อวันที่ 10 กันยายน 2565, จาก https://www.set.or.th/th/market/information/securities-list/constituents-list-set50-set100

ธนาทิพย์ วัฒนสุชาติ. (2556). **ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะทางการสอบบัญชีกับคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย**. วิทยานิพนธ์บัญชีมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ภัสสิริ ศรสงคราม. (2560). **การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรับผิดชอบด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และบรรษัทภิบาลขององค์กร (ESG) กับมูลค่ากิจการ (Tobin's Q) ในหมวดธุรกิจพลังงานที่จดทะเบียนอยู่ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ศศิ ดิษณะ. (2559). **ผลกระทบของการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อม และการควบคุมภายในต่อมูลค่ากิจการ:กรณีศึกษาบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย**. ปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

อรุณี ตันติมังกร และศุภกร เอกชัยไพบูลย์. (2560). **GRI Standard: จากการรายงานสู่เครื่องมือการจัดการธุรกิจอย่างยั่งยืน**. ค้นเมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2565, จาก https://www.setsustainability.com /libraries/628/item/315-gri-standards.

Caglio, A., Melloni, G., and Perego, P. (2020). *Informational content and assurance of textual disclosures: Evidence on integrated reporting.* **European Accounting Review**, 29(1), 55-83.

Cho, C. H., Michelon, G., Patten, D. M., and Roberts, R. W. (2014). *CSR report assurance in the USA: an empirical investigation of determinants and effects. Sustainability Accounting,* **Management and Policy Journal**. 5(2): 130-148.

Chung, K.H., and Pruitt, S.W. (1994). *A simple approximation of Tobin's q.* **Financial Management**. 23(3): 70-74.

DeFond, M. and Zhang, J. (2014). *Do client characteristics really drive the Big N audit quality effect.* **Journal of Accounting and Economics**, 58(2): 275-326.

Gujarati, D.N. (2004). **Basic Econometrics**. 4th ed. New York: The McGraw-Hill Companies.

Peters, G. F., and Romi, A. M. (2015). *The association between sustainability governance characteristics and the assurance of corporate sustainability reports.* **Auditing: A Journal of Practice & Theory**, 34(1), 163-198.

Simnett, R., Vanstraelen, A., and Chua, W. F. (2009). *Assurance on sustainability reports: An international comparison.* **The accounting review**, 84(3), 937-967.

Stevens, J. (1992). **Applied multivariate statistics for the social science**. 2nd ed. New York: Harper and Row

ผลกระทบเชิงเศรษฐกิจของการจัดตั้งสายการบินขนส่งเฉพาะสินค้าระยะไกล สัญชาติไทย

Economic Impact of Establishing A Thai Long-Haul Cargo Carrier

ชวัลวิทย์ โตจิต
นิสิต สาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทาน (สหสาขาวิชา) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
โทร 081-755-7919, E-mail: gouto19@gmail.com
มาโนช โลหเตปานนท์
อาจารย์ที่ปรึกษา สาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทาน (สหสาขาวิชา)
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chawanwit Tochit
Student, Logistics and Supply Chain Management (Interdisciplinary Program), Chulalongkorn University
โทร 084-001-9898, E-mail: manoj.l@chula.ac.th
Manoj Lohatepanont
Advisor, Logistics and Supply Chain Management (Interdisciplinary Program), Chulalongkorn University

รับเข้า : 28 มิถุนายน 2566 **แก้ไข :** 2 กรกฎาคม 2566 **ตอบรับ :** 4 กรกฎาคม 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาผลกระทบเชิงเศรษฐกิจของการจัดตั้งสายการบินขนส่งเฉพาะสินค้าระยะไกล สัญชาติไทย และ 2) ศึกษาและวิเคราะห์โอกาสการจัดตั้งสายการบินขนส่งเฉพาะสินค้าระยะไกล สัญชาติไทย ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกโดยผู้ให้ข้อมูลแบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการขนส่งสินค้าทางอากาศ สถาบันการศึกษาสายการบิน ตัวแทนการขนส่งสินค้าทางอากาศ และผู้ประกอบการส่งออก จำนวน 31 คน แล้วนำผลการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า 1) การจัดตั้งสายการบินขนส่งเฉพาะสินค้าระยะไกล สัญชาติไทย ส่งผลกระทบเชิงเศรษฐกิจทั้งในระดับจุลภาคและมหภาคต่อประเทศ ประกอบไปด้วย ด้านการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น ด้านการจ้างงานที่เพิ่มขึ้น ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในทุกภาคส่วน ด้านการแข่งขันในตลาด ด้านรายรับและรายจ่ายของรัฐบาล ด้านการบูรณาการทางการค้าและเศรษฐกิจ

จวบจนถึงผลกระทบต่อผู้บริโภคภายในประเทศ และ 2) จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจขนส่งสินค้าทางอากาศ ให้ความคิดเห็นว่า โอกาสในการจัดตั้งสายการบินขนส่งเฉพาะสินค้าระยะไกล สัญชาติไทยนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องหาแนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมเพื่อเพิ่มปริมาณของสินค้าสำหรับการส่งออก ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศให้เพิ่มมากขึ้น จนถึงระดับที่การให้บริการของเครื่องบินประเภทผู้โดยสารในปัจจุบันไม่สามารถรองรับไหว จนจำเป็นต้องจัดตั้งสายการบินขนส่งเฉพาะสินค้าระยะไกล สัญชาติไทยมาให้บริการ ผลักดันให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางด้านโลจิสติกส์

คำสำคัญ: ขนส่งสินค้าทางอากาศ สายการบิน ผลกระทบเชิงเศรษฐกิจ

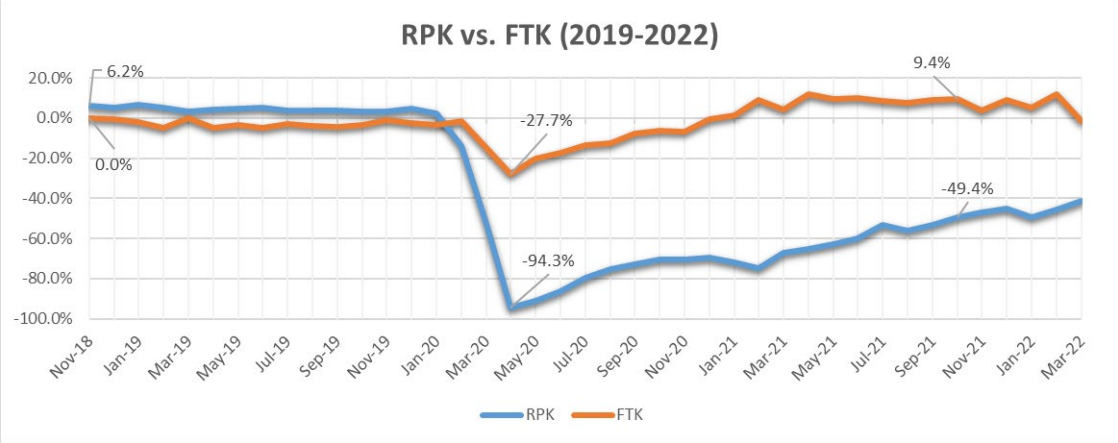
ABSTRACT

The objectives of research were 1) to study the economic impact of establishing a Thai long-haul cargo carrier and 2) to study and analyze the opportunity of establishing a Thai long-haul cargo carrier. Data were collected by in-depth interviews. The informants were divided into five groups: airport agency, institution, airlines, freight forwarder and exporter with total of 31 informants and analyzed by content analysis. The results showed that, 1) the establish a thai long-haul cargo carrier has economic impacts both at the micro and macro levels on the country, including more efficient operations, the increasing employment, Infrastructure development in all sectors, market competition, government revenue and expenditure, trade and economic integration until the impact on domestic consumers. 2) Based on in-depth interviews with informants related to air freight business comment that opportunity to establish a thai long-haul cargo carrier. The relevant agencies need to find ways to develop and support to increase the quantity of goods for export (Demand) both within the country and from abroad. Until the level that the service of the current passenger aircraft cannot support and it is necessary to establish a thai long-haul cargo carrier to serve this demand. Pushing Thailand to be the center of logistics.

Keywords: air cargo, airlines, economic impact

บทนำ

การขนส่งสินค้าทางอากาศมีความสำคัญมากต่อโลจิสติกส์ระหว่างประเทศ เป็นการขนส่งที่ช่วยอำนวยความสะดวกทางการค้า มีส่วนช่วยในการพัฒนาเศรษฐกิจโลกและสร้างงานหลายล้านตำแหน่ง เศรษฐกิจโลกขึ้นอยู่กับความสามารถในการส่งมอบผลิตภัณฑ์คุณภาพสูงในราคาที่แข่งขันได้ให้กับผู้บริโภคทั่วโลก การขนส่งสินค้าทางอากาศมีมูลค่ามากกว่า 6 ล้านล้านเหรียญสหรัฐซึ่งคิดเป็นประมาณ 35% ของการค้าโลก และจากสถานการณ์ระบาดของโรคโควิด-19 การขนส่งสินค้าทางอากาศมีความสำคัญมากยิ่งขึ้น เนื่องจากหลาย ๆ ประเทศมีความต้องการสินค้าอย่างรวดเร็วและคงคุณภาพ เช่น วัคซีน หรือ สินค้าทางการเกษตร เป็นต้น ((IATA), 2022) อีกทั้ง การระบาดของโรคโควิด-19 ส่งผลให้การขนส่งสินค้าทางอากาศเติบโตขึ้นอย่างก้าวกระโดด ในขณะที่การใช้บริการของผู้โดยสารซึ่งเป็นลูกค้าหลักของหลายสายการบินลดลง ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กราฟการเปรียบความสามารถในการบริการของสายการบินระหว่างบริการผู้โดยสาร (RPK) และ บริการขนส่งสินค้า (FTK)

จากภาพที่ 1 แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างอัตราส่วนของความสามารถในการบริการขนส่งผู้โดยสารทางอากาศ และบริการขนส่งสินค้าทางอากาศ ในระยะก่อน-ระหว่าง-หลังการระบาดของโรคโควิด-19 ซึ่งพบว่า ช่วงก่อนการระบาดของโรคโควิด-19 ลูกค้าหลักของสายการบินคือผู้โดยสาร ในขณะที่อัตราส่วนความสามารถในการให้บริการขนส่งสินค้าทางอากาศมีน้อยกว่าเนื่องจากการขนส่งในลักษณะรูปแบบผสมเป็นที่นิยมมากกว่า เพราะมีเส้นทางที่หลากหลาย หลายเที่ยวบิน และมีความคุ้มค่า แต่เมื่อเกิดการระบาดของโรคโควิด-19 ผู้โดยสาร ซึ่งเป็นลูกค้าหลักของสายการบินมีปริมาณการใช้บริการที่ลดน้อยลง เนื่องจากมาตรการ Lockdown ในหลายประเทศ ทำให้ความสามารถในการให้บริการขนส่งผู้โดยสารทางอากาศลดลงถึง -94.3% การให้บริการขนส่งสินค้าทางอากาศได้รับผลกระทบเช่นกัน แต่จากการเติบโตอย่างก้าวกระโดดของ E-commerce ทำให้การขนส่งสินค้าทางอากาศมีบทบาทสำคัญมากยิ่งขึ้น (IATA, 2022) ส่งผลให้สายการบินปรับตัวมาให้บริการการขนส่งสินค้าในรูปแบบ Cargo in cabin (CIC) เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของ

ผู้บริโภคได้อย่างทันท่วงที ด้วยเหตุนี้ ความสามารถในการให้บริการขนส่งสินค้าทางอากาศจึงได้เติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ในปี 2564 การขนส่งทางอากาศของไทยยังคงได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคโควิด-19 อย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้จำนวนผู้โดยสารลดลงจากปีที่ผ่านมาถึงร้อยละ 64.1 เป็นจำนวนผู้โดยสารระหว่างประเทศลดลงมากถึงร้อยละ 90.2 และภายในประเทศลดลงกว่าครึ่งคิดเป็นร้อยละ 54.0 แต่ในขณะเดียวกันความต้องการของสินค้ายังคงมีอยู่ และการขนส่งสินค้าทางอากาศมีข้อจำกัดในการเดินทางน้อยกว่าผู้โดยสาร ส่งผลให้การขนส่งสินค้าเพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมาร้อยละ 21.7 เป็นการขนส่งสินค้าทางอากาศระหว่างประเทศเพิ่มขึ้นร้อยละ 23.8 (สำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทย, 2564) เนื่องจากมีการสนับสนุนนโยบายส่งเสริมการขยายการส่งออกของไทยไปยังตลาดเดิมและตลาดใหม่ที่มีศักยภาพ ส่งเสริมการปรับปรุงประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการผลิต รวมถึงการนำเข้าสินค้าและบริการที่จะช่วยยกระดับมาตรฐานของสินค้าไทยในตลาดโลก แก้ปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจในปัจจุบัน (กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ, 2565)

นอกจากนี้ ยูพีเอส (UPS) บริษัทผู้ให้บริการด้านโลจิสติกส์ชั้นนำระดับโลกและเป็นสายการบินที่ให้บริการการขนส่งสินค้าโดยเฉพาะ ได้ทำการเปิดตัวเที่ยวบินใหม่จากท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ กรุงเทพฯ (BKK) สู่ศูนย์กระจายพัสดุในเอเชีย (Hub) ของ ยูพีเอส ในเมืองเซินเจิ้น (SZX) ประเทศจีน เพื่อเพิ่มโอกาสทางการค้าระหว่างประเทศ สำหรับธุรกิจในประเทศไทย โดยเที่ยวบินใหม่ของยูพีเอสจะให้บริการโดยเครื่องบินโบอิง 747-8 ซึ่งเป็นเครื่องบินที่ใหญ่ที่สุดในฝูงบินของยูพีเอส (Brandage, 2565) จากการที่ ยูพีเอส ได้เล็งเห็นโอกาสสำคัญด้านการเพิ่มศักยภาพทางการค้าภายในเอเชีย ชี้ให้เห็นว่า ภาคการผลิตที่แข็งแกร่งและความต้องการของผู้บริโภคภายในประเทศที่มีมากขึ้น เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่าประเทศไทยกำลังกลายเป็นศูนย์กลางการค้าที่สำคัญในเอเชีย ส่งผลให้การค้าระหว่างประเทศไทยและตลาดหลักอื่น ๆ ในภูมิภาคสามารถเติบโตเพิ่มขึ้นกว่า 550 พันล้านดอลลาร์สหรัฐภายในปี 2030

ในปัจจุบันประเทศไทยมีสายการบินที่ได้รับใบอนุญาตขนส่งเฉพาะสินค้า (Cargo Airline) จำนวน 2 ราย แต่ประกอบการจริงเพียง 1 ราย คือ สายการบิน เค-ไมล์ (K-Mile) เป็นบริการขนส่งพัสดุระหว่างประเทศระยะใกล้ และอีก 1 รายยังไม่ได้เริ่มเปิดให้บริการ ในขณะที่ความต้องการขนส่งสินค้าทางอากาศของไทยเพิ่มสูงขึ้น แต่จำนวนการให้บริการของสายการบินขนส่งเฉพาะสินค้าของไทยยังไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ความต้องการนี้ อีกทั้งคณะอนุกรรมาธิการด้านการคมนาคมทางอากาศ ยังเล็งเห็นว่า นี้คือโอกาสที่เหมาะสมในการจัดตั้งสายการบินขนส่งเฉพาะสินค้าของไทย (คณะกรรมาธิการการคมนาคม วุฒิสภา, 2565)

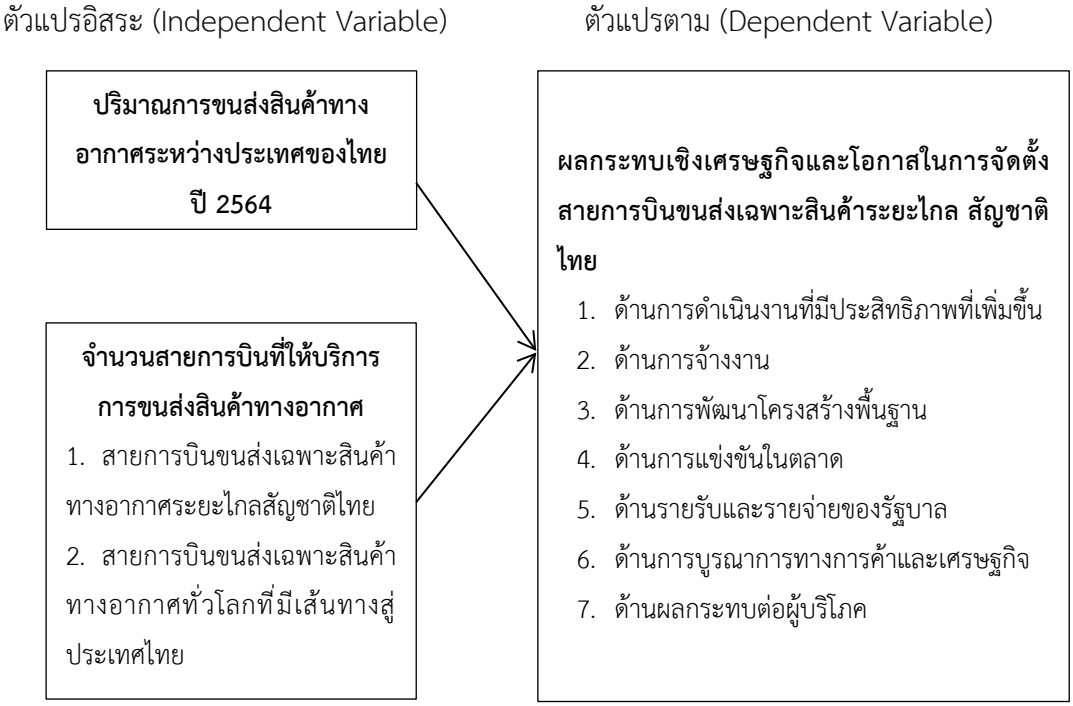
ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาผลกระทบเชิงเศรษฐกิจของการจัดตั้งสายการบินขนส่งเฉพาะสินค้าระยะไกล สัญชาติไทย เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อสรุปของผลกระทบหากมีการจัดตั้งสายการบิน

ขนส่งเฉพาะสินค้าระยะไกล สัญชาติไทย ว่าจะตอบสนองต่อความต้องการขนส่งสินค้าในปัจจุบัน สามารถเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของการขนส่งสินค้าทางอากาศของไทยได้ และเป็นประโยชน์ต่อองค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านการขนส่งสินค้าทางอากาศต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลกระทบเชิงเศรษฐกิจของการจัดตั้งสายการบินขนส่งเฉพาะสินค้าระยะไกล สัญชาติไทย
2. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์โอกาสการจัดตั้งสายการบินขนส่งเฉพาะสินค้าระยะไกล สัญชาติไทย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยโดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกด้วยแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง โดยมีประเด็นคำถาม 3 ประเด็นหลัก ดังนี้

1. จากสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 ที่ผ่านมา ส่งผลให้สายการบินต่าง ๆ หันมาปรับเปลี่ยนการให้บริการในลักษณะ Cargo in cabin เพื่อตอบสนองความต้องการสินค้าที่เพิ่มมากขึ้น หน่วยงานของผู้ถูกสัมภาษณ์ที่เกี่ยวข้องได้รับผลกระทบหรือมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านนโยบายอย่างไรบ้าง?

2. เนื่องจากความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น และการเติบโตของ Cargo ที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง หากมีการจัดตั้งสายการบินขนส่งเฉพาะสินค้า สัญชาติไทย มาให้บริการ มีความเป็นไปได้มากแค่ไหน และต้องดำเนินการอย่างไรจึงจะสามารถจัดตั้งสายการบินขนส่งเฉพาะสินค้าได้?

3. หากมีการจัดตั้งสายการบินขนส่งเฉพาะสินค้า ในมุมมองของหน่วยงานของท่านที่เกี่ยวข้องการจัดตั้งนี้จะส่งผลกระทบเชิงเศรษฐกิจของประเทศในแต่ละด้าน อย่างไรบ้าง?

โดยดำเนินการสัมภาษณ์จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 31 คน และทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีบอกต่อ (Snowballing Technique หรือ Network Technique) จากการวิจัยของ Macmillan (1971) ระบุว่าต้องมีจำนวนผู้เชี่ยวชาญตั้งแต่ 17 คนขึ้นไป จะให้ระดับความคลาดเคลื่อนของข้อมูลที่ลดลงอย่างคงที่และมีความคลาดเคลื่อนของข้อมูลน้อยมากที่ร้อยละ 0.02

ประชากรในการวิจัยเรื่องการศึกษาผลกระทบเชิงเศรษฐกิจของการจัดตั้งสายการบินขนส่งเฉพาะสินค้าระยะไกล สัญชาติไทย ประกอบไปด้วย 5 กลุ่ม คือ (1) หน่วยงานภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการขนส่งทางอากาศ (Airport Agency) จำนวน 3 คน (2) สถาบันการศึกษาที่ผลิตบัณฑิตด้านการขนส่งทางอากาศ (Institution) จำนวน 3 คน (3) สายการบินที่ให้บริการขนส่งสินค้าทางอากาศ (Airlines) จำนวน 4 คน (4) ตัวแทนการขนส่งสินค้าทางอากาศ (Freight Forwarder) จำนวน 11 คนและ (5) ผู้ประกอบการส่งออกทางอากาศ (Exporter) จำนวน 10 คน

ข้อมูลที่ศึกษาได้รวบรวมมาจาก 2 ส่วน ได้แก่ ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 31 คน ในช่วงเดือนมกราคม - พฤษภาคม พ.ศ. 2566 และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ซึ่งรวบรวมข้อมูลโดยการค้นคว้าจากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งจากหนังสือ วารสาร งานวิจัย บทความ และข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต

การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิในเอกสารที่เกี่ยวข้อง และการรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิจากการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างหรือด้วยคำถามลักษณะปลายเปิด จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์ สังเคราะห์เนื้อหา เพื่อให้เห็นภาพรวมของงานวิจัยที่ต้องการจะศึกษา มีการแยกประเภทและจัดหมวดหมู่ของข้อมูล (Categories) ทำดัชนีข้อมูล (Indexing) อธิบายและวิเคราะห์ความหมายของรูปแบบข้อมูล (Meaning of Pattern) แปลความหมายของปรากฏการณ์ (Interpret) เพื่อนำไปสู่การเรียบเรียงข้อมูลใหม่อีกครั้ง (Organize the Data) และสรุปข้อมูล (Conclusions) เชื่อมโยงแนวคิดและทฤษฎีที่ใช้เป็นกรอบในการศึกษาสำหรับการตอบวัตถุประสงค์ในแต่ละข้อ ในส่วนการวิเคราะห์เนื้อหานั้นจะถูกนำไปพรรณนาและวิเคราะห์ปรากฏการณ์เพื่อตอบประเด็นการศึกษาที่กำหนดไว้ข้างต้น

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) พบว่า เพื่อให้การจัดตั้งสายการบินขนส่งเฉพาะสินค้าระยะไกล สัญชาติไทยประสบความสำเร็จ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องหาแนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มปริมาณของสินค้าสำหรับการส่งออก (Demand) เป็นสำคัญ คิดเป็น 23% รองลงมาคือ ด้านการบริการ (Service) เท่ากับ 18% ด้านต้นทุน (Cost) เท่ากับ 16% ด้านหน่วยงานภาครัฐ (Government agency) เท่ากับ 15% ด้านกฎหมาย/กฎระเบียบ (Laws) เท่ากับ 13% ด้านการบริหารจัดการ (Administration) เท่ากับ 12% และด้านเทคโนโลยี (Technology) เท่ากับ 4% ตามลำดับ ซึ่งผลการวิจัยนี้ส่งผลให้ผู้ให้ข้อมูลแสดงความคิดเห็นที่สามารถตอบโจทย์กับวัตถุประสงค์ทั้ง 2 ข้อได้ ประกอบด้วย

1. เพื่อศึกษาผลกระทบเชิงเศรษฐกิจของการจัดตั้งสายการบินขนส่งเฉพาะสินค้าระยะไกลสัญชาติไทย พบว่า หากมีการจัดตั้งสายการบินขนส่งเฉพาะสินค้าระยะไกล สัญชาติไทย จะส่งผลกระทบเชิงเศรษฐกิจต่อประเทศ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

<u>ด้านการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพที่เพิ่มขึ้น</u>

การจัดตั้งสายการบินแห่งชาติมาให้บริการเพิ่มเติม เป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงความมีประสิทธิภาพในการดำเนินงานด้านการขนส่งสินค้าทางอากาศของประเทศไทยมากยิ่งขึ้น การมีระบบการขนส่งสินค้าระดับประเทศนั้นอาจนำไปสู่การปรับปรุงประสิทธิภาพในการขนส่งสินค้าทั่วประเทศ การประสานงานจากส่วนกลางและกระบวนการที่มีประสิทธิภาพอาจลดความล่าช้าในการดำเนินการ มีการเพิ่มความเร็วในการให้บริการขนส่งสินค้า และปรับเส้นทางให้เหมาะสม ซึ่งอาจส่งผลให้ธุรกิจและผู้บริโภคประหยัดค่าใช้จ่ายลงได้

<u>ด้านการจ้างงาน</u>

หากมีการจัดตั้งสายการบินขนส่งเฉพาะสินค้า สัญชาติไทย ขึ้นมาเป็นระบบการขนส่งสินค้าแห่งชาติ จะสามารถสร้างโอกาสการจ้างงานในหน่วยงานหลายภาคส่วนต่าง ๆ ได้เพิ่มขึ้นอย่างก้าวกระโดด เช่น บุคลากรให้บริการบนเครื่องบิน บุคลากรภาคพื้นหรือบุคลากรด้านซ่อมบำรุง เป็นต้น รวมถึงบุคลากรด้านการขนส่งโลจิสติกส์ ในด้านอื่น ๆ และบุคลากรในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ซึ่งส่งผลกระทบเชิงบวกต่ออัตราการจ้างงานและนำไปสู่การเติบโตทางเศรษฐกิจทั้งระดับจุลภาคและมหภาคของประเทศไทยในอนาคต

<u>ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน</u>

การจัดตั้งสายการบินขนส่งเฉพาะสินค้า สัญชาติ จำเป็นต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวกในลักษณะโครงสร้างรองรับเพื่อให้เกิดการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด และการนำระบบการขนส่งสินค้าของประเทศมาใช้อาจจำเป็นต้องมีการลงทุนจำนวนมากในโครงสร้างพื้นฐาน เช่น การสร้างหรือยกระดับเครือข่ายการขนส่ง ซึ่งรวมถึงถนน ทางรถไฟ ท่าเรือ และท่าอากาศยาน การพัฒนา

โครงสร้างพื้นฐานเหล่านี้สามารถกระตุ้นกิจกรรมทางเศรษฐกิจ สร้างงานก่อสร้าง จ้างงานบุคลากรสำหรับการดำเนินการ และปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานการขนส่งโดยรวมในระยะยาว

ด้านการแข่งขันในตลาด

การมีสายการบินขนส่งเฉพาะสินค้า สัญชาติไทยมาให้บริการเป็นระบบการขนส่งสินค้าแห่งชาติจะส่งเสริมให้ผู้ประกอบการส่งออกมีความสามารถในการแข่งขันทางการตลาดมากขึ้น เนื่องด้วยราคาค่าขนส่งที่จะเอื้ออำนวยให้กับผู้ประกอบการภายในประเทศก่อน เพราะภาครัฐมีนโยบายการส่งเสริมสายการบินแห่งชาติ เช่น การบินไทย ส่งผลให้สามารถแข่งขันทางด้านราคาได้มากขึ้น อีกทั้ง ยังขึ้นอยู่กับโครงสร้างระบบการขนส่งสินค้าของประเทศ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อผู้ให้บริการโลจิสติกส์และบริษัทขนส่งที่มีอยู่ การควบคุมและกฎระเบียบของรัฐบาลอาจสร้างความท้าทายใหม่ให้กับบริษัทเอกชน ซึ่งอาจนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงของการเปลี่ยนแปลงของตลาดและการแข่งขัน

ด้านรายรับและรายจ่ายของรัฐบาล

เมื่อมีการจัดตั้งสายการบินขนส่งเฉพาะสินค้า สัญชาติไทยมาให้บริการ ส่งผลให้เกิดการจ้างงานเพิ่มขึ้น การจ้างงานเพิ่มขึ้นส่งผลให้รัฐมีรายได้จากภาษีบุคคลธรรมดาเพิ่มขึ้นรวมถึงภาษีนิติบุคคลจากสถานประกอบการที่จะเข้ามาลงทุนในประเทศมากขึ้น เนื่องจากการมีระบบการขนส่งสินค้าแห่งชาติมาให้บริการเพิ่ม เป็นแสดงให้เห็นถึงปริมาณสินค้าในการส่งออกนำเข้าที่มากขึ้น การจับจ่ายใช้สอยมีมากขึ้น ดังนั้น รัฐบาลอาจสร้างรายได้จากภาษี ค่าผ่านทาง หรือค่าธรรมเนียมที่เกี่ยวข้องกับระบบ ในทางกลับกัน รัฐบาลยังต้องแบกรับค่าใช้จ่ายในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การบำรุงรักษาและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน

ด้านการบูรณาการทางการค้าและเศรษฐกิจ

การมีระบบการขนส่งสินค้าของประเทศที่ใช้งานได้ดีสามารถอำนวยความสะดวกในการค้าภายในประเทศโดยการเชื่อมต่อภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น การเชื่อมโยงระหว่างภูมิภาคนี้ สามารถส่งเสริมการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ การพัฒนาภูมิภาค และสนับสนุนอุตสาหกรรมที่ต้องพึ่งพาการขนส่งสินค้า ประเทศไทยจะสามารถกลายเป็นศูนย์กลางด้านโลจิสติกส์ได้มูลค่าทางการค้าเพิ่มขึ้น และเศรษฐกิจจะมีอัตราที่เติบโตในทุก ๆ ด้าน

ด้านผลกระทบต่อผู้บริโภค

จากการจัดตั้งสายการบินขนส่งเฉพาะสินค้า สัญชาติไทย ผู้บริโภคอาจได้รับประโยชน์จากต้นทุนการขนส่งที่ลดลง เพราะสายการบินแห่งชาติจะได้รับการส่งเสริมจากภาครัฐ ช่วยให้สามารถตั้งราคาค่าขนส่งแข่งกับสายการบินต่างชาติได้ ซึ่งอาจนำไปสู่การลดราคาสินค้า ขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพและความคุ้มค่าของระบบการขนส่งสินค้าของประเทศ อย่างไรก็ตาม สิ่งสำคัญคือต้องพิจารณาว่าความสำเร็จของระบบดังกล่าวในการบรรลุผลในการประหยัดต้นทุนนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ รวมถึงประสิทธิผลในการดำเนินงาน การแข่งขัน และนโยบายของรัฐบาล

2. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์โอกาสการจัดตั้งสายการบินขนส่งเฉพาะสินค้าระยะไกล สัญชาติไทย พบว่า จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปรายละเอียดได้ ดังนี้

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจขนส่งทางอากาศ ซึ่งผู้วิจัยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้ให้บริการ และกลุ่มผู้ใช้บริการ โดยกลุ่มผู้ให้บริการประกอบไปด้วย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการขนส่งสินค้าทางอากาศ (Airport Agency) สถาบันการศึกษา (Institution) และสายการบิน (Airlines) ในขณะที่กลุ่มผู้ใช้บริการ ประกอบไปด้วย ตัวแทนการขนส่ง (Freight Forwarder) และผู้ประกอบการส่งออกสินค้า (Exporter) ผลการศึกษาและวิเคราะห์โอกาสการจัดตั้งสายการบินขนส่งเฉพาะสินค้าระยะไกล สัญชาติไทย พบว่า

กลุ่มผู้ใช้บริการส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า “เห็นสมควรจัดตั้ง” กับการจัดตั้งสายการบินขนส่งเฉพาะสินค้าระยะไกล สัญชาติไทยนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นผู้ใช้บริการขนส่งทางอากาศ ด้วยมุมมองที่ว่าการจะมีสายการบินนี้มาให้บริการ จะช่วยให้ผู้ประกอบการมีความได้เปรียบในการแข่งขันมากขึ้น เนื่องจากราคาต้นทุนในการขนส่งจะถูกลงและเอื้ออำนวยให้กับสถานประกอบการในประเทศไทยมากกว่า การใช้บริการการขนส่งด้วยสายการบินจากต่างประเทศ

กลุ่มผู้ให้บริการส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า “ไม่ควรจัดตั้ง” เนื่องจากข้อมูลของปริมาณของสินค้าส่งออกล่าสุดในปี 2564 ยังมีปริมาณน้อย อยู่ที่ 1.23 ล้านตัน (Piyanuch Sathapongpakdee., 2021) ซึ่งเมื่อเทียบกับผลการพยากรณ์ปริมาณการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ หลังการระบาดของโรคโควิด-19 ซึ่งคาดว่าในปี 2564 จะมีปริมาณการขนส่งสินค้าอยู่ประมาณ 1.4 ล้านตัน (คณะทำงานเพื่อพยากรณ์ความต้องการการเดินทางทางอากาศของประเทศ, 2022) เพราะหากปริมาณสินค้าไม่มากพอ การให้บริการของเครื่องบินขนส่งเฉพาะสินค้าก็จะไม่เกิดความคุ้มค่าในการให้บริการได้ โดยมีรายละเอียดของเหตุผลที่ไม่สมควรจัดตั้งดังต่อไปนี้

เหตุผลที่ 1 ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นหลัก ตลาดนักท่องเที่ยวมีขนาดใหญ่ รายได้จากการเดินทางของนักท่องเที่ยวมีปริมาณมากกว่ารายได้ที่มาจากการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ ดังนั้น เส้นทางการบินด้วยเครื่องบินผู้โดยสารจึงมีจำนวนเที่ยวบินและเส้นทางการให้บริการที่หลากหลายการเครื่องบินขนส่งเฉพาะสินค้า

เหตุผลที่ 2 การขาดการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีกรณีศึกษาจาก สายการบินแห่งหนึ่ง ที่เคยมีการให้บริการเครื่องบินขนส่งเฉพาะสินค้า แต่ไม่ประสบความสำเร็จ เนื่องด้วยการบริการที่ไม่คุ้มค่า ทั้งนี้ ยังรวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ภายในท่าอากาศยาน ที่ยังไม่เพียบพร้อมเท่าที่ควร

เหตุผลที่ 3 ข้อจำกัดของเครื่องบินขนส่งเฉพาะสินค้า คือ การหาปริมาณสินค้าในการขนส่งไปยังเส้นทางเป้าหมายอย่างคุ้มค่าที่สุด เช่น หากปริมาณสินค้าไม่ถึง 70-100 ตันจะไม่ทำการบิน ซึ่งเป็นเรื่องยากในการหาปริมาณสินค้าขนาดนั้นในการขนส่ง ในเส้นทางเดียว กลับกันเครื่องบิน

ผู้โดยสาร ซึ่งสามารถขายทัวร์ ให้กับผู้โดยสารนั่งด้านบน และข้างล่างก็ใส่สินค้าทำกำไรได้มากขึ้น นั่นจึงทำให้การขนส่งสินค้าในประเทศไทยจึงนิยมใช้เครื่องบินผู้โดยสาร มากกว่า เพราะตารางเที่ยวบินที่ชัดเจนกว่าเครื่องบินขนส่งเฉพาะสินค้า

เหตุผลที่ 4 การออกกฎหมายยังคงล้าสมัย และไม่เอื้อต่อการจัดตั้งสายการบิน เช่น การระบุถึงอายุของอากาศยานที่ยื่นคำขอสำหรับการขนส่งเฉพาะสินค้า ต้องมีอายุไม่เกิน 22 ปี ซึ่งเป็นไปได้ยาก ส่งผลให้ประเทศไทยมีต้นทุนในการดำเนินการสูงกว่าต่างประเทศ รวมถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ ที่สอดคล้องกับต่างประเทศบางประเทศ ส่งผลให้การขนส่งสินค้ามีปัญหา

เหตุผลที่ 5 ยังไม่สามารถผลักดันให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางด้านโลจิสติกส์ได้ โดยมีรายละเอียดของสาเหตุ คือ

1. Terminal หรือคลังเก็บสินค้าที่ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ยังมีความวุ่นวายเนื่องจาก Capacity load ยังไม่เพียงพอ เนื่องจากสินค้ามีเยอะกว่าพื้นที่ที่สามารถรองรับได้ ส่งผลให้เกิดความแออัดภายในคลังสินค้าการนำเข้าสินค้ามา และการขนถ่ายออกไปอย่างรวดเร็ว ยังเป็นไปไม่ได้ เพราะพนักงานที่บริการในส่วนงานที่เกี่ยวข้องยังคงมีปัญหาในการดำเนินการอยู่ด้วยปัญหาทั้งทางด้านพนักงานและ Terminal จึงทำให้การดำเนินงานไม่เกิดความสอดคล้องกัน

2. เจ้าหน้าที่ที่ให้บริการการขนสินค้าเปลี่ยนถ่ายลำ ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการ พนักงานภาคพื้น ยังไม่เพียงพอ ทักษะของเจ้าหน้าที่หรือบุคลากรก็ยังไม่มากพอเท่าที่ควร เนื่องจากสถานการณ์ระบาดของโรควิด-19 มีการเลิกจ้างบุคลากรเยอะ เมื่อสถานการณ์กลับเข้าสู่สภาวะปกติรับบุคลากรเข้าใหม่ ซึ่งเป็นบุคลากรที่ยังไม่มีความรู้หรือความเชี่ยวชาญเพียงพอ และจำเป็นต้องอบรมบุคลากรใหม่ทั้งหมด การส่งต่อความรู้จึงไม่มี

3. ค่าใช้จ่ายการดำเนินงานของแต่ละ Terminal มีค่าใช้จ่ายสูง ส่งผลให้ไม่เกิดแรงจูงใจให้บุคคลภายนอกหรือผู้ประกอบการเข้ามาใช้บริการ อีกทั้ง การบริหารจัดการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ยังดำเนินการได้ไม่ดีพอ เช่น ไม่มีการตรวจซ่อมบำรุง อุปกรณ์หรือโครงสร้างที่เกี่ยวข้องมีความเสื่อมโทรม ที่จอดรถมีไม่เพียงพอ เป็นต้น

อภิปรายผล

จากความคิดเห็นด้านผลกระทบเชิงเศรษฐกิจของการจัดตั้งสายการบินขนส่งเฉพาะสินค้าระยะไกล สัญชาติไทย พบว่า มีผลกระทบในเชิงบวกต่อเศรษฐกิจของประเทศ ทั้งในด้านการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น ด้านการจ้างงานที่เพิ่มขึ้น ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในทุกภาคส่วน ด้านการแข่งขันในตลาด ด้านรายรับและรายจ่ายของรัฐบาล ด้านการบูรณาการทางการค้าและเศรษฐกิจ จวบจนถึงผลกระทบต่อผู้บริโภคภายในประเทศ แต่การจัดตั้งสายการขนส่งเฉพาะ

สินค้าระยะไกล สัญชาติไทยนี้ จะไม่สามารถเกิดขึ้นได้ หากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังไม่สามารถผลักดันให้ปริมาณสินค้าส่งออกเพิ่มมากขึ้น จึงควรมีแผนการพัฒนาศักยภาพการขนส่งสินค้าทางอากาศโดยเฉพาะด้านการส่งเสริมให้มีปริมาณสินค้าส่งออกนำเข้าที่เพิ่มขึ้น เพื่อเพิ่มโอกาสในการจัดตั้งสายการบินขนส่งเฉพาะสินค้า สัญชาติไทย โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

ด้านส่งเสริมการลงทุนและการบริหารจัดการ

ภาครัฐควรมุ่งเน้นการทำการตลาดเพื่อดึงดูดนักลงทุนจากในประเทศและต่างประเทศมาลงทุนในอุตสาหกรรมการขนส่งทางอากาศมากยิ่งขึ้น เสริมสร้างการทำความร่วมมือทางธุรกิจ ผลักดันให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางด้านโลจิสติกส์ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งจะส่งผลให้มีปริมาณของสินค้าสำหรับการส่งออกและนำเข้าทางอากาศมากยิ่งขึ้น เพื่อให้การบริการของเครื่องบินขนส่งเฉพาะสินค้ามี Capacity Load หรือมีปริมาณของสินค้าตามเป้าหมายอยู่อย่างต่อเนื่อง และเน้นการมีพันธมิตรที่ดี ซึ่งสามารถช่วยแก้ปัญหาในเรื่องปริมาณของสินค้าส่งออกและนำเข้าที่ไม่ถึงเป้าได้ โดยการให้พันธมิตรจัดส่งให้แทน เป็นวิธีการช่วยในการบริหารจัดการต้นทุนของตัวสายการบินที่ปริมาณสินค้าไม่ถึงเป้าหมายลงได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉวีวรรณ ศรีวงศ์จรรยา และ ชาญเดช เจริญวิริยะกุล (2563) ซึ่งศึกษา การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันธุรกิจขนส่งภายในประเทศของผู้ประกอบการภาคเอกชน พบว่า ถ้าผู้ประกอบการภาคเอกชนขาดการบริหารจัดการที่ดี จะเสียโอกาสในการแข่งขัน การบริหารจัดการจะรวมถึงเรื่องของคน (การใช้บุคลากรที่มีทักษะ หรือทุนมนุษย์) เงิน (ต้นทุน ค่าใช้จ่าย) เครื่องจักร (รถบรรทุกและอุปกรณ์ต่าง ๆ) และ วิธีการปฏิบัติงาน (ถูกต้อง รวดเร็ว ประหยัดทรัพยากร) ดังนั้นผู้ประกอบการ จึงต้องมีการบริหารจัดการที่ดี และมีประสิทธิภาพจึง จะสามารถแข่งขันได้

ด้านกฎระเบียบและขั้นตอนการปฏิบัติงาน

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการออกกฎระเบียบด้านการบิน ควรมุ่งเน้นการออกกฎหมายให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลง เนื่องด้วยผู้ที่เกี่ยวข้องในด้านนี้ยังความรู้ไม่เท่าทันสถานการณ์ เน้นการประเมินและปรับปรุงกรอบการดำเนินงาน พร้อมกำกับดูแลเพื่ออำนวยความสะดวกในการดำเนินงานให้ราบรื่นมากยิ่งขึ้นและลดอุปสรรคของระบบราชการ ลดความซับซ้อนของกระบวนการจัดทำเอกสาร พิธีการศุลกากร และข้อกำหนดด้านกฎระเบียบอื่น ๆ เพื่อส่งเสริมให้เกิดการเคลื่อนย้ายของสินค้าได้อย่างรวดเร็วมากยิ่งขึ้น

มีการเปลี่ยนกฎระเบียบให้มียืดหยุ่นมากขึ้น เช่น การขนส่งสินค้าประเภทสิ่งมีชีวิต ที่มีข้อกำหนดว่า จะสามารถออกใบ Health Certificate ได้ 3 วันก่อนเครื่องออกเท่านั้น ซึ่งบางสนามบินปลายทางต้องการให้ส่งใบอนุญาตก่อนภายใน 56 ชม. ซึ่งมีความคาบเกี่ยวกันของเวลาค่อนข้างสูง อาจส่งผลให้เกิดการตีกลับของสินค้ามาได้ หรือ การกำหนดขนาดบรรจุภัณฑ์ให้เป็นมาตรฐานว่า การขนส่งสินค้าด้วยเครื่องบินรุ่นนี้ จะต้องมีการบรรจุสินค้าลงในบรรจุภัณฑ์ในการขนส่ง

ลักษณะใดจึงจะเหมาะสม สอดคล้องกับ ณิธิกร บัวขม (2565) ซึ่งได้ศึกษาเกี่ยวกับ แนวทางการพัฒนาพื้นที่การขนส่งทางอากาศสู่ความสำเร็จของอุตสาหกรรม การขนส่งทางอากาศระหว่างประเทศ พบว่า ควรมีการพัฒนาข้อกฎหมายศุลกากรให้เกิดความทันสมัยสอดคล้องกับการ เปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ซึ่งจะนำไปสู่ความสำเร็จในการทางการพัฒนาพื้นที่การขนส่งทางอากาศ

ด้านการพัฒนาบุคลากร

มุ่งเน้นการพัฒนาองค์ความรู้ให้กับพนักงานที่เกี่ยวข้อง ในด้านการขนส่งสินค้าทางอากาศประเภทต่าง ๆ หรือทางด้านโลจิสติกส์ เนื่องจากบุคลากรส่วนใหญ่ไม่ได้มาจากสายนี้โดยตรง จัดให้มีโครงการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนทักษะให้กับพนักงานขนส่งสินค้า ได้แก่ พนักงานขับรถ พนักงานคลังสินค้า และบุคลากรด้านโลจิสติกส์ มุ่งเน้นไปที่มาตรการความปลอดภัย เทคนิคการขนถ่ายสินค้าและบรรจุภัณฑ์ที่มีประสิทธิภาพเพื่อลดความเสียหายและปรับปรุงเวลาตอบสนอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณิธิกร บัวขม (2565) ซึ่งได้ศึกษาเกี่ยวกับ แนวทางการพัฒนาพื้นที่การขนส่งทางอากาศสู่ความสำเร็จของอุตสาหกรรม การขนส่งทางอากาศระหว่างประเทศ พบว่า การขนส่งสินค้าทางอากาศต้องมีการรักษามาตรฐานการให้บริการ ซึ่งทำให้เกิดการแข่งขันในธุรกิจการขนส่งสินค้าทางอากาศ ความสำเร็จของการขนส่งสินค้าทางอากาศ คือ ประสิทธิภาพของการบริการ การรักษาเสถียรภาพของกิจการและการรักษาคุณภาพของสินค้า ตามแนวคิดของ Heizer and Render (2017) กล่าวว่า การตอบสนองที่ยืดหยุ่นคือการตอบสนองที่รวดเร็ว

ด้านคลังสินค้าและเขตปลอดอากร

คลังสินค้าก็เป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ส่งผลต่อสายการบิน และตัวแทนการขนส่ง (Freight forwarder) ควรเพิ่มประสิทธิภาพและพัฒนาระบบการจัดการภายในคลังสินค้าให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เนื่องจากปัญหาในปัจจุบันนี้มักจะเป็น สินค้าตกหล่น หรือหาสินค้าไม่เจอ ควรมีระบบการติดตาม หรือการแจ้งสถานะของสินค้าที่รวดเร็วมากกว่านี้

อีกทั้ง ควรมีการขยายพื้นที่ในเขตปลอดอากร เช่น คลังสินค้า ทั้ง 2 คลัง คือ TG และ BFS โดยเฉพาะ BFS เนื่องจากปัจจุบันมีความหนาแน่นของสินค้ามาก การจราจรและปริมาณสินค้าที่เข้ามามีความติดขัดอย่างมาก รวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกยังไม่เพียบพร้อมต่อการให้บริการ กระบวนการดำเนินงานที่ซ้ำซ้อน การตรวจสอบสินค้าที่ยังไม่มีประสิทธิภาพ ทำให้ต่างประเทศยังไม่เชื่อมั่นในการส่งออกสินค้าจากไทยไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิญญา พงษ์ปรีชา และ ธนัญญา วสุศรี (2562) ซึ่งได้ศึกษาเกี่ยวกับ การศึกษาปัจจัยของการเป็นศูนย์กลางโลจิสติกส์ ของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ พบว่า ประเทศไทยจะต้องปรับปรุงในเรื่อง ของการเชื่อมโยงการค้าระหว่างประเทศของไทยกับโซ่อุปทานของโลกให้มีความรวดเร็วมากขึ้น โดยเฉพาะรูปแบบการขนส่งทางน้ำและทางอากาศ ที่เป็นรูปแบบการขนส่งระหว่างประเทศไทยกับ ประเทศอื่น ๆ นอกภูมิภาค

ด้านเทคโนโลยี

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการขนส่งสินค้าทางอากาศ ควรมุ่งเน้นใช้โซลูชันเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานและเพิ่มความสามารถในการติดตามและตรวจสอบ ส่งเสริมการนวัตกรรมและเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการบริการแก่ ผู้ประกอบการหรือผู้ใช้บริการด้านการส่งสินค้า เพื่อให้การบริการที่รวดเร็วโดยภาครัฐได้ทำข้อตกลงร่วมกันกับ ภาคเอกชนในการปรับปรุงกระบวนการทำงานเพื่อให้สอดคล้องกับสภาวการณ์ ส่งผลในเชิงบวกให้บุคลากร ทำงานเต็มศักยภาพ ได้นำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการบริการอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อรองรับต่อการขยายตัวของอุตสาหกรรมการขนส่งทางอากาศ สอดคล้องกับแผนพัฒนาการขนส่งทางอากาศของประเทศไทย ระยะ 15 ปี (พ.ศ. 2562-2576) กล่าวว่า การดึงเทคโนโลยีมาใช้เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพของสินค้าและบริการ ทำให้ธุรกิจการบินมีการแข่งขันสูงขึ้น ตั้งแต่การ ให้ความสำคัญต่อประสิทธิภาพด้านต้นทุน การใช้เทคโนโลยีในการช่วยดำเนินการและจัดการภายในท่าอากาศยาน และสายการบิน ยังสามารถเข้าถึงผู้ใช้บริการโดยตรงได้ง่ายขึ้น (สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร, 2561)

ด้านความยั่งยืน

มุ่งเน้นการสนับสนุนการนำแนวทางปฏิบัติที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมาใช้ในระบบการขนส่ง ควรมีการพัฒนากลไกควบคุมการใช้ที่ดินบริเวณรอบท่าอากาศยาน เพื่อป้องกันปัญหาผลกระทบสิ่งแวดล้อมต่อชุมชน และเตรียมพร้อมสำหรับการขยายท่าอากาศยานในอนาคต ตลอดจนเป็นการเตรียมความพร้อม เพื่อป้องกันปัญหาในการขยายท่าอากาศยาน เมื่อมีความต้องการในการเดินทางและขนส่งสินค้าเพิ่มขึ้น โอกาสในการเติบโตขึ้นเป็นท่าอากาศยานที่เป็นศูนย์กลางด้านโลจิสติกส์ และมีความต้องการในการขยายโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ เช่น ทางวิ่ง ทางขับ หลุมจอด อาคารพักผู้โดยสาร ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เป็นต้น สอดคล้องกับแผนพัฒนาการขนส่งทางอากาศของประเทศไทย ระยะ 15 ปี (พ.ศ. 2562-2576) (สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร, 2561)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง “ผลกระทบเชิงเศรษฐกิจของการจัดตั้งสายการบินขนส่งเฉพาะสินค้าระยะไกล สัญชาติไทย” ทำให้ทราบถึงผลกระทบเชิงเศรษฐกิจและแนวทางในการพัฒนาการขนส่งสินค้าทางอากาศของไทย ซึ่งน่าจะมีประโยชน์ต่อข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย หรือเชิงการนำไปปฏิบัติ เช่น

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับนโยบายการขนส่งระดับประเทศ ควรคำนึงถึงฐานการผลิตสินค้าในพื้นที่ประกอบการพิจารณาท่าอากาศยานแต่ละจังหวัดในอนาคต รวมถึงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

อาจมีการทบทวนระเบียบข้อบังคับในการเพิ่มความเร็วในการให้บริการขนส่งสินค้า ซึ่งส่งผลให้ธุรกิจและผู้บริโภคประหยัดค่าใช้จ่ายลงได้เพื่อการแข่งขันในตลาด และอาจมีการฝึกอบรมผู้ที่เกี่ยวข้องกับสายการบินขนส่งเฉพาะสินค้าระยะไกลสัญชาติไทย อาจมีการฝึกอบรมทักษะเฉพาะที่เกี่ยวข้อง เช่น การให้บริการบนเครื่องบิน การให้บริการภาคพื้น การซ่อมบำรุง เพื่อให้เกิดการจ้างงาน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยในครั้งนี้ทำการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวแทนการขนส่งสินค้าทางอากาศและผู้ประกอบการส่งออกเป็นหลัก เนื่องจากเป็นผู้ใช้บริการที่มีผลต่อปริมาณของสินค้าส่งออกซึ่งเป็นเหตุผลสำคัญของการจัดตั้งสายการบิน การวิจัยในครั้งต่อไปจึงควรเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์กับหน่วยงานภาครัฐ เพื่อศึกษาการพัฒนาศูนย์กลางของการขนส่งทางอากาศหรือศูนย์กลางของระบบโลจิสติกส์ของประเทศไทย และศึกษาแนวทางในการเพิ่มปริมาณของสินค้าส่งออกทางอากาศและผลักดันให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางด้านโลจิสติกส์ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ. (2565). **แผนปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565.** ค้นเมื่อวันที่ 28 มิถุนายน 2565, จาก https://ditp.go.th/contents_attach/754304/754304.pdf, 5-20.

คณะกรรมาธิการการคมนาคม วุฒิสภา. (2565). **รายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง มาตรการส่งเสริมและเพิ่มศักยภาพการขนส่งสินค้าทางอากาศของไทย.** กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, 17-18.

คณะทำงานเพื่อพยากรณ์ความต้องการการเดินทางทางอากาศของประเทศ. (2565). **รายงานพยากรณ์ความต้องการเดินทางทางอากาศของประเทศ.** ค้นเมื่อวันที่ 19 กรกฎาคม 2565, จาก http://www.cuti.chula.ac.th/articles/1893/

ฉวีวรรณ ศรีวงศ์จรรยา และ ชาญเดช เจริญวิริยะกุล. (2563). *การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันธุรกิจขนส่งภายในประเทศของผู้ประกอบการภาคเอกชน.* **วารสารการจัดการและการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี,** 7(2): 39-56.

ณิธิกร บัวขม. (2565). *แนวทางการพัฒนาพื้นที่การขนส่งทางอากาศสู่ความสำเร็จของอุตสาหกรรมการขนส่งทางอากาศระหว่างประเทศ.* **วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์,** 7(4): 223-234.

อภิญญา พงษ์ปรีชา และ ธนัญญา วสุศรี. (2562). *การศึกษาปัจจัยของการเป็นศูนย์กลางโลจิสติกส์ของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้.* **วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ,** 22(1): 152-170.

สำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทย. (2564). **รายงาน สภาวะอุตสาหกรรมของประเทศไทย พ.ศ. 2564.** กรุงเทพฯ: สำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทย, 35-39.

สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร. (2561). **รายงานแผนพัฒนาการขนส่งทางอากาศของประเทศไทย ระยะ 15 ปี (พ.ศ. 2562-2576).** กรุงเทพฯ: กระทรวงคมนาคม, 43-47.

Brandage. (2565). **ยูพีเอส เปิดตัวเที่ยวบินใหม่ ขยายศักยภาพเพื่อรองรับโอกาสทางการค้าในภูมิภาคเอเชีย.** ค้นเมื่อวันที่ 19 กรกฎาคม 2565, https://www.brandage.com/article/ 31809/ UPS?fbclid= IwAR3Iz8uIEW- FxVvaJ2MGYPlDpkPjSwQd0rx_eTbmI5x-EqHwLp6OUpJFqSQ

Macmillan. (1971). **The delphi technique. Paper Presented at the annual meeting of the California Junior Colleges Associations Committee on Research and Development.** California: Monterey, 11-13.

Piyanuch Sathapongpakdee. (2021). **แนวโน้มธุรกิจ/อุตสาหกรรมปี 2564-2566: บริการขนส่งทางอากาศ.** ค้นเมื่อวันที่ 5 มีนาคม 2564, จาก https://www.krungsri.com/th/research/industry/industry-outlook/logistics/air-transport/IO/io-Air-Transport-21

การยอมรับเทคโนโลยีที่มีผลต่อความตั้งใจใช้โปรแกรมบัญชีออนไลน์ของนักบัญชีในสำนักงานบัญชี ในเขตภาคเหนือตอนล่าง

Technological Acceptance Effecting Intention of Online Accounting Program Usage by Accountants in Accounting Firms in Lower Northern Region

กานต์พิชชา สาเสียง
นิสิต สาขาวิชาบัญชี คณะบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์และการสื่อสาร มหาวิทยาลัยนเรศวร
E-mail: kanpitchas64@nu.ac.th
สุนทรีย์ ตั้งศรีวงศ์
อาจารย์ภาควิชาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์และการสื่อสาร มหาวิทยาลัยนเรศวร
E-mail: suntareet@nu.ac.th
Kanpitcha Sasiang
Student, Majoring in accounting Faculty of Business Economics and Communications, Naresuan University
Suntaree Tungsriwong
Lecturer, Accounting Department, Faculty of Business Economics and Communications, Naresuan University

รับเข้า : 14 สิงหาคม 2566 **แก้ไข :** 6 กันยายน 2566 **ตอบรับ :** 9 กันยายน 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการยอมรับเทคโนโลยีที่มีผลต่อความตั้งใจใช้โปรแกรมบัญชีออนไลน์ของนักบัญชีในสำนักงานบัญชี ในเขตภาคเหนือตอนล่าง และ 2) ศึกษาทัศนคติที่มีผลต่อความตั้งใจใช้โปรแกรมบัญชีออนไลน์ของนักบัญชีในสำนักงานบัญชี ในเขตภาคเหนือตอนล่าง ใช้แบบสอบถามที่มีค่าความเชื่นมั่นระหว่าง 0.67-1.00 และค่าความเที่ยง 0.86 เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักบัญชีในสำนักงานบัญชีในเขตภาคเหนือตอนล่าง จำนวน 400 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์สมการโครงสร้าง

ผลการวิจัย พบว่า 1) การรับรู้ความง่ายต่อการใช้งาน และด้านการรับรู้ถึงความมีประโยชน์จากการใช้งานมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความตั้งใจที่จะใช้งานโปรแกรมบัญชีออนไลน์ของนักบัญชีในสำนักงานบัญชี โดย

ปัจจัยที่มีค่าอิทธิพลโดยรวมสูงสุด คือ ด้านการรับรู้ความง่ายต่อการใช้งาน รองลงมา คือ ด้านการรับรู้ถึงความมีประโยชน์จากการใช้งาน และ 2) ทัศนคติต่อการใช้งานมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความตั้งใจที่จะใช้งาน

คำสำคัญ: การยอมรับเทคโนโลยี โปรแกรมบัญชีออนไลน์ สำนักงานบัญชี

ABSTRACT

The purposes of this research were to; 1) study technological acceptance effecting intention of online accounting program usage by accountants in accounting firms in lower northern region and 2) study attitude effecting intention of online accounting program usage by accountants in accounting firms in lower northern region. The research was conducted using a questionnaire with the Index of Item-Objective Congruence (IOC) at 0.67-1.00 and the reliability 0.86 as a tool to collect data from a sample of 400 accountants in accounting firms in the lower northern region. Statistical data analysis by mean. Standard deviation and Structural Equation Modeling (SEM).

The research result showed that; they were perceived usefulness and perceived ease of use. That factors found to have a positive influence on intention to use online accounting program usage by accountants. The factor with the highest overall influence was perceived ease of use. Moreover, perceived usefulness and the attitude toward using factor had a positive influence on the intention to use as well.

Keywords: technology acceptance, accounting program, accounting firms

บทนำ

โลกปัจจุบันถือได้ว่าเป็นโลกยุคดิจิทัล เนื่องจากมีเทคโนโลยีต่าง ๆ เข้ามามีบทบาทสำคัญในการดำเนินชีวิตของบุคลส่วนใหญ่ การพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลกำลังนำสังคมโลกเข้าสู่การวิวัฒนาการอย่างรวดเร็วแบบก้าวกระโดด มีความซับซ้อน เชื่อมโยงได้หลายมิติ ไร้พรมแดน และคาดการณ์ได้ยาก และความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากสังคมอุตสาหกรรมมาเป็นสังคมสารสนเทศ ทำให้ระบบเศรษฐกิจเปลี่ยนจากระดับชาติไปเป็นระดับโลก โดยการเชื่อมโยงหน่วยงานต่าง ๆ ภายในองค์กร และระหว่างองค์กร เป็นแบบเครือข่ายทางคอมพิวเตอร์และการสื่อสารโทรคมนาคม ซึ่งเป็นการสนับสนุนให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลได้ง่ายและรวดเร็วดังนั้นในการทำงานใน

ปัจจุบัน จึงหลีกหนีไม่พ้นถึงเรื่องของเทคโนโลยีสารสนเทศที่จะเข้ามามีบทบาท หรือตัวช่วยสำคัญของการจัดการบริหารองค์กร จากความสำคัญของเทคโนโลยีสารสนเทศดังกล่าว จึงเป็นเหตุผลที่ทำให้องค์กรทั้งภาคธุรกิจ และภาครัฐต่าง ๆ เล็งเห็นความสำคัญของการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศ และมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศต่าง ๆ มาใช้ในการทำงานมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง (ศศิจันทร์ ปัญจทวี, 2557)

เมื่อกล่าวถึงการทำงานในองค์กร นักบัญชีเป็นบุคคลที่มีความสำคัญส่วนหนึ่งสำหรับทุกกิจการโดยเป็นผู้จัดเก็บข้อมูลทางการบัญชีและข้อมูลทางการเงินต่าง ๆ ที่ทางผู้บริหารได้นำมาใช้ประโยชน์ในการประมาณการและวางแผนในการดำเนินธุรกิจ (โชษิตา คลายศร และ กนกศักดิ์ สุขวัฒนาสินิทธิ์, 2564) ในหลายองค์กรต่างมีการเลือกใช้เครื่องมือด้านบัญชีที่พัฒนาขึ้น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดทำบัญชีให้ถูกต้อง ทันต่อเวลา เพื่อให้การบริหารในองค์กรมีประสิทธิภาพมากที่สุด (ณฐมน พิจิตรไพรวัลย์ และคณะ, 2560) เพื่อให้ก้าวทันยุคสมัยจึงต้องมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการทำงานจากเดิม โดยการนำเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology) เข้ามาช่วยในการจัดการระบบบัญชี โดยใช้โปรแกรมบัญชีสำเร็จรูป (Accounting Program) ซึ่งเป็นซอฟต์แวร์ที่ช่วยให้ผู้จัดทำบัญชีสามารถรวบรวมข้อมูลบันทึกลงระบบ เพื่อจัดทำรายงานงบการเงินและรายงานทางอื่น ๆ ที่สำคัญการนำระบบสารสนเทศมาช่วยงาน จะช่วยให้ผู้บริหารภายในองค์กรสามารถตัดสินใจใช้ข้อมูลสารสนเทศมาใช้เพื่อการตัดสินใจ นอกจากนี้ยังช่วยเพิ่มศักยภาพ ช่วยลดความซับซ้อนในการทำงานลดระยะเวลาในการค้นหาข้อมูลและประมวลผล และช่วยเพิ่มมูลค่าให้แก่ธุรกิจได้ด้วย ซึ่งหนึ่งในการบริการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศรูปแบบใหม่ ที่กำลังได้รับความสนใจในปัจจุบันคือ Cloud Accounting หรือการประมวลผลแบบกลุ่มเมฆ (Cloud Computing) (ศรีสมรัก อินทุจันทร์ยง, 2553) สรุปความหมายของระบบ Cloud computing หรือการประมวลผลในกลุ่มก้อนเมฆ หมายถึง รูปแบบการให้บริการเทคโนโลยีสารสนเทศที่นำเสนอทรัพยากรสารสนเทศสำหรับประมวลผลตั้งแต่โครงสร้างพื้นฐานของเทคโนโลยีสารสนเทศ ไปถึงชุดคำสั่งงานประยุกต์ เสมือนหนึ่งเป็นบริการที่ผู้ใช้งานสามารถบริการตนเองได้ โดยเลือกใช้เฉพาะสิ่งที่ตนเองต้องการ และจ่ายค่าบริการตามที่เรียกใช้ ซึ่งจากรูปแบบซอฟต์แวร์บัญชีจัดทำบัญชีสามารถจัดเก็บและส่งข้อมูลผ่านรูปแบบของระบบ Cloud Computing ในรูปแบบ บริการระบบอินเทอร์เน็ตสำหรับธุรกิจ (Internet Business Service: IBS) โดยส่วนใหญ่ธุรกิจในประเทศไทย มักจะใช้บริการสำนักงานบัญชีเป็นผู้จัดทำงานงานด้านบัญชีซึ่งจะมีค่าใช้จ่ายไม่สูงมากนัก ถ้าเทียบกับการที่จะต้องจ้างนักบัญชีมาประจำที่กิจการ ซึ่งสำนักงานบัญชีส่วนใหญ่ในปัจจุบันได้มีการเลือกใช้ซอฟต์แวร์บัญชีผ่านระบบเทคโนโลยี Cloud Computing หรือเรียกว่า Cloud Accounting มาใช้ในธุรกิจรับทำบัญชีมากขึ้น ซึ่งภาคเหนือตอนล่างถือว่ามีธุรกิจอยู่เป็นจำนวนมาก อีกทั้งในเขตภาคเหนือตอนล่าง ไม่ขอรับรองคุณภาพอาจเกิดจากสำนักงานบัญชีในต่างจังหวัดส่วนใหญ่มีขนาดเล็ก ทำให้เกิดปัญหาด้านความพร้อมของบุคลากร (สุภาพร ดอกไม้ทอง และ วรวิทย์ เพ็ชรรื่น, 2561) แต่อย่างไรในเขตภาคเหนือตอนล่างยังคงต้องใช้

บริการของสำนักงานบัญชี ซึ่งจะเห็นได้ว่าสำนักงานบัญชียังคงสำคัญกับความรู้ความสามารถของบุคลากร จะทำอย่างไรให้การทำบัญชีมีคุณภาพและน่าเชื่อถือ เหตุผลข้างต้น ผู้วิจัยจึงต้องการที่จะศึกษาถึงความเป็นไปได้ที่จะมีการรับรู้ที่มีผลต่อความตั้งใจใช้โปรแกรมบัญชีออนไลน์ของนักบัญชีในสำนักงานบัญชี ในเขตภาคเหนือตอนล่าง เพื่อจะได้ข้อมูลโดยตรงจากมุมมองของนักบัญชีต่อการทำบัญชีของนักบัญชีในสำนักงานบัญชีที่อยู่ในภาคเหนือตอนล่างได้ชัดเจนมากขึ้น ซึ่งประโยชน์ที่จะได้คือ การรับรู้ที่อาจจะส่งผลต่อความตั้งใจใช้โปรแกรมบัญชีออนไลน์ที่สามารถนำมาใช้กับการทำบัญชีเพื่อส่งเสริมด้านประสิทธิภาพในการทำงานในสำนักงานบัญชีมากยิ่งขึ้น และยังถือเป็นการแข่งขันให้เท่าทันเทคโนโลยีในยุคปัจจุบันอีกด้วย

ผู้วิจัยจึงสนใจเรื่อง การยอมรับเทคโนโลยีที่มีผลต่อความตั้งใจใช้โปรแกรมบัญชีออนไลน์ของนักบัญชีในสำนักงานบัญชี ในเขตภาคเหนือตอนล่าง เนื่องจากในการทำงานของสำนักงานบัญชีมีการแข่งขันในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นการรับรู้เทคโนโลยีของนักบัญชีในสำนักงานบัญชีถือว่าเป็นสิ่งสำคัญและเป็นผลดีให้กับนักบัญชีและองค์กร ซึ่งสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการเตรียมความพร้อมด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในยุคเศรษฐกิจดิจิทัลให้กับสำนักงานบัญชีในประเทศไทยรวมถึงผู้ให้บริการเทคโนโลยี Cloud Accounting สามารถนำผลที่ได้ไปเป็นแนวทางในการพัฒนาการให้บริการเทคโนโลยี Cloud Accounting เพื่อนำไปสู่การรับรู้ของผู้ใช้บริการได้ดียิ่งขึ้นด้วยเช่นกัน

วัตถุประสงค์การวิจัย

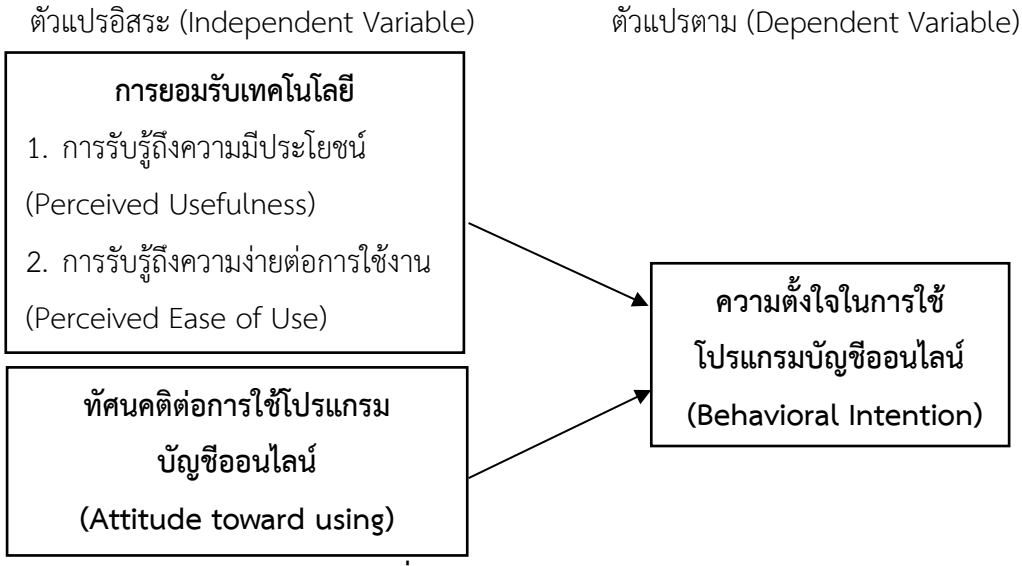
1. เพื่อศึกษาการยอมรับเทคโนโลยีที่มีผลต่อความตั้งใจใช้งานโปรแกรมบัญชีออนไลน์ของนักบัญชีในสำนักงานบัญชี ในเขตภาคเหนือตอนล่าง
2. เพื่อศึกษาทัศนคติที่มีผลต่อความตั้งใจใช้โปรแกรมบัญชีออนไลน์ของนักบัญชีในสำนักงานบัญชี ในเขตภาคเหนือตอนล่าง

สมมติฐานการวิจัย

1. การยอมรับเทคโนโลยีมีผลต่อความตั้งใจใช้งานโปรแกรมบัญชีออนไลน์ของนักบัญชีในสำนักงานบัญชี ในเขตภาคเหนือตอนล่าง
2. ทัศนคติต่อการใช้งานมีผลต่อความตั้งใจใช้งานโปรแกรมบัญชีออนไลน์ของนักบัญชีในสำนักงานบัญชี ในเขตภาคเหนือตอนล่าง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้น จากการศึกษาแนวทางการดำเนินงานวิจัยหลายเรื่องในประเด็น “ทฤษฎีการยอมรับนวัตกรรมและเทคโนโลยี (The Technology Acceptance Model: TAM)” (Davis et al., 1989) พบว่า ทฤษฎีหรือกรอบแนวคิดที่สามารถนำมาใช้ศึกษาในเรื่องการยอมรับเทคโนโลยีที่มีผลต่อความตั้งใจใช้โปรแกรมบัญชีออนไลน์ที่มีความหลากหลายและแตกต่างกันไปตามแต่บริบทของงานวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดเป็นกรอบแนวคิดดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักบัญชีที่ปฏิบัติงานในสำนักงานบัญชีในเขตภาคเหนือตอนล่าง ที่ได้รับการรับรองจากกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ได้แก่ จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดพิจิตร จังหวัดเพชรบูรณ์ จังหวัดกำแพงเพชร จังหวัดตาก จังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดสุโขทัย จังหวัดอุทัยธานี และจังหวัดอุตรดิตถ์

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักบัญชีที่ปฏิบัติงานในสำนักงานบัญชีในเขตภาคเหนือตอนล่าง ที่ได้รับการรับรองจากกรมพัฒนาธุรกิจการค้า โดยการกำหนดกลุ่มตัวอย่างในกรณีที่ประชากรมีจำนวนไม่แน่นอน โดยใช้สูตร Roscoe (1975) ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 400 คน โดยผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนจำนวนสำนักงานบัญชีในแต่ละจังหวัดในเขตภาคเหนือตอนล่าง ทั้งนี้ผู้วิจัยสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามเพื่อประเมินปัจจัยด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นมาจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยดังนี้

ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ประสบการณ์การทำงาน ตำแหน่งในปัจจุบัน จำนวนผู้ปฏิบัติงานในสำนักงานบัญชีและการใช้โปรแกรมบัญชีออนไลน์ในสำนักงานบัญชี โดยเลือกตอบแบบ Check-List จำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับการรับรู้ที่มีผลต่อความตั้งใจใช้โปรแกรมบัญชีออนไลน์ของนักบัญชีในสำนักงานบัญชี ในเขตภาคเหนือตอนล่าง ประกอบด้วย 2 ด้าน ได้แก่ การรับรู้ถึงความมีประโยชน์ การรับรู้ถึงความง่ายในการใช้งาน เป็นข้อคำถามแบบมาตรวัดประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 10 ข้อ

ตอนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับทัศนคติต่อการใช้งานโปรแกรมบัญชีออนไลน์ของนักบัญชีในสำนักงานบัญชี ในเขตภาคเหนือตอนล่าง เป็นข้อคำถามแบบมาตรวัดประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 4 คำถามเกี่ยวกับความตั้งใจที่จะใช้งานโปรแกรมบัญชีออนไลน์ของนักบัญชีในสำนักงานบัญชี ในเขตภาคเหนือตอนล่าง เป็นข้อคำถามแบบมาตรวัดประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 4 ข้อ

ผู้วิจัยกำหนดคะแนนแบบสอบถามตอนที่ 2 – ตอนที่ 4 ที่เป็นข้อคำถามแบบมาตรวัดประมาณค่า (Rating Scale) ดังนี้

ระดับความคิดเห็นในการรับรู้	**คะแนนที่ให้**
มากที่สุด	5 คะแนน
มาก	4 คะแนน
ปานกลาง	3 คะแนน
น้อย	2 คะแนน
น้อยที่สุด	1 คะแนน

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เป็นแบบสอบถามปลายเปิดให้แสดงความคิดเห็น

การทดสอบคุณภาพเครื่องมือแบบสอบถาม

การทดสอบเครื่องมือวิจัยที่ใช้เป็นเครื่องมือวิจัยที่สร้างใหม่โดยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาที่ยอมรับได้ควรมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป (DeVon et al., 2007) วิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือเพื่อหาค่าความเชื่อมั่น โดยเครื่องมือนี้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha) ทั้งฉบับเท่ากับ 0.86

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระจากมหาวิทยาลัยและส่งหนังสือไปยังสำนักงานบัญชี ในเขตภาคเหนือตอนล่าง เมื่อได้รับอนุญาตจากสำนักงานบัญชีแล้วผู้วิจัยจึงดำเนินการส่งแบบสอบถามที่สร้างผ่าน Google Forms ให้นักบัญชีในสำนักงานบัญชีทางอีเมล

2. ผู้วิจัยติดตามการตอบแบบสอบถามไปยังสำนักงานบัญชีกลุ่มเป้าหมายทางโทรศัพท์เพื่อให้ได้จำนวนแบบสอบถามตามที่ต้องการ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอในรูปแบบของตาราง คำอธิบายผลจากค่าสถิติต่าง ๆ และนำผลข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการทดสอบสมมติฐาน (Hypothesis Testing) ที่ตั้งไว้ และนำผลที่ได้มาใช้เพื่ออภิปรายต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์สมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM) เพื่อพิสูจน์การยอมรับหรือปฏิเสธความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2557) สถิติตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรผู้วิจัยได้ตรวจสอบความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงด้วยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียรสัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) และสถิติประเมินความกลมกลืนของสมการเชิงโครงสร้างแบบจำลองความสัมพันธ์

ผลการวิจัย

1. ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการยอมรับเทคโนโลยีที่มีผลต่อความตั้งใจใช้โปรแกรมบัญชีออนไลน์ของนักบัญชีในสำนักงานบัญชีในเขตภาคเหนือตอนล่าง

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการยอมรับเทคโนโลยีที่มีผลต่อความตั้งใจใช้โปรแกรมบัญชีออนไลน์ของนักบัญชีในสำนักงานบัญชี ในเขตภาคเหนือตอนล่าง

	$\bar{x}$	SD	ระดับการยอมรับเทคโนโลยี
1. การรับรู้ถึงความมีประโยชน์จากการใช้งาน	4.60	0.55	มากที่สุด
2. การรับรู้ถึงความง่ายในการใช้งาน	4.58	0.53	มากที่สุด
3. ทัศนคติที่มีผลต่อการใช้งาน	4.66	0.50	มากที่สุด
4. ความตั้งใจที่จะใช้งาน	4.64	0.53	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า ทัศนคติที่มีผลต่อการใช้งานอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{x}$=4.66, SD=0.50) รองลงมา คือ ความตั้งใจที่จะใช้งาน ($\bar{x}$=4.64, SD=0.53) การรับรู้ถึงความมีประโยชน์จากการใช้งาน ($\bar{x}$=4.60, SD=0.55) และการรับรู้ถึงความง่ายในการใช้งานมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{x}$=4.58, SD=0.53)

2. การตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรผู้วิจัยได้ตรวจสอบความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงด้วยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียรสัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient)

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ตัวแปรแบบจำลองความสัมพันธ์

	การรับรู้ถึงความมีประโยชน์	การรับรู้ถึงความง่ายในการใช้งาน	ทัศนคติต่อการใช้งาน	ความตั้งใจในการใช้งาน
การรับรู้ถึงความมีประโยชน์	1	.459**	.320**	.349**
การรับรู้ถึงความง่ายในการใช้งาน		1	.566**	.434**
ทัศนคติต่อการใช้งาน			1	.533**
ความตั้งใจในการใช้งาน				1

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 2 พบว่า การวิเคราะห์เพื่อทำการตรวจสอบสหสัมพันธ์ตัวแปรแบบจำลองโมเดลการยอมรับเทคโนโลยีที่มีผลต่อความตั้งใจในการใช้โปรแกรมบัญชีออนไลน์ของนักบัญชีในสำนักงานบัญชีในเขตภาคเหนือตอนล่าง ประกอบด้วย ด้านการรับรู้ถึงความมีประโยชน์จากการใช้งาน การรับรู้ถึงความง่ายในการใช้งาน ทัศนคติมีผลต่อการใช้งาน และความตั้งใจที่จะใช้งานรวมทั้งหมด 4 ตัวแปรสังเกตได้ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง 0.320–0.566 ซึ่งในภาพรวมแล้วคู่ความสัมพันธ์ มีความสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.200–0.800 ก็ถือว่าเป็นข้อมูลที่เหมาะสมแสดงให้เห็นว่าตัวแปรอิสระมีความเป็นอิสระต่อกันไม่มีความสัมพันธ์กันมาก ไม่มีการควบคุมตัวแปรใด ๆ ไว้ ตัวแปรแฝงเป็นไปตามเกณฑ์นำเข้าโมเดลสำหรับการวิเคราะห์สมการโครงสร้างเชิงเส้นได้ (Kelloway, 1998)

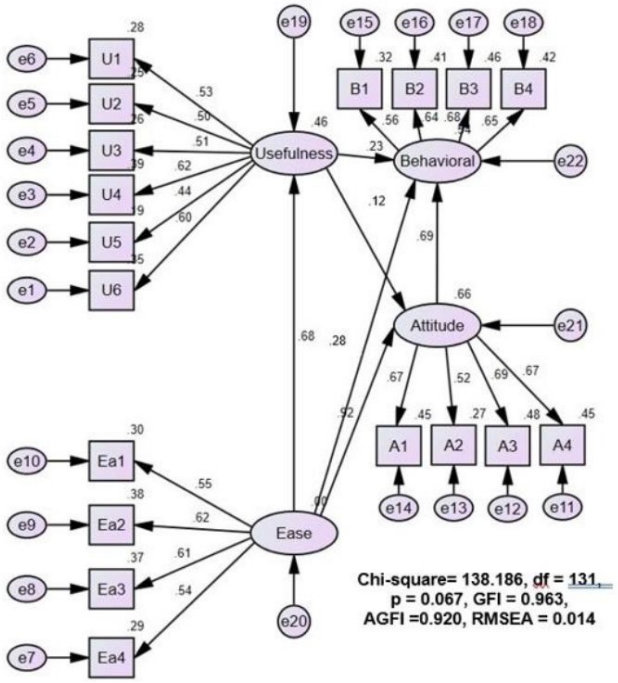
2. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน

การทดสอบแบบจำลองสมการโครงสร้างของโมเดลแบบจำลองความสัมพันธ์ การนำเสนอส่วนนี้เป็นการวิเคราะห์สมการโครงสร้างของโมเดล (Structural Equation Model: SEM) การยอมรับเทคโนโลยีที่มีผลต่อความตั้งใจในการใช้โปรแกรมบัญชีออนไลน์ของนักบัญชีในสำนักงานบัญชีในเขตภาคเหนือตอนล่าง เพื่อทำการตรวจสอบความเหมาะสมและความถูกต้องของโมเดลสมการเชิงโครงสร้างและทำการปรับโมเดลให้มีความสมบูรณ์ เพื่อให้ค่าสถิติเป็นที่ยอมรับโดยวิธีเชื่อมตัวแปร Modification Indices และทำการตรวจสอบความเหมาะสมและความถูกต้องของโมเดลด้วยการพิจารณาค่าน้ำหนักตัวแปรและค่า R^2 เพื่อทำการตรวจสอบความผันแปรร่วมของตัวบ่งชี้ สรุปผลดังนี้

ตารางที่ 3 ค่าสถิติประเมินความกลมกลืนของสมการเชิงโครงสร้างแบบจำลองความสัมพันธ์

ดัชนี	เกณฑ์วัด	ผลลัพธ์	แปลผล	อ้างอิง
Chi-Square	-	138.186	-	-
Sig.	>0.05	0.067	กลมกลืน	Hair et al. (2006)
GFI	>0.90	0.963	กลมกลืน	Durrande-Moreau and Usunier (1999)
AGFI	>0.90	0.920	กลมกลืน	Hair et al. (2006)
NFI	>0.90	0.910	กลมกลืน	Hair et al. (2006)
IFI	>0.90	0.912	กลมกลืน	Hair et al. (2006)
CFI	>0.90	0.920	กลมกลืน	Hair et al. (2006)
RMR	<0.05	0.048	กลมกลืน	Diamantopoulos, Siguaw, and Siguaw (2000)
RMSEA	<0.05	0.014	กลมกลืน	Hair et al. (2006)

จากตารางที่ 3 พบว่า เมื่อพิจารณาค่าดัชนีวัดความกลมกลืนตามเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาความกลมกลืน พบว่า โมเดลสมการเชิงโครงสร้างแบบจำลองโมเดลการยอมรับเทคโนโลยีที่มีผลต่อความตั้งใจในการใช้โปรแกรมบัญชีออนไลน์ของนักบัญชีในสำนักงานบัญชีในเขตภาคเหนือตอนล่าง มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์แสดงผลตามภาพที่ 2

ภาพที่ 2 ผลการทดสอบโมเดล

ด้วยเหตุนี้จึงพิจารณาได้ว่าโมเดลสมการเชิงโครงสร้างหลังปรับแก้นั้นสอดคล้องตามแนวคิดของ Hair et al. (2006) แสดงว่า โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่า Chi-Square=138.186, df=131 และ Sig.=0.067>0.05 นอกจากนั้นผลการวิเคราะห์พบว่า ดัชนีและค่าสถิติเหล่านี้ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ทั้ง 7 ดัชนี สรุปได้ดังนี้

1. ดัชนีวัดความสอดคล้องกลมกลืนเชิงสัมพัทธ์ (Comparative Fit Index: CFI) ซึ่งผลการวิเคราะห์มีค่าเท่ากับ 0.920>0.90 ผลของค่าดัชนีเป็นไปตามแนวคิดของ Hair et al. (2006) ซึ่ง CFI ที่ดีควรมีค่า 0.90 ขึ้นไป แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนเชิงสัมพัทธ์

2. ดัชนีวัดความกลมกลืน (Goodness of Fit Index: GFI) เป็นการแสดงถึงปริมาณความแปรปรวนและความแปรปรวนร่วมที่อธิบายได้ด้วยโมเดล ซึ่งผลการวิเคราะห์มีค่าเท่ากับ 0.963>0.90 ผลของค่าดัชนีเป็นไปตามแนวคิดของ Durrande-Moreau and Usunier (1999) ซึ่ง GFI ที่ดีควรมีค่า 0.90 ขึ้นไป แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนเชิงสัมพัทธ์

3. ดัชนีวัดความกลมกลืนที่ปรับแก้ไขแล้ว (Adjusted Goodness of Fit Index: AGFI) เป็นการแสดงถึงปริมาณความแปรปรวนและความแปรปรวนร่วมที่อธิบายได้ด้วยโมเดลปรับแก้ด้วยองศาความเป็นอิสระ โดยทั่วไปค่า AGFI มีค่าระหว่าง 0 ถึง 1 ค่า ซึ่ง ค่า AGFI ที่ยอมรับได้ควรมีค่ามากกว่า 0.90 ซึ่งผลการวิเคราะห์มีค่าเท่ากับ 0.920>0.90 ผลของค่าดัชนีเป็นไปตามแนวคิดของ Hair et al. (2006) ซึ่ง AGFI ที่ดีควรมีค่า 0.90 ขึ้นไปแสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนเชิงสัมพัทธ์

4. ดัชนีรากที่สองของค่าเฉลี่ยความคลาดเคลื่อนกำลังสองของการประมาณค่า (Root Mean Square Error of Approximation: RMSEA) เป็น ค่าสถิติ ที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานโดยค่า RMSEA ที่ดีมากควรมีค่าน้อยกว่า 0.05 หรือมีค่าระหว่าง 0.05 ถึง 0.08 หมายถึงโมเดลค่อนข้างสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งผลการวิเคราะห์มีค่าเท่ากับ 0.014<0.08 ซึ่งเป็นค่า RMSEA ที่ดีมาก ผลของค่าดัชนีเป็นไปตามแนวคิด ตรงตามเกณฑ์ของHair et al. (2006) แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนเชิงสัมพัทธ์

5. ดัชนีความกลมกลืนประเภทเปรียบเทียบกับรูปแบบอิสระ (Normed fit index: NFI) เป็นค่าสถิติที่ใช่ในการทดสอบสมมติฐาน โดยค่า NFI ที่ยอมรับได้ควรมีค่ามากกว่า 0.90 ซึ่งผลการวิเคราะห์มีค่าเท่ากับ 0.910>0.90 ผลของค่าดัชนีเป็นไปตามแนวคิดของ Hair et al. (2006) แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนเชิงสัมพัทธ์

6. ดัชนีความกลมกลืนเชิงเปรียบเทียบกับรูปแบบฐาน (Incremental fit index: IFI) เป็นค่าดัชนีที่ทดสอบเปรียบเทียบรูปแบบทดสอบกับรูปแบบฐานที่ตัวแปรทุกตัวแปรไม่มีความสัมพันธ์กับมีค่ามากกว่า 0.90 ซึ่งจะแสดงว่ารูปแบบทางทฤษฎีสามารถใช้อธิบายความสัมพันธ์ของตัวแปรได้อย่างดีโดยค่า IFI ที่ยอมรับได้ควรมีค่ามากกว่า 0.90 ซึ่งผลการวิเคราะห์มีค่าเท่ากับ 0.912>0.90 ผลของ

ค่าดัชนีเป็น ไปตามแนวคิดของ Hair et al. (2006) แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนเชิงสัมพัทธ์

7. ดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนเหลือ (Root Mean Square Residual: RMR) เป็นค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน โดยค่า RMR ควรมีค่าน้อยกว่า 0.05 ซึ่งค่าที่ดีควรมีค่าเท่ากับ 0 หรือเข้าใกล้ 0 มากที่สุด ซึ่งผลการวิเคราะห์มีค่า RMR เท่ากับ 0.048<0.05 ซึ่งเป็น RMR ที่ดีมาก ผลของค่าดัชนีเป็นไปตามแนวคิดและตรงตามเกณฑ์ Diamantopoulos et al. (2000) แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนเชิงสัมพัทธ์

จากผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีทั้ง 7 ตัว มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ชี้ให้เห็นว่าสมการเชิงโครงสร้างแบบจำลองโมเดล การยอมรับเทคโนโลยีที่มีผลต่อความตั้งใจในการใช้โปรแกรมบัญชีออนไลน์ของนักบัญชีในสำนักงานบัญชีในเขตภาคเหนือตอนล่าง มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ตามเงื่อนไขในการระดับที่ได้รับการยอมรับทางสถิติและเป็นไปตามเกณฑ์การกำหนดซึ่งแสดงว่าโมเดลในการวัดนี้มีความเที่ยงตรง (Validity) จากโมเดลข้างต้น ผู้วิจัยได้ทำการสรุปค่าอิทธิพลสมการเชิงโครงสร้างเชิงสาเหตุแบบจำลองความสัมพันธ์ ดังนี้

ตารางที่ 4 สรุปค่าอิทธิพลสมการเชิงโครงสร้างเชิงสาเหตุแบบจำลองความสัมพันธ์

ตัวแปรตาม	R^2	อิทธิพล	ตัวแปรอิสระ		
			การรับรู้ถึงความมีประโยชน์จากการใช้งาน	การรับรู้ถึงความง่ายในการใช้งาน	ทัศนคติต่อการใช้งาน
ทัศนคติต่อการใช้งาน	0.66	ทางตรง	0.12	0.92	-
ความตั้งใจที่จะใช้งาน	0.54	ทางตรง	0.23	0.28	0.69

จากตารางที่ 4 พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติต่อการใช้งานสูงสุด คือ การรับรู้ถึงความง่ายในการใช้งาน มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลโดยรวมที่ 0.92 รองลงมา คือ การรับรู้ถึงความมีประโยชน์จากการใช้งาน มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลโดยรวมที่ 0.12 ทัศนคติต่อการใช้งานมีผลต่อความตั้งใจที่จะใช้งาน มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลโดยรวมที่ 0.69 รองลงมาคือ การรับรู้ถึงความง่ายในการใช้งาน มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลโดยรวมที่ 0.28 และการรับรู้ถึงความมีประโยชน์จากการใช้งาน มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลโดยรวมที่ 0.23

อภิปรายผล

การยอมรับเทคโนโลยีที่มีผลต่อความตั้งใจใช้โปรแกรมบัญชีออนไลน์ของนักบัญชีในสำนักงานบัญชีในเขตภาคเหนือตอนล่าง

ด้านการรับรู้ถึงความมีประโยชน์จากการใช้งานในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เพราะว่าผู้ประกอบการและผู้ปฏิบัติงานด้านบัญชียอมรับเทคโนโลยีการใช้โปรแกรมบัญชีออนไลน์ เนื่องจากโปรแกรมบัญชีออนไลน์ จะช่วยให้การจัดทำบัญชีมีความสะดวกมากขึ้น และเทคโนโลยีโปรแกรมบัญชีออนไลน์ จะช่วยเพิ่มความความหลากหลายในการจัดทำบัญชีมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธัญกานต์ คชฤทธิ์ และ กุสุมา ดำพิทักษ์ (2563) ได้ศึกษาการยอมรับเทคโนโลยีคลาวด์คอมพิวติ้งที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชี สำหรับภาคธุรกิจในมุมมองของผู้ทำบัญชี ผลการวิจัย พบว่า การยอมรับเทคโนโลยีคลาวด์คอมพิวติ้ง ซึ่งประกอบไปด้วย ด้านการรู้ถึงการได้รับประโยชน์ ด้านการรู้ถึงความใช้งานที่ง่าย และด้านการรับรู้เทคโนโลยีส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชีสำหรับภาคธุรกิจในมุมมองผู้ทำบัญชี

ด้านการรับรู้ถึงความง่ายในการใช้งานในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เพราะว่าผู้ประกอบการและผู้ปฏิบัติงานด้านบัญชี ยอมรับเทคโนโลยีการใช้โปรแกรมบัญชีออนไลน์ เนื่องจากสามารถประยุกต์ใช้ได้ง่ายตามความต้องการในการจัดทำบัญชี และการใช้เทคโนโลยีโปรแกรมบัญชีออนไลน์ จะช่วยให้การจัดทำบัญชีเป็นทักษะที่ง่ายต่อการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพัตรา วังเย็น (2562) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีที่ใช้สำหรับประมวลผลทางบัญชี กรณีศึกษาเจ้าหน้าที่สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ผลการวิจัย พบว่า เจ้าหน้าที่ พนักงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำบัญชีและการเงินที่ปฏิบัติงานอยู่ที่สภาอุตสาหกรรมจังหวัด โดยเทคโนโลยีที่ใช้สำหรับประมวลผลข้อมูลทางบัญชีอยู่ในระดับยอมรับมากที่สุด ทั้งนี้มีการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศโดยภาพรวมอยู่ในระดับยอมรับมากที่สุด ทั้งในด้านความง่ายต่อการใช้งาน และด้านการรับรู้ประโยชน์

ทัศนคติต่อการใช้งาน ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เพราะว่าผู้ประกอบการและผู้ปฏิบัติงานด้านบัญชี ยอมรับเทคโนโลยีการใช้โปรแกรมบัญชีออนไลน์ เนื่องจากมีความคิดเห็นเชิงบวกต่อการใช้เทคโนโลยีโปรแกรมบัญชีออนไลน์ อีกทั้งมีทัศนคติที่ดีต่อเทคโนโลยีโปรแกรมบัญชีออนไลน์ ที่จะช่วยให้การจัดทำบัญชีมีความทันสมัย และโปรแกรมบัญชีออนไลน์จะช่วยให้การจัดทำบัญชีเป็นการเปิดโอกาสรับรู้นวัตกรรมใหม่ ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เยาวนุช รักสงฆ์ (2561) ได้ศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับและการใช้ระบบบัญชีออนไลน์แบบคลาวน์ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในประเทศไทย ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยด้านคุณสมบัติของระบบบัญชีออนไลน์แบบคลาวด์ที่มีผลกระทบต่อ ยอมรับและการใช้ระบบบัญชีออนไลน์แบบคลาวด์ ได้แก่ ด้านการรับรู้

เทคโนโลยีด้านการรับรู้ประโยชน์และด้านการใช้งานง่ายมีผลกระทบเชิงบวกต่อการยอมรับและการใช้ระบบบัญชีออนไลน์แบบคลาวด์ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย

ความตั้งใจใช้งาน ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เพราะว่าผู้ประกอบการและผู้ปฏิบัติงานด้านบัญชี ยอมรับเทคโนโลยีการใช้โปรแกรมบัญชีออนไลน์ เนื่องจากมีความตั้งใจที่จะใช้เทคโนโลยีโปรแกรมบัญชีออนไลน์ อย่างต่อเนื่องไปเรื่อย ๆ โดยมีความตั้งใจที่จะใช้เทคโนโลยีโปรแกรมบัญชีออนไลน์ ต่อไปในอนาคต และมีความตั้งใจที่จะใช้เทคโนโลยีโปรแกรมบัญชีออนไลน์ เป็นประจำมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณฐมน พิจิตรไพรวัลย์ และคณะ (2560) ได้ศึกษา ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับและตัดสินใจเลือกใช้ระบบบัญชีออนไลน์ผ่านเทคโนโลยีคลาวด์คอมพิวติ้ง ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับและตัดสินใจเลือกใช้ระบบบัญชีออนไลน์ผ่านเทคโนโลยีคลาวด์คอมพิวติ้งของผู้บริหารในธุรกิจบริการ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย มี 4 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านคุณสมบัติของระบบบัญชีออนไลน์ผ่านเทคโนโลยีคลาวด์คอมพิวติ้ง ปัจจัยด้านคุณลักษณะของระบบบัญชีออนไลน์ผ่านเทคโนโลยีคลาวด์คอมพิวติ้ง ปัจจัยภายในองค์กร และปัจจัยด้านการกำกับดูแลกิจการที่ดีตามหลักบรรษัทภิบาล

การยอมรับเทคโนโลยีที่มีผลต่อความตั้งใจใช้โปรแกรมบัญชีออนไลน์ สมการเชิงโครงสร้างเชิงสาเหตุแบบจำลองความสัมพันธ์

การรับรู้ถึงความมีประโยชน์จากการใช้งานมีผลทางตรงต่อทัศนคติในการใช้งานเทคโนโลยีสำหรับการใช้โปรแกรมบัญชีออนไลน์ของสำนักงานบัญชีในเขตภาคเหนือตอนล่าง โดยการรับรู้ถึงความมีประโยชน์จากการใช้งาน มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลโดยรวมที่ 0.12 สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรญา อินทรตุล (2562) ได้ศึกษา กระบวนการตัดสินใจใช้เทคโนโลยีโปรแกรมบัญชีบริหารสำเร็จรูปผ่านคลาวด์สำหรับพนักงานบัญชีกิจการ ระดับปฏิบัติการในกรุงเทพมหานคร ผลวิจัย พบว่า ปัจจัยการยอมรับเทคโนโลยีทั้ง 5 ด้าน ประกอบด้วย การรับรู้ถึงประโยชน์ที่ได้รับจากเทคโนโลยีสารสนเทศ (Perceive of usefulness) การรับรู้ถึงว่าเป็นระบบที่ง่ายต่อการใช้งาน (Perceive ease of use) ทัศนคติที่มีต่อการใช้งาน การตั้งใจใช้ ความคาดหวังในประสิทธิภาพมีผลต่อการตัดสินใจใช้เทคโนโลยีโปรแกรมบัญชีบริหารสำเร็จรูปผ่านคลาวด์

การรับรู้ถึงความง่ายในการใช้งานมีผลทางตรงต่อทัศนคติในการใช้งานเทคโนโลยีสำหรับการใช้โปรแกรมบัญชีออนไลน์ของสำนักงานบัญชีในเขตภาคเหนือตอนล่าง โดยการรับรู้ถึงความง่ายในการใช้งาน มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลโดยรวมที่ 0.92 สอดคล้องกับงานวิจัยของ เยาวนุช รักสงฆ์ (2561) ได้ศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับและการใช้ระบบบัญชีออนไลน์แบบคลาวน์ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในประเทศไทย ผลวิจัย พบว่า ปัจจัยด้านคุณสมบัติของระบบบัญชีออนไลน์แบบคลาวด์ที่มีผลกระทบต่อยอมรับและการใช้ระบบบัญชีออนไลน์แบบคลาวด์ ได้แก่ ด้านการรับรู้

เทคโนโลยีด้านการรับรู้ประโยชน์และด้านการใช้งานง่าย มีผลกระทบเชิงบวกต่อการยอมรับและการใช้ระบบบัญชีออนไลน์แบบคลาวด์ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย

ทัศนคติต่อการใช้งานส่งผลทางตรงต่อความตั้งใจที่จะใช้เทคโนโลยีสำหรับการใช้โปรแกรมบัญชีออนไลน์ของสำนักงานบัญชีในเขตภาคเหนือตอนล่าง ทัศนคติมีผลต่อความตั้งใจที่จะใช้งาน มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลโดยรวมที่ 0.66 สอดคล้องกับงานวิจัยของ โอชิล เหิมขุนทด (2562) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้งานระบบบัญชีออนไลน์ผ่านเทคโนโลยีคลาวด์คอมพิวติ้งของสำนักงานบัญชี ในมุมมองของบุคลากรในสำนักงานบัญชี ผลวิจัย พบว่า ปัจจัยตัวแปรอิสระทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ คุณภาพของข้อมูล คุณภาพของระบบ การรับรู้ประโยชน์ และการรับรู้ความง่ายต่อการใช้งานมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการใช้งานระบบบัญชีออนไลน์ผ่านเทคโนโลยีคลาวด์คอมพิวติ้งอย่างมีนัยสำคัญ และพบว่าปัจจัยคุณภาพของข้อมูลและคุณภาพของระบบมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการใช้งานระบบบัญชีออนไลน์ผ่านเทคโนโลยีคลาวด์คอมพิวติ้งผ่านการรับรู้ประโยชน์และการรับรู้ความง่ายต่อการใช้งานอย่างมีนัยสำคัญ

การรับรู้ถึงความมีประโยชน์จากการใช้งานมีผลต่อความตั้งใจที่จะใช้โปรแกรมบัญชีออนไลน์ของสำนักงานบัญชีในเขตภาคเหนือตอนล่างมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลโดยรวมที่ 0.23 และการรับรู้ถึงความง่ายในการใช้งาน มีอิทธิพลต่อความตั้งใจที่จะใช้งาน มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลโดยรวมที่ 0.28 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณฐมน พิจิตรไพรวัลย์ และคณะ (2560) ได้ศึกษา ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับและตัดสินใจเลือกใช้ระบบบัญชีออนไลน์ผ่านเทคโนโลยีคลาวด์คอมพิวติ้ง ปัจจัยได้แก่ ปัจจัยด้านคุณสมบัติของระบบบัญชีออนไลน์ผ่านเทคโนโลยีคลาวด์คอมพิวติ้ง ปัจจัยด้านคุณลักษณะของระบบบัญชีออนไลน์ผ่านเทคโนโลยีคลาวด์คอมพิวติ้ง และปัจจัยภายในองค์กร ปัจจัยทางสังคมและสภาพแวดล้อม มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. สำนักงานบัญชีควรสนับสนุนให้นักบัญชีเรียนรู้และทดลองการใช้โปรแกรมบัญชีออนไลน์จากตัวอย่างง่าย ๆ แล้วจึงขยายไปสู่การทำงานจริง เพราะการรับรู้ได้ว่าเทคโนโลยีใช้งานได้ง่ายไม่ซับซ้อนจะส่งผลให้พนักงานรับรู้ประโยชน์จากเทคโนโลยีได้มากขึ้นและนำไปสู่การยอมรับ

2. สำนักงานบัญชีมุ่งเน้นให้นักบัญชีรับรู้ถึงประโยชน์ของเทคโนโลยีที่สามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลให้แก่การทำงานของบุคลากรได้เพราะการรับรู้ประโยชน์จะส่งผลให้เกิดการยอมรับเทคโนโลยีในสำนักงานบัญชี และเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการใช้งานในอนาคต

3. สำนักงานบัญชีพัฒนาปรับปรุงระบบสารสนเทศ โดยการพัฒนาระบบโครงสร้างกระบวนการทำงานของระบบสารสนเทศโดยสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีขั้นตอน

การใช้งานที่ง่าย และมีความเสถียรในการใช้งานจะทำให้บุคลากรเกิดความพึงพอใจมากขึ้น ซึ่งการใช้งานเหล่านี้จะสะท้อนให้เห็นต่อการทำงานแต่ละสำนักงานบัญชี และเมื่อผลการทำงานที่ออกมาจะเป็นการเพิ่มโอกาสต่อผู้ผลิตโปรแกรมสามารถนำผลไปศึกษา ทำให้การยอมรับเทคโนโลยีเป็นเรื่องที่สำคัญในสำงานบัญชีได้มากขึ้น

4. สำนักงานบัญชีพัฒนาคุณภาพของระบบ เพื่อให้ซอฟต์แวร์การบริหารจัดการบัญชีนั้นมีขั้นตอนการใช้งานที่ง่ายและน่าเชื่อถือตรงตามความต้องการของผู้ใช้บริการ เช่น สามารถใช้งานได้อย่างต่อเนื่องระหว่างการดำเนินธุรกิจ ไม่ติดขัดระหว่างการทำรายการต่าง ๆ มีการปรับปรุงระบบการใช้งานให้ใหม่อยู่เสมอ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการปรับตัวเข้ากับการทำงานร่วมกับเทคโนโลยีสมัยใหม่และพัฒนาในด้านการทำบัญชีในสำนักงานบัญชี สามารถรองรับระบบการใช้งานได้ทุกอุปกรณ์รวมไปถึงมีระบบรักษาความปลอดภัยในการใช้บริการโดยการจำกัดสิทธิ์ในการเรียกดูรายงานระหว่างพนักงานและเจ้าของกิจการตลอดจนการออกแบบซอฟต์แวร์ให้ทันสมัย ดึงดูดการใช้งาน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยด้านอื่น ๆ ที่อาจส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้โปรแกรมบัญชีของนักบัญชีในสำนักงานบัญชี

2. ควรศึกษากับกลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ ซึ่งจะทำให้สามารถวิเคราะห์ การรับรู้ถึงประโยชน์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้โปรแกรมบัญชีของสำนักงานบัญชีไทย ได้อย่างครอบคลุมทุกกลุ่มตัวอย่าง

3. ควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพเป็นข้อมูลประกอบเพิ่มเติมด้วยเครื่องมือในการเก็บข้อมูลรูปแบบอื่น ๆ เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) การสนทนากลุ่ม (Focus Group) เป็นต้น เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพการใช้โปรแกรมบัญชีของนักบัญชีในสำนักงานบัญชีในเชิงลึกมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กัลยา วานิชย์บัญชา. (2557). **การวิเคราะห์สมการโครงสร้าง (SEM) ด้วย AMOS**. กรุงเทพฯ: สามลดา.

โชษิตา คลายศร และ กนกศักดิ์ สุขวัฒนาสินิทธิ์. (2564). *นวัตกรรมเทคโนโลยีและสารสนเทศส่งผลต่อการพัฒนาบุคลากรทางบัญชีขององค์กรและประสิทธิภาพในงานบัญชีของผู้ทำบัญชีในเขตกรุงเทพและปริมณฑล.* **วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์,** 8(8): 106-119.

ณฐมน พิจิตรไพรวัลย์ ประเวศ เพ็ญวุฒิกุล และ ฐิตาภรณ์ สินจรูญศักดิ์. (2560). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับและตัดสินใจเลือกใช้ระบบบัญชีออนไลน์ผ่านเทคโนโลยีคลาวด์คอมพิวติ้ง.* **วารสารวิชาชีพบัญชี JAP**, 13(37): 1-11.

ธัญกานต์ คชฤทธิ์ และ กุสุมา ดำพิทักษ์. (2563). *การยอมรับระบบคลาวด์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้ระบบสารสนเทศการบัญชีภาคธุรกิจ สำหรับผู้ทำบัญชี.* **วารสารศิลปการจัดการ**, 4(1): 13-22.

เยาวนุช รักสงฆ์. (2561). *ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับและการใช้ระบบบัญชีออนไลน์แบบคลาวน์ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในประเทศไทย.* **วารสารวิทยาลัยพาณิชยศาสตร์บูรพาปริทัศน์**, 13(2): 40-52.

ศศิจันทร์ ปัญจทวี. (2557). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับการใช้ระบบสารสนเทศ กรณีศึกษาสถาบันการพลศึกษาวิทยาเขตเชียงใหม่**. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

ศรีสมรัก อินทุจันทร์ยง. (2553). *การประมวลผลในกลุ่มเมฆ (Cloud Computing).* **วารสารบริหารธุรกิจคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์**, 33(128): 14-21.

สุพัตรา วังเย็น. (2562). **ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยี ที่ใช้สำหรับประมวลผลข้อมูลทางบัญชีกรณีศึกษา เจ้าหน้าที่สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย** มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.

สุภาพร ดอกไม้ทอง และ วรวิทย์ เพ็ชรรื่น. (2561). *ศักยภาพของสำนักงานบัญชีในเขตภาคเหนือตอนล่างสำหรับการเป็นสำนักงานบัญชีคุณภาพ.* **วารสารการวิจัยเพื่อพัฒนาชุมชน,** 10(1): 122-131.

อรญา อินทรตุล. (2562). **กระบวนการตัดสินใจใช้เทคโนโลยีโปรแกรมบัญชีบริหารสำเร็จรูปผ่านคลาวด์สำหรับพนักงานบัญชีกิจการ ระดับปฏิบัติการในกรุงเทพฯ** มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

โอชิล เหิมขุนทด. (2562). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้งานระบบบัญชีออนไลน์ ผ่านเทคโนโลยีคลาวด์คอมพิวติ้งของสำนักงานบัญชี**. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.

Davis, F., Bagozzi, R., & Warshaw, P. (1989). *User Acceptance of Computer Technology: a Comparison of Two Theoretical Models.* **Management Science,** 35(8): 982-1003.

DeVon H. A. et al. (2007). *A Psychometric Toolbox for testing Validity and Reliability.* **Journal of Nursingscholarship,** 39 (2): 155-164.

Diamantopoulos, A., Siguaw, J. A., & Siguaw, J. A. (2000). **Introducing LISREL: A guide for the uninitiated**: Sage.

Durrande-Moreau, A., & Usunier, J.-C. (1999). *Time styles and the waiting experience: an exploratory study*. **Journal of Service Research,** 2(2): 173-186.

Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., Anderson, R. E., & Tatham, R. (2006). **Multivariate data analysis** . Uppersaddle River. In: NJ: Pearson Prentice Hall.

Kelloway, K. E. (1998). **Using LISREL for Structural Equation Modeling: A Researcher's Guide.** Thousand Oaks, CA: Sage Publications.

Roscoe, J.T. (1975). **Fundamental Research Statistics for the Behavioral Sciences.** 2nd ed. New York: Holt, Rinehart and Winston.

การยอมรับเทคโนโลยีที่มีผลต่อความตั้งใจใช้โปรแกรมบัญชีออนไลน์ของนักบัญชีในสำนักงานบัญชี ในเขตภาคเหนือตอนล่าง

Technological Acceptance Effecting Intention of Online Accounting Program Usage by Accountants in Accounting Firms in Lower Northern Region

กานต์พิชชา สาเสียง
นิสิต สาขาวิชาบัญชี คณะบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์และการสื่อสาร มหาวิทยาลัยนเรศวร
E-mail: kanpitchas64@nu.ac.th
สุนทรีย์ ตั้งศรีวงศ์
อาจารย์ภาควิชาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์และการสื่อสาร มหาวิทยาลัยนเรศวร
E-mail: suntareet@nu.ac.th
Kanpitcha Sasiang
Student, Majoring in accounting Faculty of Business Economics and Communications, Naresuan University
Suntaree Tungsriwong
Lecturer, Accounting Department, Faculty of Business Economics and Communications, Naresuan University

รับเข้า : 14 สิงหาคม 2566 **แก้ไข :** 6 กันยายน 2566 **ตอบรับ :** 9 กันยายน 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการยอมรับเทคโนโลยีที่มีผลต่อความตั้งใจใช้โปรแกรมบัญชีออนไลน์ของนักบัญชีในสำนักงานบัญชี ในเขตภาคเหนือตอนล่าง และ 2) ศึกษาทัศนคติที่มีผลต่อความตั้งใจใช้โปรแกรมบัญชีออนไลน์ของนักบัญชีในสำนักงานบัญชี ในเขตภาคเหนือตอนล่าง ใช้แบบสอบถามที่มีค่าความเชื่นมั่นระหว่าง 0.67-1.00 และค่าความเที่ยง 0.86 เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักบัญชีในสำนักงานบัญชีในเขตภาคเหนือตอนล่าง จำนวน 400 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์สมการโครงสร้าง

ผลการวิจัย พบว่า 1) การรับรู้ความง่ายต่อการใช้งาน และด้านการรับรู้ถึงความมีประโยชน์จากการใช้งานมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความตั้งใจที่จะใช้งานโปรแกรมบัญชีออนไลน์ของนักบัญชีในสำนักงานบัญชี โดย

ปัจจัยที่มีค่าอิทธิพลโดยรวมสูงสุด คือ ด้านการรับรู้ความง่ายต่อการใช้งาน รองลงมา คือ ด้านการรับรู้ถึงความมีประโยชน์จากการใช้งาน และ 2) ทัศนคติต่อการใช้งานมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความตั้งใจที่จะใช้งาน

คำสำคัญ: การยอมรับเทคโนโลยี โปรแกรมบัญชีออนไลน์ สำนักงานบัญชี

ABSTRACT

The purposes of this research were to; 1) study technological acceptance effecting intention of online accounting program usage by accountants in accounting firms in lower northern region and 2) study attitude effecting intention of online accounting program usage by accountants in accounting firms in lower northern region. The research was conducted using a questionnaire with the Index of Item-Objective Congruence (IOC) at 0.67-1.00 and the reliability 0.86 as a tool to collect data from a sample of 400 accountants in accounting firms in the lower northern region. Statistical data analysis by mean. Standard deviation and Structural Equation Modeling (SEM).

The research result showed that; they were perceived usefulness and perceived ease of use. That factors found to have a positive influence on intention to use online accounting program usage by accountants. The factor with the highest overall influence was perceived ease of use. Moreover, perceived usefulness and the attitude toward using factor had a positive influence on the intention to use as well.

Keywords: technology acceptance, accounting program, accounting firms

บทนำ

โลกปัจจุบันถือได้ว่าเป็นโลกยุคดิจิทัล เนื่องจากมีเทคโนโลยีต่าง ๆ เข้ามามีบทบาทสำคัญในการดำเนินชีวิตของบุคลส่วนใหญ่ การพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลกำลังนำสังคมโลกเข้าสู่การวิวัฒนาการอย่างรวดเร็วแบบก้าวกระโดด มีความซับซ้อน เชื่อมโยงได้หลายมิติ ไร้พรมแดน และคาดการณ์ได้ยาก และความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากสังคมอุตสาหกรรมมาเป็นสังคมสารสนเทศ ทำให้ระบบเศรษฐกิจเปลี่ยนจากระดับชาติไปเป็นระดับโลก โดยการเชื่อมโยงหน่วยงานต่าง ๆ ภายในองค์กร และระหว่างองค์กร เป็นแบบเครือข่ายทางคอมพิวเตอร์และการสื่อสารโทรคมนาคม ซึ่งเป็นการสนับสนุนให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลได้ง่ายและรวดเร็วดังนั้นในการทำงานใน

ปัจจุบัน จึงหลีกหนีไม่พ้นถึงเรื่องของเทคโนโลยีสารสนเทศที่จะเข้ามามีบทบาท หรือตัวช่วยสำคัญของการจัดการบริหารองค์กร จากความสำคัญของเทคโนโลยีสารสนเทศดังกล่าว จึงเป็นเหตุผลที่ทำให้องค์กรทั้งภาคธุรกิจ และภาครัฐต่าง ๆ เล็งเห็นความสำคัญของการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศ และมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศต่าง ๆ มาใช้ในการทำงานมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง (ศศิจันทร์ ปัญจทวี, 2557)

เมื่อกล่าวถึงการทำงานในองค์กร นักบัญชีเป็นบุคคลที่มีความสำคัญส่วนหนึ่งสำหรับทุกกิจการโดยเป็นผู้จัดเก็บข้อมูลทางการบัญชีและข้อมูลทางการเงินต่าง ๆ ที่ทางผู้บริหารได้นำมาใช้ประโยชน์ในการประมาณการและวางแผนในการดำเนินธุรกิจ (โชษิตา คลายศร และ กนกศักดิ์ สุขวัฒนาสินิทธิ์, 2564) ในหลายองค์กรต่างมีการเลือกใช้เครื่องมือด้านบัญชีที่พัฒนาขึ้น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดทำบัญชีให้ถูกต้อง ทันต่อเวลา เพื่อให้การบริหารในองค์กรมีประสิทธิภาพมากที่สุด (ณฐมน พิจิตรไพรวัลย์ และคณะ, 2560) เพื่อให้ก้าวทันยุคสมัยจึงต้องมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการทำงานจากเดิม โดยการนำเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology) เข้ามาช่วยในการจัดการระบบบัญชี โดยใช้โปรแกรมบัญชีสำเร็จรูป (Accounting Program) ซึ่งเป็นซอฟต์แวร์ที่ช่วยให้ผู้จัดทำบัญชีสามารถรวบรวมข้อมูลบันทึกลงระบบ เพื่อจัดทำรายงานงบการเงินและรายงานทางอื่น ๆ ที่สำคัญการนำระบบสารสนเทศมาช่วยงาน จะช่วยให้ผู้บริหารภายในองค์กรสามารถตัดสินใจใช้ข้อมูลสารสนเทศมาใช้เพื่อการตัดสินใจ นอกจากนี้ยังช่วยเพิ่มศักยภาพ ช่วยลดความซับซ้อนในการทำงานลดระยะเวลาในการค้นหาข้อมูลและประมวลผล และช่วยเพิ่มมูลค่าให้แก่ธุรกิจได้ด้วย ซึ่งหนึ่งในการบริการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศรูปแบบใหม่ ที่กำลังได้รับความสนใจในปัจจุบันคือ Cloud Accounting หรือการประมวลผลแบบกลุ่มเมฆ (Cloud Computing) (ศรีสมรัก อินทุจันทร์ยง, 2553) สรุปความหมายของระบบ Cloud computing หรือการประมวลผลในกลุ่มก้อนเมฆ หมายถึง รูปแบบการให้บริการเทคโนโลยีสารสนเทศที่นำเสนอทรัพยากรสารสนเทศสำหรับประมวลผลตั้งแต่โครงสร้างพื้นฐานของเทคโนโลยีสารสนเทศ ไปถึงชุดคำสั่งงานประยุกต์ เสมือนหนึ่งเป็นบริการที่ผู้ใช้งานสามารถบริการตนเองได้ โดยเลือกใช้เฉพาะสิ่งที่ตนเองต้องการ และจ่ายค่าบริการตามที่เรียกใช้ ซึ่งจากรูปแบบซอฟต์แวร์บัญชีจัดทำบัญชีสามารถจัดเก็บและส่งข้อมูลผ่านรูปแบบของระบบ Cloud Computing ในรูปแบบ บริการระบบอินเทอร์เน็ตสำหรับธุรกิจ (Internet Business Service: IBS) โดยส่วนใหญ่ธุรกิจในประเทศไทย มักจะใช้บริการสำนักงานบัญชีเป็นผู้จัดทำงานงานด้านบัญชีซึ่งจะมีค่าใช้จ่ายไม่สูงมากนัก ถ้าเทียบกับการที่จะต้องจ้างนักบัญชีมาประจำที่กิจการ ซึ่งสำนักงานบัญชีส่วนใหญ่ในปัจจุบันได้มีการเลือกใช้ซอฟต์แวร์บัญชีผ่านระบบเทคโนโลยี Cloud Computing หรือเรียกว่า Cloud Accounting มาใช้ในธุรกิจรับทำบัญชีมากขึ้น ซึ่งภาคเหนือตอนล่างถือว่ามีธุรกิจอยู่เป็นจำนวนมาก อีกทั้งในเขตภาคเหนือตอนล่าง ไม่ขอรับรองคุณภาพอาจเกิดจากสำนักงานบัญชีในต่างจังหวัดส่วนใหญ่มีขนาดเล็ก ทำให้เกิดปัญหาด้านความพร้อมของบุคลากร (สุภาพร ดอกไม้ทอง และ วรวิทย์ เพ็ชรรื่น, 2561) แต่อย่างไรในเขตภาคเหนือตอนล่างยังคงต้องใช้

บริการของสำนักงานบัญชี ซึ่งจะเห็นได้ว่าสำนักงานบัญชียังคงสำคัญกับความรู้ความสามารถของบุคลากร จะทำอย่างไรให้การทำบัญชีมีคุณภาพและน่าเชื่อถือ เหตุผลข้างต้น ผู้วิจัยจึงต้องการที่จะศึกษาถึงความเป็นไปได้ที่จะมีการรับรู้ที่มีผลต่อความตั้งใจใช้โปรแกรมบัญชีออนไลน์ของนักบัญชีในสำนักงานบัญชี ในเขตภาคเหนือตอนล่าง เพื่อจะได้ข้อมูลโดยตรงจากมุมมองของนักบัญชีต่อการทำบัญชีของนักบัญชีในสำนักงานบัญชีที่อยู่ในภาคเหนือตอนล่างได้ชัดเจนมากขึ้น ซึ่งประโยชน์ที่จะได้คือ การรับรู้ที่อาจจะส่งผลต่อความตั้งใจใช้โปรแกรมบัญชีออนไลน์ที่สามารถนำมาใช้กับการทำบัญชีเพื่อส่งเสริมด้านประสิทธิภาพในการทำงานในสำนักงานบัญชีมากยิ่งขึ้น และยังถือเป็นการแข่งขันให้เท่าทันเทคโนโลยีในยุคปัจจุบันอีกด้วย

ผู้วิจัยจึงสนใจเรื่อง การยอมรับเทคโนโลยีที่มีผลต่อความตั้งใจใช้โปรแกรมบัญชีออนไลน์ของนักบัญชีในสำนักงานบัญชี ในเขตภาคเหนือตอนล่าง เนื่องจากในการทำงานของสำนักงานบัญชีมีการแข่งขันในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นการรับรู้เทคโนโลยีของนักบัญชีในสำนักงานบัญชีถือว่าเป็นสิ่งสำคัญและเป็นผลดีให้กับนักบัญชีและองค์กร ซึ่งสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการเตรียมความพร้อมด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในยุคเศรษฐกิจดิจิทัลให้กับสำนักงานบัญชีในประเทศไทยรวมถึงผู้ให้บริการเทคโนโลยี Cloud Accounting สามารถนำผลที่ได้ไปเป็นแนวทางในการพัฒนาการให้บริการเทคโนโลยี Cloud Accounting เพื่อนำไปสู่การรับรู้ของผู้ใช้บริการได้ดียิ่งขึ้นด้วยเช่นกัน

วัตถุประสงค์การวิจัย

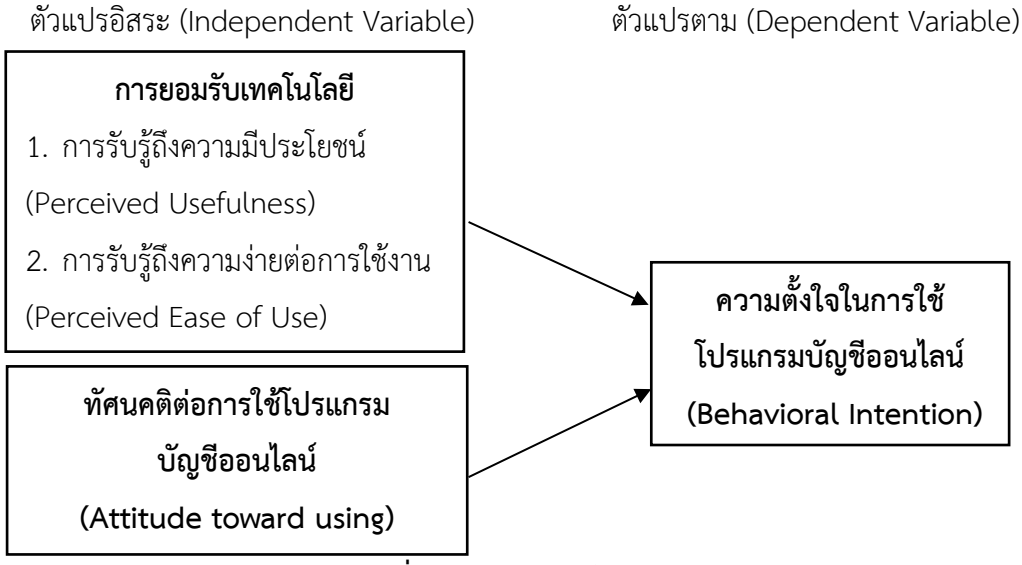
1. เพื่อศึกษาการยอมรับเทคโนโลยีที่มีผลต่อความตั้งใจใช้งานโปรแกรมบัญชีออนไลน์ของนักบัญชีในสำนักงานบัญชี ในเขตภาคเหนือตอนล่าง
2. เพื่อศึกษาทัศนคติที่มีผลต่อความตั้งใจใช้โปรแกรมบัญชีออนไลน์ของนักบัญชีในสำนักงานบัญชี ในเขตภาคเหนือตอนล่าง

สมมติฐานการวิจัย

1. การยอมรับเทคโนโลยีมีผลต่อความตั้งใจใช้งานโปรแกรมบัญชีออนไลน์ของนักบัญชีในสำนักงานบัญชี ในเขตภาคเหนือตอนล่าง
2. ทัศนคติต่อการใช้งานมีผลต่อความตั้งใจใช้งานโปรแกรมบัญชีออนไลน์ของนักบัญชีในสำนักงานบัญชี ในเขตภาคเหนือตอนล่าง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้น จากการศึกษาแนวทางการดำเนินงานวิจัยหลายเรื่องในประเด็น “ทฤษฎีการยอมรับนวัตกรรมและเทคโนโลยี (The Technology Acceptance Model: TAM)” (Davis et al., 1989) พบว่า ทฤษฎีหรือกรอบแนวคิดที่สามารถนำมาใช้ศึกษาในเรื่องการยอมรับเทคโนโลยีที่มีผลต่อความตั้งใจใช้โปรแกรมบัญชีออนไลน์ที่มีความหลากหลายและแตกต่างกันไปตามแต่บริบทของงานวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดเป็นกรอบแนวคิดดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักบัญชีที่ปฏิบัติงานในสำนักงานบัญชีในเขตภาคเหนือตอนล่าง ที่ได้รับการรับรองจากกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ได้แก่ จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดพิจิตร จังหวัดเพชรบูรณ์ จังหวัดกำแพงเพชร จังหวัดตาก จังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดสุโขทัย จังหวัดอุทัยธานี และจังหวัดอุตรดิตถ์

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักบัญชีที่ปฏิบัติงานในสำนักงานบัญชีในเขตภาคเหนือตอนล่าง ที่ได้รับการรับรองจากกรมพัฒนาธุรกิจการค้า โดยการกำหนดกลุ่มตัวอย่างในกรณีที่ประชากรมีจำนวนไม่แน่นอน โดยใช้สูตร Roscoe (1975) ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 400 คน โดยผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนจำนวนสำนักงานบัญชีในแต่ละจังหวัดในเขตภาคเหนือตอนล่าง ทั้งนี้ผู้วิจัยสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามเพื่อประเมินปัจจัยด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นมาจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยดังนี้

ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ประสบการณ์การทำงาน ตำแหน่งในปัจจุบัน จำนวนผู้ปฏิบัติงานในสำนักงานบัญชีและการใช้โปรแกรมบัญชีออนไลน์ในสำนักงานบัญชี โดยเลือกตอบแบบ Check-List จำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับการรับรู้ที่มีผลต่อความตั้งใจใช้โปรแกรมบัญชีออนไลน์ของนักบัญชีในสำนักงานบัญชี ในเขตภาคเหนือตอนล่าง ประกอบด้วย 2 ด้าน ได้แก่ การรับรู้ถึงความมีประโยชน์ การรับรู้ถึงความง่ายในการใช้งาน เป็นข้อคำถามแบบมาตรวัดประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 10 ข้อ

ตอนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับทัศนคติต่อการใช้งานโปรแกรมบัญชีออนไลน์ของนักบัญชีในสำนักงานบัญชี ในเขตภาคเหนือตอนล่าง เป็นข้อคำถามแบบมาตรวัดประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 4 คำถามเกี่ยวกับความตั้งใจที่จะใช้งานโปรแกรมบัญชีออนไลน์ของนักบัญชีในสำนักงานบัญชี ในเขตภาคเหนือตอนล่าง เป็นข้อคำถามแบบมาตรวัดประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 4 ข้อ

ผู้วิจัยกำหนดคะแนนแบบสอบถามตอนที่ 2 – ตอนที่ 4 ที่เป็นข้อคำถามแบบมาตรวัดประมาณค่า (Rating Scale) ดังนี้

ระดับความคิดเห็นในการรับรู้	**คะแนนที่ให้**
มากที่สุด	5 คะแนน
มาก	4 คะแนน
ปานกลาง	3 คะแนน
น้อย	2 คะแนน
น้อยที่สุด	1 คะแนน

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เป็นแบบสอบถามปลายเปิดให้แสดงความคิดเห็น

การทดสอบคุณภาพเครื่องมือแบบสอบถาม

การทดสอบเครื่องมือวิจัยที่ใช้เป็นเครื่องมือวิจัยที่สร้างใหม่โดยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาที่ยอมรับได้ควรมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป (DeVon et al., 2007) วิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือเพื่อหาค่าความเชื่อมั่น โดยเครื่องมือนี้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha) ทั้งฉบับเท่ากับ 0.86

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระจากมหาวิทยาลัยและส่งหนังสือไปยังสำนักงานบัญชี ในเขตภาคเหนือตอนล่าง เมื่อได้รับอนุญาตจากสำนักงานบัญชีแล้วผู้วิจัยจึงดำเนินการส่งแบบสอบถามที่สร้างผ่าน Google Forms ให้นักบัญชีในสำนักงานบัญชีทางอีเมล

2. ผู้วิจัยติดตามการตอบแบบสอบถามไปยังสำนักงานบัญชีกลุ่มเป้าหมายทางโทรศัพท์เพื่อให้ได้จำนวนแบบสอบถามตามที่ต้องการ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอในรูปแบบของตาราง คำอธิบายผลจากค่าสถิติต่าง ๆ และนำผลข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการทดสอบสมมติฐาน (Hypothesis Testing) ที่ตั้งไว้ และนำผลที่ได้มาใช้เพื่ออภิปรายต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์สมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM) เพื่อพิสูจน์การยอมรับหรือปฏิเสธความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2557) สถิติตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรผู้วิจัยได้ตรวจสอบความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงด้วยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียรสัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) และสถิติประเมินความกลมกลืนของสมการเชิงโครงสร้างแบบจำลองความสัมพันธ์

ผลการวิจัย

1. ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการยอมรับเทคโนโลยีที่มีผลต่อความตั้งใจใช้โปรแกรมบัญชีออนไลน์ของนักบัญชีในสำนักงานบัญชีในเขตภาคเหนือตอนล่าง

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการยอมรับเทคโนโลยีที่มีผลต่อความตั้งใจใช้โปรแกรมบัญชีออนไลน์ของนักบัญชีในสำนักงานบัญชี ในเขตภาคเหนือตอนล่าง

	$\bar{x}$	SD	ระดับการยอมรับเทคโนโลยี
1. การรับรู้ถึงความมีประโยชน์จากการใช้งาน	4.60	0.55	มากที่สุด
2. การรับรู้ถึงความง่ายในการใช้งาน	4.58	0.53	มากที่สุด
3. ทัศนคติที่มีผลต่อการใช้งาน	4.66	0.50	มากที่สุด
4. ความตั้งใจที่จะใช้งาน	4.64	0.53	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า ทัศนคติที่มีผลต่อการใช้งานอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{x}$=4.66, SD=0.50) รองลงมา คือ ความตั้งใจที่จะใช้งาน ($\bar{x}$=4.64, SD=0.53) การรับรู้ถึงความมีประโยชน์จากการใช้งาน ($\bar{x}$=4.60, SD=0.55) และการรับรู้ถึงความง่ายในการใช้งานมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{x}$=4.58, SD=0.53)

2. การตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรผู้วิจัยได้ตรวจสอบความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงด้วยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียรสัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient)

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ตัวแปรแบบจำลองความสัมพันธ์

	การรับรู้ถึงความมีประโยชน์	การรับรู้ถึงความง่ายในการใช้งาน	ทัศนคติต่อการใช้งาน	ความตั้งใจในการใช้งาน
การรับรู้ถึงความมีประโยชน์	1	.459**	.320**	.349**
การรับรู้ถึงความง่ายในการใช้งาน		1	.566**	.434**
ทัศนคติต่อการใช้งาน			1	.533**
ความตั้งใจในการใช้งาน				1

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 2 พบว่า การวิเคราะห์เพื่อทำการตรวจสอบสหสัมพันธ์ตัวแปรแบบจำลองโมเดลการยอมรับเทคโนโลยีที่มีผลต่อความตั้งใจในการใช้โปรแกรมบัญชีออนไลน์ของนักบัญชีในสำนักงานบัญชีในเขตภาคเหนือตอนล่าง ประกอบด้วย ด้านการรับรู้ถึงความมีประโยชน์จากการใช้งาน การรับรู้ถึงความง่ายในการใช้งาน ทัศนคติมีผลต่อการใช้งาน และความตั้งใจที่จะใช้งานรวมทั้งหมด 4 ตัวแปรสังเกตได้ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง 0.320–0.566 ซึ่งในภาพรวมแล้วคู่ความสัมพันธ์ มีความสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.200–0.800 ก็ถือว่าเป็นข้อมูลที่เหมาะสมแสดงให้เห็นว่าตัวแปรอิสระมีความเป็นอิสระต่อกันไม่มีความสัมพันธ์กันมาก ไม่มีการควบคุมตัวแปรใด ๆ ไว้ ตัวแปรแฝงเป็นไปตามเกณฑ์นำเข้าโมเดลสำหรับการวิเคราะห์สมการโครงสร้างเชิงเส้นได้ (Kelloway, 1998)

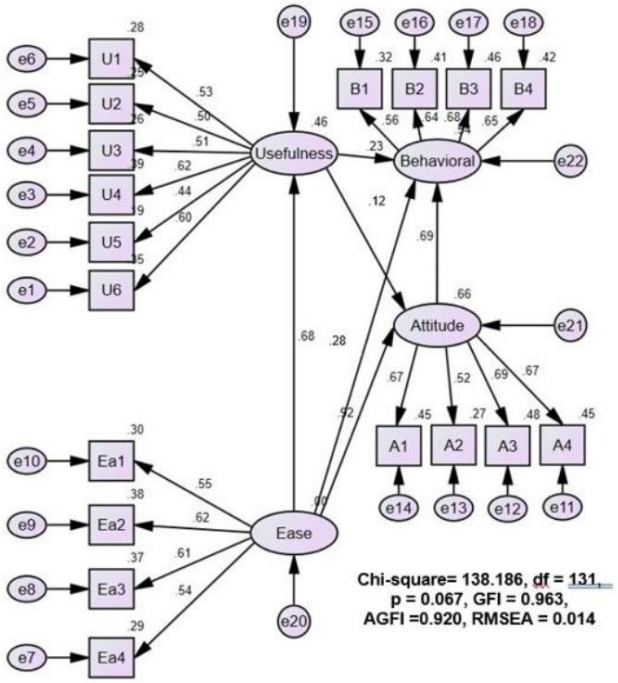
2. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน

การทดสอบแบบจำลองสมการโครงสร้างของโมเดลแบบจำลองความสัมพันธ์ การนำเสนอส่วนนี้เป็นการวิเคราะห์สมการโครงสร้างของโมเดล (Structural Equation Model: SEM) การยอมรับเทคโนโลยีที่มีผลต่อความตั้งใจในการใช้โปรแกรมบัญชีออนไลน์ของนักบัญชีในสำนักงานบัญชีในเขตภาคเหนือตอนล่าง เพื่อทำการตรวจสอบความเหมาะสมและความถูกต้องของโมเดลสมการเชิงโครงสร้างและทำการปรับโมเดลให้มีความสมบูรณ์ เพื่อให้ค่าสถิติเป็นที่ยอมรับโดยวิธีเชื่อมตัวแปร Modification Indices และทำการตรวจสอบความเหมาะสมและความถูกต้องของโมเดลด้วยการพิจารณาค่าน้ำหนักตัวแปรและค่า R^2 เพื่อทำการตรวจสอบความผันแปรร่วมของตัวบ่งชี้ สรุปผลดังนี้

ตารางที่ 3 ค่าสถิติประเมินความกลมกลืนของสมการเชิงโครงสร้างแบบจำลองความสัมพันธ์

ดัชนี	เกณฑ์วัด	ผลลัพธ์	แปลผล	อ้างอิง
Chi-Square	-	138.186	-	-
Sig.	>0.05	0.067	กลมกลืน	Hair et al. (2006)
GFI	>0.90	0.963	กลมกลืน	Durrande-Moreau and Usunier (1999)
AGFI	>0.90	0.920	กลมกลืน	Hair et al. (2006)
NFI	>0.90	0.910	กลมกลืน	Hair et al. (2006)
IFI	>0.90	0.912	กลมกลืน	Hair et al. (2006)
CFI	>0.90	0.920	กลมกลืน	Hair et al. (2006)
RMR	<0.05	0.048	กลมกลืน	Diamantopoulos, Siguaw, and Siguaw (2000)
RMSEA	<0.05	0.014	กลมกลืน	Hair et al. (2006)

จากตารางที่ 3 พบว่า เมื่อพิจารณาค่าดัชนีวัดความกลมกลืนตามเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาความกลมกลืน พบว่า โมเดลสมการเชิงโครงสร้างแบบจำลองโมเดลการยอมรับเทคโนโลยีที่มีผลต่อความตั้งใจในการใช้โปรแกรมบัญชีออนไลน์ของนักบัญชีในสำนักงานบัญชีในเขตภาคเหนือตอนล่าง มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์แสดงผลตามภาพที่ 2

ภาพที่ 2 ผลการทดสอบโมเดล

ด้วยเหตุนี้จึงพิจารณาได้ว่าโมเดลสมการเชิงโครงสร้างหลังปรับแก้นั้นสอดคล้องตามแนวคิดของ Hair et al. (2006) แสดงว่า โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่า Chi-Square=138.186, df=131 และ Sig.=0.067>0.05 นอกจากนั้นผลการวิเคราะห์พบว่า ดัชนีและค่าสถิติเหล่านี้ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ทั้ง 7 ดัชนี สรุปได้ดังนี้

1. ดัชนีวัดความสอดคล้องกลมกลืนเชิงสัมพัทธ์ (Comparative Fit Index: CFI) ซึ่งผลการวิเคราะห์มีค่าเท่ากับ 0.920>0.90 ผลของค่าดัชนีเป็นไปตามแนวคิดของ Hair et al. (2006) ซึ่ง CFI ที่ดีควรมีค่า 0.90 ขึ้นไป แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนเชิงสัมพัทธ์

2. ดัชนีวัดความกลมกลืน (Goodness of Fit Index: GFI) เป็นการแสดงถึงปริมาณความแปรปรวนและความแปรปรวนร่วมที่อธิบายได้ด้วยโมเดล ซึ่งผลการวิเคราะห์มีค่าเท่ากับ 0.963>0.90 ผลของค่าดัชนีเป็นไปตามแนวคิดของ Durrande-Moreau and Usunier (1999) ซึ่ง GFI ที่ดีควรมีค่า 0.90 ขึ้นไป แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนเชิงสัมพัทธ์

3. ดัชนีวัดความกลมกลืนที่ปรับแก้ไขแล้ว (Adjusted Goodness of Fit Index: AGFI) เป็นการแสดงถึงปริมาณความแปรปรวนและความแปรปรวนร่วมที่อธิบายได้ด้วยโมเดลปรับแก้ด้วยองศาความเป็นอิสระ โดยทั่วไปค่า AGFI มีค่าระหว่าง 0 ถึง 1 ค่า ซึ่ง ค่า AGFI ที่ยอมรับได้ควรมีค่ามากกว่า 0.90 ซึ่งผลการวิเคราะห์มีค่าเท่ากับ 0.920>0.90 ผลของค่าดัชนีเป็นไปตามแนวคิดของ Hair et al. (2006) ซึ่ง AGFI ที่ดีควรมีค่า 0.90 ขึ้นไปแสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนเชิงสัมพัทธ์

4. ดัชนีรากที่สองของค่าเฉลี่ยความคลาดเคลื่อนกำลังสองของการประมาณค่า (Root Mean Square Error of Approximation: RMSEA) เป็น ค่าสถิติ ที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานโดยค่า RMSEA ที่ดีมากควรมีค่าน้อยกว่า 0.05 หรือมีค่าระหว่าง 0.05 ถึง 0.08 หมายถึงโมเดลค่อนข้างสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งผลการวิเคราะห์มีค่าเท่ากับ 0.014<0.08 ซึ่งเป็นค่า RMSEA ที่ดีมาก ผลของค่าดัชนีเป็นไปตามแนวคิด ตรงตามเกณฑ์ของHair et al. (2006) แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนเชิงสัมพัทธ์

5. ดัชนีความกลมกลืนประเภทเปรียบเทียบกับรูปแบบอิสระ (Normed fit index: NFI) เป็นค่าสถิติที่ใช่ในการทดสอบสมมติฐาน โดยค่า NFI ที่ยอมรับได้ควรมีค่ามากกว่า 0.90 ซึ่งผลการวิเคราะห์มีค่าเท่ากับ 0.910>0.90 ผลของค่าดัชนีเป็นไปตามแนวคิดของ Hair et al. (2006) แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนเชิงสัมพัทธ์

6. ดัชนีความกลมกลืนเชิงเปรียบเทียบกับรูปแบบฐาน (Incremental fit index: IFI) เป็นค่าดัชนีที่ทดสอบเปรียบเทียบรูปแบบทดสอบกับรูปแบบฐานที่ตัวแปรทุกตัวแปรไม่มีความสัมพันธ์กับมีค่ามากกว่า 0.90 ซึ่งจะแสดงว่ารูปแบบทางทฤษฎีสามารถใช้อธิบายความสัมพันธ์ของตัวแปรได้อย่างดีโดยค่า IFI ที่ยอมรับได้ควรมีค่ามากกว่า 0.90 ซึ่งผลการวิเคราะห์มีค่าเท่ากับ 0.912>0.90 ผลของ

ค่าดัชนีเป็น ไปตามแนวคิดของ Hair et al. (2006) แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนเชิงสัมพัทธ์

7. ดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนเหลือ (Root Mean Square Residual: RMR) เป็นค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน โดยค่า RMR ควรมีค่าน้อยกว่า 0.05 ซึ่งค่าที่ดีควรมีค่าเท่ากับ 0 หรือเข้าใกล้ 0 มากที่สุด ซึ่งผลการวิเคราะห์มีค่า RMR เท่ากับ 0.048<0.05 ซึ่งเป็น RMR ที่ดีมาก ผลของค่าดัชนีเป็นไปตามแนวคิดและตรงตามเกณฑ์ Diamantopoulos et al. (2000) แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนเชิงสัมพัทธ์

จากผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีทั้ง 7 ตัว มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ชี้ให้เห็นว่าสมการเชิงโครงสร้างแบบจำลองโมเดล การยอมรับเทคโนโลยีที่มีผลต่อความตั้งใจในการใช้โปรแกรมบัญชีออนไลน์ของนักบัญชีในสำนักงานบัญชีในเขตภาคเหนือตอนล่าง มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ตามเงื่อนไขในการระดับที่ได้รับการยอมรับทางสถิติและเป็นไปตามเกณฑ์การกำหนดซึ่งแสดงว่าโมเดลในการวัดนี้มีความเที่ยงตรง (Validity) จากโมเดลข้างต้น ผู้วิจัยได้ทำการสรุปค่าอิทธิพลสมการเชิงโครงสร้างเชิงสาเหตุแบบจำลองความสัมพันธ์ ดังนี้

ตารางที่ 4 สรุปค่าอิทธิพลสมการเชิงโครงสร้างเชิงสาเหตุแบบจำลองความสัมพันธ์

ตัวแปรตาม	R^2	อิทธิพล	ตัวแปรอิสระ		
			การรับรู้ถึงความมีประโยชน์จากการใช้งาน	การรับรู้ถึงความง่ายในการใช้งาน	ทัศนคติต่อการใช้งาน
ทัศนคติต่อการใช้งาน	0.66	ทางตรง	0.12	0.92	-
ความตั้งใจที่จะใช้งาน	0.54	ทางตรง	0.23	0.28	0.69

จากตารางที่ 4 พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติต่อการใช้งานสูงสุด คือ การรับรู้ถึงความง่ายในการใช้งาน มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลโดยรวมที่ 0.92 รองลงมา คือ การรับรู้ถึงความมีประโยชน์จากการใช้งาน มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลโดยรวมที่ 0.12 ทัศนคติต่อการใช้งานมีผลต่อความตั้งใจที่จะใช้งาน มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลโดยรวมที่ 0.69 รองลงมาคือ การรับรู้ถึงความง่ายในการใช้งาน มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลโดยรวมที่ 0.28 และการรับรู้ถึงความมีประโยชน์จากการใช้งาน มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลโดยรวมที่ 0.23

อภิปรายผล

การยอมรับเทคโนโลยีที่มีผลต่อความตั้งใจใช้โปรแกรมบัญชีออนไลน์ของนักบัญชีในสำนักงานบัญชีในเขตภาคเหนือตอนล่าง

ด้านการรับรู้ถึงความมีประโยชน์จากการใช้งานในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เพราะว่าผู้ประกอบการและผู้ปฏิบัติงานด้านบัญชียอมรับเทคโนโลยีการใช้โปรแกรมบัญชีออนไลน์ เนื่องจากโปรแกรมบัญชีออนไลน์ จะช่วยให้การจัดทำบัญชีมีความสะดวกมากขึ้น และเทคโนโลยีโปรแกรมบัญชีออนไลน์ จะช่วยเพิ่มความความหลากหลายในการจัดทำบัญชีมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธัญกานต์ คชฤทธิ์ และ กุสุมา ดำพิทักษ์ (2563) ได้ศึกษาการยอมรับเทคโนโลยีคลาวด์คอมพิวติ้งที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชี สำหรับภาคธุรกิจในมุมมองของผู้ทำบัญชี ผลการวิจัย พบว่า การยอมรับเทคโนโลยีคลาวด์คอมพิวติ้ง ซึ่งประกอบไปด้วย ด้านการรู้ถึงการได้รับประโยชน์ ด้านการรู้ถึงความใช้งานที่ง่าย และด้านการรับรู้เทคโนโลยีส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชีสำหรับภาคธุรกิจในมุมมองผู้ทำบัญชี

ด้านการรับรู้ถึงความง่ายในการใช้งานในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เพราะว่าผู้ประกอบการและผู้ปฏิบัติงานด้านบัญชี ยอมรับเทคโนโลยีการใช้โปรแกรมบัญชีออนไลน์ เนื่องจากสามารถประยุกต์ใช้ได้ง่ายตามความต้องการในการจัดทำบัญชี และการใช้เทคโนโลยีโปรแกรมบัญชีออนไลน์ จะช่วยให้การจัดทำบัญชีเป็นทักษะที่ง่ายต่อการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพัตรา วังเย็น (2562) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีที่ใช้สำหรับประมวลผลทางบัญชี กรณีศึกษาเจ้าหน้าที่สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ผลการวิจัย พบว่า เจ้าหน้าที่ พนักงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำบัญชีและการเงินที่ปฏิบัติงานอยู่ที่สภาอุตสาหกรรมจังหวัด โดยเทคโนโลยีที่ใช้สำหรับประมวลผลข้อมูลทางบัญชีอยู่ในระดับยอมรับมากที่สุด ทั้งนี้มีการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศโดยภาพรวมอยู่ในระดับยอมรับมากที่สุด ทั้งในด้านความง่ายต่อการใช้งาน และด้านการรับรู้ประโยชน์

ทัศนคติต่อการใช้งาน ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เพราะว่าผู้ประกอบการและผู้ปฏิบัติงานด้านบัญชี ยอมรับเทคโนโลยีการใช้โปรแกรมบัญชีออนไลน์ เนื่องจากมีความคิดเห็นเชิงบวกต่อการใช้เทคโนโลยีโปรแกรมบัญชีออนไลน์ อีกทั้งมีทัศนคติที่ดีต่อเทคโนโลยีโปรแกรมบัญชีออนไลน์ ที่จะช่วยให้การจัดทำบัญชีมีความทันสมัย และโปรแกรมบัญชีออนไลน์จะช่วยให้การจัดทำบัญชีเป็นการเปิดโอกาสรับรู้นวัตกรรมใหม่ ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เยาวนุช รักสงฆ์ (2561) ได้ศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับและการใช้ระบบบัญชีออนไลน์แบบคลาวน์ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในประเทศไทย ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยด้านคุณสมบัติของระบบบัญชีออนไลน์แบบคลาวด์ที่มีผลกระทบต่อ ยอมรับและการใช้ระบบบัญชีออนไลน์แบบคลาวด์ ได้แก่ ด้านการรับรู้

เทคโนโลยีด้านการรับรู้ประโยชน์และด้านการใช้งานง่ายมีผลกระทบเชิงบวกต่อการยอมรับและการใช้ระบบบัญชีออนไลน์แบบคลาวด์ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย

ความตั้งใจใช้งาน ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เพราะว่าผู้ประกอบการและผู้ปฏิบัติงานด้านบัญชี ยอมรับเทคโนโลยีการใช้โปรแกรมบัญชีออนไลน์ เนื่องจากมีความตั้งใจที่จะใช้เทคโนโลยีโปรแกรมบัญชีออนไลน์ อย่างต่อเนื่องไปเรื่อย ๆ โดยมีความตั้งใจที่จะใช้เทคโนโลยีโปรแกรมบัญชีออนไลน์ ต่อไปในอนาคต และมีความตั้งใจที่จะใช้เทคโนโลยีโปรแกรมบัญชีออนไลน์ เป็นประจำมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณฐมน พิจิตรไพรวัลย์ และคณะ (2560) ได้ศึกษา ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับและตัดสินใจเลือกใช้ระบบบัญชีออนไลน์ผ่านเทคโนโลยีคลาวด์คอมพิวติ้ง ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับและตัดสินใจเลือกใช้ระบบบัญชีออนไลน์ผ่านเทคโนโลยีคลาวด์คอมพิวติ้งของผู้บริหารในธุรกิจบริการ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย มี 4 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านคุณสมบัติของระบบบัญชีออนไลน์ผ่านเทคโนโลยีคลาวด์คอมพิวติ้ง ปัจจัยด้านคุณลักษณะของระบบบัญชีออนไลน์ผ่านเทคโนโลยีคลาวด์คอมพิวติ้ง ปัจจัยภายในองค์กร และปัจจัยด้านการกำกับดูแลกิจการที่ดีตามหลักบรรษัทภิบาล

การยอมรับเทคโนโลยีที่มีผลต่อความตั้งใจใช้โปรแกรมบัญชีออนไลน์ สมการเชิงโครงสร้างเชิงสาเหตุแบบจำลองความสัมพันธ์

การรับรู้ถึงความมีประโยชน์จากการใช้งานมีผลทางตรงต่อทัศนคติในการใช้งานเทคโนโลยีสำหรับการใช้โปรแกรมบัญชีออนไลน์ของสำนักงานบัญชีในเขตภาคเหนือตอนล่าง โดยการรับรู้ถึงความมีประโยชน์จากการใช้งาน มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลโดยรวมที่ 0.12 สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรญา อินทรตุล (2562) ได้ศึกษา กระบวนการตัดสินใจใช้เทคโนโลยีโปรแกรมบัญชีบริหารสำเร็จรูปผ่านคลาวด์สำหรับพนักงานบัญชีกิจการ ระดับปฏิบัติการในกรุงเทพมหานคร ผลวิจัย พบว่า ปัจจัยการยอมรับเทคโนโลยีทั้ง 5 ด้าน ประกอบด้วย การรับรู้ถึงประโยชน์ที่ได้รับจากเทคโนโลยีสารสนเทศ (Perceive of usefulness) การรับรู้ถึงว่าเป็นระบบที่ง่ายต่อการใช้งาน (Perceive ease of use) ทัศนคติที่มีต่อการใช้งาน การตั้งใจใช้ ความคาดหวังในประสิทธิภาพมีผลต่อการตัดสินใจใช้เทคโนโลยีโปรแกรมบัญชีบริหารสำเร็จรูปผ่านคลาวด์

การรับรู้ถึงความง่ายในการใช้งานมีผลทางตรงต่อทัศนคติในการใช้งานเทคโนโลยีสำหรับการใช้โปรแกรมบัญชีออนไลน์ของสำนักงานบัญชีในเขตภาคเหนือตอนล่าง โดยการรับรู้ถึงความง่ายในการใช้งาน มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลโดยรวมที่ 0.92 สอดคล้องกับงานวิจัยของ เยาวนุช รักสงฆ์ (2561) ได้ศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับและการใช้ระบบบัญชีออนไลน์แบบคลาวน์ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในประเทศไทย ผลวิจัย พบว่า ปัจจัยด้านคุณสมบัติของระบบบัญชีออนไลน์แบบคลาวด์ที่มีผลกระทบต่อยอมรับและการใช้ระบบบัญชีออนไลน์แบบคลาวด์ ได้แก่ ด้านการรับรู้

เทคโนโลยีด้านการรับรู้ประโยชน์และด้านการใช้งานง่าย มีผลกระทบเชิงบวกต่อการยอมรับและการใช้ระบบบัญชีออนไลน์แบบคลาวด์ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย

ทัศนคติต่อการใช้งานส่งผลทางตรงต่อความตั้งใจที่จะใช้เทคโนโลยีสำหรับการใช้โปรแกรมบัญชีออนไลน์ของสำนักงานบัญชีในเขตภาคเหนือตอนล่าง ทัศนคติมีผลต่อความตั้งใจที่จะใช้งาน มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลโดยรวมที่ 0.66 สอดคล้องกับงานวิจัยของ โอชิล เหิมขุนทด (2562) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้งานระบบบัญชีออนไลน์ผ่านเทคโนโลยีคลาวด์คอมพิวติ้งของสำนักงานบัญชี ในมุมมองของบุคลากรในสำนักงานบัญชี ผลวิจัย พบว่า ปัจจัยตัวแปรอิสระทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ คุณภาพของข้อมูล คุณภาพของระบบ การรับรู้ประโยชน์ และการรับรู้ความง่ายต่อการใช้งานมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการใช้งานระบบบัญชีออนไลน์ผ่านเทคโนโลยีคลาวด์คอมพิวติ้งอย่างมีนัยสำคัญ และพบว่าปัจจัยคุณภาพของข้อมูลและคุณภาพของระบบมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการใช้งานระบบบัญชีออนไลน์ผ่านเทคโนโลยีคลาวด์คอมพิวติ้งผ่านการรับรู้ประโยชน์และการรับรู้ความง่ายต่อการใช้งานอย่างมีนัยสำคัญ

การรับรู้ถึงความมีประโยชน์จากการใช้งานมีผลต่อความตั้งใจที่จะใช้โปรแกรมบัญชีออนไลน์ของสำนักงานบัญชีในเขตภาคเหนือตอนล่างมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลโดยรวมที่ 0.23 และการรับรู้ถึงความง่ายในการใช้งาน มีอิทธิพลต่อความตั้งใจที่จะใช้งาน มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลโดยรวมที่ 0.28 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณฐมน พิจิตรไพรวัลย์ และคณะ (2560) ได้ศึกษา ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับและตัดสินใจเลือกใช้ระบบบัญชีออนไลน์ผ่านเทคโนโลยีคลาวด์คอมพิวติ้ง ปัจจัยได้แก่ ปัจจัยด้านคุณสมบัติของระบบบัญชีออนไลน์ผ่านเทคโนโลยีคลาวด์คอมพิวติ้ง ปัจจัยด้านคุณลักษณะของระบบบัญชีออนไลน์ผ่านเทคโนโลยีคลาวด์คอมพิวติ้ง และปัจจัยภายในองค์กร ปัจจัยทางสังคมและสภาพแวดล้อม มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. สำนักงานบัญชีควรสนับสนุนให้นักบัญชีเรียนรู้และทดลองการใช้โปรแกรมบัญชีออนไลน์จากตัวอย่างง่าย ๆ แล้วจึงขยายไปสู่การทำงานจริง เพราะการรับรู้ได้ว่าเทคโนโลยีใช้งานได้ง่ายไม่ซับซ้อนจะส่งผลให้พนักงานรับรู้ประโยชน์จากเทคโนโลยีได้มากขึ้นและนำไปสู่การยอมรับ

2. สำนักงานบัญชีมุ่งเน้นให้นักบัญชีรับรู้ถึงประโยชน์ของเทคโนโลยีที่สามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลให้แก่การทำงานของบุคลากรได้เพราะการรับรู้ประโยชน์จะส่งผลให้เกิดการยอมรับเทคโนโลยีในสำนักงานบัญชี และเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการใช้งานในอนาคต

3. สำนักงานบัญชีพัฒนาปรับปรุงระบบสารสนเทศ โดยการพัฒนาระบบโครงสร้างกระบวนการทำงานของระบบสารสนเทศโดยสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีขั้นตอน

การใช้งานที่ง่าย และมีความเสถียรในการใช้งานจะทำให้บุคลากรเกิดความพึงพอใจมากขึ้น ซึ่งการใช้งานเหล่านี้จะสะท้อนให้เห็นต่อการทำงานแต่ละสำนักงานบัญชี และเมื่อผลการทำงานที่ออกมาจะเป็นการเพิ่มโอกาสต่อผู้ผลิตโปรแกรมสามารถนำผลไปศึกษา ทำให้การยอมรับเทคโนโลยีเป็นเรื่องที่สำคัญในสำงานบัญชีได้มากขึ้น

4. สำนักงานบัญชีพัฒนาคุณภาพของระบบ เพื่อให้ซอฟต์แวร์การบริหารจัดการบัญชีนั้นมีขั้นตอนการใช้งานที่ง่ายและน่าเชื่อถือตรงตามความต้องการของผู้ใช้บริการ เช่น สามารถใช้งานได้อย่างต่อเนื่องระหว่างการดำเนินธุรกิจ ไม่ติดขัดระหว่างการทำรายการต่าง ๆ มีการปรับปรุงระบบการใช้งานให้ใหม่อยู่เสมอ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการปรับตัวเข้ากับการทำงานร่วมกับเทคโนโลยีสมัยใหม่และพัฒนาในด้านการทำบัญชีในสำนักงานบัญชี สามารถรองรับระบบการใช้งานได้ทุกอุปกรณ์รวมไปถึงมีระบบรักษาความปลอดภัยในการใช้บริการโดยการจำกัดสิทธิ์ในการเรียกดูรายงานระหว่างพนักงานและเจ้าของกิจการตลอดจนการออกแบบซอฟต์แวร์ให้ทันสมัย ดึงดูดการใช้งาน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยด้านอื่น ๆ ที่อาจส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้โปรแกรมบัญชีของนักบัญชีในสำนักงานบัญชี

2. ควรศึกษากับกลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ ซึ่งจะทำให้สามารถวิเคราะห์ การรับรู้ถึงประโยชน์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้โปรแกรมบัญชีของสำนักงานบัญชีไทย ได้อย่างครอบคลุมทุกกลุ่มตัวอย่าง

3. ควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพเป็นข้อมูลประกอบเพิ่มเติมด้วยเครื่องมือในการเก็บข้อมูลรูปแบบอื่น ๆ เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) การสนทนากลุ่ม (Focus Group) เป็นต้น เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพการใช้โปรแกรมบัญชีของนักบัญชีในสำนักงานบัญชีในเชิงลึกมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กัลยา วานิชย์บัญชา. (2557). **การวิเคราะห์สมการโครงสร้าง (SEM) ด้วย AMOS**. กรุงเทพฯ: สามลดา.

โชษิตา คลายศร และ กนกศักดิ์ สุขวัฒนาสินิทธิ์. (2564). *นวัตกรรมเทคโนโลยีและสารสนเทศส่งผลต่อการพัฒนาบุคลากรทางบัญชีขององค์กรและประสิทธิภาพในงานบัญชีของผู้ทำบัญชีในเขตกรุงเทพและปริมณฑล.* **วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์,** 8(8): 106-119.

ณฐมน พิจิตรไพรวัลย์ ประเวศ เพ็ญวุฒิกุล และ ฐิตาภรณ์ สินจรูญศักดิ์. (2560). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับและตัดสินใจเลือกใช้ระบบบัญชีออนไลน์ผ่านเทคโนโลยีคลาวด์คอมพิวติ้ง.* **วารสารวิชาชีพบัญชี JAP**, 13(37): 1-11.

ธัญกานต์ คชฤทธิ์ และ กุสุมา ดำพิทักษ์. (2563). *การยอมรับระบบคลาวด์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้ระบบสารสนเทศการบัญชีภาคธุรกิจ สำหรับผู้ทำบัญชี.* **วารสารศิลปการจัดการ**, 4(1): 13-22. *(อ้างอิงในเนื้อหาหน้า 14)*

เยาวนุช รักสงฆ์. (2561). *ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับและการใช้ระบบบัญชีออนไลน์แบบคลาวน์ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในประเทศไทย.* **วารสารวิทยาลัยพาณิชยศาสตร์บูรพาปริทัศน์**, 13(2): 40-52. *(อ้างอิงในเนื้อหาหน้า 14 และ 15)*

ศศิจันทร์ ปัญจทวี. (2557). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับการใช้ระบบสารสนเทศ กรณีศึกษาสถาบันการพลศึกษาวิทยาเขตเชียงใหม่**. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่. *(อ้างอิงในเนื้อหาหน้า 3)*

ศรีสมรัก อินทุจันทร์ยง. (2553). *การประมวลผลในกลุ่มเมฆ (Cloud Computing).* **วารสารบริหารธุรกิจคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์**, 33(128): 14-21. *(อ้างอิงในเนื้อหาหน้า 3)*

สุพัตรา วังเย็น. (2562). **ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยี ที่ใช้สำหรับประมวลผลข้อมูลทางบัญชีกรณีศึกษา เจ้าหน้าที่สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย** มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์. *(อ้างอิงในเนื้อหาหน้า 14)*

สุภาพร ดอกไม้ทอง และ วรวิทย์ เพ็ชรรื่น. (2561). *ศักยภาพของสำนักงานบัญชีในเขตภาคเหนือตอนล่างสำหรับการเป็นสำนักงานบัญชีคุณภาพ.* **วารสารการวิจัยเพื่อพัฒนาชุมชน,** 10(1): 122-131. *(อ้างอิงในเนื้อหาหน้า 4)*

อรญา อินทรตุล. (2562). **กระบวนการตัดสินใจใช้เทคโนโลยีโปรแกรมบัญชีบริหารสำเร็จรูปผ่านคลาวด์สำหรับพนักงานบัญชีกิจการ ระดับปฏิบัติการในกรุงเทพฯ** มหาวิทยาลัยรามคำแหง.*(อ้างอิงในเนื้อหาหน้า 15)*

โอชิล เหิมขุนทด. (2562). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้งานระบบบัญชีออนไลน์ ผ่านเทคโนโลยีคลาวด์คอมพิวติ้งของสำนักงานบัญชี**. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.*(อ้างอิงในเนื้อหาหน้า 15)*

Davis, F., Bagozzi, R., & Warshaw, P. (1989). *User Acceptance of Computer Technology: a Comparison of Two Theoretical Models.* **Management Science,** 35(8): 982-1003. *(อ้างอิงในเนื้อหาหน้า 5)*

DeVon H. A. et al. (2007). *A Psychometric Toolbox for testing Validity and Reliability.* **Journal of Nursingscholarship,** 39 (2): 155-164. *(อ้างอิงในเนื้อหาหน้า 8)*

Diamantopoulos, A., Siguaw, J. A., & Siguaw, J. A. (2000). **Introducing LISREL: A guide for the uninitiated**: Sage. *(อ้างอิงในเนื้อหาหน้า 10 และ 12)*

Durrande-Moreau, A., & Usunier, J.-C. (1999). *Time styles and the waiting experience: an exploratory study*. **Journal of Service Research,** 2(2): 173-186. *(อ้างอิงในเนื้อหาหน้า 10 และ 12)*

Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., Anderson, R. E., & Tatham, R. (2006). **Multivariate data analysis** . Uppersaddle River. In: NJ: Pearson Prentice Hall. *(อ้างอิงในเนื้อหาหน้า 10 , 11 และ 12)*

Kelloway, K. E. (1998). **Using LISREL for Structural Equation Modeling: A Researcher's Guide.** Thousand Oaks, CA: Sage Publications. *(อ้างอิงในเนื้อหาหน้า 10)*

Roscoe, J.T. (1975). **Fundamental Research Statistics for the Behavioral Sciences.** 2nd ed. New York: Holt, Rinehart and Winston. *(อ้างอิงในเนื้อหาหน้า 6)*

แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารการขับเคลื่อนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและดิจิทัลของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

The Guidelines for the Development of Digital and Information Technology Management of The Office of the Education Council

เฟื่องฤทธิ์ ศรีนวล
นิสิต หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณและการจัดการภาครัฐ
ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
E-mail: fuangrit.sri@student.mahidol.ac.th
สมบูรณ์ ศิริสรรหิรัญ
อาจารย์ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณและการจัดการภาครัฐ
ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
E-mail: somboon.sir@mahidol.ac.th
ภัทร์ พลอยแหวน
อาจารย์ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณและการจัดการภาครัฐ
ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
E-mail: phut.plo@mahidol.edu
ศรีสมบัติ โชคประจักษ์ชัด
อาจารย์ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชานโยบายสาธารณและการจัดการภาครัฐ
ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
E-mail: srisombat.cho@mahidol.ac.th
Fuangrit Srinual
Student, Master of Public Administration in Public Policy and Public Management,
Mahidol University
Somboon Sirisunhirun
Lecturer, Master of Public Administration in Public Policy and Public Management, Mahidol University

Phut Ploywan
Lecturer, Master of Public Administration in Public Policy and Public Management, Mahidol University
Srisombat Chokprajakchat
Lecturer, Master of Public Administration in Public Policy and Public Management, Mahidol University

รับเข้า : 14 สิงหาคม 2566 **แก้ไข :** 30 สิงหาคม 2566 **ตอบรับ :** 6 กันยายน 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาเปรียบเทียบสภาพที่คาดหวังและสภาพที่เป็นจริงการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศและดิจิทัลตามแผนเพิ่มประสิทธิภาพองค์การ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2565 ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา และ 2) ศึกษาแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารการขับเคลื่อนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและดิจิทัลของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเชิงปริมาณ คือ เจ้าหน้าที่ในสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา จำนวน 143 คน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ ผู้บริหารระดับสูง จำนวน 3 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามที่มีค่า IOC ระหว่าง 0.67-1.00 และแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ ค่าเฉลี่ย ค่า PNI (Priority Needs Index) และ ค่า PNI Modified

ผลการวิจัย พบว่า 1) ประเด็นที่มีความแตกต่างกันระหว่างสภาพที่คาดหวังกับสภาพที่เป็นจริงที่สุดก็คือ ประเด็นเรื่องของการที่องค์กรพัฒนาฐานข้อมูลเพื่อการวางแผนการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ (PNI Modified = 0.38) และ 2) แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารการขับเคลื่อนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและดิจิทัลของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ประกอบด้วย การพัฒนาบุคลากรด้านทักษะทางดิจิทัล (Digital Literacy) การปรับปรุงระบบจัดซื้อจัดจ้างอุปกรณ์เทคโนโลยีและการบริหารงบประมาณเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของอุปกรณ์ด้านเทคโนโลยีภายในหน่วยงาน และการให้การยอมรับเอกสารอิเล็กทรอนิกส์และลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์

คำสำคัญ: การบริหารภาครัฐ การบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ทักษะด้านดิจิทัล นโยบายสาธารณะ

ABSTRACT

The Objective of this research were 1) to comparatively study the gap between expectation and reality according to the Office of the Education Council's development plan in B.E. 2565 and 2) to craft the guidelines for the development of digital and information technology management of the Office of the Education Council. In conducting this research, quantitative and qualitative methods have been used. The number of participants in the quantitative study was 143 persons, and the interviewees were three persons from the group of executive officers. Research tools are the questionnaire with IOC value between 0.67 - 1.00 and interview question forms. The statistical methods used in the analysis were Mean, PNI (Priority Needs Index) and PNI Modified value.

The results of the research revealed that 1) the most significant gap between the expectation and the reality of the development plan is the database development for planning an effective education policy (PNI Modified = 0.38) and 2) the guidelines for the development of digital and information technology management of the Office of the Education Council are human resource development with the focused area on digital literacy, the improvement of the procurement process and the acceptance of E-Documents and E-Signature.

Keywords: public administration, information technology management, education council, digital literacy, public policy

บทนำ

งานวิจัยครั้งนี้จึงได้มุ่งเน้นที่จะศึกษาแนวทางการบริหารการขับเคลื่อนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและดิจิทัลของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ซึ่งเป็นหน่วยที่ทำหน้าที่วางแผนและออกนโยบายการศึกษาแห่งชาติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) เปรียบได้ว่าเป็นมันสมองของกระทรวงศึกษาธิการ ดังนั้น การศึกษาการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศและดิจิทัลของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากผลลัพธ์ที่ได้จากการวิจัยนั้น อาจนำไปประยุกต์และปรับใช้กับการบริหารงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการปฏิบัติงานด้านการศึกษาหรือการบริหารงานภาครัฐ (วราลี จิเนราวัต และคณะ, 2565) ซึ่งจะช่วยให้การตัดสินใจดำเนินการต่าง ๆ ตามแผนการขับเคลื่อนเชิงนโยบายของหน่วยงานได้ตรงตาม

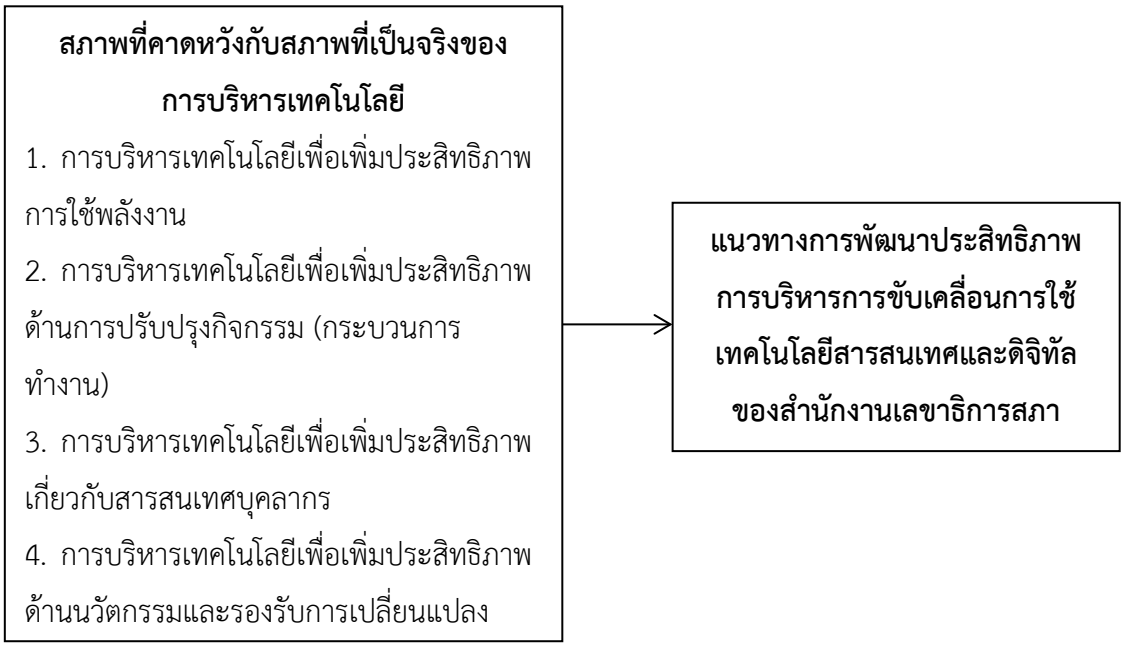
เป้าประสงค์ของนโยบายระดับชาติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) และความต้องการของประชาชนมากยิ่งขึ้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2563) การศึกษานี้จึงมุ่งเน้นศึกษาการบริหารการขับเคลื่อนการใช้เทคโนโลยีดังกล่าว มีปัญหาและอุปสรรคในการขับเคลื่อนอย่างไร และสามารถนำทฤษฎีการจัดการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (Mosley et al., 2010) มาประยุกต์ใช้กับหน่วยงานดังกล่าวได้อย่างไร (นภาวรรณ สุขดี และ พรเทพ รู้แผน, 2559)

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบสภาพที่คาดหวังและสภาพที่เป็นจริงการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศและดิจิทัลตามแผนเพิ่มประสิทธิภาพองค์การ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2565 ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารการขับเคลื่อนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและดิจิทัลของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ตัวแปรตาม (Dependent Variable)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ คือ เจ้าหน้าที่ในสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาที่ปฏิบัติงานมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี จำนวน 192 คน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2565) และ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เนื่องจากการวิจัยดังกล่าวจะเป็นการใช้การวิจัยเต็มจำนวนประชากรหรือ Whole Population แต่ถ้าหากประชากรบางส่วนไม่ประสงค์จะเข้าร่วมการวิจัย ก็ย่อมเป็นไปได้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงคำนวณว่าจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่จะไม่ส่งผลกระทบต่อผลการวิจัยและสามารถทำให้งานวิจัยเชิงปริมาณนี้คงไว้ซึ่งคุณภาพในการศึกษาได้ จะต้องคำนวณจำนวนดังกล่าวจากสูตรของทาโร ยามาเน (Yamane, 1973) ด้วยค่าความคลาดเคลื่อนไม่เกิน 0.5 จึงควรให้กลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณในการศึกษานี้ไม่ต่ำกว่า 130 คน

ซึ่งการวิจัยเชิงปริมาณมีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 143 คน ซึ่งจำนวนดังกล่าวไม่ส่งผลกระทบต่อผลการวิจัยและสามารถทำให้งานวิจัยเชิงปริมาณนี้คงไว้ซึ่งคุณภาพในการศึกษาได้ และมีค่าความคลาดเคลื่อนไม่เกิน 0.5

ในส่วนของการวิจัยเชิงคุณภาพ จะทำการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้บริหารระดับสูงของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา จำนวน 3 คน โดยมีตำรงตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่งในหน่วยงานประกอบด้วย เลขาธิการ รองเลขาธิการ ที่ปรึกษา ผู้ช่วยเลขาธิการ หรือผู้อำนวยการสำนัก และเป็นผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในส่วนของการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศของหน่วยงาน อีกทั้งยังอายุเกินกว่า 35 ปี โดยจะทำการสัมภาษณ์จำนวน 3 คน เนื่องจากจะทำให้มีความสมดุลของผลการศึกษา และไม่เป็นไปตามความเห็นส่วนบุคคล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ส่วน โดยจะประกอบด้วย ส่วนที่ 1 มีคำถามแบ่งออกเป็น 4 หัวข้อหลัก รวมทั้งหมด 24 ข้อ โดยแบ่งตามหัวข้อหลักดังนี้ การบริหารเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงาน ด้านการปรับปรุงกิจกรรม (กระบวนการทำงาน) ด้านสารสนเทศบุคลากร และด้านนวัตกรรม และส่วนที่ 2 จะประกอบด้วยคำถามอัตนัย จำนวน 2 ข้อ โดยจะถามเรื่องปัญหาและอุปสรรคด้านการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ และแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยให้กลุ่มตัวอย่างตอบได้อย่างอิสระ

แบบสัมภาษณ์ สำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้บริหารระดับสูงของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา โดยจะมีจำนวนคำถามเป็นจำนวน 12 ข้อ ซึ่งจะครอบคลุมตั้งแต่การทำงานโดยภาพรวมของผู้บริหาร ของหน่วยงาน ปัญหาและอุปสรรคที่พบเจอในด้านเทคโนโลยี วิสัยทัศน์ที่ผู้บริหารคาดการณ์ไว้สำหรับแนวทางการบริหารเทคโนโลยี และแนวทางการแก้ไขปัญหาที่พบเจอระหว่างปฏิบัติงาน

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือ มีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าหลักการ แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมไปจนถึงแผนเพิ่มประสิทธิภาพ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2565 ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา เพื่อเป็นแนว

ทางการสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพที่คาดหวังกับสภาพที่เป็นจริงของการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศและดิจิทัลในสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

2. นำแบบสอบถามฉบับร่างที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจพิจารณา แก้ไข ให้ข้อเสนอแนะปรับปรุง เพื่อความเหมาะสมและความถูกต้องของแบบสอบถาม

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ มีขั้นตอนดังนี้

การหาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) นำแบบสอบถามสภาพที่คาดหวังกับสภาพที่เป็นจริงของการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศและดิจิทัลในสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา และนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยซึ่งมีตำแหน่งทางวิชาการในระดับศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ หรือผู้ช่วยศาสตราจารย์ และจบการศึกษาระดับปริญญาเอก จำนวน 3 ท่าน ได้ค่าความสอดคล้องของข้อคำถามและวัตถุประสงค์ของการวิจัย (The Index of Item-Objective Congruence: IOC) รายข้อระหว่าง 0.67-1.00

การเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนดังนี้

การเก็บรวบรวมแบบสอบถามจะทำการแจกจ่ายที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาผ่านระบบ Google Forms และแบบกระดาษซึ่งเป็นไปตามความสะดวกของกลุ่มตัวอย่างและทำการเก็บรวบรวมหลังจากที่กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามเสร็จสิ้น

การสัมภาษณ์จะทำการนัดหมายกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยจะติดต่อนัดหมายเป็นลายลักษณ์อักษรหรือปากเปล่านั้น เป็นไปตามความสะดวกของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยการคำนวณค่าความต้องการจำเป็น Priority needs index (PNI) และเปรียบเทียบค่าการวิเคราะห์ช่องว่าง (Gap Analysis) จากสภาพที่คาดหวังกับสภาพที่เป็นจริง

ซึ่ง PNI หรือ Priority Needs Index เป็นสูตรการคำนวณค่าความต้องการจำเป็นเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยการคำนวณค่าความต้องการจำเป็น เปรียบเทียบค่าการวิเคราะห์ช่องว่าง (Gap Analysis) และนำมาใช้ในการเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการในการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ขององค์การตามจุดมุ่งหมายที่ถูกกำหนดไว้ โดยพัฒนาแนวคิดมาจากการใช้ค่าสถิติในรูปดัชนี โดย Crofton and Hall (1983 อ้างในสุวิมล ว่องวาณิช, 2548) ได้คิดค้นดัชนีชื่อว่า Priority Need Index (PNI) ซึ่งประยุกต์มาจากวิธีการจัดเรียงลำดับความต้องการจากค่าความแตกต่างกันของค่าเฉลี่ยของสภาพที่คาดหวังกับสภาพที่เป็นจริง โดยการถ่วงน้ำหนักของค่าความต่างกันของค่าเฉลี่ยระหว่าง I และ D ด้วยน้ำหนักความสำคัญของ I โดยมีวิธีการคำนวณดังนี้

$$PNI = (I - D) \times I$$

โดยที่ PNI หมายถึงค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น D หมายถึง Degree of Success หมายถึง ระดับของสภาพความเป็นจริงหรือความสำเร็จ และ I = Importance หมายถึง ระดับของความสำคัญหรือระดับความคาดหวังหรือสภาพที่คาดหวัง

PNI อีกรูปแบบหนึ่งคือ PNI แบบปรับปรุง หรือ PNI Modified ซึ่งเป็นสูตรที่ได้แก้ไขในสุวิมล ว่องวาณิช (2558) จาก PNI ในรูปแบบเดิมที่ได้กล่าวไปข้างต้น โดยวิธีการคำนวณ PNI Modified นี้คือ

PNI Modified = I - D / D

โดยที่ PNI Modified หมายถึงค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น D หมายถึง Degree of Success หมายถึง ระดับของสภาพความเป็นจริงหรือความสำเร็จ และ I = Importance หมายถึง ระดับของความสำคัญหรือระดับความคาดหวังหรือสภาพที่คาดหวัง (สุวิมล ว่องวาณิช, 2558)

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ค่าดัชนี PNI ค่าดัชนี PNI Modified และลำดับความสำคัญต่อการพัฒนาการบริหารเทคโนโลยีตามแผนเพิ่มประสิทธิภาพของหน่วยงานปี พ.ศ.2565 โดยจำแนกแต่ละประเด็นโดยละเอียด

โครงการ	ค่าเฉลี่ยสภาพที่คาดหวัง	ค่าเฉลี่ยสภาพที่เป็นจริง	PNI	PNI Modified	ลำดับความสำคัญ
1) การบริหารเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงาน					
1. การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในองค์กรสามารถลดการใช้ไฟฟ้าได้	3.54	3.10	1.56	0.14	15
2. การใช้เทคโนโลยีในองค์กรทั้งในด้านการทำงานและด้านเอกสารมีส่วนช่วยในการลดการใช้กระดาษได้	4.06	2.95	4.48	0.31	5
3. การใช้เทคโนโลยีในองค์กรมีส่วนช่วยลดการใช้วัสดุสำนักงานได้	4.01	3.02	3.99	0.33	4
4. การใช้เทคโนโลยีในองค์กรสามารถช่วยลดปริมาณขยะได้	3.97	2.97	3.97	0.34	3
5. ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและฐานข้อมูลที่องค์กรพัฒนาขึ้น ได้ลดภาระงานให้เบาลง	4.08	3.13	3.91	0.31	5
2) การบริหารเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพด้านการปรับปรุงกิจกรรม (กระบวนการทำงาน)					
6. อุปกรณ์คอมพิวเตอร์และสิ่งอำนวยความสะดวกทางเทคโนโลยีช่วยเพิ่มความเร็วในการทำงานในองค์กรท่าน	4.14	3.45	2.87	0.20	12

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ค่าดัชนี PNI ค่าดัชนี PNI Modified และลำดับความสำคัญต่อการพัฒนาการบริหารเทคโนโลยีตามแผนเพิ่มประสิทธิภาพของหน่วยงานปี พ.ศ.2565 โดยจำแนกแต่ละประเด็นโดยละเอียด (ต่อ)

โครงการ	ค่าเฉลี่ยสภาพที่คาดหวัง	ค่าเฉลี่ยสภาพที่เป็นจริง	PNI	PNI Modified	ลำดับความสำคัญ
7. ระบบฐานข้อมูล ระบบ E-Office รวมถึงเทคโนโลยีต่างๆ ช่วยลดขั้นตอนการทำงานในองค์กรท่าน	4.24	3.41	3.56	0.25	10
3) การบริหารเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพเกี่ยวกับสารสนเทศบุคลากร					
8. องค์กรท่านสามารถนำข้อมูลมา**แสดงโครงสร้างองค์การและอัตรากำลัง** โดยมีข้อมูลแผนผังโครงสร้างองค์การและอัตรากำลังที่เป็นปัจจุบันได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.08	2.95	4.63	0.31	5
9. องค์กรสามารถแสดงข้อมูลสารสนเทศบุคลากรโดยจำแนกตามสายงาน ตำแหน่ง และมี**การวิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลส่วนบุคคล** โดยมีสารสนเทศบุคลากรในรูปแบบต่าง ๆ นั้น มีประสิทธิภาพและเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติราชการ	4.03	2.93	4.46	0.31	5
10. องค์กรได้นำข้อมูลบุคลากรมาวิเคราะห์เพื่อจัดทำเป็นสารสนเทศเชิงทำนาย มีประโยชน์ต่อการนำมาจัดทำแผนดำเนินงาน	3.89	2.83	4.11	0.37	2
4) บริหารเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพด้านนวัตกรรมและรองรับการเปลี่ยนแปลง					
11. องค์กรพัฒนาระบบรายงานผลแผนงาน/โครงการที่มีความเข้าใจง่ายและสามารถนำมาใช้ประโยชน์ต่อการปฏิบัติราชการได้	4.05	3.20	3.45	0.27	9
12. องค์การได้พัฒนาระบบ e-Office ของกลุ่มงานอาคารสถานที่ ได้แก่ การจองรถ การจองห้องประชุม การยืมอุปกรณ์ เป็นต้น ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.31	3.49	3.52	0.23	11
13. ท่านเข้าถึงระบบ DPIS (Departmental Personnel Information System) และยื่นขอเอกสารด้านงานบุคคลผ่านระบบ E-Office ด้วยความสะดวกรวดเร็ว	4.10	3.20	3.67	0.28	8
14. องค์กรได้พัฒนาระบบบริหารงบประมาณ การใช้จ่ายงบประมาณให้เชื่อมโยงกับระบบ GFMIS (Government Fiscal Management Information System) ของกรมบัญชีกลาง ได้มีประสิทธิภาพ	4.18	3.51	2.81	0.19	13

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ค่าดัชนี PNI ค่าดัชนี PNI Modified และลำดับความสำคัญต่อการพัฒนาการบริหารเทคโนโลยีตามแผนเพิ่มประสิทธิภาพของหน่วยงานปี พ.ศ.2565 โดยจำแนกแต่ละประเด็นโดยละเอียด (ต่อ)

โครงการ	ค่าเฉลี่ยสภาพที่คาดหวัง	ค่าเฉลี่ยสภาพที่เป็นจริง	PNI	PNI Modified	ลำดับความสำคัญ
15. การเชื่อมโยงและพัฒนางานวิจัยภายในองค์กรสามารถลดความซ้ำซ้อนของประเด็นงานวิจัยได้	4.22	3.26	4.04	0.29	7
16. องค์กรเพิ่มและพัฒนางานวิจัยในประเด็นใหม่ ๆ ที่น่าสนใจให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงด้านการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.15	3.31	3.49	0.25	10
17. องค์กรจัดทำฐานข้อมูล Data Sharing งานวิจัย องค์ความรู้ หรือฐานข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในรูปแบบของ e-Book หรือไม่ และมีประสิทธิภาพ	4.29	3.64	2.82	0.18	14
18. ฐานข้อมูลคลังข้อมูลสารสนเทศขององค์กรท่านสามารถนำมาใช้ประเมินผลการจัดการศึกษาได้ดี	4.15	3.18	4.04	0.31	5
19. องค์กรพัฒนาฐานข้อมูลเพื่อการวางแผนการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.14	2.99	4.75	0.38	1
20. ระบบคลังข้อมูลสารสนเทศสำหรับการประเมินผลการจัดการศึกษาที่สามารถเข้าถึงและใช้งานได้โดยเจ้าหน้าที่ทุกระดับอย่างมีประสิทธิภาพ	4.12	3.13	4.06	0.31	5
21. ช่องทางการสื่อสารบทบาทการให้คำปรึกษา แนะนำการนำนโยบายและแผนการศึกษาของชาติไปสู่การปฏิบัติตามกลุ่มผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียผ่านระบบ Chat Online มีประสิทธิภาพ	4.07	3.12	3.87	0.30	6
22. สื่อสาระอิเล็กทรอนิกส์ (Digital Content) และสื่อต่าง ๆ ให้บริการในรูปแบบห้องสมุดดิจิทัล (Digital Library) มีคุณภาพดี	4.15	3.16	4.12	0.31	5
23. ระบบบริการเพื่อเปิดโอกาสให้ภาคส่วนต่างๆ เข้ามาติดตามและแสดงความคิดเห็นผ่านระบบภูมิสารสนเทศด้วย WEB GIS (Geographic Information System) มีประสิทธิภาพ	3.94	3.08	3.39	0.28	8
24. ระบบการ**วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวางแผนการศึกษา**ที่มีการปรับปรุงเพื่อการปฏิบัติงานในระดับต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง มีประสิทธิภาพและเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติราชการ	4.05	3.08	3.91	0.31	5

จากตารางที่ 1 ผลการประเมินระดับความต้องการในพัฒนาการบริหารเทคโนโลยีของหน่วยงานจากการวิเคราะห์ค่าดัชนีเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI Modified) พบว่า พิสัยของดัชนีความต้องการจำเป็นมีค่าอยู่ระหว่าง 0.14 ถึง 0.38 หรืออัตราการเปลี่ยนแปลงของสภาพที่คาดหวังและสภาพที่เป็นจริงจากการบริหารเทคโนโลยีตามแผนเพิ่มประสิทธิภาพปีงบประมาณ พ.ศ.2565 อยู่ระหว่างร้อยละ 14 ถึง ร้อยละ 38 เมื่อพิจารณาแต่ละประเด็นของความต้องการจำเป็นในการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารเทคโนโลยีโดยลงรายละเอียดแล้ว พบว่า ประเด็นที่แผนเพิ่มประสิทธิภาพตั้งไว้ว่าให้องค์กรพัฒนาฐานข้อมูลเพื่อการวางแผนการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ นั้น มีความต้องการจำเป็นสูงที่สุดเป็นอันดับแรก (PNI Modified=0.38) รองลงมาคือ องค์กรได้นำข้อมูลบุคลากรมาวิเคราะห์เพื่อจัดทำเป็นสารสนเทศเชิงทำนาย มีประโยชน์ต่อการนำมาจัดทำแผนดำเนินงาน (PNI Modified=0.37) โดยจะมีประเด็นเรื่อง การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในองค์กรสามารถลดการใช้ไฟฟ้าได้ นั้นเป็นลำดับสุดท้าย (PNI Modified=0.14) ในการจัดลำดับความต้องการจำเป็นลำดับสุดท้าย

ดังนั้น ผลของการศึกษาเปรียบเทียบสภาพที่คาดหวังและสภาพที่เป็นจริงจากการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศและดิจิทัลตามแผนเพิ่มประสิทธิภาพองค์การ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2565 ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

ประเด็นที่มีความแตกต่างกันระหว่างสภาพที่คาดหวังกับสภาพที่เป็นจริงที่สุดก็คือ ประเด็นเรื่องของการที่องค์กรพัฒนาฐานข้อมูลเพื่อการวางแผนการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ (PNI Modified = 0.38) และในประเด็นนี้ ทำให้งานวิจัยฉบับนี้ได้เล็งเห็นว่า ประสิทธิภาพของฐานข้อมูลของหน่วยงานอาจจะยังมีข้อขัดข้องและต้องการการพัฒนาที่สุดท่ามกลางประเด็นการเพิ่มประสิทธิภาพในด้านต่างๆ โดยมีความสอดคล้องกับผลการศึกษาจากแบบสอบถามส่วนที่ 2 และการสัมภาษณ์ที่มักจะอ้างถึงเรื่องของอุปกรณ์ทางด้านเทคโนโลยีที่มีความไม่ทันสมัย และบุคลากรที่ดูแลระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ไม่เพียงพอ ก็อาจจะเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ประเด็นเรื่องประสิทธิภาพของฐานข้อมูลนี้ จึงมีความแตกต่างกันอย่างมากเมื่อเปรียบเทียบกันระหว่างสภาพที่คาดหวังกับสภาพที่เป็นจริงจากการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศและดิจิทัลตามแผนเพิ่มประสิทธิภาพองค์การ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2565 ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

ในส่วนของผลการศึกษาเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารการขับเคลื่อนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและดิจิทัลของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

การพัฒนาประสิทธิภาพด้วยการพัฒนาบุคลากร เนื่องจากเทคโนโลยีในปัจจุบันต้องพึ่งพาความสามารถของบุคลากร และด้วยความที่จำนวนของบุคลากรนั้นมีอยู่อย่างจำกัด (Bolisani and Scarso, 1999) การพัฒนาบุคลากรในด้านเทคโนโลยี หรือการส่งเสริมเรื่อง Digital Literacy ให้กับบุคลากรจึงน่าจะมีส่วนสำคัญเป็นอย่างมากในการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารเทคโนโลยี

สารสนเทศและดิจิทัลของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ดังที่การสัมภาษณ์เชิงลึกได้มีการอ้างถึงดังนี้

"...การฝึกอบรมด้าน Digital Literacy จะเป็นส่วนช่วยให้หน่วยงานมีการทำงานที่คล่องตัวมากยิ่งขึ้น..." (ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2)

"...สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาควรจะเร่งพัฒนาเรื่อง Digital Literacy และทักษะการใช้งานเทคโนโลยี เนื่องจากมีความสำคัญต่อการปฏิบัติงาน..." (ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 3)

การปรับปรุงระบบจัดซื้อจัดจ้างอุปกรณ์เทคโนโลยีและการบริหารงบประมาณเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของอุปกรณ์ด้านเทคโนโลยีภายในหน่วยงาน เพื่อให้อุปกรณ์สามารถทำงานร่วมกับข้อมูลในปัจจุบันที่มีขนาดใหญ่ขึ้นและมีการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วมากยิ่งขึ้น เพื่อให้การปฏิบัติราชการของหน่วยงานมีความรวดเร็วมากยิ่งขึ้น

การให้การยอมรับเอกสารอิเล็กทรอนิกส์และลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งจะมีประโยชน์ทั้งในด้านของการเพิ่มประสิทธิภาพในการลดกระบวนการทำงาน การส่งต่องานที่มีความรวดเร็วมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังช่วยลดกระดาษ ปากกา และอุปกรณ์สำนักงานส่วนต่างๆ ไม่ว่าจะลวดเย็บกระดาษ หรือแผ่นรองปกต่างๆ รวมไปถึงลดขยะที่เกิดจากการพิมพ์งานที่ผิดพลาด

อภิปรายผล

จากผลของการศึกษาเปรียบเทียบสภาพที่คาดหวังและสภาพที่เป็นจริงจากการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศและดิจิทัลตามแผนเพิ่มประสิทธิภาพองค์การ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2565 ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา สามารถนำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

เนื่องจากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้พบว่า ประเด็นที่มีความแตกต่างกันระหว่างสภาพที่คาดหวังกับสภาพที่เป็นจริงที่สุดก็คือ ประเด็นเรื่องของการที่องค์กรพัฒนาฐานข้อมูลเพื่อการวางแผนการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ (PNI Modified=0.38) จึงทำให้การศึกษาวิจัยในครั้งนี้พบว่าช่องว่างในการดำเนินการในด้านการบริหารเทคโนโลยีของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาน่าจะเป็นประเด็นดังกล่าว ซึ่งในส่วนนี้ อาจถูกมองว่าเป็นปัญหาเชิงนโยบายเนื่องจากงบประมาณในการจัดสรรพื้นที่การจัดเก็บข้อมูลบนคลาวด์ภาครัฐ อาจมีจำกัด และหน่วยงานภาครัฐต่างๆ ได้ร้องขอไปจำนวนมาก อาจทำให้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาถูกจัดสรรให้ได้น้อยเมื่อเทียบกับความต้องการของหน่วยงานภาครัฐอื่น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2564) ซึ่งการที่ฐานข้อมูลมีประสิทธิภาพที่ไม่เพียงพอต่อการวางแผนการศึกษานั้น อาจส่งผลทำให้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษานั้นขาดความพร้อมในการปรับตัวเข้ากับยุค Digital 4.0 ซึ่งเป็นยุคแห่งเทคโนโลยีที่ชาญฉลาด ยุคที่ความฉลาดของเทคโนโลยี (Deshmukh and More, 2017) ทำให้

อุปกรณ์ต่าง ๆ สื่อสารและทำงานร่วมกันได้อย่างอัตโนมัติเทคโนโลยีใน 3 ยุคที่ผ่านมาเป็นเหมือนแขน ขา เป็นเทคโนโลยีดิจิทัล ที่ช่วยอำนวยความสะดวก หยิบจับ คำนวณ ให้แก่มนุษย์ (Deshmukh and More, 2017) โดยการแก้ไขในประเด็นเรื่องฐานข้อมูลดังกล่าวนั้น สามารถแก้ไขได้จากการทำความเข้าใจความต้องการของเทคโนโลยีด้านข้อมูลขององค์การ (Understand Data Technology Requirements) (Mosley et al., 2009) ซึ่งถือได้ว่าความสำคัญเป็นอย่างมากในการร้องขอเพื่ออนุมัติพื้นที่จัดเก็บข้อมูลดังกล่าว อีกทั้งยังช่วยในการกำหนดโครงสร้างเทคโนโลยีด้านข้อมูล (Define the Data Technology Architecture) และตรวจประเมินเทคโนโลยีด้านข้อมูล (Evaluate Data Technology) เพื่อให้การร้องขอพื้นที่จัดเก็บข้อมูลมีน้ำหนักมากยิ่งขึ้น และเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บข้อมูลที่มีอยู่ให้สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้สูงสุด อีกทั้งในส่วนของการพัฒนาบุคลากรให้มีความพร้อมต่อการรองรับการพัฒนา Hardware ที่เกี่ยวข้อง ก็มีความจำเป็นอย่างยิ่งเช่นกัน เนื่องจากการที่องค์กรจะพัฒนาฐานข้อมูลให้มีประสิทธิภาพนั้น อาจจะต้องพึ่งพาทรัพยากรมนุษย์ที่มีความพร้อมในการการเก็บรักษา การบำรุงรักษา และการบำรุงรักษาข้อมูล (Archive, Retain, and Purge Data) และแนะนำวิธีการนำเทคโนโลยีดังกล่าวมาใช้ประโยชน์ให้ตอบโจทย์กับการวางแผนทางการศึกษา หรือการปฏิบัติราชการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับภารกิจโดยตรงขององค์กร (Ma et al., 2020)

ปัญหาและอุปสรรคข้อต่อมาจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ พบว่า อุปกรณ์ในการจัดเก็บข้อมูลขาดแคลน และการจัดสรรบริการคลาวด์ภาครัฐจากสำนักพัฒนารัฐบาลดิจิทัลที่ไม่เพียงพอต่อการใช้งานจริง เนื่องจากทางสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้รับการจัดสรรเพียงประมาณร้อยละ 20 ของจำนวนพื้นที่การจัดเก็บข้อมูลที่ขอไปยังสำนักงานดังกล่าว จึงทำให้การบริหารจัดการข้อมูลที่ไม่เพียงพอ ซึ่งในส่วนนี้ อาจถูกมองว่าเป็นปัญหาเชิงนโยบายเนื่องจากงบประมาณในการจัดสรรพื้นที่การจัดเก็บข้อมูลบนคลาวด์ภาครัฐอาจมีจำกัด และหน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ ได้ร้องขอไปจำนวนมาก ดังนั้น การทำความเข้าใจความต้องการของเทคโนโลยีด้านข้อมูลขององค์การ (Understand Data Technology Requirements) จาก Mosley et al. (2009) จึงมีความสำคัญเป็นอย่างมากในการร้องขอเพื่ออนุมัติพื้นที่จัดเก็บข้อมูลดังกล่าว อีกทั้งยังช่วยในการกำหนดโครงสร้างเทคโนโลยีด้านข้อมูล (Define the Data Technology Architecture) และตรวจประเมินเทคโนโลยีด้านข้อมูล (Evaluate Data Technology) เพื่อให้การร้องขอพื้นที่จัดเก็บข้อมูลมีน้ำหนักมากยิ่งขึ้น และเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บข้อมูลที่มีอยู่ให้สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้สูงสุด

ในส่วนของการที่บุคลากรภายในองค์กรยังไม่ตระหนักรู้ถึงรายละเอียดของข้อมูลที่มีอยู่ในองค์กรนั้น สามารถนำหลักคิดด้านการจัดการสถาปัตยกรรมข้อมูล (Data Architecture) มาประยุกต์ใช้ตามขั้นตอนโดยเริ่มจากการเข้าใจความต้องการข้อมูลสารสนเทศขององค์การเชิงกลยุทธ์ (Understand Enterprise Information Needs) เพื่อให้เจ้าหน้าที่ในแผนกที่รับผิดชอบในการเฟ้น

หาข้อมูล (Matto, 2022) สามารถนำเข้าข้อมูลที่ตรงตามวัตถุประสงค์ ความต้องการ และกลยุทธ์ขององค์กรได้อย่างแท้จริง (Cetera et al., 2022) จากนั้น แผนกที่รับผิดชอบการบริหารจัดการข้อมูล ก็ควรกำหนดและบำรุงรักษาระบบโครงสร้างฐานข้อมูล (Brock and Khan, 2017) ระบบโครงสร้างการบูรณาการข้อมูล โกดังเก็บข้อมูลและข้อมูลธุรกิจอัจฉริยะ ระบบโครงสร้างโกดังจัดเก็บข้อมูลและธุรกิจอัจฉริยะ ชนิด ประเภท และนามเรียกขานของข้อมูล และระบบโครงสร้างของรายละเอียดของข้อมูล ตรวจสอบและปรับแต่งการประมวลผลของโกดังจัดเก็บข้อมูล (Monitor and Tune Data Warehousing Processes) ตรวจสอบและปรับแต่งกิจกรรมและประสิทธิภาพของข้อมูลธุรกิจอัจฉริยะ (Monitor and Tune BI Activity and Performance) และนำมาประชาสัมพันธ์ต่อเจ้าหน้าที่ส่วนอื่น ๆ ภายในหน่วยงานอย่างต่อเนื่อง (Mittal, 2020) และเป็นประจำในรอบเดือนเพื่อให้ทุกคนทราบและตระหนักถึงคุณประโยชน์ของข้อมูลที่หน่วยงานถืออยู่ในปัจจุบัน (Laney, 2013) รวมทั้งการสร้างแคตตาล็อกข้อมูล (Data Catalogue) เพื่อให้เป็นไปตามหลักการจัดการด้านเอกสารและบริบทของข้อมูล (Document and Content Management) และช่วยให้บุคลากรภายใน รวมถึงเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบการบริหารจัดการข้อมูลทราบถึงรายชื่อและคุณลักษณะพื้นฐานของข้อมูลในปัจจุบัน

นอกจากนี้ การวิจัยครั้งนี้ยังพบว่า หน่วยงานได้มีการเตรียมมาตรการรับมือภัยพิบัติทางไซเบอร์ตามมาตรฐานของกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม และสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัลอยู่แล้ว จึงทำให้ไม่มีปัญหาและอุปสรรคอันใดในเวลานี้ แต่จากการเก็บข้อมูลการวิจัยในครั้งนี้ พบว่าทางองค์กรควรเพิ่มการตรวจประเมินการรักษาความปลอดภัยของข้อมูล (Audit Data Security) เพื่อการป้องกันภัยความมั่นคงทางไซเบอร์เชิงรุก (Riahi and Riahi, 2018) และเพื่อเป็นการซ้อมรับมือกับสถานการณ์ภัยพิบัติทางไซเบอร์ได้อย่างรวดเร็วและมีความพร้อมมากยิ่งขึ้น และการประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment) เพื่อการรักษาความปลอดภัยที่ดีและเหมาะสมจะช่วยลดความเสี่ยงในค่าใช้จ่ายที่จะเกิดขึ้นจากการเสียหายของข้อมูล

ในส่วนของปัญหาและอุปสรรคข้อต่อไป พบว่า ปัญหาจะอยู่ที่จำนวนของบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญในด้านการวิเคราะห์ข้อมูลมีอยู่อย่างจำกัด และการใช้งานโปรแกรมในการวิเคราะห์ที่แตกต่างกัน จึงทำให้เกิดความขัดข้องในการทำงานร่วมกัน ดังนั้น เพื่อให้บุคลากรมีความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูลเพิ่มจำนวนมากขึ้น สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาควรที่จะพัฒนาบุคลากรด้วยการจัดอบรมและพัฒนาทักษะเทคโนโลยี (Nawaz et al., 2010) ไม่ว่าจะเป็นจัดกิจกรรมอบรมเพื่อเพิ่มความรู้และทักษะทางเทคโนโลยีให้แก่บุคลากร โดยใช้วิธีการเหมาะสมเช่นการสอบถามความต้องการในการพัฒนาทักษะ (Daki et al., 2017) เลือกเนื้อหาที่เหมาะสมและใช้วิธีการอบรมที่เหมาะสม และส่งเสริมการเรียนรู้แบบเรียนระหว่างการทำงาน (work-based learning) สร้างแนวทางให้บุคลากรมีโอกาสเรียนรู้และพัฒนาทักษะในการทำงานผ่านการทำโครงงานหรือการทำงาน

จริงในบริบทของงาน ให้บุคลากรมีโอกาสฝึกฝนและแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกัน ส่งเสริมการใช้แพลตฟอร์มที่ใช้งานร่วมกัน ด้วยการสนับสนุนการใช้แพลตฟอร์มที่สามารถเชื่อมโยงและแบ่งปันข้อมูลได้ระหว่างบุคลากรและหน่วยงานต่าง ๆ (สุวิมล ประทุม, 2555) เช่น การใช้งานร่วมกันของเครือข่ายเมืองอัจฉริยะ (smart city network) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการสื่อสารและการร่วมมือในการทำงาน (Nda and Tasmin, 2019) อีกทั้งควรจะเสริมสร้างแนวทางการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างทีมวิเคราะห์ข้อมูลในสำนักหรือแผนกต่าง ๆ เข้าด้วยกัน โดยสร้างการเชื่อมโยงข้อมูล จากการพัฒนาระบบการเชื่อมโยงข้อมูล

ประเด็นตามวัตถุประสงค์ข้อสุดท้าย คือ การค้นหาแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารการขับเคลื่อนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและดิจิทัลของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา โดยจากผลการศึกษา สามารถนำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

การพัฒนาบุคลากรในด้านเทคโนโลยีและการส่งเสริม Digital Literacy (ทักษะทางดิจิทัล) (สำนักงาน ก.พ., 2566) สามารถดำเนินการได้โดยจัดการอบรมและพัฒนาทักษะเทคโนโลยีให้กับบุคลากรในสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ส่งเสริมบุคลากรให้มีการเรียนรู้ตลอดเวลาผ่านการสร้างแรงจูงใจในการพัฒนาตนเอง การสนับสนุนกิจกรรมเชิงส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะทางดิจิทัล และการให้คำแนะนำและการติดตามการพัฒนาของบุคลากร รวมถึงการปรับแต่งระบบและโปรแกรมที่ใช้งาน โดยตรวจสอบและปรับปรุงระบบที่ใช้งานภายในองค์กรเพื่อให้เหมาะสมกับการทำงานร่วมกัน ในกรณีที่มีโปรแกรมที่แตกต่างกันในการทำงาน อาจพิจารณาใช้เทคโนโลยีที่เชื่อมโยงระบบเหล่านั้นเข้าด้วยกัน (Nguyen et al., 2020) หรือการพัฒนาระบบที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันเพื่อให้มีความรวดเร็วและเสถียรภาพในการทำงานร่วมกัน อีกทั้งการฝึกอบรมร่วมกับภาคเอกชนเพื่อเพิ่มความหลากหลายในการพัฒนาบุคลากร (ติน ปรัชญพฤทธิ์, 2556) และทำให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษามากยิ่งขึ้นตามทฤษฎีทางเลือกสาธารณะ (ธรรมนิตย์ สุมันตกุล, 2557) ซึ่งทำให้ภาคประชาชนเอง ก็จะสามารถเข้ามาแนะนำการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศเพิ่มเติมให้กับบุคลากรของหน่วยงานได้ และเป็นการเปิดโอกาสให้ภาคประชาชนได้แสดงความคิดเห็นและช่วยในการปรับปรุงกแรบริการประชาชนในทางอ้อม ตามแนวทางการประยุกต์ใช้ทฤษฎีทางเลือกสาธารณะในการปรับปรุงการบริหารภาครัฐในประเทศไทย (สุธินี อัตถากร, 2560) อีกด้วย

จากนั้น สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาควรพิจารณาปรับปรุงระบบจัดซื้อจัดจ้างอุปกรณ์เทคโนโลยีและการบริหารงบประมาณภายในหน่วยงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ สามารถทำได้โดยการดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

เริ่มจากวางแผนและวิเคราะห์ความต้องการ ศึกษาและวิเคราะห์ความต้องการของหน่วยงานในการปรับปรุงระบบจัดซื้อจัดจ้างอุปกรณ์เทคโนโลยีและการบริหารงบประมาณ เช่น อุปกรณ์ที่

ต้องการอัพเกรดหรือเพิ่มสมรรถนะ เทคโนโลยีที่เหมาะสม และงบประมาณที่สามารถใช้ได้ วางแผนการจัดหาอุปกรณ์ ออกแบบและกำหนดกลยุทธ์ในการจัดหาอุปกรณ์ที่เหมาะสม รวมถึงการเลือกผู้จัดจ้างที่มีความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ในการจัดหาอุปกรณ์เทคโนโลยี จัดทำระเบียบการจัดซื้อจัดจ้าง สร้างระเบียบและกระบวนการที่ชัดเจนในการจัดซื้อจัดจ้างอุปกรณ์ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามขั้นตอนที่เหมาะสม (Ye el at., 2022) และเพื่อป้องกันปัญหาทางกฎหมายและความเสี่ยงทางการเงิน พัฒนาความรู้และทักษะเทคโนโลยี ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีให้กับบุคลากรในหน่วยงาน โดยเน้นการอบรมและฝึกอบรมให้พวกเขาเข้าใจและเชี่ยวชาญในการใช้งานอุปกรณ์เทคโนโลยีที่จัดซื้อมาใหม่ (อรอุษา ปุณยบุรณะ และ ประเสริฐ อินทร์รักษ์, 2560) สร้างระบบการสนับสนุนและดูแล สร้างระบบสนับสนุนและดูแลอุปกรณ์เทคโนโลยีที่จัดซื้อใหม่ เพื่อให้มีการดูแลรักษาและบำรุงรักษาที่เหมาะสม เช่น การอัพเดตและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น และวัดผลและปรับปรุง ติดตามและวัดผลการปรับปรุงระบบจัดซื้อจัดจ้างอุปกรณ์เทคโนโลยีและการบริหารงบประมาณ เพื่อประเมินประสิทธิภาพและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น และทำการปรับปรุงให้เหมาะสมต่อไป (Razali et al., 2021) การทำงานเหล่านี้จะช่วยให้การปฏิบัติราชการของหน่วยงานมีความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อุปกรณ์เทคโนโลยีที่เพิ่มสมรรถนะและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงข้อมูลในปัจจุบันจะช่วยให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้สะดวกยิ่งขึ้น (Yunita et al., 2022) และส่งผลในการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและดิจิทัลของหน่วยงานที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ส่วนในประเด็นของการให้การยอมรับเอกสารอิเล็กทรอนิกส์และลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์เป็นขั้นตอนที่สำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพและลดการใช้ทรัพยากรในการทำงานภายในสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษานั้น สามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการลดกระบวนการทำงานและลดการใช้ทรัพยากรในสำนักงานได้จริง แต่พอเปรียบเทียบกับผลการศึกษาเชิงปริมาณแล้ว จึงพบว่า การเน้นพัฒนาบุคลากรและปรับปรุงกระบวนการจัดหาอุปกรณ์ทางเทคโนโลยีค่อนข้างมีความจำเป็นเร่งด่วนเพื่อเร่งตอบโจทย์ในการพัฒนาฐานข้อมูลให้มีประสิทธิภาพต่อการปฏิบัติราชการของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา และเป็นประโยชน์สูงสุดแก่ประเทศชาติและประชาชน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ พบว่า สภาพที่คาดหวังกับสภาพที่เป็นจริงในประเด็นของประสิทธิภาพของฐานข้อมูลในการนำไปใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติราชการของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (ในบริบทนี้คือ การวางแผนทางการศึกษา) มีลำดับความสำคัญสูงที่สุด ผู้วิจัยจึงขอแนะนำว่าให้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาส่งเสริมนโยบายการแก้ปัญหาของช่องว่างดังกล่าวเพื่อให้การบริหารเทคโนโลยีของหน่วยงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดแก่ราชการ

ซึ่งการแก้ไขปัญหาในประเด็นข้างต้น ทำได้โดยการพัฒนาบุคลากร ให้มีทักษะทางดิจิทัลทั้งบุคลากรในแผนกทั่วไปที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับด้านเทคโนโลยี และบุคลากรที่มีความรับผิดชอบเฉพาะทางด้านเทคโนโลยี เพื่อให้ทุกส่วนมีความพร้อมในการนำเทคโนโลยีมาใช้ประโยชน์ และสามารถนำทักษะของตนเองมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติราชการในหน่วยงานได้อย่างเกิดประโยชน์สูงสุด

อีกทั้ง การปรับปรุงและอัพเกรดอุปกรณ์ทางเทคโนโลยีให้มีความพร้อมต่อการปฏิบัติราชการที่มีความรวดเร็ว ก็มีความจำเป็นเร่งด่วนเช่นกัน เนื่องจากอุปกรณ์คือเครื่องมือสำคัญในการปฏิบัติงานต่าง ๆ ในปัจจุบัน หากอุปกรณ์มีประสิทธิภาพสูง ความคุ้มค่านั้นถือได้ว่าสูงมาก เนื่องจากอายุการใช้งานก็มาก และสามารถช่วยให้เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานปฏิบัติงานได้รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ และพึงพอใจในการทำงานมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาเฉพาะสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา จึงควรมีการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการบริหารเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในระดับกระทรวงศึกษาธิการ หรือศึกษาแนวทางการบริหารเทคโนโลยีแบบการศึกษาครั้งนี้แต่ในหน่วยงานอื่น เพื่อเป็นการขยายผลสู่หน่วยงานอื่นในโอกาสต่อไป เพื่อให้ส่งผลลัพธ์ที่ดีในระดับประเทศได้อย่างกว้างขวางมากยิ่งขึ้น

และจากผลการวิจัยที่กล่าวถึงปัญหาและอุปสรรคทั้งด้านการจัดการข้อมูล หรือการรักษาความปลอดภัยของข้อมูลนั้น หากนำแต่ละส่วนของผลการวิจัยในครั้งนี้ไปประยุกต์ใช้ในการศึกษาเพื่อเจาะลึกในแต่ละด้านในงานวิจัยครั้งต่อไป เช่น การศึกษาขั้นตอนการเตรียมการรับมือด้านความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ นั้น อาจทำให้งานวิจัยนั้นช่วยให้บุคลากรที่ทำงานในหน่วยงานเข้าใจสภาพการปฏิบัติงานด้านดังกล่าวอย่างแท้จริง และได้รับความรู้และเตรียมแนวทางในการปฏิบัติงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในด้านที่ศึกษานั้น ๆ ยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). **กฎกระทรวง แบ่งส่วนราชการสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 อาศัยตามความในมาตรา 8 และมาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546**. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **กรอบทิศทางแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2574 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ**. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2563). **แผนปฏิบัติการดิจิทัลเพื่อการศึกษา กระทรวงศึกษา พ.ศ. 2563 – 2565 กระทรวงศึกษาธิการ**. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2565). **แผนเพิ่มประสิทธิภาพ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ**. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

ธรรมนิตย์ สุมันตกุล. (2557). **ทฤษฎีทางเลือกนโยบายสาธารณะ: หลักการพื้นฐาน**. สืบค้นจาก https://www.krisdika.go.th/data/activity/act236.pdf

ติน ปรัชญพฤทธิ์. (2556). **ศัพท์รัฐประศาสนศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นภาวรรณ สุขดี และ พรเทพ รู้แผน. (2559). **การศึกษาปัญหาและความต้องการในการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1**. วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเก่า, 3(3). มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

สุธินี อัตถากร. (2560). **ทฤษฎีทางเลือกสาธารณะ : ฐานคติและการนำไปประยุกต์ใช้ในการปรับปรุงการบริหารภาครัฐของไทย**. วารสารการจัดการภาครัฐและเอกชน. 24(1), (36-37).

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2565). **คำสั่งสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาที่ 233/2565 ลงวันที่ 21 ตุลาคม 2565 เรื่อง การจัดโครงสร้างส่วนราชการและการแบ่งงานภายในสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.** สืบค้นเมื่อวันที่ 12 มิถุนายน 2566 จาก http://backoffice.onec.go.th/uploaded2/Category/202210/20221020_InternalOrg.pdf.

สำนักงาน ก.พ. (2566). **Digital Literacy คืออะไร**. สืบค้นเมื่อวันที่ 8 มิถุนายน 2566 จาก https://www.ocsc.go.th/DLProject/mean-dlp.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2564). **แนวทางการประเมินส่วนราชการตามมาตรการปรับปรุงประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการของส่วนราชการและองค์การมหาชน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 : องค์ประกอบที่ 2 การประเมินศักยภาพในการดำเนินงาน (Potential Base)**. สืบค้นเมื่อวันที่ 1 มิถุนายน 2566 จาก https://www.opdc.go.th/file/reader/Qk80fHw2NTI5fHxmaWxlX3VwbG9hZA

สุวิมล ประทุม. (2555). **การปรับปรุงประสิทธิภาพของระบบที่มีพื้นฐานข้อมูลขนาดใหญ่**. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุวิมล ว่องวาณิช. (2548). **กลยุทธ์ทางเลือกเพื่อพัฒนาวัฒนธรรมและสมรรถภาพการวิจัย และประเมินของครูมืออาชีพในฐานะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ในการขับเคลื่อนสู่โรงเรียนฐานความรู้ : การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นแบบสมบูรณ์**. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย:กรุงเทพฯ. DOI : https://doi.nrct.go.th/ListDoi/listDetail?Resolve_DOI=10.14457/CU.the.2005.43

สุวิมล ว่องวาณิช. (2558). **การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น** (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: วี.พริ้นท์ (1991).

วราลี จิเนราวัต, หมิงซาน หลัว, ณุนนท์ ราชเสน และ หยาง ฟง (ริชาร์ด) (2565). **การบริหารการศึกษาบิ๊กดาต้า : กรณีศึกษาสาธารณรัฐประชาชนจีนและการประยุกต์ใช้ในประเทศไทย**. วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 49(3). Doi: 10.1445/educu.2021.52

อรอุษา ปุณยบุรณะ และ ประเสริฐ อินทร์รักษ์. (2560). **การบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของโรงเรียนสาธิต**. Journal of Nakhonratchasima College, 11(2).

Bolisani, E. & Scarso, E. (1999). *Information technology management: a knowledge-based perspective*, **Technocation** 19(1999), 209-217. https://doi.org/10.1016/S0166-4972(98)00109-6

Brock, V., & Khan, H. U. (2017). *Big data analytics: does organizational factor matters impact technology acceptance?* **Journal of Big Data**, *4*(1). https://doi.org/10.1186/s40537-017-0081-8

Cetera, W., Gogołek, W., **Ż**ołnierski, A., & Jaruga, D. (2022). *Potential for the use of large unstructured data resources by public innovation support institutions*. **Journal of Big Data**, *9*(1). https://doi.org/10.1186/s40537-022-00610-6

Daki, H., el Hannani, A., Aqqal, A., Haidine, A., & Dahbi, A. (2017). *Big Data management in smart grid: concepts, requirements and implementation*. **Journal of Big Data**, *4*(1). https://doi.org/10.1186/s40537-017-0070-y

Deshmukh, D., & More, A. (2017). *Applying Big Data in Higher Education International.* **Journal of Innovative Research in Computer and Communication Engineering Applying Big Data in Higher Education**. https://doi.org/10.15680/IJIRCCE.2017

Laney, D. (2013). **Big Data Means Big Business**. Retrieved on June, 24th, 2023, from http://www.gartner.com/technology/about/ombudsman/omb_guide2.jsp.

Ma, T. J., Garcia, R. J., Danford, F., Patrizi, L., Galasso, J., & Loyd, J. (2020). *Big data actionable intelligence architecture*. **Journal of Big Data**, *7*(1). https://doi.org/10.1186/s40537-020-00378-7

Matto, G. (2022). *Big Data Analytics Framework for Effective Higher Education Institutions*. **Tanzania Journal of Engineering and Technology**, *41*(1), 10–18. https://doi.org/10.52339/tjet.vi.768

Mittal, P. (2020). *Big data and analytics: a data management perspective in public administration*. **International Journal of Big Data Management**, *1*(1), 1. https://doi.org/10.1504/ijbdm.2020.10032871

Mosley, Mark., Brackett, M. H., & Data Management Association. (2010). *The DAMA guide to the data management body of knowledge (DAMA-DMBOK guide).* **Technics Publications**.

Nawaz, A., Muhammad Kundi, G., Khan, I., & Pakhtoon Khwa, K. (2010). *Digital literacy: An analysis of the contemporary paradigms.* **Journal of Science and Technology Education Research** 1(2), 19 - 29, Retrieved on July, 1st, 2023, from https://academicjournals.org/article/article1379488135_Nawaz%20and%20Kundi.pdf

Nda, R. M., & Tasmin, R. bin. (2019). *Big Data Management in Education Sector: an Overview*. **Path of Science**, *5*(6), 5009–5014. https://doi.org/10.22178/pos.47-6

Nguyen, A., Gardner, L., & Sheridan, D. P. (2020). *Data Analytics in Higher Education: An Integrated View*. **Journal of Information Systems Education**, 31(1), 61–71.

Razali, N. A. M., Malizan, N. A., Hasbullah, N. A., Wook, M., Zainuddin, N. M., Ishak, K. K., Ramli, S., & Sukardi, S. (2021). *Opinion mining for national security: techniques, domain applications, challenges and research opportunities*. **Journal of Big Data**, *8*(1). https://doi.org/10.1186/s40537-021-00536-5

Riahi, Y., & Riahi, S. (2018). *Big Data and Big Data Analytics: concepts, types and technologies*. **International Journal of Research and Engineering**, *5*(9), 524–528. https://doi.org/10.21276/ijre.2018.5.9.5

Yamane, T. (1973). **Statistics: An Introductory Analysis. 3rd Edition**, Harper and Row, New York.

Ye, Y., Zhang, Y., & Zhu, Y. (2022). *Exploring the form of big data products and the supporting systems*. **Journal of Big Data**, *9*(1). https://doi.org/10.1186/s40537-022-00604-4

Yunita, A., Santoso, H. B., & Hasibuan, Z. A. (2022). *'Everything is data': towards one big data ecosystem using multiple sources of data on higher education in*

Indonesia. **Journal of Big Data**, *9*(1). https://doi.org/10.1186/s40537-022-00639-7.

แนวทางการจัดการขยะชุมชนเพื่อป้องกันการเกิดขยะทะเลโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา ชุมชนริมคลองในเขตเทศบาลเมืองลัดหลวงและองค์การบริหารส่วนตำบลทรงคนอง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ

The Guidelines for the Community Waste Management to Prevent Marine Debris by People Participation and Local Government Case Study of Canal Community in Ladluang Municipality and Songkanong Subdistrict Administrative Organization Phra Pradaeng District Samut Prakan Province

กรกช วงศ์สำราญ
นิสิตปริญญาโท คณะบัณฑิตวิทยาลัย สาขาพัฒนามนุษย์และสังคม (สหสาขาวิชา)
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
E-mail: petitejobdc@gmail.com
อุ่นเรือน เล็กน้อย
สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
E-mail: unruan.t@chula.ac.th
Korakod Wongsomran
Master Student, Graduate School
Arts Program in Human and Social Development, Chulalongkorn University
Unruan Leknoi
Social Research Institute, Chulalongkorn University

รับเข้า : 14 สิงหาคม 2566 **แก้ไข :** 4 กันยายน 2566 **ตอบรับ :** 6 กันยายน 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะชุมชน 2) แนวทางในการจัดการขยะชุมชนเพื่อป้องกันการเกิดขยะทะเลโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของเทศบาลเมืองลัดหลวง และองค์การบริหารส่วนตำบลทรงคนอง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการคัดเลือกกลุ่ม

ตัวอย่างแบบเจาะจง ได้แก่ แกนนำโครงการขยะชุมชน 5 ท่าน ผู้นำชุมชน 1 ท่าน บุคลากรทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการจำนวน 4 ท่าน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะชุมชนทั้ง 2 พื้นที่ ยังขาดการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะอย่างถูกหลักสุขาภิบาล 2) แนวทางการจัดการขยะเพื่อป้องกันขยะทะเลโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้ง 2 แห่งเป็นไปในแนวทางเดียวกัน คือ มุ่งเน้นไปยังการมีส่วนร่วมของประชาชนให้รับรู้และตระหนักต่อปัญหาการจัดการขยะ ส่งเสริมการสร้างความร่วมมือกับภาคประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกลุ่มภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีการขับเคลื่อนนโยบายหรือโครงการที่เกี่ยวข้องด้านการจัดการขยะชุมชนทั้งในระยะสั้นและในระยะยาว โดยการสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมประชาสัมพันธ์ผ่านกลุ่มแกนนำชุมชน และอาสาสมัครชุมชน

คำสำคัญ: ขยะทะเล การมีส่วนร่วมของประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ABSTRACT

The Objective of this research were to study 1) people's participation in community waste management and 2) the approach for community waste management to prevent marine pollution with the participation of the Ladluang Municipality and the Songkanong Subdistrict Administrative Organization. The research was qualitative and selected a purposive sampling group of five community waste project leaders, one community leader, and four policy personnel and operational levels using in-depth interviews and focus group discussion. This research was analyzed using content analysis.

The results of the research revealed that 1) There is still a lack of people's participation in sanitary waste management in both areas. 2) Waste management guidelines to prevent marine debris by involving citizens and local government organizations in both areas are follow the same guidelines: focus on public participation in awareness of and comprehension of the waste management issues, encourage collaboration with public sector local government organizations and network partners in order to drive policies or projects involving community waste management in the short and long

term by providing incentives for people to participate in public relations through community leaders and volunteers.

Keywords: marine debris people participation local government

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัญหาขยะในทะเลเป็นหนึ่งในปัญหาทางสิ่งแวดล้อมที่มีความสำคัญในระดับสากลที่มีแนวโน้มจะทวีความรุนแรงมากขึ้น อันเนื่องจากจำนวนประชาชนโลกที่มีอัตราสูงอย่างต่อเนื่อง ขยะทะเลจึงเป็นปัญหาข้ามพรมแดนจากกระแสน้ำในมหาสมุทรที่พัดพาขยะไปตามทิศทางต่าง ๆ (Purba et al., 2019) แหล่งกำเนิดขยะในทะเลมาจากแหล่งสำคัญ 2 แหล่ง คือแหล่งกำเนิดที่อยู่บนภาคพื้นดิน ได้แก่ หลุมฝังกลบขยะชุมชน ระบบการเก็บรวบรวมและการขนย้ายขยะทั้งทางบกและทางน้ำ การบริหารจัดการขยะมูลฝอยที่ไม่เหมาะสม และปรากฏการณ์ธรรมชาติ แหล่งกำเนิดขยะบนภาคพื้นดินส่วนมากมักเกิดขึ้นจากพฤติกรรมของมนุษย์ การทิ้งขยะลงสู่แม่น้ำคูคลอง และแหล่งกำเนิดที่อยู่ในมหาสมุทร ได้แก่ การขนส่งทางเรือ เรือสำราญและเรือท่องเที่ยว การประมงทะเลและชายฝั่ง และกิจกรรมการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ (กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง, 2556)

ประเทศสมาชิกอาเซียนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ต้องเผชิญต่อความท้าทายต่อการสะสมของขยะพลาสติกในทะเล สถานการณ์ขยะทะเลในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีแนวโน้มที่สูงขึ้น ในปี ค.ศ. 2021 ประเทศสมาชิกอาเซียนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จึงได้เล็งเห็นถึงความสำคัญปัญหาขยะทะเลในระดับภูมิภาค ซึ่งมีแนวทางขับเคลื่อนในการส่งเสริมความร่วมมือของกลุ่มประเทศอาเซียนในการป้องกัน ลด และจัดการขยะทะเลเพื่อให้เกิดความยั่งยืน ได้แก่ แผนปฏิบัติการภูมิภาคอาเซียนว่าด้วยการต่อต้านขยะทะเลในปี พ.ศ. 2564 - 2568 โดยมีหัวใจสำคัญคือ การส่งเสริมและพัฒนาหลัก 3Rs รวมถึงแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน (ASEAN Secretariat, 2021)

สำหรับสถานการณ์ขยะทะเลในประเทศไทยได้มีการคาดการณ์ว่ามีปริมาณขยะชุมชนใน 23 จังหวัดชายฝั่งทะเลในพ.ศ. 2563 เพิ่มขึ้นจำนวน 11 ล้านตัน มีขยะที่กำจัดไม่ถูกต้อง 2.86 ล้านตัน โดยเป็นขยะประเภทพลาสติกจำนวน 343,183 ตัน และคิดเป็นขยะทะเลจำนวน 34,318-51,477 ล้านตัน ซึ่งปริมาณขยะทะเลในปี พ.ศ. 2563 สูงกว่าใน พ.ศ. 2562 ซึ่งมีจำนวน 27,334-41,000 ตัน (กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง, 2565 อ้างถึงใน กรมควบคุมมลพิษ, 2563) ส่วนปริมาณขยะลอยน้ำในแม่น้ำเจ้าพระยาที่ไหลลงสู่อ่าวไทยในปี พ.ศ. 2565 มีจำนวน 681 ตัน ซึ่งมีจำนวนเพิ่มสูงขึ้นกว่า พ.ศ. 2563 ที่มีจำนวน 168 ตัน และ พ.ศ. 2564 ที่มีจำนวน 317 ตัน ซึ่งองค์ประกอบของขยะทะเลในประเทศไทยส่วนมากแล้วมักจะเป็นขยะพลาสติก อาทิ ภาชนะพลาสติก และหีบห่อบรรจุ

อาหาร ซึ่งใน พ.ศ. 2565 พบปริมาณมากถึง 102,421,837 ชิ้น หรือ 622.27 ตัน โดยคิดเป็นร้อยละ 83.33 (กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง, 2565)

จากสถานการณ์ขยะทะเลในประเทศไทยชี้ให้เห็นว่าปริมาณขยะชุมชนยังคงเป็นเรื่องที่น่าวิตกอย่างยิ่ง ประเทศไทยจึงได้กำหนดให้ปัญหาขยะทะเลเป็นวาระแห่งชาติที่มีการกำหนดแผนบริหารจัดการขยะอย่างเป็นรูปธรรมทั้งในระยะสั้นและในระยะยาว โดยมุ่งเน้นการสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสถาบันการศึกษา (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม, 2565) แผนการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศจึงได้มุ่งเน้นการสร้างจิตสำนึกแก่ประชาชนให้ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะ การให้ความรู้ รณรงค์ส่งเสริมให้ประชาชนมีการคัดแยกขยะ และมุ่งเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในแต่ละพื้นที่ให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการจัดทำโครงการจัดการขยะเพื่อให้สอดคล้องกับแผนบริหารจัดการขยะในระดับชาติ (กรมควบคุมมลพิษ, 2559)

ประเทศไทยได้มีการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการขยะชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างแพร่หลาย ซึ่งจากการศึกษาการจัดการขยะชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ผ่านมา พบว่า ปัญหาขยะชุมชนเกิดขึ้นจากการจัดระบบการกำจัดขยะที่ไม่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล และปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานขององค์ปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านการบริหารจัดการขยะ (ยุวัฒน์ วุฒิเมธี และศุภวรรณ ภิรมย์ทอง, 2558) อีกทั้งประชาชนยังคงขาดการมีส่วนร่วมในทุกภาคส่วน ขาดความรู้และความตระหนักการจัดการขยะและยังคงขาดการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด (ประสารโชค ธุวะนุติ และวิภวานี เผือกบัวขาว, 2562) จะเห็นได้ว่าปัญหาขยะชุมชนในประเทศไทยเกิดจากการกำจัดขยะอย่างไม่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล อันเนื่องมาจากการที่ประชาชนไม่เล็งเห็นถึงความสำคัญของการคัดแยกขยะ และปัญหาอุปสรรคอันเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาความสำคัญของการจัดการขยะชุมชนและการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะโดยความร่วมมือของประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของพื้นที่ชุมชนและริมคลองในเขตตำบลบางพึ่งในพื้นที่การดูแลของเทศบาลเมืองลัดหลวง และชุมชนริมคลองลัดหลวง หมู่บ้านคลองหลวง หมู่ที่ 11 ในพื้นที่การดูแลขององค์การบริหารส่วนตำบลทรงคนอง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งเป็นมีพื้นที่ติดกับคลองสำคัญ คือ คลองลัดหลวงที่เชื่อมต่อไปยังแม่น้ำเจ้าพระยาออกสู่ทะเล

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการจัดการขยะชุมชนกับบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นว่ามีความสำคัญต่อการศึกษาแนวทางการป้องกันขยะไม่ให้รั่วไหลออกสู่ทะเลที่สอดคล้องกับแผนบริหารจัดการขยะในระดับชาติ และในระดับภูมิภาคอาเซียน นอกจากนี้ยังเห็นว่างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาแนวทางในการจัดการ

ขยะชุมชนเพื่อป้องกันขยะที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังคงมีอย่างจำกัด ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ โดยมุ่งเน้นศึกษาการมีส่วนร่วมในจัดการขยะชุมชนของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ริมคลองที่เชื่อมออกไปสู่แม่น้ำเจ้าพระยาบนพื้นฐานของหลักการมีส่วนร่วมกับภาคประชาชนและการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านการจัดการขยะชุมชน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะชุมชนของเทศบาลเมืองลัดหลวงและองค์การบริหารส่วนตำบลทรงคนอง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ
2. เพื่อศึกษาแนวทางในการจัดการขยะชุมชนเพื่อป้องกันการเกิดขยะทะเลโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของเทศบาลเมืองลัดหลวง และองค์การบริหารส่วนตำบลทรงคนอง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ

วิธีการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) ตัวแทนชุมชน 2) บุคลากรภาคองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านการจัดการขยะ ผู้วิจัยคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) โดยคัดเลือกจากการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) ได้แก่ 1) แกนนำโครงการขยะชุมชน ตำบลบางพึ่ง 5 ท่าน ผู้นำชุมชนริมคลองลัดหลวง (ชุมชนคลองหลวง) หมู่ที่ 11 1 ท่าน กำหนดเกณฑ์การคัดเข้า คือ แกนนำชุมชน ผู้นำชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานด้านขยะชุมชนร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกลุ่มภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง กำหนดเกณฑ์การคัดออก คือ กลุ่มแกนนำชุมชน ผู้นำชุมชนที่ยังไม่มีบทบาทชัดเจนในการดำเนินงานด้านขยะชุมชน 2) บุคลากรทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการของเทศบาลเมืองลัดหลวง 3 ท่าน และบุคลากรระดับนโยบายขององค์การบริหารส่วนตำบลทรงคนอง 1 ท่าน กำหนดเกณฑ์การคัดเข้า คือ บุคลากรที่มีบทบาทสำคัญต่อการขับเคลื่อนการดำเนินงานในด้านการจัดการขยะชุมชนโดยตรง กำหนดเกณฑ์การคัดออก คือ บุคลากรที่ไม่สามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานในเรื่องการจัดการขยะชุมชน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยมุ่งศึกษาแนวทางการจัดการขยะชุมชนเพื่อป้องกันการเกิดขยะทะเลโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา ชุมชนริมคลองในเขตเทศบาลเมืองลัดหลวงและองค์การบริหารส่วนตำบลทรงคนอง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) มีลักษณะเป็นแนว

คำถามปลายเปิด ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวทางการสัมภาษณ์ไว้ล่วงหน้าเพื่อให้เปิดกว้างให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้แสดงความคิดเห็นผ่านประสบการณ์และองค์ความรู้

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดกรอบแนวทางการสัมภาษณ์ไว้ล่วงหน้าให้มีความครอบคลุมประเด็นตามวัตถุประสงค์การวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 สัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้แก่ แกนนำโครงการขยะชุมชน ชุมชนตำบลบางพึ่ง 5 ท่าน ผู้นำชุมชนริมคลองลัดหลวง (ชุมชนคลองหลวง) หมู่ที่ 11 ตำบลทรงคนอง 1 ท่าน บุคลากรทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการของเทศบาลเมืองลัดหลวง จำนวน 3 ท่าน และบุคลากรระดับนโยบายขององค์การบริหารส่วนตำบลทรงคนองจำนวน 1 ท่าน โดยมีแนวคำถามที่ใช้ประกอบการสัมภาษณ์ คือ 1) การจัดการขยะชุมชนของประชาชน 2) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ 3) การดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data source triangulation) โดยการตรวจสอบแหล่งบุคคลจากการรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ บุคลากรทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการของเทศบาลเมืองลัดหลวงจำนวน 3 ท่าน และบุคลากรระดับนโยบายขององค์การบริหารส่วนตำบลทรงคนองจำนวน 1 ท่าน มาพิจารณาเปรียบเทียบและทำการวิเคราะห์ เพื่อให้ได้ความครบถ้วนและเที่ยงตรงของข้อมูล และลดอคติ (Bias) ที่อาจมีแนวโน้มเกิดขึ้นในงานวิจัย ซึ่งข้อมูลจากการสัมภาษณ์ที่ได้รับมีความสอดคล้องและเป็นไปในแนวทางเดียวกัน

ขั้นตอนที่ 4 วิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่ 1) ศึกษาเปรียบเทียบและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่มของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 2) นำผลศึกษาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์การวิจัยมาเสนอแนวทางการจัดการขยะชุมชนเพื่อป้องกันการเกิดขยะทะเลโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา ชุมชนริมคลองในเขตเทศบาลเมืองลัดหลวงและองค์การบริหารส่วนตำบลทรงคนอง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอผลการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Inductive) ในเชิงบรรยายพรรณนา โดยนำเสนอตามประเด็นที่ระบุในวัตถุประสงค์การวิจัย มีขั้นตอน ดังนี้

1. การคัดเลือกข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม โดยสังเคราะห์ประเด็นที่ต้องการศึกษาและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ประกอบด้วย

1.1 ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะชุมชนของประชาชนทั้ง 2 พื้นที่ศึกษา ได้แก่ 1) สถานการณ์ขยะภายในชุมชนและการจัดการขยะของประชาชนในชุมชน 2) การตระหนักรู้ของประชาชนในการจัดการขยะชุมชน 3) ความร่วมมือของประชาชนในการจัดการขยะชุมชน 4) โครงการที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการคัดแยกขยะ 5) การรวมกลุ่มของประชาชนในด้านขยะ

1.2 ประเด็นที่การมีส่วนร่วมของประชาชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 2 แห่ง ประกอบด้วย 1) ปัญหาอุปสรรคของการดำเนินงานในการจัดการขยะชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 2) โครงการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 3) ความร่วมมือของประชาชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการขยะชุมชน

2. นำเสนอผลการศึกษาโดยตรวจสอบความสอดคล้องในประเด็นที่ต้องการศึกษากับวัตถุประสงค์การวิจัย

3. นำผลการศึกษามาที่วิเคราะห์มาจัดทำแนวทางการจัดการขยะชุมชนเพื่อป้องกันการเกิดขยะทะเลโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในพื้นที่ชุมชนริมคลองในเขตเทศบาลเมืองลัดหลวงและองค์การบริหารส่วนตำบลทรงคนอง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ และอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยทั้ง 2 ข้ออย่างละเอียดว่ามีความสอดคล้องกับงานวิจัยอื่น หรือมีแนวทางที่เชื่อมโยงกับแผนปฏิบัติการจัดการขยะในระดับชาติเพื่อป้องกันการเกิดขยะรั่วไหลลงสู่ทะเล หรือไม่อย่างไร

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องแนวทางการจัดการขยะชุมชนเพื่อป้องกันการเกิดขยะทะเลโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา ชุมชนริมคลองในเขตเทศบาลเมืองลัดหลวงและองค์การบริหารส่วนตำบลทรงคนอง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่มเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะชุมชนของเทศบาลเมืองลัดหลวง และองค์การบริหารส่วนตำบลทรงคนอง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ 2) แนวทางในการจัดการขยะชุมชนเพื่อป้องกันการเกิดขยะทะเลโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของเทศบาลเมืองลัดหลวง และองค์การบริหารส่วนตำบลทรงคนอง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ มีรายละเอียดดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะชุมชนของเทศบาลเมืองลัดหลวง และองค์การบริหารส่วนตำบลทรงคนอง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ สรุปข้อค้นพบในแต่ละด้าน ดังนี้

1.1 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะภายในชุมชนริมคลองพื้นที่ตำบลบางพึ่งอยู่ในความดูแลของเทศบาลเมืองลัดหลวง ผลการวิจัยพบว่า สภาพทั่วไปของชุมชนในภาพรวมมีลักษณะเป็นชุมชนเมือง พบโรงงานอุตสาหกรรมเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก จึงทำให้ประชากรแฝงเข้ามาอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น แหล่งกำเนิดของขยะในชุมชนโดยทั่วไปจึงมาจากพฤติกรรมความเคยชินของประชาชน เนื่องด้วยปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมจึงส่งผลให้ประชาชนในพื้นที่ขาดความตระหนักรู้และขาดการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะที่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล ประชาชนยังไม่นิยมคัดแยกขยะต้นทาง มักจะแยกขยะเฉพาะส่วนที่สามารถนำไปขายต่อได้ เนื่องจากไม่มีถังขยะเพียงพอที่จะให้ประชาชนนำขยะมาคัดแยกก่อนทิ้ง ประชาชนจึงนิยมนำขยะมาเทรวมกันมัดใส่ถุงดำและทิ้งตามจุดต่างๆ เนื่องด้วยชุมชนริมคลองในพื้นที่ตำบลบางพึ่งเป็นทางเท้าทั้งหมดจึงทำให้รถเก็บขยะขนาดใหญ่ไม่สามารถเข้าไปได้ บุคลากรจากเทศบาลจึงเข้ามาดำเนินการเก็บขนเพื่อนำไปกำจัดต่อที่บ่อขยะแพรกษา นอกจากนี้ยังพบว่ามีปัญหาขยะเก่าตกค้าง เช่น เฟอร์นิเจอร์เก่า กิ่งไม้ขนาดเล็ก อันเนื่องจากประชาชนยังคงขาดจิตสำนึกต่อส่วนรวม รวมทั้งการจัดพิธีกรรมหรือกิจกรรมภายในชุมชนยังคงพบว่า มีขยะพลาสติกและขยะอินทรีย์เกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก

“เชือดกุรบานเลือดไหลลงคลอง มูลวัว ผมเนี่ยจะไปเก็บมูลวัวอะไรที่เขาให้กิน มันมูลวัวติดก็จะเอามาเลี้ยงไส้เดือนมันมีมูลวัวติดผมก็ไม่ไหวจะเก็บ ส่วนมาก เลือด ถ้าเชือดเสร็จก็รถดับเพลิง ฉีดน้ำล้างลงคลอง มันไม่เหมาะสมที่จะไปเชือดในกุโบร์ เราก็ไปเชือดที่โรงเรียน เชือดที่โรงเรียนเสร็จเลือดก็เป็นพื้นปูนอะ มันจะไปไหนมันไม่ได้ฝังกลบ”

(แกนนำชุมชน, 2565)

ปัจจุบันชุมชนได้สร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกสำหรับจัดทำโครงการเกี่ยวกับการคัดแยกขยะภายในชุมชนเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมากขึ้น โครการขยะภายในชุมชนมีทั้งหมด 4 โครงการ ได้แก่ 1) โครงการขยะแลกบุญ 2) กิจกรรม Big Cleaning 3) ตลาดนัดขยะรีไซเคิล 4) ซาเล้งชุมชน นอกจากนี้ยังได้สร้างความร่วมมือโดยการทำ MOU ร่วมกับเทศบาลในการจัดทำโครงการส่งเสริมการคัดแยกขยะในพื้นที่ชุมชนปากลัดหมู่ที่ 17 และหมู่ที่ 18 เป็นชุมชนนำร่องอย่างเป็นรูปธรรม ด้านการรวมกลุ่มเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านขยะชุมชน พบว่า มีกลุ่มปากลัดอินทรสีห์ ที่ทำหน้าที่ประสานความร่วมมือร่วมกับกลุ่มภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

1.2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะภายในชุมชนริมคลองลัดหลวง (ชุมชนคลองหลวง) หมู่ที่ 11 ตำบลทรงคนอง ในความดูแลขององค์การบริหารส่วนตำบลทรงคนอง ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนมีความเป็นเมืองและมีพื้นที่ติดต่อกับแม่น้ำเจ้าพระยา ลักษณะทั่วไปของชุมชนมีลักษณะที่ค่อนข้างคับแคบพื้นที่ทั้งหมดเป็นทางเท้า ประชาชนในพื้นที่ส่วนมากแล้วพบว่าเป็น

กลุ่มผู้สูงอายุ ประชาชนยังไม่นิยมคัดแยกขยะต้นทาง มักจะนำขยะมาเทใส่รวมกัน โดยจะคัดแยกเฉพาะขยะพลาสติกที่สามารถนำมาเก็บไว้ขายต่อได้ นอกจากนี้อีกยังคงขาดความตระหนักในการคัดแยกขยะอันเนื่องมาจากความเคยชินของประชาชน

ปัจจุบันมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารผ่านกลุ่มอาสาสมัครและผู้นำชุมชน อย่างไรก็ตาม ชุมชนยังไม่ได้มีการรวมกลุ่มที่ส่งเสริมเกี่ยวกับการคัดแยกขยะหรือดำเนินงานเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นรูปธรรม

1.3 การมีส่วนร่วมของประชาชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของเทศบาลเมืองลัดหลวง ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนยังคงขาดความตระหนักต่อการคัดแยกขยะ ในแต่ละปีทางเทศบาลเมืองลัดหลวงได้จัดทำโครงการในเรื่อง การจัดการขยะชุมชนในเขตเทศบาลโดยจะมีวิทยากรไปให้ความรู้ทำกิจกรรมในชุมชนต่างๆ ซึ่งทางเทศบาลได้นำหลัก 3Rs ไปให้ความรู้ การสร้างความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง โดยมุ่งเน้นไปยังการมีส่วนร่วมของประชาชนให้มีความตระหนักต่อการคัดแยกขยะภายในชุมชน

“มุมมองของเราคือเน้นหลักไปที่การมีส่วนร่วมของประชาชน การที่ประชาชนตระหนักมากกว่าในเรื่องนี้ทุกคนเรามีความรู้กันหมด แต่จะมากน้อยมันคิดอยู่กับจิตสำนึกเพราะสมัยใหม่มีโซเชี่ยล ถ้าเขามีความตระหนักในการจัดการที่บ้านเขามันก็จะส่งผลดี เราเป็นแค่พี่เลี้ยงเท่านั้นในหน่วยงาน คือทุกอย่างขึ้นอยู่กับประชาชนเองที่จะตระหนักถึงปัญหาที่จะเกิดขึ้น”

(บุคลากรระดับนโยบาย, 2565)

ด้านปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานด้านขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า 1) ประชากรแฝง ประชาชนส่วนใหญ่มักจะทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม การประชาสัมพันธ์จากกลุ่มอาสาสมัครชุมชน แกนนำชุมชนอาจไม่ทั่วถึง รวมทั้งประชากรแฝงส่วนมากยังขาดจิตสำนึกต่อส่วนรวม และขาดความตระหนักรู้ต่อการคัดแยกขยะชุมชน อันเนื่องมาจากความเคยชิน และความเร่งรีบในการใช้ชีวิตประจำวัน จึงส่งผลต่อการทำงานของพนักงานในการเก็บขนขยะในจากมีประชากรแฝงในชุมชนไม่คัดแยกขยะก่อนนำไปทิ้ง 2) บุคลากรและยานพาหนะที่ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการ พนักงานในการเก็บขนขยะเป็นพนักงานของหน่วยงานเทศบาลทั้งหมด พนักงานยังคงไม่เพียงพอต่อการเก็บขนขยะในแต่ละวัน บางครั้งเกิดปัญหารถเก็บขนขยะชำรุด เนื่องจากมีสภาพที่เสื่อมโทรมตามระยะเวลาการใช้งาน และบางวันจำนวนรถที่ยังไม่เพียงพอต่อการเก็บขยะในแต่ละวัน ส่งผลให้เกิดปัญหาขยะออกมาล้นถังและส่งกลิ่นเหม็น

1.4 การมีส่วนร่วมของประชาชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรงคนอง ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนยังขาดการมีส่วนร่วม จึงจำเป็นที่จะต้องสร้างความเข้าใจและจิตสำนึกต่อประชาชนให้เกิดความตระหนักรู้ต่อการคัดแยกขยะ

“ชาวบ้านไม่ค่อยให้ความร่วมมือ อะไรที่เขาไม่สะดวกเขาก็ไม่ทำ ค่อนข้างน้อย ถ้าจะได้รับความร่วมมือเยอะเลยน่าจะเป็นพวกองค์การเอกชน อาจเป็นเรื่องในรูปของบริษัทโรงงาน เขาต้องการทำอะไรพวกนี้เพื่อสังคมอยู่แล้ว เขาถึงจะร่วมมือกับเราดี”

(บุคลากรระดับนโยบาย, 2565)

ด้านปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานด้านขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ 1) ประชาชนไม่นิยมคัดแยกขยะต้นทางก่อนทิ้ง องค์การบริหารส่วนตำบลทรงคนองได้มีการจัดสรรถังขยะแยกประเภท 4 สี ได้แก่ ถังขยะสีน้ำเงิน ถังขยะสีเขียว ถังขยะสีแดง ไว้ตามหน้าบ้านเรือนของประชาชน แต่ก็ยังพบว่าส่วนมากแล้วประชาชนยังคงนิยมนำขยะประเภทต่างๆ มามัดปากถุงและทิ้งรวมกันในถังขยะโดยไม่มีการแยกประเภทขยะ บางครัวเรือนจะแยกเฉพาะขยะพลาสติกที่สามารถนำไปขายต่อได้ หรือนำไปให้พนักงานที่เข้ามาเก็บขนขยะ เนื่องด้วยองค์การบริหารส่วนตำบลทรงคนองยังไม่มีสถานที่การคัดแยกขยะ จึงต้องเก็บขนไปรวบรวมไว้ที่บ่อแพรกษา 2) ขาดแคลนบุคลากรในการเก็บขนขยะ องค์การบริหารส่วนตำบลทรงคนองยังไม่มีพนักงานประจำในการเก็บขนขยะ จึงจำเป็นที่จะต้องจ้างพนักงานเก็บขนขยะจากบริษัทเอกชนให้เข้ามาดำเนินการ บางวันอาจทำให้มีพนักงานไม่เพียงพอต่อการเก็บขนขยะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงที่วัดมีงานประจำปีที่สำคัญจะทำให้มีปริมาณขยะมากขึ้นกว่าปกติจนขยะล้นออกมานอกถังขยะ 3) ยานพาหนะที่ไม่เพียงพอต่อความต้องการ รถเก็บขนขยะชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลทรงคนองยังไม่เพียงพอต่อความต้องการในการดำเนินการเก็บขนขยะในแต่ละวัน เนื่องจากว่าพนักงานต้องวนเวียนเก็บขนขยะตามหมู่ต่างๆ ด้วย จึงทำให้บางครั้งรถเก็บขนขยะเกิดความชำรุด เสื่อมสภาพไปตามระยะเวลาของการใช้งาน จึงทำให้บางสัปดาห์พนักงานไม่สามารถเข้ามาเก็บขนขยะได้ตามช่วงเวลาที่กำหนด

ส่วนในด้านโครงการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการวางแผนจะทำในอนาคต คือ 1) การปลูกจิตสำนึกให้แก่ประชาชน 2) การจัดทำโครงการขยะรีไซเคิล เพื่อนำขยะมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด 3) การแจกถุงขยะแยกประเภทในแต่ละครัวเรือนเพื่อให้สะดวกต่อการเก็บขนขยะ โดยจะมุ่งเน้นการประสัมพันธ์อย่างจริงจัง

2. แนวทางในการจัดการขยะชุมชนเพื่อป้องกันการเกิดขยะทะเลโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สรุปข้อค้นพบในแต่ละด้าน ดังนี้

2.1 บุคลากรทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการของเทศบาลเมืองลัดหลวงและองค์การบริหารส่วนตำบลทรงคนอง มีแนวทางในเรื่องการจัดการขยะชุมชนเพื่อป้องกันการเกิดขยะทะเลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 2 แห่งเป็นไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ การมุ่งเน้นไปยังการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนให้รับรู้และตระหนักถึงปัญหาการจัดการขยะต้นทาง เน้นการสร้างความร่วมมือกับภาคประชาชน และกลุ่มภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง การสร้างแรงจูงใจให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ เพื่อให้มีการขับเคลื่อนนโยบายหรือโครงการที่เกี่ยวข้องด้านการจัดการขยะชุมชนทั้งในระยะสั้นและในระยะยาว

2.2 การบริหารจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 2 แห่ง ผลการวิจัยพบว่างบประมาณและบุคลากรยังคงไม่เพียงพอต่อการเก็บขนขยะชุมชนในแต่ละวัน ยังคงมีปัญหาอุปสรรคในเรื่องของยานพาหนะในการเก็บขนขยะที่ชำรุดบ่อยครั้งตามระยะเวลาการใช้งาน จำนวนเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานยังไม่คงที่ และยังขาดเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่ทำให้การบริหารจัดการขยะมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่าแนวทางในการจัดการขยะเพื่อป้องกันขยะทะเลโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความยั่งยืน เพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางการขับเคลื่อนการลดปัญหาขยะทะเลในระดับชาติ และในระดับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ดังนี้

1. ควรผลักดันนโยบาย โครงการ งบประมาณและยุทธศาสตร์เกี่ยวกับการจัดการขยะชุมชนและรณรงค์ส่งเสริมให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมให้เกิดความชัดเจน โปร่งใส และสอดคล้องกับบริบทในแต่ละชุมชน รวมถึงสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องให้เข้ามามีส่วนช่วยกระตุ้นและดำเนินกิจกรรส่งเสริมให้ประชาชนคัดแยกขยะต้นทางให้เกิดความต่อเนื่องมากยิ่งขึ้น

2. การนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาปรับใช้ และการจัดสรรงบประมาณสำหรับการดำเนินงานด้านการจัดการขยะชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น จัดสรรถังขยะแบบแยกประเภทอย่างทั่วถึงให้แก่ประชาชนในแต่ละครัวเรือนสามารถคัดแยกขยะได้อย่างถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล การจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสมสำหรับจัดทำโครงการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะต้นทาง การจัดกิจกรรมที่สร้างแรงจูงใจเพื่อให้ประชาชนได้เห็นถึงคุณค่าในการคัดแยกขยะต้นทาง และการจัดสรรงบประมาณจัดซื้อครุภัณฑ์ยานพาหนะจัดเก็บขนขยะชุมชนให้มีอย่างเพียงพอเพื่อเพิ่มศักยภาพในการบริหารจัดการขยะชุมชนไม่ให้รั่วไหลลงสู่คูคลอง

3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีการสนับสนุนและผลักดันให้มีประชาชนในพื้นที่ก่อตั้งกลุ่มหรือสร้างเครือข่ายภายในชุมชนเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะชุมชนอย่างเป็นทางการและมีความเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น เพื่อร่วมกันหาแนวทางในการรณรงค์ส่งเสริมให้ประชาชนคัดแยกขยะและสานต่อโครงการในด้านการจัดการขยะที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบันให้มีความยั่งยืนต่อไปในอนาคต

4. ผลักดันนโยบายระดับท้องถิ่นโดยการนำระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนมาประยุกต์ใช้เพื่อนำขยะพลาสติกเข้าสู่กระบวนการผลิตตามแผนปฏิบัติการจัดการขยะในระดับชาติ ซึ่งอาจทำในรูปแบบโครงการนำร่องให้เกิดความเป็นรูปธรรมมากขึ้นโดยการสร้างความร่วมมือกับภาคธุรกิจเอกชนที่ดำเนินงานเกี่ยวกับเรื่องขยะ และการเพิ่มพูนความรู้ให้แก่ภาคประชาชนให้มีความตระหนักรู้ถึงการสร้างมูลค่าของขยะ เช่น การให้ความรู้เกี่ยวกับการนำระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนมาประยุกต์ใช้กับหลัก 3Rs เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนในการสร้างมูลค่าของขยะพลาสติกให้มากยิ่งขึ้น

อภิปรายผล

จากการศึกษาแนวทางการจัดการขยะชุมชนเพื่อป้องกันการเกิดขยะทะเลโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา ชุมชนริมคลองในเขตเทศบาลเมืองลัดหลวงและองค์การบริหารส่วนตำบลทรงคนอง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ผู้วิจัยได้ค้นพบประเด็นสำคัญที่ควรจะนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะชุมชน สามารถอภิปรายได้ดังนี้ ประชาชนทั้ง 2 พื้นที่ ยังไม่เล็งเห็นความสำคัญของการคัดแยกขยะ และยังคงขาดความตระหนักในการจัดการขยะอย่างถูกหลักสุขาภิบาล จึงยังมีความจำเป็นที่จะต้องสร้างจิตสำนึกต่อประชาชนให้เกิดความตระหนักรู้ต่อการคัดแยกขยะในภาคครัวเรือน โดยการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและกลุ่มภาคีเครือข่ายในการจัดทำโครงการด้านขยะชุมชน เพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน จึงเห็นว่าผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัยดังนี้ งานวิจัยของอัญญารัตน์ พีเพียร (2559) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลนครเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า ประชาชนยังขาดความรู้ความใจในการคัดแยกขยะอย่างถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล และไม่เล็งเห็นถึงความสำคัญของการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง ส่งผลให้เกิดปัญหาขยะตกค้าง งานวิจัยของกัณทรัต นวลมา และคณะ (2559) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาระบบการจัดการขยะมูลฝอยที่เหมาะสมโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน ในพื้นที่เทศบาลตำบลโนนคอม อำเภอภูผาม่าน จังหวัดขอนแก่น พบว่า การจัดการขยะของประชาชนในบางครัวเรือนยังไม่ถูกหลักสุขาภิบาล เกิดปัญหาขยะตกค้างภายในชุมชน ดังนั้นจะเห็นได้ว่าประชาชนไม่นิยมคัดแยกขยะต้นทางก่อนนำไปทิ้ง อันเนื่องมากจากขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะอย่างถูกหลักสุขาภิบาล

2. การมีส่วนร่วมของประชาชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้ การมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 2 แห่ง เป็นไปในแนวทางเดียวกันทั้งในด้านความร่วมมือของประชาชน และปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน กล่าวคือ ประชาชนยังคงขาดการมีส่วนร่วม และความตระหนักรู้ถึงปัญหาขยะ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงยังจำเป็นที่จะต้องอาศัยความร่วมมือจากประชาชนในพื้นที่ โดยผ่านการประชาสัมพันธ์ของแกนนำชุมชน กลุ่ม

อาสาสมัคร และกลุ่มภาคีเครือข่าย ส่วนในด้านอุปสรรคหลักของการดำเนินงานในด้านขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 2 แห่ง คือ การขาดแคลนบุคลากร และยานพาหนะที่ไม่เพียงพอสำหรับเก็บขนขยะอย่างมีประสิทธิภาพ จึงเห็นว่าผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัยดังนี้ งานวิจัยของนภา จันทร์ตรี และคณะ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการจัดการขยะอย่างยั่งยืนด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ในเขตเทศบาลตำบลปากน้ำแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี พบว่าประชาชนบางส่วนยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการจัดการขยะอย่างถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล ส่วนปัญหาอุปสรรคหลักในการดำเนินงานด้านขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า มีปัญหารถเก็บขนขยะชำรุด อันเนื่องมาจากสภาพรถที่มีความเสื่อมสภาพตามระยะเวลาการใช้งาน จึงส่งผลต่อการเก็บขนขยะจนเกิดปัญหาขยะล้นถัง งานวิจัยของ ไอศูรย์ นาเคศ เฮงนิธิธันยกุล (2557) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนบ้านห้วยป่าซาง หมู่ที่ 4 ตำบลแม่สาว อำเภอแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ประชาชนขาดความตระหนักรู้ในการจัดการขยะ ยังคงมีการจัดการขยะอย่างไม่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล ส่วนปัญหาอุปสรรคหลักในการดำเนินงานด้านขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า มีปัญหาหลักในด้านบุคลากร งบประมาณในด้านการบริหารจัดการขยะ

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมีความสำคัญต่อการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในเรื่องการจัดการขยะ เช่น การกระตุ้นให้เกิดการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้อย่างจริงจัง การสร้างแรงจูงใจให้เกิดการมีส่วนร่วมระหว่างประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนด้านการบริหารจัดการยังคงจำเป็นที่จะต้องมีการจัดสรรบุคลากรและงบประมาณอย่างเหมาะสม เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งควรที่จะผลักดันนโยบายที่ส่งเสริมเกี่ยวกับการคัดแยกขยะ เช่น การนำหลักคิด 3Rs และการนำหลักเศรษฐกิจหมุนเวียนมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด การดำเนินงานในเชิงยุทธศาสตร์ท้องถิ่น การจัดสรรงบประมาณและบุคลากรด้านการจัดการขยะอย่างเหมาะสมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างเป็นรูปธรรม การสร้างความร่วมมือกับองค์กรภายในชุมชนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งหากภาคประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมและเห็นถึงความสำคัญของการคัดแยกขยะ ก็จะสามารถเดินหน้าขับเคลื่อนนโยบายส่งเสริมด้านขยะชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 2 แห่งได้สอดคล้องกับแผนบริหารจัดการขยะในระดับชาติ และในระดับอาเซียนที่ว่าด้วยการต่อต้านขยะทะเลในอนาคตได้อย่างยั่งยืน

2. แนวทางในการจัดการขยะเพื่อป้องกันการเกิดขยะทะเลโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างยั่งยืนของเทศบาลเมืองลัดหลวง และองค์การบริหารส่วนตำบลทรงคนอง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ

สำหรับแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการขยะชุมชนเพื่อป้องกันการเกิดขยะทะเลโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แบ่งออกเป็น 2 แนวทาง สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 แนวนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อบริหารจัดการขยะชุมชนเพื่อป้องกันการเกิดขยะทะเลอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการจัดการขยะชุมชนมากยิ่งขึ้น ซึ่งควรจัดทำนโยบาย โครงการ งบประมาณและยุทธศาสตร์เกี่ยวกับการจัดการขยะชุมชน และรณรงค์ส่งเสริมให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมให้เกิดความชัดเจน โปร่งใส และสอดคล้องกับบริบทในแต่ละชุมชน รวมถึงสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องให้เข้ามามีส่วนช่วยกระตุ้นและดำเนินกิจกรรมส่งเสริมให้ประชาชนคัดแยกขยะต้นทางให้เกิดความต่อเนื่องมากขึ้น

2. การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะชุมชน และสร้างความร่วมมือร่วมกับตัวแทนจากผู้นำชุมชน หรือคณะกรรมการชุมชน เพื่อให้ประชาชนได้นำเสนอสถานการณ์ขยะชุมชนในปัจจุบัน แสดงความคิดเห็นและร่วมระดมความคิดแก้ไขปัญหาขยะชุมชน รวมถึงการรับทราบโครงการที่องค์ปกครองส่วนท้องถิ่นจะดำเนินการ หรือความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับหน่วยงานภายนอกเพื่อส่งเสริมและพัฒนาให้ประชาชนคัดแยกขยะอย่างต่อเนื่อง และสามารถนำไปพัฒนาเพื่อต่อยอดองค์ความรู้ได้อย่างยั่งยืน

3. การจัดทำนโยบายระดับท้องถิ่นโดยการนำระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนมาประยุกต์ใช้เพื่อนำขยะพลาสติกเข้าสู่กระบวนการผลิต ซึ่งอาจทำในรูปแบบโครงการนำร่องให้เกิดความเป็นรูปธรรมมากขึ้นโดยการสร้างความร่วมมือกับภาคธุรกิจเอกชนที่ดำเนินงานเกี่ยวกับเรื่องขยะ และการเพิ่มพูนความรู้ให้แก่ภาคประชาชนให้มีความตระหนักรู้ถึงการสร้างมูลค่าของขยะ เช่น การให้ความรู้เกี่ยวกับการนำระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนมาประยุกต์ใช้กับหลัก 3Rs เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนในการสร้างมูลค่าของขยะพลาสติกให้มากยิ่งขึ้น

2.2 แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อลดปริมาณขยะชุมชน การป้องกันขยะไม่ให้รั่วไหลลงสู่คูคลอง และการส่งเสริมการคัดแยกขยะอย่างยั่งยืน ดังนี้

1. การสร้างแรงจูงใจแก่ประชาชนในพื้นที่ให้เข้ามามีส่วนร่วม โดยการจัดทำโครงการส่งเสริมคัดแยกขยะที่นอกเหนือไปจากการทำตลาดนัดรีไซเคิล โครงการขยะสะสมบุญ เช่น การจัดประกวดในด้านการส่งเสริมการคัดแยกขยะในแต่ละชุมชน โดยการมอบของรางวัลให้แก่ชุมชนที่ชนะเลิศการประกวด ซึ่งอาจเป็นในรูปแบบของเงินทุนที่ทำให้ชุมชนสามารถนำไปดำเนินการต่อยอดโครงการเกี่ยวกับการจัดการขยะเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนในอนาคต

2. ปรึกษาหารือร่วมกับองค์กรภายในชุมชน เช่น มัสยิด วัด เพื่อสร้างความร่วมมือ และสร้างความตระหนักรู้กับองค์กรภายในชุมชนเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะ เพื่อหาแนวทางในการลดการเกิดขยะพลาสติกในชุมชน

3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีการสนับสนุนและผลักดันให้มีประชาชนในพื้นที่ก่อตั้งกลุ่มหรือสร้างเครือข่ายภายในชุมชนเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะชุมชนอย่างเป็นทางการและมีความเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น เพื่อร่วมกันหาแนวทางในการรณรงค์ส่งเสริมให้ประชาชนคัดแยกขยะและสานต่อโครงการในด้านการจัดการขยะที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบันให้มีความยั่งยืนต่อไปในอนาคต

ดังนั้นบทบาทสำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านการส่งเสริมการคัดแยกของประชาชน คือ ดำเนินงานตามหลัก 3Rs คือการใช้น้อย ใช้ซ้ำ และนำกลับมาใช้ใหม่ เพื่อให้สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการจัดการขยะในระดับชาติโดยมุ่งเน้นการลดปริมาณขยะต้นทาง และรณรงค์ส่งเสริมให้ประชาชนคัดแยกขยะต้นทางก่อนทิ้ง ซึ่งยังจำเป็นที่จะต้องมุ่งเน้นการสร้างความร่วมมือและสร้างเครือข่ายกับประชาชนจากทุกภาคส่วน สร้างจิตสำนึกต่อประชาชน รณรงค์ประชาสัมพันธ์ผ่านผู้นำชุมชนและกลุ่มอาสาสมัครในแต่ละพื้นที่อย่างต่อเนื่อง ซึ่งนอกจากจะนำหลัก 3Rs มาปรับใช้ในแผนจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างยั่งยืนแล้ว ยังควรผลักดันนโยบายระดับท้องถิ่นโดยการนำระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนมาประยุกต์ใช้เพื่อนำขยะพลาสติกเข้าสู่กระบวนการผลิตเพื่อสร้างมูลค่าให้แก่ขยะพลาสติกอย่างเป็นรูปธรรมตาม Roadmap การจัดการขยะพลาสติก ปีพ.ศ. 2561-2573 และแผนปฏิบัติการว่าด้วยการต่อต้านขยะทะเล ปี พ.ศ. 2564 - 2568 ซึ่งจำเป็นที่จะต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนทั้งหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และกลุ่มภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. การจัดการขยะชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรที่จะขับเคลื่อนนโยบายตามแผนปฏิบัติการจัดการขยะในระดับชาติ โดยมุ่งเน้นการสร้างความร่วมมือกับประชาชน หน่วยงานภาครัฐ และกลุ่มภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง การสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนได้เข้ามาอยู่ในกระบวนการมีส่วนร่วม เพื่อรณรงค์ให้ประชาชนเกิดความตระหนักและเล็งเห็นถึงความสำคัญของปัญหาขยะ การรวมกลุ่มหรือจัดตั้งองค์กรชุมชนที่เกี่ยวกับด้านบริหารจัดการขยะอย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน เพื่อส่งเสริมกิจกรรมเรื่องขยะภายในชุมชน และเป็นตัวแทนของชุมชนในการประสานความร่วมมือร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกลุ่มภาคีเครือข่ายด้านสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง

2. การดำเนินงานด้านขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรที่จะผลักดันให้มีการสนับสนุนงบประมาณในการจัดยานพาหนะสำหรับเก็บขนขยะเพื่อให้สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

และการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมเข้ามาประยุกต์ในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละพื้นที่

3. แนวทางในการจัดการขยะชุมชนเพื่อป้องกันการเกิดขยะทะเลโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรที่จะขับเคลื่อนนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะชุมชนให้สอดคล้องกับแนวทางการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาขยะทะเลที่ได้กำหนดให้เป็นวาระแห่งชาติ โดยเริ่มจากการสร้างความตระหนักให้ประชาชนได้เล็งเห็นถึงปัญหาขยะทะเล อันมีแหล่งกำเนิดมาจากการกำจัดขยะต้นทาง การสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน การไปศึกษาดูงาน และถอดบทเรียนชุมชนต้นแบบที่ประสบผลสำเร็จในการจัดการขยะชุมชน เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการดำเนินงาน ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือ และงบประมาณจากส่วนกลางในการดำเนินงาน โดยมีผู้ดำเนินงานหลัก คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตัวแทนภาคประชาชน และกลุ่มภาคีเครือข่ายด้านสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะชุมชนริมคลองในประเทศไทย เพื่อถอดบทเรียนความสำเร็จของชุมชนต้นแบบในการจัดการขยะและนำมาประยุกต์ใช้กับแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในเรื่องของการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อป้องกันการรั่วไหลของขยะออกสู่ทะเล

2. ควรศึกษาการส่งเสริมจัดการขยะโดยการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งในประเทศและต่างประเทศที่นำระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนมาประยุกต์ใช้ในเชิงนโยบายระดับท้องถิ่น เพื่อนำมาพัฒนาเป็นนโยบายในระดับท้องถิ่นเพื่อลดปริมาณขยะพลาสติก และการนำขยะพลาสติกเข้าสู่กระบวนการผลิตในรูปแบบของเศรษฐกิจหมุนเวียน

เอกสารอ้างอิง

กรมควบคุมมลพิษ. (2559). **แผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ พ.ศ. 2559–2564.** กรุงเทพฯ: กรมควบคุมมลพิษ.

กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง. (2556). **คลังความรู้ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง**. ค้นเมื่อวันที่ 28 มิถุนายน 2566, จาก https://km.dmcr.go.th/c_260#:~:text=ต้นกำเนิดขยะในทะเล,ทะเลที่อยู่ในมหาสมุทร.

_____. (2565). **รายงานประจำปี 2565**. ค้นเมื่อวันที่ 28 มิถุนายน 2566, จาก https://dmcrth.dmcr.go.th/attachment/dw/download.php?WP=rUqjMT04qmSZG22DM7y04TyerPMjZz03qmAZA21CM5O0hJatrTDo7o3Q

กัณทรัต นวลมา และคณะ. (2559). *แนวทางการพัฒนาระบบการจัดการขยะมูลฝอยที่เหมาะสม โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่เทศบาลตำบลโนนคอม อำเภอภูผาม่าน จังหวัดขอนแก่น*. **สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย**, 11(38): 77-85.

นภา จันทร์ตรี และคณะ. (2563). *แนวทางการจัดการขยะอย่างยั่งยืนด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ในเขตเทศบาลตำบลปากน้ำแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี*. **วารสารวิจัยรำไพพรรณี**, 14(3): 25-31.

ประสารโชค ธุวะนุติ และวิภาวานี เผือกบัวขาว. (2562). *แนวทางการบริหารจัดการขยะของเทศบาลเมืองประจวบคีรีขันธ์*. **วารสารเกษมบัณฑิต**, 20(May): 141–149.

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี และศุภวรรณ ภิรมย์ทอง. (2558). *การจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนเทศบาลพระนครศรีอยุธยา*. **วารสารสังคมศาสตร์วิชาการ**, 8(2): 7-29.

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2565). **ขยะทะเล...แก้ได้ที่ตัวเรา**. ค้นเมื่อวันที่ 28 มิถุนายน 2566, จาก https://www.onep.go.th/ขยะทะเล-แก้ได้ที่ตัวเรา

อัญญารัตน์ พีเพียร. (2559). **การจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลนครเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาไทยคดีศึกษา สาขาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ไอศูรย์ นาเคศ เฮงนิธิธันยกุล. (2557). **รูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนบ้านห้วยป่าซาง หมู่ที่ 4 ตำบลแม่สาว อำเภอแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารองค์การภาครัฐและเอกชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

Purba, N. P., Handyman, D. I., Pribadi, T. D., Syakti, A. D., Pranowo, W. S., Harvey, A., & Ihsan, Y. N. (2019). *Marine debris in Indonesia: A review of research and status*. **Marine pollution Bulletin** (146): 134-144.

Secretariat, A. S. E. A. N. (2021). **ASEAN Regional Action Plan for Combating Marine Debris in the ASEAN Member States**. ASEAN Secretariat, Jakarta.

ผู้ให้สัมภาษณ์

แกนนำโครงการขยะชุมชน ตำบลบางพึ่ง เขตเทศบาลเมืองลัดหลวง. (27 กันยายน 2565). **สัมภาษณ์**. แกนนำในการดำเนินโครงการขยะชุมชน. ชุมชนปากลัด ตำบลบางพึ่ง เทศบาลเมืองลัดหลวง.

บุคลากรระดับนโยบาย เทศบาลเมืองลัดหลวง. (30 สิงหาคม 2565). **สัมภาษณ์.** เจ้าหน้าที่ระดับนโยบายด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม. งานสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลเมืองลัดหลวง.

บุคลากรระดับนโยบาย องค์การบริหารส่วนตำบลทรงคนอง. (18 ตุลาคม 2565). **สัมภาษณ์.** เจ้าหน้าที่ระดับนโยบายด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม. งานสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม องค์การบริหารส่วนตำบลทรงคนอง.

บุคลากรระดับปฏิบัติการ เทศบาลเมืองลัดหลวง. (30 สิงหาคม 2565). **สัมภาษณ์.** เจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม. งานสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลเมืองลัดหลวง.

ผู้นำชุมชนคลองหลวง หมู่ 11 เขตองค์การบริหารส่วนตำบลทรงคนอง. (18 ตุลาคม 2565). **สัมภาษณ์**. ผู้นำชุมชน. ชุมชนคลองหลวง หมู่ 11 ตำบลทรงคนอง.

ความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานในธุรกิจโลจิสติกส์ในประเทศไทย

The relationship between human capital development and efficiency Work performance of employees in the logistics business in Thailand

ณัฐวุฒิ วิเศษ
อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์
E-mail: nuwise@rpu.ac.th
Nuttavut Wiset
Lecturer, Faculty of Business Administration, Rajapruk University

รับเข้า : 14 พฤศจิกายน 2566 **แก้ไข :** 8 มกราคม 2567 **ตอบรับ :** 13 มกราคม 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ของพนักงานในธุรกิจโลจิสติกส์ และประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานธุรกิจโลจิสติกส์ รวมถึงเทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานในธุรกิจโลจิสติกส์ โดยมีแบบสอบถามแบบสอบถาม เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานในธุรกิจโลจิสติกส์ เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากพนักงานระดับผู้ปฏิบัติงานในธุรกิจโลจิสติกส์ของพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 400 คน ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัย พบว่า การพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ของพนักงานในธุรกิจโลจิสติกส์โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านทักษะอยู่ในระดับมากที่สุด สำหรับด้านทัศนคติและด้านความรู้อยู่ในระดับมาก ส่วนประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานธุรกิจโลจิสติกส์ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีด้านที่ อยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ องค์กรให้ความสำคัญและสนใจเรื่องการพัฒนาศักยภาพตามที่คุณคาดหวังรองลงมาได้แก่ การฝึกอบรมขององค์กรทำให้คุณทำงานอย่างมั่นใจขึ้นและเพิ่มคุณภาพงานด้วย โดยประเด็นที่พบว่ามีอยู่น้อยที่สุด คือ องค์กรมีระบบสนับสนุนการทำงานที่ทำให้มีความผิดพลาดในการปฏิบัติลดลง สุดท้ายการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานในธุรกิจโลจิสติกส์ จากผลวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน พบว่า การพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ (ด้านความรู้ ด้านทัศนคติ ด้านทักษะ) มีความสัมพันธ์เชิงบวก

กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานในธุรกิจโลจิสติกส์ พบว่า ด้านทักษะ มีค่า 0.732 ซึ่งแสดงว่า การพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ด้านทักษะกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานในธุรกิจโลจิสติกส์มีความสัมพันธ์กันมีความสัมพันธ์กันในระดับมาก สำหรับการพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ ส่วนด้านความรู้ มีค่า 0.580 และ ด้านทัศนคติ มีค่า 0.648 ซึ่งแสดงว่า การพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ด้านความรู้และด้านทัศนคติมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานในธุรกิจโลจิสติกส์ และมีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง ธุรกิจควรมุ่งเน้นให้ความสำคัญในการจัดกิจกรรมที่เสริมสร้างการพัฒนาการเรียนรู้ที่นำไปสู่การประยุกต์ใช้ในการทำงานได้จริง ส่วนด้านทัศนคติ ธุรกิจควรมีนโยบายหากพนักงานมีการพัฒนาสมรรถนะที่สูงขึ้นจะได้รับการพิจารณาผลตอบแทนที่ดีขึ้นเช่นกัน สุดท้ายด้านทักษะ ธุรกิจจำเป็นต้องเสริมสร้างความพร้อมทางการสื่อสารที่ใช้ในการปฏิบัติงาน เพราะการสื่อสารถือเป็นปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน

คำสำคัญ : ศักยภาพทุนมนุษย์ ประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ธุรกิจโลจิสติกส์

ABSTRACT

The Objective of this research was to study the development of human capital potential of employees in businesses. Logistics and operational efficiency of logistics business employees Including testing the relationship between human capital development and employee performance in the logistics business. There was a questionnaire about the relationship between human capital development and employee performance in the logistics business. It is a tool for collecting data from 400 employees working in the logistics business in Bangkok and surrounding areas to test the relationship between human capital development and operational efficiency. using Pearson's correlation coefficient.

The results of the research revealed that the overall development of human capital potential of employees in the logistics business is at a high level. The skills are at the highest level. For attitudes and knowledge, they were at a high level. As for the performance of employees in the logistics business, the overall level is at a high level, with the aspect that is at the highest level being the organization that places importance and interest in developing potential as you would expect. Followed by: Corporate training makes you work with more confidence and increases the quality of your work. The least common issue was that the organization has a work support

system that reduces errors in operations. Finally, testing the relationship between human capital development and employee performance in the logistics business. From the analysis of the Pearson correlation coefficient, it was found that the development of human capital potential (knowledge, attitude, and skills) has a positive relationship with the performance of employees in the logistics business. It was found that: Skills has a value of 0.732, which indicates that the development of human capital potential in skills and the performance of employees in the logistics business are related at a high level. For developing human capital potential. The knowledge aspect has a value of 0.580 and the attitude aspect has a value of 0.648, which indicates that the development of human capital potential in knowledge and attitude is related to the performance of employees in the logistics business. and are related at a moderate level businesses should focus on organizing activities that promote the development of learning that leads to practical application in work. As for attitude businesses should have a policy that if employees develop higher competencies, they will be considered for better compensation as well. Finally, skills businesses need to strengthen the communications they use in their operations. Because communication is considered a factor that affects work efficiency.

Keywords: Human Capital, Work Performance, Logistics Business

บทนำ

บริษัทโลจิสติกส์ข้ามชาติจากยุโรป อเมริกา เกาหลี จีน ญี่ปุ่น ในประเทศไทยสามารถเข้าหาลูกค้ารายใหญ่ได้ เพราะมีบริการที่ครบวงจร มีความสามารถในการเสนอราคาค่าบริการที่ถูกกว่า บางรายมีฐานลูกค้าตามเข้ามาด้วย ซึ่งมีความได้เปรียบในการแข่งขันจากเครือข่ายเชื่อมโยงที่แข่งขันมากกว่า จากการวิเคราะห์สภาพตลาดโลจิสติกส์ยังพบอีกว่า มูลค่าตลาดโลจิสติกส์จะยิ่งพุ่งสูงขึ้นต่อเนื่อง หลังจากที่ธุรกิจการค้าออนไลน์มา สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ระบุว่า ปี 2561 มูลค่าอี-คอมเมิร์ซไทย ปี 2561 มีมูลค่า 3,058,987.04 ล้านบาท ขยายตัว 8.76% จากปี 2560 ที่มีมูลค่า 2,812,592.03 ล้านบาท (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์, 2561) จากรายงานโลจิสติกส์ของประเทศไทยประจำปี 2562 ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พบว่า มีมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจของธุรกิจโลจิสติกส์อย่างต่อเนื่อง โดยตั้งแต่ปี พ.ศ.2560 มีมูลค่า 442.9 พันล้านบาท พ.ศ.2561 มีมูลค่า 470.6 พันล้านบาท และ พ.ศ.2562 มี

มูลค่า 486.7 พันล้านบาท ซึ่งในปี 2562 ต้นทุนโลจิสติกส์ของประเทศไทยคาดว่ามีมูลค่ารวม 2,258.4 พันล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้ามีอัตราการขยายตัว คิดเป็นร้อยละ 3.1 หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 13.4 ต่อ ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (GDP) และใน พ.ศ.2563 คาดว่าปรับลดลงอยู่ระหว่างร้อยละ 12.9-13.4 จากสถานการณ์เศรษฐกิจภายในประเทศที่หดตัว โดยมีปัจจัยหลักจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ซึ่งส่งผลกระทบอย่างรุนแรงในหลายประเทศทั่วโลก

ภาครัฐของไทยให้ความสำคัญของระบบโลจิสติกส์ โดยในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบโลจิสติกส์ของประเทศไทย ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2560-2564) มีเป้าหมายสำคัญด้านการพัฒนาระบบโลจิสติกส์และห่วงโซ่อุปทานที่มุ่งสู่อนาคตของประเทศในปี พ.ศ.2579 ให้สัมฤทธิผลโดยการยกระดับทุนมนุษย์โลจิสติกส์ภาคอุตสาหกรรมเดิม และอุตสาหกรรมอนาคตให้เป็นฐานสร้างรายได้ใหม่ของประเทศโดยการพัฒนาระบบบริหารจัดการโลจิสติกส์ภาคการเกษตรให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขีดความสามารถของธุรกิจบริการโลจิสติกส์ให้สามารถกระจายฐานการบริการและการลงทุนที่เชื่อมโยงในอาเซียนอย่างมีเสถียรภาพ สนับสนุนการแข่งขันบนฐาน การพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยี พัฒนาทุนมนุษย์แรงงานให้มีทักษะสูงและมีมาตรฐานสากล ดำเนินกิจกรรมทางโลจิสติกส์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการผลิตการค้า การบริการ และการลงทุนในอนุภูมิภาคและภูมิภาคอาเซียน เพื่อมุ่งสู่การเป็นประเทศที่มีรายได้สูงและเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วภายในปี 2579 (Bus&Truck, 2018)

ดังนั้นเมื่อธุรกิจขยายอย่างต่อเนื่อง องค์ประกอบหลักอีกประการหนึ่ง ที่นับได้ว่าเป็นหัวใจสำคัญที่จะส่งเสริมให้ธุรกิจต่าง ๆ ขับเคลื่อนไปข้างหน้าได้อย่างมั่นคงคือทรัพยากรมนุษย์ ในธุรกิจผู้ให้บริการโลจิสติกส์ ทรัพยากรมนุษย์มีความสำคัญอย่างมากทั้งในระดับปฏิบัติการและระดับผู้บริหาร เนื่องจากบุคคลที่เป็นพนักงานมีผลอย่างมากต่อความสำเร็จ ประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของการดำเนินธุรกิจที่จะนำไปสู่ความพึงพอใจของลูกค้า แต่เนื่องจากต้นทุนของการบริหารจัดการองค์กรส่วนใหญ่ที่สุดมาจากค่าจ้างพนักงาน ในการนี้ความพยายามในการเพิ่มจำนวนพนักงานอาจไม่ใช่ทางเลือกที่ดีที่สุด ดังนั้น การพัฒนาทุนมนุษย์บุคลากรที่มีอยู่ในปัจจุบัน ให้สามารถเพิ่มขีดความสามารถหรือเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานจึงมีความจำเป็นอย่างที่สุด เนื่องจากทรัพยากรมนุษย์เป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดในองค์กร การจัดการและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่ดีจึงส่งผลอย่างมากต่อความก้าวหน้าขององค์กร หากแต่การจัดการ และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ หรือบุคลากรในองค์กร ไม่ได้ดำเนินไปเหมือนในอดีตเนื่องจากในปัจจุบันได้มีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาช่วยในการบริหารจัดการ และการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการพัฒนาให้บุคลากรมีความสามารถในการใช้หรือทำงานควบคู่ไปกับเทคโนโลยี ก็จะสามารถเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลให้กับธุรกิจโลจิสติกส์ จะทำให้สามารถช่วยลดต้นทุนให้กับธุรกิจ และสร้างความพึงพอใจให้กับผู้ใช้บริการต่อไป

การลงทุนในทรัพยากรมนุษย์ หรือที่ถือว่าเป็นทุนมนุษย์ (Human Capital Investment) อันจะนำมาสร้างเป็นคุณค่าให้แก่องค์กรได้ เพราะมนุษย์ที่ได้รับการพัฒนาจะนำเอาทุนที่อยู่ในตนเองกลับมาพัฒนาองค์กรหรือสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นหากองค์กรสามารถหาแนวทางในการพัฒนาทุนมนุษย์ในองค์กรได้อย่างเหมาะสม ก็จะทำให้องค์กรควรจะได้ผลตอบแทนได้สูงที่สุด ทุนมนุษย์เป็นคุณลักษณะพื้นฐานที่มีอยู่ภายในตัวบุคคลได้แก่ แรงจูงใจ (Motive) อุปนิสัย (Trait) อัตมโนทัศน์ (Self-concept) ความรู้ (Knowledge) และทักษะ (Skill) ซึ่งคุณลักษณะเหล่านี้ จะเป็นตัวผลักดันหรือมีความสัมพันธ์เชิงเหตุผล (Causal Relationship) ให้บุคคลสามารถ ปฏิบัติงานตามหน้าที่ความรับผิดชอบ หรือสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและ/หรือ สูงกว่าเกณฑ์อ้างอิง (Criterion–Reference) หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้ (Spencer and Spencer, 1993) นอกจากนี้ทุนมนุษย์หมายถึงสิ่งที่ต้องลงมือปฏิบัติและทำให้เกิดขึ้น กล่าวคือความสามารถที่ใช้เพื่อให้เกิดการบรรลุผลและวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ซึ่งเป็นตัวขับเคลื่อนที่ทำให้เกิดความรู้ (Knowledge) การเรียนรู้ทักษะ (Know-how) และเจตคติ/ลักษณะนิสัยหรือบุคลิกภาพต่าง ๆ (Attitude) ที่ช่วยให้สามารถเผชิญและแก้ไขสถานการณ์หรือปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้จริงนำไปสู่ผลการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ (Arnauld de Nadaillac, 2003)

จากข้อความที่กล่าวถึงแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของปัญหา การวิจัยเกี่ยวทุนมนุษย์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงาน ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานในธุรกิจโลจิสติกส์ ซึ่งผลวิจัยมีความสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาธุรกิจโลจิสติกส์ในประเทศไทยให้ประสบความสำเร็จต่อไป

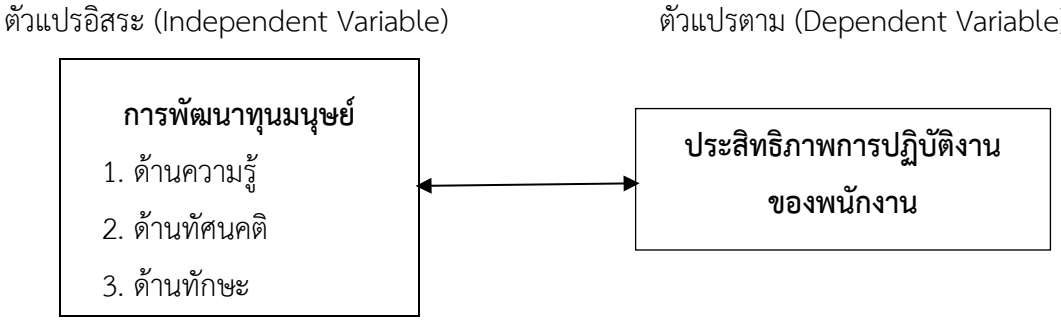
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ของพนักงานในธุรกิจโลจิสติกส์ในประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานธุรกิจโลจิสติกส์ในประเทศไทย
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานในธุรกิจโลจิสติกส์ในประเทศไทย

สมมติฐานการวิจัย

การพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ (ด้านความรู้ ด้านทัศนคติ ด้านทักษะ) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานในธุรกิจโลจิสติกส์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ถูกกำหนดในการวิจัยในครั้งนี้คือ พนักงานระดับปฏิบัติงานธุรกิจโลจิสติกส์ในประเทศไทย ในช่วง พ.ศ. 2559-2564 พบว่า มีพนักงานระดับปฏิบัติงานในธุรกิจโลจิสติกส์ จำนวน 5,938,160 คน (กรมส่งเสริมการส่งออก, 2561) โดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยการสุ่มอย่างง่าย จำนวน 400 คน ที่เป็นพนักงานระดับผู้ปฏิบัติงานในธุรกิจโลจิสติกส์ในกรุงเทพมหานครและเขตปริมณฑลซึ่งจำนวนดังกล่าวถือเป็นจำนวนสูงสุดที่มีอยู่ในตารางสำเร็จรูปของ ทาโร่ ยามาเน่ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และระดับความเคลื่อนที่ยอมรับได้ .05 (Yamane, 1976)

เครื่องมือในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ โดยการออกแบบคำถามโดยใช้สอบถามให้สามารถอธิบายตัวแปรต่าง ๆ นับตั้งแต่ข้อมูลประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม ปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทุนมนุษย์ ตลอดทั้งตัวแปรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยผู้วิจัยจะใช้เครือข่ายของฝ่ายบุคคลของบริษัทต่าง ๆ ในวงการให้การช่วยเหลือโดยแนะนำพนักงานตอบให้มีรายละเอียดในการดำเนินการดังนี้

การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพ

ในการสร้างเครื่องมือแบบสอบถามสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูล และการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1) ศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร ตำรา บทความ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งงานวิจัยเชิงเอกสารและข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต

2) สร้างร่างแบบสอบถามที่ครอบคลุมขอบเขตของการวิจัย

3) นำร่างแบบสอบถามที่สร้างแล้ว เสนอที่ปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิ ดำเนินการปรับแก้ให้ถูกต้องและชัดเจน เหมาะสม ทั้งทางด้านเนื้อหาและด้านการใช้สำนวนภาษา

4) ทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) นำร่างแบบสอบถามที่ปรับแก้แล้ว เสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบหรือปรับปรุงแก้ไขความถูกต้องความสมบูรณ์ของเนื้อหา เพื่อให้ได้แบบสอบถามที่ตรงตามเนื้อหาและความเหมาะสมของคำถาม พิจารณาเกณฑ์การประเมินความสอดคล้อง (Index Of Consistency: IOC) ซึ่งค่าระหว่าง .60–1 แสดงให้เห็นว่าข้อคำถามในเครื่องมือการวิจัยนี้ มีความตรงตามเนื้อหาและมีความเหมาะสม (Rovinelli & Hambleton, 1977)

5) ทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) นำร่างแบบสอบถามที่ปรับแก้ไขแล้ว ทดสอบ (Try-out) กับพนักงานระดับผู้ปฏิบัติงานในธุรกิจโลจิสติกส์ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวนทั้งสิ้น 30 คน ซึ่งไม่ซ้ำกับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการทำการทดสอบ โดยใช้วิธีการทดสอบหาค่า Cronbach Alfa เพื่อให้ได้ผลที่ต้องมีค่ามากกว่า 0.70 แสดงให้เห็นว่าเครื่องมือการวิจัยนี้มีความเชื่อมั่นที่ผ่านเกณฑ์ (Nunnally, 1978)

แบบสอบถาม โดยคำถามในแบบสอบถามจะแบ่งออกเป็น 4 ส่วน เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ของการวิจัยในด้านต่าง ๆ ดังนี้

ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลภูมิหลังของผู้ตอบแบบสอบถาม ทั้งหมด 5 ข้อ

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับระดับการพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ของพนักงานในธุรกิจโลจิสติกส์ด้านองค์ความรู้ ด้านทักษะ และด้านทัศนคติ ทั้งหมด 18 ข้อ

ส่วนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานในธุรกิจโลจิสติกส์ ทั้งหมด 6 ข้อ

ส่วนที่ 4 คำถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะอื่น ๆ

ในเครื่องมือการวิจัยสำหรับคำถามในส่วนที่ 2 และ ส่วนที่ 3 ของแบบสอบถามให้เป็นคำถามแบบมีมาตรวัด โดยใช้มาตรวัด 5 ระดับของลิเกริต (Likert's scales) ดังนี้

ความหมายของคะแนน		**การแปลค่า**	
ระดับ	5	หมายถึง	เห็นด้วยมากที่สุด
ระดับ	4	หมายถึง	เห็นด้วยมาก
ระดับ	3	หมายถึง	เห็นด้วยปานกลาง
ระดับ	2	หมายถึง	ไม่เห็นด้วย
ระดับ	1	หมายถึง	ไม่เห็นด้วยมากที่สุด

การแปลค่าผลที่ได้จากการค่าอันตรภาค (Interval Scale) ใช้สูตรการกำหนดความกว้างของอันตรภาคชั้น (ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, 2549: 129) ดังนี้

= N/ N + 1 แทนค่า= 5/ 5 + 1

= .80

ค่าคะแนนในการตีความ

ระดับคะแนนเฉลี่ย		แปลผล
4.21–5.00	หมายถึง	ระดับความคิดเห็นด้วยสำคัญมากที่สุด
3.41–4.20	หมายถึง	ระดับความคิดเห็นด้วยสำคัญมาก
2.61–3.40	หมายถึง	ระดับความคิดเห็นด้วยสำคัญปานกลาง
1.81–2.60	หมายถึง	ระดับความคิดเห็นด้วยสำคัญน้อย
1.0 – 1.80	หมายถึง	ระดับความคิดเห็นด้วยสำคัญน้อยที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการศึกษา โดยผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลโดยการแจกแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยติดต่อไปยังธุรกิจโลจิสติกส์ในกรุงเทพมหานครและเขตปริมณฑลเพื่อขอเข้าไปดำเนินการเก็บข้อมูลกับพนักงานระดับปฏิบัติการภายในธุรกิจโลจิสติกส์ต่าง ๆ ผ่าน QR-code และ link จนครบ จำนวน 400 ชุด ในช่วงเดือน ธันวาคม 2564 ถึง มกราคม 2565 นอกจากนั้นยังรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสารต่าง ๆ และผลงานทางวิชาการที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ประกอบในการกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยครั้งนี้ และอ้างอิงในวิจัยด้วย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามทุกฉบับ เพื่อคัดกรองแบบสอบถามที่มีข้อมูลสมบูรณ์และถูกต้อง ที่จะนำไปวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

2. วิเคราะห์ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม และการศึกษาพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ของพนักงาน

3. การทดสอบก่อนการหาความสัมพันธ์ของตัวแปร เริ่มจากการตรวจสอบข้อมูล scatter plot ว่ามีจุดที่แสดงข้อมูลที่หลุดออกจากกลุ่ม (outlier) หากมีต้องตัดข้อมูลที่แสดงจุดนั้นออก แล้วดำเนินการตรวจดูการกระจายของจุดที่แสดง coordinate ของตัวแปรทั้งสองว่ามีการกระจายไปทั่วหรือไม่ ถ้าใช่แสดงว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสองตัวอยู่ในระดับต่ำ การกระจายของจุดมีการเกาะกลุ่มเป็นรูปมวนซิการ์หรือไม่ ถ้าใช่แสดงว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสองตัวอยู่ในระดับสูง หลังจากนั้นลองลากเส้นตรงผ่านกลุ่มของจุดเหล่านี้ได้หรือไม่ ถ้าได้แสดงว่าสามารถดำเนินการต่อไปได้ แต่หากต้องใช้เส้นโค้งลากผ่านกลุ่มของจุดเหล่านั้น แสดงว่าไม่สามารถหา Pearson correlation ได้ สำหรับขั้นตอนสุดท้ายพิจารณารูปร่างการกระจายของจุดว่ามีความสม่ำเสมอตั้งแต่ต้นจนถึงปลายหรือไม่ หากแคบช่วงต้น ๆ แต่พอช่วงปลายมีการขยายกว้างออกเหมือนพัด หรือแคบช่วงต้นและช่วง

ปลายแต่กว้างช่วงกลาง หรือแคบช่วงต้น ๆ และช่วงปลายแต่กว้างตรงกลาง แสดงว่ากำลังละเมิดข้อสมมติฐานเกี่ยวกับ homoscedasticity ในความแปรปรวน

4. ในการทดสอบสมมติฐาน ผู้วิจัยทำการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ (ด้านความรู้ ด้านทัศนคติ ด้านทักษะ) กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานในธุรกิจโลจิสติกส์ สำหรับการทดสอบสมมติฐาน ตัวแปรตั้งแต่ 2 ตัวขึ้นไป หรือ ข้อมูล 2 ชุดขึ้นไป พิจารณาว่ามีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรว่ามีมากหรือน้อยเพียงใด โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Correlation) เป็นค่าวัดความสัมพันธ์ โดยหาค่าสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product-Moment Correlation Coefficient) โดยยอมรับผลที่มีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเหตุผลในการเลือกสถิตินี้เพื่อทดสอบสมมติฐาน เนื่องจากมาตรวัดของตัวแปรที่ใช้เป็นอันตราภาคทั้งตัวแปรต้นและตัวแปรมีความเหมาะสมที่ใช้สถิตินี้ ค่า Pearson correlation coefficient จะมีค่าระหว่าง -1 ถึง +1 โดยเครื่องหมายที่ปรากฏอยู่ข้างหน้าจะบ่งบอกทิศทางของความสัมพันธ์ หากค่า r เป็นลบ แสดงว่ามีความสัมพันธ์แบบผกผัน แต่ถ้าหาก ค่า r เป็น + (บวก) แสดงว่ามีความสัมพันธ์แบบแปรตามกันหรือในทิศทางเดียวกัน สำหรับ Absolute value ของ r คือการพิจารณาโดยไม่คำนึงถึงเครื่องหมาย จะแสดงให้เห็นระดับของความสัมพันธ์ โดยใช้เกณฑ์ดังนี้ (Hinkle, 1998)

ค่า r ระหว่าง .30 ถึง .50 แสดงว่ามีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ
ค่า r ระหว่าง .50 ถึง .70 แสดงว่ามีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง
ค่า r ระหว่าง .70 ถึง .90 แสดงว่ามีความสัมพันธ์ในระดับมาก
ค่า r ระหว่าง .90 ถึง 1.0 แสดงว่ามีความสัมพันธ์ในระดับสูงมาก

ผลการวิจัย

1. สรุปข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ของพนักงานในธุรกิจโลจิสติกส์ ซึ่งการพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านทัศนคติ และด้านทักษะ สรุปผลวิเคราะห์ได้ดังนี้

ด้านความรู้ในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยในระดับมาก และในทุกรายข้ออยู่ในระดับมากทั้งหมด หากพิจารณาจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย พบว่า สามารถพัฒนาการเรียนรู้ สิ่งที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการทำงานได้ เช่น การใช้เทคโนโลยีที่ช่วยสนับสนุนการทำงานได้ง่ายขึ้น มากที่สุด รองลงมาได้แก่ สามารถทราบจุดอ่อน จุดแข็ง ของตนเองและนำมาพัฒนาตนเองได้เป็นอย่างดี มีความพร้อมที่จะเรียนรู้ด้านระบบงานใหม่ ๆ ที่มีการเปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์ สามารถเรียนรู้วิธีการใหม่ ๆ ที่สามารถนำมาปรับปรุงการทำงานได้ องค์กรมีการจัดปฐมนิเทศหรือมีการแนะนำการปฏิบัติงานให้พนักงานใหม่ทุกคนก่อนเริ่มทำงานจริง และนำความรู้จากการฝึกอบรมต่าง ๆ ที่องค์กรจัดให้มาปรับใช้ในการทำงานให้เป็นระบบและเร็วยิ่งขึ้น ตามลำดับ

ด้านทัศนคติในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยในระดับมาก โดยมีรายข้อ 2 ข้อ อยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ หากคุณมีการพัฒนาสมรรถนะให้สูงขึ้นจะได้รับการพิจารณาผลตอบแทนที่ดีขึ้นเช่นกัน และคุณเห็นด้วยกับการพัฒนาตนเองด้านทักษะต่าง ๆ ให้มีความพร้อม เพื่อเตรียมแข่งขันกับคู่แข่งขัน ส่วนที่เหลืออยู่ในระดับมากทั้งหมด หากพิจารณาจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ได้แก่ ผลของการพัฒนาโดยการฝึกอบรมที่องค์กรจัดให้คุณมีความรู้สึกเชิงบวกต่อองค์กร คุณมีความพึงพอใจและมีความมั่นใจในการทำงานมากขึ้น ผลตอบแทนที่ท่านได้รับเหมาะสมกับความรู้ความสามารถของคุณ และคุณเข้าใจนโยบายการดำเนินงานขององค์กรและเต็มใจปฏิบัติตามตามลำดับ

ด้านทักษะในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยในระดับมากที่สุด และในทุกรายข้ออยู่ในระดับมากที่สุดทั้งหมด หากพิจารณาจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย พบว่า คุณมีความพร้อมทางการสื่อสารที่ใช้ในการปฏิบัติงาน มากที่สุด รองลงมาได้แก่ คุณมีความพร้อมในการใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีหรือเทคโนโลยีสารสนเทศในการปฏิบัติงาน คุณสามารถพัฒนาทักษะและนำเอาความรู้ที่มีอยู่ในตนเองออกมาใช้ประโยชน์ได้มากยิ่งขึ้น องค์กรจัดระบบการสอนงาน และมีระบบพี่เลี้ยงคอยสอนงานให้กับทุกคุณ กับ การฝึกอบรมต่าง ๆ มีความเกี่ยวข้องกับงานโดยตรงที่ต้องปฏิบัติและตรงกับความสนใจของคุณ เช่น ระบบจัดส่งสินค้า ระบบติดตามสินค้า และคุณได้รับการพัฒนาทักษะต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติงาน ตามลำดับ

2. สรุปข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานธุรกิจโลจิสติกส์ ผลวิเคราะห์ด้านประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยในระดับมาก โดยมีรายข้อ 2 ข้อ อยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ องค์กรให้ความสำคัญและสนใจเรื่องการพัฒนาศักยภาพตามที่คุณคาดหวัง มากที่สุด รองลงมาได้แก่ การฝึกอบรมขององค์กรทำให้คุณทำงานอย่างมั่นใจขึ้น และเพิ่มคุณภาพงานด้วย ส่วนที่เหลืออยู่ในระดับมากทั้งหมด

3. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย

เมื่อพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) พบว่า ด้านทักษะ มีค่า 0.732 ซึ่งแสดงว่าการพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ด้านทักษะกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานในธุรกิจ โลจิสติกส์มีความสัมพันธ์กัน และมีความสัมพันธ์กันในระดับมาก สำหรับการพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ด้านทัศนคติ มีค่า 0.648 และด้านความรู้ มีค่า 0.580 ซึ่งแสดงว่า การพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ด้านความรู้และด้านทัศนคติมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานในธุรกิจโลจิสติกส์และมีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง

อภิปรายผล

การอภิปรายผลครั้งนี้ แบ่งประเด็นอภิปรายผลการวิจัย ทั้งหมด 3 ประเด็น โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ของพนักงานในธุรกิจโลจิสติกส์ ซึ่งการพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านทัศนคติ และด้านทักษะ สรุปผลวิเคราะห์ พบว่า การพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ของพนักงานในธุรกิจโลจิสติกส์ เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน รายละเอียดดังนี้

ด้านทักษะในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยในระดับมากที่สุด และในทุกรายข้ออยู่ในระดับมากที่สุดทั้งหมด หากพิจารณาจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย พบว่า คุณมีความพร้อมทางการสื่อสารที่ใช้ในการปฏิบัติงานมากที่สุด รองลงมาได้แก่ คุณมีความพร้อมในการใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีหรือเทคโนโลยีสารสนเทศในการปฏิบัติงาน คุณสามารถพัฒนาทักษะและนำเอาความรู้ที่มีอยู่ในตนเองออกมาใช้ประโยชน์ได้มากยิ่งขึ้น องค์กรจัดระบบการสอนงาน และมีระบบพี่เลี้ยงคอยสอนงานให้กับทุกคนกับการฝึกอบรมต่าง ๆ มีความเกี่ยวข้องกับงานโดยตรงที่ต้องปฏิบัติและตรงกับความสนใจของคุณ เช่น ระบบจัดส่งสินค้า ระบบติดตามสินค้า และคุณได้รับการพัฒนาทักษะต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องเพื่อเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติงาน ตามลำดับ ซึ่งมีความสอดคล้องกับ Mondy และ Noe (2005) ได้กล่าวว่า ด้านทักษะในการทำงานในองค์กร เป็นปัจจัยสำคัญในการทำให้การทำงานของบุคคลประสบความสำเร็จ ดังนั้นทักษะด้านโลจิสติกส์จึงเป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะช่วยให้การบริหารงานด้านนี้ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ทักษะในการทำงานโดยทั่วไป เช่น ทักษะในการปรับปรุงกระบวนการทำงาน เป็นทักษะที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งของการจัดการธุรกิจโลจิสติกส์ ด้วยแนวคิดว่าเวลาในการจัดส่งสินค้า สามารถทำให้น้อยลงได้เสมอ เพื่อให้ธุรกิจพัฒนาและเติบโตต่อไปได้ ทักษะความเข้าใจด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ปัจจุบันทุกคนที่ทำงานในทุก ๆ อาชีพ จำเป็นต้องมีความรู้พื้นฐาน การใช้เครื่องมือเทคโนโลยีสารสนเทศต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสุดท้ายการ**หมั่นเรียนรู้อย่างต่อเนื่องเพื่อก่อให้เกิดทักษะ** ไม่ใช่เพียงแต่หาความรู้ หรือ วิธีการใหม่ ๆ ในการทำงานเท่านั้น แต่ควรรับฟังผลสะท้อนกลับจากทั้งลูกค้า เพื่อนร่วมงาน และ ผู้บังคับบัญชา เพื่อที่จะเปลี่ยนเอาคำติชมทั้งหลาย มาปรับปรุงตนเอง ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าทำงธุรกิจควรมุ่งเน้นพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ของพนักงานในธุรกิจโลจิสติกส์ด้านทักษะ เมื่อพนักงานเกิดทักษะย่อมทำให้สามารถทำงานได้ง่ายและรวดเร็วขึ้น โดยมุ่งเน้นการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน

ด้านทัศนคติในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยในระดับมาก โดยมีรายข้อ 2 ข้ออยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ หากคุณมีการพัฒนาสมรรถนะให้สูงขึ้นจะได้รับการพิจารณาผลตอบแทนที่ดีขึ้นเช่นกัน และคุณเห็นด้วยกับการพัฒนาตนเองด้านทักษะต่าง ๆ ให้มีความพร้อม เพื่อเตรียมแข่งขันกับคู่แข่งขัน ส่วนที่เหลืออยู่ในระดับมากทั้งหมด หากพิจารณาจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ได้แก่

ผลของการพัฒนาโดยการฝึกอบรมที่องค์กรจัดให้คุณมีความรู้สึกเชิงบวกต่อองค์กร คุณมีความพึงพอใจและมีความมั่นใจในการทำงานมากขึ้น ผลตอบแทนที่ท่านได้รับเหมาะสมกับความรู้ความสามารถของคุณ และคุณเข้าใจนโยบายการดำเนินงานขององค์กรและเต็มใจปฏิบัติตามตามลำดับ มีความสอดคล้องกับ Mondy และ Noe (2005) ได้กล่าวถึงทัศนคติที่มีผลต่อการทำงานของบุคคลในองค์กรว่าทัศนคติที่เกิดจากปฏิกิริยาตอบสนองต่อการให้ข้อมูล ย้อนกลับ (Feedback) ในการประเมินทักษะการทำงานและทัศนคติที่มีต่ออาชีพจะมีผลโดยตรงต่อแรงจูงใจในการเรียนรู้ ดังนั้นแนวทางในการพัฒนาบุคคลก็คือการพัฒนาให้เกิดทัศนคติ ความสามารถใหม่ที่ก้าวทันการเปลี่ยนแปลง วิธีการที่เป็นที่นิยมมากในปัจจุบันคือเรื่องของการจัดการความรู้และการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

ด้านความรู้ในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยในระดับมาก และในทุกรายข้ออยู่ในระดับมากทั้งหมด หากพิจารณาจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย พบว่า สามารถพัฒนาการเรียนรู้ สิ่งที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการทำงานได้ เช่น การใช้เทคโนโลยีที่ช่วยสนับสนุนการทำงานได้ง่ายขึ้นมากที่สุด รองลงมาได้แก่ สามารถทราบจุดอ่อน จุดแข็ง ของตนเองและนำมาพัฒนาตนเองได้เป็นอย่างดี มีความพร้อมที่จะเรียนรู้ด้านระบบงานใหม่ ๆ ที่มีการเปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์ สามารถเรียนรู้วิธีการใหม่ ๆ ที่สามารถนำมาปรับปรุงการทำงานได้ องค์กรมีการจัดปฐมนิเทศหรือมีการแนะนำการปฏิบัติงานให้พนักงานใหม่ทุกคนก่อนเริ่มทำงานจริง และนำความรู้จากการฝึกอบรมต่าง ๆ ที่องค์กรจัดให้มาปรับใช้ในการทำงานให้เป็นระบบและเร็วยิ่งขึ้น ตามลำดับ ซึ่งมีความสอดคล้องกับ AlQershi, Mokhtar, และ Abas (2021) ผลวิจัยเชิงประจักษ์เกี่ยวกับการศึกษาทุนมนุษย์และประสิทธิภาพของการผลิตขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ผลการวิจัยระบุด้วยว่าการเพิ่มขึ้นของทุนมนุษย์ นั่นคือความรู้ภายในของมนุษย์ของบริษัทนั้น นวัตกรรมเชิงกลยุทธ์ก็เพิ่มขึ้นเช่นกัน

2. ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานธุรกิจโลจิสติกส์ ผลวิเคราะห์ด้านประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยในระดับมาก โดยมีรายข้อ 2 ข้อ อยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ องค์กรให้ความสำคัญและสนใจเรื่องการพัฒนาศักยภาพตามที่คุณคาดหวังมากที่สุด รองลงมาได้แก่ การฝึกอบรมขององค์กรทำให้คุณทำงานอย่างมั่นใจขึ้น และเพิ่มคุณภาพงานด้วย ส่วนที่เหลืออยู่ในระดับมากทั้งหมด หากพิจารณาจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ได้แก่ คุณสามารถนำความรู้ที่ได้รับมาพัฒนาการทำงานจริงและเสร็จตรงตามเวลา นโยบายการพัฒนาศักยภาพพนักงานขององค์กรคุณ ทำให้เกิดผลสำเร็จตามนโยบายขององค์กร คุณมีความพร้อมที่จะเรียนรู้ด้านระบบงานใหม่ ๆ ที่มีการเปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์ และองค์กรของคุณมีระบบสนับสนุนการทำงานที่ทำให้มีความผิดพลาดในการปฏิบัติลดลง ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับ สมพิศ สุขแสน (2556) ได้เขียนในเทคนิคการทำงานให้มีประสิทธิภาพ ดังนั้นคนทำงานที่มีประสิทธิภาพควรมีลักษณะดังนี้ ความฉับไว ความถูกต้องแม่นยำ ความรู้หมาย มีประสบการณ์ ความคิดสร้างสรรค์ มีความการคิดริเริ่ม สิ่งใหม่ ๆ

มุมมองแปลกใหม่ที่เรียกว่า นวัตกรรม มาใช้ในองค์กร คนที่มีประสิทธิภาพจึงเป็นคนที่ชอบคิด หรือเก่งคิด หรือมองไป ข้างหน้าตลอดเวลาที่เราเรียกว่ามี วิสัยทัศน์ อีกทั้ง กมลรัฐ อินทรทัศน์ (2556) ยังกล่าวถึงปัจจัยที่มีผลให้การทำงานมีประสิทธิภาพไว้ 5 ข้อได้แก่ การทำตัวให้ เป็นคนงานที่ดีการรักษามารยาทและระเบียบในที่ทำงาน การสร้างบรรยากาศสดใสในที่ทำงานการสร้างสัมพันธภาพที่ดีและการสื่อสารในองค์กรหรือในการทำงาน โดยเฉพาะเรื่องการสื่อสารภายในองค์กรนั้นเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่งในการตัดสินความสำเร็จขององค์กร ธุรกิจจำเป็นต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง

3. การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานในธุรกิจโลจิสติกส์ ผลวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน พบว่า การพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ (ด้านความรู้ ด้านทัศนคติ ด้านทักษะ) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานในธุรกิจโลจิสติกส์ โดยการพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ด้านทักษะกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานในธุรกิจโลจิสติกส์มีความสัมพันธ์กัน และมีความสัมพันธ์กันในระดับมาก สำหรับการพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ด้านความรู้และด้านทัศนคติ มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานในธุรกิจโลจิสติกส์ ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับ ศศิวิมล แสงสุวรรณ อนิรุทธิ์ ผงคลี และ อัจฉริยา อิสสระไพบูลย์ (2556) ศึกษาเรื่องผลกระทบของกลยุทธ์การพัฒนาทุนมนุษย์สมัยใหม่ที่มีต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของธุรกิจโรงแรมในประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างกลยุทธ์การพัฒนาทุนมนุษย์สมัยใหม่กับประสิทธิภาพการดำเนินงานของธุรกิจโรงแรมในประเทศไทย ซึ่งการพัฒนาทุนมนุษย์สมัยใหม่ได้ถูกกำหนดให้เป็นตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์และผลกระทบต่อประสิทธิภาพการดำเนินงาน ผลการวิจัยพบว่ากลยุทธ์การพัฒนาทุนมนุษย์สมัยใหม่มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับประสิทธิภาพการดำเนินงาน นอกจากนั้นยังมีผลการวิจัยของ วรรณวิไล ยกย่อง (2558) ยืนยันว่าการพัฒนาทุนมนุษย์ที่ประกอบด้วย การพัฒนาทักษะ การพัฒนาการเรียนรู้ และการพัฒนาทัศนคติ มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงาน ดังนั้น ความรู้ ทัศนคติ และทักษะ เป็นปัจจัยสำคัญของการพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงาน ผู้บริหารหรือหัวหน้างานจำเป็นต้องมุ่งเน้นผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างทั้งความรู้ ทัศนคติ และทักษะที่จะเป็นต่อการทำงานในองค์กร

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ (ด้านความรู้ ด้านทัศนคติ ด้านทักษะ) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานในธุรกิจโลจิสติกส์ ฉะนั้น ธุรกิจโลจิสติกส์และธุรกิจภาคเอกชนต่าง ๆ ควรกำหนดเป็นนโยบายในการพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ดังนี้

1. องค์กรควรมีการจัดการอบรมความรู้ด้านต่าง ๆ ให้กับพนักงาน เพื่อเป็นการพัฒนาทักษะและเพิ่มความเชี่ยวชาญในสายงานให้กับพนักงานแต่ละแผนก เพื่อเพิ่มความเข้าใจและความสามารถของพนักงาน และทำให้การทำงานราบรื่นและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และควรจัดหาเทคโนโลยีให้เหมาะสมกับการทำงาน เพื่อเพิ่มความสะดวกในการจัดการงาน และการสื่อสารระหว่างพนักงานในองค์กร

2. พนักงานควรมีการเตรียมความพร้อมก่อนการทำงานที่ได้รับมอบหมาย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานให้สูงขึ้น เมื่อประสิทธิภาพในการทำงานสูงขึ้น สิ่งที่จะตามมาคือผลตอบแทนและโอกาสในการทำงานก็จะเพิ่มขึ้นเช่นกัน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกในการพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ของพนักงานในองค์กร เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติสำหรับองค์กร

2. กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เก็บข้อมูลเฉพาะพนักงานในธุรกิจโลจิสติกส์เท่านั้น การวิจัยครั้งต่อไปควรเลือกธุรกิจอื่น ๆ เพื่อดูการพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ของพนักงาน

เอกสารอ้างอิง

กมลรัฐ อินทรทัศน์. (2556). **เทคโนโลยีสารสนเทศและทฤษฎีการสื่อสาร.** กรุงเทพฯ.: ม.ป.ป

กรมส่งเสริมการส่งออก. (2561). สถิติการค้า. เข้าถึงเมื่อ 17 กันยายน 2564, จาก https://www.ditp.go.th/ditp_web61/article_sub.php?cate=139&d=0 ;ii

วรรณวิไล ยกย่อง. (2558). **ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยองค์กรกับการพัฒนาทุนมนุษย์เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของพนักงานมหาวิทยาลัยสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคตะวันตก.** วิทยานิพนธ์. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ. (2549). **การวิจัยการตลาด.** กรุงเทพฯ: ธรรมสาร.

ศศิวิมล แสงสุวรรณ อนิรุทธิ์ ผงคลี และ อัจฉริยา อิสสระไพบูลย์. (2556). **ผลกระทบของกลยุทธ์การพัฒนาทุนมนุษย์สมัยใหม่ที่มีต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของธุรกิจโรงแรมในประเทศไทย. วารสารมนุษย์ศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม,** 32(6), 128-138.

สมพิศ สุขแสน. (2556). **การประเมินผลโครงการ.** อุตรดิตถ์: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). **รายงานการศึกษาโครงการศึกษาการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรม โลจิสติกส์ไทย**. กรุงเทพฯ:

สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์. (2561). **รายงานประจำปี สพธอ. พ.ศ. 2561 :** จาก https://www.etda.or.th/th/UsefulResource/documents-for-download/ETDA-Annual-Report-2018.aspx

AlQershi, N., Mokhtar, S. S. M., & Abas, Z. (2021). The relationship between strategic innovations, human capital and performance: An empirical investigation. Sustainable Futures, 3, 100056. https://doi.org/10.1016/j.sftr.2021.100056

Arnauld de Nadaillac. (2003). The definition of competencies (online). Retrieved from http://competency.rmutp.ac.th. assessment strategies for the professions. **National Office for Overseas Skills.**

Bus&Truck. (2018). **การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในธุรกิจขนส่ง เพิ่มศักยภาพแข่งขันยุค 4.0** แหล่งที่มา: https://www.busandtruckmedia.com/7918/

Mondy, R. W. and Noe, R. M. (2005). **Human Resource Management**. 9th ed. Upper Saddle River, N.J.: Prentice Hall.

Nunnally, J. C. 1978. **Psychometric theory**. 2nd ed. New York: McGraw-Hill. (หน้าที่ 7)

Rovinelli, R. J., & Hambleton, R. K. (1977). *On the use of content specialists in the assessment of criterion-referenced test item validity.* **Dutch Journal of Educational Research,** 2, 49-60.

Yamanae, T. (1976). **Statistics an introductory analysis.** London: Harper & Low.

การพัฒนาชุดฝึกทักษะการเขียนขยายความโดยใช้อินโฟกราฟิกจากมุขปาฐะเกี่ยวกับวัดสิงห์ ตำบลบางคูเวียง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

Development of Explanation Writing skill Package using the Infographic from the Oral Literature about Wat Sing in Bang Khu Wieng, Bang Kruai, Nonthaburi

อาภาภรณ์ ดิษฐเล็ก
อาจารย์ประจำหมวดวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์
โทร 08-9891-2625, E-mail: apditl@rpu.ac.th
Aphaphon Ditlek
Instructor of General Education; Rajapruk University

รับเข้า : 4 มิถุนายน 2567 **แก้ไข :** 26 กรกฎาคม 2567 **ตอบรับ :** 15 สิงหาคม 2567

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างและหาประสิทธิภาพของชุดฝึกทักษะการเขียนขยายความโดยใช้อินโฟกราฟิกจากมุขปาฐะเกี่ยวกับวัดสิงห์ ตำบลบางคูเวียง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรีตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 2) เปรียบเทียบคะแนนทักษะการเขียนขยายความก่อนและหลังการใช้ชุดฝึก 3) ศึกษาความพึงพอใจของนิสิตที่ใช้ชุดฝึก โดยศึกษาจากประชากรคือ คือ นิสิตมหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ที่เรียนวิชา 013001 ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 32 คน เครื่องมือการวิจัยคือ 1) ชุดฝึกทักษะการเขียนขยายความโดยใช้อินโฟกราฟิกจากมุขปาฐะเกี่ยวกับวัดสิงห์ ตำบลบางคูเวียง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี 2) แบบวัดทักษะการเขียนขยายความก่อนและหลังเรียน และ 3) แบบประเมินความพึงพอใจของนิสิตจากการใช้ชุดฝึก การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ชุดฝึกมีค่าประสิทธิภาพ 81.92/85.36 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 2) นิสิตมีคะแนนเฉลี่ยหลังการใช้ชุดฝึกหลังเรียนเท่ากับ 15.00 คะแนน ดีกว่าก่อนเรียนซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 11.81 คะแนน นิสิตผ่านเกณฑ์ที่กำหนดจำนวน 28 คน (ร้อยละ 87.50) โดยผ่านในระดับดี 21 คน (ร้อยละ 65.62) และดีมาก 7 คน (ร้อยละ 21.88) 3) นิสิตพึงพอใจชุดฝึกโดยภาพรวมในระดับมาก (μ = 3.98) ด้านที่นิสิตมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจสูงที่สุดคือ เนื้อหา (μ = 4.04) รองลงมาคือ การวัดและประเมินผล (μ = 4.00) รูปแบบการนำเสนอ (μ = 3.96) และการนำอินโฟกราฟิกมาใช้ในการเขียนขยายความ (μ = 3.91)

คำสำคัญ: การเขียนขยายความ ชุดฝึกทักษะการเขียน การใช้อินโฟกราฟิกในการจัดการเรียนการสอน วรรณกรรมมุขปาฐะ

ABSTRACT

The objectives of this research were to 1) develop and evaluate the effectiveness of the Explanation Writing skill Package using the Infographic from the Oral Literature about Wat Sing in Bang Khu Wieng, Bang Kruai, Nonthaburi, using an 80/80 criterion. 2) compare Explanation Writing skill scores before and after using the skill package. 3) investigate the satisfaction of students using the skill package. The population were 32 undergraduate students enrolled in the 013001 Thai for Communication course at Rajapruk University during the first semester of the academic year 2022. The research instruments were: 1) Explanation Writing skill Package using the Infographic from the Oral Literature about Wat Sing in Bang Khu Wieng, Bang Kruai, Nonthaburi 2) pre-post test, and 3) student satisfaction questionnaire regarding the Explanation Writing skill Package using the Infographic from the Oral Literature about Wat Sing in Bang Khu Wieng, Bang Kruai, Nonthaburi. Data were analyzed using percentage, mean, and standard deviation.

The result of the study showed that: 1) the efficiency of the skill package was 81.92/85.36, which was higher than the standard criterion of 80/ 80. 2) Students' average post-test score was 15.00, significantly higher than the pre-test average score of 11.81. The students passed the criterion 28 persons (87.50 percent), with 'good' level 21 persons (65.62 percent), and 'very good level' 7 persons (21.88 percent). 3) Overall student satisfaction with the skill package was high level (μ = 3.98). The aspect with the highest average satisfaction score was content (μ =4.04, followed by assessment and evaluation (μ =4.00), presentation format (μ = 3.96) and the use of infographics in explanation writing (μ = 3.91)

Keywords: Explanation writing, Instructional package, Infographics use in instruction, Oral literature

บทนำ

การเขียนขยายความเป็นทักษะที่สำคัญ เนื่องจากทำให้ผู้อ่านได้รับรู้เรื่องราวที่ต้องการสื่อสารอย่างกระจ่างชัดเจน การเขียนขยายความไม่เพียงแต่จำเป็นต้องใช้ในการตอบแบบฝึกหัด งานที่ได้รับมอบหมาย ยังต้องนำไปใช้ในการเขียนตอบข้อสอบอัตนัย ดังที่ผู้สอนในสถาบันการศึกษามักพบปัญหาในตอบข้อสอบของผู้เรียนหลายประการ ได้แก่ ตอบไม่ครบคำถาม ไม่ตรงคำถาม ตอบคำถามในมุมมองที่แคบ ไม่อ้างอิงสิ่งที่เรียนมา ขาดแกนความคิดหรือสาระในคำตอบ ขาดการลำดับเรื่อง ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น ตอบข้อสอบไม่พอเพียง ไม่ละเอียดรอบคอบ และไม่แสวงหาคำตอบที่ถูกต้องมาเป็นความรู้ (วิชัย กอสงวนมิตร, 2554) สอดคล้องกับที่ ชีวิน สุนสะธรรม (2558) กล่าวว่า “อีกสิ่งหนึ่งที่เด็กไทยยังทำไม่ได้ เพราะไม่ได้ฝึกเขียน คือความสามารถในการเรียบเรียงบทความ ให้เป็นเรื่องเป็นราว ดำเนินไปเป็นขั้นเป็นตอนและเป็นเหตุเป็นผลกัน ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะทำให้ผู้อ่านรู้เรื่อง เด็กไทยส่วนใหญ่เขียนเหมือนกับภาษาพูด คิดอย่างไร เขียนอย่างนั้น ไม่มีการปะติดปะต่อเรื่องราวให้ต่อเนื่อง หรือเป็นภาษาที่สละสลวย”

ลักษณะปัญหาดังกล่าว ล้วนแสดงให้เห็นว่าเป็นผลมาจากปัญหาการเขียนขยายความ จากที่ผู้วิจัยวิเคราะห์คะแนนแบบฝึกหัดการเขียนขยายความของนิสิตที่ผู้วิจัยสอนในรายวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร หัวข้อการเขียนขยายความเป็นระยะเวลา 2 ปี ตั้งแต่ภาคการศึกษาที่ 1-2 ปีการศึกษา 2563 และภาคการศึกษาที่ 1-2 ปีการศึกษา 2564 พบว่า นิสิตมักประสบปัญหาในการเขียนขยายความเรื่องราวตามหัวข้อที่กำหนดคือ ปัญหาเขียนขยายความสั้นกว่าที่กำหนด ปัญหาการเขียนขยายความเรื่องราวหรือประเด็นต่าง ๆ ให้มีใจความตรงประเด็น ปัญหาเรียงลำดับเนื้อหาใจความให้ต่อเนื่อง ไม่กำหนดประเด็นสาระสำคัญและใจความขยายประกอบที่ชัดเจน ไม่เขียนส่วนนำและส่วนสรุป ไม่ใช้สำนวนภาษาของตนเอง และยังขาดการอธิบายหรือยกตัวอย่างประกอบ ทำให้คะแนนการเขียนขยายความของนิสิตใน 2 ปีการศึกษาดังกล่าว มีผู้ที่ได้คะแนนในระดับดีมาก คือ 9-10 คะแนน ร้อยละ 9.00 ระดับดี คือ 7-8 คะแนน ร้อยละ 11.50 ระดับปานกลาง คือ 5-6 คะแนน ร้อยละ 68.25 ระดับพอใช้ คือ 3-4 คะแนน ร้อยละ 9.25 ระดับควรปรับปรุง คือ 1-2 คะแนน ร้อยละ 2.00 เมื่อพิจารณาจากคะแนนการเขียนขยายความดังกล่าว พบว่ามีนิสิตไม่ถึงร้อยละ 70.00 ที่ได้คะแนนระดับดี

ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้ผู้วิจัยพยายามหาแนวทางแก้ไขการเขียนขยายความของนิสิต ทั้งการฝึกวางโครงเรื่องและการเขียนแผนผังความคิดก่อนเรียบเรียงใจความและนำมาเขียนขยายความเรื่องราวที่ต้องการสื่อสาร แต่ทั้งนี้ เนื่องด้วยสภาพสังคมที่มีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่ก้าวเข้าสู่โลกของการสื่อสารออนไลน์ ทำให้คนในสังคมนิยมการเขียนข้อความสั้น ส่งสติกเกอร์ รูปภาพ หรืออินโฟกราฟิก ผ่านสนทนาทางเครือข่ายสังคมต่าง ๆ แทนการเขียนข้อความขนาดยาว เพื่อความสะดวกรวดเร็ว ประหยัดเวลาในการสื่อสาร จึงทำให้ไม่คุ้นเคยในการเขียนข้อความขนาดยาวที่จำเป็นต้องเรียบเรียงใจความที่ขยายความให้ชัดเจน ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่า ปัจจุบันการใช้อินโฟกราฟิกจึงเป็น

ทางเลือกที่น่าสนใจสมควรนำมาปรับใช้เป็นสื่อในการพัฒนาทักษะการเขียน เพราะอินโฟกราฟิก (Infographic) คือ การอธิบายข้อมูลต่าง ๆ โดยใช้ภาพมาประกอบให้เข้าใจง่ายขึ้น และอาจเป็นตัวช่วยให้นิสิตเกิดความสนใจและมีแนวทางในการจับประเด็นการนำเสนอความคิดและการเขียนขยายความได้สะดวกขึ้น สอดคล้องกับที่ Walters (2022) และสถาบันนวัตกรรมและธรรมาภิบาลข้อมูล (2564) กล่าวว่า อินโฟกราฟิกเป็นเป็นเครื่องมือสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากสามารถนำเสนอข้อมูลที่มีจำนวนมาก ซับซ้อน และเข้าใจยากให้เข้าใจง่ายขึ้น ทำให้ผู้ฟังหรือผู้รับสารเกิดความสนใจด้วยการใช้องค์ประกอบ เช่น รูปภาพที่สวยงาม สีสันที่น่าดึงดูด และการออกแบบที่สื่อความเข้าใจง่าย เพื่อให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจข้อมูลทั้งหมดในระยะเวลารวดเร็ว ผู้ส่งสารจึงสามารถใช้เพื่อให้ความรู้ ชี้แนะ และเป็นการทบทวนหัวข้อต่าง ๆ ได้ชัดเจนขึ้น

อย่างไรก็ตาม ปัจจัยสำคัญในการจัดการศึกษา คือ ควรคำนึงถึงความผสมผสานกลมกลืนกันระหว่างการพัฒนาทักษะและการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เข้าก้าวทันความเปลี่ยนแปลงทางสังคมกับวัฒนธรรมเรื่องราวในท้องถิ่น ด้วยเหตุที่สถาบันการศึกษา ชุมชน และวัดเป็นสิ่งที่ไม่สามารถแยกจากกันได้มาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน สถาบันการศึกษายังคงต้องมีบทบาทหน้าที่ในการเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ผ่านพันธกิจด้านการผลิตบัณฑิตซึ่งอาจเป็นสมาชิกทั้งในและนอกชุมชน ด้านการวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้หรือแนวทางพัฒนาชุมชน บริการวิชาการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมที่ทรงคุณค่าของชุมชนให้ได้รับการอนุรักษ์และยังคงสืบทอดส่งต่อให้เยาวชนรุ่นหลังต่อไปได้ ดังปรากฏในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2563: 6-7) ที่ได้กำหนดให้เนื้อหาสาระของหลักสูตรและการสอนต้องเน้นเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นมากขึ้น โดยในมาตรา 23 ได้กำหนดเรื่องที่ต้องเน้นในการจัดการศึกษาไว้ 5 เรื่อง ซึ่งมี 2 เรื่องที่ให้ความสำคัญด้านภาษาและวัฒนธรรม คือ การให้ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะวัฒนธรรม และการให้ความรู้และทักษะด้านภาษา เน้นการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง

ดังนั้น ในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นบุคลากรทางการศึกษาในชุมชน มีหน้าที่ในการสร้างองค์ความรู้ทางวิชาการ การวิจัย ให้เข้ากับบริบทชุมชน จึงเห็นว่าสมควรพัฒนาทักษะการเขียนขยายความของนิสิต โดยพัฒนาชุดฝึกทักษะการเขียนขยายความที่ใช้อินโฟกราฟิก ซึ่งนำข้อมูลมาจากมุขปาฐะเกี่ยวกับวัดในท้องถิ่นที่มีประวัติความเป็นมายาวนานและน่าสนใจ สมควรรวบรวมและอนุรักษ์ไว้เพื่อเป็นองค์ความรู้ด้านวัฒนธรรมชุมชน เพื่อให้เรื่องที่ทรงคุณค่าในชุมชนไม่ลบเลือนสูญหายไปตามกาลเวลา และในขณะเดียวกันยังเป็นแนวทางหนึ่งที่พัฒนาทักษะการเขียนขยายความของนิสิต

ผู้วิจัยจึงนำมุขปาฐะเกี่ยวกับวัดสิงห์ ตำบลบางคูเวียง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ซึ่งเป็นวัดในชุมชนใกล้เคียงมหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ จากผลการศึกษาของผู้วิจัยที่พบว่ามุขปาฐะเกี่ยวกับวัดสิงห์แบ่งเป็น 3 ประเภท คือ 1) เรื่องเล่าที่เป็นเกร็ดความรู้ 2) ความเชื่อ และ 3) ประเพณีธรรมเนียมปฏิบัติ ซึ่งล้วนมีคุณค่าทั้งทางด้านสติปัญญา คุณค่าด้านอิทธิพลต่อความเชื่อ และคุณค่าด้าน

อารมณ์เป็นศูนย์รวมจิตใจความภาคภูมิใจของชาวบ้าน (อาภาภรณ์ ดิษฐเล็ก, 2564) มาสร้างอินโฟกราฟิกเป็นสื่อในชุดฝึกทักษะการเขียนขยายความที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อพัฒนาทักษะการเขียนขยายความให้นิสิตในรายวิชา 013001 ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2565

ทั้งนี้ เพื่อต่อยอดองค์ความรู้เกี่ยวกับวัดสิงห์ โดยให้นิสิตได้ฝึกทักษะการเขียนขยายความและได้เรียนรู้เรื่องราวมุขปาฐะเกี่ยวกับวัดสิงห์ เนื่องจากเป็นเรื่องที่สมควรศึกษา เพราะวัดสิงห์เป็นวัดที่มีประวัติความเป็นมายาวนาน มีโบราณสถานที่มีความงดงาม ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถาน และยังมีผู้ศึกษาไว้ไม่มากนัก จึงสมควรศึกษาเพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องราวเกี่ยวกับวัดไว้เพื่อเป็นองค์ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมชุมชน และเพื่อให้เกิดองค์ความรู้เรื่องการเขียนขยายความและหาแนวทางแก้ไขปัญหาการเขียนขยายความของนิสิต ซึ่งเป็นทักษะพื้นฐานที่จะเชื่อมโยงไปถึงการเรียนในวิชาอื่น ๆ และการนำความรู้ความชำนาญไปใช้ในชีวิตการทำงานต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

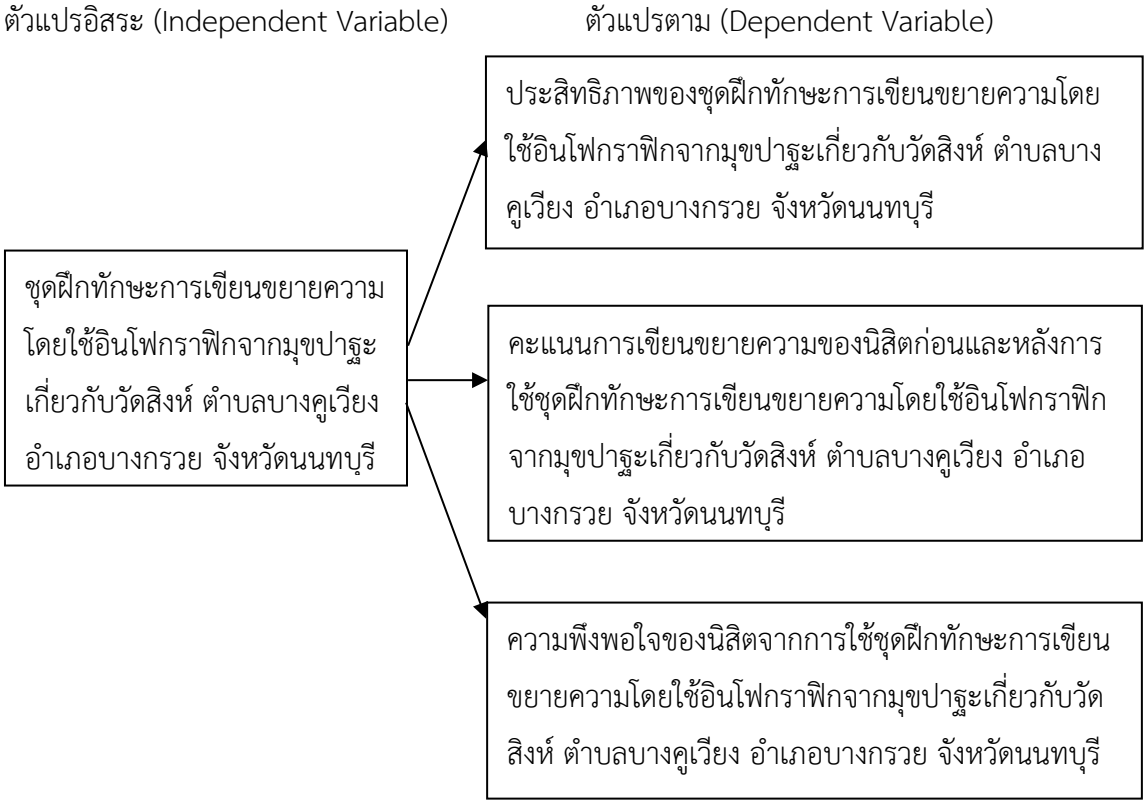
1. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของชุดฝึกทักษะการเขียนขยายความโดยใช้อินโฟกราฟิกจากมุขปาฐะเกี่ยวกับวัดสิงห์ ตำบลบางคูเวียง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบคะแนนทักษะการเขียนขยายความก่อนและหลังการใช้ชุดฝึกทักษะการเขียนขยายความโดยใช้อินโฟกราฟิกจากมุขปาฐะเกี่ยวกับวัดสิงห์ ตำบลบางคูเวียง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนิสิตที่ใช้ชุดฝึกทักษะการเขียนขยายความโดยใช้อินโฟกราฟิกจากมุขปาฐะเกี่ยวกับวัดสิงห์ ตำบลบางคูเวียง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

สมมติฐานการวิจัย

1. ชุดฝึกทักษะการเขียนขยายความโดยใช้อินโฟกราฟิกจากมุขปาฐะเกี่ยวกับวัดสิงห์ ตำบลบางคูเวียง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในระดับ 80/80
2. ผลการพัฒนาทักษะการเขียนขยายความของนิสิตจากการใช้ชุดฝึกทักษะการเขียนขยายความโดยใช้อินโฟกราฟิกจากมุขปาฐะเกี่ยวกับวัดสิงห์ ตำบลบางคูเวียง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี มีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยมีผู้ผ่านเกณฑ์ระดับคุณภาพที่กำหนดไว้คือ ได้คะแนนในระดับดีขึ้นไป ตั้งแต่ 13 คะแนน จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน ร้อยละ 80.00
3. นิสิตที่เรียนวิชา 013001 ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2565 มีความพึงพอใจในการใช้ชุดฝึกทักษะการเขียนขยายความโดยใช้อินโฟกราฟิกจากมุขปาฐะเกี่ยวกับวัดสิงห์ ตำบลบางคูเวียง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรีในระดับมาก

กรอบแนวคิดการวิจัย

การสร้างชุดฝึกทักษะการเขียนขยายความโดยใช้อินโฟกราฟิกจากมุขปาฐะเกี่ยวกับวัดสิงห์ ตำบลบางคูเวียง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ผู้วิจัยสร้างและทดสอบประสิทธิภาพของชุดฝึกตามแนวคิดของชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2537, 2556) โดยประยุกต์ใช้ความรู้จากทฤษฎีการเชื่อมโยงของ Thorndike ทฤษฎีการเรียนรู้การวางเงื่อนไขของ Gagné และทฤษฎีการการสอนของ Bruner ในการสร้างและออกแบบกิจกรรมการเรียนการรู้ในชุดฝึก ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการศึกษา

วิธีการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย งานวิจัยนี้ศึกษาจากประชากร คือ นิสิตมหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ที่เรียนวิชา 013001 ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2565 กลุ่มการลงทะเบียนของผู้วิจัย จำนวน 32 คน ซึ่งมีความหลากหลายชั้นปีและสาขาวิชา โดยเป็นนิสิตชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อธุรกิจ 1 คน และสาขาสาธารณสุขศาสตร์ 24 คน นิสิตชั้นปี 2 สาขาวิชาการบริหารธุรกิจ 4 คน นิสิตชั้นปีที่ 3 สาขาการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ 2 คน และนิสิตชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาการตลาด 1 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา ตัวแปรต้นคือ ชุดฝึกทักษะการเขียนขยายความโดยใช้อินโฟกราฟิกจากมุขปาฐะเกี่ยวกับวัดสิงห์ ตำบลบางคูเวียง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ตัวแปรตามคือ

ประสิทธิภาพของชุดฝึก คะแนนการเขียนขยายความของนิสิตก่อนและหลังการใช้ชุดฝึก และความพึงพอใจของนิสิตจากการใช้ชุดฝึก

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

3.1 ชุดฝึกทักษะการเขียนขยายความโดยใช้อินโฟกราฟิกจากมุขปาฐะเกี่ยวกับวัดสิงห์ ตำบลบางคูเวียง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี 3 ชุด ได้แก่ ชุดที่ 1 เรื่อง หลักการเขียนขยายความชุดที่ 2 ศาสตร์และศิลป์การใช้ภาษาไทยในการเขียนขยายความ และชุดที่ 3 การเขียนขยายความจากอินโฟกราฟิก ขั้นตอนในการสร้างและตรวจสอบคุณภาพชุดฝึก คือ ค้นคว้าเอกสาร งานวิจัยเพื่อนำข้อมูลมาเป็นแนวทางในการสร้างชุดฝึก นำชุดฝึกที่สร้างเสนอที่ปรึกษาวิจัยพิจารณา แก้ไข และเสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 คนตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสม ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและการประเมินผล 1 คน ด้านสื่อเทคโนโลยีทางการศึกษาและอินโฟกราฟิก 1 คน และด้านเนื้อหา 1 คน ผลการประเมินชุดฝึกโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.85 อยู่ในระดับมากที่สุด ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มทดลอง หาประสิทธิภาพของชุดฝึก โดยผู้วิจัยทดลองใช้กับนิสิตด้วยตนเอง ดังนี้

1) ทดสอบประสิทธิภาพแบบเดี่ยว (1: 1) เป็นนิสิตมหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ที่เรียนรายวิชา 002001 ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร กลุ่มที่ 1 ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 3 คน เป็นนิสิตที่มีผลการเรียนระดับเก่ง 1 คน ระดับปานกลาง 1 คน และระดับอ่อน 1 คน ได้ค่าประสิทธิภาพ 67.78/70.00

2) ทดสอบประสิทธิภาพแบบกลุ่ม (1: 10) เป็นนิสิตมหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ที่เรียนรายวิชา 013001 ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร กลุ่มที่ 1 ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 10 คน เป็นนิสิตที่มีผลการเรียนระดับเก่ง 3 คน ระดับปานกลาง 4 คน และระดับอ่อน 3 คน ได้ค่าประสิทธิภาพ 72.33/80.50

3) ทดสอบประสิทธิภาพภาคสนาม เป็นการทดสอบกับนิสิตทั้งชั้นเรียน โดยเป็นนิสิตมหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ที่เรียนรายวิชา 013001 ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร กลุ่มที่ 2 ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 30 คน ได้ค่าประสิทธิภาพ 80.55/81.83

จากนั้น ปรับปรุงแก้ไขและนำชุดฝึกไปใช้สอนกับประชากรกลุ่มทดลอง คือ นิสิตมหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ที่เรียนวิชา 013001 ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2565 กลุ่มการลงทะเบียนของผู้วิจัย จำนวน 32 คน

3.2 แบบวัดทักษะการเขียนขยายความก่อนและหลังเรียน เป็นแบบทดสอบคู่ขนานที่ใช้วัดความสามารถในการเขียนขยายความ จำนวน 1 ข้อ คะแนนเต็มชุดละ 20 คะแนน ประเมินผลโดยใช้แบบประเมินทักษะการเขียนขยายความที่ใช้เกณฑ์การให้คะแนนแบบ Rubrics Scores ขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพคือ ค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางการสร้าง

แบบวัดทักษะการเขียนขยายความ สร้างแบบวัดทักษะที่ให้นิสิตเขียนขยายความจากอินโฟกราฟิก ความยาวไม่ต่ำกว่า 20 บรรทัด ตรวจสอบคุณภาพโดยเสนอที่ปรึกษาวิจัยและผู้เชี่ยวชาญ 3 คนที่เป็นชุดเดียวกับพิจารณาคุณภาพชุดฝึก และแก้ไขตามคำแนะนำ

3.3 แบบประเมินความพึงพอใจของนิสิตจากการใช้ชุดฝึกทักษะการเขียนขยายความโดยใช้อินโฟกราฟิกจากมุขปาฐะเกี่ยวกับวัดสิงห์ เป็นแบบสอบถามผ่านทาง Google Form แบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ เป็นคำถามปลายปิด 2 ข้อ ตอนที่ 2 ความพึงพอใจของผู้ตอบ เป็นคำถามปลายปิด 20 ข้อ สอบถามระดับความพึงพอใจของนิสิต 4 ด้าน คือ 1) เนื้อหา 2) รูปแบบการนำเสนอ 3) ด้านการนำอินโฟกราฟิกมาใช้ในการเขียนขยายความ และ 4) การวัดและประเมินผล และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด 1 ข้อ มีขั้นตอนในการสร้างและตรวจสอบคุณภาพคือ ศึกษาเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดประเด็นการตั้งคำถามในแบบสอบถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย สร้างแบบสอบถามและหาคุณภาพของเครื่องมือ ด้วยการหาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา โดยใช้วิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Index of Item–Objective Congruence: IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและการประเมินผล 1 คน ด้านสื่อเทคโนโลยีทางการศึกษาและอินโฟกราฟิก 1 คน และด้านเนื้อหา 1 คน โดยมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 จากนั้น ตรวจทานปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญอีกครั้ง

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล มีดังนี้

4.1 ทดสอบก่อนเรียนกับนิสิตกลุ่มทดลอง จำนวน 32 คน โดยใช้แบบทดสอบวัดทักษะการเขียนขยายความก่อนเรียน และบันทึกคะแนนไว้เพื่อเปรียบเทียบกับคะแนนหลังเรียน

4.2 ดำเนินทดลองใช้ชุดฝึกกับนิสิตกลุ่มทดลอง ผู้วิจัยบันทึกคะแนนจากแบบทดสอบระหว่างเรียนของนิสิตทุกคนในแต่ละชุด ระยะเวลาในการทดลอง 5 ครั้ง 10 ชั่วโมง แบ่งเป็น 5 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 วัน วันละ 2 ชั่วโมง

4.3 ทดสอบหลังเรียนกับนิสิตกลุ่มทดลอง เมื่อเรียนครบทุกชุด บันทึกคะแนนเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลผลการพัฒนาทักษะการเขียนขยายความ

4.4 นิสิตกลุ่มทดลองทำแบบประเมินความพึงพอใจของนิสิตจากการใช้ชุดฝึกทักษะ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

5.1 วิเคราะห์คุณภาพของชุดฝึกทักษะจากผู้เชี่ยวชาญ 3 คนที่ประเมินคุณภาพในแบบตรวจสอบคุณภาพ กำหนดค่าน้ำหนัก 5 ระดับ หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.2 วิเคราะห์ประสิทธิภาพของชุดฝึกทักษะจากค่าเฉลี่ยและค่าประสิทธิภาพ E_1/E_2 (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2556) โดยหาค่าร้อยละของคะแนนในการทดสอบระหว่างเรียน เพื่อหาประสิทธิภาพของกระบวนการตามเกณฑ์ E_1 (80 ตัวแรก) วิเคราะห์คะแนนจากแบบทดสอบวัดทักษะ

การอ่านหลังเรียน เพื่อหาประสิทธิภาพของผลลัพธ์ตามเกณฑ์ E_2 (80 ตัวหลัง) วิเคราะห์ประสิทธิภาพของชุดฝึกทักษะการเขียนขยายความ เปรียบเทียบตามเกณฑ์ 80/80 (E_1/E_2) ตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80

5.3 วิเคราะห์ผลการพัฒนาทักษะการเขียนขยายความจากคะแนนของนิสิต ในการทำแบบทดสอบวัดทักษะการเขียนขยายความก่อนและหลังเรียน ผู้ผ่านเกณฑ์การทดสอบต้องได้คะแนนในระดับดีขึ้นไป คือ ตั้งแต่ 13 คะแนน จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน โดยผู้วิจัยวิเคราะห์คะแนนและหาค่าร้อยละ นำเสนอตาราง และพรรณนาวิเคราะห์ประกอบ

5.4 วิเคราะห์ความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อชุดฝึกทักษะ โดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำเสนอตารางผลการวิเคราะห์ และพรรณนาวิเคราะห์ประกอบ

ผลการวิจัย

1. ผลการสร้างชุดฝึกทักษะการเขียนขยายความโดยใช้อินโฟกราฟิกจากมุขปาฐะเกี่ยวกับวัดสิงห์ ตำบลบางคูเวียง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ได้ชุดฝึกทั้งหมด 3 ชุด แต่ละชุดประกอบด้วย คู่มือการใช้งาน แผนการจัดการเรียนรู้ ภาพอินโฟกราฟิกที่สร้างจากข้อมูลมุขปาฐะเกี่ยวกับวัดสิงห์ เพื่อใช้ในการฝึกเขียนขยายความ เอกสารความรู้ ใบกิจกรรม แบบทดสอบระหว่างเรียน และเกณฑ์การประเมินผล แบบทดสอบมีคะแนนเต็มชุดละ 20 คะแนน ผู้ผ่านเกณฑ์คือ ได้คะแนนตั้งแต่ 10 คะแนนขึ้นไป นิสิตทุกคนต้องทำแบบวัดทักษะการเขียนขยายความก่อนและหลังเรียนเป็นรายบุคคล ผู้ผ่านเกณฑ์การทดสอบต้องได้คะแนนในระดับดีขึ้นไป

ภาพที่ 2 อินโฟกราฟิกที่สร้างจากข้อมูลมุขปาฐะเกี่ยวกับวัดสิงห์

2. ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของชุดฝึกทักษะการเขียนขยายความโดยใช้อินโฟกราฟิกจากมุขปาฐะเกี่ยวกับวัดสิงห์ ตำบลบางคูเวียง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรีมีค่าประสิทธิภาพโดยเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ดังตารางที่ 1

ตาราง 1 ประสิทธิภาพของชุดฝึกทักษะการเขียนขยายความโดยใช้อินโฟกราฟิกจากมุขปาฐะเกี่ยวกับวัดสิงห์ ตำบลบางคูเวียง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

คะแนน	**คะแนนระหว่างเรียน (E_1)**				**คะแนนทดสอบหลังเรียน**
	ชุดที่ 1	**ชุดที่ 2**	**ชุดที่ 3**	**คะแนนรวม**	**(E_2)**
	(20)	**(20)**	**(20)**	**(60)**	**(20)**
คะแนนรวม	513	522	538	1,573	480
ร้อยละ	80.15	81.56	84.06	81.92	85.36
	E_1/E_2 ตั้งเกณฑ์ไว้ที่ 80/80				E_1/E_2= 81.92/85.36

จากตารางที่ 1 ค่าประสิทธิภาพของกระบวนการจากการทำแบบทดสอบระหว่างเรียนที่อยู่ท้ายชุดฝึกแต่ละชุด มีค่าประสิทธิภาพโดยภาพรวม คือ ร้อยละ 81.92 และค่าประสิทธิภาพของผลลัพธ์จากคะแนนของนิสิตในการทำแบบวัดทักษะการเขียนขยายความหลังการใช้ชุดฝึกคือ ร้อยละ 85.36 แสดงว่าชุดฝึกทั้ง 3 ชุด ผ่านเกณฑ์ประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

3. คะแนนทักษะการเขียนขยายความก่อนและหลังการใช้ชุดฝึกพบว่า นิสิตมีค่าเฉลี่ยคะแนนหลังเรียนโดยใช้ชุดฝึกทักษะสูงกว่าก่อนเรียน โดยมีค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนเรียนเท่ากับ 11.81 ส่วนค่าเฉลี่ยคะแนนหลังเรียนเท่ากับ 15.00 และเมื่อพิจารณาคะแนนการทดสอบหลังเรียนมาแปลผลตามเกณฑ์ระดับคุณภาพที่กำหนดไว้ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ภาพรวมคะแนนการเขียนขยายความก่อนและหลังการใช้ชุดฝึก

ระดับคะแนน	คะแนนก่อนการใช้ชุดฝึก		คะแนนหลังการใช้ชุดฝึก	
	จำนวนคน	ร้อยละ	จำนวนคน	ร้อยละ
ดีมาก	0	.00	7	21.88
ดี	8	25.00	21	65.62
ปานกลาง	21	65.62	4	12.50
พอใช้	3	9.38	0	.00
ควรปรับปรุง	0	.00	0	.00

จากตาราง 2 นิสิตมีคะแนนหลังเรียนโดยใช้ชุดฝึกดีกว่าก่อนเรียน พิจารณาจากคะแนนตามเกณฑ์ระดับคุณภาพพบว่า มีนิสิตผ่านเกณฑ์เพิ่มขึ้น 20 คน โดยมีนิสิตผ่านเกณฑ์ทั้งหมด 28 คน (ร้อยละ 87.50) สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ร้อยละ 80.00 แบ่งเป็นระดับดี 21 คน (ร้อยละ 65.62) เพิ่มขึ้นจากก่อนเรียน 13 คน ดีมาก 7 คน (ร้อยละ 21.88) เป็นระดับคะแนนที่นิสิตทำได้เพิ่มขึ้นเนื่องจากก่อนเรียนไม่มีผู้ได้คะแนนระดับดีมาก และมีนิสิตไม่ผ่านเกณฑ์ 4 คน (ร้อยละ 12.50) หลังใช้ชุดฝึกไม่พบผู้ที่มีคะแนนระดับพอใช้ มีคะแนนระดับปานกลางลดลงคือ ก่อนเรียนมีคะแนนระดับปานกลาง 21 คน ลดลงเป็น 4 คน

4. ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อชุดฝึกทักษะการเขียนขยายความโดยใช้อินโฟกราฟิกจากมุขปาฐะเกี่ยวกับวัดสิงห์ ตำบลบางคูเวียง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

ตารางที่ 3 ภาพรวมค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการใช้ชุดฝึก

ด้านที่	รายการประเมิน	μ	σ	ระดับ
1	เนื้อหา	4.04	.63	มาก
2	รูปแบบการนำเสนอ	3.96	.73	มาก
3	การนำอินโฟกราฟิกมาใช้ในการเขียนขยายความ	3.91	.86	มาก
4	การวัดและประเมินผล	4.00	.67	มาก
	ภาพรวม	**3.98**	**.72**	**มาก**

จากตารางที่ 3 โดยภาพรวมนิสิตมีความพึงพอใจต่อชุดฝึกอยู่ในระดับมาก (μ = 3.98) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจสูงที่สุดคือ เนื้อหา (μ = 4.04) รองลงมาคือ การวัดและประเมินผล (μ = 4.00) รูปแบบการนำเสนอ (μ = 3.96) และการนำอินโฟกราฟิกมาใช้ในการเขียนขยายความ (μ = 3.91)

อภิปรายผล

1. ชุดฝึกทักษะการเขียนขยายความโดยใช้อินโฟกราฟิกจากมุขปาฐะเกี่ยวกับวัดสิงห์ ตำบลบางคูเวียง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพผ่านเกณฑ์คุณภาพที่กำหนด โดยมีค่าประสิทธิภาพ 81.92/85.36 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด สอดคล้องกับผลการวิจัยของพนมวรรณ ผลสาลี่ (2561) วรรณาภรณ์ พระเมเด ไพศาล วรคำ และอาทิตย์ อาจหาญ (2562) และอัญชริกา จันจุฬา สกล สมจิตต์ และสุภาพร จันทรคีรี (2563) เพราะปัจจัยดังต่อไปนี้

1) การสร้างชุดฝึกอย่างมีขั้นตอนเป็นระบบ ผ่านการทดลองตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ และผ่านการทดลองใช้กับนิสิต ตามแนวคิดของชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2537, 2556) และสร้างตามลักษณะของชุดฝึกที่ดี ตามแนวคิดของจริยาภรณ์ รุจิโมระ (2548: 148) อัมพา ปัญญาคำ (2550: 19–20) และสุคนธ์ สินธพานนท์ (2561, 148-149) โดยปรับคำชี้แจง คำสั่ง และการใช้ภาษาให้กระชับ เข้าใจง่าย ชัดเจน แบ่งการฝึกทักษะเป็นชุดฝึกย่อย มีสื่อหลายรูปแบบ นำสิ่งที่ได้เรียนรู้จากบทเรียนมาประยุกต์ใช้ในการตอบในชุดฝึก วัดและประเมินผลทั้งความรู้และความคิด และมีเกณฑ์การให้คะแนนแบบทดสอบแบบเรียงความที่สอดคล้องกับแนวคิดของเยาวดี รางชัยกุล วิบูลย์ศรี (2556:234-249) ที่พิจารณาจากเนื้อหาสาระของคำตอบ ส่วนนำ ส่วนเนื้อเรื่อง และส่วนสรุป การลำดับความคิด ภาษาในการสื่อสาร ความถูกต้องและความเหมาะสมของเหตุผล ความสมบูรณ์และสอดคล้องของคำตอบ และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และเกณฑ์การประเมินผลใช้เกณฑ์การให้คะแนนแบบ Rubrics Scores ปรับตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญและที่ปรึกษา

ชุดฝึกที่มีค่าประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) มากที่สุดคือ ชุดที่ 3 การเขียนขยายความจากอินโฟกราฟิก มีประสิทธิภาพร้อยละ 92.14 เพราะนิสิตได้มีประสบการณ์ฝึกการเขียนขยายความ

ตามลำดับขั้น ตั้งแต่หลักการเขียนขยายความ ฝึกการกำหนดหัวข้อเนื้อหาในโครงเรื่อง ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญ ดังที่ ถวัลย์ มาศจรัส ณิชนันท์ ประสงค์ และ วิไล มาศจรัส (2546: 41) กล่าวว่า โครงเรื่องเปรียบเสมือนเป็นเข็มทิศและแผนที่ของนักเดินเรือ หรือนักเดินทางที่จะนำไปสู่เป้าหมายปลายทางอย่างแม่นยำ และได้ศึกษาเรื่องการใช้ภาษาไทยที่ถูกต้องเหมาะสม ทำให้นิสิตสามารถเขียนขยายความจากอินโฟกราฟิกได้ดี ส่วนประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E2) สอดคล้องตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ว่า E2= 80 โดยมีค่า E2 = 85.71 แสดงว่า ชุดฝึกนี้ทำให้นิสิตมีคะแนนในการสอบวัดทักษะการเขียนขยายความหลังเรียนเมื่อศึกษาโดยใช้ชุดฝึกครบทุกชุดผ่านเกณฑ์ที่กำหนด

2) อินโฟกราฟิกที่สร้างขึ้นมีความเหมาะสมในการพัฒนาทักษะการเขียนขยายความ ช่วยให้นิสิตมีการพัฒนาทักษะการเขียนขยายความได้ดีขึ้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พัชรา วาณิชวศิน (2558) พนมวรรณ ผลสาลี่ (2561) ของ Alqudah, Bidin และ Hussin (2019) และ Samra (2021) ที่ว่า อินโฟกราฟิกเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ พัฒนาให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น สร้างความน่าสนใจ ความเข้าใจ และการจดจำ มีผลเชิงบวกต่อการรับรู้ของนักเรียน เพราะผู้วิจัยสร้างอินโฟกราฟิกมุขปาฐะเกี่ยวกับวัดสิงห์ โดยพิจารณาข้อมูลให้ถูกต้อง เข้าใจง่าย มีแหล่งอ้างอิง ออกแบบให้น่าอ่าน น่าสนใจ ตามแนวคิดของ Thai Bussiness Search (2563), Rock Content Writer (2020), Turner (2021), สถาบันนวัตกรรมและธรรมาภิบาลข้อมูล (2564) และ Ideogram (2564)

2. คะแนนทักษะการเขียนขยายความของนิสิตหลังการใช้ชุดฝึกสูงกว่าก่อนเรียน นิสิตมีคะแนนเฉลี่ยหลังการใช้ชุดฝึกหลังเรียนเท่ากับ 15.00 คะแนน ดีกว่าก่อนเรียนซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 11.81 คะแนน มีผู้ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดคือระดับดีหลังเรียน จำนวน 28 คน (ร้อยละ 87.50) เพิ่มขึ้นจากก่อนเรียน 20 คน แสดงว่าชุดฝึกนี้มีประสิทธิภาพ สามารถนำไปใช้ในการฝึกการเขียนขยายความให้นิสิตได้ สอดคล้องกับผลวิจัยของวิไลลักษณ์ แก้วกระจ่าง (2557) พนมวรรณ ผลสาลี่ (2561) อัญชริกา จันจุฬา สกล สมจิตต์ และสุภาพร จันทรคีรี (2563) Alqudah, Bidin และ Hussin (2019) และ Samra (2021) สาเหตุที่ทำให้คะแนนทักษะการเขียนขยายความของนิสิตหลังการใช้ชุดฝึกสูงกว่าก่อนเรียน เป็นเพราะผู้วิจัยนำทฤษฎีการเรียนรู้ของนักจิตวิทยา และหลักการสอนของนักการศึกษามาเป็นแนวทางในการสร้างชุดฝึกทักษะ ดังนี้

1) นิสิตปฏิบัติจริงด้วยตนเองและเรียนรู้จากการฝึกฝนซ้ำ สอดคล้องกับกฎแห่งการฝึกหัด (Law ofExcercise) ตามทฤษฎีการเชื่อมโยงของ Thorndike (Hergen hahn & Olson, 1993: 56-57 อ้างถึงใน ทิศนา แขมมณี, 2556: 51; จิราภรณ์ ตั้งกิตติภาภรณ์, 2557: 112-113) และเรียนรู้จากการกระทำ (Enactive Stage) การใช้ประสาทสัมผัส ดูตัวอย่างและปฏิบัติตาม ตามทฤษฎีการการสอนของ Bruner (ทิศนา แขมมณี, 2556: 67; พาสนา จุลรัตน์, 2563: 117-118) และผลการวิจัยของสุนิษา เกาะอ้อม และอัญชลี ทองเอม (2562) ที่ว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ได้ลงมือปฏิบัติจริง จนส่งผลให้ผู้เรียนสามารถเขียนความเรียงได้

2) นิสิตนำความรู้จากที่ได้เรียนรู้มาก่อนมาประยุกต์ใช้ เกิดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการเรียนรู้ของ Bloom ที่ปรับปรุงใหม่ (Anderson & Krathwohl, 2001) ในขั้นความเข้าใจ (understanding) คือการที่นิสิตสามารถเขียนขยายความจากอินโฟกราฟิก โดยการยกตัวอย่าง สรุปความ การอ้างอิง การเปรียบเทียบ การอธิบาย และในขั้นความสามารถปรับใช้ (applying) ได้ใช้ความรู้จากชุดฝึกทุกชุดและความรู้จากแหล่งข้อมูลที่อยู่ในอินโฟกราฟิก มาฝึกปฏิบัติเขียนขยายความตามขั้นตอนหลักการเขียนขยายความที่ได้เรียนรู้จากชุดฝึก และมีการประยุกต์ข้อมูลความรู้จากอินโฟกราฟิกมาเขียนขยายความ โดยตั้งชื่อเรื่อง กำหนดหัวข้อการนำเสนอเอง ใช้ภาษาและความคิดของตนเอง

การเรียนรู้จากชุดฝึกจึงสอดคล้องกับหลักความสามารถในการระลึกถึงสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปแล้ว (Recall Phase) และการนำไปประยุกต์ใช้กับสิ่งที่เรียนรู้ (Generalization Phase) ตามทฤษฎีการเรียนรู้การวางเงื่อนไขของ Gagné (คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, 2558)

3. นิสิตมีความพึงพอใจต่อชุดฝึกทักษะการเขียนขยายความโดยใช้อินโฟกราฟิกจากมุขปาฐะเกี่ยวกับวัดสิงห์ ตำบลบางคูเวียง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรีในระดับมากทุกด้าน สอดคล้องกับผลการวิจัยของพัชรา วาณิชวศิน (2558) นิษา เกาะอ้อม และอัญชลี ทองเอม (2562) และพิชญ์นันท์ รักษาวงศ์ (2562) โดยด้านที่นิสิตมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจสูงที่สุดคือ เนื้อหา (μ = 4.04) รองลงมาคือ การวัดและประเมินผล (μ = 4.00) รูปแบบการนำเสนอ (μ = 3.96) และการนำอินโฟกราฟิกมาใช้ในการเขียนขยายความ (μ = 3.91) ทั้งนี้เพราะสาเหตุดังต่อไปนี้

1) นิสิตพึงพอใจด้านเนื้อหาเนื่องจากชุดฝึกและอินโฟกราฟิกในชุดฝึกมีเนื้อหาเข้าใจง่ายและชัดเจน ดังจากผลการวิจัยว่า ประเด็นที่นิสิตพึงพอใจเป็นอันดับแรกคือ เนื้อหามีความสมบูรณ์ชัดเจน และเนื้อหากระชับได้ใจความ (μ = 4.11) รองลงมาคือ เนื้อหาให้ความรู้ที่น่าเชื่อถือ (μ = 4.07) และการจัดลำดับเนื้อหาเหมาะสม (μ = 4.04) นิสิตมีความพึงพอใจด้านเนื้อหาทุกประเด็นอยู่ในระดับมาก เพราะอินโฟกราฟิกช่วยให้นิสิตได้ทราบข้อมูลตามประเด็นสำคัญกระจ่างชัด กำหนดภาพและหัวข้อสอดคล้องกัน บอกแหล่งที่มาของข้อมูล ประเด็นสำคัญคือ อินโฟกราฟิกทำให้นิสิตได้เห็นทั้งภาพ เนื้อหา และมีหัวข้อเนื้อหาที่ชัดเจน ทำให้สะดวกในการเขียนขยายความตามโครงเรื่องที่นิสิตได้กำหนดไว้ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Huang, Martin, Yeh, Chin, Murray, Sanderson และ Mohindra (2018) และ Alqudah, Bidin และ Hussin (2019) ที่พบว่า อินโฟกราฟิกช่วยให้ตระหนักและรับรู้ข้อมูลได้ดี ทั้งยังสอดคล้องกับหลักการสร้างอินโฟกราฟิกของ Thai Bussiness Search (2563) และ Turner (2021) ว่า อินโฟกราฟิกควรนำเสนอข้อมูลในรูปแบบที่ง่ายไม่ซับซ้อน ออกแบบให้เข้าใจง่าย น่าสนใจ มีความถูกต้อง สรุปประเด็นเป็นหัวข้อให้เข้าใจง่าย

2) อินโฟกราฟิกดึงดูดใจและสบายตา สาเหตุที่นิสิตมีความพึงพอใจต่อชุดฝึกที่ใช้อินโฟกราฟิก อาจเป็นเพราะผู้วิจัยกำหนดให้มีรูปภาพที่เป็นภาพวาดโบราณสถานที่สำคัญของวัดสิงห์ กำหนดภาพให้สอดคล้องกับเนื้อหาแต่ละประเด็น และใช้สีฟ้าซึ่งเป็นโทนสีที่สบายตา อธิบายข้อมูล

โดยใช้ภาพในการสื่อสาร ย่อยข้อมูลให้เข้าใจง่าย รูปแบบสวยงาม สามารถใช้งานได้จริง เปิดดูในโทรศัพท์สมาร์ตโฟนแล้วภาพไม่เล็กหรือใหญ่เกินไป และตรงกับหลักการใช้โทนสีตามแนวคิดของ Rock Content Writer (2020); Turner (2021) สถาบันนวัตกรรมและธรรมาภิบาลข้อมูล (2564) และ Ideogram (2564) ที่ว่า ควรใช้สีที่ดึงดูดความสนใจ เลือกสีที่เหมาะสม ควรใช้สีไม่เกิน 3-4 สีที่ทำงานร่วมกันได้ดี การจับคู่สี ความหมายของสี สีที่ใช้เหมาะสมกับเนื้อหาและกลุ่มเป้าหมายในการสื่อสาร หากสร้างอินโฟกราฟิกที่เล่าเรื่องราว ให้เลือกสีที่สดใสและอ่อนเยาว์ สำหรับเป้าหมายในวัยทำงานหรือผู้ใหญ่ให้เลือกสีแบบดั้งเดิมและโทนสีที่อ่อนลง

การใช้อินโฟกราฟิกจึงเป็นสื่อที่ดี ช่วยพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Idyawati, Wardiah และ Fitriani (2021) ที่พบว่า การใช้สื่อรูปภาพต่อเนื่องกันสามารถพัฒนาทักษะการเขียนขยายความของนักเรียนได้ และตรงกับที่สถาบันนวัตกรรมและธรรมาภิบาลข้อมูล (2564) กล่าวว่า อินโฟกราฟิกเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้สามารถสื่อสาร นำเสนอข้อมูลที่มีความซับซ้อนและยากต่อการทำความเข้าใจ ให้ผู้ฟังหรือผู้รับสารเกิดความสนใจในข้อมูล ด้วยการใช้องค์ประกอบ เช่น รูปภาพที่สวยงาม สีสันที่น่าดึงดูด และการออกแบบที่ง่ายต่อการทำความเข้าใจ รวมไปถึงเพื่อให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจข้อมูลทั้งหมดในระยะเวลารวดเร็ว

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า ชุดฝึกทักษะการเขียนขยายความโดยใช้อินโฟกราฟิกจากมุขปาฐะเกี่ยวกับวัดสิงห์ ตำบลบางคูเวียง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรีที่สร้างขึ้นสามารถทำให้นิสิตพัฒนาทักษะการเขียนขยายความภาษาไทยได้ โดยมีประสิทธิภาพและผลการใช้ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด ฉะนั้นสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ควรกำหนดนโยบายในการพัฒนาสื่อการสอน ตำรา กิจกรรมการฝึกทักษะการเขียนขยายความ การใช้อินโฟกราฟิกในการจัดการเรียนการสอน หรือวิธีการอื่น ๆ ที่จะพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง โดยพิจารณาให้เหมาะสมตามสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลง

1.2 ชุดฝึกทักษะนี้ควรนำไปใช้ฝึกการเขียนขยายความให้นิสิตระดับปริญญาตรีโดยเน้นย้ำเรื่องหลักการเขียนขยายความมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการประยุกต์ใช้อินโฟกราฟิกในการเขียนประเภทอื่น ๆ

2.2 ควรศึกษาวิธีการพัฒนาทักษะการเขียนขยายความจากสื่อรูปแบบอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2537). *การผลิตแผนการสอนระดับประถมศึกษา.* **ใน เอกสารการสอนชุดวิชาสื่อการสอนชุดวิชาระดับประถมศึกษา หน่วยที่ 8-15.** นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

_____ . (2556). *การทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดการสอน.* **วารสารศิลปากรศึกษาศาสตร์วิจัย**, 5(1), 7-19.

จริยาภรณ์ รุจิโมระ. (2548). **การพัฒนาทักษะการอานออกเสียงภาษาอังกฤษโดยใช้ชุดฝึกทักษะการอ่านออกเสียงของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยเทคโนโลยีโปลีเทคนิคล้านนาเชียงใหม่**. ปริญญานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

จิราภรณ์ ตั้งกิตติภาภรณ์. (2557). **จิตวิทยาทั่วไป.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชีวิน สุนสะธรรม. (2558). **ข้อสอบเด็กไทย..ปัญหาใหญ่ที่ต้องมอง.** ค้นเมื่อ 5 มิถุนายน 2563, จาก https://www. Bangkok biznews.com/blog/ detail/636450

ถวัลย์ มาศจรัส, ณิชนันท์ ประสงค์ และ วิไล มาศจรัส. (2546). **นวัตกรรมการศึกษาชุด การเขียนรายงานผลงานทางวิชาการ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ธารอักษร.

ทิศนา แขมมณี. (2556). **ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ.** พิมพ์ครั้งที่ 17. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พนมวรรณ พรมสาลี่. (2561). **การพัฒนาสื่ออินโฟกราฟิกตามทฤษฎีการถ่ายโยงความรู้ เรื่อง การออมเพื่ออนาคต สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.** นครนายก: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

พัชรา วาณิชวศิน. (2558). *ศักยภาพของอินโฟกราฟิก (Infographic) ในการเพิ่มคุณภาพการเรียนรู้.* **วารสารปัญญาภิวัฒน์.** 7 (สิงหาคม 2558): 227-240.

พาสนา จุลรัตน์. (2563). **จิตวิทยาการรู้คิด.** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เยาวดี รางชัยกุล วิบูลย์ศรี. (2556). **การวัดผลและการสร้างแบบสอบผลสัมฤทธิ์.** พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ราชภัฏกำแพงเพชร, มหาวิทยาลัย วิทยาการจัดการ. (2558). **ทฤษฎีการเรียนรู้.** ค้นเมื่อ 3 มิถุนายน 2564, จาก https://fms.kpru.ac.th/pr-all/pr-km/pr-km-2558/1240/

วรรณาภรณ์ พระเมเด, ไพศาล วรคำ และ อาทิตย์ อาจหาญ. (2562). *การพัฒนาชุดฝึกทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทย เพื่อแก้ปัญหาการอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5.* **วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.** 13(3): 85-93.

วิชัย กอสงวนมิตร. (2554*). ปัญหาการตอบข้อสอบอัตนัยของนักศึกษา.* **วารสารพัฒนาการเรียนการสอนมหาวิทยาลัยรังสิต.** *5* (1): 77-85.

วิไลลักษณ์ แก้วกระจ่าง. (2557). **การเพิ่มทักษะการเขียนด้วยชุดแบบฝึกโครงเรื่อง.** สุพรรณบุรี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. (2563). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545.** ค้นเมื่อ 3 มิถุนายน 2564, จาก https://www.moe.go.th

สถาบันนวัตกรรมและธรรมาภิบาลข้อมูล. (2564). **สรุปชัด! Infographic คืออะไร มีกี่รูปแบบ และหลักการออกแบบที่ดี.** ค้นเมื่อ 3 มิถุนายน 2564, https://digi.data.go.th/blog/what-is-infographic/

สุคนธ์ สินธพานนท์. (2561). **นวัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21.** กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด 9119 เทคนิคพริ้นติ้ง.

สุนิษา เกาะอ้อม และ อัญชลี ทองเอม. (2562). **การพัฒนาความสามารถการเขียนความเรียงภาษา ไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปี ที่ 2 โดยใช้แผนผังความคิด.** กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.

อัญชริกา จันจุฬา, สกล สมจิตต์ และ สุภาพร จันทรคีรี. (2563). **การพัฒนาสื่ออินโฟกราฟิก เพื่อสร้างการรับรู้และจดจำสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย จังหวัดยะลา.** ยะลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.

อัมพา ปัญญาคำ.(2550). **การสร้างแบบฝึกทักษะการคูณ โดยใช้การวิเคราะห์งาน สำหรับนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่ฮ่องสอน.** มหาวิทยาลัยเชียงใหม่:เชียงใหม่. DOI:https://doi.nrct.go.th/ListDoi/listDetail?Resolve_DOI=10.14457/CMU.the.2007.353

อาภาภรณ์ ดิษฐเล็ก. (2564). **วรรณกรรมมุขปาฐะเกี่ยวกับวัดสิงห์ ตำบลบางคูเวียง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี**. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์.

Ideogram. (2564). **สรุปชัด! Infographic คืออะไร มีกี่รูปแบบ และหลักการออกแบบที่ดี.** ค้นเมื่อ 3 มิถุนายน2564, https://www.ideogram-design.com/10-tricks-infographic-design/

ThaiBussinessSearch. (2563). **INFOGRAPHIC (อินโฟกราฟิกส์) คืออะไร? มีหลักการออกแบบอย่างไร?.** ค้นเมื่อ 5 มิถุนายน 2563, จาก https://www. thai businesss earch. com/ marketing/infographic/

Alqudah, Derar; Bidin, Azman Bin; Hussin, Mohd Azizul Hakim Bin Md. (2019). *The Impact of Educational Infographic on Students' Interaction and Perception in Jordanian Higher Education: Experimental Study.* **International Journal of Instruction.** 12(4): 669-688.

Anderson, L. W., & Krathwohl, D. R. (2001). **A taxonomy for learning, teaching, and assessing: A revision of Bloom's taxonomy of educational objectives.** Addison Wesley Longman.

Huang, Simon; Martin, Lynsey J; Yeh, Calvin H.; Chin, Alvin; Murray, Heather; Sanderson, William B. & Mohindra, Rohit. (**2018**). **The effect of an infographic promotion on research dissemination and readership: A randomized controlled trial.** 206 https:// www.

cambridge.org/core/journals/canadian-journal-of-emergency-medicine/article/effect-of-an-infographic-promotion-on-research-dissemination-and-readership-a-randomized-controlled-trial/ 5261B7D7EA 6895D279E14 D90 D3831CF0

Idyawati, Novi; Wardiah, Dessy & Fitriani, Yessy. (2021). *Skill Improvement of Explanation Text Writing By Using Series Image Media in Class XI IPA 2 Students of SMA Negeri 7 OKU.* **Journal Pendidikan Tambusai.** 5(2): 5201-5210.

Rock Content Writer. (2020). **Learn how to make an infographic to delight and retain your audience.** Retrieved December 7, 2022, from https://rockcontent.com/ blog/how-to-make-an-infographic/

Samra, Emad M. (2021). **The Effect of Introducing Infographic Pattern on Developing Cognitive Understanding by Using AI Technology for University Students during the COVID-19 Pandemic.** DOI: 10.1155/2021/7197224

Turner, Denise. (2021). **10 tips for a great infographic.** Retrieved December 7, 2022, from https://www.ebsco.com/blogs/novelist/10-tips-great-infographic

Walters, Christy. (2022). **The Benefits of Infographics for Education.** Retrieved December 7, 2022, from https://www.copypress.com/kb/infographics/the-benefits-of-infographics-for-education/

การปฏิบัติตามแนวทาง 7 อุปนิสัยสีเขียวของผู้บริโภคในจังหวัดนนทบุรี

Following the 7 Green Habits Guidelines of Consumers in Nontaburi Province.

กรัณย์พัฒน์ อิ่มประเสริฐ
คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์
โทร 02-432-6101 ต่อ 1401, อีเมล์: Kaimpr@rpu.ac.th
Karanpat Imprasert
Faculty of Business Administration, Rajaphruk University

รับเข้า : 13 สิงหาคม 2567 **แก้ไข :** 27 สิงหาคม 2567 **ตอบรับ :** 28 สิงหาคม 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ลักษณะประชากรศาสตร์ 2) การปฏิบัติตามแนวทาง 7 อุปนิสัยสีเขียว และ 3) เปรียบเทียบลักษณะประชากรศาสตร์กับการปฏิบัติตามแนวทาง 7 อุปนิสัยสีเขียวของผู้บริโภคในจังหวัดนนทบุรี การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ประชากรคือผู้บริโภคในจังหวัดนนทบุรี กำหนดกลุ่มตัวอย่างตามหลักของ Yamane ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test, ค่าความแปรปรวนทางเดียว และทดสอบรายคู่ ด้วยวิธีของ Scheffé

ผลการวิจัย พบว่า 1) กลุ่มตัวอย่าง เป็นเพศหญิง อายุ 21-30 ปี ระดับการศึกษาปริญญาตรี อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001-20,000 บาท และสถานภาพโสด 2) การปฏิบัติตามแนวทาง 7 อุปนิสัยสีเขียวของผู้บริโภค ด้านคิดใหม่และด้านใช้ซ้ำ อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านลดใช้ด้านใช้ซ้ำ ด้านนำมาผลิตใหม่ ด้านปฏิเสธ ด้านซ่อมแซม และด้านตอบแทน อยู่ในระดับมาก 3) เปรียบเทียบลักษณะประชากรศาสตร์กับการปฏิบัติตามแนวทาง 7 อุปนิสัยสีเขียวของผู้บริโภคในจังหวัดนนทบุรี จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และสถานภาพสมรส มีความแตกต่าง อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

คำสำคัญ: อุปนิสัยสีเขียว สิ่งแวดล้อม การพัฒนาที่ยั่งยืน

ABSTRACT

The Objective of this research was to study 1) demographic characteristics, 2) compliance with the 7 green habits guidelines, and 3) compare demographic characteristics with compliance with the 7 green habits guidelines of consumers in Nontaburi Province. This research is quantitative research. The population is consumers in Nonthaburi Province. The sample size was determined according to Yamane's principles, resulting in a sample size of 400 people. The tool used to collect the data was questionnaires. Statistics used in data analysis used frequency, percentage, mean and standard deviation t-test, One-way ANOVA and tested in pairs using Scheffé's method.

The results of the research revealed that 1) the sample group were female, aged 21-30 year, with a bachelor'degree level of education, occupation: private company employee, averlage monthly income 10,001-20,000 baht and single marital status 2) following the 7 green habits of consemers guidelines rethink and reuse at the highest level reduce, recycle, reject, repair, and return at the high level 3) compare demographic characteristics with following the 7 green habits guidelines of consumers in Nontaburi province, classified by gender, age, education level, occupation, average monthly income, and marital status, there is a difference significant at the level .05

Keywords: Green Habits, Environment, Sustainable Development

บทนำ

สังคมโลกมีการพูดถึงเรื่องการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) อย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปี ค.ศ.1992 จนถึงปี ค.ศ.2010 โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศที่พัฒนาแล้วในทวีปยุโรป เมื่อพัฒนาอย่างยั่งยืน ใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม แต่สิ่งแวดล้อมของโลกกลับแย่ลง จึงเป็นที่มาของคำว่า "เศรษฐกิจสีเขียว" (Green Economy) จึงกล่าวได้ว่า เศรษฐกิจสีเขียวเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญต่อการบรรลุเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน (สวทช., 2562) ในระบบเศรษฐกิจที่จะให้คนอยู่ร่วมกันในสังคมโดยคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมด้วย ซึ่งต้องเกี่ยวข้องกับการผลิตและการบริโภค ในมุมมองของผู้ผลิต จะต้องดำเนินไปบนฐานของการใช้ทรัพยากรและพลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ ทางด้านกิจกรรมทางการเกษตรก็เช่นกัน การแผ้วถางป่า การเผาในที่โล่ง เพื่อทำการเกษตรที่ตอบสนองทุนนิยม โดยขาดความตระหนัก ย่อมส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศและ

สิ่งแวดล้อม ในมุมมองของผู้บริโภค ต้องรู้จักเลือกใช้สินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม มีพฤติกรรมการบริโภคที่ยั่งยืน เช่น การทิ้งขยะให้ถูกต้อง(แยกขยะ) ใช้พลังงานน้ำ ไฟฟ้า น้ำมันอย่างประหยัดด้วยเช่นกัน แต่ทุกวันนี้ผู้บริโภคส่วนใหญ่คาดหวังว่าผู้ผลิตจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบ จึงเกิดพฤติกรรมการบริโภคแบบฟุ่มเฟือยและไม่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม เกิดเป็นนิสัยที่ทำลายสิ่งแวดล้อม ในประเทศไทยมีผู้บริโภค 70 ล้านคน แต่ผู้ผลิตมีเพียง 1 แสนกว่าราย เห็นได้ชัดว่าควรขับเคลื่อนที่ผู้บริโภคมากกว่า ตรงนี้เป็นจุดที่สำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจสีเขียว (สวทช., 2562)หากต้องการขับเคลื่อนโลกให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ต้องเริ่มจากผู้บริโภคเป็นตัวกระตุ้น เนื่องจากคนไทยส่วนใหญ่ไม่ค่อยใส่ใจต่อปัญหาสังคม ปัญหาทรัพยากร และปัญหาสิ่งแวดล้อม ไม่เห็นถึงความสำคัญในเรื่องเหล่านี้ เพราะคิดว่าไม่ใช่เรื่องของตน ไม่มีเวลา เป็นเรื่องยุ่งยากที่ต้องแยกขยะ และต้องจ่ายเงินเพิ่มเพื่อซื้อสินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และไม่ได้คิดว่าถ้าหากร่วมกันใส่ใจในปัญหาดังกล่าว จะสามารถผลักดันให้ผู้ผลิตผลิตสินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมออกสู่ตลาดเพิ่มขึ้น (พิพัฒน์ ยอดพฤติการ , 2562)

จากการทบทวนวรรณกรรม สรุปได้ว่า ผู้บริโภคมีพฤติกรรมหรืออุปนิสัยสีเขียวบ้างในบางเรื่อง จึงต้องมีการรณรงค์ หรือการสนับสนุนส่งเสริมจากภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง การปฏิบัติตามแนวทาง 7 อุปนิสัยสีเขียวเป็นเรื่องสำคัญต่อเศรษฐกิจและสังคม ในยุคที่มีปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ สารพิษ และความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งผู้บริโภคมีบทบาทสำคัญในการสร้างการเปลี่ยนแปลงในด้านการพัฒนาเพื่อความยั่งยืน ดังนั้น การที่ศึกษาทำความเข้าใจและสนับสนุนการปฏิบัติตามแนวทาง 7 อุปนิสัยสีเขียวของผู้บริโภคในจังหวัดนนทบุรี จะเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมพฤติกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมในจังหวัดนนทบุรี สร้างสังคมที่ยั่งยืน อยู่ร่วมกับธรรมชาติอย่างสมดุล ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมุ่งมั่นที่จะศึกษาเรื่องการปฏิบัติตามแนวทาง 7 อุปนิสัยสีเขียวของผู้บริโภค ให้ผลการวิจัยมีประสิทธิภาพ สามารถสนับสนุนและกระตุ้นการเปลี่ยนแปลงทางสังคม นำไปเป็นแนวทางในการส่งเสริม ปรับปรุง แก้ไขพฤติกรรมการบริโภคของผู้บริโภคในจังหวัดนนทบุรีให้ปฏิบัติตามแนวทางอันจะเป็นพลังในการขับเคลื่อนประเทศให้เดินหน้าไปในทิศทางที่ยั่งยืนต่อไป

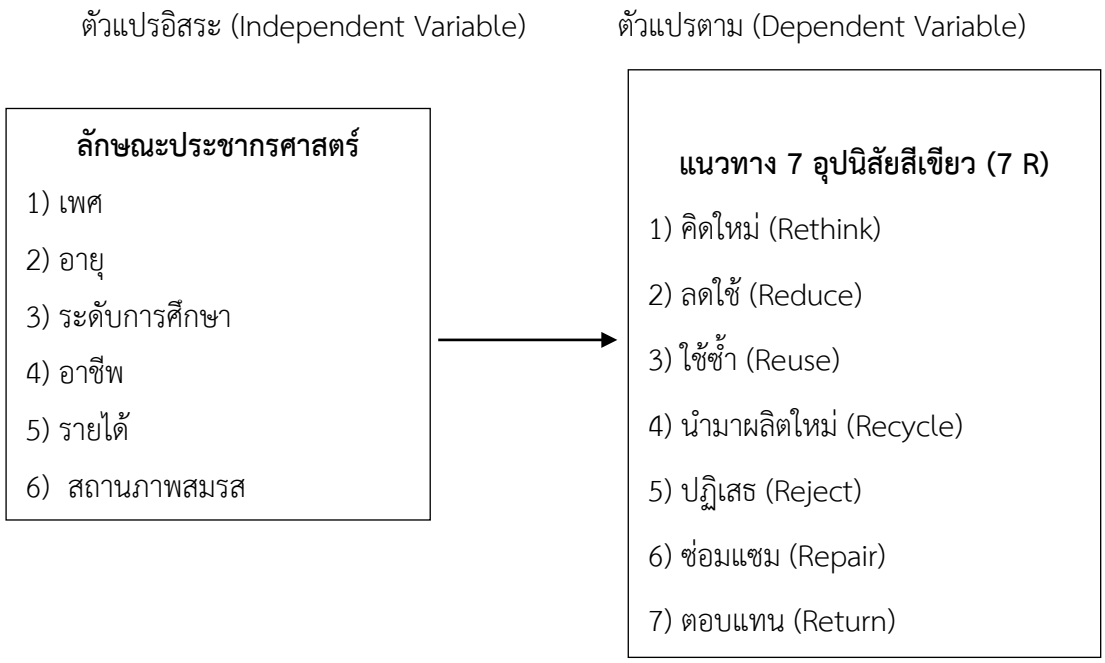
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะประชากรศาสตร์ของผู้บริโภคในจังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อศึกษาการปฏิบัติตามแนวทาง 7 อุปนิสัยสีเขียวของผู้บริโภคในจังหวัดนนทบุรี
3. เพื่อเปรียบเทียบลักษณะประชากรศาสตร์กับการปฏิบัติตามแนวทาง 7 อุปนิสัยสีเขียวของผู้บริโภคในจังหวัดนนทบุรี

สมมติฐานการวิจัย

ลักษณะประชากรศาสตร์ของผู้บริโภคในจังหวัดนนทบุรีที่แตกต่างกันมีการปฏิบัติตามแนวทาง 7 อุปนิสัยสีเขียวแตกต่างกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร (Population) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริโภคที่พักอาศัยและทำงานอยู่ในจังหวัดนนทบุรี จำนวน 1,295,961 คน (กรมการปกครอง 2566)

กลุ่มตัวอย่าง กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size Determination) ด้วยสูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, 1973) คำนวณตามสูตรได้ ดังนี้

สูตร $n = \frac{N}{1+N(e^2)}$

กำหนดให้ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ประชากร

e = ระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ .05

$$\frac{1,295,916}{1+N(e^2)}$$

= 399.88 คน

ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยจึงใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวนทั้งสิ้น 400 คน

วิธีการสุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้หลักความน่าจะเป็น (Probability Sampling) ด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Sampling) (กุณฑลี รื่นรมย์ 2553) โดยจำแนกประชากรดังกล่าวออกเป็นอำเภอในจังหวัดนนทบุรี ประกอบด้วย 6 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองนนทบุรี อำเภอบางกรวย อำเภอบางใหญ่ อำเภอบางบัวทอง อำเภอไทรน้อย และอำเภอปากเกร็ด

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

อำเภอ		ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
1.	เมืองนนทบุรี	361,127	111
2.	บางกรวย	149,652	46
3.	บางใหญ่	166,606	51
4.	บางบัวทอง	290,954	90
5.	ไทรน้อย	74,611	23
6.	ปากเกร็ด	252,966	79
รวมทั้งสิ้น		1,295,916	**400**

ที่มา: กรมการปกครอง (2566)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้ คือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อศึกษาวิจัยเรื่อง การปฏิบัติตามแนวทาง 7 อุปนิสัยสีเขียวของผู้บริโภคในจังหวัดนนทบุรี โดยแบบสอบถาม ได้แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ลักษณะประชากรศาสตร์ของผู้บริโภคในจังหวัดนนทบุรี ได้แก่ 1) เพศ 2) อายุ 3) ระดับการศึกษา 4) อาชีพ 5) รายได้ และ 6) สถานภาพสมรส เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check list) และเป็นคำถามแบบปลายปิด (Close Ended Questionnaires)

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติตามแนวทาง 7 อุปนิสัยสีเขียวของผู้บริโภคในจังหวัดนนทบุรี ประกอบด้วย 7 R ได้แก่ 1) คิดใหม่ (Rethink) 2) ลดใช้ (Reduce) 3) ใช้ซ้ำ (Reuse) 4) นำมาผลิตใหม่ (Recycle) 5) ปฏิเสธ (Reject) 6) ซ่อมแซม (Repair) และ 7) ตอบแทน (Return) เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check list) และเป็นคำถามแบบปลายปิด (Close Ended Questionnaires)

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เป็นคำถามแบบปลายเปิด (Open Ended Questionnaires)

ผู้วิจัยทำการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ให้คะแนนค่าความสอดคล้องของวัตถุประสงค์กับเนื้อหา (Index of Item Objective Congruence: IOC) ให้ได้ค่ามากกว่า 0.50 (กุณฑลี รื่นรมย์ 2553) งานวิจัยนี้ ได้ค่า IOC ระหว่าง 0.67 - 1.00 ซึ่งมากกว่าเกณฑ์ที่กำหนด และได้ปรับแก้ไขตามคำแนะนำเพื่อนำไปเพื่อทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น โดยนำแบบสอบถามที่ปรับแก้ไขตามคำแนะนำ ไป Try Out กับกลุ่มตัวอย่างที่ใกล้เคียง จำนวน 30 ชุด เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่า (Alpha Coeffcient: α) ของ Cornbach ให้ได้ค่ามากกว่า .70 (Cochran (1993) ในงานวิจัยนี้ได้ค่า α = .92 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด จากนั้นจึงนำไปเก็บข้อมูลไปยังกลุ่มตัวอย่างที่คำนวณไว้ในต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลและแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้อาศัยข้อมูลปฐมภูมิ และข้อมูลทุติยภูมิประกอบกัน โดยรวบรวมมาจาก 2 แหล่ง คือ

3.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ใช้วิธีการเก็บ ดังนี้

3.1.1 ใช้แบบสอบถาม ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือเรียบร้อยแล้ว

3.1.2 ก่อนลงพื้นที่จริงจะทำการอบรมชี้แจงผู้ช่วยวิจัยให้เข้าใจแบบสอบถาม

3.1.3 เก็บแบบสอบถามในจังหวัดนนทบุรี ใน 6 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองนนทบุรี อำเภอปากเกร็ด อำเภอบางกรวย อำเภอบางใหญ่ อำเภอบางบัวทอง และอำเภอไทรน้อย รวม 400 คน

3.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) ได้จากการรวบรวมจากเอกสารต่าง ๆ ได้แก่ เอกสารทางวิชาการ วิทยานิพนธ์ เอกสารงานวิจัย วารสาร สิ่งตีพิมพ์ เว็บไซต์และเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล (กุณฑลี รื่นรมย์ 2553) มีดังนี้

4.1 สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)

4.1.1 การวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และสถานภาพสมรส เป็นการวัดข้อมูลประเภทนามบัญญัติ (Nominal Scale) วิเคราะห์โดยหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

4.1.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติตามแนวทาง 7 อุปนิสัยสีเขียวของผู้บริโภคในจังหวัดนนทบุรี ประกอบด้วย 7 R ได้แก่ 1) คิดใหม่ (Rethink) 2) ลดใช้ (Reduce) 3) ใช้ซ้ำ (Reuse) 4) นำมาผลิตใหม่ (Recycle) 5) ปฏิเสธ (Reject) 6) ซ่อมแซม (Repair) และ 7) ตอบแทน (Return) เป็นการวัดข้อมูลประเภทอันตรภาคชั้น (Interval Scale) วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: SD)

การวิเคราะห์ค่าระดับการปฏิบัติตามแนวทาง 7 อุปนิสัยสีเขียว เป็นแบบสอบถามแบบปลายปิด (Close Ended Questionnaires) ของลิเคิร์ท (Likert's Scale) โดยแบ่งคะแนนออกเป็น 5 ระดับ คะแนนที่ต่ำที่สุดคือ 1 คะแนน และคะแนนที่สูงที่สุดคือ 5 คะแนน โดยใช้สูตรคำนวณความกว้างของอันตรภาคชั้น ดังนี้ (Likert, 1967)

$$\text{จากสูตรความกว้างของอันตรภาคชั้น} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด-คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

$$= \frac{5-1}{5}$$

$$= 0.80$$

การจัดระดับคะแนนเฉลี่ยความกว้างของอันตรภาคชั้น ที่คำนวณได้ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	ระดับการปฏิบัติ
4.21 – 5.00	มากที่สุด
3.41 – 4.20	มาก
2.61 – 3.40	ปานกลาง
1.81 – 2.60	น้อย
1.00 – 1.80	น้อยที่สุด

4.2 สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics)

วิเคราะห์ผลด้วยสถิติเชิงอนุมานเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม โดยตัวแปรอิสระ เป็นข้อมูลประเภทนามบัญญัติ (Nominal Scale) และตัวแปรตาม เป็นข้อมูลประเภทอันตรภาคชั้น (Interval Scale) โดยตัวแปรอิสระที่มี 2 กลุ่ม ได้แก่ เพศ ทำการทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติ t-test ส่วนตัวแปรอิสระที่มากกว่า 2 กลุ่ม ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และสถานภาพสมรส ทำการทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติ One-Way ANOVA ที่ระดับนัยสำคัญ .05

ผลการวิจัย

ผลวิจัยที่ตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่าง เป็นเพศ หญิง จำนวน 256 คน คิดเป็นร้อยละ 64.00 อายุ 21-30 ปี จำนวน 227 คน คิดเป็นร้อยละ 56.75 ระดับการศึกษา ปริญญาตรี จำนวน 196 คน คิดเป็นร้อยละ 49.00 อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน จำนวน 209 คน คิดเป็นร้อยละ 52.25 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001-20,000 บาท จำนวน 217 คน คิดเป็นร้อยละ 52.00 สถานภาพโสด จำนวน 321 คน คิดเป็นร้อยละ 80.20

ผลวิจัยที่ตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ระดับการปฏิบัติตามแนวทาง 7 อุปนิสัยสีเขียวของผู้บริโภคในจังหวัดนนทบุรี ใน 7 ด้าน(7R) ได้แก่ 1) คิดใหม่ (Rethink) 2) ลดใช้ (Reduce) 3) ใช้ซ้ำ (Reuse) 4) นำมาผลิตใหม่ (Recycle) 5) ปฏิเสธ (Reject) 6) ซ่อมแซม (Repair) และ 7) ตอบแทน (Return) ดังนี้

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการปฏิบัติตามแนวทาง 7 อุปนิสัยสีเขียวของผู้บริโภคในจังหวัดนนทบุรี ภาพรวม (7 R)

อุปนิสัยสีเขียว (7 R)	$\overline{X}$	SD	ระดับ	ลำดับ
1. ด้านคิดใหม่ (Rethink)	4.25	0.66	มากที่สุด	2
2. ด้านลดใช้ (Reduce)	4.08	0.74	มาก	4
3. ด้านใช้ซ้ำ (Reuse)	4.28	0.75	มากที่สุด	1
4. ด้านนำมาผลิตใหม่ (Recycle)	3.66	0.92	มาก	7
5. ด้านปฏิเสธ (Reject)	3.79	1.03	มาก	6
6. ด้านซ่อมแซม (Repair)	4.13	0.80	มาก	3
7. ด้านตอบแทน (Return)	3.87	0.87	มาก	5
ภาพรวม	**4.01**	**0.82**	**มาก**	-

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับการปฏิบัติตามแนวทาง 7 อุปนิสัยสีเขียวของผู้บริโภคในจังหวัดนนทบุรี ภาพรวม (7 R) อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ =4.01, SD=0.82) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ลำดับแรกอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านใช้ซ้ำ (Reuse) ($\overline{X}$ =4.28, SD=0.75) รองลงมา อยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านคิดใหม่ (Rethink) ($\overline{X}$ =4.25, SD=0.66) และ ลำดับสุดท้าย อยู่ในระดับมาก คือ ด้านนำมาผลิตใหม่ (Recycle) ($\overline{X}$ =3.66, SD=0.92) ตามลำดับ

ผลวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการปฏิบัติตามแนวทาง 7 อุปนิสัยสีเขียวของผู้บริโภคในจังหวัดนนทบุรี เป็นรายด้านและรายข้อ มีรายละเอียด ดังนี้

ด้านคิดใหม่ (Rethink) ภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ =4.25, SD=0.66) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ทุกข้ออยู่ในระดับมากที่สุด โดยลำดับแรก คือ มีความคิดที่จะใช้สินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม($\overline{X}$ =4.28, SD=0.77) รองลงมา คือ มีความคิดในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบริการ ($\overline{X}$ = 4.27, SD=0.61) และลำดับสุดท้าย คือ มีความคิดว่าจะช่วยรณรงค์ในเรื่องสิ่งแวดล้อม ($\overline{X}$ =4.22, SD=0.80) ตามลำดับ

ด้านลดใช้ (Reduce) ภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ =4.08, SD=0.74) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยลำดับแรก คือ ใช้ถุงผ้า ตะกร้า กระติกน้ำส่วนตัวเวลาไปซื้อสินค้า ($\overline{X}$ =

4.18, SD=0.91) รองลงมา คือ ประหยัดพลังงาน เช่น ไฟฟ้า ประปา และน้ำมันเชื้อเพลิง ($\overline{X}$=4.10, SD=1.02) และลำดับสุดท้าย คือ ลดการใช้บรรจุภัณฑ์ที่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม ($\overline{X}$=3.98, SD=0.82) ตามลำดับ

ด้านใช้ซ้ำ (Reuse) ภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$=4.28, SD=0.75) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ข้อ ลำดับแรก คือ เลือกใช้ผลิตภัณฑ์ชนิดเติมโดยนำสินค้ามาใส่บรรจุภัณฑ์เดิม ($\overline{X}$=4.41, SD=0.83) รองลงมา คือ ใช้กระดาษทั้ง 2 หน้า หรือทำกระดาษโน้ต เพื่อใช้ให้คุ้มค่า ($\overline{X}$=4.40, SD=0.77) และลำดับสุดท้าย อยู่ในระดับมาก คือ นำถุงพลาสติกเก่ามาใช้ซ้ำหลายครั้ง ($\overline{X}$=4.03, SD=1.05) ตามลำดับ

ด้านนำมาผลิตใหม่ (Recycle) ภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$=3.66, SD=0.92) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยลำดับแรก คือ คัดแยกกระดาษ กล่องนม ลังกระดาษ เพื่อนำไปผลิตใหม่ ($\overline{X}$=3.92, SD=1.12) รองลงมา คือ คืนขวดแก้วเพื่อให้ผู้ผลิตนำกลับไปหมุนเวียนผลิตใหม่ ($\overline{X}$=3.54, SD=1.01) และลำดับสุดท้าย คือ นำเศษเหล็กหรือวัสดุเหลือใช้มาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ ($\overline{X}$=3.52, SD=1.17) ตามลำดับ

ด้านปฏิเสธ (Reject) ภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$=3.79, SD=1.03) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยลำดับแรก คือ ปฏิเสธการใช้ถุงพลาสติกที่ทางร้านใส่ของให้เมื่อซื้อสินค้า
($\overline{X}$=3.94, SD=1.08) รองลงมา คือ ปฏิเสธการใช้วัสดุที่ย่อยสลายยาก ($\overline{X}$=3.73, SD=1.20) และ
ลำดับ
สุดท้าย คือ ปฏิเสธการใช้กล่องโฟมหรือขวดน้ำพลาสติก ($\overline{X}$=3.71, SD=1.05) ตามลำดับ

ด้านซ่อมแซม (Repair) ภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$=4.13, SD=0.80) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ลำดับแรก อยู่ในระดับมากที่สุด คือ ดูแลและบำรุงรักษาของใช้ เพื่อไม่ให้ชำรุดง่าย ($\overline{X}$=4.31, SD=0.91) รองลงมา อยู่ในระดับมาก คือ นำเสื้อผ้าหรือของใช้ที่ชำรุดมาซ่อมแซมแทนการซื้อใหม่ ($\overline{X}$=4.11, SD=0.85) และลำดับสุดท้าย อยู่ในระดับมาก คือ เมื่อเครื่องใช้ไฟฟ้าชำรุดท่านเลือกที่จะซ่อมแซม ($\overline{X}$=3.98, SD=1.08) ตามลำดับ

ด้านตอบแทน (Return) ภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$=3.87, SD=0.87) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยลำดับแรก คือ ปลูกต้นไม้เพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียวทั้งในบ้านและสาธารณะ ($\overline{X}$=4.09, SD=0.99) รองลงมา คือ บริจาคให้กับโครงการหรือกิจกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ($\overline{X}$=3.93, SD=1.03) และลำดับสุดท้าย คือ เข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวกับการรักษาสิ่งแวดล้อม ($\overline{X}$=3.61, SD=1.04) ตามลำดับ

ผลวิจัยที่ตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 การเปรียบเทียบการปฏิบัติตามแนวทาง 7 อุปนิสัยสีเขียวของผู้บริโภค จำแนกตามลักษณะประชากรศาสตร์ ภาพรวมเป็นรายด้าน มีความแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 และ นัยสำคัญทางสถิติ .01 ดังนี้

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบการปฏิบัติตามแนวทาง 7 อุปนิสัยสีเขียวของผู้บริโภค จำแนกตามลักษณะประชากรศาสตร์ ภาพรวม

อุปนิสัยสีเขียว (7 R)	ลักษณะประชากรศาสตร์					
	เพศ	อายุ	การศึกษา	อาชีพ	รายได้	สถานภาพ
1. ด้านคิดใหม่ (Rethink)	.43	**.00***	**.00***	**.06**	**.00***	**.38**
2. ด้านลดใช้ (Reduce)	.03*	.00*	.01*	.00*	.00*	.33
3. ด้านใช้ซ้ำ (Reuse)	.40	.02*	.41	.00*	.02*	.00*
4. ด้านนำมาผลิตใหม่ (Recycle)	.73	.16	.01*	.00*	.23	.03*
5. ด้านปฏิเสธ (Reject)	.42	.00*	.50	.00*	.13	.11
6. ด้านซ่อมแซม (Repair)	.02*	.25	.18	.67	.00*	.00*
7. ด้านการตอบแทน (Return)	.37	.01*	.03*	.01*	.16	.41

* นัยสำคัญทางสถิติ .05 ** นัยสำคัญทางสถิติ .01

จากตารางที่ 3 การเปรียบเทียบการปฏิบัติตามแนวทาง 7 อุปนิสัยสีเขียวของผู้บริโภค จำแนกตามลักษณะประชากรศาสตร์ ภาพรวมเป็นรายด้าน มีความแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 และ นัยสำคัญทางสถิติ .01 ดังนี้

จำแนกตามเพศ พบว่า เพศที่แตกต่างกันมีการปฏิบัติตามแนวทาง 7 อุปนิสัยสีเขียวแตกต่างกัน 2 ด้าน คือ ด้านลดใช้ (Reduce) และ ด้านซ่อมแซม (Repair)

จำแนกตามอายุ พบว่า อายุที่แตกต่างกันมีการปฏิบัติตามแนวทาง 7 อุปนิสัยสีเขียวแตกต่างกัน 5 ด้าน คือ ด้านคิดใหม่ (Rethink) ด้านลดใช้ (Reduce)ด้านใช้ซ้ำ (Reuse) ด้านปฏิเสธ (Reject) และ ด้านการตอบแทน (Return)

จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีการปฏิบัติตามแนวทาง 7 อุปนิสัยสีเขียวแตกต่างกัน 4 ด้าน คือ ด้านคิดใหม่ (Rethink) ด้านลดใช้ (Reduce) ด้านนำมาผลิตใหม่ (Recycle) และ ด้านการตอบแทน (Return)

จำแนกตามอาชีพ พบว่า อาชีพที่แตกต่างกันมีการปฏิบัติตามแนวทาง 7 อุปนิสัยสีเขียวแตกต่างกัน 5 ด้าน คือ ด้านลดใช้ (Reduce) ด้านใช้ซ้ำ (Reuse) ด้านนำมาผลิตใหม่ (Recycle) ด้านปฏิเสธ (Reject) และ ด้านการตอบแทน (Return)

จำแนกตามรายได้ พบว่า รายได้ที่แตกต่างกันมีการปฏิบัติตามแนวทาง 7 อุปนิสัยสีเขียวแตกต่างกัน 4 ด้าน คือ ด้านคิดใหม่ (Rethink) ด้านลดใช้ (Reduce) ด้านใช้ซ้ำ (Reuse) และ ด้านซ่อมแซม (Repair)

จำแนกตามสถานภาพสมรส พบว่า สถานสมรถที่แตกต่างกันมีการปฏิบัติตามแนวทาง 7 อุปนิสัยสีเขียวแตกต่างกัน 3 ด้าน คือ ด้านใช้ซ้ำ (Reuse) ด้านนำมาผลิตใหม่ (Recycle) และ ด้านซ่อมแซม (Repair)

อภิปรายผล

ระดับการปฏิบัติตามแนวทาง 7 อุปนิสัยสีเขียวของผู้บริโภคในจังหวัดนนทบุรี สามารถอภิปรายผลในประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

ด้านคิดใหม่ (Rethink) ภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ลำดับแรก คือ มีความคิดที่จะใช้สินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม รองลงมา คือ มีความคิดในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบริการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สวรรยา ธรรมอภิพล จันทร์ฉาย ทองรอด และนรมน สารผล (2562) ที่ศึกษาเรื่องแรงจูงใจของนักศึกษาในการลดแก้วน้ำพลาสติกในมหาวิทยาลัยศิลปากร พบว่า นักศึกษามีแรงจูงใจและความคิดด้านสิ่งแวดล้อมในระดับมากที่สุด ดังนั้น ภาครัฐควรมีการถ่ายทอดแนวทาง 7 อุปนิสัยสีเขียว ด้วยการสร้างความเข้าใจและปรับทัศนคติให้ผู้บริโภคมีความคิดใหม่เกี่ยวกับอุปนิสัยสีเขียวเพิ่มขึ้นในวงกว้าง

ด้านลดใช้ (Reduce) ภาพรวม อยู่ในระดับมาก ลำดับแรก คือ ใช้ถุงผ้า ตะกร้า กระติกน้ำส่วนตัวเวลาไปซื้อสินค้า รองลงมา คือ ประหยัดพลังงาน เช่น ไฟฟ้า ประปา และน้ำมันเชื้อเพลิง สอดคล้องกับงานวิจัยของ พัลลภ จันทร์กระจ่าง (2563) ที่ศึกษาเรื่องการจัดการโลจิสติกส์ด้วยเศรษฐกิจแบบหมุนเวียน พบว่า การใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างสิ้นเปลืองจะส่งผลต่อเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก ดังนั้น ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนควรส่งเสริมในเรื่องการใช้ถุงผ้าและการประหยัดพลังงานอย่างต่อเนื่อง

ด้านใช้ซ้ำ (Reuse) ภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ลำดับแรก คือ เลือกใช้ผลิตภัณฑ์ชนิดเติมโดยนำสินค้ามาใส่บรรจุภัณฑ์เดิม รองลงมา คือ ใช้กระดาษทั้ง 2 หน้า หรือทำกระดาษโน้ต เพื่อใช้ให้คุ้มค่า สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมบูรณ์ เย็นศิริ (2563) ที่ศึกษาเรื่อง รูปแบบการคัดแยกวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือนเพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึกจังหวัดบุรีรัมย์ ที่พบว่า คนในชุมชนมีการคัดแยกวัสดุเหลือใช้อยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้น ภาครัฐควรสนับสนุนให้ใช้ผลิตภัณฑ์ชนิดเติมกันให้มากขึ้น โดยจัดกิจกรรม หรือจัดทำข่าวสาร บทความ และการจัดประชุมให้ความรู้ให้แก่ผู้ประกอบการและประชาชน

ด้านนำมาผลิตใหม่ (Recycle) ภาพรวม อยู่ในระดับมาก ลำดับแรก คือ คัดแยกกระดาษกล่องนม ลังกระดาษ เพื่อนำไปผลิตใหม่ รองลงมา คือ คืนขวดแก้วเพื่อให้ผู้ผลิตนำกลับไปหมุนเวียนผลิตใหม่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กาญจนา โททา (2563) ที่ศึกษาเรื่องการพัฒนารูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพสวนพยอมจังหวัดร้อยเอ็ด ที่พบว่า มีทัศนคติในการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับสูง ดังนั้น ภาครัฐควรเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนและประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการคัดแยกขยะ หรือการนำมาหมุนเวียนใช้ใหม่ให้เกิดความเข้าใจไปในทิศทางเดียวกัน

ด้านปฏิเสธ (Reject) ภาพรวม อยู่ในระดับมาก ลำดับแรก คือ ปฏิเสธการใช้ถุงพลาสติกที่ทางร้านใส่ของให้เมื่อซื้อสินค้า รองลงมา คือ ปฏิเสธการใช้วัสดุที่ย่อยสลายยาก สอดคล้องกับแนวคิดของ พิพัฒน์ ยอดพฤติการ (2562) และกรมควบคุมมลพิษ (2563) ที่กล่าวว่า ควรปฏิเสธสิ่งที่ไม่จำเป็น สิ่งฟุ่มเฟือยและสิ่งที่ย่อยสลายยากเพราะเป็นสาเหตุทำให้โลกร้อน ดังนั้น ภาครัฐและภาคเอกชนควรร่วมมือกันจัดทำคู่มือหรือแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับผลกระทบในรูปแบบฐานข้อมูล สถิติ บทความ เพื่อให้ความรู้แก่ประชาชน

ด้านซ่อมแซม (Repair) ภาพรวม อยู่ในระดับมาก ลำดับแรก คือ ดูแลและบำรุงรักษาของใช้เพื่อไม่ให้ชำรุดง่าย รองลงมา คือ นำเสื้อผ้าหรือของใช้ที่ชำรุดมาซ่อมแซมแทนการซื้อใหม่ สอดคล้องกับแนวคิดของ กรมควบคุมมลพิษ (2563) ที่กล่าวว่า การนำสิ่งของที่ไม่ใช้แล้วหรือสิ่งของที่ยังพอใช้ได้อยู่มาซ่อมแซมเพื่อใช้ได้ใหม่หรือใช้ได้นานขึ้น ดังนั้น ภาครัฐและผู้ประกอบการควรส่งเสริมความร่วมมือในลักษณะเครือข่าย เพื่อให้ผนึกกำลังกันเป็นหนึ่งเดียว และขับเคลื่อนภาคีความร่วมมือให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม

ด้านตอบแทน (Return) ภาพรวม อยู่ในระดับมาก ลำดับแรก คือ ปลูกต้นไม้เพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียวทั้งในบ้านและสาธารณะ รองลงมา คือ บริจาคให้กับโครงการหรือกิจกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับแนวคิดของ พิพัฒน์ ยอดพฤติการ (2562) และกรมควบคุมมลพิษ (2563) ที่กล่าวว่า การกระทำที่แสดงให้เห็นถึงความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม เช่น การปลูกป่าทดแทน หรือการจัดกิจกรรมเก็บขยะในลำคลอง เป็นการตอบแทนสิ่งที่ดีสู่สังคม ดังนั้น ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน รวมถึงผู้ประกอบการควรจัดกิจกรรมรณรงค์เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมตั้งแต่ระดับชุมชน สถาบันการศึกษา หน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการบูรณาการร่วมกัน

การเปรียบเทียบการปฏิบัติตามแนวทาง 7 อุปนิสัยสีเขียวของผู้บริโภค จำแนกตามลักษณะประชากรศาสตร์ ดังนี้

จำแนกตามเพศ เพศที่แตกต่างกันมีการปฏิบัติตามแนวทาง 7 อุปนิสัยสีเขียวแตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกวรรณ ธรรมชาติ และ นรารัก บุญญานาม (2563) ที่ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อถุงพลาสติกย่อยสลายของผู้ประกอบการในตลาดสดน่าซื้อจังหวัดชลบุรี พบว่า เพศที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อถุงพลาสติกย่อยสลายแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จำแนกตามอายุ พบว่า อายุที่แตกต่างกันมีการปฏิบัติตามแนวทาง 7 อุปนิสัยสีเขียวแตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชนีกร สุกโชติรัตน์ (2563) ที่ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมในการตัดสินใจซื้อสินค้าจากวัสดุรีไซเคิล และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นภัสวรรณ วงกตวรินทร์ (2564) ที่ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการซื้อผลิตภัณฑ์อาหารที่ใช้บรรจุภัณฑ์สีเขียว พบว่า อายุที่แตกต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าจากวัสดุรีไซเคิล แตกต่างกัน และอายุยังส่งผลต่อการซื้อผลิตภัณฑ์อาหารที่ใช้บรรจุภัณฑ์สีเขียว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีการปฏิบัติตามแนวทาง 7 อุปนิสัยสีเขียวแตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมบูรณ์ เย็นศิริ (2563) ที่ศึกษาเรื่องรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือนเพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึกจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า การศึกษาที่แตกต่างกันมีรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จำแนกตามอาชีพ พบว่า อาชีพที่แตกต่างกันมีการปฏิบัติตามแนวทาง 7 อุปนิสัยสีเขียวแตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฐิตินันท์ เทียบศรี (2564) ที่ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลสำนักท้อนจังหวัดระยอง พบว่า อาชีพที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จำแนกตามรายได้ พบว่า รายได้ที่แตกต่างกันมีการปฏิบัติตามแนวทาง 7 อุปนิสัยสีเขียวแตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกวรรณ ธรรมชาติ และนรารัก บุญญานาม (2563) ที่ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อถุงพลาสติกย่อยสลายของผู้ประกอบการในตลาดสดน่าซื้อจังหวัดชลบุรี พบว่า รายได้ที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อถุงพลาสติกย่อยสลายแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จำแนกตามสถานภาพสมรส พบว่า สถานสมรสที่แตกต่างกันมีการปฏิบัติตามแนวทาง 7 อุปนิสัยสีเขียวแตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมบูรณ์ เย็นศิริ (2563) ที่ศึกษาเรื่องรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือนเพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึกจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า สถานภาพที่แตกต่างกันมีรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลงานวิจัยครั้งนี้ สามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาอุปนิสัยสีเขียวของผู้บริโภคในจังหวัดนนทบุรี ทั้งในด้านการดำเนินงาน การพัฒนากลยุทธ์ การเพิ่มรายได้ การสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน และการสร้างประสบการณ์คุณค่าเชิงสร้างสรรค์

2. สามารถนำผลงานวิจัยครั้งนี้ไปใช้ในการดำเนินงานด้านธุรกิจให้ประสบความสำเร็จและเป็นแนวทางแก่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมสีเขียวรุ่นใหม่ในสังคมต่อไป

3. นำผลจากงานวิจัยไปสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการพัฒนาและการลงทุนโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อก่อให้เกิดรายได้จากการใช้ผลิตภัณฑ์สีเขียวของผู้บริโภคในจังหวัดนนทบุรีอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อความยั่งยืนอื่น ๆ เช่น ตัวแปรด้านเศรษฐกิจ ตัวแปรด้านสังคม และตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อม และทำการศึกษาเฉพาะเจาะจงไปในเจเนอเรชั่นใดเจเนอเรชั่นหนึ่งเพื่อให้เกิดความรู้ในเชิงลึก

2. ควรทำการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเพิ่มเติม ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก และนำข้อมูลมาเสริมกับการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการวางแผนกลยุทธ์ทางการตลาดให้เหมาะกับอุปนิสัยสีเขียวของผู้บริโภคต่อไป

3. ควรศึกษาบทบาทของหน่วยงานภาครัฐต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่และบริบทชุมชนตามแนวทาง 7 อุปนิสัยสีเขียวของผู้บริโภคในจังหวัดนนทบุรี

4. ควรศึกษาแนวทางเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของอุตสาหกรรมสีเขียวในพื้นที่ตามแผนยุทธศาสตร์การค้ากลุ่มจังหวัดภาคกลางเพื่อรองรับการเติบโตและสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงของประเทศในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

กรมการปกครอง (2566: ออนไลน์). **ข้อมูลประชากร.** สืบค้นเมื่อ 24 สิงหาคม 2566. เข้าถึงได้จาก http://dashboard.anamai.moph.go.th/population/pop-all/changwat/year

กนกวรรณ ธรรมชาติ และนรารัก บุญญานาม (2563). **รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ และการนำเสนอผลงานวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 4 ประจำปี 2563.** กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.

กาญจนา โทหา (2563). การพัฒนารูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพสวนพยอมจังหวัดร้อยเอ็ด. **วารสารสิ่งแวดล้อม ปีที่ 24 ฉบับที่ 2**(กรกฎาคม-ธันวาคม 2563).

กุณฑลี รื่นรมย์. (2553). **การวิจัยการตลาด. พิมพ์ครั้งที่ 7** . กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**.**

ฐิตินันท์ เทียบศรี (2564). **พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลสำนักท้อน อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง.**ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต การจัดการสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

นภัสวรรณ วงกตวรินทร์ (2564). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อการซื้อผลิตภัณฑ์อาหารที่ใช้บรรจุภัณฑ์สีเขียว..** ปริญญาการจัดการมหาบัณฑิต วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล.

พิพัฒน์ ยอดพฤติการ (2562). **7 อุปนิสัยสีเขียวเพื่อโลก** สืบค้นเมื่อวันที่ 25 สิงหาคม 2566 เข้าถึงได้จาก https://www.smartsme.co.th/content/230408

พัลลภ จันทร์กระจ่าง (2563). การจัดการโลจิสติกส์ด้วยเศรษฐกิจแบบหมุนเวียน.**วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.** ปีที่ 39 ฉบับที่ 4 (กรกฎาคม-สิงหาคม 2563).

แพรว อังธนากุล (2565). **ความตั้งใจซื้อสินค้าไร้บรรจุภัณฑ์ของผู้บริโภคเจนเนอเรชั่นวายในเขตกรุงเทพมหานคร.** บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สมบูรณ์ เย็นศิริ. (2563). **รูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือนเพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์.** วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

สวรรยา ธรรมอภิพล จันทร์ฉาย ทองรอด และนรมน สารผล (2562). แรงจูงใจในการลดแก้วพลาสติกด้วยแนวคิดแก้วน้ำส่วนตัวแลกส่วนลดเครื่องดื่ม กรณีศึกษานักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร. **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.** ปีที่ 12 ฉบับที่ 6 (พฤศจิกายน-ธันวาคม 2562).

สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช), 2562). **เศรษฐกิจสีเขียว.** ปทุมธานี: กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.

Cochran, W.G. (1993). **Sampling Techniques**. 2th ed. New York: wiley & Sons, Inc.Doyle. Retrieved from https://www.techtarget.com/searchcio/definition/competitive-advantage.

Likert Rensis. (1967). **The Method of Constructing and Attitude Scale. In Reading**

in Fishbeic, M(Ed.), Attitude Theory and Measurement (pp.90-95). New York: Wiley & Sons.

Yamane, Taro. (1973). **Statistics: An introductory analysis**. 2th ed. New York: Harper and Row.

การพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อสร้างทักษะอาชีพในท้องถิ่น เรื่องการพัฒนาไข่เค็มและกระเทียมดอง โรงเรียนบ้านเวียงแหง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3

Community-Based Learning Curricular Development to Enhance the Local Career Skills on the Development of Salted Egg and Pickled Garlic Product at Ban Wiang Haeng School under The Chiang Mai Elementary Educational Service Area Office 3

ชัญญณัท จงสุข
นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่
E-mail: thering53@gmail.com
ประกอบ สาระวรรณ
อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่
E-mail: prakobsa12345@gmail.com
ปรีชาชาญ อินทรชิต
ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกสาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่
E-mail: preechachan@northcm.ac.th
Chanyanat Jongsook
Student, Master of Educational Program in Educational Administration,
North - Chiang Mai University
Prakob Sarawan
Lecturer, Master of Educational Program in Educational Administration,
North - Chiang Mai University
Preechachan Intarachit
External expert, Master of Education Program in Educational Administration,
North-Chiang Mai University

รับเข้า : 24 กุมภาพันธ์ 2566 **แก้ไข :** 21 มีนาคม 2566 **ตอบรับ :** 22 มีนาคม 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความต้องการในการพัฒนาหลักสูตร การสร้างและตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร การทดลองใช้ และประเมินผลการใช้หลักสูตรการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อสร้างทักษะอาชีพในท้องถิ่นเรื่องการพัฒนาไข่เค็มและกระเทียมดอง โรงเรียนบ้านเวียงแหง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ประชากร คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/2 ผู้ปกครองนักเรียน ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครูภูมิปัญญาท้องถิ่น จำนวน 50 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสำรวจความต้องการในการพัฒนาหลักสูตร แบบประเมินความเหมาะสมความสอดคล้ององค์ประกอบของหลักสูตร จำนวน 3 แผนการจัดการเรียนรู้และแบบประเมินความพึงพอใจในการใช้หลักสูตร วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า ความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรของผู้ปกครองนักเรียน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/2 และครูภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับมาก โครงสร้างของหลักสูตรประกอบด้วย จุดหมายของหลักสูตร โครงสร้างของเนื้อ/เวลาเรียน มาตรฐานการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สาระการเรียนรู้ แนวการจัดการเรียนรู้ คำอธิบายรายวิชา สื่อ/แหล่งเรียนรู้ การวัดผลประเมินผล การสร้างและตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร ด้านความเหมาะสมมีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก และด้านความสอดคล้องของหลักสูตรทุกประเด็นมีความสอดคล้องกัน ผลการทดลองใช้หลักสูตร พบว่า ด้านทักษะการปฏิบัติงาน ด้านผลงานทักษะอาชีพและด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดีเยี่ยมทุกด้าน ผลการประเมินความพึงพอใจในการใช้หลักสูตรโดยรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : หลักสูตรการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน , ทักษะอาชีพ , ไข่เค็มและกระเทียมดอง

ABSTRACT

This research aimed to explore the need to create, monitor, test and evaluate the use of community-based learning management courses to enhance the local career skills on the development of salted eggs and pickled garlic at Ban Wiang Haeng School under the Chiang Mai Primary Educational Service Area Office 3. The population consisted of 50 Pratom Suksa 2/2 students, parents, administrators, teachers, educational personnel, the school committees, and local wisdom teachers. The tools used were curriculum development needs surveys, appropriateness assessments, curriculum composition consistency assessments, learning management plans, and curriculum

satisfaction assessments. The data were analyzed by statistical methods of arithmetic means, standard deviations, and content analysis.

The results showed that the curriculum development needs of parents, Prathom Suksa 2/2 students, local wisdom teachers, administrators, teachers, educational personnel and the school committees were at a high level. The structure of the curriculum consisted of the curriculum destination, content structure/study time, learning standards, expected learning outcomes, learning subjects, learning management practices, course descriptions, media/learning resources , evaluation and measurement, quality assessment, curriculum appropriateness, the overall average was at a high level. The consistency of the curriculum, all issues were consistent. The results of the curriculum trial showed that the performance skills, career skills, and academic achievement were at an excellent level. The overall curriculum satisfaction assessment was at a high level.

Keywords: Community-Based Learning Management Curriculum, career skills, salted eggs and pickled garlic

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2652 มาตรา 7 ระบุว่า ในกระบวนการเรียนรู้ ต้องปลูกฝังจิตสำนึกให้ผู้เรียนมีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย ส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความ ริเริ่มสร้างสรรค์ ไม่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง มาตรา 23 การจัดการศึกษาส่งเสริมให้ผู้เรียน มีความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย การประยุกต์ภูมิปัญญา ทักษะในการประกอบอาชีพและดำรงชีวิตอย่างมีความสุข มาตรา 27 ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชน สังคมและประเทศชาติ และมาตรา 29 ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริม ความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษา อบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล

ข่าวสารและรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนา ชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งวิธีการสนับสนุนให้การแลกเปลี่ยน ประสบการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551: 3-8)

การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยี ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีความเข้าใจ เกี่ยวกับงานอาชีพและเทคโนโลยี มีทักษะในการทำงาน ทักษะการจัดการ สามารถนำเทคโนโลยี สารสนเทศและเทคโนโลยีต่าง ๆ มาใช้ในการทำงานอย่างถูกต้อง เหมาะสม คุ้มค่าและมีคุณธรรม สร้างและพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือวิธีการใหม่ สามารถทำงานเป็นหมู่คณะ มีนิสัยรักการทำงาน เห็นคุณค่า และมีเจตคติที่ดีต่องาน ตลอดจนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่เป็นพื้นฐาน ได้แก่ ความขยัน ซื่อสัตย์ ประหยัดและอดทน อันจะนำการเรียนสามารถช่วยเหลือตนเองพึ่งตนเองได้ เพราะเศรษฐกิจพอเพียง สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างความร่วมมือและแข่งขัน ระดับสากลในของสังคม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551: 3-8)

จากการศึกษาสภาพชุมชนบ้านเวียงแหง พบว่าอำเภอเวียงแหงจึงเปรียบเสมือนศูนย์รวมของผู้คนหลายกลุ่มชาติพันธุ์ กลุ่มที่ตั้งถิ่นฐานกระจัดกระจายอยู่บริเวณที่ราบลุ่มริมฝั่งแม่น้ำแตง และบริเวณทิวเขาสูง ซึ่งในปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีเข้ามามีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของคนในพื้นสูงแห่งนี้เช่นเดียวกับพื้นที่ทั่วไป คนรุ่นใหม่ไม่สนใจสืบสานทักษะอาชีพของชุมชน หากเวลาเนิ่นนานไปภูมิปัญญาและวัฒนธรรมดั้งเดิมเหล่านี้จะถูกครอบงำโดยวัฒนธรรมต่างถิ่น ไม่หลงเหลืออัตลักษณ์และเอกลักษณ์ของชาติพันธุ์ให้เป็นที่ภาคภูมิใจอีกต่อไป สมควรได้รับสืบทอดทักษะอาชีพของชุมชนท้องถิ่นที่มีอยู่ให้เยาวชนคนรุ่นหลังทราบและเกิดความภาคภูมิใจในบรรพบุรุษและถิ่นกำเนิดของตนและร่วมกันสืบสานให้คงอยู่สืบไป

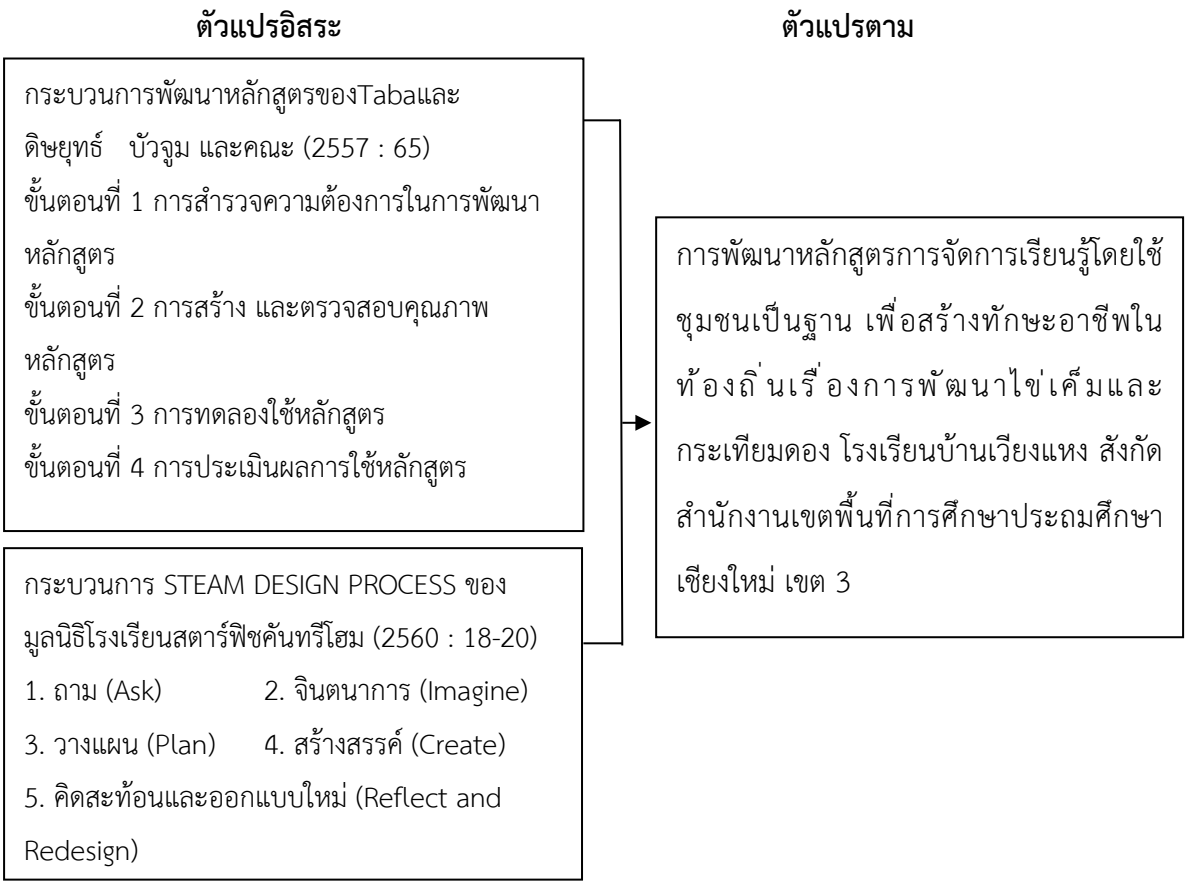
หลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านเวียงแหง กำหนดขึ้นโดยสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นเป็นไปตามเป้าหมายการศึกษา กล่าวคือ การดำเนินจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น มีข้อสรุปจากการประเมินคุณภาพภายนอกโดยสำนักรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ซึ่งเข้าประเมินโรงเรียน เมื่อวันที่ 7 - 9 เดือนมกราคม พ.ศ. 2563 ซึ่งมีข้อเสนอแนะ ไว้ว่าในชุมชนบ้านเวียงแหงมีจุดเด่นหลายประการ โดยเฉพาะภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่งเรียนรู้หลากหลายสามารถนำมาพัฒนาใช้ในการจัดการเรียนการสอน สรรหาภูมิปัญญาท้องถิ่น จัดทำเป็นหลักสูตรท้องถิ่นจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เรียนรู้ ตามหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง โรงเรียนบ้านเวียงแหงสามารถจัดการศึกษา เพื่อให้เกิดความเข้มแข็งของชุมชน โดยศักยภาพของชุมชนที่มีอยู่แบ่งปันช่วยเหลือจัดการศึกษาให้นักเรียน เรียนรู้สิ่งต่างๆ ใกล้ตัวชุมชนที่อาศัยอยู่ โดยการที่ชุมชนนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยเฉพาะให้ได้เรียนรู้เกี่ยวกับทักษะอาชีพของชุมชนท้องถิ่นตนเอง ทำให้นักเรียนรู้จักและเข้าใจท้องถิ่น ความความผูกพันและความภาคภูมิใจ ในท้องถิ่น (แผนปฏิบัติการของโรงเรียน

บ้านเวียงแหง พ.ศ.2565: 20) จากเหตุผลและความจำเป็นข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ที่จะทำวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อสร้างทักษะอาชีพในท้องถิ่นเรื่องการพัฒนาไข่เค็มและกระเทียมดอง โรงเรียนบ้านเวียงแหง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 เพื่อให้นักเรียนมีความรู้และทักษะอาชีพ เกิดความตระหนักและเห็นความสำคัญ ของภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่มีอยู่และร่วมกันสืบทอดให้กับคนรุ่นหลัง รวมทั้งมีความภาคภูมิใจในบรรพบุรุษและถิ่นกำเนิดของตน และร่วมกันพัฒนาให้เป็นที่รู้จักต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสำรวจความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อสร้างทักษะอาชีพในท้องถิ่นเรื่องการพัฒนาไข่เค็มและกระเทียมดอง โรงเรียนบ้านเวียงแหง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3
2. เพื่อสร้างและตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อสร้างทักษะอาชีพในท้องถิ่นเรื่องการพัฒนาไข่เค็มและกระเทียมดอง โรงเรียนบ้านเวียงแหง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3
3. เพื่อทดลองใช้หลักสูตรการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อสร้างทักษะอาชีพในท้องถิ่นเรื่องการพัฒนาไข่เค็มและกระเทียมดอง โรงเรียนบ้านเวียงแหง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3
4. เพื่อประเมินผลการใช้หลักสูตรการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อสร้างทักษะอาชีพในท้องถิ่นเรื่องการพัฒนาไข่เค็มและกระเทียมดอง โรงเรียนบ้านเวียงแหง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/2 โรงเรียนบ้านเวียงแหง ปีการศึกษา 2565 จำนวน 1 ห้อง รวม 20 คน ผู้บริหารและครูผู้สอน จำนวน 3 คน ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 20 คน กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 5 คน และครูภูมิปัญญาท้องถิ่น จำนวน 2 คน จำนวนรวมทั้งหมด 50 คน

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสำรวจความต้องการพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อสร้างทักษะอาชีพในท้องถิ่นเรื่องการพัฒนาไข่เค็มและกระเทียมดอง ประกอบด้วย ผู้บริหารและครูผู้สอนจำนวน 3 คน นักเรียนชั้นประถมปีที่ 2/2 จำนวน 20 คน ผู้ปกครอง 20 คน กรรมการสถานศึกษาจำนวน 5 คนและครูภูมิปัญญาท้องถิ่นจำนวน 2 คน

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการประเมินความเหมาะสม ความสอดคล้องของหลักสูตรฯ ประกอบด้วย อาจารย์ในมหาวิทยาลัย 2 คน ศึกษานิเทศก์ 2 คน ผู้บริหารสถานศึกษา 1 คน

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการประเมินความพึงพอใจในการใช้หลักสูตรการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อสร้างทักษะอาชีพในท้องถิ่นเรื่องการพัฒนาไข่เค็มและกระเทียมดอง โรงเรียนบ้านเวียงแหง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ประกอบด้วย ครูภูมิปัญญาท้องถิ่น 2 คน ผู้ปกครอง 20 คน และนักเรียน 20 จำนวนรวมทั้งหมด 42 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วย

แบบสำรวจความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ท (Likert) โดยนำผลการวิเคราะห์ทางสถิติมาแปลผล ตามเกณฑ์ของบุญชม ศรีสะอาด (2556: 121) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 แปลความหมายว่า มีความเหมาะสมระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 แปลความหมายว่า มีความเหมาะสมระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 แปลความหมายว่า มีความเหมาะสมระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 แปลความหมายว่า มีความเหมาะสมระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 แปลความหมายว่า มีความเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

แบบประเมินความสอดคล้ององค์ประกอบหลักสูตร ด้วยเทคนิค IOC (Index of Item-objective Congruence) โดยพิจารณาจากค่า IOC ที่มากกว่า 0.5 ขึ้นไป (บุญชม ศรีสะอาด, 2554 : 97) โดยมีการกำหนดคะแนนที่ผู้เชี่ยวชาญให้ ดังนี้

+ 1 หมายถึงคำถามสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยหรือนิยามปฏิบัติการ
0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าคำถามสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยหรือนิยามปฏิบัติการ
- 1 หมายถึงคำถามไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยหรือนิยามปฏิบัติการ

แบบประเมินความเหมาะสมความสอดคล้ององค์ประกอบของหลักสูตร เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ท (Likert) โดยนำผลการวิเคราะห์ทางสถิติมาแปลผล ตามเกณฑ์ของบุญชม ศรีสะอาด (2556: 121) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 แปลความหมายว่า มีความเหมาะสมระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 แปลความหมายว่า มีความเหมาะสมระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 แปลความหมายว่า มีความเหมาะสมระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 แปลความหมายว่า มีความเหมาะสมระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 แปลความหมายว่า มีความเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

แบบประเมินความพึงพอใจในการใช้หลักสูตร เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ท (Likert) โดยนำผลการวิเคราะห์ทางสถิติมาแปลผล ตามเกณฑ์ของบุญชม ศรีสะอาด (2556: 121) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 แปลความหมายว่า มีความเหมาะสมระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 แปลความหมายว่า มีความเหมาะสมระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 แปลความหมายว่า มีความเหมาะสมระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 แปลความหมายว่า มีความเหมาะสมระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 แปลความหมายว่า มีความเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้

ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรผู้วิจัยได้ดำเนินการสอบถามความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรของนักเรียน

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อสร้างทักษะอาชีพในท้องถิ่น เรื่องการพัฒนาไข่เค็มและกระเทียมดอง โรงเรียนบ้านเวียงแหง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ของนักเรียน

ที่	ประเด็นความต้องการ	ระดับความต้องการ		
		μ	σ	แปลผล
	ด้านจุดหมายของหลักสูตร			
1	นักเรียนต้องการสืบทอดงานอาชีพไข่เค็มและกระเทียมดอง โรงเรียนบ้านเวียงแหง	4.35	0.73	มาก
2	นักเรียนต้องการให้โรงเรียนจัดกิจกรรมการเรียนอาชีพไข่เค็มและกระเทียมดอง เพื่อให้นักเรียนเกิดความภูมิใจในถิ่นกำเนิดของตนเอง	4.50	0.50	มาก

ที่	ประเด็นความต้องการ	ระดับความต้องการ		
		μ	σ	แปลผล
3	นักเรียนต้องการให้โรงเรียนจัดกิจกรรมการเรียนอาชีพไข่เค็มและกระเทียมดอง เพื่อส่งเสริมการมีนิสัยรักการทำงาน	4.75	0.43	มากที่สุด
4	นักเรียนต้องการเรียนทำไข่เค็มและกระเทียมดอง เพื่อเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพ	3.85	0.79	มาก
5	นักเรียนต้องการมีความรู้เรื่องอาชีพไข่เค็มและกระเทียมดอง	4.70	0.64	มากที่สุด
6	นักเรียนต้องการมีทักษะการทำไข่เค็มและกระเทียมดอง	4.30	0.64	มาก
7	นักเรียนต้องการมีผลงานไข่เค็มและกระเทียมดอง ตามหลักสูตรการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อสร้างทักษะอาชีพในท้องถิ่นเรื่องอาชีพไข่เค็มและกระเทียมดอง	4.85	0.36	มากที่สุด
	โดยรวมด้านจุดหมายของหลักสูตร	4.47	0.58	มาก
	ด้านเนื้อหา			
8	นักเรียนต้องการให้โรงเรียนนำเนื้อหาเรื่อง อาชีพไข่เค็มและกระเทียมดอง มาพัฒนาเป็นหลักสูตรการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อสร้างทักษะอาชีพในท้องถิ่นของสถานศึกษา	4.50	0.50	มาก
	โดยรวมด้านเนื้อหา	4.50	0.50	มาก
	ด้านการจัดการเรียนการสอน			
9	นักเรียนต้องการให้ครูภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านอาหารสอนทำไข่เค็มและกระเทียมดอง ให้แก่นักเรียน	4.70	0.46	มากที่สุด
10	นักเรียนต้องการเรียนอาชีพไข่เค็มและกระเทียมดอง โดยใช้สถานที่ฝึกของกลุ่มครูภูมิปัญญาท้องถิ่น	4.80	0.40	มากที่สุด
11	นักเรียนต้องการเรียนอาชีพไข่เค็มและกระเทียมดอง โดยใช้เครื่องมือ และอุปกรณ์ของกลุ่มครูภูมิปัญญาท้องถิ่น	4.40	0.73	มาก
12	นักเรียนต้องการเรียนวิชาอาชีพไข่เค็มและกระเทียมดอง ในช่วงเวลาหลังเลิกเรียน	3.75	0.77	มาก

ที่	ประเด็นความต้องการ	ระดับความต้องการ		
		μ	σ	แปลผล
13	นักเรียนต้องการให้โรงเรียนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทำไข่เค็มและกระเทียมดอง โดยการปฏิบัติจริง	4.60	0.49	มากที่สุด
	โดยรวมด้านการจัดการเรียนการสอน	4.45	0.57	มาก
	ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร			
14	นักเรียนต้องการให้โรงเรียนจัด หลักสูตรการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อสร้างทักษะอาชีพในท้องถิ่น เรื่องอาชีพไข่เค็มและกระเทียมดอง ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2	4.05	0.80	มาก
15	นักเรียนต้องการให้โรงเรียนจัดทำหลักสูตรการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อสร้างทักษะอาชีพในท้องถิ่น เรื่อง อาชีพไข่เค็มและกระเทียมดอง ในกลุ่มสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม	3.95	0.74	มาก
16	นักเรียนต้องการให้การเรียนอาชีพไข่เค็มและกระเทียมดอง เป็นวิชาเลือกเรียนตามความสนใจของนักเรียน	4.00	0.77	มาก
17	นักเรียนต้องการให้อาชีพไข่เค็มและกระเทียมดอง เป็นผลงานที่ทำให้โรงเรียนมีชื่อเสียง	4.55	0.67	มากที่สุด
	โดยรวมด้านการวัดผลประเมินผลการเรียน	4.14	0.75	มาก
18	นักเรียนต้องการให้มีการประเมินผลการเรียน อาชีพไข่เค็มและกระเทียมดอง โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	3.80	0.81	มาก
19	นักเรียนต้องการให้มีการประเมินผลการเรียนอาชีพไข่เค็มและกระเทียมดอง โดยวัดทักษะการปฏิบัติงาน	3.95	0.80	มาก
20	นักเรียนต้องการให้มีการประเมินผลการเรียนอาชีพไข่เค็มและกระเทียมดอง โดยประเมินชิ้นงานไข่เค็มและกระเทียมดอง	4.10	0.77	มาก
	โดยรวมด้านการวัดผลประเมินผลการเรียน	3.95	0.80	มาก
	โดยรวม	**4.32**	**0.64**	**มาก**

จากตารางที่ 1 พบว่าระดับความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อสร้างทักษะอาชีพในท้องถิ่นเรื่องการพัฒนาไข่เค็มและกระเทียมดอง โรงเรียนบ้านเวียงแหง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ของนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก (μ=4.32) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ นักเรียนต้องการมีผลงานไข่เค็มและกระเทียมดอง ตามหลักสูตรการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อสร้างทักษะอาชีพในท้องถิ่นเรื่องอาชีพไข่เค็มและกระเทียมดอง อยู่ในระดับมากที่สุด (μ=4.85) รองลงมา คือ นักเรียนต้องการเรียนอาชีพไข่เค็มและกระเทียมดอง โดยใช้สถานที่ฝึกของกลุ่มครูภูมิปัญญาท้องถิ่น อยู่ในระดับมากที่สุด (μ=4.80) นักเรียนต้องการให้โรงเรียนจัดกิจกรรมการเรียนอาชีพไข่เค็มและกระเทียมดอง เพื่อส่งเสริมการมีนิสัยรักการทำงาน อยู่ในระดับมากที่สุด (μ=4.75) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้าย คือ นักเรียนต้องการเรียนวิชาอาชีพไข่เค็มและกระเทียมดองในช่วงเวลาหลังเลิกเรียนอยู่ในระดับมาก (μ=3.75)

2. ผลการประเมินคุณภาพหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญ พิจารณาความสอดคล้องขององค์ประกอบหลักสูตร

ตารางที่ 2 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) องค์ประกอบหลักสูตรการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อสร้างทักษะอาชีพในท้องถิ่นเรื่องการพัฒนาไข่เค็มและกระเทียมดอง โรงเรียนบ้านเวียงแหง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3

ที่	ประเด็นความสอดคล้อง	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)	สอดคล้อง
1	สภาพปัญหากับจุดหมายของหลักสูตร	0.67	สอดคล้อง
2	จุดหมายของหลักสูตรเนื้อหาสาระของหลักสูตร	1.00	สอดคล้อง
3	มาตรฐานการเรียนรู้และผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวัง	1.00	สอดคล้อง
4	จุดหมายของหลักสูตรกับการวัดผลประเมินผล	1.00	สอดคล้อง
5	เนื้อหาของหลักสูตรกับแนวการจัดการเรียนรู้	1.00	สอดคล้อง
6	เนื้อหาของหลักสูตรกับสื่อการเรียนรู้	1.00	สอดคล้อง
7	โครงสร้างของเนื้อหากับเวลาเรียน	1.00	สอดคล้อง
8	กิจกรรมการเรียนรู้กับวิธีการประเมินผล	1.00	สอดคล้อง
9	สื่อการเรียนรู้กับการวัดผลประเมินผล	1.00	สอดคล้อง
10	คำอธิบายรายวิชากับการวัดผลประเมินผล	1.00	สอดคล้อง
	โดยรวม	**0.97**	**สอดคล้อง**

จากตารางที่ 2 พบว่าผู้เชี่ยวชาญประเมินความความสอดคล้อง ของหลักสูตรการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อสร้างทักษะอาชีพในท้องถิ่นเรื่องการพัฒนาไข่เค็มและกระเทียมดอง โรงเรียนบ้านเวียงแหง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 องค์ประกอบของหลักสูตรทุกองค์ประกอบมีความสอดคล้องกันโดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องของหลักสูตรโดยรวม 0.97

3. ผลการทดลองใช้หลักสูตรการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อสร้างทักษะอาชีพในท้องถิ่น

3.1 การนำแผนการเรียนรู้เรื่องการพัฒนาไข่เค็มและกระเทียมดองไปใช้กับนักเรียน

การนำหลักสูตรไปใช้กับนักเรียนชั้น ป.2/2 จำนวน 20 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 ที่เลือกเรียนเรื่องการพัฒนาไข่เค็มและกระเทียมดอง ผู้วิจัยจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหลักสูตรร่วมกับครูภูมิปัญญาท้องถิ่นในโรงเรียนบ้านเวียงแหง หมู่ 4 ถนน แม่จา-เปียงหลวง ตำบลเมืองแหง อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่ โดยดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการเรียนรู้จำนวน 5 แผน จำนวน 20 ชั่วโมง

3.2 การประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรการจัดการเรียนรู้

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการพัฒนาไข่เค็มและกระเทียมดอง โรงเรียนบ้านเวียงแหง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 โดยประเมินผลการเรียนของนักเรียน 3 ด้านคือ

1) ประเมินทักษะการปฏิบัติงานระหว่างเรียนโดยใช้แบบวัดทักษะการปฏิบัติงาน

2) ประเมินผลงานเรื่องการพัฒนาไข่เค็มและกระเทียมดองของนักเรียนโดยใช้แบบประเมินผลงานของนักเรียน

3) วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน โดยใช้แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 10 ข้อ

ตารางที่ 3 แสดงผลการเรียนของนักเรียนจากการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยหลักสูตรการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อสร้างทักษะอาชีพในท้องถิ่นเรื่องการพัฒนาไข่เค็มและกระเทียมดอง โรงเรียนบ้านเวียงแหง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3

การประเมินผลการเรียน	**ผลการประเมิน**			**ระดับคุณภาพ (ดีเยี่ยม ดีมาก)**
	คะแนนเต็ม	**คะแนนเฉลี่ย**	**ร้อยละนักเรียนผ่านเกณฑ์**	
1. ทักษะการปฏิบัติงาน	4	3.42	100	ดีเยี่ยม

2. ผลงานทักษะอาชีพ	4	3.59	100	ดีเยี่ยม
3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	10	8.13	100	ดีเยี่ยม

จากตารางที่ 3 พบว่า นักเรียนที่เรียนตามหลักสูตรการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อสร้างทักษะอาชีพในท้องถิ่นเรื่องการพัฒนาไข่เค็มและกระเทียมดอง โรงเรียนบ้านเวียงแหง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ด้านทักษะการปฏิบัติงาน มีคะแนนเฉลี่ย 3.42 นักเรียนผ่านเกณฑ์การประเมินคิดเป็นร้อยละ 100 ระดับคุณภาพดีเยี่ยม ด้านผลงานทักษะอาชีพ มีคะแนนเฉลี่ย 3.59 นักเรียนผ่านเกณฑ์การประเมินคิดเป็นร้อยละ 100 ระดับคุณภาพดีเยี่ยม และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ย 8.13 นักเรียนผ่านเกณฑคิดเป็นร้อยละ 100 ระดับคุณภาพดีเยี่ยม ตามลำดับ

4.ผลการประเมินผลการใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อสร้างทักษะอาชีพในท้องถิ่นของนักเรียน

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยหลักสูตรการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อสร้างทักษะอาชีพในท้องถิ่นเรื่องการพัฒนาไข่เค็มและกระเทียมดอง โรงเรียนบ้านเวียงแหง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3

ที่	ประเด็นความพึงพอใจ	ระดับความพึงพอใจ		
		μ	σ	แปลผล
1	นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการกำหนดจุดประสงค์ของการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรเรื่องการพัฒนาไข่เค็มและกระเทียมดอง	3.80	1.08	มาก
2	นักเรียนมีความพึงพอใจต่อเนื้อหาสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรเรื่องการพัฒนาไข่เค็มและกระเทียมดอง	4.25	0.83	มาก
3	นักเรียนมีความพึงพอใจต่อครูภูมิปัญญาท้องถิ่นเรื่องการพัฒนาไข่เค็มและกระเทียมดอง	4.75	0.43	มากที่สุด
4	นักเรียนมีความพึงพอใจต่อวิธีการให้ความรู้ของครูภูมิปัญญาท้องถิ่นเรื่องการพัฒนาไข่เค็มและกระเทียมดอง	4.15	0.79	มากที่สุด
5	นักเรียนมีความพึงพอใจต่อสื่ออุปกรณ์การเรียนตามหลักสูตรเรื่องการพัฒนาไข่เค็มและกระเทียมดอง	4.65	0.65	มาก
6	นักเรียนมีความพึงพอใจต่อเรื่องการพัฒนาไข่เค็มและกระเทียมดอง	4.45	0.74	มาก

ที่	ประเด็นความพึงพอใจ	ระดับความพึงพอใจ		
		μ	σ	แปลผล
7	นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการกำหนดผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรเรื่องการพัฒนาไข่เค็มและกระเทียมดอง	4.45	0.74	มาก
8	นักเรียนมีความพึงพอใจต่อครูในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในขณะปฏิบัติกิจกรรมเรื่องการพัฒนาไข่เค็มและกระเทียมดอง	4.50	0.50	มาก
9	นักเรียนมีความพึงพอใจต่อทางโรงเรียนที่จัดให้เรียนเรื่องการพัฒนาไข่เค็มและกระเทียมดองในช่วงเวลาหลังเลิกเรียน	4.75	0.43	มากที่สุด
10	นักเรียนมีความพึงพอใจต่อทางโรงเรียนที่กำหนดระยะเวลาในการจัดกิจกรรมเรียนการสอน 2 ชั่วโมงต่อวัน	4.75	0.54	มากที่สุด
11	นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดสรรเงินค่าวัสดุฝึกสำหรับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร	4.40	0.73	มาก
12	นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการอำนวยความสะดวกจากทางโรงเรียน	4.55	0.59	มากที่สุด
13	นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการอำนวยความสะดวกของครูภูมิปัญญาท้องถิ่น	4.60	0.49	มากที่สุด
14	นักเรียนมีความพึงพอใจต่อทางโรงเรียนที่เปิดโอกาสให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน	4.55	0.67	มากที่สุด
15	นักเรียนมีความพึงพอใจต่อทางโรงเรียนที่นำเอาความรู้เรื่องการพัฒนาไข่เค็มและกระเทียมดอง มาพัฒนาเป็นหลักสูตรการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อสร้างทักษะอาชีพในท้องถิ่น	4.35	0.65	มาก
16	นักเรียนมีความพึงพอใจต่อความรู้และทักษะในเรื่องการพัฒนาไข่เค็มและกระเทียมดองที่นักเรียนได้รับจากการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร	4.20	0.75	มาก
17	นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการประเมินผลตามหลักสูตรเรื่องการพัฒนาไข่เค็มและกระเทียมดอง	4.60	0.58	มากที่สุด
18	นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการประเมินผลโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	4.25	0.83	มาก

ที่	ประเด็นความพึงพอใจ	ระดับความพึงพอใจ		
		μ	σ	แปลผล
19	นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการประเมินผลโดยวัดทักษะการปฏิบัติงาน	4.45	0.74	มาก
20	นักเรียนมีความพึงพอใจต่อผลงานตามหลักสูตรเรื่องการพัฒนาไข่เค็มและกระเทียมดอง	4.70	0.64	มากที่สุด
	โดยรวม	**4.46**	**0.67**	**มาก**

จากตารางที่ 4 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยหลักสูตรการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อสร้างทักษะอาชีพในท้องถิ่นเรื่องการพัฒนาไข่เค็มและกระเทียมดอง โรงเรียนบ้านเวียงแหง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก (μ=4.46) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ นักเรียนมีความพึงพอใจต่อครูภูมิปัญญาท้องถิ่นเรื่องการพัฒนาไข่เค็มและกระเทียมดอง , นักเรียนมีความพึงพอใจต่อทางโรงเรียนที่จัดให้เรียนเรื่องการพัฒนาไข่เค็มและกระเทียมดองในช่วงเวลาหลังเลิกเรียน , นักเรียนมีความพึงพอใจต่อทางโรงเรียนที่กำหนดระยะเวลาในการจัดกิจกรรมเรียนการสอน 2 ชั่วโมงต่อวัน อยู่ในระดับมากที่สุด (μ=4.75) รองลงมา คือ นักเรียนมีความพึงพอใจต่อผลงานตามหลักสูตรเรื่องการพัฒนาไข่เค็มและกระเทียมดอง อยู่ในระดับมากที่สุด (μ=4.706) และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อสื่ออุปกรณ์การเรียนตามหลักสูตรเรื่องการพัฒนาไข่เค็มและกระเทียมดอง อยู่ในระดับมากที่สุด (μ=4.65) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้าย คือ นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการกำหนดจุดประสงค์ของการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรเรื่องการพัฒนาไข่เค็มและกระเทียมดองอยู่ในระดับมาก (μ=3.80) นักเรียนได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรมีการแจ้งจุดประสงค์ก่อนการเริ่มจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ชัดเจน และสรุปจุดประสงค์ของการทำกิจกรรมซ้ำอีกครั้งภายหลังหมดชั่วโมงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

อภิปรายผล

การสำรวจความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อสร้างทักษะอาชีพในท้องถิ่น พบว่า ค่าเฉลี่ยความต้องการของผู้ปกครองนักเรียน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/2 และครูภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้ปกครองนักเรียนต้องการให้โรงเรียนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทำไข่เค็มและกระเทียมดองโดยการปฏิบัติจริง นักเรียนต้องการมีผลงานไข่เค็มและกระเทียมดอง ตามหลักสูตรการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อสร้างทักษะ

อาชีพในท้องถิ่นเรื่องอาชีพไข่เค็มและกระเทียมดอง ต้องการให้นักเรียนเห็นความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอาชีพไข่เค็มและกระเทียมดอง โรงเรียนบ้านเวียงแหง สอดคล้องกับงานวิจัยของปิย สุดิสุสดี (2562) ที่ได้ศึกษายุทธศาสตร์การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมอาชีพ และการมีงานทำในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาแนวตะเข็บชายแดนจังหวัดเชียงราย ผลการวิจัย พบว่า สามารถกำหนดวิสัยทัศน์ คือ เป็นโรงเรียนสร้างโอกาส บูรณาการวิชาการเพื่อส่งเสริมอาชีพ และการมีงานทำสอดคล้องกับท้องถิ่น ยุทธศาสตร์เน้นโครงสร้างหลักสูตรที่พัฒนาเพื่อใช้ในการจัดการ เรียนการสอนมีทักษะพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการประกอบอาชีพที่สนใจที่ใช้ได้จริง เห็นความสำคัญ ของการสร้างอาชีพสุจริต ประเมินทางเลือกในการประกอบอาชีพที่สอดคล้องกับความรู้ความถนัดและความสนใจของตนเอง โดยโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างมีการดำเนินการระดับชั้นเรียนเหมือนกันจัดกิจกรรมตามสภาพของโรงเรียนและชุมชน เหมาะสมกับงบประมาณ โดยครูผู้สอนมีบทบาทและมีความสำคัญต่อ การเรียนการสอน

ผลการสร้างและตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อสร้างทักษะอาชีพในท้องถิ่น ด้านความเหมาะสมมีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก และการตรวจสอบความสอดคล้องของหลักสูตรโดยผู้เชียวชาญ พบว่า ทุกประเด็นมีความสอดคล้องกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการกำหนดแหล่งเรียนรู้สื่อการเรียนมีความเหมาะสม การกำหนดสื่อการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับสาระการเรียนรู้ และประเด็นหลักสูตรมีความเหมาะสมกับสภาพชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของเพ็ญนภา กุลนภาดล และคณะ (2559) ได้ศึกษาการพัฒนาทักษะอาชีพและการดำรงชีพ สำหรับการเรียนรู้ศตวรรษที่ 21 ด้วยกระบวนการเชิงจิตวิทยาเสริมสร้างศักยภาพแห่งตน ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อทักษะอาชีพและการดำรงชีพของนักเรียน ประกอบด้วย ภูมิหลัง เช่น ความสามารถของบิดามารดา การตัดสินใจของบิดามารดา การอบรมเลี้ยงดูการทำตามกฎกติกาของสังคม ความคาดหวัง ของพ่อแม่ ดังนั้นการทำความเข้าใจกับบิดามารดาถือแนวทางการส่งเสริมศักยภาพเด็กตามสภาพจริง จึงเป็นสิ่งที่สำคัญและมีความจำเป็นอย่างยิ่ง และสถานศึกษาเป็นสถานที่ที่สำคัญในการสร้างแนวทาง ในการพัฒนาทักษะอาชีพและการดำรงชีพของนักเรียนร่วมกับผู้ปกครองและหน่วยงานท้องถิ่นต่าง ๆ ควรมีนโยบายในการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพนักเรียน/เยาวชนที่ชัดเจน

ผลการทดลองใช้หลักสูตรการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อสร้างทักษะอาชีพในท้องถิ่น โดยประเมินผลการเรียนของนักเรียน 3 ด้านคือ 1) ประเมินทักษะการปฏิบัติงานระหว่างเรียนโดยใช้แบบวัดทักษะการปฏิบัติงาน 2) ประเมินผลงานเรื่องการพัฒนาไข่เค็มและกระเทียมดองของนักเรียนโดยใช้แบบประเมินผลงานของนักเรียน 3) วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน โดยใช้แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 10 ข้อ พบว่านักเรียนที่เรียนตามหลักสูตรการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อสร้างทักษะอาชีพในท้องถิ่น ด้านทักษะการ

ปฏิบัติงาน ด้านผลงานทักษะอาชีพและด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดีเยี่ยมทุกด้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทรา แซ่ลิ่ว (2560) ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) ในรายวิชาการพัฒนาทักษะการคิดสำหรับเด็กปฐมวัย พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของนักศึกษาในรายวิชาการพัฒนาทักษะการคิดสำหรับเด็กปฐมวัย นักศึกษาส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับ A

ผลการประเมินผลการใช้หลักสูตรการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อสร้างทักษะอาชีพในท้องถิ่น พบว่าค่าเฉลี่ยผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ครูภูมิปัญญาท้องถิ่นมีความพึงพอใจต่อครูภูมิปัญญาท้องถิ่นเรื่องการพัฒนาไข่เค็มและกระเทียมดอง นักเรียนมีความพึงพอใจต่อครูภูมิปัญญาท้องถิ่นเรื่องการพัฒนาไข่เค็มและกระเทียมดอง ผู้ปกครองมีความพึงพอใจต่อทางโรงเรียนที่เปิดโอกาสให้นักเรียน ได้เรียนรู้ตามหลักสูตรเรื่องการพัฒนาไข่เค็มและกระเทียมดอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชฎานิศ ช่วยบำรุง(2564) ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เรื่อง การถนอมอาหารจากผลไม้ท้องถิ่นจังหวัดระยอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีความพึงพอใจต่อหลักสูตรสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่องการพัฒนาไข่เค็มและกระเทียมดอง โรงเรียนบ้านเวียงแหง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 พบว่า

1.การสำรวจความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรของอำเภอเวียงแหง ผู้บริหารควรระบุในแผนปฏิบัติงานประจำปีโดยกำหนดโครงการหรือกิจกรรมที่มีผู้รับผิดชอบชัดเจนเพื่ออำนวยความสะดวกในการสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชน

2.การสร้างและตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรของอำเภอเวียงแหง ผู้วิจัย ควรให้ปราชญ์ชาวบ้านหรือครูภูมิปัญญามีบทบาทหลักในการเสนอหรือกำหนดเนื้อหาของหลักสูตรท้องถิ่น

3. การทดลองใช้หลักสูตร ผู้วิจัยควรเพิ่มแบบประเมินที่เน้นการประเมินด้านทักษะกระบวนการให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น

4.การประเมินผลการใช้หลักสูตรควรเพิ่มครูวิชาการหรือหัวหน้ากลุ่มสาระที่เกี่ยวข้องเป็นผู้ประเมิน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับอัตลักษณ์ของสถานศึกษา หรือเอกลักษณ์ของท้องถิ่น เพื่อดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นในด้านต่างๆที่เป็นประโยชน์ต่อตัวผู้เรียน โดย

ได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครอง แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการบูรณาการกิจกรรมการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรท้องถิ่น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.** พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุม สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

จันทรา แซ่ลิ่ว. (2560). **การจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (ACTIVE LEARNING) ในรายวิชาการพัฒนาทักษะการคิดสำหรับเด็กปฐมวัย.** งานวิจัยคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

ชฎานิศ ช่วยบำรุง. (2564). **การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเรื่อง การถนอมอาหารจากผลไม้ท้องถิ่น จังหวัดระยอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต หลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

ปิย สุดิสุสดี. (2562). **ยุทธศาสตร์การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมอาชีพ และการมีงานทำในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาแนวตะเข็บชายแดนจังหวัดเชียงราย. วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์,** 6(8), 59 -69.

_____.(2565). **แผนปฏิบัติการประจำปีการศึกษา 2565.** เชียงใหม่ : โรงเรียนบ้านเวียงแหง, 2565.

เพ็ญนภา กุลนภาดล และคณะ. (2559). **การพัฒนาทักษะอาชีพและการดำรงชีพ สำหรับการเรียนรู้ศตวรรษที่ 21 ด้วยกระบวนการเชิงจิตวิทยาเสริมสร้างศักยภาพแห่งตน.** มหาวิทยาลัยบูรพา.

คุณภาพชีวิตในการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานการประปานครหลวง (สำนักงานประปา 18 สาขา)

Quality of Work Life Affecting Work Efficiency of Employee, The Metropolitan Water Works Authority (18 Branches)

รุ่งนภา ฮวบสวรรค์
นิสิตปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์ ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
E-mail: rungnapa.h@ku.th
อรนันท์ กลันทปุระ
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
E-mail: fsocong@ku.ac.th
Rungnapa Huabsawan
Student, Master degree of Political Science, Department of Political Science and Public Administration, Faculties of Social Sciences, Kasetsart University
Oranan Gluntapura
Advisor Assistant Professor, Department of Political Science and Public Administration, Faculties of Social Sciences, Kasetsart University

รับเข้า : 16 มีนาคม 2566 **แก้ไข :** 2 เมษายน 2566 **ตอบรับ :** 4 เมษายน 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานและระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานการประปานครหลวง (สำนักงานประปา 18 สาขา) 2) เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานการประปานครหลวง (สำนักงานประปา 18 สาขา) จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตในการทำงานกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานการประปานครหลวง (สำนักงานประปา 18 สาขา) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือ แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างการศึกษา คือ พนักงานการประปานครหลวงที่ปฏิบัติงานอยู่สำนักงานประปา 18 สาขา จำนวน 333 คน สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t - test) การทดสอบความ

แปรปรวนทางเดียว (One – Way ANOVA) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient)

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย= 4.13, S.D.=0.54) และมีระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย= 4.22, S.D.=0.57) เมื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพการปฏิบัติงานจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลผลการทดสอบพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน แตกต่างกันมีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ สถานภาพการสมรส และอายุงานในองค์กรปัจจุบันแตกต่างกันมีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน (ในผลการวิจัยหน้า 8-9 ไม่แสดงผลการทดสอบสมมติฐานในส่วนนี้ค่ะ) ทั้งนี้ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตในการทำงานมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในทิศทางเดียวกันอยู่ในระดับสูง (r=0.883) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: คุณภาพชีวิตในการทำงาน ประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน พนักงานการประปานครหลวง (สำนักงานประปา 18 สาขา)

ABSTRACT

The Objective of this research ware 1) To study the level of work efficiency of the employees of Metropolitan Waterworks Authority (18 Branches). 2) To compare the work efficiency of employees of Metropolitan Waterworks Authority (18 Branches) classified by personal factors, and 3) To study the relationship between the quality of work life and work efficiency of the employees of Metropolitan Waterworks Authority (18 Branches). The sample group used in this research was 333 employees of the Metropolitan Waterworks Authority (18 Branches) and the research instruments were the questionnaire. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, One-way ANOVA, and Pearson's Product Moment Correlation Coefficient.

The research results were as follows: 1) The overall work efficiency of employees of Metropolitan Waterworks Authority (18 Branches) was highest ($\overline{X}$=4.22, SD=0.57). 2) In comparing the work efficiency of the employees of Metropolitan Waterworks Authority (18 Branches) according to personal factors, the hypothesis testing found that the differences in age, marital status and duration of working showed no difference

except sex, level of education and average monthly revenues had different work efficiency at a statistical significance level of 0.05 and 3) The Correlation analysis found the overall quality of work life had a high level of positive relationships with work efficiency of the employees of Metropolitan Waterworks Authority (18 Branches) which a coefficient of correlation was 0.883 at a statistical significance level of 0.05.

Keywords: Quality of Work Life, Work Efficiency, The Employee of The Metropolitan Water Works Authority (18 Branches)

บทนำ

ในช่วงต้นปี 2563 จนถึงปัจจุบันเป็นปีแห่งความท้าทายในการดำเนินงานทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่ต้องเผชิญกับวิกฤตการณ์ที่เกิดขึ้นในทั่วโลก จากสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา หรือโควิด-19(COVID -19) ที่ส่งผลกระทบต่อภาพรวมของสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การเปลี่ยนแปลงทางด้านภูมิอากาศ และเทคโนโลยี (รายงานการประปานครหลวง ประจำปี พ.ศ. 2564) จากผลกระทบที่เกิดขึ้นทำให้การประปานครหลวง (กปน.) ซึ่งเป็นรัฐวิสาหกิจภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงมหาดไทย ดำเนินภารกิจในการจัดหาแหล่งน้ำดิบ เพื่อใช้ในการประปา ผลิต จัดส่ง และจำหน่ายน้ำประปาให้แก่ประชาชนในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร นนทบุรีและสมุทรปราการ และดำเนินธุรกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับประโยชน์แก่การประปา ในขับเคลื่อนเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศให้มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ต้องปรับตัวให้ทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงนั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำเทคโนโลยีต่าง ๆ เข้ามาช่วยในการปฏิบัติงานภายในองค์กร เพื่อให้องค์กรสามารถดำเนินงานต่อไปได้ และเป็นไปตามเป้าหมายที่องค์กรกำหนด อย่างไรก็ตาม การนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานจำเป็นต้องใช้บุคลากรที่มีความรู้ มีความสามารถ มีทักษะที่หลากหลาย (Muti-skill) และมีความพร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงในการปฏิบัติงานนั้นภายใต้ค่านิยม “คุณภาพที่ยั่งยืน มุ่งมั่นเพื่อสิ่งที่ดียิ่งขึ้น ปรับตัวว่องไว ฉลาดใช้ เทคโนโลยี มองธุรกิจกว้างไกล สร้างชื่อเสียงความภูมิใจให้ กปน.” (แผนวิสาหกิจ กปน. ฉบับที่ 6 พ.ศ. 2566-2570) ในการขับเคลื่อนให้องค์กรบรรลุตามวัตถุประสงค์นั้น ต้องอาศัยการบริหารและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่สามารถสร้างบุคลากรให้ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะนำไปสู่การเพิ่มขีดความสามารถการปฏิบัติงานของกำลังคน เพื่อสร้างองค์กรให้มีความเข้มแข็ง และมีความพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคตได้อย่างยั่งยืน

การบริหารและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อให้บุคลากรปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ บุคลากรสามารถนำเครื่องมือหรือเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาปรับใช้ในการปฏิบัติงาน ใช้ทรัพยากรอย่าง

คุ้มค่า ให้ความสำคัญกับการทำงานที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ และผลประโยชน์ส่วนรวม ตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว ทันต่อเวลา ปฏิบัติงานถูกต้อง และมีกระบวนการทำงานตรงตามมาตรฐานที่องค์กรกำหนด ดังนั้น ในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ต้องใช้แนวทาง และวิธีการต่าง ๆ ซึ่งองค์กรมีส่วนช่วยสำคัญในการใช้กลยุทธ์ วิธีการหรือนโยบายต่าง ๆ ทำให้เกิดวิธีการปฏิบัติงานที่เหมาะสม จัดให้มีสภาพแวดล้อมในการทำงานที่เอื้อต่อการมีชีวิตที่ดีขณะปฏิบัติงาน มีความปลอดภัย ส่งเสริมสุขภาพ สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคลากรในองค์กร สามารถให้ความคิดเห็นหรือชี้แนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ให้กับเพื่อนร่วมงานได้ได้รับค่าตอบแทนที่ยุติธรรม รวมทั้งการได้รับการอบรม ฝึกฝน พัฒนาทักษะ ให้มีความมั่นคงและก้าวหน้าในหน้าที่การทำงาน ทำให้สามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในระหว่างที่ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ หรือสามารถลดข้อร้องเรียนที่อาจจะเกิดขึ้นได้ จัดช่วงเวลาที่เหมาะสมสร้างความสมดุลระหว่างชีวิตการทำงานกับชีวิตส่วนตัวของบุคลากร และรู้สึกมีความภาคภูมิใจในงานหรือองค์กรที่ได้ทำประโยชน์เพื่อสังคมหรือชุมชน (Walton, 1975) ซึ่งสิ่งเหล่านี้ องค์กรควรให้ความสำคัญเพราะถือเป็นส่วนหนึ่งของคุณภาพชีวิตในการทำงานทั้งในด้านลักษณะงาน บุคลากร และสภาพแวดล้อมซึ่งส่งผลโดยทางตรง และทางอ้อมต่อการดำเนินงานขององค์กร

การสร้างคุณภาพชีวิตในการทำงานถือเป็นเครื่องมือที่สำคัญ เพราะเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญของมนุษย์ เป็นส่วนเติมเต็มความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน เพื่อให้บุคลากรมีความทุ่มเททั้งแรงกายและแรงใจในการทำงานให้กับองค์กรอย่างเต็มที่แล้วจะส่งผลให้บุคลากรมีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานสามารถนำไปสู่การเพิ่มขีดความสามารถทางธุรกิจได้ (สสปท.)

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน โดยมุ่งเน้นการศึกษาระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน และหาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานที่ปฏิบัติงานอยู่สำนักงานประปาสาขาที่เป็นหน่วยงานที่ให้บริการโดยตรงกับประชาชน เพื่อเป็นแนวทางในการสนับสนุน และพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานภายในองค์กรต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานและระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานการประปานครหลวง (สำนักงานประปา 18 สาขา)
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานการประปานครหลวง (สำนักงานประปา 18 สาขา) จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตในการทำงานกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานการประปานครหลวง (สำนักงานประปา 18 สาขา)

สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 พนักงานการประปานครหลวง (สำนักงานประปา 18 สาขา) ที่มีเพศต่างกันมีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 พนักงานการประปานครหลวง (สำนักงานประปา 18 สาขา) ที่มีอายุต่างกันมีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 3 พนักงานการประปานครหลวง (สำนักงานประปา 18 สาขา) ที่มีสถานภาพต่างกันมีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 4 พนักงานการประปานครหลวง (สำนักงานประปา 18 สาขา) ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 5 พนักงานการประปานครหลวง (สำนักงานประปา 18 สาขา) ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 6 พนักงานการประปานครหลวง (สำนักงานประปา 18 สาขา) ที่มีอายุงานในองค์กรปัจจุบันต่างกัน มีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 7 คุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานการประปานครหลวง (สำนักงานประปา 18 สาขา) มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ตัวแปรตาม (Dependent Variable)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากรที่ ได้รับการบรรจุแต่งตั้งเป็นพนักงานการประปานครหลวงที่ปฏิบัติงาน ณ สำนักงานประปาสาขา 18 สาขา ได้แก่ สาขาสุขุมวิท สาขาพระโขนง สาขาสมุทรปราการ สาขาทุ่งมหาเมฆ สาขาแม้นศรีสาขาพญาไท สาขาลาดพร้าว สาขาประชาชื่น สาขาบางเขน สาขามีนบุรี สาขาสุวรรณภูมิ สาขาตากสิน สาขาสุขสวัสดิ์ สาขาบางกอกน้อย สาขาภาษีเจริญ สาขานนทบุรี สาขาบางบัวทอง และสาขามหาสวัสดิ์ จำนวนประชากรทั้งหมด 1,984 คน (ข้อมูล ณ วันที่1 ตุลาคม พ.ศ. 2564)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ พนักงานการประปานครหลวงที่ปฏิบัติงาน ณ สำนักงานประปา 18 สาขา โดยคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากสูตร Taro Yamane (1973) ที่ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มร้อยละ 0.05 ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 333 คน จากนั้นผู้ศึกษาใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสร้างขึ้นจากรายละเอียดต่าง ๆ เช่น แนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และอายุงานในองค์กรปัจจุบัน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามปลายปิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตในการทำงานของ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายปิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน

ทั้งนี้ แบบสอบถามตอนที่ 2 และ 3 เป็นแบบวัดเลือกตอบตามความรู้สึกของผู้ตอบแบบสอบถาม ตัวเลือกตอบเป็นมาตรส่วนประมาณค่า (Rating scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่ เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อย และเห็นด้วยน้อยที่สุด

การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เมื่อผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว ได้ดำเนินการหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) ดังนี้

1. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นจากทฤษฎี องค์ ความรู้ แนวคิด และนำไปเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแต่ละข้อ เมื่อได้รับการยอมรับความเหมาะสมแล้วจึงนำแบบสอบถามนี้ไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

2. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบแล้วไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่มีความใกล้เคียงกัน (Try Out)จำนวน 30 ชุด จากนั้นนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยมีค่า Cronbach's Alpha เท่ากับ 0.963 จากนั้นนำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจริง โดยใช้ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เดือนธันวาคม พ.ศ. 2565 ถึง เดือนมกราคม พ.ศ. 2566

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้อธิบายข้อมูลส่วนบุคคล (ระดับความคิดเห็นด้านคุณภาพชีวิตในการทำงานและระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานใช้สถิติอะไร

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

1. ค่าสถิติร้อยละ (Percentage) ใช้อธิบายเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และอายุงานในองค์กรปัจจุบัน

2. ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) ใช้อธิบายระดับความคิดเห็นด้านประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน โดยใช้เกณฑ์คะแนนเฉลี่ยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ตามวิธีของ กัลยา วานิชย์บัญชา (2544) สามารถแปลความหมายของระดับคะแนนเฉลี่ย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.21 – 5.00 หมายถึง มีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.41 – 4.20 หมายถึง มีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.61 – 3.40 หมายถึง มีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.81 – 2.60 หมายถึง มีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานอยู่ในระดับน้อย

3. การทดสอบค่าที (t-test) ใช้ทดสอบเปรียบเทียบความแตกต่างด้านปัจจัยส่วนบุคคลที่มีตัวแปรแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ เพศ

4. การทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ใช้ทดสอบเปรียบเทียบตัวแปรต้นที่มีมากกว่า 3 กลุ่ม ได้แก่ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และอายุงานในองค์กรปัจจุบัน กรณีที่ทดสอบแล้วพบว่ามีความแตกต่างกันระหว่างกลุ่มของค่าเฉลี่ยจะนำไปทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD (Least Significant Difference) โดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) ใช้อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตในการทำงานกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ซึ่งมีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ กำหนดไว้ที่ระดับ 0.05 ตามวิธีของ ชูศรี วงศ์รัตนะ (2541) ดังนี้

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	ระดับความสัมพันธ์
0.91 – 1.00	หมายถึงมีความสัมพันธ์ระดับสูงมาก
0.71 – 0.90	หมายถึงมีความสัมพันธ์ระดับสูง
0.31 – 0.70	หมายถึงมีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง
0.01 – 0.30	หมายถึงมีความสัมพันธ์ระดับต่ำ
0.00	หมายถึงไม่มีความสัมพันธ์กัน

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 คุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานการประปานครหลวง (สำนักงานประปา 18 สาขา)

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานการประปานครหลวง (สำนักงานประปา 18 สาขา) รวมทุกด้าน

คุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานการประปานครหลวง (สำนักงานประปา 18 สาขา) รวมทุกด้าน	$\overline{X}$	**S.D.**	**ระดับคุณภาพชีวิตในการทำงาน**
ด้านค่าตอบแทนที่ยุติธรรมและเพียงพอ	3.88	0.72	มาก
ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน	4.14	0.64	มาก
ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน	4.06	0.65	มาก
ด้านการพัฒนาศักยภาพในการทำงาน	4.07	0.69	มาก
ด้านการทำงานร่วมกันและความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น	4.22	0.61	มากที่สุด
ด้านประชาธิปไตยในองค์กร	4.15	0.72	มาก
ด้านความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว	4.13	0.72	มาก
ด้านความเป็นประโยชน์ต่อสังคม	4.25	0.62	มากที่สุด
รวม	**4.13**	**0.54**	**มาก**

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าคุณภาพชีวิตในการทำงานในภาพรวมของพนักงานการประปานครหลวง (สำนักงานประปา 18 สาขา) อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$=4.13, S.D. =0.54) โดยพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านความเป็นประโยชน์ต่อสังคม ($\overline{X}$ =4.25, S.D.=0.62) รองลงมา คือ ด้านการทำงานร่วมกันและความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ($\overline{X}$=4.22, S.D.=0.61) ด้านประชาธิปไตยในองค์กร ($\overline{X}$=4.15, S.D.=0.72) ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน ($\overline{X}$=4.14, S.D.=0.64) ด้านความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว ($\overline{X}$=4.13, S.D.=0.72) ด้าน

การพัฒนาศักยภาพในการทำงาน ($\overline{X}$=4.07, S.D.=0.69) ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน ($\overline{X}$=4.06, S.D.=0.65) และด้านค่าตอบแทนที่ยุติธรรมและเพียงพอ ($\overline{X}$=3.88, S.D.=0.72) ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของกลุ่มตัวอย่างพนักงานการประปานครหลวง (สำนักงานประปา 18 สาขา)

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของ พนักงานการประปานครหลวง (สำนักงานประปา 18 สาขา) รวมทุกด้าน

ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานการประปานครหลวง(สำนักงานประปา 18 สาขา) รวมทุกด้าน	$\overline{X}$	**S.D.**	**ระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน**
ด้านคุณภาพงาน	4.31	0.58	มากที่สุด
ด้านปริมาณงาน	4.04	0.73	มาก
ด้านเวลาที่ใช้ในงาน	4.37	0.58	มากที่สุด
ด้านค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ	4.17	0.64	มาก
รวม	**4.22**	**0.57**	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในภาพรวมของพนักงานการประปานครหลวง (สำนักงานประปา 18 สาขา)อยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$=4.22, S.D.=0.57) โดยพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ด้านเวลาที่ใช้ในงาน ($\overline{X}$=4.37, S.D.=0.58) ด้านคุณภาพงาน ($\overline{X}$=4.31, S.D.= 0.58) ด้านค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ ($\overline{X}$=4.17, S.D.=0.64) และด้านปริมาณงาน ($\overline{X}$=4.04, S.D.= 0.73) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยส่วนบุคคลกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานการประปานครหลวง (สำนักงานประปา 18 สาขา)

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยส่วนบุคคลกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานการประปานครหลวง (สำนักงานประปา 18 สาขา)

ประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน	**ระดับนัยสำคัญทางสถิติ (Sig.) ของตัวแปรต้น**					
	เพศ	**อายุ**	**สถานภาพการสมรส**	**ระดับการศึกษา**	**รายได้เฉลี่ยต่อเดือน**	**อายุงานในองค์กรปัจจุบัน**
1. ด้านคุณภาพงาน	0.045*	0.508	0.185	0.084	0.023*	0.273
2. ด้านปริมาณงาน	0.000*	0.039*	0.105	0.101	0.069	0.358
3. ด้านเวลาที่ใช้ในงาน	0.057	0.733	0.830	0.064	0.115	0.845

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยส่วนบุคคลกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานการประปานครหลวง (สำนักงานประปา 18 สาขา) (ต่อ)

ประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน	ระดับนัยสำคัญทางสถิติ (Sig.) ของตัวแปรต้น					
	เพศ	อายุ	สถานภาพการสมรส	ระดับการศึกษา	รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	อายุงานในองค์กรปัจจุบัน
4. ด้านค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ	0.002*	0.055*	0.980	0.034	0.022	0.315
รวม	**0.003***	**0.156**	**0.174**	**0.042***	**0.025***	**0.549**

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่า ผลการเปรียบเทียบประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานการประปานครหลวง (สำนักงานประปา 18 สาขา) โดยภาพรวม พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ สถานภาพการสมรส และอายุงานในองค์กรปัจจุบัน มีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน ส่วนปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกันมีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตอนที่ 4 ความสัมพันธ์ของคุณภาพชีวิตในการทำงานกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานการประปานครหลวง(สำนักงานประปา 18 สาขา)

ตารางที่ 4 ความสัมพันธ์ของคุณภาพชีวิตในการทำงานกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานการประปานครหลวง (สำนักงานประปา 18 สาขา)

ตัวแปรคุณภาพชีวิตในการทำงาน	ประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน		
	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	Sig.	ระดับความสัมพันธ์
ด้านค่าตอบแทนที่ยุติธรรมและเพียงพอ	0.476	0.000*	ปานกลาง
ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน	0.605	0.000*	ปานกลาง
ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน	0.707	0.000*	สูง
ด้านการพัฒนาศักยภาพในการทำงาน	0.674	0.000*	ปานกลาง
ด้านการทำงานร่วมกันและความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น	0.763	0.000*	สูง
ด้านประชาธิปไตยในองค์กร	0.682	0.000*	ปานกลาง
ด้านความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว	0.732	0.000*	สูง
ด้านความเป็นประโยชน์ต่อสังคม	0.756	0.000*	สูง
รวม	**0.883**	**0.000***	**สูง**

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่า คุณภาพชีวิตในการทำงานในภาพรวมมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานการประปานครหลวง (สำนักงานประปา 18 สาขา) ในระดับมาก ในทิศทางเดียวกัน (r=0.883) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.50 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการทำงานร่วมกันและความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในระดับมากในทิศทางเดียวกัน (r=0.763) รองลงมาด้านความเป็นประโยชน์ต่อสังคมในระดับมากในทิศทางเดียวกัน (r=0.756) ด้านความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว ในระดับมากในทิศทางเดียวกัน (r=0.732) ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในงานในระดับมากในทิศทางเดียวกัน (r=0.707) ด้านประชาธิปไตยในองค์กรในระดับปานกลาง ในทิศทางเดียวกัน (r=0.682) ด้านการพัฒนาศักยภาพในการทำงานในระดับปานกลางในทิศทางเดียวกัน (r=0.674) ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงานในระดับปานกลาง ในทิศทางเดียวกัน (r=0.605) และด้านค่าตอบแทนที่ยุติธรรมและเพียงพอในระดับปานกลาง ในทิศทางเดียวกัน (r=0.476) ตามลำดับ

ตารางที่ 5 สรุปผลการทดสอบสมมติฐานของพนักงานการประปานครหลวง (สำนักงานประปา 18 สาขา)

ตัวแปรอิสระ	ระดับนัยสำคัญ Sig.	ผลการทดสอบสมมติฐาน	
		เป็นไปตามสมมติฐาน	ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน
1. เพศ	0.003*	✓	
2. อายุ	0.156		✓
3. สถานภาพการสมรส	0.174		✓
4. ระดับการศึกษา	0.042*	✓	
5. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	0.025*	✓	
6. อายุงานในองค์กรปัจจุบัน	0.549		✓
7. คุณภาพชีวิตในการทำงาน	0.000*	✓	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 5 พบว่า เพศ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน แตกต่างกันมีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตในการทำงานมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในระดับสูงในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผลการวิจัย

สามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ได้ 3 ข้อ ดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานการประปานครหลวง (สำนักงานประปา 18 สาขา) ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$=4.22) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับ ดังนี้ ด้านเวลาที่ใช้ในงาน ($\overline{X}$=4.37) และด้านคุณภาพงาน ($\overline{X}$=4.31) อยู่ในระดับมากที่สุด อธิบายได้ว่า เนื่องจากองค์กรมีมาตรฐานกำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติงาน และการแก้ไขปัญหาเรื่องข้อร้องเรียนต่าง ๆ ไว้ รวมทั้งมีการระบุขั้นตอนการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน ทำให้พนักงานสามารถจัดสรรเวลา และเรียงลำดับความสำคัญของงานได้ทันตามระยะเวลาที่กำหนด และผลงานที่ออกเป็นไปตามมาตรฐานตามที่ระบุไว้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Emerson (1912) กล่าวว่า มีมาตรฐานในการปฏิบัติงานและกำหนดเวลาที่ชัดเจน จะทำให้พนักงานปฏิบัติงานในแนวทางเดียวกัน ตรงตามมาตรฐานชี้วัดให้บริการที่ดี และรวดเร็วทำให้ผู้ใช้บริการได้รับความพึงพอใจ และมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของพงศธร ชูสุข (2561) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลในการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคเขต 2 (ภาคใต้) จังหวัดนครศรีธรรมราช กล่าวว่า พนักงานมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนการปฏิบัติงาน ไม่ทำให้องค์กรเสียเวลาสามารถทำงานได้ตามเป้าหมาย และเวลาที่องค์กรกำหนดไว้ ด้านค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ ($\overline{X}$=4.17) และด้านปริมาณงาน ($\overline{X}$=4.04) อยู่ในระดับมาก อธิบายได้ว่า พนักงานมีการนำทรัพยากรที่ใช้แล้วมาพัฒนาให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติงาน และองค์กรมีการสนับสนุนการนำนวัตกรรมหรือเทคโนโลยี เข้ามาใช้ในการปฏิบัติงาน เพื่อช่วยลดขั้นตอนในการปฏิบัติงาน เกิดความคุ้มค่า รวมทั้งมีกระบวนการทำงานที่ดี และวางแผนบริหารเวลาในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เพื่อให้เป็นไปตามระยะเวลา และเป้าหมายที่กำหนด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฏฐรินีย์ พิศวงษ์ (2555) ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตในการทำงานกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานกรณีศึกษาพนักงานธนาคารออสิน ภาค 1 กล่าวว่า การมีกระบวนการทำงานที่ดีก่อให้เกิดประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานการประปานครหลวง (สำนักงานประปา 18 สาขา) จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ผลการวิจัยพบว่า เพศต่างกันส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานที่ต่างกัน โดยเพศหญิง($\overline{X}$=4.29) มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานสูงกว่าเพศชาย ($\overline{X}$=4.10) อธิบายได้ว่า ลักษณะงานของเพศชายส่วนใหญ่เป็นงานภาคสนาม บางครั้งต้องเผชิญกับงานที่มีช่วงเวลาไม่แน่นอน หรือต้องปฏิบัติงานในตอนกลางคืนอาจทำให้ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอรวรา กล้าหาญ (2564) ศึกษาเรื่องคุณภาพชีวิตในการทำงานที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานการรถไฟแห่งประเทศไทยสำนักงานใหญ่ กล่าวว่า พนักงานที่มีชั่วโมงการทำงานที่ยาวนาน และขาดความ

ยืดหยุ่นในการทำงาน จะส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานได้ อายุ ต่างกันส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานไม่ต่างกัน อธิบายได้ว่า แม้ว่าพนักงานจะมีอายุแตกต่างกันต่างก็คำนึงถึงความก้าวหน้าในหน้าที่การงานเหมือนกันซึ่งส่งผลให้ประสิทธิภาพในการทำงานไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนุชรา การุณ (2562) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติงานปัญหาพิเศษระดับปริญญาตรี บริหารธุรกิจบัณฑิต (การจัดการ) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กล่าวว่า พนักงานที่มีอายุแตกต่างกันต่างก็คำนึงถึงความก้าวหน้าในหน้าที่การงานเหมือนกัน ระดับการศึกษา ต่างกันส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานต่างกัน อธิบายได้ว่า พนักงานที่มีระดับการศึกษาสูงจะใช้ความรู้ ความสามารถในการเรียนรู้งานใหม่ ๆ ได้อย่างรวดเร็ว มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาประยุกต์ใช้ ในการปรับปรุงการทำงานมากกว่าพนักงานที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า สามารถสร้างประสิทธิภาพการปฏิบัติงานได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนวรัตน์ เพชรหรพม (2562) ศึกษาเรื่อง วัฒนธรรมองค์กรและคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด กล่าวว่า พนักงานที่มีระดับการศึกษาสูงจะสามารถใช้ความรู้จากการศึกษาเข้ามาประยุกต์ใช้กับงานที่ทำมากกว่าระดับการศึกษาที่ต่ำกว่ารายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่างกันส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานต่างกัน โดยรายได้เฉลี่ยต่อเดือนสูงส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน อธิบายได้ว่า องค์กรมีการพิจารณาปรับเงินเดือน การเลื่อนขั้นประจำปี ซึ่งดูจากผลการปฏิบัติงาน และพนักงานมักจะมีตำแหน่งหน้าที่การทำงานที่สูง จึงสามารถปฏิบัติงานออกมาดี ถูกต้อง และเป็นไปตามที่มาตรฐานกำหนด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพีระพัฒน์ สมศรี (2564) ศึกษาเรื่องแรงจูงใจในทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการของกรมชลประทานปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี กล่าวว่า ภาระหน้าที่ของตำแหน่งที่สูงจะสามารถบริหารจัดการผู้ใต้บังคับบัญชาให้ช่วยปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานมากขึ้น สถานภาพการสมรส ต่างกันส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน อธิบายได้ว่า ไม่ว่าพนักงานจะมีสถานภาพการสมรสใดก็ตามเมื่อได้รับมอบหมายงานตามหน้าที่ ต้องปฏิบัติงานนั้นให้เป็นไปตามมาตรฐานและเวลาที่กำหนด และอายุงานในองค์กรปัจจุบัน ต่างกันส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานไม่ต่างกัน อธิบายได้ว่า แม้ว่าพนักงานจะมีอายุงานในองค์กรจะมากกว่าหรือน้อยกว่ากัน แต่ทุกช่วงวัยต้องทำงานเพื่อความก้าวหน้าในหน้าที่การทำงาน ตามเป้าหมาย วัตถุประสงค์และเป็นไปตามที่องค์กรกำหนด ทั้งนี้ สถานภาพการสมรส และอายุงานในองค์กรปัจจุบันมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของพิชญากร บุดารวม (2557) ศึกษาเรื่องคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เขต 2 (จังหวัดอุบลราชธานี) กล่าวว่า สถานภาพการสมรส และอายุงานในองค์กรปัจจุบันเป็นปัจจัยส่วนบุคคล อาจเกี่ยวข้องกับปัจจัยด้านจิตใจความรู้สึกนึกคิดที่อยู่ภายในของบุคคลมากกว่า

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตในการทำงานกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานการประปานครหลวง (สำนักงานประปา 18 สาขา) ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพชีวิตในการทำงานในภาพรวมมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานอยู่ในระดับสูง ในทิศทางเดียวกัน (r=0.883) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย พบว่า ด้านการทำงานร่วมกันและความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น (r= 0.763) มีความสัมพันธ์ในระดับสูงในทิศทางเดียวกัน อธิบายได้ว่า องค์กรมีการจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างพนักงานภายในองค์กร เช่น งานกีฬาสีประจำปี การจัดตั้งชมรมต่าง ๆ ภายในองค์กร ดังนั้นพนักงานจึงมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ลดความขัดแย้งระหว่างกัน ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานกับเพื่อนร่วมงานทุกระดับ ส่งผลให้งานประสบผลสำเร็จอย่างรวดเร็ว และเกิดประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพิชญากร บุดดารวม (2557) ศึกษาเรื่องคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เขต 2 (จังหวัดอุบลราชธานี) กล่าวว่า การปฏิบัติงานต้องมีการประสานงานกัน สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงาน ย่อมส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ด้านความเป็นประโยชน์ต่อสังคม (r=0.756) มีความสัมพันธ์ในระดับสูงในทิศทางเดียวกัน อธิบายได้ว่า พนักงานได้เข้าร่วมทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนหรือสังคม ดังนั้นพนักงานจึงมีความภาคภูมิใจที่เป็นส่วนหนึ่งขององค์กรที่ได้ทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม เนื่องจากองค์กรให้ความสำคัญกับการทำกิจกรรมสาธารณประโยชน์ที่ทำร่วมกับประชาชนหรือชุมชน เช่น โครงการสนับสนุนและพัฒนาชุมชน โครงการช่างประปาเพื่อประชาชน เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนวรัตน์ เพชรพรหม (2562) ศึกษาเรื่องวัฒนธรรมองค์กรและคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด กล่าวว่า การที่องค์กรทำกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ ส่งผลให้องค์กรมีภาพลักษณ์ที่ดี ทำให้พนักงานเกิดความรู้สึกภูมิใจ จึงส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ด้านความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว (r=0.732) มีความสัมพันธ์ในระดับสูงในทิศทางเดียวกัน อธิบายได้ว่า พนักงานได้ใช้เวลาหลังจากการทำงานปกติให้กับตนเองและครอบครัว พักผ่อนอย่างเพียงพอ และการปฏิบัติงานนั้นไม่ได้เป็นอุปสรรค จะทำให้มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอรวรา กล้าหาญ (2564) ศึกษาเรื่องคุณภาพชีวิตในการทำงานที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานการรถไฟแห่งประเทศไทยสำนักงานใหญ่ กล่าวว่า พนักงานที่มีชั่วโมงการทำงานที่ยาวนาน และขาดความยืดหยุ่นในการทำงาน จะส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานได้ ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน (r = 0.707) มีความสัมพันธ์ในระดับสูงในทิศทางเดียวกัน อธิบายได้ว่า เนื่องจากองค์กรเป็นหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ มีความมั่นคงต่อการมีรายได้ตลอดจนเกษียณอายุ ไม่มีการเลิกจ้าง องค์กรจัดให้มีการฝึกอบรม เพิ่มทักษะพัฒนาตนเองให้มีความก้าวหน้าพร้อมก้าวสู่ตำแหน่งที่สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพีระพัฒน์ สมศรี

(2564) ศึกษาเรื่องแรงจูงใจในทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการของกรมชลประทานปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี กล่าวว่า การที่ผู้ปฏิบัติงานมีโอกาสในการพัฒนาตนเอง เพื่อเลื่อนตำแหน่งที่สูงขึ้น จะทำให้ประสบความสำเร็จในหน้าที่การทำงานตามที่หวังไว้ ด้านประชาธิปไตยในองค์กร (r=0.682) มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลางในทิศทางเดียวกัน อธิบายได้ว่า หากเพื่อนร่วมงานให้ความเคารพในสิทธิส่วนบุคคล สามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ในการปฏิบัติงาน รับฟังปัญหาตามข้อเสนอแนะของเสียงส่วนมาก แสดงให้เห็นว่าทำงานเป็นมาตรฐานเดียวกันจะช่วยลดปัญหาความขัดแย้งและมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกิติคุณ ซื่อสัตย์ดี (2557) ศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตการทำงานกับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานชวเลขสังกัดสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร กล่าวว่า การเคารพสิทธิส่วนบุคคลซึ่งกันและกัน ผู้บังคับบัญชาให้โอกาสลูกน้องแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจะทำให้รู้สึกภาคภูมิใจที่ได้ปฏิบัติงาน ส่งผลให้มีประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนาศักยภาพในการทำงาน (r=0.674) มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลางในทิศทางเดียวกัน อธิบายได้ว่า องค์กรเปิดโอกาสให้เพิ่มพูนความรู้ใหม่ ความสามารถให้มีความชำนาญ สามารถใช้ทักษะที่ได้นั้นมาแก้ไขปัญหาตามหน้าที่ จึงส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนวรัตน์ เพชรพรหม(2562)ศึกษาเรื่องวัฒนธรรมองค์กรและคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด กล่าวว่า การที่พนักงานได้พัฒนาความรู้ ความสามารถ ทักษะในการปฏิบัติงาน ทำให้พนักงานสามารถแก้ไขตอบสนองและวางแผนที่ดีในการทำงาน ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน (r=0.605) มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลางในทิศทางเดียวกัน อธิบายได้ว่า องค์กรให้ความสำคัญกับการส่งเสริมเรื่องสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ดี พนักงานปฏิบัติงานได้อย่างปลอดภัย ไม่เป็นอันตราย มีตรวจสุขภาพประจำปี มีอุปกรณ์ เครื่องมือที่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพิชญากร บุดดารวม(2557) ศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตในการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เขต 2 (จังหวัดอุบลราชธานี) กล่าวว่า สภาพแวดล้อมในการทำงานเป็นสิ่งที่เอื้ออำนวยในการปฏิบัติงาน หากสภาพแวดล้อมการทำงานไม่ดีย่อมส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน และด้านค่าตอบแทนที่ยุติธรรมและเพียงพอ (r=0.476) มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลางในทิศทางเดียวกัน อธิบายได้ว่า พนักงานยังรู้สึกว่าค่าตอบที่ได้รับนั้นยังไม่ยุติธรรมพอ เมื่อเทียบกับลักษณะงานอื่น ๆ ภายในองค์กรที่มีภาระความรับผิดชอบและความยากง่ายของงานเทียบได้ในระดับเดียวกัน ควรได้รับค่าตอบแทนที่เท่ากัน ซึ่งสอดคล้องกับ (สกล บุญสิน, 2559) กล่าวว่า การพิจารณาปรับเงินเดือนและเลื่อนตำแหน่งขั้นอย่างเหมาะสม ยุติธรรมกับผลงานนั้น ทำให้พนักงานรู้สึกพึงพอใจ จนทำให้เกิดความทุ่มเทแรงกายแรงใจในการปฏิบัติงานส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ด้านค่าตอบแทนที่ยุติธรรมและเพียงพอ องค์กรควรเปรียบเทียบวิชาชีพหรือตำแหน่งงานที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันเพื่อพิจารณากำหนดค่าตอบแทนให้สอดคล้องกับภาระหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย หรือลักษณะงานที่ปฏิบัติ

2. ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน ควรจัดสรรเรื่องพื้นที่จอดรถของพนักงาน และผู้มารับบริการ โดยแบ่งสัดส่วนพื้นที่จอดรถให้ชัดเจน หรืออาจเพิ่มแนวทางในการปฏิบัติงานรับคำร้อง หรือทำธุรกรรมในรูปแบบช่องทางออนไลน์ เพื่อลดจำนวนผู้มาใช้บริการที่สำนักงาน

3. ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน ผู้บังคับบัญชา ควรช่วยเหลือสนับสนุนมอบหมายงานให้ตรงตามตำแหน่งหน้าที่ เพราะการได้ใช้ความรู้ ความสามารถในการปฏิบติงานหรือแก้ไขปัญหา ตรงกับลักษณะงานจะทำให้เกิดความสำเร็จของการปฏิบัติงาน

4. ด้านการพัฒนาศักยภาพในการทำงาน องค์กรควรมีการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานให้กับพนักงานให้ตรงกับความรู้ ความสามารถ ที่พนักงานมี เพื่อช่วยส่งเสริมให้พนักงานได้แสดงศักยภาพในการปฏิบัติงานให้ตรงกับสายอาชีพของตนเอง

5. ด้านประชาธิปไตยในองค์กร ผู้บังคับบัญชา ควรเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มมากขึ้น หรือรับฟังข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหา และหากข้อเสนอแนะนั้นเห็นว่ามีประโยชน์ควรพิจารณานำไปประยุกต์ใช้ในการทำงานด้วย

6. ด้านปริมาณงาน ผู้บังคับบัญชาต้องวางแผน ตรวจสอบปริมาณงานของผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยว่ามีมากน้อยเพียงใด เพื่อให้สมดุลกับอัตรากำลังคน และต้องคอยตรวจสอบ และติดตาม หากพบว่างานที่ปฏิบัติมีความล่าช้าผิดปกติต้องรีบแก้ไขปัญหา

7. ด้านค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ องค์กรต้องประเมินประสิทธิภาพ เรื่องการใช้นำเทคโนโลยีมาใช้ด้วยความเหมาะสม เพื่อให้ครอบคลุมกับการปฏิบัติงานทุกขั้นตอน

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาคุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานการประปานครหลวงในสายงานอื่น ๆ เพื่อจะได้ทราบถึงข้อมูลของคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานอย่างครอบคลุมทั้งองค์กร หรือได้ผลการศึกษาที่แตกต่างกัน สามารถนำมาเปรียบเทียบ และหาแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงต่อไป

2. ควรทำการศึกษาตัวแปรอิสระด้านอื่น ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน เช่น หน่วยงาน ตำแหน่งงาน วัฒนธรรมองค์กร บรรยากาศองค์กร เป็นต้น

3. ควรทำการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเรื่องคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานการประปานครหลวงโดยสัมภาษณ์เจาะลึก เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกประกอบข้อมูลเชิงปริมาณ

เอกสารอ้างอิง

กิติคุณ ซื่อสัตย์ดี. (2557). **คุณภาพชีวิตการทำงานกับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานชวเลข สังกัดสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.** ปริญญาปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร, มหาวิทยาลัยเกริก.

ณัฏฐรินีย์ พิศวงศ์. (2555). **ความสัมระหว่างคุณภาพชีวิตในการทำงานกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานกรณีศึกษาพนักงานธนาคารออสิน ภาค 1.** การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิมหาบัญฑิต วิชาเอกการจัดการทั่วไป, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

นวรัตน์ เพชรพรหม. (2562). **วัฒนธรรมองค์กรและคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด.** การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต วิชาเอกการจัดการทั่วไป, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

นุชรา การรุญ. (2562). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติงานปัญหาพิเศษระดับปริญญาตรี** บริหารธุรกิจบัณฑิต (การจัดการ) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

พงศธร ชูสุข. (2561). ปั**จจัยที่ส่งผลในการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคเขต 2 (ภาคใต้) จังหวัดนครศรีธรรมราช**. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

พิชญากร บุดดารวม. (2557). **คุณภาพชีวิตในการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เขต 2 (จังหวัดอุบลราชธานี).** การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.

พีระพัฒน์ สมศรี. (2564). **แรงจูงใจในทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการของกรมชลประทานปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี.** วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต ณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น. 18(1) : 172-183.

สกล บุญสิน. (2559). **ปัจจัยด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่มีอิทธิพลต่อการจ่ายค่าตอบแทน.** คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. WMS Journal of Management Walailak University. 5(2) : 12-29.

อรวรา กล้าหาญ. (2562). **คุณภาพชีวิตในการทำงานที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานการรถไฟแห่งประเทศไทย สำนักงานใหญ่.** วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

อังคณา ธนานุภาพพันธุ์, พงศ์พันธ์ ศรีเมือง และ โสภณ สระทองมา. (2564). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรกรณีศึกษาของบริษัทธุรกิจให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่แห่งหนึ่ง.** วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. 7(1) : 236-249.

Bluestone, I. (1997). **Organization Citizenship Behavior Among Hospital Employees**: A Multidimensional Analysis Involving Job Satisfaction and Organizational Commitment. Hospital & Health Services Administration. 42(2): 221-262.

Emerson. (1912). **The twelve principles of efficiency.** New York: The Engineering Magazine.

Davis, L.E. (1977). **Enhancing the Quality of Working Life: Developments in The United States**. International Labor Review. 116(1): 53 - 65.

Merton, H. C. 1977. **A Look at factors affecting the quality of working life.** Monthly Labor Review. cited in Mikhail Kaz and Anastasiya Kuchkartaeva. 2016. **Well-being in the Workplace**: The Case of Working Pensioners. WELLSO 2016 - III International Scientific Symposium on Lifelong Wellbeing in the World.

Peterson and Plowman. (1989). **Business Organization and Management.** 3rd. (eds.). New York: Irwin.

Yamane, T. (1973). **Statistics: An Introductory Analysis**. (3rd ed). New York: Harper and Row.

Walton, R. (1975). Criteria for quality of work life. in L. E. Davis, & R. L.Cherns. eds. **The quality of working Life**: Problems, prospects, and the state of the art. New York: Free Press.

แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวหมู่บ้านมอญห้วยน้ำใส อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี

Tourism Management Guidelines for Huay Nam Sai Village, Suan Phueng District, Ratchaburi Provinc

ปรรณิกา มีครุฑ
อาจารย์ประจำ วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
โทร 0-82925-5345,E-mail: prunnika89@gmail.com
โสภา ขันทะเสน
อาจารย์ประจำสาขาการจัดการ วิทยาลัยเทคโนโลยีปทีปพลีผล
โทร 0-89813-8698,E-mail: sopakuntasen@gmail.com
Prunnika Meekrut
Lecturer, College of Management Innovation, Rajamangala University of Technology Rattanakosin
Sopa Kuntasen
Lecturer, Department of Management, Pateep Plipol Technological

รับเข้า : 5 เมษายน 2566 **แก้ไข :** 27 เมษายน 2566 **ตอบรับ :** 27 เมษายน 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัญหาของการจัดการการท่องเที่ยวหมู่บ้านมอญห้วยน้ำใส 2) วิเคราะห์สถานการณ์ภายในและสถานการณ์ภายนอกของการจัดการการท่องเที่ยวหมู่บ้านมอญห้วยน้ำใส และ 3) เสนอแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวหมู่บ้านมอญห้วยน้ำใส อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาจากเอกสาร การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์เชิงลึก และการจัดระดมความคิดเห็น ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ กรรมการหมู่บ้าน ผู้ประกอบการธุรกิจร้านอาหาร ผู้ประกอบการธุรกิจที่พัก ผู้ประกอบการธุรกิจสินค้าและของที่ระลึก นักท่องเที่ยว และชาวบ้าน จำนวน 21 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกต วิเคราะห์ข้อมูลการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า 1) ด้านปัญหาของการจัดการการท่องเที่ยวด้านการบริหาร พบว่า หน่วยงานภาครัฐไม่ได้มีส่วนบริหาร ด้านการสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน พบว่า มีห้องสุขา 3 จุด ด้านการจัดการร้านค้า พบว่า ภาครัฐไม่ได้สนับสนุนงบประมาณ ด้านการประชาสัมพันธ์ พบว่า ภาครัฐไม่ได้สนับสนุนหรือช่วยประชาสัมพันธ์ 2) ด้านการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อนสภาพแวดล้อมของการจัดการท่องเที่ยว 2.1)

จุดแข็ง คือ ชุมชนมีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ 2.2) จุดอ่อน คือ จำนวนบุคลากรด้านมัคคุเทศก์มีไม่เพียงพอ 2.3) โอกาส คือ มีแนวโน้มที่จะมีนักท่องเที่ยวเดินมาเข้ามาท่องเที่ยวมากขึ้น 2.4) อุปสรรค คือ ขาดงบประมาณในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวจากภาครัฐ และ 3) ด้านแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวหมู่บ้านมอญห้วยน้ำใส ประกอบด้วย 1) การดำเนินการตามมาตรการควบคุมและป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด–19 2) การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวผ่านทางสื่อต่าง ๆ ที่เข้าถึงนักท่อเที่ยวให้มากขึ้นด้วยสื่อปัจจุบัน 3) การสนับสนุนให้เกิดร้านค้าชุมชนเพื่อคนในชุมชนมีรายได้ 4) การบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว และ 5) การจัดทำป้ายบอกทางอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว

คำสำคัญ: การจัดการ การท่องเที่ยว หมู่บ้านมอญห้วยน้ำใส

ABSTRACT

The Objective of this research was to study 1) the problems of tourism management, 2) analyze the internal and external situations of tourism management, and 3) propose a guideline for tourism management in Mon Huai Nam Sai Village, Village, Suan Phueng District, Ratchaburi Province This research was qualitative research methodology by studying research documents, participatory observation, in-depth interview and brainstorming. The sample was 21 people compound with the village committee of Mon Huai Nam Sai, restaurant business operator, accommodation business operators, merchandise and souvenir business operators, and villagers by purposive sampling.

The results of the research revealed that 1) Problems of Huai Nam Sai village tourism management in terms of administration, it was found that government agencies not take part in the administration. In terms of basic utilities, it was found that there were only 3 service points for toilets. It was found that the government not come to support any budget and public relations. It was found that the government not come to support or help publicize. 2) SWOT Analysis found that; 2.1) Strengths (S): The community has abundant natural resources. 2.2) Weaknesses (W): The tourist guide personnel is insufficient. 2.3) Opportunities (O): There is a tendency to have more tourists coming to travel. 2.4) Treat (T) lack of budget for the development of tourist attractions from the government. And 3) Guidelines for tourism management in Mon

Huai Nam Sai Village, consisting of (a) implementation of measures to control and prevent the spread of the COVID-19 virus (b) public relations for tourism in Mon Huai Nam Sai Village through various media that reach more tourists with current media; (c) supporting the creation of community shops for people in the community to earn income; (d) integrating cooperation with government agencies to develop tourism; and (e) making signs to guide the way to facilitate tourists.

Keywords: management, tourism, Huai Nam Sai Mon Village

บทนำ

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและการบริการมีการพัฒนาและเติบโตอย่างต่อเนื่องจากจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นในทุกปีและการเพิ่มขึ้นของรายได้จากการท่องเที่ยว ทำให้ปัจจุบันอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและการบริการกลายมาเป็นส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนประเทศและนำเงินตราเข้ามาหลายล้านบาท สร้างรายได้ให้กับประเทศชาติและประชาชนในทุกระดับ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการยังเป็นห่วงโซ่ที่เชื่อมโยงธุรกิจทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง อาทิ ธุรกิจนำเที่ยว ธุรกิจการคมนาคมและการขนส่ง ธุรกิจโรงแรมและที่พัก ธุรกิจร้านอาหาร ธุรกิจจำหน่ายสินค้าของที่ระลึก และยังรวมถึงการจ้างงานสร้างอาชีพที่ก่อให้เกิดรายได้ให้แก่ชุมชนในท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2565) เพื่อก้าวไปสู่ประเทศที่มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน เสริมสร้างความเข้มแข็งของคนในชุมชนกับการวางรากฐานและแก้ปัญหาที่เป็นอุปสรรค ทั้งด้านคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว บุคลากรการท่องเที่ยว และโครงสร้างพื้นฐาน รวมทั้งการสร้างความสมดุลของการพัฒนาทั้งในมิติของพื้นที่ กิจกรรมนักท่องเที่ยว เป็นการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นประสบการณ์ซึ่งเป็นโอกาสของประเทศไทยที่จะได้นำจุดเด่นด้านวัฒนธรรมและวิถีชีวิตไทยมาเสนอต่อนักท่องเที่ยวได้อย่างมีเอกลักษณ์ อีกทั้งยังมีการผลักดันการทำงานอย่างบูรณาการ ทั้งภาครัฐกับภาครัฐ ภาครัฐกับเอกชนและภาครัฐกับประชาชน ซึ่งเป็นกลไกนำไปสู่การพัฒนาอย่างมีส่วนร่วมและเป็นรูปธรรม เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทางการท่องเที่ยว ให้มีศักยภาพเกิดความสมดุลและยั่งยืนในการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว โดยคำนึงถึงศักยภาพในพื้นที่ รวมทั้งการสร้างมูลค่าเพิ่มในทุกมิติทั้งการผลิตและธุรกิจที่เกี่ยวข้อง

ชุมชนบ้านมอญห้วยน้ำใส เดิมมีชื่อว่าบ้านผาปก ตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 3 ตำบลสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี เป็นหมู่บ้านเล็ก ๆ สุดชายแดนตะวันตกแห่งอำเภอสวนผึ้ง ราชบุรี เป็นที่อยู่อาศัยของชาวไทยเชื้อสายมอญที่มีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย ด้วยพื้นที่ของหมู่บ้านตั้งอยู่ติดกับเทือกเขาตะนาวศรี ทำให้มีความเป็นธรรมชาติร่มรื่นด้วยผืนป่าสีเขียวขจี มีลำธารไหลผ่านจนได้รับการขนานนามว่า “หมู่บ้านแม่กำปอง 2”

ซึ่งสถานที่บริเวณนี้มีตำนานเล่าขานสืบทอดต่อกันมาหลายชั่วอายุคนว่าเคยเป็นสถานที่สู้รบทำสงครามระหว่างชนชาติไทยกับชนชาติพม่าก่อนกรุงรัตนโกสินทร์ในช่วงยุคสมัยของพระเจ้าตากสินมหาราช และนายทองด้วง ซึ่งต่อมาขึ้นครองราชย์เป็นกษัตริย์รัชกาลที่ 1 ของพระราชวงศ์จักรกรี โดยในบริเวณพื้นที่นั้นได้เคยขุดพบหลักฐานทางโบราณคดีต่าง ๆ เช่น กริช ขอช้าง สังวาลช้าง หม้อไห ซากศพ โครงกระดูกนักรบ และอนุสรณ์เจดีย์ตั้งอยู่ที่บ้านทุ่งเจดีย์ บ้านผาปกอยู่ติดกับชายแดนสหภาพพม่า โดยมีเทือกเขาตะนาวศรีกั้นเป็นอาณาเขต ระยะทางห่างจากกรุงเทพฯ ประมาณ 200 กิโลเมตร (สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดราชบุรี, 2563: ออนไลน์)

ชุมชนบ้านมอญห้วยน้ำใสประกอบด้วยชาติพันธุ์หลากหลายชาติพันธุ์ อาทิ ชาวไทย ชาวกะเหรี่ยง ชาวมอญ และชาวพม่า สาเหตุที่มีความหลากหลายชาติพันธุ์เกิดขึ้นเมื่อประมาณ 30 ปีที่แล้ว ณ ที่แห่งนี้ มีการทำเหมืองแร่ดีบุก ทำให้มีการอพยพของกลุ่มบุคคลหลายกลุ่มเข้ามาประกอบอาชีพ หลังจากที่หมดสถานการณ์การทำเหมืองแร่ดีบุกแล้ว ชาวบ้านบางส่วนยังคงตั้งรกรากและดำเนินชีวิตต่อไปอยู่ในพื้นที่บริเวณแห่งนี้ ต่อมาผู้ใหญ่บ้านได้มีการแบ่งขอบเขตให้กลุ่มชาติพันธุ์ได้อยู่อาศัยอยู่ร่วมกันได้ โดยหมู่ 3 บ้านห้วยน้ำใสเป็นชุมชนชาวมอญ ประมาณ 50–60 หลังคาเรือน ต่อมาในปี พ.ศ. 2561 บ้านห้วยน้ำใสได้รับการคัดเลือกเข้าร่วมโครงการหมู่บ้านชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี แต่ไม่ได้รับคัดเลือกให้ได้รับงบประมาณสนับสนุน แต่ทางชุมชนบ้านห้วยน้ำใสยังคงพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนต่อไป โดยผู้ใหญ่บ้านและคณะกรรมการหมู่บ้านได้ริเริ่มทำตลาดของชุมชน แต่อุปสรรคคือสถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 แต่ทางชุมชนยังคงเล็งเห็นความสำคัญของทุนทางธรรมชาติและทุนทางวัฒนธรรมที่มี จึงพัฒนาให้เป็นหมู่บ้านแห่งการท่องเที่ยว โดยได้รับการช่วยเหลือจากกรมพัฒนาชุมชน ดูแลเป็นผู้ให้คำแนะนำช่วยเหลือ และสนับสนุนให้เข้าร่วมโครงการ D–hope ซึ่งเป็นแนวทางการบูรณาการส่งเสริมศักยภาพของชุมชนให้พัฒนาสินค้าและผลิตภัณฑ์ของชุมชน โดยมีกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวสามารถร่วมทดลองทำผลิตภัณฑ์ได้ โดยโครงการ D–hope มีผลิตภัณฑ์ที่เกิดขึ้นเป็นผลิตภัณฑ์ของบ้านห้วยน้ำใส ได้แก่ ผ้ามัดย้อมบ้านมอญ แหนมไม้ไผ่ ขนมโดนัทมอญ ขนมต้มเสียบไม้ ไข่เค็มดีบุก ธูปหอมทรัพย์ขณา สไบมอญ ธงตะขาบ และกระถางฮากะ ซึ่งผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ของชุมชนนั้นล้วนแล้วแต่เป็นการรวมกลุ่มของผู้คนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ โดยสินค้าส่วนมากจะเป็นสินค้าเฉพาะที่หาดูและหาทานได้ยาก หากไม่มีกิจกรรมก็จะไม่ค่อยมีการทำสินค้าต่าง ๆ เหล่านั้นขึ้นมา ซึ่งในชุมชนก็ยังคงอนุรักษ์ภูมิปัญญาไว้อย่างเหนียวแน่น เพื่อสื่อสารและสะท้อนให้เห็นในความเป็นบ้านมอญห้วยน้ำใสที่ไม่เหมือนใครและไม่มีใครเหมือน

จากข้อมูลที่ได้กล่าวมาข้างต้นทำให้เห็นว่า การจัดการการท่องเที่ยวหมู่บ้านมอญห้วยน้ำใสกำลังประสบปัญหาในการดำเนินงานทั้งภายในและภายนอกที่ส่งผลกระทบหลายประการ ซึ่งผู้วิจัยได้ตระหนักว่าจะมีแนวทางอย่างไรบ้างที่จะทำให้การดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนเกิดความยั่งยืน และให้ผู้นำชุมชน คนชุมชนตระหนักถึงความมีส่วนร่วมของคนในท้องถิ่น โดยคำนึงถึงการ

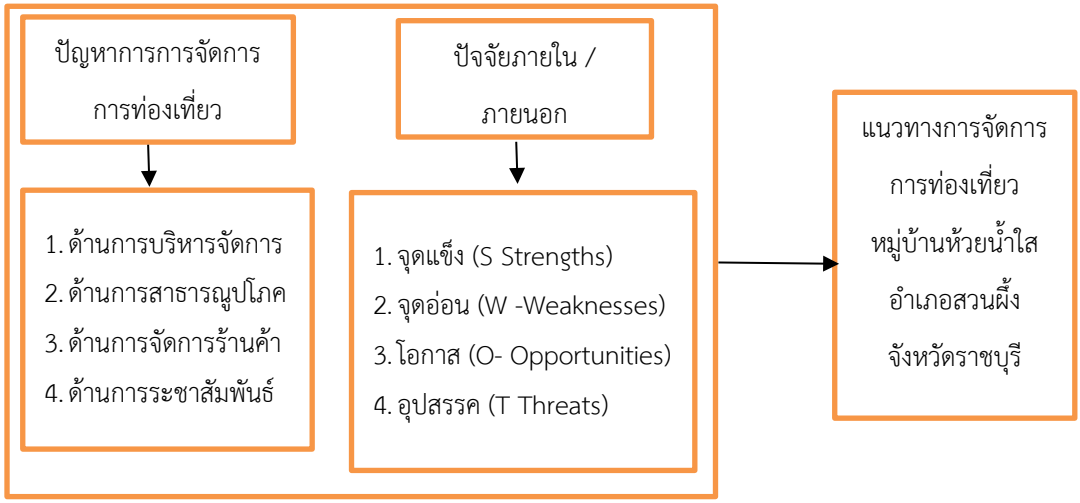
รักษาขนบธรรมเนียมประเพณี ทำให้ประชาชนเกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง โดยยังคงเสน่ห์ความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนไว้ ช่วยกันพัฒนาการท่องเที่ยวโดยไม่มุ่งเน้นเรื่องรายได้จากการท่องเที่ยวมากจนเกินไป และรู้จักแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวให้อยู่ได้อย่างยั่งยืน พึ่งพาตนเองได้ เพื่อให้หน่วยงานประชาชน ลูกหลานได้นำไปพัฒนาให้ชุมชนต่อไป ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจทำการศึกษาการจัดการการท่องเที่ยวหมู่บ้านมอญห้วยน้ำใส อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี เพื่อทำการวิเคราะห์การจัดการการท่องเที่ยวของหมู่บ้านมอญห้วยน้ำใสว่าชุมชนมีจัดการการท่องเที่ยวอย่างไร และควรมีแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวหมู่บ้านมอญห้วยน้ำใสอย่างไร ที่ไม่เพียงแต่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวเท่านั้นแต่ยังเน้นถึงการสร้างศักยภาพของคนในชุมชน เพื่อให้กิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นอาชีพเสริมที่เข้ามาสนับสนุนอาชีพหลักหรือวิถีชีวิตดั้งเดิมของชุมชน โดยที่ไม่เป็นการทำลายวิถีชีวิตเดิมหรือทรัพยากรของชุมชนที่มีอยู่เดิม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาของการจัดการการท่องเที่ยวหมู่บ้านมอญห้วยน้ำใส อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี
2. เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์ภายในและสถานการณ์ภายนอกของการจัดการการท่องเที่ยวหมู่บ้านมอญห้วยน้ำใส อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี
3. เพื่อเสนอแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวหมู่บ้านมอญห้วยน้ำใส อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ตัวแปรตาม (Dependent Variable)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้เทคนิคและวิธีการดังนี้

1. วิธีการการสังเกต (Observation Method) เพื่อให้ได้ความสมบูรณ์ของข้อมูลในการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยได้ทำการสังเกตวิถีการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชน และลักษณะโครงสร้างชุมชน

2. วิธีการสัมภาษณ์ (Interview Method) โดยใช้เทคนิคการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Informal Interview) ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้ทำการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง เพื่อให้ได้ข้อมูลละเอียดตรงกับวัตถุประสงค์การวิจัยที่กำหนดไว้ให้มากที่สุด โดยใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) จากกรรมการหมู่บ้านมอญห้วยน้ำใส ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้านหมู่บ้านห้วยน้ำใส และผู้ประกอบการธุรกิจร้านอาหาร ผู้ประกอบการธุรกิจที่พัก ผู้ประกอบการธุรกิจสินค้าและของที่ระลึก นักท่องเที่ยวและชาวบ้านที่เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รวมทั้งสิ้นจานวน 21 ท่าน ซึ่งการสัมภาษณ์จะไม่กำหนดรูปแบบมาตรฐาน (Unstructured Interview) ไม่มีการกำหนดข้อคำถามอย่างตายตัว แต่จะกำหนดไว้เพียงกรอบหรือประเด็นที่จะสัมภาษณ์เท่านั้น โดยอาศัยกรอบแนวคิดที่พัฒนาขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมเป็นตัวกำหนดในการตั้งประเด็นคำถาม และจะไม่เรียงลำดับคำถามก่อนหลัง ลักษณะคำถามจะเป็นแบบปลายเปิด และหากว่าในขณะที่ทำการสัมภาษณ์พบปรากฏการณ์หรือประเด็นปัญหาที่ผู้วิจัยมีข้อสงสัยก็จะทำการสัมภาษณ์โดยละเอียด เพื่อให้ได้คำตอบอย่างชัดเจน

3. การวิเคราะห์ข้อมูลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยวิธีการวิเคราะห์แก่นสาระ (thematic analysis) จากการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยนำข้อมูลที่ได้จากการถอดเทปสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เพื่อพิจารณาประเด็นที่มีความเหมือนกันหรือต่างกัน หลังจากนั้นเชื่อมโยงข้อมูลให้มีลักษณะเป็นแนวคิดสรุปเชิงนามธรรม โดยนำเสนอผลการศึกษาแบบพรรณนาวิเคราะห์ (descriptive analysis) โดยเรียงตามข้อคำถาม

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาปัญหาการจัดการการท่องเที่ยวหมู่บ้านมอญห้วยน้ำใส อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี

1.1 ด้านปัญหาการบริหารจัดการ พบว่าการบริหารจัดการภายในหมู่บ้านมอญห้วยน้ำใส อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรีตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันหน่วยงานภาครัฐไม่ได้เข้ามาส่วนบริหาร เป็นการบริหารโดยผู้นำชุมชนคือผู้ใหญ่บ้านและอาศัยความร่วมมือกันในชุมชน มีการตั้งกฎระเบียบภายในชุมชนเพื่อให้ทุกคนปฏิบัติตาม โดยทุกคนมีส่วนร่วมในการคิดและช่วยกันทำ มีการประชุมร่วมกันทุก

วันที่ 5 ของเดือน ในส่วนของการจัดการร้านค้า พบว่าแม่ค้าที่ขายสินค้าเป็นชาวบ้านภายในชุมชน ซึ่งจะมีการประชุมร้านค้า 2 อาทิตย์ต่อครั้ง โดยจะเน้นเรื่องของความสะอาดกับการขายสินค้าที่มีคุณภาพ มีแบ่งหน้าที่ดูแลภายในตลาดชุมชน มีการวางระบบ (ทุกคนต้องรู้หน้าที่ของตนเอง) และมีการจัดเก็บค่าบริหารจัดการตลาดร้านค้าละ 30 บาทต่อวัน เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับจ้างเจ้าหน้าที่โบกรถจำนวน 3 คน และค่าใช้จ่ายถุงขยะสำหรับจัดเก็บขยะ ในช่วงแรกมีการใช้ภาชนะใส่อาหารจากใบตองและใช้จานกระดาษชานอ้อย ซึ่งเป็นการเพิ่มต้นทุนไม่เสริมรายได้ ไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการเพิ่มรายได้ ภายหลังเปลี่ยนจากวิธีการใช้จานโบราณเป็นภาชนะและกระบอกน้ำไม้ไผ่ ซึ่งการตัดไม้ไผ่มีผลดีคือเมื่อตัดแล้วก่อเกิดหน่อไม้ และเมื่อนำมาเป็นภาชนะบรรจุน้ำแล้วสามารถมาเผาเป็นถ่านได้ แต่มีปัญหาเรื่องขาดบุคลากรคัดแยกขยะ ก่อให้เกิดปัญหาด้านขยะ ปัจจุบันจึงบริหารจัดการลดการใช้กระบอกน้ำไม้ไผ่เหลือเพียงร้านเดียว

1.2 ด้านการจัดสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน จากการเดินสำรวจและสัมภาษณ์คนในชุมชน พบว่าระบบน้ำและระบบไฟฟ้าเพียงพอ เนื่องจากเป็นน้ำประปาและน้ำที่สูบขึ้นมาใช้จากลำห้วย สามารถใช้งานได้อย่างต่อเนื่องและไม่สะดุด สำหรับห้องสุขานั้นมีบริการ 3 จุด คือ ร้านดีบุกบาร์ B&B Home และ BANBOO House café แต่มีข้อจำกัดอยู่ที่ว่าห้องสุขานั้นจะต้องมีค่าบริการครั้งละ 5 บาท และกระจุกอยู่บริเวณทางขึ้นตลาดเท่านั้น หากต้องการใช้บริการเมื่ออยู่ด้านบนและในตลาด จะก็ต้องเดินลงมาใช้บริการที่ร้านดังกล่าว ส่วนสัญญาณอินเทอร์เน็ตนั้นจะมีข้อจำกัดสำหรับเครือข่ายของผู้ใช้บริการเอง แต่ทางชุมชนก็มีการจัดสรรสัญญาณ WIFI เพื่อรองรับต่อเรื่องดังกล่าว เพื่อไม่ให้เกิดการสะดุดต่อการติดต่อสื่อสาร สอดรับกับคำสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวและผู้นำชุมชนที่ระบุว่า

> *“...ห้องน้ำค่อนข้างที่จะหายากสักนิด คือเราจะต้องคอยถามเพราะไม่มีป้ายบอกว่ามีบริการ ซึ่งหากมีป้ายแจ้งไว้ก็อาจจะทำให้สามารถใช้บริการได้ดีและไวกว่านี้ แต่โดยรวมเมื่อเข้าไปใช้บริการของห้องน้ำแล้วก็ยังถือว่าดีเลยทีเดียว มีความสะอาดสะอ้านดี...”*
>
> *นักท่องเที่ยวคนที่ 7, 8 (สัมภาษณ์ 8 ตุลาคม 2565)*
>
> *“...สำหรับสัญญาณอินเทอร์เน็ตนั้นทางชุมชนก็มีการจัดสรรสัญญาณ WIFI ไว้เพื่อบริการแก่นักท่องเที่ยว เนื่องจากว่าในยุคปัจจุบันนี้การสื่อสารถือเป็นเรื่องใหญ่มาก แม้ว่าสัญญาณโทรศัพท์จะใช้ไม่ได้ในบางจุด แต่ก็ยังสามารถมาใช้อินเทอร์เน็ตที่ทางชุมชนจัดสรรให้ได้ นอกจากนี้การเดินทางขึ้นมานั้นหากไม่อยากจะเดินเท้าก็สามารถใช้บริการรถสองแถวขึ้นมาจากสำนักสงฆ์ได้ ค่าบริการก็ประมาณ 10 บาท และมาต่อที่สามล้ออีกคนละประมาณ 10 บาท ก็ถือว่าเป็นการสนับสนุนอาชีพให้แก่คนในชุมชนได้อีกทางหนึ่งด้วย...”*
>
> *ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 3 (สัมภาษณ์ 8 ตุลาคม 2565)*

1.3 ด้านการจัดการร้านค้า พบว่ามีการจัดการร้านค้าอย่างเป็นระเบียบเหมาะสมต่อแหล่งท่องเที่ยว และเพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก เนื่องจากชุมชนบ้านมอญห้วยน้ำใสได้มีการส่งเสริมให้ผู้ค้าเป็นคนในพื้นที่และสินค้าก็เป็นผลิตภัณฑ์ของชุมชน โดยการบริหารจัดการนั้นมาจากผู้นำชุมชนในการจัดการและจัดระเบียบต่าง ๆ ให้เกิดขึ้น เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวให้มากที่สุด นอกจากนี้พบว่าร้านค้ามีการจัดการขยะในชุมชนโดยผู้ประกอบการร้านค้าต่าง ๆ จะมีป้ายติดว่า “รับฝากขยะ” จากนักท่องเที่ยวที่ได้ซื้ออาหารหรือขนมรับประทาน ร้านค้าจะเก็บรวบรวมขยะไว้ และมีชาวบ้านจิตอาสาที่ขับรถซาเล้งพ่วงข้างมารับขยะไปทิ้งบริเวณขยะชุมชนของหมู่บ้าน เพื่อรอเทศบาลหรือ อบต. มาเก็บขยะต่อไป โดยท้องถิ่นไม่เก็บค่าใช้จ่ายประการใด ซึ่งการจัดการขยะจะถูกถ่ายทอดไปยังนักท่องเที่ยวที่มีการรณรงค์ให้ฝากขยะไว้กับร้านค้าได้ โดยไม่ต้องหาที่ทิ้งเองเพื่อเป็นการลดการกระจายของขยะและง่ายต่อการจัดการขยะที่เกิดขึ้นภายในตลาดของชุมชนบ้านมอญห้วยน้ำใส ซึ่งจะเป็นการลดการทำลายธรรมชาติและทรัพยากรธรรมชาติแบบไม่รู้ตัว โดยภาครัฐไม่ได้เข้ามาสนับสนุนงบประมาณใด
ดังคำสัมภาษณ์

> *“...ชุมชนเองนั้นจำเป็นที่จะต้องพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน เพราะเราไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณใด ๆ จากทางภาครัฐเลย เนื่องจากไม่ได้รับเลือกให้เข้าร่วมโครงการ แต่ผู้นำและแกนนำต่าง ๆ ของเราเองก็ได้เล็งเห็นถึงคุณค่าของชุมชนที่มีวิถีที่มีศักยภาพ จึงได้นำสินค้าอันเป็นเอกลักษณ์ออกมาจำหน่ายเพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชนและชาวบ้าน จากที่เคยขายสินค้าได้จำนวนน้อยก็มากขึ้นเรื่อย ๆ เพราะทางชุมชนมีการจัดการสินค้าให้เหมาะสมกับพื้นที่และความต้องการของนักท่องเที่ยว และร้านค้าต่าง ๆ ก็จะมีสินค้าท้องถิ่นสินค้าจากป่าสินค้าที่หากินยากอันเป็นสินค้าของพื้นบ้านจริง ๆ เพื่อนำมาสร้างความแตกต่างให้กับตลาด และไม่มีการจำกัดว่าใครจะต้องขายอะไรซึ่งทุกคน ในชุมชนก็สามารถนำสินค้ามาจำหน่ายได้ตามความเหมาะสมของตนเอง และมีการเก็บค่าบริหารจัดการรายวันเพียงแค่วันละ 30 บาทเพียงเท่านั้น ซึ่งรายได้เหล่านี้ก็นำไปจัดการกับขยะที่เกิดขึ้นในตลาดนั่นเอง...”*
>
> *ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 3 (สัมภาษณ์ 8 ตุลาคม 2565)*
>
> *“...ผมว่าที่นี้มีบริการที่ดีอยู่อย่างคือมีการฝากขยะไว้กับร้านค้า ใช่ค่ะถือว่าชุมชนก็สนับสนุนและสร้างกฎระเบียบขึ้นมาเพื่อตอบสนองต่อนักท่องเที่ยวที่ไม่ให้ทิ้งขยะ อันจะส่งผลต่อการทำลายธรรมชาติได้ในอนาคต...”*
>
> *นักท่องเที่ยว 1, 2 (สัมภาษณ์ 8 ตุลาคม 2565)*

1.4 ด้านการประชาสัมพันธ์ พบว่าภาครัฐไม่ได้เข้ามาสนับสนุนหรือช่วยประชาสัมพันธ์ แต่การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวหมู่บ้านมอญห้วยน้ำใส มีเพจ Facebook ของหมู่บ้านชื่อว่า “บ้านมอญห้วยน้ำใสสวนผึ้ง” ซึ่งมีผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ดูแลเพจดังกล่าว การประชาสัมพันธ์ของหมู่บ้านมอญห้วยน้ำใสจะเน้นจุดขายตัวเอง ประกอบด้วย ทุนทางวัฒนธรรม ได้แก่ เครื่องแต่งกายชาวมอญที่มีเอกลักษณ์ชุดสีแดง การตักบาตรของชาวมอญหรือเรียกว่า “จ๊ดเปอป๊าด” จัดขึ้นทุกวันเสาร์และอาทิตย์ โดยมีการปูเสื่อตามแนวทางเดินหมู่บ้าน เพื่อให้นักท่องเที่ยวนั่งรอตักบาตร เมื่อถึงเวลาใส่บาตรจะมีชาวบ้านหามระฆังและตีส่งสัญญาณนั้นพระสงฆ์จากสำนักสงฆ์ห้วยน้ำใสเจริญธรรม เดินนำแถวเพื่อรับบิณฑบาตจากนักท่องเที่ยว และญาติโยม ซึ่งในขบวนจะมีชาวมอญแบกถาด สิ่งของเทินคนโทน้ำไว้บนหัว และข้าวปลาอาหารที่จะนำไปถวายพระภิกษุสงฆ์และปิดท้ายขบวนด้วยนางรำของชาวมอญ ซึ่งเป็นอัตลักษณ์ของชาวมอญ ทุนธรรมชาติคือตลอดเส้นทางยังคงความเป็นธรรมชาติ และทุนทางสังคม คือ คนในชุมชนที่มีอัธยาศัยยิ้มแย้มแจ่มใส นอกจากนี้พบว่ามีการรีวิวจากนักท่องเที่ยวแล้วความประทับใจจากนักท่องเที่ยวผ่านสื่อ YouTube และสารคดี ซึ่งนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มิได้มาเที่ยวเพียงครั้งเดียว ซึ่งมีการกลับมาท่องเที่ยวซ้ำอีก โดยเป็นกระบอกประชาสัมพันธ์หลักให้กับหมู่บ้านมอญห้วยน้ำใส

ดังคำสัมภาษณ์

“...พวกเราชื่นชอบที่นี้ค่ะ เนื่องจากเป็นการท่องเที่ยวที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว โดยเฉพาะการตักบาตรในยามเช้าที่ต้องรีบตื่นแต่เช้ามารับอากาศที่บริสุทธิ์ ทั้งๆ ที่ตอนอยู่เมืองกรุงไม่มีโอกาสได้ทำกิจกรรมแบบนี้เลย รวมถึงวัฒนธรรมการกิน อย่างอาหารหลายอย่างที่มาจากธรรมชาติ ขนมต่าง ๆ ก็ทำให้กินให้ดูแบบต่อหน้าเลย จึงเป็นการถ่ายทอดวิถีที่งดงามและหลากหลายวัฒนธรรมและสภาพแวดล้อมที่นี้ก็ดี ผู้คนเป็นมิตร แม้บางถ้อยคำจะสื่อสารกันยากแต่ก็ไม่เป็นอุปสรรค ขนมมีให้ชิมตลอดทาง ร้านกาแฟก็น่านั่ง เหมาะกับการพักผ่อนในธรรมชาติอย่างแท้จริง ส่วนข่าวสารผมจะติดตามผ่านสื่อ YouTube และเพจ Facebook ของหมู่บ้านชื่อว่า “บ้านมอญห้วยน้ำใสสวนผึ้ง” ครับ...”

นักท่องเที่ยวคนที่1, 3, 4 (สัมภาษณ์ 8 ตุลาคม 2565)

“...พวกผมมาที่นี้เป็นครั้งที่ 3 แล้ว และครั้งนี้ก็ชวนเพื่อน ๆ มาเที่ยวด้วยกันอีก เนื่องจากชื่นชอบผู้คนที่นี้ ที่ให้การต้อนรับเป็นอย่างดี ไม่มีความเขินอาย แล้วยังสื่อสารกับเราอย่างเป็นมิตรด้วย ผู้นำชุมชน พ่อค้า แม่ขายก็น่ารัก เป็นมิตร บางร้านที่เราเข้าไปดูเฉย ๆ เขาก็พยายามอธิบายด้วยความเต็มใจ ไม่มีการบังคับให้ซื้อสินค้าและบริการแต่อย่างใด ของให้ชิมก็มีตลอด จนเราเองในฐานะนักท่องเที่ยว

รู้สึกเกรงใจเป็นอย่างมาก เด็ก ๆ ก็น่ารัก ไม่มีการมาเดินขอเงินเหมือนกับในพื้นที่อื่น ๆ รู้สึกมาเที่ยวที่นี้แล้วสบายใจ เป็นกันเอง มีมิตรเพิ่มมากขึ้น…”

นักท่องเที่ยวคนที่ 5, 6 (สัมภาษณ์ 8 ตุลาคม 2565)

2. สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาและวิเคราะห์การจัดการการท่องเที่ยวหมู่บ้านห้วยน้ำใสหลังจากนั้นผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ได้ผลการวิเคราะห์ ดังนี้

2.1 จุดแข็ง (S Strengths) ของการจัดการการท่องเที่ยวหมู่บ้านมอญห้วยน้ำใสพบว่า ชุมชนมีฐานทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์และชุมชนมีข้อกำหนดในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างเหมาะสม ชุมชนยังมีวัฒนธรรมประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นและชุมชนมีการออกแบบกิจกรรมท่องเที่ยวที่คำนึงถึงการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน มีระบบสังคมที่เป็นมิตร ยินดีต้อนรับนักท่องเที่ยวมีปราชญ์หรือผู้มีความรู้และทักษะในเรื่องต่างๆ ที่หลากหลาย ชุมชนรู้สึกเน้นเจ้าของและเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาชุมชนได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ และมีการถ่ายทอดวัฒนธรรมจากภายในสู่คนภายนอก และมีแหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่น คือ น้ำตก เทือกเขา เป็นธรรมชาติสมาชิกชุมชนมีความสามัคคี

“…เป็นความโชคดีของชุมชนที่มีความอุดมสมบูรณ์ทางอากาศ น้ำ ธรรมชาติและผู้คน จึงหล่อหลอมให้ชุมชนบ้านมอญห้วยน้ำใสมีเอกลักษณ์และอัตลักษณ์เฉพาะตัว แต่สามารถสร้างความหลากหลายทางด้านกิจกรรมและการท่องเที่ยวไว้เยอะมาก ๆ เนื่องจากชุมชนแห่งนี้เป็นชุมชนใหญ่ มีที่เที่ยวเยอะมาก อีกทั้งยังมีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจเพื่อรองรับการผ่อนคลายได้เป็นอย่างดี น้ำตก เทือกเขา อาหารก็หลากหลาย มีวัดหลายที่ให้ไปสักการบูชา พร้อมทั้งกิจกรรมการแสดงของเด็ก ๆ ที่ทางชุมชนจัดเตรียมไว้ให้ก็เป็นแม่เหล็กดึงดูดนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี เพราะความน่ารัก ใสซื่อของผู้คนและเด็ก ๆ จึงทำให้ชุมชนบ้านมอญห้วยน้ำใสได้มีโอกาสต้อนรับนักท่องเที่ยวทั้งที่เป็นหน่วยงานทั้งภาครัฐ และเอกชนเข้ามาอย่างต่อเนื่อง สินค้าต่าง ๆ นั้นก็มาจากป่าในชุมชน และเด็ก ๆ ที่มาแสดงหรือผู้คนที่มาค้าขายก็มีความภูมิใจในความเป็นมอญของตนเอง…”

ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 3(สัมภาษณ์ 8 ตุลาคม 2565)

2.2 จุดอ่อน (W -Weaknesses) ของการจัดการการท่องเที่ยวหมู่บ้านห้วยน้ำใสอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี พบว่า ปัจจัยภายในที่เป็นจุดด้อยและข้อเสียเปรียบที่ควรปรับปรุงให้ดีขึ้น เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน เนื่องจากบุคลากรด้านมัคคุเทศก์ยังมีน้อยไม่เพียงพอสำหรับให้บริการนักท่องเที่ยว กิจกรรมและการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวยังมีน้อย ขาดการพัฒนาการท่องเที่ยวใหม่การคมนาคมไม่สะดวก แหล่งท่องเที่ยวอยู่ห่างไกลขาดการประชาสัมพันธ์และการทำ

ตลาดอย่างต่อเนื่อง แหล่งท่องเที่ยวอยู่ห่างไกลขาดการเชื่อมโยงและการประชาสัมพันธ์ และขาดเงินทุนในการสนับสนุนการท่องเที่ยวและเป็นชุมชนเมืองสมาชิกส่วนใหญ่มีอาชีพหลักอยู่นอกชุมชน

2.3 โอกาส (O-Opportunities) ที่ได้รับของการจัดการการท่องเที่ยวหมู่บ้านห้วยน้ำใส อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี พบว่ารัฐบาลส่งเสริมการท่องเที่ยวไทย จึงทำให้มีการรณรงค์ให้ไทยเที่ยวไทยเกิดขึ้นจึงเป็นช่องทางการจัดการการท่องเที่ยวในรูปแบบเชิงเกษตร ข) นักท่องเที่ยวในปัจจุบันให้ความใส่ใจต่อสุขภาพจึงเป็นทางเลือกที่ดีที่สุดในการเลือกการท่องเที่ยวในรูปแบบเชิงเกษตรที่อาศัยธรรมชาติบำบัด ค) ได้รับการส่งเสริมสนับสนุนจากภาครัฐและภาคเอกชนให้มีหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์และเพิ่มมูลค่าสินค้าและการเกษตร ง) มีแนวโน้มจะมีจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวมากขึ้น

2.4 อุปสรรค (T Threats) ของการจัดการการท่องเที่ยวหมู่บ้านห้วยน้ำใส อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี พบว่าความสามารถในการแข่งขันกับแหล่งท่องเที่ยวภายนอกยังเป็นรอง เนื่องจากขาดการประชาสัมพันธ์จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และขาดงบประมาณในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวจากภาครัฐ

3. สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อเสนอแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวหมู่บ้านมอญห้วยน้ำใส อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี

จากผลการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลในด้านความคิดเห็นที่มีต่อปัญหาการจัดการการท่องเที่ยวซึ่งส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่ามีความต้องการให้พัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อจะได้ทำให้ชุมชนได้ประโยชน์ทั้งในเชิงเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ด้านความสามารถในการแข่งขันของแหล่งท่องเที่ยวและความโดดเด่นของแหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่ผู้ให้ข้อมูลมองว่าแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งมีจุดเด่นเป็นของตัวเองไม่ซ้ำกัน สามารถดึงเอกลักษณ์แต่ละแห่งออกมาและนำมาใช้ดึงดูดให้เกิดการท่องเที่ยวได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกรรมการหมู่บ้านมอญห้วยน้ำใส ผู้ให้บริการประกอบด้วยผู้ประกอบการธุรกิจร้านอาหาร ผู้ประกอบการธุรกิจที่พัก ผู้ประกอบการธุรกิจสินค้าและของที่ระลึก ชาวบ้าน และนักท่องเที่ยวผู้รับบริการซึ่งเป็นได้รับประโยชน์จากการจัดการการท่องเที่ยว สามารถสรุปแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวหมู่บ้านมอญห้วยน้ำใส อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ได้ดังนี้

แนวทางที่ 1 ปัญหาการดำเนินการตามมาตรการควบคุมและป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19

ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของ โควิด 19 ส่งผลให้เกิดผลกระทบทั้งในด้านสังคมเศรษฐกิจ มีการงดให้ประชาชนเดินทางข้ามจังหวัด รวมถึงมาตรการเฝ้าระวังและการคัดกรองอย่างเข้มงวดทำให้หมู่บ้านมอญห้วยน้ำใส อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ต้องปิดสถานที่ท่องเที่ยวไปประมาณ 2 ปี และได้กลับมาเปิดให้นักท่องเที่ยวได้เข้าบริการประมาณช่วงเดือนตุลาคม 2564 ที่ผ่านมา แม้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด 19 มีแนวโน้มทิศทางที่ดีขึ้น แต่ก็ควรมีดำเนินการตาม

มาตรการควบคุมและป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด–19 อีกครั้ง จากการลงพื้นที่สำรวจพบว่าหมู่บ้านมอญห้วยน้ำใส พบว่ามีมาตรการการคัดกรองนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการไม่เพียงพอ โดยมีจุดบริการล้างมือและเจลแอลกอฮอลล์ เพียงจำนวน 1 จุดเท่านั้น ดังนั้นเพื่อสร้างความมั่นใจให้กับพ่อค้าแม่ขาย ตลอดจนประชาชนและนักท่องเที่ยว หมู่บ้านมอญห้วยน้ำใสควรจัดให้มีจุดคัดกรองบริเวณทางเข้าหมู่บ้านมอญห้วยน้ำใส โดยผู้ที่จะเข้าหมู่บ้านมอญห้วยน้ำใสทุกคนจะต้องสวมหน้ากากอนามัยตลอดเวลา เมื่อเข้าจุดคัดกรองควรตรวจวัดอุณหภูมิร่างกาย หากผ่านเกณฑ์จะมีสติ๊กเกอร์ให้ติดที่เสื้อ จากนั้นต้องทำความสะอาดมือด้วยสเปรย์แอลกอฮอล์ที่เจ้าหน้าที่จัดไว้ให้ นอกจากนี้ควรมีการติดตั้งอ่างล้างมือ และเจลฆ่าเชื้อ ไว้โดยรอบบริเวณ

แนวทางที่ 2 การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวหมู่บ้านมอญห้วยน้ำใส

การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวหมู่บ้านมอญห้วยน้ำใส มีเพจ Facebook ของหมู่บ้านชื่อว่า “บ้านมอญห้วยน้ำใสสวนผึ้ง” ซึ่งมีผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ดูแลเพจ โดยมีผู้ใหญ่บ้าน (ผู้ใหญ่แวว) เป็นผู้ดูแลเพจ เนื่องจากไม่มีต้นทุนในการจ้างผู้ดูแลเพจ ซึ่งในบางครั้งผู้ใหญ่แววมีภาระงานที่ต้องรับผิดชอบเยอะทำให้ไม่สามารถเข้ามาบริหารจัดการดูแลในเรื่องเพจFacebook ได้ไม่ครอบคลุม จึงทำให้การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับตลาดห้วยน้ำใสไม่ดีพอ ดังนั้นหมู่บ้านมอญห้วยน้ำใส ควรทำการประชาสัมพันธ์ผ่านทางสื่อต่าง ๆ ที่เข้าถึงนักท่อเที่ยวให้มากขึ้นด้วยสื่อปัจจุบันที่เข้าถึงประชาชน เช่น Facebook, Instagram, TikTok เป็นต้น และช่องทางเข้าถึงให้มากยิ่งขึ้น ควรจัดทำจุดบริการต่าง ๆ สำหรับนักท่องเที่ยว เช่น จุดเช็คอินเพื่อเพิ่มการท่องเที่ยว จุดการบริการ WiFi และจุดแสกน QR Code สำหรับจ่ายเงิน เป็นต้น

แนวทางที่ 3 การสนับสนุนให้เกิดร้านค้าชุมชนเพื่อคนในชุมชนมีรายได้

ชุมชนต้องสนับสนุนให้เกิดร้านค้าชุมชนเพื่อทำให้คนชุมชนมีรายได้ ยกระดับสินค้าให้มีคุณภาพเป็นสินค้าท้องถิ่นที่มีเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ เนื่องจากหมู่บ้านมอญห้วยน้ำใสมีปัจจัยการผลิต ทรัพยากร แรงงาน ที่มีความพร้อมอยู่แล้ว หากนำทรัพยากรในท้องถิ่นที่มีอยู่นำมาปรับเปลี่ยนแปรรูปให้เป็นผลิตภัณฑ์ค้นหาความโดดเด่นในด้านเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของทรัพยากรที่มีอยู่ เพื่อเพิ่มมูลค่า ก็จะมีส่วนสำคัญทำให้ชุมชนมีอาชีพและรายได้เพิ่มอีกทางหนึ่ง

แนวทางที่ 4 การบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว

หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรเข้ามามีบทบาทในการร่วมกับชุมชนเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว เช่น การประชาสัมพันธ์ การพัฒนาในสิ่งอำนวยความสะดวกสบายให้กับนักท่องเที่ยว เช่น การปรับปรุงเส้นทางการคมนาคมท่องเที่ยว การปรับปรุงพื้นที่สำหรับจอดรถ ปัญหาที่จอดรถไม่เพียงพอเป็นปัญหาหลักของตลาดห้วยน้ำใส เนื่องจากพื้นที่บริเวณโดยรอบเป็นพื้นที่ป่าและการปลูกบ้านในชุมชนจึงเป็นพื้นที่เล็ก ๆ จึงทำให้พื้นที่จอดรถไม่เพียงพอต่อจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาใช้บริการ โดยเฉพาะในช่วงวันหยุดนักขัตฤกษ์หรือวันหยุดยาว โดยผู้ใหญ่บ้าน (ผู้ใหญ่แวว) ได้ขอ

ความร่วมมือจากผู้ประกอบการที่ได้เข้ามาสร้างรีสอร์ทในบริเวณตลาดห้วยน้ำใสในการใช้พื้นที่บริเวณรีสอร์ทสำหรับจอดรถ และขอใช้พื้นที่ลานจอดรถของสำนักสงฆ์ห้วยน้ำใสเพื่อใช้เป็นที่จอดรถของนักท่องเที่ยว โดยมีบริการรถพ่วงข้างรับส่งนักท่องเที่ยวจากลานจอดรถ เที่ยวละ 10 บาท และการสร้างห้องน้ำเนื่องจากห้องน้ำที่เป็นของตลาดห้วยน้ำใสโดยตรงนั้นไม่มี หากจะเข้าห้องน้ำต้องใช้บริการของผู้ประกอบการที่อยู่บริเวณนั้น เป็นต้น

แนวทางที่ 5 การจัดทำป้ายบอกทางอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว

ป้ายบอกทางและสัญลักษณ์สื่อความหมายนั้นทางชุมชนหมู่บ้านมอญห้วยน้ำใส พยายามที่จะคงไว้ซึ่งความเป็นพื้นถิ่นที่จะไม่มีการใช้ป้ายเพื่อบอกทาง เพื่อที่จะให้เกิดความร่วมมือกันในการสื่อสารให้กับนักท่องเที่ยว อันจะก่อให้เกิดความไว้เนื้อเชื่อใจและเป็นส่วนหนึ่งของกันและกันระหว่างการท่องเที่ยว ด้วยความเชื่อที่ว่าการสื่อสารด้วยภาษาพูดมักจะสามารถทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันได้ดียิ่งกว่าการอ่านป้ายบอกทางต่าง ๆ และนั่นก็คืออุบายที่จะทำให้คนในชุมชนรู้จักการสื่อสารกับนักท่องเที่ยวด้วย แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นในมุมมองของนักท่องเที่ยวนั้นเชื่อว่าการทำป้ายบอกทางเพื่อเป็นสัญลักษณ์ในการสื่อความหมายนั้นก็เป็นเรื่องที่สำคัญ เพราะหากการสื่อสารที่ไม่เข้าใจกันหรือเกิดการสื่อสารที่ผิดพลาดก็จะสามารถหาทางออกได้ด้วยตนเองก่อน และหากบางครั้งผู้คนในชุมชนเกิดติดภารกิจ หรือลูกค้าเข้าไปใช้บริการหรือซื้อสินค้ามาก ก็จะไม่ต้องพะวงในการคอยตอบคำถาม

อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ มีประเด็นสำคัญซึ่งสามารถนำมาสรุปและอภิปรายตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

1. ปัญหาการจัดการการท่องเที่ยวหมู่บ้านมอญห้วยน้ำใส อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี

ด้านการบริหารจัดการ พบว่าหมู่บ้านมอญห้วยน้ำใส ยังบริหารงานโดยผู้นำชุมชนคือผู้ใหญ่บ้านและอาศัยความร่วมมือกันในชุมชน มีการตั้งกฎระเบียบภายในชุมชนเพื่อให้ทุกคนปฏิบัติตามโดยทุกคนมีส่วนร่วมในการคิดและช่วยกันทำ มีการประชุมร่วมกันทุกวันที่ 5 ของเดือน ในส่วนของการจัดการร้านค้า พบว่าแม่ค้าที่ขายสินค้าเป็นชาวบ้านภายในชุมชน ซึ่งจะมีการประชุมร้านค้า 2 อาทิตย์ต่อครั้ง โดยจะเน้นเรื่องของความสะอาดกับการขายสินค้าที่มีคุณภาพ มีแบ่งหน้าที่ดูแลภายในตลาดชุมชน และมีการจัดเก็บค่าบริหารจัดการตลาดร้านค้าละ 30 บาทต่อวัน เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับจ้างเจ้าหน้าที่โบกรถจำนวน 3 คน และค่าใช้จ่ายถุงขยะสำหรับจัดเก็บขยะ ด้านการจัดสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน พบว่าระบบน้ำและระบบไฟฟ้าเพียงพอ เนื่องจากเป็นน้ำประปาและน้ำที่สูบขึ้นมาใช้จากลำห้วยสามารถใช้งานได้อย่างต่อเนื่องและไม่สะดุด สำหรับห้องสุขามีบริการเพียง 3 จุด คิดค่าบริการครั้งละ 5 บาท ด้านการจัดการร้านค้า พบว่ามีการจัดการร้านค้าอย่างเป็นระเบียบเหมาะสมต่อแหล่งท่องเที่ยว และเพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก เนื่องจาก

ชุมชนบ้านมอญห้วยน้ำใสได้มีการส่งเสริมให้ผู้ค้าเป็นคนในพื้นที่และสินค้าก็เป็นผลิตภัณฑ์ของชุมชน โดยการบริหารจัดการนั้นมาจากผู้นำชุมชนในการจัดการและจัดระเบียบต่าง ๆ ให้เกิดขึ้น เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวให้มากที่สุด นอกจากนี้พบว่าร้านค้ามีการจัดการขยะในชุมชนโดยผู้ประกอบการร้านค้าต่าง ๆ จะมีป้ายติดว่า “รับฝากขยะ” จากนักท่องเที่ยวที่ได้ซื้ออาหารหรือขนมรับประทาน ร้านค้าจะเก็บรวบรวมขยะไว้ และมีชาวบ้านจิตอาสาที่ขับรถซาเล้งพ่วงข้างมารับขยะไปทิ้งบริเวณขยะชุมชนของหมู่บ้าน และด้านการประชาสัมพันธ์ พบว่าหมู่บ้านมอญห้วยน้ำใสมีเพจ Facebook ของหมู่บ้านชื่อว่า “บ้านมอญห้วยน้ำใสสวนผึ้ง” ซึ่งมีผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ดูแลเพจดังกล่าว การประชาสัมพันธ์ของหมู่บ้านมอญห้วยน้ำใสจะเน้นจุดขายตัวเอง ประกอบด้วย ทุนทางวัฒนธรรม และทุนทางสังคม

การจัดการการท่องเที่ยวหมู่บ้านมอญห้วยน้ำใส สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุไรดา กาซอ (2561) ที่ทำวิจัยเรื่องแนวทางการจัดการการท่องเที่ยว พื้นที่ตำบลทุ่งหว้า อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล พบว่าชุมชนมีความเอื้อต่อการจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่ เนื่องจากคนในชุมชนมีทัศนคติที่ดี และมีความต้อนรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ได้เป็นอย่างดี และศักยภาพด้านการจัดการการท่องเที่ยวของพื้นที่อยู่ในระดับที่นักท่องเที่ยวพอใจ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กชธมน วงศ์คำ (2562) ที่ทำวิจัยเรื่องการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านหัวขัว ตำบลแกดำ อำเภอแกดำ จังหวัด มหาสารคาม พบว่าบ้านหัวขัว ตำบลแกดำ อำเภอแกดำ จังหวัดมหาสารคาม ชุมชนมีความพร้อม ความต้องการ และมีศักยภาพในการจัดการท่องเที่ยว การกำหนดกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชน ชุมชนเป็นเจ้าของจัดการดูแลเพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้มาเยือน โดยคำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม และผลจากการสอบถามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการ ท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านหัวขัวอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม รองลงมาได้แก่ ด้านองค์กรชุนชน ด้านการจัดการ และด้านการเรียนรู้ ตามลำดับ

2. แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวหมู่บ้านมอญห้วยน้ำใส อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกรรมการหมู่บ้านมอญห้วยน้ำใส ผู้ประกอบการธุรกิจร้านอาหาร ผู้ประกอบการธุรกิจที่พัก ผู้ประกอบการธุรกิจสินค้าและของที่ระลึก นักท่องเที่ยวและชาวบ้าน สามารถสรุปแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวหมู่บ้านมอญห้วยน้ำใส อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ได้ 5 แนวทาง ประกอบด้วย แนวทางที่ 1 การดำเนินการตามมาตรการควบคุมและป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด–19 ควรจัดให้มีจุดคัดกรองบริเวณทางเข้าหมู่บ้านมอญห้วยน้ำใส โดยผู้ที่จะเข้าหมู่บ้านมอญห้วยน้ำใสทุกคนจะต้องสวมหน้ากากอนามัยตลอดเวลา เมื่อเข้าจุดคัดกรองควรตรวจวัดอุณหภูมิร่างกาย หากผ่านเกณฑ์จะมีสติ๊กเกอร์ให้ติดที่เสื้อ จากนั้นต้องทำความสะอาดมือด้วยสเปรย์แอลกอฮอล์ที่เจ้าหน้าที่จัดไว้ให้ นอกจากนี้ควรมีการติดตั้งอ่างล้างมือ และเจลฆ่าเชื้อ ไว้โดยรอบบริเวณ แนวทางที่ 2 การ

ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวหมู่บ้านมอญห้วยน้ำใสผ่านทางสื่อต่าง ๆ ที่เข้าถึงนักท่อเที่ยวให้มากขึ้น ด้วยสื่อปัจจุบันที่เข้าถึงประชาชน เช่น Facebook, Instagram, TikTok เป็นต้น และช่องทางเข้าถึงให้มากยิ่งขึ้น ควรจัดทำจุดบริการต่าง ๆ สำหรับนักท่องเที่ยว เช่น จุดเช็คอินเพื่อเพิ่มการท่องเที่ยว จุดการบริการ WiFi และจุดแสกน QR Code สำหรับจ่ายเงิน เป็นต้น

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมบริการที่เกี่ยวข้องกับสินค้าและบริการที่หลากหลาย จึงมีความเกี่ยวพันกับองค์กรต่าง ๆ ทั้งจากภาครัฐและภาคเอกชน ดังนั้นแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวหมู่บ้านมอญห้วยน้ำใส อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ทั้ง 5 แนวทาง จะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยการสนับสนุนและความร่วมมือจากทุกฝ่าย การทำงานร่วมกันอย่างสอดประสานจึงมีความสำคัญยิ่ง สอดคล้องกับ เทิดชาย ช่วยบำรุง (2552) ที่อธิบายว่าหน่วยงานสนับสนุนอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวแบ่งเป็น 2 ภาคส่วนหลัก ๆ คือ ภาครัฐและภาคเอกชน โดยหน่วยงานภาครัฐมีบทบาทในการกำหนดนโยบาย ดำเนินการ กำกับ ควบคุม ดูแลและส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ในขณะที่ภาคเอกชนเป็นฟันเฟืองสำคัญในการขับเคลื่อน กระตุ้นและส่งเสริมให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป และสอดคล้องกับ จักรีวัชระ กันบุรมย์ และ ชนิดา จิตตรุทธะ (2565) ที่ทำวิจัยเรื่องความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาสังคม ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา: จังหวัดนครราชสีมา ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรินทร์ ผลการวิจัยพบว่า 1) จังหวัดนครราชสีมาร่วมกับหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนเข้าร่วมประชุมหารือ เพื่อระดมความคิดและวางแนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวให้เกิดเป็นรูปธรรม เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการทำงานเป็นเครือข่ายระหว่างผู้ประกอบธุรกิจด้านการท่องเที่ยวภายในจังหวัด ซึ่งมีการประสานงานกับชุมชน 2) ภาครัฐมีการให้ความรู้เกี่ยวกับบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวระดับพื้นที่ได้อย่างยั่งยืน ทั้งในด้านของการอนุรักษ์ทรัพยากร การวางแผนและจัดการคุณภาพของสิ่งแวดล้อม ดังนั้นความร่วมมือระหว่างภาครัฐภาคเอกชนและภาคประชาสังคมในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดนครราชสีมา มีลักษณะการวางแผนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายร่วมกันและร่วมกันทำงานเป็นทีมในทุกมิติ มากน้อยแตกต่างกันไป ความร่วมมือได้พัฒนาขึ้นโดยมุ่งไปที่การวางแผนการทำงานให้เกิดประสิทธิผลในการบรรลุเป้าหมายที่เป็นจริง ความร่วมมือในการทำงานร่วมกันของผู้เกี่ยวข้องทั้งหมด เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนในจังหวัดนครราชสีมา และของกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรินทร์

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ห้องน้ำมีบริการเพียง 3 จุด ดังนั้นควรมีการสร้างห้องน้ำสาธารณะเพื่อให้บริการนักท่องเที่ยวเพิ่มเติม และควรมีการจัดการและควบคุมดูแลน้ำสาธารณะในแหล่งท่องเที่ยวและสถานประกอบการต่าง ๆ ให้สะอาด ถูกสุขลักษณะ รวมถึงเครื่องใช้ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในห้องน้ำ เพื่อป้องกันโรคติดต่อ และป้องกันอุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้น

2. พื้นที่จอดรถประสบปัญหาจากความไม่เพียงพอต่อจำนวนนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะในช่วงวันหยุดนักขัตฤกษ์หรือวันหยุดยาว ดังนั้นควรจัดจุดจอดรถรวมกระจายตัวอยู่รอบนอกพื้นที่หมู่บ้านมอญห้วยน้ำใส แล้วเชื่อมต่อการสัญจรภายในหมู่บ้านมอญห้วยน้ำใสด้วยรถสาธารณะ (Park and Ride) และสร้างให้เกิดสภาพแวดล้อมที่ดีในการจอด เช่น ปูผิวพื้นด้วยวัสดุที่ดี มีการแบ่งช่องจอดอย่างชัดเจน มีร่มเงาบางส่วน และมีการรักษาความปลอดภัย

3. หมู่บ้านมอญห้วยน้ำใส พยายามที่จะคงไว้ซึ่งความเป็นพื้นถิ่นที่จะไม่มีการใช้ป้ายเพื่อบอกทาง เพื่อที่จะให้เกิดความร่วมมือกันในการสื่อสารให้กับนักท่องเที่ยว ด้วยความเชื่อที่ว่าการสื่อสารด้วยภาษาพูดจะสามารถทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันได้ดียิ่งกว่าการอ่านป้ายบอกทางต่าง ๆ แต่ในมุมมองของนักท่องเที่ยวนั้นเชื่อว่าการทำป้ายบอกทางเพื่อเป็นสัญลักษณ์ในการสื่อความหมายนั้นก็เป็นเรื่องที่สำคัญ ดังนั้นควร จัดทำป้ายแผนที่เชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวภายในชุมชน ป้ายบอกทาง และป้ายประวัติหมู่บ้านมอญห้วยน้ำใส

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. หน่วยงานภาครัฐควรพัฒนาระบบในการเข้าถึงนโยบายการสนับสนุนของภาครัฐเพื่อส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างทั่วถึงและรวดเร็ว โดยปรับปรุงและพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการสื่อสารไปยังชุมชนได้อย่างทันท่วงที

2. ควรทำการศึกษารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน เพื่อนำไปใช้ในการบริหารจัดการและเพื่อเป็นการปลูกฝังจิตสำนึกให้กับเด็กในหมู่บ้านมอญห้วยน้ำใสในการอนุรักษ์ทรัพยากร และให้ความรู้ด้านการท่องเที่ยว

3. ควรมีการศึกษารูปแบบและแนวทางในการเปิดหมู่บ้าน เพื่อเป็นแหล่งศึกษา เรียนรู้ด้านการท่องเที่ยวให้กับคนทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่

4. ควรมีการศึกษาเครือข่ายด้านการท่องเที่ยวที่เป็นการสร้างความร่วมมือ ระหว่างองค์กรต่าง ๆ ที่มีอยู่ในพื้นที่ เพื่อสร้างองค์ความรู้และขยายผลให้กับองค์กรอื่นต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กชธมน วงศ์คำ. (2562). *การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านหัวขัว ตำบลแกดำ อำเภอแกดำ จังหวัดมหาสารคาม.* **วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์,** 13(3): 1062-1078.

จักรีวัชระ กันบุรมย์ และ ชนิดา จิตตรุทธะ. (2565). **ความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาสังคม ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา: จังหวัดนครราชสีมา ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรินทร์.** สถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะมหาวิทยาลัยรังสิต.

เทิดชาย ช่วยบำรุง. (2552). **บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนบนฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง.** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.**แผนพัฒนาการท่องเที่ยว** ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2564 – 2565). ค้นเมื่อวันที่ 13 ตุลาคม2565:https://nesdc.go.th

สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดราชบุรี. (2563). **ข้อมูลทั่วไปจังหวัดราชบุรี**. ค้นเมื่อวันที่ 13 ตุลาคม 2564, http://ratchaburi.go.th

สุไรดา กาซอ. (2561). **แนวทางการจัดการการท่องเที่ยว พื้นที่ตำบลทุ่งหว้า อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล.** วิทยานิพนธ์หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ คณะการจัดการการท่องเที่ยว สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

Collier, A. & Harraway, S. (1997). **Principle of Tourism.** Auckland: Longman.

Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). **Qualitative Data Analysis**: An Expanded Sourcebook. 3rd ed. Los Angeles, CA: SAGE.

Mill, R. & Morrison, A. M. (1992). **The Tourism System and Introductory Text**. New Jersey: Prince-Hall Intentional Inc.

การส่งเสริมคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากร องค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

Promoting the quality of working life of personnel Subdistrict Administrative Organization in Lat Bua Luang District Phra Nakhon Si Ayutthaya Province

อนิรุจน์ ยิ่งผล
นิสิต หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
E-mail: natanirutt@gmail.com
กมลวรรณ วรรณธนัง
อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
E-mail: wkamonwan@aru.ac.th
Anirut yingpol
Students, Master of Public Administration Program (Public Administration)
Faculty of Humanities and Social Sciences,
Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University
Kamonwan Wanthanang
Lecturer, Master of Public Administration Program,
Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University

รับเข้า : 18 พฤษภาคม 2566 **แก้ไข :** 28 พฤษภาคม 2566 **ตอบรับ :** 30 พฤษภาคม 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากร องค์การบริหารส่วนตำบล 2) เปรียบเทียบคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากร องค์การบริหารส่วนตำบล จำแนกตามประเภทพนักงาน สังกัด รายได้ต่อเดือนและอายุงาน และ 3) ศึกษาแนวทางการส่งเสริมคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล กลุ่มตัวอย่าง คือ บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 142 คนโดยสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ และผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอลาดบัวหลวง จังหวัด

พระนครศรีอยุธยา จำนวน 6 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว การทดสอบแอลเอสดี และวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า 1) คุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความมั่นคงปลอดภัย 2) บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ต่อเดือน และอายุงานแตกต่างกันมีคุณภาพชีวิตในการทำงานแตกต่างกันอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และ 3) แนวทางการส่งเสริมคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ ควรมีการประชุมแต่ละส่วนที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัย เพื่อหาปัญหาที่เกิดขึ้นและนำปัญหาเหล่านั้นมาวิเคราะห์และแก้ไขส่งเสริมให้ดีขึ้น ควรส่งเจ้าหน้าที่ ที่เกี่ยวข้องไปอบรมกับหน่วยงานภายนอกเพิ่มเติมเพื่อซักซ้อมความปลอดภัยในกรณีเกิดเหตุสาธารณภัย ควรมีการตรวจสอบโครงสร้างอาคาร และวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงานเป็นประจำ และควรมีการฝึกอบรมหรือจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความสามัคคีในองค์กร

คำสำคัญ: คุณภาพชีวิตการทำงาน องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอลาดบัวหลวง พระนครศรีอยุธยา

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to study the level of work life quality of the officers in subdistrict administrative organization; 2) to compare the work life quality of the officers in subdistrict administrative organization which has been classified by personnel, affiliation, income, and year's experience; and 3) to investigate the guidelines for promoting work life quality of the officers in subdistrict administrative organization. The sample were 142 officers in subdistrict administrative organization in Lat Bua Luang district, Phranakhon Si Ayutthaya, with stratified random sampling. There were 6 key informants including chief executives of subdistrict administrative organization in Lat Bua Luang district, Phranakhon Si Ayutthaya province. The statistics were analyzed by mean, standard deviation, T-test, one-way ANOVA, and LSD test. The content analysis was conducted.

The results showed that 1) The work life quality of the officers in subdistrict administrative organization in overall was at the highest level. The interrelationship was the highest aspect; meanwhile, the security was the lowest aspect; 2) The officers, with different income and year's experience, differed from the work life quality at statistical

significance of .05; and 3) There were diverse guidelines on promoting work life quality of the officers in subdistrict administrative organization, for instance, the meeting on security should arrange to solve and to analyze the problems. In case of disasters, the officers should be trained by external security organizations. It should regularly detect the building structure and work equipment. The workshop and activity on unity in work should be provided.

Keywords: work life quality, Subdistrict Administrative Organizations, Lat Bua Luang District, Phranakhon Si Ayutthaya

บทนำ

ปัจจุบันทรัพยากรมนุษย์นับว่าเป็นทรัพยากรที่มีค่าที่สุดขององค์การ หรือที่เรียกว่า ทุนมนุษย์ (Human Capital) ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่บ่งชี้ถึงความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการดำเนินงานขององค์การ โดยที่องค์การมักมีการคาดหวังผลจากการปฏิบัติงานที่ดีมีประสิทธิภาพจากบุคลากร ในขณะที่บุคลากรก็ย่อม คาดหวังในสิ่งที่จะได้รับจากองค์การด้วยเช่นกัน เพราะมนุษย์ทุกคนล้วนทำงานเพื่อตอบสนองความต้องการ พื้นฐานของชีวิตและความต้องการทางจิตใจที่เป็นตัวกำหนดฐานะและหน้าที่ทางสังคมอีกด้วย ผู้บริหาร องค์การทั้งภาครัฐ และเอกชนจึงมุ่งแสวงหาเทคนิคในการบริหารมาปรับใช้กับองค์การเพื่อความอยู่รอดและ พัฒนาองค์การไปสู่ความเป็นเลิศ ดังนั้น ผู้บริหารจึงต้องนำศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ในองค์การมาใช้ให้ เกิดประโยชน์สูงสุด กระตุ้นให้มีการเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการทำงาน เพราะทรัพยากรมนุษย์มีความสำคัญ ที่จะช่วยให้องค์การเจริญเติบโตโดยการได้บุคลากรที่มีคุณสมบัติเหมาะสมเข้ามาทำงานกับองค์การ การสร้างขวัญและกำลังใจที่ดี การปลูกฝังความจงรักภักดี และลดปัญหาความขัดแย้งภายในองค์การ (วีณา พึงวิวัฒน์ นิกุล, 2561: 3)

องค์การบริหารส่วนตำบล หรือ อบต. เป็นการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง เป็นหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีขนาดเล็กที่สุดภายในจังหวัดรองจากเทศบาล และองค์การบริหารส่วนจังหวัด มีวัตถุประสงค์เพื่อกระจายอำนาจการปกครองให้ประชาชนในท้องถิ่นระดับตำบลซึ่งเป็นเขตชนบทอัน เป็นพื้นที่ส่วนใหญ่ของประเทศได้มีโอกาสเรียนรู้การแก้ปัญหา สามารถตอบสนองความต้องการของตนเอง มีอิสระในการบริหารงาน ทั้งด้านบุคลากรและงบประมาณด้วยตนเอง มีหน้าที่หลักคือจัดทำบริการสาธารณะตามที่กฎหมายกำหนด เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่ ประกอบด้วยการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม โดยจัดให้มีและการบำรุงรักษาทางน้ำ และทางบกรักษาความสะอาดของถนน ทางเดิน และที่สาธารณะรวมทั้ง กำจัดมูลฝอยและสิ่ง

ปฏิกูล ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ส่งเสริมการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม ส่งเสริมการพัฒนาสตรีเด็กเยาวชน ผู้สูงอายุและผู้พิการ คุ้มครองดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น ฯลฯ (พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2562)

ในขณะเดียวกันการบริหารราชการท้องถิ่นต้องมีการปรับเปลี่ยนให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะผู้บริหารท้องถิ่นที่มาจากการเลือกตั้งช่วงมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 4 ปี เข้ามารับหน้าที่ในการบริหารต่างก็มีวิสัยทัศน์และนโยบายทางการบริหารงานที่แตกต่างกันออกไป ดังนั้น นอกจากพนักงานที่ปฏิบัติงานให้กับองค์กรจะต้องแบกรับภาระงานจำนวนมากแล้วนั้น ยังต้องปรับตัวให้เข้ากับนโยบายของผู้บริหารแต่ละคนอีกด้วย (เขมชญานิษฐ์ ประดับพงษ์ และ ประจักษ์ บัวผัน, 2556) ปัจจัยเหล่านี้อาจเป็นสาเหตุให้คุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานลดลง ส่งผลให้ประสิทธิภาพการทำงานลดลงเช่นเดียวกัน

จากการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทั้งหมด 6 แห่ง ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนตำบลคู้สลอด องค์การบริหารส่วนตำบลหลักชัย องค์การบริหารส่วนตำบลสิงหนาท องค์การบริหารส่วนตำบลพระยาบันลือ องค์การบริหารส่วนตำบลคลองพระยาบันลือ และองค์การบริหารส่วนตำบลลาดบัวหลวง ได้รับการตรวจประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment: ITA) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 คะแนนเต็ม 100 คะแนน มีผลการประเมิน ดังนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลคู้สลอด ได้คะแนน 67.83 คะแนน องค์การบริหารส่วนตำบลหลักชัย ได้คะแนน 75.31 คะแนน องค์การบริหารส่วนตำบลสิงหนาท ได้คะแนน 77.81 คะแนน องค์การบริหารส่วนตำบลพระยาบันลือ ได้คะแนน 93.84 คะแนน องค์การบริหารส่วนตำบลคลองพระยาบันลือ ได้คะแนน 77.31 คะแนน และองค์การบริหารส่วนตำบลลาดบัวหลวง ได้คะแนน 81.44 คะแนน (ประกาศสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, 2565: 39) ซึ่งเกณฑ์ประเมินต้องได้คะแนนมากกว่า 85 คะแนนจึงถือว่าผ่านเกณฑ์อยู่ในระดับ A และเมื่อนำมาผลการประเมินมาเปรียบเทียบกันพบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลดังกล่าวข้างต้นส่วนใหญ่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน สะท้อนไปยังผู้บริหารให้ตระหนักประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์กร จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตพื้นที่อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยการ วิเคราะห์หาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากร ข้อมูลและผลการศึกษานี้อาจนำไปใช้เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนทรัพยากรบุคคล หรือวางแผนแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับทรัพยากรบุคคลที่เกิดขึ้นในองค์กรเพื่อให้บุคลากรมีคุณภาพชีวิตที่ดี เมื่อองค์กรมีทรัพยากร

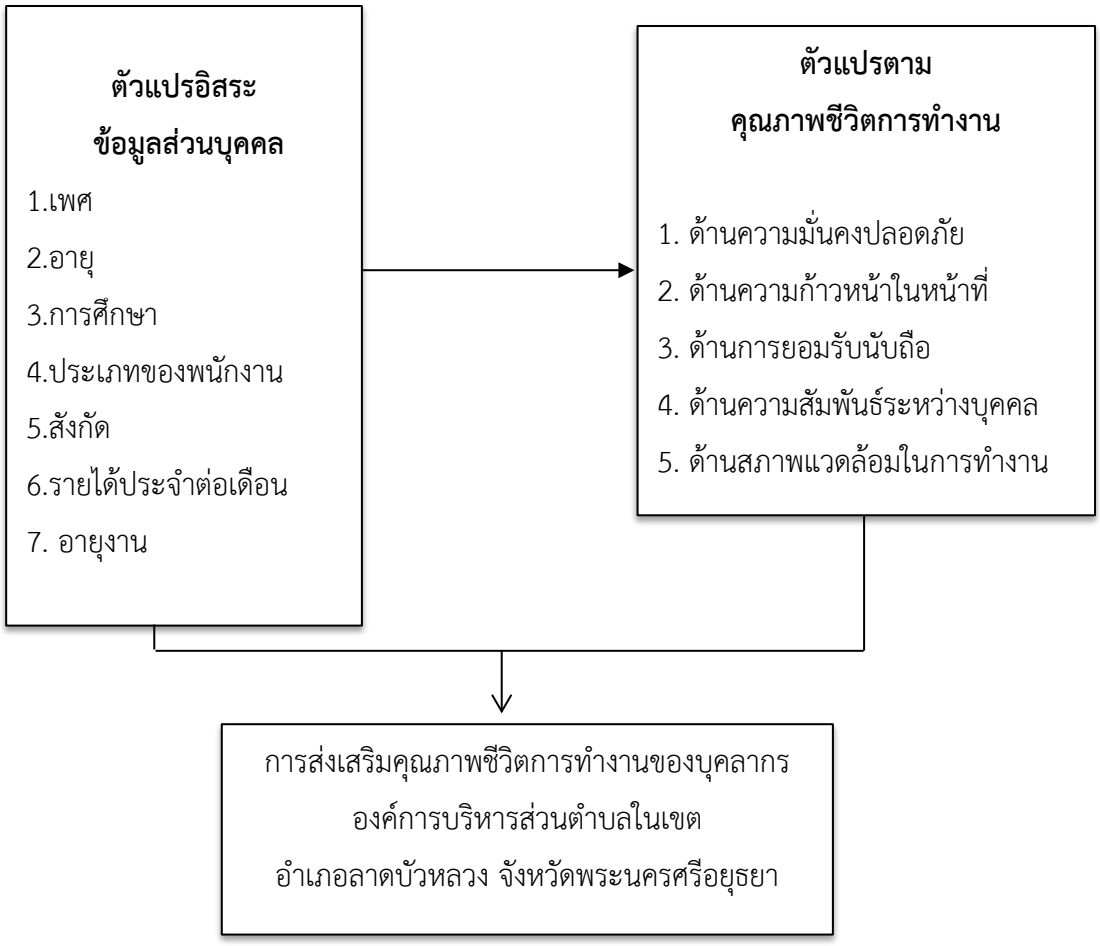
บุคคลที่มีคุณภาพแล้วย่อมจะส่งผลให้องค์กรสามารถบรรลุเป้าหมายที่วางไว้สอดคล้องต่อประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานอันจะนำไปสู่การส่งเสริมคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตพื้นที่อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากร องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากร องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามประเภทพนักงาน สังกัด รายได้ต่อเดือนและอายุงาน
3. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

กรอบแนวคิดการวิจัย

ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ตัวแปรตาม (Dependent Variable)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยแบบผสานวิธี ได้แก่ การวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ การวิจัยเชิงปริมาณ คือ บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 6 แห่ง จำนวน 219 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลคู้สลอด พ.ศ.2565, องค์การบริหารส่วนตำบลหลักชัย พ.ศ.2565, องค์การบริหารส่วนตำบลสิงหนาท พ.ศ.2565, องค์การบริหารส่วนตำบลพระยาบันลือ พ.ศ.2565, องค์การบริหารส่วนตำบลคลองพระยาบันลือ พ.ศ.2565 และ องค์การบริหารส่วนตำบลลาดบัวหลวง พ.ศ.2565) คำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมด้วยการใช้สูตรการคำนวณของ Taro Yamane (Yamane, 1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95 มีระดับความคลาดเคลื่อน .05 ได้กลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 142 คน วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ สุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วน รายละเอียดดังตารางที่1

ตารางที่1 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

ลำดับ	องค์การบริหารส่วนตำบล	พนักงานส่วนตำบล	พนักงานครู	พนักงานจ้าง	กลุ่มตัวอย่าง
1	องค์การบริหารส่วนตำบลคู้สลอด	7	1	16	25
2	องค์การบริหารส่วนตำบลหลักชัย	7	2	13	22
3	องค์การบริหารส่วนตำบลสิงหนาท	6	1	19	26
4	องค์การบริหารส่วนตำบลพระยาบันลือ	11	0	17	28
5	องค์การบริหารส่วนตำบลคลองพระยาบันลือ	6	3	19	28
6	องค์การบริหารส่วนตำบลลาดบัวหลวง	4	2	8	14
	รวม	**41**	**9**	**92**	**142**

การวิจัยเชิงคุณภาพผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทั้ง 6 แห่ง ประกอบด้วย นายกองค์การบริหารส่วนตำบลคู้สลอด 1 คน นายกองค์การบริหารส่วนตำบลหลักชัย 1 คน นายกองค์การบริหารส่วนตำบลสิงหนาท 1 คน นายกองค์การบริหารส่วนตำบลพระยาบันลือ 1 คน นายกองค์การบริหารส่วนตำบลคลองพระยาบันลือ 1 คน และนายกองค์การบริหารส่วนตำบลลาดบัวหลวง 1 คน รวมจำนวน 6 คน ได้มาด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เชิงปริมาณ ได้แก่ แบบสอบถามประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของประชากรที่ศึกษา ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประเภทของพนักงาน สังกัด รายได้ต่อเดือน และอายุงาน ใช้คำถามแบบเลือกตอบ (Check List) ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ใน

เขตอำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความมั่นคงปลอดภัย ด้านความก้าวหน้าในหน้าที่ ด้านการยอมรับนับถือ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน ใช้แบบมาตราส่วนประเมินค่า(Rating scale) ตามแบบวิธีการของลิเคิร์ท (Likert Rating Scale) และส่วนที่ 3 ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ การส่งเสริมคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากร แบบสอบถามเป็นแบบสอบถามปลายเปิด การวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างเพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย ตำแหน่ง และระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง ส่วนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์ปลายเปิด มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วย 2 ด้านซึ่งได้จากการนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูลแล้วนำด้านที่มีค่าน้อยมาจัดทำเป็นแบบสัมภาษณ์ ได้แก่ ด้านความมั่นคงปลอดภัย และด้านการยอมรับนับถือ เครื่องมือที่ใช้คือการตรวจตอบสามเส้า

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหาและหาค่าดัชนีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ (IOC) ของแบบสอบถามตามวิธีของโรวิเนลลีและแฮมเบลตัน (Rowinelli& Hambeciom, 1977 อ้างถึงใน พิศิษฐ ตัณฑวณิช และ พนา จินดาศรี, 2561: 4) โดยเลือกข้อที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ .50 ขึ้นไป เป็นเกณฑ์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และพิจารณาความเหมาะสมของสำนวนภาษา การใช้ถ้อยคำ และนำแบบสอบถามไปปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ได้ค่า IOC เท่ากับ 0.75

การทดสอบเครื่องมือ นำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับพนักงานที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับประชากรกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด งานวิจัยนี้ได้นำไปทดลองใช้กับบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลโคกช้าง อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แล้วนำผลการทดลองมาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach, 1990, p.204) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.92 นำผลการทดลองใช้ในหัวข้อที่มีความเชื่อมั่นมาปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้อง และจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ใช้การวิเคราะห์ด้วยสถิติดังต่อไปนี้

1. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สังกัด รายได้ต่อเดือน อายุงาน และประเภทของพนักงาน โดยการหาค่าร้อยละ (Percentage)

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบุคลากรและคุณภาพชีวิตของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์เปรียบเทียบคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล จำแนกตามประเภทพนักงาน สังกัด รายได้ต่อเดือน และอายุงาน โดยการทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มประชากรที่มากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว One way ANOVA หรือ ค่าเอฟ (F-test) ผู้วิจัยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และหากแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้วิจัยจะทำการเปรียบเทียบรายคู่ (Post hoc test) ด้วยวิธี Fisher's LSD

การเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย มีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้ การวิจัยเชิงปริมาณมีขั้นตอนการรวบรวมข้อมูล ดังนี้ 1)ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย ถึงนายกองค์การบริหารส่วนตำบลทั้ง 6 แห่ง 2)ลงพื้นที่แจกแบบสอบถาม 3)รับแบบสอบถามกลับคืน และ4) นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผล และการวิจัยเชิงคุณภาพ มีขั้นตอนการรวบรวมข้อมูล ดังนี้ 1)ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย ถึงนายกองค์การบริหารส่วนตำบลทั้ง 6 แห่ง 2)เข้าพบผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และดำเนินการสัมภาษณ์ 3)ตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วนของคำสัมภาษณ์ และ4)นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาโดยใช้ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการทดสอบแอลเอสดี ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ และผลการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา จัดกลุ่มคำสัมภาษณ์ และหาความถี่ของคำสัมภาษณ์เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของบุคลากร องค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมดจำนวน 142 คน พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 31 – 40 ปี มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี เป็นพนักงานจ้าง สังกัดสำนักปลัดอบต. มีรายได้ 10,000 – 15,000 บาทต่อเดือน และอายุงาน 1 ปี – 5 ปี

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากร องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$=4.43, SD=0.48) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ($\bar{X}$=4.55, SD=0.51) รองลงมาคือ ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน ($\bar{X}$=4.50, SD=0.51) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านความมั่นคงปลอดภัย ($\bar{X}$=4.34, SD=0.55) มีคุณภาพชีวิตการทำงานน้อยที่สุด คือ ด้านความมั่นคงปลอดภัย ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคุณภาพชีวิตการทำงาน

คุณภาพชีวิตการทำงาน	ระดับคุณภาพชีวิต		
	$\bar{X}$	SD	การแปลผล
1. ด้านความมั่นคงปลอดภัย	4.34	0.55	มากที่สุด
2. ด้านความก้าวหน้าในหน้าที่งาน	4.42	0.57	มากที่สุด
3. ด้านการยอมรับนับถือ	4.36	0.56	มากที่สุด
4. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล	4.55	0.51	มากที่สุด
5. ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน	4.50	0.51	มากที่สุด
รวม	**4.43**	**0.48**	**มากที่สุด**

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามประเภทของพนักงาน สังกัด รายได้ต่อเดือน และอายุงาน เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย คือ บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่มีประเภทพนักงาน สังกัด รายได้ต่อเดือน และอายุงานแตกต่างกัน มีคุณภาพชีวิตการทำงานแตกต่างกัน ผลการเปรียบเทียบพบว่า บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ที่มีประเภทของพนักงาน และสังกัดแตกต่างกัน มีคุณภาพชีวิตการทำงานในภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย และบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ที่มีรายได้ต่อเดือน และอายุงานแตกต่างกัน มีคุณภาพชีวิตการทำงานแตกต่างกันอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตการทำงาน จำแนกตามประเภทของพนักงาน สังกัด รายได้ต่อเดือน และอายุงาน

ปัจจัยส่วนบุคคล	F-test	Sig.	ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย	
			ยอมรับ	ปฏิเสธ
ประเภทของพนักงาน	0.04	.953		√
สังกัด	1.52	.198		√
รายได้ต่อเดือน	2.77	.014*	√	
อายุงาน	2.58	.029*	√	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วัตถุประสงค์ที่ 3 แนวทางการส่งเสริมคุณภาพชีวิตการทำงาน ประกอบด้วย

1. ด้านความมั่นคงปลอดภัย

ควรมีการประชุมแต่ละส่วนที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัย เพื่อหาปัญหาที่เกิดขึ้นและนำปัญหาเหล่านั้นมาวิเคราะห์และแก้ไขส่งเสริมให้ดีขึ้น ควรส่งเจ้าหน้าที่ ที่เกี่ยวข้องไปอบรมกับหน่วยงาน

ภายนอกเพิ่มเติมเพื่อซักซ้อมความปลอดภัยในกรณีเกิดเหตุสาธารณภัย ควรมีการตรวจสอบโครงสร้างอาคาร และวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงานเป็นประจำ

2. ด้านการยอมรับนับถือ

ควรมีการฝึกอบรมหรือจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความสามัคคีในองค์กร มีการให้รางวัลและยกย่องชมเชย เพื่อเป็นขวัญกำลังใจให้กับผู้ปฏิบัติงาน หัวหน้างานควรจะมอบหมายงานให้เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่งานและความรับผิดชอบ

อภิปรายผล

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้คุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีการบริหารจัดการทางการบริหารทรัพยากรบุคคล เรื่องคุณภาพชีวิตการทำงานให้กับบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยาได้เป็นอย่างดี ตอบสนองความต้องการของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล จนบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลเกิดความพึงพอใจและมีคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรที่ดี ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ นุจรีย์ พูลกำลัง (2561) คุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการศึกษาพบว่า บุคลากรมีระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากร สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่มีประเภทของพนักงานแตกต่างกัน มีคุณภาพชีวิตการทำงานโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เป็นเพราะองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยามีการแบ่งภาระหน้าที่งานตามตำแหน่งหน้าที่ เป็นการกระจายงานให้ตรงกับความรู้ความสามารถของพนักงานอยู่แล้ว ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประเภทตำแหน่งงานแต่ละประเภทจะมีมาตรฐานกำหนดตำแหน่งงานบอกไว้ว่า ตำแหน่งนี้มีหน้าที่ทำอะไร มีแนวทางปฏิบัติงานอย่างไร ซึ่งเป็นไปกฎระเบียบบริหารงานบุคคลที่กำหนดไว้ ดังนั้นไม่ว่าตำแหน่งงานใดก็ตามล้วนต้องปฏิบัติงานตามเป้าหมายขององค์กรอย่างเต็มความสามารถ เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์สูงสุดของงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกัมปนาท นาคศรี (2557) ได้ศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของพนักงานในสังกัดของเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอแสวงหา จังหวัดอ่างทอง ผลการศึกษาพบว่า คุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของพนักงานในสังกัดของเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอแสวงหา

จังหวัดอ่างทอง โดยจำแนกตามประเภทตำแหน่งงานแตกต่างกัน คุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน

2. บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่มีสังกัดแตกต่างกัน มีคุณภาพชีวิตการทำงานโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เป็นเพราะบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่สังกัดแต่ละส่วนราชการเต็มใจปฏิบัติงานเพื่อมุ่งผลสัมฤทธิ์ขององค์กรเป็นหลัก ช่วยเหลือกัน ไม่แบ่งแยกการทำงาน มีการทำงานเป็นทีม มีความสามัคคีในการทำงาน ทำให้ผลการปฏิบัติขององค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐกฤต ภูกลาง (2559) ได้ศึกษาเรื่อง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษาพบว่า บุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามส่วนงานที่สังกัดแตกต่างกัน มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน

3. บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีคุณภาพชีวิตการทำงานโดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน รายด้านแตกต่างกัน 3 ด้าน คือด้านความมั่นคงปลอดภัย ด้านความก้าวหน้าในหน้าที่งาน และด้านการยอมรับนับถือ ทั้งนี้เป็นเพราะบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท มองว่าเงินเดือนไม่เพียงกับสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน ไม่มีการปรับเพิ่มอัตราเงินเดือน ขาดการยอมรับนับถือ ไม่มีความก้าวหน้าในหน้าที่งาน ต้องใช้อุปกรณ์ในการปฏิบัติงานร่วมกันกับผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกันงานวิจัยของ นุจรีย์ พูลกำลัง (2561) ได้ศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการศึกษาพบว่า คุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีคุณภาพชีวิตในการทำงานแตกต่างกัน

4. บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่มีอายุงานแตกต่างกัน มีคุณภาพชีวิตการทำงานแตกต่างกัน 2 ด้าน คือ ด้านความมั่นคงปลอดภัย และด้านการยอมรับนับถือ อาจเพราะเนื่องจากระยะเวลาปฏิบัติงานมีผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงาน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรให้สูงขึ้น หน่วยงานควรพิจารณาค่าตอบแทนให้เหมาะสม โดยคำนึงถึงระยะเวลาการปฏิบัติงานอันเป็นแรงจูงใจให้บุคลากรที่มีระยะเวลาปฏิบัติงานมากสร้างคุณภาพงานให้ดีขึ้น เพราะผู้ที่มีระยะเวลาปฏิบัติงานมากกว่าย่อมจะเรียนรู้และปฏิบัติงานได้เป็นผลสำเร็จกว่าผู้ที่มีระยะเวลาปฏิบัติงานน้อยกว่า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นุจรีย์ พูลกำลัง (2561) ได้ศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการศึกษาพบว่า คุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรที่มีอายุงานแตกต่างกัน มีคุณภาพชีวิตในการทำงานแตกต่างกัน

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้ แนวทางการส่งเสริมคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วย 2 ด้าน ดังนี้

1. ด้านความมั่นคงปลอดภัย ควรมีการประชุมแต่ละส่วนที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัย เพื่อหาปัญหาที่เกิดขึ้นและนำปัญหาเหล่านั้นมาวิเคราะห์และแก้ไขส่งเสริมให้ดีขึ้น ควรส่งเจ้าหน้าที่ ที่เกี่ยวข้องไปอบรมกับหน่วยงานภายนอกเพิ่มเติมเพื่อซักซ้อมความปลอดภัยในกรณีเกิดเหตุสาธารณภัย ควรมีการตรวจสอบโครงสร้างอาคาร และวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงานเป็นประจำ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตนาภรณ์ บุญมี (2558) ที่พบว่า แนวทางการส่งเสริมคุณภาพชีวิตการทำงานด้านสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานที่ปลอดภัย และส่งเสริมสุขภาพ คือ สิ่งแวดล้อมทั้งทางกายภาพและทางด้านจิตใจ นั่นคือ สภาพการปฏิบัติงานต้องไม่มีลักษณะที่ต้องเสี่ยงภัยจนเกินไป และจะต้องช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานรู้สึกสะดวกสบายและไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัย แนวทางที่ได้จึงออกมาสอดคล้องกัน

2. ด้านการยอมรับนับถือ ควรมีการฝึกอบรมหรือจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความสามัคคีในองค์กร มีการให้รางวัลและยกย่องชมเชย เพื่อเป็นขวัญกำลังใจให้กับผู้ปฏิบัติงาน หัวหน้างานควรจะมอบหมายงานให้เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่งานและความรับผิดชอบ ด้านการยอมรับนับถือ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยุทธศักดิ์ ชูประเสริฐ (2562) ด้านการยอมรับนับถือ ผู้บังคับบัญชาต้องยอมรับในความรู้ ความสามารถของพนักงานและไว้วางใจมอบหมายงานที่สำคัญให้ทำเพื่อเป็นการพัฒนาการทำงานของพนักงานและเป็นการเตรียมความพร้อมของพนักงานในการเลื่อนตำแหน่งที่สูงขึ้นต่อไป แนวทางที่ได้จึงออกมาสอดคล้องกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ด้านความมั่นคงปลอดภัย องค์กรควรมีการฝึกอบรมและซักซ้อมด้านความปลอดภัย เช่น กรณีอัคคีภัย อุทกภัย อยู่เป็นประจำทุกปี และองค์กรต้องคำนึงถึงความปลอดภัยในการทำงานของบุคลากรในการปฏิบัติงานกรณีเกิดเหตุสาธารณภัยเพื่อให้ชีวิตและทรัพย์สินของบุคลากรมีความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน

2. ด้านความก้าวหน้าในหน้าที่งาน องค์กรควรมีการสนับสนุนในเรื่องการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ผู้บังคับบัญชาควรพิจารณาการเลื่อนขั้นเงินเดือนให้มีความเหมาะสมกับตำแหน่งงานและกับความรู้ความสามารถของผู้ปฏิบัติงานโดยเป็นไปตามแนวทางของหน่วยงานอย่างยุติธรรม

3. ด้านการยอมรับนับถือ องค์กรควรมีการให้รางวัลและยกย่องชมเชย เพื่อเป็นขวัญกำลังใจให้กับผู้ปฏิบัติงาน และสร้างการยอมรับนับถือกันภายในหน่วยงาน

4. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ผู้บังคับบัญชาควรให้เกียรติและเคารพความคิดเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชา รวมถึงผู้ใต้บังคับบัญชาก็ควรให้เกียรติและเคารพความคิดเห็นบังคับบัญชา

5. ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน องค์กรควรมีการนำเทคโนโลยีที่จำเป็นและมีความทันสมัยเข้ามาใช้ในการปฏิบัติงาน เพื่อลดระยะเวลาในการทำงาน และลดข้อผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษา วิจัยให้ขยายผลออกเป็นวงกว้าง คือ วิจัยถึงคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกประเภท ภายในเขตอำเภอหรือจังหวัด เพื่อที่จะได้ทราบข้อมูลที่หลากหลาย และสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายในการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรตลอดจนเป็นการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ก้าวหน้าต่อไป

2. ควรมีการศึกษาเพื่อเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตพื้นที่ภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทยเพื่อพัฒนาระดับคุณภาพชีวิตการทำงานให้ มีความเท่าเทียมกัน

เอกสารอ้างอิง

กัมปนาท นาคศรี. (2557). **คุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของพนักงานในสังกัดของเทศบาลองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอแสวงหา จังหวัดอ่างทอง.** การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

เขมชญานิษฐ์ ประดับพงษ์ และประจักษ์ บัวผัน. (2556). **คุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอ กันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ**. สารนิพนธ์หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นวิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ณัฐกฤต ภูกลาง. (2559). **แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด**. วารสารช่อพะยอม, 27(1), 231-239.

นุจรีย์ พูลกำลัง. (2561). **คุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา**. การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

พิศิษฐ ตัณฑวณิชและพนา จินดาศรี. (2561). **ความหมายที่แท้จริงของค่าIOC**. วารสารการวัดผลการศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 24(2), 1-11.

ยุทธศักดิ์ ชูประเสริฐ. (2562). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลกู่กาสิงห์ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด. วารสารรัฐประศาสนศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, 2(3), 61.

รัตนาภรณ์ บุญมี. (2558). คุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานเทศบาลตำบลนาดี.วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง,คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพา.

พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ 7) พ.ศ.2562. (2562). ราชกิจจานุเบกษา, 136(ตอนที่ 50 ก). 151-163.

วีณา พึงวิวัฒน์นิกุล. (2561). เอกสารประกอบการบรรยายกระบวนวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ร่วมสมัย.กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง. โครงการรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต.

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. (2565). ผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (ITA) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565. สืบค้นเมื่อ 10 กุมภาพันธ์ 2566, จากhttps://www.nacc.go.th/categorydetail

องค์การบริหารส่วนตำบลคลองพระยาบันลือ. (2565). **แผนอัตรากำลัง 3 ปี ประจำปีงบประมาณ (2564-2566).** พระนครศรีอยุธยา: องค์การบริหารส่วนตำบลคลองพระยาบันลือ.

องค์การบริหารส่วนตำบลคู้สลอด. (2565). **แผนอัตรากำลัง 3 ปี ประจำปีงบประมาณ (2564-2566).** พระนครศรีอยุธยา: องค์การบริหารส่วนตำบลคู้สลอด.

องค์การบริหารส่วนตำบลพระยาบันลือ. (2565). **แผนอัตรากำลัง 3 ปี ประจำปีงบประมาณ (2564-2566).** พระนครศรีอยุธยา: องค์การบริหารส่วนตำบลพระยาบันลือ.

องค์การบริหารส่วนตำบลลาดบัวหลวง. (2565). **แผนอัตรากำลัง 3 ปี ประจำปีงบประมาณ (2564-2566).** พระนครศรีอยุธยา: องค์การบริหารส่วนตำบลลาดบัวหลวง.

องค์การบริหารส่วนตำบลสิงหนาท. (2565). **แผนอัตรากำลัง 3 ปี ประจำปีงบประมาณ (2564-2566).** พระนครศรีอยุธยา: องค์การบริหารส่วนตำบลสิงหนาท.

องค์การบริหารส่วนตำบลหลักชัย. (2565). **แผนอัตรากำลัง 3 ปี ประจำปีงบประมาณ (2564-2566).** พระนครศรีอยุธยา: องค์การบริหารส่วนตำบลหลักชัย.

Yamane, T. (1973). Statistic An Introduction Analysis. New York: Harper and Row.

การวิเคราะห์ภาพลักษณ์ของตัวละครเอกหญิงและจินตภาพในนวนิยายชุดนักสืบสตรีศรีอยุธยาของ พงศกร

Image Analysis of Female Protagonists and Imagery Appearing in a Fiction Series of Sri Ayutthaya Lady Detectives by Pongsakorn

ณัฏฐ์ ไตรเลิศ
อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
E-mail: natwaew1988@gmail.com
Nat Taileart
Lecturer, Thai Program, Faculty of Education, Suratthani Rajabhat University

รับเข้า : 22 มิถุนายน 2566 **แก้ไข :** 10 กรกฎาคม 2566 **ตอบรับ :** 11 กรกฎาคม 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อวิเคราะห์ภาพลักษณ์ของตัวละครเอกหญิง และจินตภาพที่ปรากฏในนวนิยายชุดนักสืบสตรีศรีอยุธยาของพงศกร เรื่อง ลายกินรี ลายราชสีห์ และลายเหมราช การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเอกสารโดยนำเสนอผลการวิจัยในลักษณะพรรณนาวิเคราะห์ ในการวิเคราะห์ภาพลักษณ์ของตัวละครนั้นผู้วิจัยวิเคราะห์จากตัวละครเอกหญิงทั้งหมด 4 ตัวละคร คือ พุดซ้อน ลูกจัน แสร์ และเจ้าจอมสารภี ผลการวิเคราะห์ภาพลักษณ์ของตัวละครพบว่า ภาพลักษณ์ด้านสติปัญญาและความสามารถพบมากที่สุด คือ พบทั้ง 4 ตัวละคร รองลงมา คือ ภาพลักษณ์ด้านรูปโฉมที่งดงาม พบใน 3 ตัวละคร คือ พุดซ้อน ลูกจัน และแสร์ และภาพลักษณ์ด้านคุณธรรม พบน้อยที่สุด คือ พบใน 2 ตัวละคร คือ พุดซ้อน และลูกจัน ส่วนการวิเคราะห์จินตภาพนั้น

ผลการวิจัยพบว่า ผู้แต่งมีศิลปะในการใช้ภาษาเพื่อสร้างจินตภาพจากการมองเห็นมากที่สุด รองลงมา คือ จินตภาพจากการได้ยิน จินตภาพที่เกิดจากการได้กลิ่น จินตภาพที่เกิดจากความรู้สึก จินตภาพที่เกิดจากการสัมผัส จินตภาพ ที่เกิดจากการเคลื่อนไหวตามลำดับ ส่วนจินตภาพจากการรับรู้รสพบน้อยที่สุด จากการศึกษาวิเคราะห์ภาพลักษณ์ของตัวละครเอกหญิง และจินตภาพที่ปรากฏในนวนิยายชุดนักสืบสตรีศรีอยุธยาของพงศกร พบว่า พงศกรเป็นนักเขียนที่สร้างภาพลักษณ์ให้ตัวละครเอกหญิงได้อย่างแตกต่างจากขนบของผู้หญิงในสมัยอยุธยา และเป็นนักเขียนที่มีการใช้คำเพื่อสื่อจินตภาพได้อย่างโดดเด่น

คำสำคัญ: ภาพลักษณ์ จินตภาพ พงศกร

ABSTRACT

The objective of this research was to analyze the portrayal of female protagonists and imagery appearance in a fiction series of Sri Ayutthaya Lady Detectives by Pongsakorn, which includes the novels Lay Kinnaree, Lay Ratchasri, and Lay Hemmarach. This research is a documentary study that presents the findings through descriptive analysis. The analysis focused on four female protagonists: Pudson, Luk Chan, Sae, and Chao Jom Sarapee. The results indicate that all four characters are predominantly portrayed with qualities of intelligence and capability. The image of beauty is the next most common, found in three characters - Pudson, Luk Chan, and Sae-while moral virtue is the least emphasized, appearing in just two characters, Pudson and Luk Chan.

The research also revealed that the author most frequently employs visual imagery, followed by auditory imagery, olfactory imagery, imagery of sensations, tactile imagery, and imagery of movement, respectively. Taste imagery is the least found. The study concludes that Pongsakorn is a skillful writer who defy the female protagonists' traditional norms of women in the Ayutthaya period and employs language to vividly convey the imagery in the narratives.

Keywords: image, imagery, Pongsakorn

บทนำ

งานเขียนประเภทบันเทิงคดีที่มีความโดดเด่นทางด้านเนื้อหาและกลวิธีการแต่งประเภทหนึ่ง คือ งานเขียนบันเทิงคดีประเภท นวนิยาย เนื่องจากมีการใช้องค์ประกอบที่เสริมสร้างปรุงแต่งให้เนื้อเรื่องมีความน่าสนใจทั้งโครงเรื่อง แก่นเรื่อง ฉาก บรรยากาศ ตัวละคร และบทสนทนา และในบรรดาองค์ประกอบที่เร้าความสนใจชวนให้ผู้อ่านติดตามนั้น ตัวละครถือว่าเป็นจุดดึงดูดความสนใจผู้อ่านเป็นอย่างมาก เนื่องด้วยพฤติกรรมและการแสดงออกของตัวละคร คือ ตัวแปรสำคัญที่ส่งผลต่อการสร้างปมปัญหาตลอดจนการคลี่คลายปมปัญหาที่เกิดขึ้นในเรื่อง ดังที่ วนิดา บำรุงไทย (2544: 13) ได้กล่าวถึงลักษณะตัวละครไว้ว่า ตัวละครเป็นผู้ที่แสดงพฤติกรรมต่าง ๆ หรือเป็นผู้ที่ทำให้เกิดความผันแปรหรือความขัดแย้งขึ้นทำให้การผูกเรื่องเป็นไปอย่างน่าสนใจ และนำไปสู่จุดหมายปลายทางได้ในที่สุด การสร้างตัวละครที่ดีนั้นอิงอร สุพันธุ์วณิช (2554: 122) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้แต่งจำเป็นที่จะต้องให้ความสำคัญกับการสร้างภาพลักษณ์ของตัวละคร ซึ่งภาพลักษณ์ของตัวละครที่สร้างความประทับใจ

ให้แก่ผู้อ่าน เช่น พจมาน พินิตนันทน์ (สว่างวงศ์) ในนวนิยายเรื่องบ้านทรายทอง ผู้มีภาพลักษณ์เป็นหญิงสาวที่เข้มแข็งหยิ่งทะนงในศักดิ์ศรีของตน มีการแต่งกายที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว คือ ไว้ผมเปียและนุ่งกางเกงขาสั้น ซึ่งเป็นภาพลักษณ์ที่สร้างความสนใจและเป็นที่จดจำสำหรับผู้อ่านมาจนถึงทุกวันนี้

นอกจากการสร้างภาพลักษณ์ของตัวละครให้ดึงดูดความสนใจแล้วการสร้างสรรค์นวนิยายให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์และความรู้สึกคล้อยตามไปกับเนื้อเรื่องนั้นนับว่าเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้ผู้อ่านสามารถเข้าถึงเจตนารมณ์ของผู้เขียนได้ ซึ่งเรียกว่า การใช้จินตภาพในงานเขียน ดังที่ยุวพาส์ ชัยศิลป์วัฒนา (2552: 11-13) กล่าวไว้ว่า การใช้จินตภาพ คือ ภาพที่ถ่ายทอดประสบการณ์ออกมาเป็นภาพหรือการรับรู้ในมโนคติ ทำให้ผู้อ่านมองเห็นและรู้สึกเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ตามที่กล่าวถึงได้ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องรูป รส กลิ่น เสียง สัมผัส ความรู้สึก และการเคลื่อนไหว ดังนั้นคำทุกคำที่สามารถใช้บอกสิ่งต่าง ๆ ที่มองเห็นได้หรือบอกให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกทางประสาทสัมผัสต่าง ๆ ในมโนคติได้ถือเป็นสัญลักษณ์ (Image) ในทางวรรณคดีทั้งสิ้น ดังนั้นจินตภาพจึงเป็นศิลปะการเขียนของนักเขียนที่ใช้ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกของตนเองออกมาเป็นภาพให้ผู้อ่านได้รับรู้ ดังเช่นในงานเขียนของพงศกรที่ใช้ภาษาแสดงให้เห็นจินตภาพอย่างโดดเด่น จนทำให้เป็นที่รู้จักแก่ผู้อ่านนวนิยายอย่างแพร่หลาย

พงศกร เป็นนามปากกาของนายแพทย์พงศกร จินดาวัฒนะ นักเขียนที่สร้างสรรค์ผลงานไว้อย่างโดดเด่นและต่อเนื่อง เช่น รอยไหม สาปภูษา กี่เพ้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งนวนิยายชุดนักสืบสตรีศรีอยุธยาซึ่งประกอบไปด้วยนวนิยายเรื่อง ลายกินรี ลายราชสีห์ และลายเหมราช โดยทั้งสามเรื่องนั้นเป็นนวนิยายแนวสืบสวนที่มีฉากดำเนินเรื่องเกิดขึ้นในสมัยกรุงศรีอยุธยา ความน่าสนใจของนวนิยายทั้ง 3 เรื่อง ในชุดนักสืบสตรีศรีอยุธยาของพงศกร คือ การใช้ภาพลักษณ์ของสตรีในสมัยอยุธยาเป็นตัวละครเอกสำคัญในการดำเนินเรื่อง ซึ่งภาพลักษณ์ที่พงศกรปรุงแต่งขึ้นมานั้นทำให้ผู้หญิงอยุธยาอาจดูผิดแปลกไปจากขนบโบราณที่สตรีในสมัยอยุธยาจะมีความเก่งกล้าสามารถในการเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับคดีฆาตกรรมที่เกิดขึ้นในสมัยนั้นได้ ทำให้นวนิยายชุดนักสืบสตรีศรีอยุธยาได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก และส่งผลให้นวนิยายเรื่อง ลายกินรี ได้รับความสนใจจนนำไปผลิตเป็นละครโทรทัศน์ นอกจากนี้ผลงานประพันธ์ของพงศกรยังมีผู้สนใจนำไปศึกษาในแง่มุมต่าง ๆ เช่น ศรัณย์ภัทร์ บุญฮก (2558) ได้ศึกษาข้อมูลเชิงคติชนและวิเคราะห์กลวิธีการนำข้อมูลเชิงคติชนมาประกอบสร้างเป็นนวนิยายจากผลงานของพงศกร ส่วน เจตนิพิฐ ท้าวแก้ว (2559) ศึกษาสถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงในนวนิยายของพงศกร และ รัชนีกร รัชตกรตระกูล (2561) ศึกษาการใช้วรรณคดีไทยในนวนิยายของพงศกร เป็นต้น

ด้วยเหตุดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเกิดความสนใจศึกษาการนำเสนอภาพลักษณ์ของตัวละครที่มีความโดดเด่นและเป็นที่น่าสนใจ ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของนวนิยายแนวสืบสวน รวมทั้งการใช้จินตภาพที่ผู้ประพันธ์ใช้ในการเล่าเรื่องได้อย่างลึกซึ้งชวนให้ผู้อ่านติดตาม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ภาพลักษณ์ของตัวละครเอกหญิงที่ปรากฏในนวนิยายชุดนักสืบสตรีศรีอยุธยา ของ พงศกร
2. เพื่อวิเคราะห์จินตภาพที่ปรากฏในนวนิยายชุดนักสืบสตรีศรีอยุธยาของ พงศกร

วิธีการวิจัย

ในงานวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเอกสารและนำเสนอผลการวิเคราะห์โดยใช้ระเบียบวิจัยในลักษณะพรรณนาวิเคราะห์ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางการวิจัยไว้ 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยศึกษานวนิยายชุดนักสืบสตรีศรีอยุธยาของพงศกรทั้ง 3 เรื่อง คือ ลายกินรี ลายราชสีห์ และลายเหมราช จากนั้นจึงสร้างแบบบันทึกข้อมูลเพื่อรวบรวมภาพลักษณ์ของตัวละคร ทั้งนี้ผู้วิจัยศึกษาเพียงภาพลักษณ์ของตัวละครเอกหญิงที่มีส่วนสำคัญในการดำเนินเรื่องทั้งหมด 4 ตัวละคร คือ พุดซ้อน ลูกจัน แสร์ และเจ้าจอมสารภี ส่วนการรวบรวมจินตภาพนั้นผู้วิจัยเลือกจากคำที่สื่อจินตภาพในลักษณะต่าง ๆ แล้วจึงบันทึกลงในแบบบันทึกข้อมูล

ภาพลักษณ์ด้านรูปโฉมที่งดงาม
ดวงหน้ารูปไข่ของคุณหญิงแสร์งามผุดผาด ทรงผมปีกนกนั้นดำขลับเป็นเงาสลวย ริมฝีปากบางสีเข้มราวกุหลาบแรกแย้ม บอกให้รู้ว่ามารดาของออกหลวงอินทราชภักดีเป็นผู้ที่ดูแลตนเองได้ดีมาก (ลายกินรี, 2561: 305)

ภาพที่ 1 ตัวอย่างแบบบันทึกข้อมูลภาพลักษณ์ของตัวละคร

จินตภาพที่เกิดจากการสัมผัส
อากาศระอุอ้าวจนเหงื่อโซมกาย ร่างล่ำสันบนหลังม้ายังคงควบตะบึงไปข้างหน้า โดยมีหลังคาโบสถ์หลังใหญ่ที่ซ่อนตัวอยู่ในดงไม้เป็นที่หมาย (ลายเหมราช, 2560: 248)

ภาพที่ 2 ตัวอย่างแบบบันทึกข้อมูลการใช้คำที่แสดงจินตภาพ

2. ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน

2.1 การวิเคราะห์ภาพลักษณ์ของตัวละคร ผู้วิจัยนำภาพลักษณ์ของตัวละครเอกหญิง ที่ได้มาจากแบบบันทึกข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์ภาพลักษณ์ของตัวละครโดยประมวลจากแนวคิดของชุมสาย สุวรรณชมภู (2546) สุนทร คำยอด (2552) และพัชราวลี จินนิกร (2559) ซึ่งปรากฏ

ภาพลักษณ์ใน 3 ลักษณะ คือ 1) ภาพลักษณ์ด้านรูปโฉมที่งดงาม 2) ภาพลักษณ์ด้านคุณธรรม 3) ภาพลักษณ์ด้านสติปัญญาความสามารถ

2.2 การวิเคราะห์จินตภาพ ผู้วิจัยนำคำแสดงจินตภาพที่ได้มาจากแบบบันทึกข้อมูลทั้งหมด และหากมีคำที่แสดงจินตภาพซ้ำกันผู้วิจัยจะนำมาวิเคราะห์เพียงประเด็นเดียว ในการวิเคราะห์คำที่แสดงจินตภาพนั้นผู้วิจัยใช้แนวคิดของ ยุวพาส์ ชัยศิลป์วัฒนา (2552) ซึ่งประกอบด้วย 1) ภาพที่เกิดจากการมองเห็น 2) ภาพที่เกิดจากการได้ยิน 3) ภาพที่เกิดจากการได้กลิ่น 4) ภาพที่เกิดจากการรับรู้รส 5) ภาพที่เกิดจากการสัมผัส 6) ภาพที่สื่อความรู้สึก 7) ภาพที่เกิดจากการเคลื่อนไหว

3. ขั้นสรุปผลและอภิปรายผล ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมาสรุปและอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยในลักษณะของการพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย

ภาพลักษณ์ของตัวละครเอกหญิงในนวนิยายชุด นักสืบสตรีศรีอยุธยา

การวิเคราะห์ภาพลักษณ์ของตัวละครเอกหญิงที่มีภาพลักษณ์ที่ชัดเจนจากนวนิยายชุดนักสืบสตรีศรีอยุธยา ผลการศึกษาพบว่า ผู้แต่งสร้างภาพลักษณ์ของตัวละครเอกหญิงให้มีคุณลักษณะ 3 ด้าน คือ ด้านรูปโฉมที่งดงาม ด้านคุณธรรม ด้านสติปัญญาและความสามารถ

1. ภาพลักษณ์ด้านรูปโฉมที่งดงาม

รูปโฉม หมายถึง บุคลิกภาพภายนอกอันเป็นลักษณะหนึ่งของตัวละคร รูปโฉมเป็นสิ่งที่ปลุกเร้าสัญชาตญาณทางเพศให้แก่บรรดาสัตว์โลก (รื่นฤทัย สัจจพันธุ์, 2545: 23-25) จากการศึกษาพบว่ามีตัวละครเอกหญิงที่มีภาพลักษณ์ด้านรูปโฉมที่งดงาม 3 ตัวละคร กล่าวคือ พุดซ้อนเป็นผู้ที่มีความงามที่ใบหน้า รูปร่าง และน้ำเสียงที่อ่อนหวาน ส่วนลูกจันเป็นผู้ที่มีความงามที่รูปร่างหน้าตาและกิริยามารยาท และแสร์มีความงามที่ใบหน้า ทรงผม และริมฝีปาก ดังตัวอย่างการวิเคราะห์ต่อไปนี้

> “ขอบใจท่านมากนะเจ้าคะ” พุดซ้อนยิ้มให้กับฝรั่งหนุ่ม เป็นรอยยิ้มที่ทำให้โรแบรต์ถึงกับตะลึงตะลานไปชั่วขณะ ด้วยไม่เคยเห็นหญิงสาวอยุธยาคนใดจะงดงามอ่อนหวานเท่าแม่หญิงผู้นี้มาก่อน...เธอตอบพร้อมหันหลังกลับอย่างรวดเร็ว ทิ้งให้กรุ่นหอมของสไบที่อบร่ำลอยอวลอยู่ในอณูอากาศบริเวณนั้น...
>
> (ลายกินรี, 2561: 46-47)

จากตัวอย่างข้างต้นผู้เขียนบรรยายถึงภาพลักษณ์ด้านรูปโฉมที่งดงามของพุดซ้อน คือ ความงดงามที่ใบหน้า รอยยิ้มของพุดซ้อนที่งดงามและอ่อนหวาน อีกทั้งกลิ่นหอมจากสไบที่สวมใส่ ยังเป็นเสน่ห์ที่ดึงดูดภาพลักษณ์ด้านรูปโฉมให้ผู้อื่นติดตาต้องใจ จนทำให้โรแบรต์ถึงกับตะลึงตะลานไปชั่วขณะ

2. ด้านคุณธรรม

คุณธรรม คือ สภาพคุณงามความดี (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 263) คุณธรรมเป็นคุณสมบัติเฉพาะตนที่ทุกคนควรยึดถือเพื่อความภาคภูมิใจและการนับถือในตนเอง (พัชราวลี จินนิกร, 2559: 60) ผลการศึกษาพบภาพลักษณ์ด้านคุณธรรมที่ปรากฏในตัวละครมี 3 ประการ คือ มีความกตัญญูกตเวที มีความเมตตา และมีความซื่อสัตย์ ซึ่งพบใน 2 ตัวละคร คือ พุดซ้อนและลูกจัน ทางด้านความกตัญญูนั้น ผู้แต่งสร้างให้ตัวละครลูกจันเป็นผู้มีความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ ส่วนด้านความมีเมตตานั้น ผู้แต่งสร้างให้ตัวละครพุดซ้อนเป็นผู้มีความเมตตา ถึงแม้ว่าผู้ที่มารักษาจะไม่มีเงินจ่ายแต่พุดซ้อนก็รักษาให้ด้วยความเต็มใจ และด้านความซื่อสัตย์ ผู้แต่งยังสร้างให้ตัวละครพุดซ้อนเป็นผู้มีความซื่อสัตย์ต่ออาชีพของตนให้การรักษาคนไข้ด้วยความตรงไปตรงมา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

> “หากหล่อนตัดสินใจว่าจะอยู่ในวังต่อไปก็ย่อมได้นะแม่ลูกจัน ไม่จำเป็นต้องทำตามฉันสักนิด เอาไหมล่ะ... ถ้าอยากจะอยู่ต่อ ฉันจะพาหล่อนไปฝากฝังกับเสด็จกรมหลวงให้...”
>
> “ไม่อยู่เจ้าค่ะ” ลูกจันตอบเด็ดเดี่ยว “การที่หลานมาอยู่ในวังก็เพื่อรับใช้คุณป้า เมื่อคุณป้าไม่อยู่เสียแล้ว หลานก็ไม่รู้ว่าจะอยู่ต่อไปเพื่ออะไร”
>
> (ลายเหมราช, 2560: 40)

จากตัวอย่างข้างต้นทำให้เห็นว่าภาพลักษณ์ด้านความกตัญญูกตเวทีของลูกจัน คือ การดูแลปรนนิบัติผู้มีพระคุณ คือ เจ้าจอมสารภี ผู้ที่อบรมเลี้ยงดูและพาลูกจันเข้ามาอยู่ในวัง เธอตัดสินใจลาออกจากวังเนื่องจากเห็นว่าเจ้าจอมสารภีไม่ได้อยู่ในวังแล้ว ตนเองจึงไม่จำเป็นต้องอยู่ในวังอีกต่อไป เพราะการที่ลูกจันมาอยู่ในวังนั้นก็เพื่อมาดูแลปรนนิบัติเจ้าจอมสารภี เหตุการณ์นี้ทำให้เห็นว่าลูกจันนั้นเป็นผู้หญิงที่มีความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ

ด้านความมีเมตตานั้น พุดซ้อนเป็นผู้มีความเมตตาต่อผู้อื่น ดังแสดงให้เห็นในตอนที่พุดซ้อนไปเยี่ยมนางจวงที่ป่วยด้วยอาการโลหิตเป็นพิษ เนื่องด้วยจั่นบุตรชายของนางจวงติดคุกจึงทำให้ไม่มีคนดูแลอีกทั้งยังไม่มีเงินมารักษา พุดซ้อนจึงมีความเมตตารักษาโดยไม่รับค่ารักษา ดังข้อความว่า

> “แม่นาย ฉันยังไม่มีอัฐจะให้แม่นายเป็นค่ายา... เอาไว้ถ้าฉันมีแรง ทำงานได้เมื่อไร จะรีบเอาอัฐไปให้ทันที”
>
> “ไม่ต้องหรอกแม่จวง” พุดซ้อนเอ่ยด้วยน้ำเสียงมีเมตตา “ฉันรักษาแม่จวงเพราะอยากช่วยให้หาย ไม่ได้หวังอยากได้เงินทองแม้แต่น้อยนิด... จริงอยู่ที่เงินทองนั้นเป็นสิ่งจำเป็น แต่เงินทองก็ไม่ใช่สิ่งที่สำคัญที่สุด แม่จวงอย่าได้เป็นกังวลไปเลย คอยดูแลตัวเองให้ดีเถิด เอาไว้ยาใกล้หมดฉันจะแวะมาตรวจดูอาการใหม่”
>
> (ลายกินรี, 2561: 114)

ส่วนด้านความซื่อสัตย์นั้นพบว่าพุดซ้อนมีความซื่อสัตย์ต่ออาชีพหมอ ตรวจพิสูจน์อาการของคนป่วยอย่างตรงไปตรงมา ดังที่ออกหลวงอินทราชภักดีขอร้องให้พุดซ้อนบอกผลตรวจทางราชสำนักว่ากัปตันฌองจมน้ำตายเอง ไม่ได้เสียชีวิตจากการถูกฆาตกรรม แต่ด้วยจรรยาบรรณต่ออาชีพหมอทำให้พุดซ้อนไม่สามารถพูดปดได้ จึงเกิดความวิตกกังวล เพราะเนื่องจากกัปตันฌองเป็นกัปตันเรือสินค้าหากถูกฆ่าตายนั้นอาจทำให้บ้านเมืองต้องเดือดร้อน ดังข้อความต่อไปนี้

> “อะไรนะเจ้าคะ...นี่คือเราสร้างเรื่องโป้ปดมาบอกใครต่อใครเชียวนะคะ ฉันทำไม่ได้หรอก...” พุดซ้อนขมวดคิ้วมุ่น “จะทำเช่นนั้นได้อย่างไร ตรวจศพพบข้อเท็จจริงอย่างไร ฉันก็ต้องบอกไปตามนั้น”
>
> “แต่ความจริงของแม่หญิงอาจทำให้อยุธยาเดือดร้อนอย่างสาหัส” คำของออกหลวงอินทราชภักดีทำให้พุดซ้อนถึงกับนิ่งงันไป “เราจะชิงขอเป็นฝ่ายสืบคดีนี้เอง ถ้าผลออกมาว่ากะปิตันช่องจมน้ำตาย ทุกอย่างก็จะจบลงด้วยดี”
>
> “แต่ถ้าไม่ใช่...” พุดซ้อนสายหน้า สีหน้าและแววตาเต็มไปด้วยความปริวิตก “นั่นหมายความว่าเรากำลังช่วยเหลือคนร้ายให้ลอยนวล และเขาอาจจะไปทำร้ายหรือฆ่าคนอื่น ๆ อีกก็ได้นะเจ้าคะ...”
>
> (ลายกินรี, 2561: 55)

3. ภาพลักษณ์ด้านมีสติปัญญาและความสามารถ

มีสติปัญญาและความสามารถ คือ ผู้ที่มีความรู้ ความคิด โดยจะแสดงออกมาทางคำพูดหรือการกระทำอันสะท้อนถึงความเป็นผู้รู้และผู้ที่สามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี นอกจากการเป็นผู้มีสติปัญญาและความสามารถจะทำให้บุคคลเกิดความภาคภูมิใจในตนเองว่ามีศักยภาพแล้ว ยังทำให้ผู้อื่นยอมรับและเชื่อมั่นศรัทธาในบุคคลนั้นอีกด้วย (อทิติ วลัญช์เพียร, 2555: 10) จากการศึกษาพบว่า ตัวละครเอกฝ่ายหญิงทั้ง 4 ตัวมีภาพลักษณ์ด้านสติปัญญาและความสามารถ กล่าวคือ พุดซ้อนมีความสามารถในการรักษาคนไข้และมีความรู้ทางภาษาฝรั่งเศส ลูกจัน มีความสามารถในการแยกแยะกลิ่นต่าง ๆ ได้ ส่วนแสร์นั้นมีความสามารถทางตำราพิชัยสงคราม และเจ้าจอมสารภี มีความรู้ทางด้านชนิดของผ้าในราชสำนักเป็นอย่างดี ดังตัวอย่างการวิเคราะห์ต่อไปนี้

> “ผ้า...” เจ้าจอมสารภีจ้องหน้าหลานสาว “ผ้าอันใด”
>
> “ผ้าลายอย่างเจ้าค่ะ” พุดซ้อนมีความหมายมาดบางอย่างในใจ “หลานทราบมาว่าแต่ละตำหนักใช้ลายไม่เหมือนกันใช่หรือไม่เจ้าคะ”
>
> “ก็ทำนองนั้น” เจ้าจอมสารภีพยักหน้า “ช่างหลวงจะส่งลายตัวอย่างไปที่อินเดีย จากนั้นอินเดียจะพิมพ์ลายตามต้นแบบแล้วส่งกลับมา สุดท้ายแต่พระเจ้าอยู่หัวจะพระราชทานให้กับผู้ใดบ้างแต่ก็มีบางครั้งที่บางตำหนักอยากจะมีลาย

พิเศษเฉพาะของตัวเองก็กราบทูลพระเจ้าอยู่หัว ขอให้ช่างหลวงออกแบบให้ต่างหาก ถามทำไมแม่พุดซ้อน หล่อนนึกอยากจะนุ่งผ้าลายอย่างกับเขาบ้างกระนั้นหรือ”

(ลายกินรี, 2561: 68)

จากตัวอย่างที่กล่าวมาข้างต้นนี้ ภาพลักษณ์ด้านสติปัญญาและความสามารถของเจ้าจอมสารภี คือ มีความรู้ในเรื่องลายผ้าในราชสำนัก เนื่องจากตำแหน่งเจ้าจอมนั้นทำให้เจ้าจอมสารภีได้ใช้ชีวิตคลุกคลีในวังหลวงตั้งแต่แผ่นดินของสมเด็จพระเจ้าปราสาททองจนถึงสมัยของพระเพทราชาจึงทำให้รู้ความในเรื่องผ้าในราชสำนักเป็นอย่างดี

จากการวิเคราะห์ภาพลักษณ์ของตัวละครเอกหญิงในนวนิยายชุดนักสืบสตรีศรีอยุธยานั้น ผลการศึกษาพบว่า ผู้แต่งได้สร้างภาพลักษณ์ให้ตัวละครเอกหญิงที่ทั้ง 4 ตัวละคร มีความเด่นชัดทั้งภาพลักษณ์ด้านรูปโฉมที่งดงาม ด้านคุณธรรม และด้านสติปัญญาความสามารถ ส่งผลให้ผู้อ่านเข้าใจอารมณ์ความรู้สึกของตัวละครได้ดีและสร้างความน่าสนใจให้กับการดำเนินเรื่อง โดยสรุปเป็นตารางได้ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ภาพลักษณ์ตัวละครเอกหญิง

ภาพลักษณ์ / ตัวละคร	ด้านรูปโฉมที่งดงาม	ด้านคุณธรรม			ด้านสติปัญญาและความสามารถ
		ความกตัญญู	มีเมตตา	ความซื่อสัตย์	
1. พุดซ้อน	P		P	P	P
2. ลูกจัน	P	P			P
3. แสร์	P				P
4. เจ้าจอมสารภี					P

จินตภาพที่ปรากฏในนวนิยายชุดนักสืบสตรีศรีอยุธยาของ พงศกร

การวิเคราะห์จินตภาพที่ปรากฏในนวนิยายชุดนักสืบสตรีศรีอยุธยา ผลการศึกษาพบว่า ผู้แต่งใช้จินตภาพบรรยายเนื้อหาเพื่อแทนความคิด อารมณ์ ความรู้สึก ทั้งหมด 7 ลักษณะ คือ จินตภาพที่เกิดจากการมองเห็น จินตภาพที่เกิดจากการได้ยิน จินตภาพที่เกิดจากการได้กลิ่น จินตภาพที่เกิดจากการรับรู้รส จินตภาพที่เกิดจากการสัมผัส จินตภาพที่เกิดจากความรู้สึก และจินตภาพที่เกิดจากการเคลื่อนไหว

1. จินตภาพที่เกิดจากการมองเห็น

จินตภาพที่เกิดจากการมองเห็น คือ ภาพที่เกิดความคิด อารมณ์ ความรู้สึกที่ผู้เขียนปรุงแต่งขึ้นให้ผู้อ่านเกิดมโนภาพจากแสงและสี จากการศึกษาพบจินตภาพที่เกิดจากการมองเห็นใน 2

ลักษณะ คือ จินตภาพที่เกิดจากแสง และจินตภาพที่เกิดจากสี ซึ่งในการวิเคราะห์จินตภาพที่เกิดจากแสงนั้นพบว่า มีการใช้คำบรรยายแสงเกิดขึ้นใน 3 ลักษณะ คือ แสงสว่าง แสงกระพริบ และแสงสลัว ส่วนจินตภาพที่เกิดจากสีนั้นพบว่า มีการใช้คำบรรยายสีเกิดขึ้นใน 3 ลักษณะ คือ สีจากธรรมชาติ สีที่เกิดขึ้นจากวัตถุ และสีที่เกิดขึ้นจากร่างกายมนุษย์ ดังตัวอย่างการวิเคราะห์ต่อไปนี้

> “แสงอรุณจับขอบฟ้าเป็นสีส้มอมทอง สะท้อนหลังคาวัดฝั่งตรงข้ามลำคลอง เกิดเป็น*ประกายสว่างไสว* หากบรรยากาศโดยรอบยังคงสลัวราง”
>
> (ลายกินรี, 2561: 9)

จากข้อความข้างต้น เป็นการบรรยายจินตภาพที่เกิดจากการมองเห็นแสง ซึ่งเป็นลักษณะของแสงที่ให้ความสว่าง ผู้แต่งใช้คำว่า ประกายสว่างไสว ในการบรรยายลักษณะแสงสะท้อนของหลังคาวัด คำว่า ประกาย หมายถึง แสงสะท้อนจากสิ่งที่เป็นมันเป็นเงา (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 700) และคำว่า สว่างไสว หมายถึง สว่างรุ่งเรือง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 1185) ดังนั้น การใช้คำว่า ประกายสว่างไสว จึงเป็นการบอกลักษณะแสงของดวงอาทิตย์ที่สะท้อนมายังหลังคาวัดจนเกิดเป็นประกายสว่างจ้าไปทั่วคุ้งน้ำ

นอกจากจินตภาพที่เกิดจากการมองเห็นแสงแล้ว จากการศึกษายังพบว่ามีจินตภาพที่เกิดจากการมองเห็นสี ดังที่ผู้แต่งใช้บรรยายสีของแม่น้ำเจ้าพระยาที่มีสีขุ่น ดังข้อความว่า

> “แม่น้ำเจ้าพระยาในยามนี้*ขุ่นคลั่ก*ไปด้วยโคลนสีน้ำตาลแดง ด้วยต้นน้ำคงจะเริ่มมีฝน”
>
> (ลายกินรี, 2561: 200)

จากข้อความข้างต้นผู้แต่งใช้คำว่า ขุ่นคลั่ก เพื่ออธิบายลักษณะสีของแม่น้ำ คำว่า ขุ่น หมายถึง มีลักษณะมัว ไม่ใส ไม่ชัดเจน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 204) และคำว่า คลั่ก หมายถึง รวมกันอยู่มาก ๆ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 237) ผู้แต่งใช้คำว่า ขุ่นคลั่ก เพื่ออธิบายสีของแม่น้ำเจ้าพระยาที่มีสีขุ่นมัวหมองมาก ๆ และนอกจากนี้ผู้แต่ยังบรรยายถึงสีของโคลนในแม่น้ำเจ้าพระยาว่ามีสีน้ำตาลแดง ซึ่งทำให้ทราบว่าแม่น้ำเจ้าพระยาสายนี้มีสีน้ำตาลแดงและขุ่น

2. จินตภาพที่เกิดจากการได้ยิน

จินตภาพที่เกิดจากการได้ยิน คือ ภาพที่เกิดความคิด อารมณ์ ความรู้สึกที่ผู้เขียนปรุงแต่งขึ้นให้ผู้อ่านเกิดมโนภาพจากเสียงต่าง ๆ จากการศึกษาจินตภาพที่เกิดจากการได้ยินนั้นพบว่าเกิดใน 2 ลักษณะ คือ เสียงที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ และเสียงที่เกิดจากสัตว์ ดังตัวอย่างการวิเคราะห์ต่อไปนี้

พุดซ้อนใช้มือคลำไปตามหน้าอกที่มีขนรกรุงรังของกัปตันฌองอย่างไม่นึกรังเกียจ เธอสัมผัสได้ถึง*เสียงกรอบแกรบ*บริเวณสีข้างด้านซ้าย เป็นจุดเล็กนิดเดียวเกินกว่าจะสังเกตเห็นได้ด้วยตาเปล่า ต้องใช้การตรวจด้วยการสัมผัสเท่านั้น

"มีซี่โครงหักด้วย" พุดซ้อนพึมพำ

(ลายกินรี, 2561: 124)

จากข้อความข้างต้นเป็นเสียงที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ ซึ่งผู้แต่งใช้ในการบรรยายลักษณะบริเวณสีข้างของศพ ใช้คำว่า เสียงกรอบแกรบ เพื่ออธิบายลักษณะบริเวณสีข้างของศพ คำว่า กรอบแกรบ หมายถึงเต็มที่ เช่น แห้งกรอบแกรบ จนกรอบแกรบ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 20) ซึ่งการที่ผู้แต่งใช้คำว่า เสียงกรอบแกรบ มาอธิบายบริเวณสีข้างของศพกัปตันฌอง ก็เพื่อให้ผู้อ่านทราบว่าบริเวณนั้นอาจเกิดการแตกหักจนเมื่อใช้มือสัมผัสไปบริเวณนั้นแล้วทำให้เกิดเสียงกรอบแกรบ

3. จินตภาพที่เกิดจากการได้กลิ่น

จินตภาพที่เกิดจากการได้กลิ่น คือ ความคิด ความรู้สึก และจินตนาการที่ผู้เขียนปรุงแต่งกลิ่นต่าง ๆ ขึ้น เพื่อให้ผู้อ่านเกิดมโนภาพจากการใช้ประสาทสัมผัสทางจมูก จากการศึกษาพบจินตภาพที่เกิดจากการได้กลิ่นใน 2 ลักษณะ คือ การใช้คำแสดงจินตภาพบรรยายกลิ่นหอม และกลิ่นเหม็น ดังตัวอย่างการวิเคราะห์ต่อไปนี้

ม่านที่ปิดสนิททำให้บรรยากาศในห้องโถงสลัวราง *กรุ่นกำยาน*ภายในห้องยัง*หอมแรง* เป็น*กลิ่นหอมหวานเอียน ๆ* ที่น่าเวียนหัว

(ลายกินรี, 2561: 350)

จากข้อความข้างต้นผู้แต่งใช้จินตภาพที่ทำให้เกิดกลิ่นหอม โดยนำคำว่า กรุ่นกำยาน มาใช้บรรยายกลิ่นหอมของกำยาน โดยผู้แต่งใช้คำว่า กรุ่น หมายถึง ยังเหลืออยู่บ้าง มีเรื่อย ๆ อยู่ เช่น ควันกรุ่น หอมกรุ่น (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 70) มาบรรยายลักษณะของการส่งกลิ่น คือ ส่งกลิ่นหอมอยู่ต่อเนื่องเรื่อย ๆ ดังนั้นการที่ผู้แต่งใช้คำว่า กรุ่นกำยาน จึงทำให้ผู้อ่านเข้าใจได้ว่าเป็นกลิ่นของกำยาน ซึ่งเป็นยางของเปลือกไม้ชนิดหนึ่งที่มีกลิ่นหอม ซึ่งผู้แต่งได้บรรยายลักษณะความหอมของกำยานว่า เป็นกลิ่นที่มีความหอมหวานรุนแรง และให้ความรู้สึก เอียน ซึ่งหมายถึง ชวนให้คลื่นไส้ (มักใช้แก่รสหวาน) (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 1321) จึงทำให้ผู้อ่านเข้าใจได้ว่า กลิ่นกรุ่นกำยานนั้นเป็นกลิ่นที่มีความหอมที่รุนแรงชวนให้รู้สึกคลื่นไส้

นอกจากจินตภาพที่ทำให้เกิดกลิ่นหอม ยังพบว่าผู้แต่งมีการใช้จิตภาพในการบรรยายกลิ่นเหม็นซึ่งเป็นกลิ่นไม่ดี ดังที่ผู้แต่งบรรยายกลิ่นเหม็นของนักโทษ ดังข้อความว่า

> “เสียงนักโทษคนหนึ่งตะโกนขึ้น เสียงของเขาดังก้องสะท้อนไปในความสลัวราง สารรูปของมันดูสกปรก *กลิ่นเหม็นของคูถ*แทรกซึมเข้าไปในผิวกายจนละเหยออกมาทางลมหายใจผมเผ้าหนวดเคราครุงรัง เสื้อไม่สวมผ้านุ่งสั้นและเก่าคร่ำคร่า”
>
> (ลายกินรี, 2561: 84)

จากข้อความข้างต้นผู้แต่งนำคำว่า กลิ่นเหม็นของคูถ มาใช้บรรยายกลิ่นเหม็นนักโทษ คำว่า คูถ หมายถึง ขี้ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 267) เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจว่าความเป็นอยู่ของนักโทษที่อยู่ในคุกนั้นสกปรก จนทำให้มีกลิ่นอุจจาระจะเข้าแทรกซึมไปบนผิวกายและมีกลิ่นเหม็นออกมาทางปาก

4. จินตภาพที่เกิดจากการรับรู้รส

จินตภาพที่เกิดจากการรับรู้รส คือ ความคิด ความรู้สึก และจินตนาการที่ผู้เขียนปรุงแต่งรสชาติต่าง ๆ ขึ้น เพื่อให้ผู้อ่านเกิดมโนภาพจากการใช้ประสาทสัมผัสทางลิ้น จากการศึกษาพบจินตภาพที่เกิดจากการได้รับรู้รสเผ็ดและรสฝาด ดังตัวอย่างการวิเคราะห์ต่อไปนี้

> “ใครกันที่จะเผลอกินผลว่านเลือด” ออกหลวงอินทราชภักดีส่ายหน้า “ลูกของมันหน้าตาไม่น่ากินเอาเสียเลย ฉันเคยถามคนที่กินเข้าไป ต่างบอกว่ารสชาติทั้ง*เผ็ดร้อน*จนปากแทบจะไหม้ อีกทั้งยัง*ฝาดเฝื่อน*อย่างรุนแรง”
>
> (ลายกินรี, 2561: 321)

จากข้อความข้างต้นผู้แต่งนำคำว่า เผ็ดร้อน และฝาดเฝื่อน มาใช้บรรยายรสชาติของว่านเลือด คำว่า เผ็ดร้อน หมายถึง ทั้งเผ็ดทั้งร้อน อย่างรสพริกไทยหรือดีปลี (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 787) คำว่า ฝาด หมายถึง รสชนิดหนึ่งอย่างรสหมากดิบทำให้ฝืดคอ กลืนไม่ลง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 797) และคำว่า เฝื่อน หมายถึง รสที่ฝาดและขื่นอย่างรสดีเกลือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 799) ผู้แต่งใช้คำว่า เผ็ดร้อน ฝาด เฝื่อน เพื่อบรรยายให้ผู้อ่านเข้าใจได้ว่าผลของว่านเลือดนั้นมีรสชาติที่ไม่สามารถรับประทานได้ เมื่อทานเข้าไปมีรสชาติทั้งเผ็ดร้อนจนปากแทบไหม้ อีกทั้งยังมีรสฝาดเฝื่อนอย่างรุนแรง

5. จินตภาพที่เกิดจากการสัมผัส

จินตภาพที่เกิดจากการสัมผัส คือ ความรู้สึกและจินตนาการที่แต่งขึ้นจากการสัมผัสสิ่งต่าง ๆ เพื่อให้ผู้อ่านเกิดมโนภาพโดยใช้ประสาททางกาย จากการศึกษาพบจินตภาพที่เกิดจากการสัมผัสใน 2 ลักษณะ คือ การใช้คำบรรยายการสัมผัสความร้อน และความเย็น ดังตัวอย่างการวิเคราะห์ต่อไปนี้

> วันนี้เป็นค่ำคืนที่หมอกลงหนาหนักผิดไปกว่าทุกวัน พุดซ้อนเตรียมตัวจะเข้านอน รู้สึก*หนาวยะเยือก*จนต้องหยิบผ้าผืนยาวมาห่มไหล่
>
> (ลายกินรี, 2561: 221)

จากข้อความข้างต้นผู้แต่งใช้จินตภาพที่ก่อให้เกิดความเย็น คือ เมื่อสัมผัสแล้วรับรู้ได้ถึงความรู้สึกเย็นไปตามผิวหนัง โดยนำคำว่า หนาวยะเยือก มาใช้บรรยายบรรยากาศในยามค่ำ โดยผู้แต่งใช้คำว่า เยือก หมายถึง อาการที่รู้สึกหนาวสะท้านถึงขั้วหัวใจ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 962) มาใช้ขยายคำว่าหนาว เพื่อให้ผู้อ่านเกิดจินตภาพและรับรู้ถึงความรู้สึกว่าอากาศในช่วงค่ำนั้นเป็นอากาศที่หนาวจนสะท้านถึงขั้วหัวใจ

นอกจากจินตภาพที่เกิดจากการสัมผัสความเย็นแล้ว ยังพบว่าผู้แต่งมีการใช้จิตภาพในการบรรยายความรู้สึกร้อนด้วย ดังที่ผู้แต่งบรรยายสภาพอากาศในขณะที่ออกหลวงแสนอริพ่ายกำลังควบอยู่บนหลังม้า ดังความว่า

> *อากาศระอุอ้าวจนเหงื่อโซมกาย* ร่างล่ำสันบนหลังม้ายังคงควบตะบึงไปข้างหน้า โดยมีหลังคาโบสถ์หลังใหญ่ที่ซ่อนตัวอยู่ในดงไม้เป็นที่หมาย
>
> (ลายเหมราช, 2560: 248)

จากข้อความข้างต้นผู้แต่งนำคำว่า อากาศระอุอ้าวจนเหงื่อโซมกายมาใช้ โดยนำเอาคำว่า ระอุ หมายถึง ร้อนมาก (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 983) และคำว่า อ้าว หมายถึง ร้อนระงม บางทีก็ใช้เข้าคู่กับคำ อบ เป็น อบอ้าว (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 1410) มาใช้ในการบอกความรู้สึกเมื่อสัมผัสไปยังแสงแดดที่ร้อนแรงขณะควบอยู่บนหลังม้า ซึ่งคำว่า ระอุอ้าว นั้นเป็นคำที่บ่งบอกให้ทราบว่าเป็นอากาศที่ร้อนมาก และผู้แต่งยังขยายความเพิ่มเติมด้วยว่าออกหลวงแสนอริพ่ายนั้นร้อนจนมีเหงื่อโทรมกาย คือ มีเหงื่อออกมามาก

6. จินตภาพที่เกิดจากความรู้สึก

จินตภาพที่เกิดจากความรู้สึก คือ ความคิด ความรู้สึก และจินตนาการที่ผู้เขียนปรุงแต่งขึ้นจากอารมณ์สะเทือนใจต่าง ๆ เพื่อสร้างมโนภาพให้กระทบต่ออารมณ์ของผู้อ่าน จากการศึกษาพบจินตภาพที่เกิดจากความรู้สึกใน 3 ลักษณะ คือ การใช้คำบรรยายความรู้สึกที่เกิดขึ้นจากความกลัว โกรธ และตกใจ ดังตัวอย่างการวิเคราะห์ต่อไปนี้

> ร่างผอมบางที่นั่งอยู่ตรงหน้าถึงกับ*สะท้าน ร่างกายสั่นระริก*ด้วยความเจ็บใจและเจ็บแค้นที่ประดังขึ้นมาพร้อม ๆ กัน
>
> (ลายกินรี, 2561: 382)

จากข้อความข้างต้นผู้แต่งบรรยายอาการของเจ้าจอมจำปา ที่เกิดความโกรธเนื่องจาก ถูกเจ้าจอมกินรีลอบทำร้ายจนทำให้ตาบอดและใบหน้าเสียโฉม จึงทำให้ผู้แต่งใช้คำที่แสดงอาการโกรธแค้นของเจ้าจอมจำปา คือ สะท้าน และร่างกายสั่นระริก คำว่า สะท้าน หมายถึง รู้สึกเย็นยะเยือกเข้าหัวใจ

ทำให้ครั่นคราม หรือหวั่นกลัวจนตัวสั่น (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 1193) ซึ่งอาการที่ผู้แต่งบรรยายออกมานั้นเป็นการแสดงให้ผู้อ่านเห็นถึงความโกรธแค้นจนร่างกายสั่น

7. จินตภาพที่เกิดจากการเคลื่อนไหว

จินตภาพที่เกิดจากการเคลื่อนไหว คือ ความคิด ความรู้สึก และจินตนาการที่ผู้เขียนปรุงแต่งขึ้นจากการกระทำที่ทำให้สิ่งต่าง ๆ เกิดความเคลื่อนไหว เพื่อสร้างมโนภาพให้กระทบต่ออารมณ์ของผู้อ่าน จากการศึกษาพบจินตภาพที่เกิดจากการเคลื่อนไหวใน 2 ลักษณะ คือ การใช้คำบรรยายการเคลื่อนไหวจากท่าทางของมนุษย์ และการเคลื่อนไหวของธรรมชาติ ดังตัวอย่างการวิเคราะห์ต่อไปนี้

> *ค่อย ๆ ลาก*กันไปจนถึงตลิ่ง นางนอม*ปั้นขึ้นไปก่อนและหันมาออกแรงดึง ศพ*คนตาย ขณะที่เฒ่าสุข*ดันอยู่ในน้ำ ยักแย่ยักยัน*กันอยู่พักใหญ่ กว่าจะลากร่างที่นอนคว่ำหน้าขึ้นมาได้
>
> (ลายกินรี, 2561: 12)

จากข้อความข้างต้นผู้แต่งบรรยายการเคลื่อนไหวท่าทางของนางนอมและเฒ่าสุขที่พยายามนำศพของกัปตันฌองขึ้นมาจากน้ำ โดยผู้แต่งใช้คำที่แสดงการเคลื่อนไหว คือ ค่อย ๆ ลาก ซึ่งหมายถึงท่าทางที่ค่อย ๆ ดึงศพขึ้นมาจากน้ำเพราะกัปตันฌองเป็นชายชาวฝรั่งเศสจึงทำให้มีร่างกายที่ใหญ่โตกว่าคนอยุธยา ท่าทางที่นางนอมปั้นขึ้นไปบนตลิ่งก่อนแล้วจึงดึงศพขึ้นมาไว้บนฝั่ง ในขณะที่เฒ่าสุขดันอยู่ในน้ำนั้นผู้แต่งใช้คำว่า ยักแย่ยักยัน ซึ่งหมายถึง มีท่าทางเก้กัง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 934) ซึ่งทำให้ผู้อ่านทราบว่าการนำศพขึ้นมาบนฝั่งนั้นมีความยากลำบาก

จากการวิเคราะห์จินตภาพที่ปรากฏในนวนิยายชุดนักสืบสตรีศรีอยุธยานั้นพบว่า ผู้แต่งได้บรรยายเนื้อหาด้วยการใช้ภาษาที่แสดงถึงจินตภาพในลักษณะเชิงเปรียบเทียบ โดยการใช้ถ้อยคำเพื่อแทนความคิด อารมณ์ ความรู้สึก เพื่อให้ผู้อ่านเกิดมโนภาพขึ้น โดยจินตภาพที่ผู้แต่งใช้ยังช่วยสร้างให้นวนิยายมีความโดดเด่นและสร้างความน่าสนใจให้กับการดำเนินเรื่องอีกด้วย สรุปเป็นตารางได้ดังนี้

ตารางที่ 2 จินตภาพ

จินตภาพ			จำนวนคำ	รวม	ร้อยละ
1. การมองเห็น	แสง	สว่าง	6	25	30.49
		กระพริบ	4		
		สลัว	2		
	สี	ธรรมชาติ	4		
		วัตถุ	1		
		ร่างกาย	8		

ตารางที่ 2 จินตภาพ (ต่อ)

จินตภาพ		จำนวนคำ	รวม	ร้อยละ
2. การได้ยิน	มนุษย์	11	13	15.85
	สัตว์	2		
3. การได้กลิ่น	หอม	8	13	15.85
	เหม็น	5		
4. การรับรู้รส		3	3	1.22
5. การสัมผัส	เย็น	7	9	10.98
	ร้อน	2		
6. ความรู้สึก	กลัว	7	12	14.63
	โกรธ	4		
	ตกใจ	1		
7. การเคลื่อนไหว	มนุษย์	7	9	10.98
	ธรรมชาติ	2		

อภิปรายผล

การวิเคราะห์ภาพลักษณ์ของตัวละครเอกหญิงทั้ง 4 ตัวละคร ได้แก่ พุดซ้อน ลูกจัน แสร์ และเจ้าจอมสารภีนั้น พงศกรมีกลวิธีการสร้างภาพลักษณ์ของตัวละครเอกหญิงที่มีความโดดเด่น 3 ลักษณะ คือ ภาพลักษณ์ด้านรูปโฉมที่งดงาม ด้านความมีคุณธรรม และด้านสติปัญญาความสามารถ โดยพงศกรสร้างภาพลักษณ์ให้ตัวละครแต่ละตัวมีลักษณะแตกต่างกันไปตามบทบาทและความสำคัญในการดำเนินเรื่อง ซึ่งเห็นได้จากพุดซ้อน ลูกจัน ถูกสร้างให้มีภาพลักษณ์ครบทั้ง 3 ด้าน และแสร์มี 2 ด้าน เนื่องจากตัวละครทั้ง 3 ตัวละครนั้นเป็นนางเอกของเรื่อง กล่าวคือพุดซ้อนเป็นนางเอกของเรื่องลายกินรี ลูกจันเป็นนางเอกของเรื่องลายเหมราช และแสร์เป็นนางเอกของเรื่อง ลายราชสีห์ ส่วนเจ้าจอมสารภีพบภาพลักษณ์เพียงด้านเดียว คือภาพลักษณ์ด้านสติปัญญาและความสามารถ เนื่องจากเจ้าจอมสารภีเป็นเพียงผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการดำเนินเรื่องทั้ง 3 เรื่อง เนื่องจากนวนิยายชุดนักสืบสตรีศรีอยุธยาเป็นเหตุการณ์ที่ดำเนินเรื่องในสมัยอยุธยา แต่สิ่งที่พงศกรสร้างให้ตัวละครเอกหญิงมีลักษณะที่แตกต่างไปจากขนบของสตรีอยุธยา คือ การสร้างให้ตัวละครทั้ง 4 ตัว มีบทบาทและความสามารถเกินจากหญิงในอยุธยา ดังที่พงศกรสร้างตัวละครพุดซ้อน ให้มีอาชีพหมอจึงทำให้เธอสามารถผ่าศพเพื่อชันสูตรหาสาเหตุการตายได้ ซึ่งแตกต่างจากหมอที่เป็นสตรีในสมัยอยุธยาที่เป็นเพียงหมอตำแยเท่านั้น ลักษณะเด่นดังกล่าวทำให้มีผู้สนใจที่จะศึกษาภาพลักษณ์นักสืบของตัวละครเอกหญิงในนวนิยายชุดนักสืบสตรีศรีอยุธยา ดังที่ชนิกานต์ กู้เกียรติ (2563: 142) ได้ศึกษาภาพลักษณ์

ความเป็นนักสืบไว้ 9 ลักษณะ ไม่ว่าจะเป็นรักความถูกต้อง มีความยุติธรรม ฉลาดเฉลียว ละเอียดรอบคอบ ช่างสังเกต มุ่งมั่นตั้งใจ กล้าหาญ กล้าตัดสินใจ มีไหวพริบปฏิภาณ มีมนุษยสัมพันธ์ ทั้งนี้พบว่าสิ่งที่สอดคล้องกันคือภาพลักษณ์ด้านสติปัญญาความสามารถของตัวละครเอกหญิงแสดงให้เห็นว่าพงศกรสร้างให้ตัวละครเอกหญิงมีความโดดเด่นด้านสติปัญญาความสามารถมากที่สุด

นอกจากการสร้างภาพลักษณ์ของตัวละครแล้วพงศกรยังมีศิลปะในการใช้คำที่ก่อให้เกิดจินตภาพใน 7 ลักษณะ ซึ่งจากการศึกษาพบว่าจินตภาพที่เกิดจากการมองเห็นพบมากที่สุด จำนวน 25 คำ คิดเป็นร้อยละ 30.49 รองลงมา คือ จินตภาพที่เกิดจากการได้ยินและการได้กลิ่น จำนวน 13 คำ คิดเป็นร้อยละ 15.85 จินตภาพที่เกิดจากความรู้สึก จำนวน 12 คำ คิดเป็นร้อยละ 14.63 จินตภาพที่เกิดจากการสัมผัสและการเคลื่อนไหว จำนวน 9 คำ คิดเป็นร้อยละ 10.98 และจินตภาพ. ที่เกิดจากการรับรู้รสพบน้อยที่สุด จำนวน 3 คำ คิดเป็นร้อยละ 1.22 ซึ่งจินตภาพที่ปรากฏใน 7 ลักษณะนั้นพงศกรใช้ภาษาที่สื่อจินตภาพในลักษณะเดียวกันทั้ง 3 เรื่อง ทั้งนี้พงศกรได้ใช้จินตภาพในการบรรยายเพื่อให้ผู้อ่านเกิดมโนภาพและเข้าถึงอารมณ์ความรู้สึกของตัวละคร ซึ่งสอดคล้องกับสายทิพย์ นุกูลกิจ (2543: 139-140) กล่าวว่า จินตภาพเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ผู้อ่านนวนิยายเกิดอารมณ์ ความรู้สึกคล้อยตามเรื่องที่อ่านและเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้ผู้อ่านรู้ถึงวัตถุประสงค์ในการแต่งนวนิยาย ท่วงทำนองการแต่งของผู้แต่งหรือสไตล์ผู้แต่ง คือ ท่วงท่าในการแต่งวรรณกรรมของผู้แต่งแต่ละคน ซึ่งต่างก็มีลักษณะเด่นเฉพาะตัวไม่ซ้ำแบบกัน ทั้งนี้เป็นเพราะผู้แต่งแต่ละคนต่างมีแบบแผนในการเลือกสรรคำ การใช้สำนวนโวหารและวิธีการเรียบเรียงประโยคแตกต่างกัน ซึ่งการสรรค์สร้างภาษาของพงศกรนั้นเป็นความงามด้านวรรณศิลป์ที่สื่ออารมณ์ความรู้สึกในงานเขียนได้ชัดเจน เนื่องจากพงศกรมีการบรรยายจินตภาพด้วยวิธีการใช้คำขยายเพื่อทำหน้าที่ขยายเนื้อความหลัก เช่น “ดวงหน้ารูปไข่ของคุณหญิงแสร์งามผุดผาด ทรงผมปีกนกนั้น*ดำขลับ*เป็นเงาสลวย ริมฝีปากบาง*สีเข้มราวกุหลาบแรกแย้ม* บอกให้รู้ว่ามารดาของออกหลวงอินทราชภักดีเป็นผู้ที่ดูแลตนเองได้ดีมาก” จากตัวอย่างข้างต้นทำให้เห็นว่า การใช้ภาษาจินตภาพในการบรรยายตัวละครนั้นช่วยเสริมให้ภาพลักษณ์ของตัวละครเอกหญิงในวนิยายชุดนักสืบสตรีศรีอยุธยามีภาพลักษณ์ที่ชัดเจนขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากการศึกษาภาพลักษณ์ของตัวละครเอกหญิงและจินตภาพในนวนิยายชุดนักสืบสตรีศรีอยุธยาของพงศกรพบว่า การศึกษาจินตภาพนั้นพงศกรใช้คำแสดงจินตภาพได้อย่างชัดเจน หากมีการศึกษาจินตภาพในรูปแบบประโยคและข้อความจะทำให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อหาในวรรณกรรมได้อย่างลึกซึ้งมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาผลงานของพงศกรในแง่มุมของบริบททางสังคมในแต่ละยุคสมัย

เอกสารอ้างอิง

เจตนิพิฐ ท้าวแก้ว. (2559). **สถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงในนวนิยายของพงศกร.** วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

ชนิกานต์ กู้เกียรติ (2563). ภาพลักษณ์นักสืบของตัวละครหญิงในนวนิยายชุดนักสืบสตรีศรีอยุธยา. **วารสารดำรงวิชาการ**, 19(2): 119-146.

ชุมสาย สุวรรณชมภู. (2546). ภาพลักษณ์ของผู้หญิงลาวในบทเสภาเรื่อง ขุนช้างขุนแผน. ใน จุไรรัตน์ ลักษณะศิริ (บรรณาธิการ). **ภาษาและวรรณกรรมสาร: ภาษาและวรรณกรรมไม่เคยตาย** (หน้า 76-87). กรุงเทพฯ: แซทโฟร์ พริ้นท์ติ้ง.

พงศกร จินดาวัฒนะ. (2560). **ลายเหมราช**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์กรู๊ฟ พับลิชชิ่ง.

_____. (2561). **ลายกินรี** พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์กรู๊ฟ พับลิชชิ่ง.

_____. (2561). **ลายราชสีห์** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์กรู๊ฟ พับลิชชิ่ง.

พัชราวลี จินนิกร. (2559). **การศึกษาภาพลักษณ์ของตัวละครหญิงในวรรณกรรมเรื่องผู้ชนะสิบทิศ.** วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยบูรพา.

ยุวพาส์ ชัยศิลป์วัฒนา. (2552). **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับวรรณคดี.** พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

รัชนีกร รัชตกรตระกูล. (2561). *การใช้วรรณคดีไทยในนวนิยายของพงศกร.* **วารสารอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร,** 40(2): 74-103.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.

รื่นฤทัย สัจจพันธุ์. (2545). **มิใช่เป็นเพียง “นางเอก”.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แปลน พริ้นท์ติ้ง.

วนิดา บำรุงไทย. (2544). **ศาสตร์และศิลป์แห่งนวนิยาย.** กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

ศรัณย์ภัทร์ บุญฮก. (2558). **คติชนในนวนิยายของพงศกร.** วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สายทิพย์ นุกูลกิจ (2543). **วรรณกรรมไทยปัจจุบัน.** กรุงเทพฯ: เอส.อาร์.พริ้นติ้ง.

สุนทร คำยอด. (2552). **การสร้างภาพลักษณ์ผู้หญิงเหนือในนวนิยายของ อ.ไชยวรศิลป์.** วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

อทิติ วลัญช์เพียร. (2555). **การพัฒนาบุคลิกภาพ**. พะเยา: จีก๊อปปี้เซ็นเตอร์.

อิงอร สุพันธุ์วณิช. (2554). **ผู้หญิงกับสังคม: ภาพสะท้อนจากวรรณกรรม.** กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

กระบวนการตัดสินใจของประชาชนในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร วันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2565

The Decision-Making Process of the Election Voting of Bangkok's Governor on May 22, 2022

เยาวลักษณ์ ชาวบ้านโพธิ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
โทร. 083-1222885, Email: yaowaluk.ch@ssru.ac.th
วิทยา ชินบุตร
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์
โทร. 081-4346998, Email: wittayachin20@gmail.com
Yaowaluk Chaobanpho
Suan Sunandha Rajabhat University
Wittaya Chinnabutr
Mahachulalongkorn Rajavidyalaya University, Nakhonsawan Campus

รับเข้า : 29 มิถุนายน 2566 **แก้ไข :** 26 กรกฎาคม 2566 **ตอบรับ :** 27 กรกฎาคม 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) เปรียบเทียบกระบวนการตัดสินใจของประชาชนในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร วันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2565 และ 2) ศึกษาปัจจัยทางการเมือง ส่งผลต่อกระบวนการตัดสินใจของประชาชนในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร วันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2565 การวิจัยเชิงปริมาณนี้ทำการเก็บข้อมูลจากประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 384 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วยความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า 1) ประชาชนที่มีระดับการศึกษา และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีกระบวนการตัดสินใจในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครแตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่มีเพศ อายุ และอาชีพ ต่างกัน มีกระบวนการตัดสินใจในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน และ 2) ปัจจัยทางการเมือง ได้แก่ ด้านการหาเสียง ด้านผลประโยชน์

หรือผลตอบแทน ด้านนโยบายของผู้สมัคร ด้านความสัมพันธ์ส่วนตัว และด้านพรรคการเมือง ส่งผลต่อกระบวนการตัดสินใจของประชาชนในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสามารถทำนายกระบวนการตัดสินใจของประชาชนในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ได้ร้อยละ 27.2

สมการพยากรณ์กระบวนการตัดสินใจของประชาชนในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน มีดังนี้

$$Z = \beta_1 Z_{X1} + \beta_4 Z_{X4} + \beta_5 Z_{X5} + \beta_6 Z_{X6} + \beta_7 Z_{X7}$$

$$= 0.135\ ZX_1 + 0.199\ ZX_4 + 0.206\ ZX_5 + 0.158\ ZX_6 + 0.270\ ZX_7$$

คำสำคัญ: กระบวนการตัดสินใจ การเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ปัจจัยที่มีลต่อการตัดสินใจ นโยบายของผู้สมัคร พรรคการเมือง

ABSTRACT

The Objective of this research were to study 1) compare the decision process of the people in voting for Bangkok's Governor on May 22, 2022, and 2) study political factors that affect the decision process of the people in the election of Bangkok's Governor on May 22, 2022. This quantitative research was conducted on populations were 18 years or older of Bangkok. of 384 subjects, using a questionnaire as a data collection tool. The statistics used in data analysis consisted of frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test, and multiple linear regression.

The results of the research revealed that 1) people with education levels and different average monthly incomes had a decision-making process in voting for Bangkok's Governor was differently, while people with different genders, ages, and occupations had different decision-making processes in the election of Bangkok's Governor no difference, and 2) political factors, including campaigning Benefits or returns Applicant's policy personal relationship and political parties affecting the decision-making process of the people in voting for the election of Bangkok's Governor with statistical significance at the .0 1 level, and able to predict the decision-making process of the people in voting in the election of Bangkok's Governor, 27.2 percent.

Forecasting Equation of People's Decision-Making Process in Bangkok Governor Election In the form of standard scores is as follows:

$$Z = \beta_1 Z_{X1} + \beta_4 Z_{X4} + \beta_5 Z_{X5} + \beta_6 Z_{X6} + \beta_7 Z_{X7}$$

$= \quad 0.135\ ZX_1 + 0.199\ ZX_4 + 0.206\ ZX_5 + 0.158\ ZX_6 + 0.270\ ZX_7$

Keywords: decision-making process, voting for Bangkok's Governor, factors affecting decision making, candidate policies, political parties

บทนำ

การปกครองในระบอบประชาธิปไตย คือ การปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน เป็นการให้ความสำคัญกับประชาชน ว่าเป็นเจ้าของอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ และเป็นระบบการปกครองที่ยกย่องคุณค่า และเคารพศักดิ์ศรีของมนุษย์ ตลอดจนหลักของเหตุผล และการใช้เสียงข้างมากเป็นหลักในการปกครองประเทศ (Schumpeter, 1962) ซึ่งประชาชนสามารถที่จะเลือกผู้วินิจฉัยทางการเมือง หรือทำการคัดเลือกและเปลี่ยนแปลงผู้ที่จะทำหน้าที่เป็นรัฐบาลบริหารประเทศ โดยกระทำกันเป็นครั้งคราวด้วยวิธีการเลือกตั้ง สาระของระบอบประชาธิปไตยในปัจจุบันเป็นเรื่องของระเบียบการ (Procedural) ประกอบด้วย การเลือกตั้งอย่างเสรี การแสดงออกอย่างเสรี และพรรคการเมืองอิสระ (Macridis & Brown, 1965)

การเลือกตั้งจึงเป็นกลไกสำคัญในการเลือกสรรผู้นำหรือผู้ปกครองที่มีความสามารถและมีคุณธรรม ผู้ที่ประสงค์จะเสนอตัวเข้าแข่งขันเลือกตั้งเป็นผู้นำทางการเมือง จึงต้องเป็นผู้ที่มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของประชาชน จะต้องมีความสามารถในการเสนอทางเลือกเพื่อแก้ไขปัญหาของประชาชนอย่างเป็นรูปธรรม จะต้องมีพันธะผูกพันต่อคำมั่นสัญญาที่ให้ไว้กับประชาชนในการเสนอตัวเข้าแข่งขัน อีกทั้งยังต้องทำให้ประชาชนเชื่อว่า นอกจากเป็นผู้มีความรู้ความสามารถแล้ว ยังเป็นผู้ที่มีคุณธรรมเหมาะสมที่จะเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคมอีกด้วย ซึ่งกระบวนการนี้เปิดโอกาสให้ประชาชนได้พิจารณาเปรียบเทียบคู่แข่งขันเพื่อให้มั่นใจว่าจะเลือกได้บุคคลที่เหมาะสมที่สุด และการเลือกตั้งเป็นกิจกรรมทางการเมืองที่มีความสำคัญและเป็นเงื่อนไขพื้นฐานของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เพราะการเลือกตั้งเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมืองและแสดงออกซึ่งเจตจำนงของประชาชนในการกำหนดนโยบายในการปกครองประเทศ รวมทั้งเป็นการแสดงให้เห็นว่าอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชนอย่างแท้จริง ด้วยเหตุนี้ การเลือกตั้งจึงเปรียบเสมือนหัวใจของการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย ที่ไม่มีอะไรอื่นจะให้โอกาสโดยตรงกับผู้มีสิทธิออกเสียงเข้าไปมีส่วนร่วมอย่างจริงจังในกิจการของรัฐเท่ากับการเลือกตั้ง (จุฬีวรรณ เติมผล, 2561) การเลือกตั้ง จึงเป็นกระบวนการประชาธิปไตยที่มีความสำคัญยิ่งเพราะเป็นการแสดงเจตนารมณ์ของประชาชนเจ้าของประเทศที่จะมอบความไว้วางใจให้ตัวแทนของตนไปทำหน้าที่ปกครองประเทศ ซึ่งปัจจุบันประชาชนไทยได้ตระหนักถึงสิทธิและหน้าที่ของตนต่อการปกครองและการบริหารประเทศมากขึ้น (สุรศักดิ์ ตรีรัตน์ตระกูล, 2559)

กรุงเทพมหานครถือเป็นศูนย์กลางของประเทศที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เป็นเมืองที่เจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว การให้บริการต่อประชาชนจึงเป็นภาระหน้าที่ที่ค่อนข้างหนักทั้งการให้บริการโดยตรง เช่น การทะเบียนราษฎร์ การรักษาความสะอาด การสาธารณสุข ฯลฯ และการให้บริการทางอ้อม เช่น การรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การผังเมือง การสาธารณูปโภค และการสาธารณูปการ ฯลฯ (จรัส สุวรรณมาลา และคณะ, 2557) อย่างไรก็ตาม กรุงเทพมหานครได้พยายามปรับปรุงการบริหารในส่วนต่าง ๆ เพิ่มขึ้นทุกปี โดยพยายามดำเนินการให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ดังนั้นจึงถือได้ว่า ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นข้าราชการการเมืองที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชนโดยวิธีการลงคะแนนเสียงโดยตรง อยู่ในตำแหน่งบริหารราชการกรุงเทพมหานครเป็นเวลาคราวละ 4 ปี นับแต่วันเลือกตั้ง มีฐานะเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการกรุงเทพมหานคร ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 ได้ระบุให้ผู้บริหารของกรุงเทพมหานครมาจากการเลือกตั้งของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร

กรุงเทพมหานครถือเป็นองค์กรหนึ่งในรูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ (พิชญ์ พงษ์สวัสดิ์, 2565) มีวิวัฒนาการที่เติบโตขึ้นอยู่อย่างต่อเนื่อง รวมถึงนโยบายของรัฐที่ต้องมีการกระจายอำนาจของรัฐบาลและตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ จะเป็นการเพิ่มภารกิจและความรับผิดชอบมากขึ้น ซึ่งจากสภาพของงานที่ต้องรับผิดชอบและการบริหารที่ต้องใช้ความรู้ ความสามารถ และเข้าใจปัญหาตลอดจนการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับหน่วยงานต่าง ๆ นอกจากนี้ในการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครที่ผ่านมามีทั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งฯ ที่สังกัดพรรคการเมือง และไม่สังกัดพรรคการเมืองที่สลับกันขึ้นมาเป็นผู้ว่าราชการจังหวัด นั่นหมายความว่า การสังกัดพรรคการเมืองหรือไม่นั้น ไม่ใช่ปัจจัยหลักที่ทำให้ได้รับชัยชนะในการเลือกตั้ง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการที่คนกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่เป็นชนชั้นกลาง ที่มีระดับการศึกษาสูง มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมดี จึงทำให้การตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งมาจากการใช้เหตุผลและสำนึกของความเป็นพลเมือง ผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ว่ากรุงเทพมหานครจึงหากลยุทธ์ที่ส่งผลต่อกระบวนการตัดสินใจของประชาชนในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยด้านพรรคการเมือง ปัจจัยด้านหัวคะแนน ปัจจัยด้านคุณสมบัติส่วนตัวของผู้สมัคร ปัจจัยด้านนโยบายของผู้สมัคร ปัจจัยด้านผลประโยชน์หรือผลตอบแทน ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ส่วนตัว รวมถึงปัจจัยด้านการหาเสียง มาใช้ในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งโดยผ่านการสื่อสารทุกช่องทางเพื่อเป็นข้อมูลสำหรับกระบวนการตัดสินใจของประชาชนในการลงคะแนนสียงเลือกตั้งและได้รับการเลือกตั้งเป็นผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครต่อไป

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษากระบวนการตัดสินใจของประชาชนในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร วันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2565 เพื่อศึกษาว่าประชาชนผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน ให้ความสำคัญกับกระบวนการตัดสินใจในการ

ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร และปัจจัยใดที่ส่งผลต่อกระบวนการตัดสินใจของประชาชนในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการกำหนดกลยุทธ์ในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งต่อไป

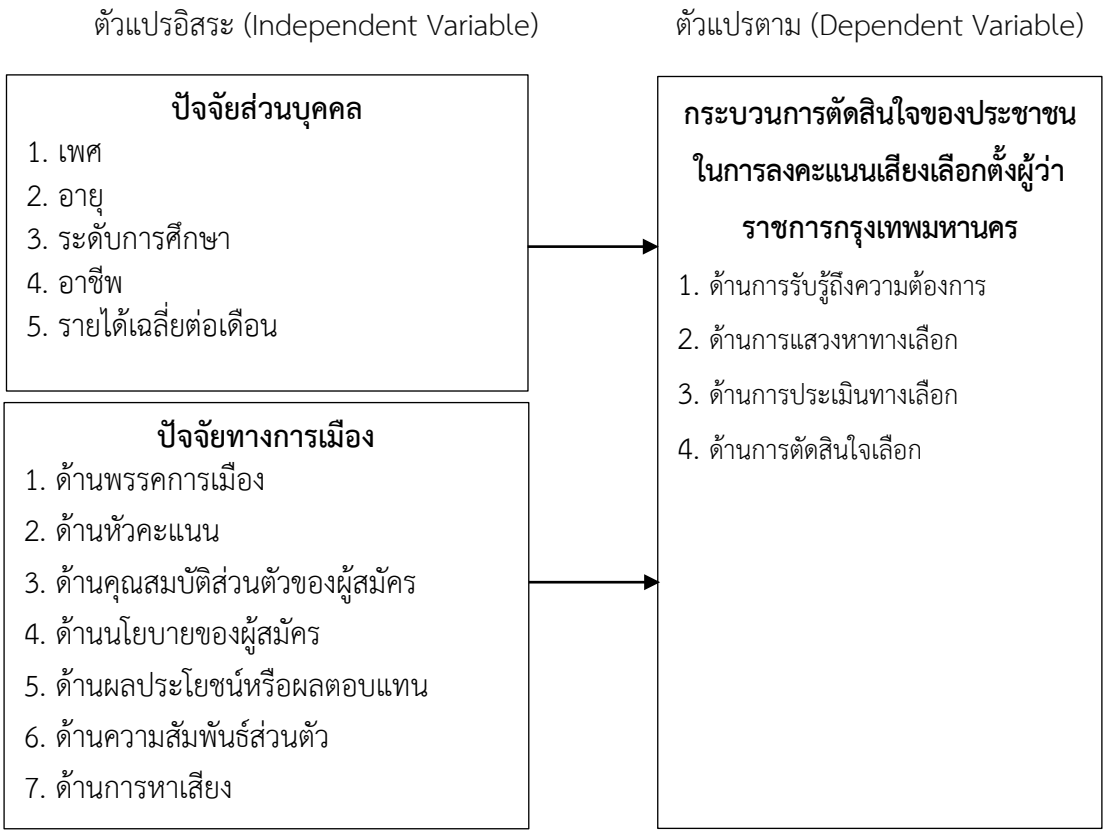
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบกระบวนการตัดสินใจของประชาชนในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร วันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2565
2. เพื่อศึกษาปัจจัยทางการเมือง ส่งผลต่อกระบวนการตัดสินใจของประชาชนในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร วันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2565

สมมติฐานการวิจัย

1. ประชาชนที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน มีกระบวนการตัดสินใจในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร วันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2565 แตกต่างกัน
2. ปัจจัยทางการเมือง ส่งผลต่อกระบวนการตัดสินใจของประชาชนในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร วันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2565

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่อง กระบวนการตัดสินใจของประชาชนในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร วันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2565 ครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ ประชาชนในกรุงเทพมหานคร ที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ซึ่งเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร วันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2565 จำนวนทั้งสิ้น 4,402,941 คน ข้อมูล ณ วันที่ 17 พฤษภาคม 2565 (กรมการปกครอง, 2565) เลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางการกำหนดกลุ่มตัวอย่างของ เครซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (Proportional Stratified Sampling) ด้วยการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 384 คน จากนั้นแบ่งเขตการปกครองทั้ง 50 เขตของกรุงเทพมหานครออกเป็น 3 กลุ่มและเลือกตัวอย่างโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับฉลากเขตพื้นที่การปกครอง โดยเป็นที่ตั้งของพื้นที่เขตชั้นใน 3 เขต เขตชั้นกลาง 3 เขต และเขตชั้นนอก 3 เขต จากนั้นสุ่มแบบโควตา (Quota Sampling) โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างเขตละ 43 คน และสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) ตามแหล่งชุมชนต่างๆ ได้แก่ ศูนย์การค้า ตลาด สถานที่ราชการ ชุมชน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งลักษณะข้อมูลเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 5 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ลักษณะของข้อคำถามเป็นแบบให้เลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ 2 ปัจจัยทางการเมือง ประกอบด้วย ด้านพรรคการเมือง ด้านหัวคะแนน ด้านคุณสมบัติส่วนตัวของผู้สมัคร ด้านนโยบายของผู้สมัคร ด้านผลประโยชน์หรือผลตอบแทน ด้านความสัมพันธ์ และด้านการหาเสียง จำนวน 44 ข้อ โดยแบ่งค่าคะแนนระดับความสำคัญออกเป็น 5 ระดับ ตามแบบลิเคิร์ท (Likert) ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2542)

ตอนที่ 3 กระบวนการตัดสินใจของประชาชนในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร วันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2565 จำนวน 31 ข้อ ประกอบด้วย ด้านการรับรู้ถึงความต้องการ ด้านการแสวงหาทางเลือก ด้านการประเมินทางเลือก และด้านการตัดสินใจเลือก โดยแบ่งค่าคะแนนระดับการตัดสินใจออกเป็น 5 ระดับ ตามแบบลิเคิร์ท (Likert) ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2542)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลได้ผ่านการตรวจสอบโดยการนำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม

นิยามศัพท์เฉพาะ และจุดประสงค์ (The Index of Item-Objective of Congruence: IOC) โดยกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกข้อคำถามเท่ากับ 0.50 ขึ้นไป ซึ่งผลการหาคุณภาพ พบว่า ข้อคำถามมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์ทุกข้อ ตามเกณฑ์ที่กล่าว สุวิมล ติรกานันท์ (2550) ว่าข้อคำถามควรมีค่า IOC เข้าใกล้ 1 หากต่ำกว่า 0.50 ควรปรับปรุง จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย (Try Out) จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามในด้านความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) ของครอนบาค (Cronbach, 1990) พบว่า ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 0.94 มีค่าความเชื่อมั่นในระดับสูง ซึ่งถือว่ามีคุณภาพสามารถนำไปใช้ได้ ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ของ (Jacobs, 1991); (Fraenkel & Wallen, 2006) ซึ่งระบุว่าค่าความเชื่อมั่นไม่ควรต่ำกว่า 0.70

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยได้ดำเนินการนำแบบสอบถามไปแจกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนในกรุงเทพมหานคร ที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ซึ่งเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร วันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2565

2. นำแบบสอบถามมาตรวจสอบความถูกต้อง กรณีแบบสอบถามไม่ครบถ้วนหรือไม่สมบูรณ์ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการแจกแบบสอบถามใหม่อีกครั้งเพื่อให้ได้ข้อมูลครบถ้วน

3. นำแบบสอบถามที่ได้ไปวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. วิเคราะห์ความสำคัญของปัจจัยทางการเมืองด้วยสถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และและนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

2. วิเคราะห์การตัดสินใจของประชาชนในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร วันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2565 ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

3. วิเคราะห์การเปรียบเทียบกระบวนการตัดสินใจของประชาชนในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร วันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2565 เมื่อจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ด้วยการทดสอบค่าที (t-test) แบบสองกลุ่มเป็นอิสระต่อกัน (Independent t-test) และค่าเอฟ (F-test) ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ใช้เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่ม (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2542)

4. วิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณแบบ Enter (Enter Multiple Linear Regression Analysis) ใช้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้น (Independent Variable) กับตัวแปรตาม (Dependent Variable) โดยใช้ตัวแปรกระบวนการตัดสินใจเป็นตัวเกณฑ์ และตัวแปรปัจจัยทางการเมืองเป็นตัวแปรทำนาย จากนั้นทดสอบนัยสำคัญของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ โดยการวิเคราะห์ความ

แปรปรวน (Analysis of variance) แล้วหาสมการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Equation) เป็นสมการทำนายกระบวนการตัดสินใจ โดยใช้ตัวแปรปัจจัยทางการเมือง ทั้ง 7 ตัวเป็นตัวทำนาย และทดสอบนัยสำคัญของสมการถดถอยพหุคูณ โดยการทดสอบค่าที (t-test) (สุทิน ชนะบุญ, 2560)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ความสำคัญของปัจจัยทางการเมือง พบว่า ประชาชนให้ความสำคัญกับปัจจัยทางการเมือง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ =3.49, SD=0.66) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ประชาชนให้ความสำคัญกับปัจจัยทางการเมือง ตามลำดับดังนี้ ด้านพรรคการเมือง อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ =3.82, SD=0.71) ด้านคุณสมบัติส่วนตัวของผู้สมัคร อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ =3.74, SD=0.70) ด้านนโยบายของผู้สมัคร อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ =3.74, SD=0.75) ด้านการหาเสียง อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ =3.60, SD=0.88) ด้านหัวคะแนน อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ =3.48, SD=0.84) ด้านผลประโยชน์หรือผลตอบแทน อยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ =2.97, SD=1.12) และ ด้านความสัมพันธ์ส่วนตัว อยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ =2.62, SD=1.24) ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความสำคัญของปัจจัยทางการเมือง

ปัจจัยทางการเมือง	$\overline{X}$	SD	ระดับความสำคัญ
1. ด้านพรรคการเมือง	3.82	0.71	มาก
2. ด้านหัวคะแนน	3.48	0.84	มาก
3. ด้านคุณสมบัติส่วนตัวของผู้สมัคร	3.74	0.70	มาก
4. ด้านนโยบายของผู้สมัคร	3.74	0.75	มาก
5. ด้านผลประโยชน์หรือผลตอบแทน	2.97	1.12	ปานกลาง
6. ด้านความสัมพันธ์ส่วนตัว	2.62	1.24	ปานกลาง
7. ด้านการหาเสียง	3.60	0.88	มาก
รวม	**3.49**	**0.66**	**มาก**

2. ผลการวิเคราะห์การตัดสินใจของประชาชนในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร วันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2565 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ =3.53, SD=0.68) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ประชาชนให้ความสำคัญกับกระบวนการตัดสินใจตามลำดับดังนี้ ด้านการประเมินทางเลือก อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ =3.70, SD=0.73) ด้านการแสวงหาทางเลือก อยู่

ในระดับมาก ($\overline{X}$ =3.53, SD=0.75) ด้านการตัดสินใจเลือก อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ =3.52, SD=0.73) และด้านการรับรู้ถึงความต้องการ อยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ =3.36, SD=0.86) ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์การตัดสินใจของประชาชนในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร วันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2565

กระบวนการตัดสินใจ	$\overline{X}$	SD	ระดับการตัดสินใจ
1. ด้านการรับรู้ถึงความต้องการ	3.36	0.86	ปานกลาง
2. ด้านการแสวงหาทางเลือก	3.53	0.75	มาก
3. ด้านการประเมินทางเลือก	3.70	0.73	มาก
4. ด้านการตัดสินใจเลือก	3.52	0.73	มาก
รวม	**3.53**	**0.68**	**มาก**

3. ผลการเปรียบเทียบกระบวนการตัดสินใจของประชาชนในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร วันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2565 เมื่อจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีกระบวนการตัดสินใจในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม และรายด้านทุกด้านได้แก่ ด้านการรับรู้ถึงความต้องการ ด้านการแสวงหาทางเลือก ด้านการประเมินทางเลือก และด้านการตัดสินใจเลือกแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 นอกจากนี้พบว่า ประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีกระบวนการตัดสินใจในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม และรายด้านได้แก่ ด้านการแสวงหาทางเลือก และด้านการตัดสินใจเลือก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ส่วนประชาชนที่มีเพศ อายุ และอาชีพต่างกัน มีกระบวนการตัดสินใจไม่แตกต่างกัน ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบกระบวนการตัดสินใจของประชาชนในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร วันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2565 จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

กระบวนการตัดสินใจ		เพศ	อายุ	ระดับการศึกษา	อาชีพ	รายได้เฉลี่ยต่อเดือน
ด้านการรับรู้ถึงความต้องการ	F/t	1.344	1.274	2.434*	.967	1.564
	Sig.	.180	.275	.047	.438	.169
	ผลการทดสอบ	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง
ด้านการแสวงหาทางเลือก	F/t	1.052	.708	2.434*	1.393	3.573*
	Sig.	.293	.320	.047	.226	.004
	ผลการทดสอบ	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	แตกต่าง
ด้านการประเมินทางเลือก	F/t	1.232	.593	2.466*	1.366	1.276
	Sig.	.219	.706	.045	.236	.274
	ผลการทดสอบ	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง
ด้านการตัดสินใจเลือก	F/t	1.287	.605	2.627*	1.936	2.343*
	Sig.	.199	.698	.034	.088	.041
	ผลการทดสอบ	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	แตกต่าง
โดยภาพรวม	F/t	1.414	.751	2.979*	1.423	2.328*
	Sig.	.158	.586	.019	.215	.042
	ผลการทดสอบ	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	แตกต่าง

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณแบบ Enter (Enter Multiple Linear Regression Analysis) โดยใช้ตัวแปรกระบวนการตัดสินใจเป็นตัวเกณฑ์ และตัวแปรปัจจัยทางการเมืองเป็นตัวแปรทำนาย พบว่า ปัจจัยทางการเมือง ได้แก่ ด้านการหาเสียง ด้านผลประโยชน์หรือผลตอบแทน ด้านนโยบายของผู้สมัคร ด้านความสัมพันธ์ส่วนตัว และด้านพรรคการเมือง ส่งผลต่อกระบวนการตัดสินใจของประชาชนในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสามารถทำนายกระบวนการตัดสินใจของประชาชนในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ได้ร้อยละ 27.2 ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณโดยใช้ตัวแปรกระบวนการตัดสินใจเป็นตัวเกณฑ์ และตัวแปรปัจจัยทางการเมืองเป็นตัวแปรทำนาย

ปัจจัยทางการเมืองที่ส่งผลต่อกระบวนการตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งฯ	Unstandardized Coefficients		Unstandardized Coefficients	p-value	Collinearity Statistics	
	B	Std. Error	Beta	t	Tolerance	VIF
ค่าคงที่	.571	.111		5.155**	.000	
ด้านพรรคการเมือง (X_1)	.128	.036	.135	3.511**	.001	.489	2.044
ด้านหัวคะแนน (X_2)	.039	.037	.048	1.034	.302	.340	2.941
ด้านคุณสมบัติส่วนตัวของผู้สมัคร (X_3)	.085	.047	.088	1.807	.072	.302	3.308
ด้านนโยบายของผู้สมัคร (X_4)	.180	.043	.199	4.170**	.000	.319	3.138
ด้านผลประโยชน์หรือผลตอบแทน (X_5)	.125	.025	.206	5.034**	.000	.434	2.304
ด้านความสัมพันธ์ส่วนตัว (X_6)	.086	.020	.158	4.243**	.000	.521	1.919
ด้านการหาเสียง (X_7)	.207	.032	.270	6.484**	.000	.417	2.398
R		.853		SE_{est}		.35667	
R^2		.272		F		143.252	
Adjusted R^2		.722		p-value		.000**	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางสามารถเขียนสมการถดถอยหรือสมการพยากรณ์กระบวนการตัดสินใจของประชาชนในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ในรูปของคะแนนดิบ คือ

$$Y = a_1 + b_1X_1 + b_4X_4 + b_5X_5 + b_6X_6 + b_7X_7$$

$$= 0.571 + 0.128\ X_1 + 0.180\ X_4 + 0.125\ X_5 + 0.086\ X_6 + 0.207X_7$$

สมการพยากรณ์กระบวนการตัดสินใจของประชาชนในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน มีดังนี้

$$Z = \beta_1Z_{X1} + \beta_4Z_{X4} + \beta_5Z_{X5} + \beta_6Z_{X6} + \beta_7Z_{X7}$$

$$= 0.135\ ZX_1 + 0.199\ ZX_4 + 0.206\ ZX_5 + 0.158\ ZX_6 + 0.270\ ZX_7$$

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยข้างต้นสามารถขยายความและอภิปรายได้ดังนี้

1. ประชาชนให้ความสำคัญกับปัจจัยทางการเมือง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ที่ผลเป็นดังนั้นเพราะประชาชนเห็นว่าปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อการตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครอยู่ในระดับมากได้แก่ ด้านพรรคการเมือง ด้านคุณสมบัติส่วนตัวของผู้สมัคร ด้าน

นโยบายของผู้สมัคร ด้านการหาเสียง และด้านหัวคะแนน ลำดับ ส่วนด้านผลประโยชน์หรือผลตอบแทน และด้านความสัมพันธ์ส่วนตัว ประชาชนเห็นว่ามีส่วนสำคัญต่อการตัดสินใจอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สวิตตา สุวรรณเณตร และ สมปอง ผลเจริญจิต (2554) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร: ศึกษากรณี ประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้ง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดเชียงใหม่ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านตัวผู้สมัครเลือกตั้ง รองลงมาคือ ด้านพรรคการเมืองที่ผู้สมัครสังกัดและด้านรูปแบบการหาเสียงเลือกตั้ง

2. ด้านพรรคการเมือง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่ผลเป็นดังนั้นเพราะประชาชนเห็นว่าปัจจัยด้านพรรคการเมืองที่มีส่วนสำคัญต่อการตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ได้แก่ 1) นโยบายของพรรคการเมือง 2) ความน่าเชื่อถือในระบบพรรค 3) ความนิยมชื่นชอบหัวหน้าพรรค 4) ชื่อเสียงของพรรค 5) ตัวบุคคลที่พรรคเลือกให้เป็นนายกรัฐมนตรี และ 6) ขนาดของพรรค (ใหญ่/กลาง/เล็ก) ตามลำดับ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สวิตตา สุวรรณเณตร และ สมปอง ผลเจริญจิต (2554) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร: ศึกษากรณี ประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้ง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านพรรคการเมือง พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายประเด็นย่อยโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ชอบนโยบายและแนวทางปฏิบัติของพรรคที่ผู้สมัครสังกัด เป็นพรรคที่มีผลงานเป็นที่ปรากฏ เป็นพรรคที่ทุนทรัพย์มาก เป็นพรรคที่เคยเป็นรัฐบาลมาก่อน นโยบายของพรรคมีความชัดเจนและให้ประโยชน์กับประชาชนได้อย่างเป็นรูปธรรม เป็นพรรคการเมืองที่ประชาชนภาคเหนือให้ความนิยม และเป็นพรรคการเมืองที่มีชื่อเสียงโด่งดัง

3. ด้านหัวคะแนน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ที่ผลเป็นดังนั้นเพราะประชาชนเห็นว่าปัจจัยด้านหัวคะแนนที่มีส่วนสำคัญต่อการตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครได้แก่ 1) มีความน่าเชื่อถือ 2) เป็นผู้นำในหมู่บ้าน/ชุมชน 3) นำความเจริญมาสู่ท้องถิ่น 4) เชื่อว่าจะนำผลประโยชน์/สิ่งตอบแทนมาให้ 5) เคยพึ่งพาอาศัยกัน และ 6) รู้จักกันเป็นการส่วนตัว ตามลำดับ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ถิรวุฒิ เหมือนแก้ว (2561) ศึกษาเรื่อง อิทธิพลของหัวคะแนนที่มีผลต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดนครศรีธรรมราช พ.ศ. 2554 ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างของประชาชนในจังหวัดนครศรีธรรมราช มีระดับความคิดเห็นต่ออิทธิพลของหัวคะแนนที่มีผลต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดนครศรีธรรมราช อยู่ในระดับมาก

4. ด้านคุณสมบัติส่วนตัวของผู้สมัคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ที่ผลเป็นดังนั้นเพราะประชาชนเห็นว่าปัจจัยด้านคุณสมบัติส่วนตัวของผู้สมัครที่มีส่วนสำคัญต่อการตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครได้แก่ 1) เป็นบุคคลที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร 2) เป็นบุคคลที่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรีขึ้นไป 3) เป็นบุคคลที่มีมนุษย์สัมพันธ์ดี เป็นกันเองไม่ถือตัว 4) เป็นบุคคลที่มีบุคลิกภาพดี น่าเชื่อถือ 5) เป็นบุคคลที่เชื่อมั่นในความรู้ความสามารถ 6) เป็นบุคคลที่มีผลงานในอดีต/

การทำประโยชน์ให้กับท้องถิ่น 7) เป็นบุคคลที่มีประวัติส่วนตัวดี 8) เป็นบุคคลที่ไปร่วมงานท้องถิ่นเป็นประจำ สม่ำเสมอ 9) เป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับในสังคม 10) เคยทำงานด้านการเมืองมาก่อน ลำดับที่สิบเอ็ด คือ เป็นบุคคลที่มีฐานะดี และ 11) เป็นบุคคลที่รู้จักกันเป็นการส่วนตัว/เคยพึ่งพาอาศัยกัน ตามลำดับ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ มงคล รัตนพันธ์ และคณะ (2554) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ใช้ในการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร: ศึกษากรณีผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ 3 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นปัจจัยด้านคุณสมบัติของผู้สมัคร อยู่ในระดับมาก คือ ความซื่อสัตย์สุจริต รองลงมาคือ การนำความเจริญรุ่งเรืองสู่ท้องถิ่น มนุษย์สัมพันธ์ที่ดี ออกพบปะประชาชนอยู่สม่ำเสมอ ความรู้ความสามารถ มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จัก การศึกษาสูงกว่าผู้อื่น รู้จักเป็นการส่วนตัว เคยพึ่งพาอาศัยกัน

5. ด้านนโยบายของผู้สมัคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ที่ผลเป็นดังนั้นเพราะประชาชนเห็นว่าปัจจัยด้านด้านนโยบายของผู้สมัครที่มีส่วนสำคัญต่อการตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครได้แก่ 1) เป็นนโยบายที่เห็นผลและเกิดประโยชน์ต่อประชาชน/ท้องถิ่น 2) นโยบายมีการระบุระยะเวลาที่บรรลุเป้าหมายไว้อย่างชัดเจน 3) มีนโยบายที่สามารถทำได้จริง 4) มีนโยบายที่เน้นการบริหารแบบให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วม และ 5) มีนโยบายที่ใช้คำพูดสวยหรูดูดี ตามลำดับ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ชัยพจน์ จำเริญนิติพงศ์ (2557) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนในเขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านนโยบายพรรค มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอยู่ในระดับมาก

6. ด้านผลประโยชน์หรือผลตอบแทน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ที่ผลเป็นดังนั้นเพราะประชาชนเห็นว่าปัจจัยด้านผลประโยชน์หรือผลตอบแทนที่มีส่วนสำคัญต่อการตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครได้แก่ 1) พฤติกรรมการช่วยเหลืองานประเพณีต่าง ๆ 2) การให้สัญญาประชาคม 3) ได้รับการอำนวยความสะดวกในการเดินทาง 4) ได้รับสิ่งของจากผู้สมัคร และ 5) ได้รับการจัดเลี้ยง ตามลำดับ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ถิรวุฒิ เหมือนแก้ว (2561) ศึกษาเรื่อง อิทธิพลของหัวคะแนนที่มีผลต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดนครศรีธรรมราช พ.ศ. 2554 ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างของประชาชนในจังหวัดนครศรีธรรมราช มีระดับความคิดเห็นต่ออิทธิพลของหัวคะแนนที่มีผลต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดนครศรีธรรมราชด้านการได้รับผลประโยชน์ อยู่ในระดับมาก

7. ด้านการหาเสียง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ที่ผลเป็นดังนั้นเพราะประชาชนเห็นว่าปัจจัยด้านการหาเสียงที่มีส่วนสำคัญต่อการตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครได้แก่ 1) ผู้สมัครมีการเดินหาเสียงไปตามบ้านเรือนในท้องถิ่น 2) มีป้ายประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง 3) มีรถแห่โฆษณาประชาสัมพันธ์สม่ำเสมอ 4) มีเอกสาร/บัตร/ใบปลิวแนะนำตัวของผู้สมัคร และ 5) ชอบในลีลาท่าทางการปราศรัยหาเสียงของผู้สมัคร อยู่ ตามลำดับ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ มงคล รัตนพันธ์ และ

คณะ (2554) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ใช้ในการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร: ศึกษากรณีผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ 3 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผลการวิจัยพบว่า ในการรณรงค์หาเสียง สื่อบุคคลเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจมากที่สุด ปัจจัยด้านการสื่อสารในการรณรงค์หาเสียงของผู้สมัครอยู่ในระดับมาก คือ รถแห่หาเสียงของผู้สมัคร รองลงมาคือ ข่าวสารวิทยุ ข่าวสารจากป้ายคัดเอ้าท์/ป้ายโปสเตอร์ ข่าวสารทางหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น ข่าวสารจากการประชาสัมพันธ์การเลือกตั้งของ กกต. และข่าวสารจากแผ่นพับใบปลิว

8. ประชาชนที่มีเพศ อายุ และอาชีพต่างกัน มีกระบวนการตัดสินใจในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม และรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน ที่ผลเป็นดังนั้นเพราะประชาชนมีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่เท่าเทียมกัน ไม่แยกตามเพศชายเพศหญิง จึงทำให้เพศที่แตกต่างกันไม่มีผลต่อการตัดสินใจ ขณะเดียวกันอาจเป็นเพราะปัจจัยที่จะมีผลต่อการตัดสินใจนั้นไม่ได้ขึ้นอยู่กับอายุแต่เป็นปัจจัยด้านพรรคการเมือง ด้านคุณสมบัติส่วนตัวของผู้สมัคร ด้านนโยบายของผู้สมัคร ด้านการหาเสียง และด้านหัวคะแนน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สวิตตา สุวรรณเณตร และสมปอง ผลเจริญจิต (2554) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร: ศึกษากรณี ประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้ง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า เพศ ไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดเชียงใหม่ และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ชัยพจน์ จำเริญนิติพงศ์ (2557) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนในเขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีการตัดสินใจเลือกตั้งไม่แตกต่างกัน

9. ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีกระบวนการตัดสินใจในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ในภาพรวม และรายด้าน ได้แก่ ด้านการรับรู้ถึงความต้องการ ด้านการแสวงหาทางเลือก ด้านการประเมินทางเลือก และด้านการตัดสินใจเลือกเลือก แตกต่างกัน ที่ผลเป็นดังนั้นเพราะประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีอาจจะมีข้อมูลข่าวสารทางการเมืองที่ใช้ในการประกอบการตัดสินใจน้อยกว่าประชาชนที่มีการศึกษาระดับอื่น ๆ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ มงคล รัตนพันธ์ และคณะ (2554) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ใช้ในการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร: ศึกษากรณีผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ 3 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผลการวิจัยพบว่า ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เช่นเดียวกับสอดคล้องกับผลการวิจัยของ มงคล รัตนพันธ์ และคณะ (2554) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ใช้ในการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร: ศึกษากรณีผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ 3 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผลการวิจัยพบว่า อาชีพ ไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

10. ประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีกระบวนการตัดสินใจในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ในภาพรวม และรายด้าน ได้แก่ ด้านการแสวงหาทางเลือก และด้านการตัดสินใจเลือก แตกต่างกัน ที่ผลเป็นดังนั้นเพราะประชาชนแต่ละกลุ่มรายได้ให้ความสนใจกิจกรรมทางการเมืองที่แตกต่างกัน โดยองค์ประกอบสำคัญของการตัดสินใจจะเกี่ยวข้องกับปัจจัยด้านพรรคการเมืองที่สังกัด ด้านคุณสมบัติส่วนตัวของผู้สมัคร ด้านนโยบายของผู้สมัคร ด้านการหาเสียง และด้านหัวคะแนนของผู้ที่จะเข้ามาบริหารกรุงเทพมหานคร จะส่งผลกระทบต่อการทำมาหาได้ของประชาชนทุกกลุ่มรายได้ ซึ่งแต่ละกลุ่มรายได้จะมีผลกระทบที่แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ไพบูลย์ บุตรเลียบ (2556) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของจังหวัดสมุทรสาคร: ศึกษาในห้วงเวลาปี 2557 ผลการวิจัยพบว่า รายได้ ไม่มีความสัมพันธ์กับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของจังหวัดสมุทรสาคร

11. ปัจจัยทางการเมือง ได้แก่ ด้านการหาเสียง (X7) ด้านผลประโยชน์หรือผลตอบแทน (X5) ด้านนโยบายของผู้สมัคร (X4) ด้านความสัมพันธ์ส่วนตัว (X6) และด้านพรรคการเมือง (X1) สามารถทำนายกระบวนการตัดสินใจของประชาชนในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร วันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2565 ได้ร้อยละ 27.2 และเมื่อพิจารณาเป็นรายตัวแปรแล้วพบว่า ด้านการหาเสียง (X7) ด้านผลประโยชน์หรือผลตอบแทน (X5) ด้านนโยบายของผู้สมัคร (X4) ด้านความสัมพันธ์ส่วนตัว (X6) และด้านพรรคการเมือง (X1) เป็นตัวแปรที่มีอิทธิต่อการเปลี่ยนแปลงในตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ไกรลาส พลไชย (2561) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลดงมะไฟ อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร ผลการวิจัยพบว่า มีปัจจัยที่สามารถพยากรณ์การตัดสินใจของประชาชนในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลดงมะไฟ อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร ได้แก่ การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ควรมุ่งที่จะเสริมสร้างให้พรรคการเมืองมีความเข้มแข็ง ในฐานะที่เป็นสถาบันทางการเมืองที่จำเป็นและมีความสำคัญในการปกครอง ช่วยเสริมสร้างระเบียบวินัยของพรรค และทำให้พรรคการเมืองมีจำนวนน้อยลง ทำให้เกิดความเป็นปึกแผ่นและมีเสถียรภาพทางการเมือง

2. ควรมีการโน้มน้าวให้ประชาชนมีหลักเกณฑ์ในการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรโดยคำนึงถึงพรรคการเมือง โดยเฉพาะนโยบายของพรรคการเมืองที่ผู้สมัครสังกัดอยู่ จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณลักษณะของผู้สมัครรับเลือกตั้งท้องถิ่นให้ปรากฏเด่นชัดขึ้น โดยจัดการฝึกอบรมสัมมนา เกี่ยวกับการพัฒนาบุคลิกภาพ การสร้างภาวะผู้นำ และอื่น ๆ เพื่อส่งเสริมบุคลิกภาพที่ดีและ

ภาพลักษณ์ที่เหมาะสมของผู้นำ ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ควรมีการส่งเสริม สร้างความรู้ ความเข้าใจในเรื่องของการเลือกใช้สื่อ คุณสมบัติ จุดเด่น จุดด้อย และเทคนิคการใช้สื่อประเภทต่าง ๆ ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลแก่กลุ่มผู้นำ เพื่อส่งเสริมกระบวนการสื่อสารทางการเมืองและการปฏิบัติงานในชุมชน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อกระบวนการตัดสินใจของประชาชนในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

2. ควรศึกษากระบวนการตัดสินใจของประชาชนในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่นและระดับชาติ เพื่อนำมาเปรียบเทียบกระบวนการตัดสินใจในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การเลือกตั้งการเมืองท้องถิ่น และการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กรมการปกครอง. (2565). **สถิติประชากร รายจังหวัด.** ค้นเมื่อวันที่ 25 สิงหาคม 2565, จาก https://stat.bora.dopa.go.th/StatMIS/#/ReportStat/

กัลยา วานิชย์บัญชา. (2542). **การวิเคราะห์สถิติ: สถิติเพื่อการตัดสินใจ**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ไกรลาส พลไชย. (2561). **ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลดงมะไฟ อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร.** วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

จุฬีวรรณ เติมผล. (2561). **เยาวชนกับการมีส่วนร่วมพัฒนาประชาธิปไตย.** กรุงเทพฯ: สำนักการพิมพ์สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

ชัยพจน์ จำเริญนิติพงศ์. (2557). **ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนในเขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดชลบุรี.** วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

ถิรวุฒิ เหมือนแก้ว. (2561). **อิทธิพลของหัวคะแนนที่มีผลต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดนครศรีธรรมราช พ.ศ. 2554.** วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยรังสิต.

พิชญ์ พงษ์สวัสดิ์. (2565). **ก่อนจะถึงการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครและสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2565: การเลือกและประเด็นปัญหาท้าทายของการพัฒนากรุงเทพมหานครจากอดีตถึงปัจจุบัน.** กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.

ไพบูลย์ บุตรเลียบ. (2556). **ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของจังหวัดสมุทรสาคร: ศึกษาในห้วงเวลาปี 2557.** วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารการเมือง วิทยาลัยสื่อสารการเมือง มหาวิทยาลัยเกริก.

มงคล รัตนพันธ์ และคณะ. (2554). **ปัจจัยที่ใช้ในการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร: ศึกษากรณีผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ 3 จังหวัดประจบคีรีขันธ์.** วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารการเมือง วิทยาลัยสื่อสารการเมือง มหาวิทยาลัยเกริก.

สวิตตา สุวรรณเนตร และสมปอง ผลเจริญจิต. (2554). **ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร: ศึกษากรณีประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งจังหวัดเชียงใหม่.** วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารการเมือง วิทยาลัยสื่อสารการเมือง มหาวิทยาลัยเกริก.

จรัส สุวรรณมาลา และคณะ. (2557). **แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2556-2575).** กรุงเทพฯ: สำนักยุทธศาสตร์และการประเมิน กรุงเทพมหานคร.

สุรศักดิ์ ตรีรัตน์ตระกูล. (2559). **การคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของเหยื่อหรือผู้เสียหายโดยกระบวนการยุติธรรม.** รายงานเอกสารส่วนบุคคล วิทยาลัยรัฐธรรมนูญ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ.

สุทิน ชนะบุญ. (2560). **การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงอนุมาน: สถิติและการวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยเชิงคุณภาพเบื้องต้น.** ขอนแก่น: สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่น.

สุวิมล ติรกานันท์. (2550). **ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์: แนวทางปฏิบัติ.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Cronbach, L.J. (1990). **Essentials of psychological testing**. 5th ed. New York: Harper Collins.

Fraenkel, R.J. & Wallen, E.N. (2006). **How to design and evaluate research in education**. 6th ed. Boston: McGraw-Hill.

Jacobs, L.C. (1991). **Test Reliability. IU Blomington Evaluation Services and Testing (Best)**. Blomington: Indiana University.

Krejcie, R.V., & Morgan, D.W. (1970). *Determining Sample Size for Research Activities*. **Educational and Psychological Measurement, 30**(3), 607-610.

Macridis, R.C., & Brown, E.B. (1965). **Comparative politics: Notes and Reading.** Homewood: Dorsey Press.

Schumpeter, J. (1962). **Capitalism, Socialism and Democracy.** 3rd ed. New York: Harper Torchbooks.

ความเต็มใจที่จะจ่ายค่าบริการนำเข้าสินค้าแบบเร่งด่วนทางอากาศ

Willingness to Pay for Import Service of Express Air Cargo

กชนันท์ เวชบรรพต
นิสิต สาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทาน (สหสาขาวิชา)
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
โทร.093-1546365, E-mail: 6480016520@student.chula.ac.th
สมพงษ์ ศิริโสภณศิลป์
อาจารย์ที่ปรึกษา สาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทาน (สหสาขาวิชา)
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
E-mail: sompong.si@chula.ac.th
Kotchanun Wetbunpot
Student, Logistics and Supply Chain Management (Interdisciplinary Program),
Chulalongkorn University
Sompong Sirisoponsilp
Advisor, Logistics and Supply Chain Management (Interdisciplinary Program),
Chulalongkorn University

รับเข้า : 6 กรกฎาคม 2566 **แก้ไข : 13** กรกฎาคม 2566 **ตอบรับ :** 13 กรกฎาคม 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินมูลค่าความเต็มใจที่จะจ่ายค่าบริการนำเข้าสินค้าแบบเร่งด่วนทางอากาศ โดยใช้วิธีแบบจำลองทางเลือกหรือการวิเคราะห์องค์ประกอบร่วม รวมถึงใช้เทคนิคการทดลองทางเลือกเพื่อการออกแบบแบบสอบถามการเลือกใช้บริการในสถานการณ์การนำเข้าสินค้าทางอากาศแบบเร่งด่วน 1 กิโลกรัม จากสาธารณรัฐประชาชนจีนมายังประเทศไทย ภายใต้ค่าบริการขนส่งพื้นฐาน 1,700 บาท และทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการนำเข้าสินค้าแบบเร่งด่วนทางอากาศ จำนวน 100 ราย ณ ท่าอากาศยานแห่งชาติสุวรรณภูมิ จากนั้นใช้แบบจำลอง Conditional Logit ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริโภคเต็มใจที่จะจ่ายค่าบริการนำเข้าสินค้าทางอากาศแบบเร่งด่วน 1 กิโลกรัม จากสาธารณรัฐประชาชนจีนเพิ่มจากบริการพื้นฐาน 214 บาทต่อกิโลกรัม เพื่อบริการจัดส่งที่เร็วขึ้นจาก 5-7 วัน เป็น 1-3 วัน เพิ่ม 167 บาทต่อกิโลกรัม เพื่อการส่งมอบที่มีกำหนดเวลาแน่นอน

เพิ่ม 162 บาทต่อกิโลกรัม เพื่อให้มีเจ้าหน้าที่ให้บริการเป็นการส่วนตัวและเพิ่ม 80 บาทต่อกิโลกรัม หากมีการเปิดให้บริการทุกวัน

คำสำคัญ: ความเต็มใจที่จะจ่าย การให้บริการขนส่งเร่งด่วนทางอากาศ ผู้นำเข้าทางอากาศ

Abstract

The objective of this research was to determine the willingness to pay for import service of express air cargo. By selecting Choice Modeling Method or Conjoint Analysis: CA including Choice Experiment to design a questionnaire. In situation when import goods and weight of goods is 1 kilogram from China to Thailand and pricing of service is 1,700 THB by purposive sampling to survey a group of 100 Air cargo importers. Then, use the Conditional Logit Model to analyze the data.

The results of the research revealed that the customers are willingness to pay the additional service fees when importing goods from China with a weight of 1 kilogram from the basic services. 214 bath per kilogram and accept transit times from 5-7 days to 1-3 days, 167 bath per kilogram for definite delivered time, 162 bath per kilogram for personal assistant and 80 bath per kilogram for everyday service.

Keywords: willingness to pay, air express services, air importer

บทนำ

การขนส่งสินค้าทางอากาศ (Air Transport) เป็นรูปแบบการขนส่งประเภทหนึ่งที่หากพิจารณาด้านปริมาณสินค้าเมื่อเปรียบเทียบกับรูปแบบการขนส่งประเภทอื่นแล้วอาจมีปริมาณค่อนข้างต่ำ ทว่าหากเปรียบเทียบด้านมูลค่าสินค้าที่ขนส่งทางอากาศ พบว่า มีมูลค่าสูงกว่าการขนส่งประเภทอื่น เนื่องจากลักษณะสินค้าที่นิยมขนส่งทางอากาศมักเป็นสินค้าจำพวกสินค้าเร่งด่วน สินค้าที่เน่าเสียง่าย สินค้ามีมูลค่าสูง เช่น ผักสด กล้วยไม้ เครื่องประดับ อัญมณี เป็นต้น ดังนั้นเหตุผลที่ผู้ใช้บริการขนส่งสินค้าเลือกใช้บริการรูปแบบการขนส่งทางอากาศถึงแม้ว่าจะมีราคาขนส่งค่อนข้างสูงหากเทียบกับรูปแบบอื่น เพราะการขนส่งประเภทนี้มีความรวดเร็ว ปลอดภัย มีตารางเวลาที่แน่นอน จึงตอบสนองความต้องการต่อกลุ่มลูกค้าเหล่านี้ (Sathapongpakdee, 2023)

ธุรกิจการให้บริการขนส่งสินค้าแบบเร่งด่วนทางอากาศ (Air Express) แม้จะเป็นรูปแบบการขนส่งที่มีราคาการให้บริการค่อนข้างสูงแต่ก็เป็นธุรกิจที่มีผู้ให้บริการแบบเดียวกันหลายราย ไม่ว่าจะเป็น

บริษัทของไทยและบริษัทข้ามชาติ ส่งผลดีในแง่ของผู้บริโภคไม่ว่าจะเป็นผู้นำเข้าสินค้า (Importer) หรือผู้ส่งออก (Exporter) ซึ่งเป็นกลุ่มผู้ใช้บริการหลักที่สามารถเลือกใช้บริการได้อย่างหลากหลาย ด้วยเหตุนี้ให้ผู้บริโภคเหล่านี้สามารถเปลี่ยนใจไปใช้บริการบริษัทรายอื่นได้ตลอดเวลา ซึ่งหากมองผ่านมุมมองทางการตลาดถือว่าธุรกิจประเภทนี้เป็น การตลาดแบบน่านน้ำสีแดง (Red Ocean) ที่เปรียบเสมือนสนามประลองที่มีการแข่งขันกันอย่างสมบูรณ์แบบ การต่อสู้มีความเข้มข้นรุนแรงจนผู้ที่เข้ามาต่างฝ่ายต่างเสียเลือดเนื้อมากมายจนทำให้น้ำทะเลกลายเป็นสีแดง (บังอร สุวรรณมงคล, 2566) เนื่องจากรูปแบบสินค้าหรือผลิตภัณฑ์มีลักษณะเดียวกันทำให้ผู้ให้บริการขนส่งสินค้าทางอากาศนำเสนอบริการเพิ่มเติมเพื่อสร้างความแตกต่างจากคู่แข่ง โดยบริการที่มีการนำเสนอเพิ่มเติมจากบริการปกติ จะต้องมีการจัดเก็บอัตราค่าบริการที่เหมาะสมเพิ่มเติมจากค่าบริการปกติ ซึ่งสะท้อนทั้งด้านต้นทุนในการให้บริการรวมถึงความพึงพอใจที่จะจ่ายของผู้ใช้บริการและที่สำคัญที่สุด คือ เรื่องอัตราค่าบริการซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้ประกอบการขนส่งสินค้าทางอากาศสามารถรักษาฐานผู้ใช้บริการที่มีอยู่และดึงดูดผู้ใช้บริการรายใหม่ได้หากมีการให้บริการและราคาที่เหมาะสม

งานวิจัยนี้ผู้วิจัยตั้งใจศึกษาในด้านพฤติกรรมผู้บริโภคของผู้นำเข้าสินค้าทางอากาศ ซึ่งให้ความสำคัญกับคุณลักษณะ (Attributes) การบริการต่าง ๆ ที่อยู่ในรูปแบบการบริการขนส่งสินค้าที่เลือกใช้บริการและประเด็นหลักของการวิจัยในครั้งนี้คือศึกษามูลค่าความเต็มใจที่จะจ่าย (Willingness to Pay) ในการใช้บริการขนส่งสินค้าทางอากาศที่ลูกค้ายอมรับได้และพึงพอใจต่อผลลัพธ์ที่ได้จากการบริการอย่างสูงสุด ดังนั้นผู้วิจัยจึงทำการทบทวนวรรณกรรม งานวิจัย และเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาการให้บริการขนส่งสินค้า รวมถึงพฤติกรรมของผู้บริโภคในการเลือกใช้บริการขนส่งแบบเร่งด่วนทางอากาศ เพื่อประเมินมูลค่าความเต็มใจที่จะจ่าย (Willingness to Pay) โดยใช้วิธีแบบจำลองทางเลือก (Choice Modeling Method) หรือการวิเคราะห์องค์ประกอบร่วม (Conjoint Analysis: CA) รวมถึงศึกษาเทคนิคการทดลองทางเลือก (Choice Experiment) เพื่อทำการออกแบบสอบถาม ซึ่งวิธีข้างต้นนี้จะเป็นการสมมติสถานการณ์ (Hypothetical) ขึ้นหลายสถานการณ์ทำให้เกิดทางเลือกในการตัดสินใจได้มากกว่าหนึ่งทางเลือก โดยผู้วิจัยได้มุ่งเน้นการศึกษาข้อมูลการใช้บริการจากผู้นำเข้า (Importer) ที่เดินทางเพื่อมาลงทะเบียนผู้นำเข้าสินค้า ภายในอาคารกรมศุลกากร เขตปลอดอากร ณ ท่าอากาศยานแห่งชาติสุวรรณภูมิเท่านั้น ซึ่งผลจากการวิจัยในครั้งนี้จะนำไปสู่การจัดทำข้อเสนอแนะในการวางกลยุทธ์ของผู้ประกอบการธุรกิจขนส่งสินค้าทางอากาศ ในการออกแบบและกำหนดราคาค่าบริการที่เหมาะสมที่ตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้อย่างแท้จริงต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อประเมินมูลค่าความเต็มใจที่จะจ่ายความเต็มใจที่จะจ่ายค่าบริการนำเข้าสินค้าแบบเร่งด่วนทางอากาศ

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้นำเข้าสินค้าแบบเร่งด่วนทางอากาศ เนื่องจากไม่สามารถทราบจำนวนประชากรที่แน่นอนจากแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือได้ ผู้วิจัยจึงกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมสำหรับการวิเคราะห์โดยวิธีแบบทดลองทางเลือก (Choice Experiment) โดยแทนสูตรเพื่อหาค่าจำนวนตัวอย่างที่เหมาะสม พบว่า เท่ากับ 95 ตัวอย่าง (Rose & Bliemer, 2013) แต่เพื่อเพิ่มโอกาสในการเก็บข้อมูลให้มากขึ้นและลดความเสี่ยงเรื่องข้อมูลที่ไม่ครบถ้วนจึงทำการแจกแบบสอบถามทั้งหมด 100 ตัวอย่างในการเก็บข้อมูล

การออกแบบการทดลองทางเลือก

เนื่องจากงานวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์คุณลักษณะและประเมินมูลค่าความเต็มใจที่จะจ่ายผู้วิจัยจึงเลือกใช้การวิเคราะห์เชิงปริมาณด้วยวิธีการแบบจำลองทางเลือก (Choice Modeling Method) หรือการวิเคราะห์องค์ประกอบร่วม (Conjoint Analysis: CA) ซึ่งวิธีนี้จะเป็นการสมมติสถานการณ์ขึ้นหลายสถานการณ์ทำให้เกิดทางเลือกในการตัดสินใจได้มากกว่าหนึ่งทางเลือก โดยในแต่ละทางเลือกจะประกอบไปด้วยหลายคุณลักษณะ (Attributes) และแต่ละคุณลักษณะจะมีระดับ (Levels) การให้บริการแตกต่างกันออกไป เพื่อให้ผู้บริโภคตัดสินใจเลือกอย่างใดอย่างหนึ่ง (Trade-off) โดยในส่วนนี้ผู้วิจัยจะกล่าวถึงขั้นตอนการกำหนดคุณลักษณะ (Attributes) ของการให้บริการขนส่งสินค้าทางอากาศ ประกอบไปด้วย 1) การศึกษาและคัดเลือกคุณลักษณะ (Attributes) ที่มีความน่าจะเป็นที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการขนส่งสินค้าแบบเร่งด่วนทางอากาศ 2) กำหนดระดับคุณลักษณะ (Levels) 3) การกำหนดอัตราค่าบริการ ซึ่งอัตราค่าบริการที่ผู้วิจัยนำมาพิจารณาเพื่อใช้สำหรับการประเมินมูลค่าความเต็มใจที่จะจ่ายของผู้นำเข้าสินค้าทางอากาศในครั้งนี้ได้จากศึกษาจากงานวิจัย แหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้อง รวมถึงสอบถามผู้เชี่ยวชาญของบริษัทกรณีศึกษาโดยอัตราค่าบริการขนส่งที่ใช้วิเคราะห์เป็นค่าขนส่งสินค้าแบบเร่งด่วนทางอากาศจากสาธารณรัฐประชาชนจีนมายังประเทศไทย ซึ่งเป็นอัตราค่าขนส่งที่มีอยู่จริง ณ ช่วงระยะเวลาการดำเนินงานวิจัยฉบับนี้เท่านั้น

เมื่อดำเนินการตามขั้นตอนการกำหนดคุณลักษณะ 3 ขั้นตอนข้างต้นแล้วทำให้ได้คุณลักษณะที่เหมาะสมเพื่อทำการประเมินมูลค่าความเต็มใจที่จะจ่าย โดยมีรายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 คุณลักษณะ (Attributes) และระดับการให้บริการ (Levels)

คุณลักษณะ (Attribute)	ระดับการให้บริการ (Levels)
1) เวลาในการจัดส่ง (Transit Times)	■ ปกติ (ระยะเวลาขนส่ง 5-7 วัน) ■ ด่วนพิเศษ (ระยะเวลาขนส่ง 1-3 วัน)
2) การกำหนดระยะเวลาจัดส่ง (Defined Lead Times)	■ กำหนดเฉพาะวันจัดส่งสินค้า ■ กำหนดวันและเวลาในการขนส่งที่แน่นอน (เช่น ส่งภายในวันที่ X ภายใน 09.00 น.)
3) วันทำการ (Business Day)	■ เปิดทำการ จันทร์-เสาร์ ■ เปิดทำการทุกวัน
4) การบริการส่วนบุคคล (Personal Service)	■ การใช้บริการต้องติดต่อไปที่ Call Center ■ มีเจ้าหน้าที่ดูแลเป็นการส่วนตัว
5) อัตราค่าบริการ (Price)	■ 1,700 บาทต่อ 1 กิโลกรัม ■ 1,800 บาทต่อ 1 กิโลกรัม ■ 1,900 บาทต่อ 1 กิโลกรัม ■ 2,000 บาทต่อ 1 กิโลกรัม

จากตารางที่ 1 แสดงคุณลักษณะ (Attributes) การให้บริการ ได้แก่ 1) คุณลักษณะด้านระยะเวลาในการจัดส่งสินค้า 2) คุณลักษณะด้านการกำหนดระยะเวลาจัดส่ง 3) คุณลักษณะด้านวันทำการ 4) คุณลักษณะด้านการบริการส่วนบุคคล และ 5) อัตราค่าบริการ โดยแสดงระดับการบริการที่เป็นทั้งระดับการให้บริการรูปแบบพื้นฐาน (Status Quo) และระดับการให้บริการที่ผู้วิจัยเพิ่มขึ้นมา

หลังจากกำหนดคุณลักษณะ (Attributes) และระดับการให้บริการ (Service Levels) ข้างต้นแล้วผู้วิจัยได้ทำการออกแบบชุดแบบสอบถามการทดลองทางเลือก (Choice Experiment) จากคุณลักษณะดังกล่าว ด้วยวิธี Fractional Factorial Design โดยใช้โปรแกรมช่วยวิเคราะห์สถิติด้วยคำสั่ง Orthogonal Design เพื่อลดทางเลือกให้น้อยลงจากวิธี Full Fractional Design แต่ยังต้องคงคุณสมบัติ Orthogonality ซึ่งหมายถึงคุณลักษณะในทางเลือกต่าง ๆ ต้องเป็นอิสระต่อกันเพื่อให้ได้แบบสอบถามที่เหมาะสม ทำให้ได้ส่วนประสมของบริการ (Service Mix) 14 ชุดทางเลือก จากนั้นผู้วิจัยทำการสร้างสถานการณ์ทางเลือก (Choice Scenario) โดยนำเสนอด้วยในลักษณะที่เป็นการ์ดคุณลักษณะ ซึ่งภายในการ์ดประกอบไปด้วย แนวทางส่วนประสม A แนวทางส่วนประสม B และแนวทางบริการพื้นฐาน C จากนั้นแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 5 ฉบับ โดยแต่ละฉบับจะมีชุด

สถานการณ์ทางเลือกที่ได้จากการ 7 ข้อ ซึ่งทั้ง 5 ฉบับ จะถูกนำไปเป็นเครื่องมือในการวิจัยในขั้นตอนถัดไป (ดังภาพที่ 1)

คุณลักษณะ	ส่วนประสมบริการ A	ส่วนประสมบริการ B	บริการพื้นฐาน C
เวลาในการขนส่ง (Transit Times)	ปกติ (ระยะเวลาขนส่ง 5-7 วัน)	ด่วนพิเศษ (ระยะเวลาขนส่ง 1-3 วัน)	ไม่เลือกทั้ง 2 รูปแบบ โดยเลือกใช้ทางเลือกรูปแบบพื้นฐาน
การกำหนดระยะเวลาจัดส่ง (Defined Lead Times)	กำหนดวันและเวลาในการขนส่งที่แน่นอน (เช่น ส่งภายในวันที่ X ภายใน 09.00 น.)	กำหนดวันและเวลาในการขนส่งที่แน่นอน (เช่น ส่งภายในวันที่ X ภายใน 09.00 น.)	
วันทำการ (Business Day)	เปิดทำการ จันทร์-เสาร์	เปิดทำการทุกวัน	
การบริการส่วนบุคคล (Personal Service)	มีเจ้าหน้าที่ดูแลเป็นพิเศษโดยเฉพาะ หากต้องการใช้บริการ	การใช้บริการต้องติดต่อไปที่ Call Center	
อัตราค่าบริการ	1,900 บาทต่อกิโลกรัม	1,800 บาทต่อกิโลกรัม	
ทางเลือก	☐ เลือกแนวทาง A	☐ เลือกแนวทาง B	☐ เลือกแนวทาง C

ภาพที่ 1 การ์ดคุณลักษณะชุดสถานการณ์ทางเลือก

จากภาพที่ 1 แสดงการ์ดสถานการณ์ทางเลือกซึ่ง 1 การ์ด ถือเป็น 1 สถานการณ์ (หรือ 1 ข้อในแบบสอบถาม)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้การวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งหลักการออกแบบแบบสอบถามได้มาจากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาคุณลักษณะการให้บริการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการ และมูลค่าความเต็มใจที่จะจ่ายของผู้ใช้บริการขนส่งสินค้าทางอากาศ โดยแบ่งแบบสอบถามเป็น 2 ส่วน ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามทั่วไป ซึ่งส่วนนี้มีคำถามทั้งหมด 11 ข้อ ได้แก่ 1) ท่านเป็นผู้ใช้บริการขนส่งสินค้าประเภทใด 2) อายุ 3) เพศ 4) ความเกี่ยวข้องกับสินค้าที่ทำการจัดส่ง 5) ประเภทผู้นำเข้าสินค้า 6) เขตพื้นที่ตั้งบริษัท 7) ตำแหน่งภายในบริษัท 8) รูปแบบธุรกิจของผู้ตอบแบบสอบถาม 9) น้ำหนัก 10) บริษัทที่เคยใช้บริการ 11) ความถี่ในการใช้บริการ เป็นต้น เป็นส่วนคำถามเพื่อใช้สำรวจข้อมูลทั่วไปและคัดกรองผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถาม ชุดสถานการณ์ทางเลือก (Choice Scenario) ที่ได้ทำการออกแบบไว้ข้างต้น ซึ่งในส่วนนี้มีคำถามทั้งหมด 7 ข้อ เป็นส่วนคำถามที่ใช้เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกทางเลือกที่พึงพอใจสูงสุด เพื่อนำข้อมูลการตอบคำถามดังกล่าวมาวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพล

และส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการขนส่งสินค้าทางอากาศและประเมินมูลค่าความเต็มใจที่จะจ่ายของผู้นำเข้าต่อคุณลักษณะแต่ละด้าน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ที่มีประสบการณ์นำเข้าสินค้าแบบเร่งด่วนทางอากาศ ที่เดินทางเพื่อมาลงทะเบียนผู้นำเข้าสินค้า ภายในอาคารกรมศุลกากร เขตปลอดอากร ณ ท่าอากาศยานแห่งชาติสุวรรณภูมิ โดยการแจกแบบสอบรูปแบบกระดาษและรูปแบบออนไลน์ จำนวน 100 ราย ซึ่งก่อนแจกแบบสอบถามผู้วิจัยจะต้องทำการขออนุญาตและอธิบายรายละเอียดคำถามให้ผู้ตอบแบบสอบถามเพื่อความสมัครใจทุกครั้ง โดยผู้ตอบแบบสอบถาม 1 ราย จะได้รับแบบสอบถามชุดข้อมูลทั่วไปและชุดสถานการณ์ทางเลือก (Choice Scenario) อย่างละ 1 ฉบับเท่านั้น ซึ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยแบ่งการสำรวจเป็น 2 ขั้นตอน ประกอบด้วย

1. การสำรวจนำร่อง (Pilot Survey) เป็นการแจกแบบสอบถามที่ได้จากการออกแบบในรอบที่ 1 โดยใช้จำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม 10 ราย ผู้วิจัยใช้ระยะเวลาในการสำรวจ 3 วัน ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถาม 1 ราย ใช้ระยะเวลาประมาณ 10-20 นาที การสำรวจนำร่องมีประโยชน์เพื่อหาข้อผิดพลาดของเครื่องมือและนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมก่อนดำเนินการจริง

2. การสำรวจภาคสนาม (Survey Field) เป็นการแจกแบบสอบถามในรอบที่ 2 โดยใช้กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม 100 ราย ผู้วิจัยใช้ระยะเวลาในการสำรวจ 20 วัน ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถาม 1 ราย ใช้ระยะเวลาประมาณ 10-20 นาที โดยแบบสอบถามที่ใช้สำรวจภาคสนามเป็นแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขให้มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับการวิจัยเรียบร้อยแล้ว

ผู้วิจัยทำการแจกแบบสอบถามในการสำรวจนำร่องและการสำรวจภาคสนามให้กลุ่มตัวอย่างผู้นำเข้าสินค้าแบบเร่งด่วนทางอากาศ บริเวณอาคารกรมศุลกากร เขตปลอดอากร ณ ท่าอากาศยานแห่งชาติสุวรรณภูมิ ระหว่างวันจันทร์-ศุกร์ เวลา 08.00-16.00 น. เนื่องจากเป็นเวลาเปิด-ปิด ทำการของกรมศุลกากร

การวิเคราะห์ข้อมูล

จากการทบทวนวรรณกรรม ทฤษฎี และเอกสารวิจัยที่เกี่ยวข้อง การวิเคราะห์ผลการเก็บข้อมูลเพื่อประเมินมูลค่าความเต็มใจที่จะจ่ายมีขั้นตอนการวิเคราะห์ 2 ขั้น ประกอบด้วย 1) นำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจมาวิเคราะห์คุณลักษณะที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการขนส่งสินค้าแบบเร่งด่วนทางอากาศของผู้นำเข้าสินค้า เพื่อให้ทราบถึงความชื่นชอบ (Preference) หรือความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามต่อคุณลักษณะที่ได้กำหนดไว้ 2) ทำการประเมินมูลค่าความเต็มใจที่จะจ่าย (Willingness to Pay) ที่มีต่อคุณลักษณะแต่ละด้านของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยรายละเอียดแต่ละขั้นตอนสามารถแสดงได้ ดังนี้

ก่อนดำเนินการวิเคราะห์ผู้วิจัยต้องนำข้อมูลที่ได้จากการแจกแบบสอบถามมาทำการลงรหัส (Effects Codes) (สันติ แสงสไว, 2565) เพื่อนำมาวิเคราะห์ผลลัพธ์โดยแบ่งเป็น 2 ส่วน ประกอบด้วย

1. การวิเคราะห์ความชื่นชอบ (Preference) เพื่อใช้วิเคราะห์ความชื่นชอบต่อคุณลักษณะการให้บริการโดยใช้แบบจำลอง Conditional Logit ซึ่งมีที่มาจากทฤษฎีความพึงพอใจแบบสุ่ม (Random Utility Theory) เป็นพื้นฐานของวิธีการทดลองทางเลือก โดยมีฟังก์ชันความพึงพอใจมีลักษณะเกิดขึ้นแบบสุ่ม โดยผู้บริโภคจะตัดสินใจเลือกใช้สินค้าหรือบริการที่ก่อให้เกิดอรรถประโยชน์สูงที่สุด (Maximized Expected Utility) ภายใต้ข้อจำกัดด้านเวลาและรายได้หรือข้อจำกัดของผู้บริโภค โดยแทนค่าเวกเตอร์คุณลักษณะของรูปแบบการให้บริการขนส่งสินค้าที่ทำการศึกษาลงในแบบจำลองจะได้รูปแบบจำลองแสดงไว้ในสมการเส้นตรง ดังนี้

สมการอรรถประโยชน์

$$U_{in} = \beta_{TS}TS_i + \beta_{LT}LT_i + \beta_{\text{DAY}}DAY_i + \beta_{\text{PERSONAL}}PERSONAL_i$$

$$+\delta_{PRICE}PRICE_i + \varepsilon_{in}$$

โดยกำหนดให้

TS คือ ตัวแปรหุ่นของเวลาในการจัดส่งมีค่าเท่ากับ 1 หากเป็นด่วนพิเศษ (ระยะเวลา 1-3 วัน) และเป็น 0 หากไม่ใช่บริการแบบด่วนพิเศษ

LT คือ ตัวแปรหุ่นของการกำหนดระยะเวลาจัดส่ง มีค่าเท่ากับ 1 หากเป็นกำหนดวันและเวลาในการขนส่งที่แน่นอน และเป็น 0 หากไม่มีการกำหนดระยะเวลาจัดส่ง

DAY คือ ตัวแปรหุ่นของวันเปิดทำการ มีค่าเท่ากับ 1 หากเป็น เปิดทำการทุกวัน และเป็น 0 หากไม่เปิดทำการเฉพาะวันจันทร์ถึงเสาร์

$PERSONAL$ คือ ตัวแปรหุ่นของการบริการส่วนบุคคล มีค่าเท่ากับ 1 หากเป็นมีเจ้าหน้าที่ดูแลพิเศษโดยเฉพาะฯ และเป็น 0 หากไม่มีบริการส่วนบุคคล

$PRICE$ คือ ตัวแปรด้านราคาของรูปแบบการให้บริการ คือ จำนวนเงินที่ผู้ตอบแบบสอบถามจะต้องจ่ายเพื่อใช้บริการ (บาทต่อกิโลกรัม)

2. การประเมินมูลค่าความเต็มใจที่จะจ่าย (Willingness to Pay) เพื่อประเมินมูลค่าความเต็มใจที่จะจ่ายส่วนเพิ่ม (Marginal Willingness to Pay) ในแต่ละระดับคุณลักษณะ ผู้วิจัยจะใช้หลักอัตราทดแทนกันระหว่าง 2 คุณลักษณะ โดยคำนวณจากสัมประสิทธิ์ของระดับคุณลักษณะกับสัมประสิทธิ์ในรูปแบบที่เป็นตัวเงินซึ่งแสดงไว้ในสมการ ดังนี้

สมการมูลค่าความเต็มใจที่จะจะจ่าย

$$WTP_k = -\frac{\beta_k}{\delta}$$

โดยกำหนดให้

WTP_k คือ ความเต็มใจที่จะจ่ายหรือราคาแฝงสำหรับคุณลักษณะที่ k

ดังนั้น การประเมินหาค่าความเต็มใจที่จะจ่ายสำหรับการใช้บริการขนส่งสินค้าแบบเร่งด่วนทางอากาศจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำการวิเคราะห์ให้ครบทั้ง 2 ขั้นตอน ไม่สามารถวิเคราะห์เพียงอย่างใดอย่างหนึ่งได้ เนื่องจากทุกคุณลักษณะมีผลต่อการประเมินมูลค่าความเต็มใจที่จะจ่ายทั้งสิ้น ขึ้นอยู่กับคุณลักษณะใดมีผลมากคุณลักษณะใดมีผลน้อย

ผลการวิจัย

หลังจากเก็บข้อมูลจากผู้นำเข้าสินค้าแบบเร่งด่วนทางอากาศ จำนวน 100 ราย ทำให้สามารถวิเคราะห์ผลการวิจัยได้ 2 ส่วน ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการขนส่งสินค้าแบบเร่งด่วนทางอากาศของผู้นำเข้าสินค้า

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ความชื่นชอบ (Preference) เพื่อประเมินคุณลักษณะที่มีผลต่อการใช้บริการขนส่งสินค้าแบบเร่งด่วนทางอากาศโดยการใช้แบบจำลอง Conditional Logit ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ทำให้สามารถวิเคราะห์ความสัมพันธ์ที่มีกับค่าอรรถประโยชน์ (Utility) ทางอ้อมหรือคุณลักษณะที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการขนส่งสินค้าแบบเร่งด่วนทางอากาศของผู้นำเข้าสินค้า โดยแปลผลความสัมพันธ์ผ่านค่าสัมประสิทธิ์ (Coefficient) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 และ 90 โดยจะกล่าวถึงอัตราการเปลี่ยนแปลงของความน่าจะเป็น (Probability) หรือโอกาสในการเปลี่ยนแปลงในการตัดสินใจในการเลือกใช้บริการขนส่งสินค้าทางอากาศของผู้นำเข้าสินค้า เมื่อพบว่าตัวแปรอิสระหรือคุณลักษณะมีการเปลี่ยนแปลงไป 1 ระดับ โดยสามารถอธิบายผลการวิเคราะห์คุณลักษณะได้ ดังต่อไปนี้

คุณลักษณะที่มีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกันกับการตัดสินใจเลือกใช้บริการขนส่งสินค้าทางอากาศ ประกอบด้วย 1) คุณลักษณะด้านระยะเวลาการจัดส่ง (มีค่าสัมประสิทธิ์ อยู่ที่ 0.662) 2) คุณลักษณะด้านการกำหนดระยะเวลาการจัดส่ง (มีค่าสัมประสิทธิ์ อยู่ที่ 0.516) 3) คุณลักษณะด้านการบริการส่วนบุคคล (มีค่าสัมประสิทธิ์ อยู่ที่ 0.502) และ 4) คุณลักษณะด้านวันเปิดทำการ (มีค่าสัมประสิทธิ์ อยู่ที่ 0.245) ค่าสัมประสิทธิ์มีค่าเป็นบวก โดยเรียงจากมีผลในการตัดสินใจมากไปน้อยที่สุด กล่าวคือ หากระดับการให้บริการของคุณลักษณะเหล่านี้เพิ่มขึ้นจะส่งผลให้ผู้ใช้บริการนำเข้าสินค้าแบบเร่งด่วนทางอากาศมีแนวโน้มการตัดสินใจเลือกใช้บริการเพิ่มขึ้น หากระดับการให้บริการลดลงก็จะส่งผลให้มีแนวโน้มในการตัดสินใจเลือกใช้บริการลดลงเช่นเดียวกัน

ส่วนคุณลักษณะที่มีความสัมพันธ์ทิศทางตรงกันข้ามกับการตัดสินใจเลือกใช้บริการขนส่งสินค้าทางอากาศ คือ คุณลักษณะด้านอัตราค่าขนส่งสินค้า (มีค่าสัมประสิทธิ์ อยู่ที่ -0.003)

ค่าสัมประสิทธิ์มีค่าติดลบ กล่าวคือ หากอัตราค่าขนส่งมีราคาเพิ่มสูงขึ้นจะส่งผลให้ผู้ใช้บริการนำเข้าสินค้าแบบเร่งด่วนมีแนวโน้มการตัดสินใจเลือกใช้บริการลดลง หากอัตราค่าขนส่งลดลงก็จะส่งผลให้มีแนวโน้มในการตัดสินใจเลือกใช้บริการเพิ่มมากขึ้น รายละเอียดแสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ Conditional Logit Model

ตัวแปรคุณลักษณะ	Coefficient	Exp (Coef)	SE (Coef)	z	v
ASC	-0.546*	0.579	0.216	-2.518	0.0118*
เวลาในการจัดส่ง (Transit Times)	0.662***	1.939	0.115	5.714	1.10e-08***
การกำหนดระยะเวลาจัดส่ง (Defined Lead Times)	0.516***	1.675	0.113	4.536	5.74e-06***
วันทำการ (Business Day)	0.245*	1.278	0.113	2.157	0.031*
การบริการส่วนบุคคล (Personal Service)	0.502***	1.652	0.115	4.358	1.31e-05***
อัตราค่าขนส่ง (Freight Rate)	-0.003***	0.996	0.001	-4.696	2.66e-06***
Number of Cases					2,100
Number of Observation					100
Number of Events					700
Likelihood Ratio Test					162.7
Log Likelihood					-1,254
Wald Test					153.4

* หมายถึง ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรที่มีนัยสำคัญอยู่ในระดับความเชื่อมั่นอย่างน้อยร้อยละ 90
*** หมายถึง ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรที่มีนัยสำคัญอยู่ในระดับความเชื่อมั่นอย่างน้อยร้อยละ 99

2. มูลค่าความเต็มใจที่จะจ่าย (Marginal Willingness to Pay)

การวิเคราะห์หาผลลัพธ์มูลค่าความเต็มใจที่จะจ่ายของผู้นำเข้าสินค้าแบบเร่งด่วนทางอากาศที่มีต่อคุณลักษณะการให้บริการแต่ละ พบว่า ผู้นำเข้ามีความเต็มใจที่จะจ่ายต่อคุณลักษณะแต่ละด้านโดยเรียงจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) คุณลักษณะด้านระยะเวลาในการจัดส่ง มูลค่า 213.18 หรือประมาณ 214 บาทต่อกิโลกรัม 2) คุณลักษณะด้านการกำหนดระยะเวลาจัดส่ง มูลค่า 166.11 หรือประมาณ 167 บาทต่อกิโลกรัม 3) คุณลักษณะด้านการบริการส่วนบุคคล มูลค่า 161.65 หรือประมาณ 162 บาท

ต่อกิโลกรัม และ 4) คุณลักษณะด้านวันทำการ มูลค่า 79.06 หรือประมาณ 80 บาทต่อกิโลกรัม รายละเอียดแสดงดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 มูลค่าความเต็มใจที่จะจ่าย

คุณลักษณะ (Attributes)	มูลค่าความเต็มใจที่จะจ่าย (MWTP)
เวลาในการจัดส่ง: ด่วนพิเศษ (ระยะเวลาขนส่ง 1-3 วัน)	213.18 ≈ 214 บาทต่อกิโลกรัม
การกำหนดระยะเวลาจัดส่ง: กำหนดวันและเวลาในการขนส่งที่แน่นอน	166.11 ≈ 167 บาทต่อกิโลกรัม
การบริการส่วนบุคคล: มีเจ้าหน้าที่ดูแลเป็นการส่วนตัว	161.65 ≈ 162 บาทต่อกิโลกรัม
วันเปิดทำการ: เปิดทำการทุกวัน	79.06 ≈ 80 บาทต่อกิโลกรัม

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย พบว่า คุณลักษณะที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการและมีความเต็มใจที่จะจ่ายเพื่อให้ได้รับระดับการให้บริการเพิ่มเติมของผู้ใช้บริการนำเข้าสินค้าแบบเร่งด่วนทางอากาศ ได้แก่ 1) คุณลักษณะด้านระยะเวลาการจัดส่ง 2) คุณลักษณะด้านการกำหนดระยะเวลาการจัดส่ง 3) คุณลักษณะด้านการบริการส่วนบุคคล และ 4) คุณลักษณะด้านวันเปิดทำการ โดยเรียงลำดับจากมากที่สุดไปน้อยที่สุด จากผลการวิเคราะห์สะท้อนให้เห็นถึงพฤติกรรมผู้นำเข้าสินค้าทางอากาศ โดยสามารถแบ่งเป็น 2 ประเด็นที่น่าสนใจ สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

ประเด็นที่ 1 คุณลักษณะที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการและมีมูลค่าความเต็มใจที่จะจ่ายสูงสุด 2 อันดับแรก ได้แก่ 1) คุณลักษณะด้านระยะเวลาการจัดส่ง ซึ่งมีมูลค่าความเต็มใจที่จะจ่าย 214 บาทต่อกิโลกรัม รองลงมา คือ 2) คุณลักษณะด้านการกำหนดระยะเวลาการจัดส่ง ซึ่งมีมูลค่าความเต็มใจที่จะจ่าย 167 บาทต่อกิโลกรัม โดยทั้ง 2 คุณลักษณะนี้เป็นคุณลักษณะที่ให้ความสำคัญกับเรื่องระยะเวลาจัดส่งและความแน่นอนในการจัดส่ง สะท้อนให้เห็นว่า ผู้นำเข้าสินค้าทางอากาศให้ความสำคัญกับเวลาและความแน่นอน เป็นอันดับต้น ๆ ของการพิจารณาและยินยอมที่จะจ่ายค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมหากได้รับระดับการบริการที่สูงขึ้น เนื่องจากสินค้าที่นิยมใช้บริการรูปแบบการขนส่งทางอากาศนั้นเป็นสินค้าที่ต้องการความรวดเร็ว ลักษณะสินค้าเน่าเสียง่าย หรือสินค้าราคาแพง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ (ปวีณา แจ่มแจ้ง, 2550) ที่ศึกษาเกี่ยวกับ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกผู้ให้บริการขนส่งพัสดุภัณฑ์ด่วนทางอากาศ พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ

เลือกผู้ให้บริการขนส่งสินค้า คือ ระยะเวลาในการขนส่งสินค้าจากต้นทางถึงที่หมาย และความสามารถในการจัดส่งสินค้าถึงที่หมายตามกำหนดเวลา

ประเด็นที่ 2 คุณลักษณะที่มีต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการและมีมูลค่าความเต็มใจที่จะจ่ายรองลงมา ได้แก่ 3) คุณลักษณะด้านการบริการส่วนบุคคล ซึ่งมีมูลค่าความเต็มใจที่จะจ่าย 162 บาทต่อกิโลกรัม และ 4) คุณลักษณะด้านวันเปิดทำการ ซึ่งมีมูลค่าความเต็มใจที่จะจ่าย 80 บาทต่อกิโลกรัม โดยทั้ง 2 คุณลักษณะนี้เป็นคุณลักษณะด้านการให้บริการ สะท้อนให้เห็นว่า ผู้นำเข้าสินค้าแบบเร่งด่วนทางอากาศให้ความสำคัญกับการได้รับการบริการที่สามารถตอบสนองความต้องการอย่างตรงจุด พร้อมทั้งมีความยืดหยุ่นในเรื่องของการใช้บริการ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ (ชิณโสณ์ วิสิฐนิธิกิจา, 2563) ที่ศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการของธุรกิจขนส่งสินค้าทางอากาศ พบว่าคุณภาพการให้บริการในแต่ละด้านไม่ว่าจะเป็นด้านการตอบสนองการบริการ ด้านการรู้จักและเข้าใจผู้บริการ ด้านความเชื่อมั่นต่อผู้รับบริการ ซึ่งโดยรวมแล้วหมายถึงภาพรวมของการให้บริการ ส่งผลต่ออิทธิพลในการตัดสินใจเลือกใช้บริการขนส่งสินค้าทางอากาศทั้งสิ้น

จากผลการอภิปรายทำให้สามารถสรุปได้ว่า การที่ผู้ใช้บริการขนส่งสินค้าแบบเร่งด่วนทางอากาศเลือกใช้บริการขนส่งสินค้ารวมถึงยินยอมที่จะจ่ายค่าบริการเพิ่มเติม ไม่ได้ขึ้นอยู่กับคุณลักษณะเพียงด้านใดด้านหนึ่งของการให้บริการ แต่ขึ้นอยู่กับภาพรวมของคุณลักษณะการให้บริการขนส่งสินค้าแบบเร่งด่วนทางอากาศรวมกัน ซึ่งหากพิจารณาเพิ่มเติม ถึงแม้จะมีหลายคุณลักษณะรวมกันแต่ผู้บริโภคแต่ละรายก็ให้ความสำคัญกับแต่ละคุณลักษณะไม่เท่ากัน ดังนั้น การที่ผู้ใช้บริการนำเข้าสินค้าแบบเร่งด่วนทางอากาศจะเลือกใช้บริการขึ้นอยู่กับว่าบริษัทผู้ให้บริการขนส่งสินค้าแบบเร่งด่วนทางอากาศสามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการได้มากน้อยเพียงใด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากการศึกษาทำให้สามารถประเมินมูลค่าความเต็มใจที่จะจ่ายค่าบริการนำเข้าสินค้าแบบเร่งด่วนทางอากาศ ของกลุ่มตัวอย่างผู้ใช้บริการนำเข้าสินค้าแบบเร่งด่วนทางอากาศ ณ ท่าอากาศยานแห่งชาติสุวรรณภูมิ ซึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้สามารถนำไปนำไปสู่แนวทางในการวางกลยุทธ์ที่เหมาะสมสำหรับผู้ประกอบการธุรกิจให้บริการขนส่งสินค้าแบบเร่งด่วนอากาศในอนาคต จึงเสนอแนะผู้ประกอบการ และเพื่อนำไปใช้ในการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. การศึกษาครั้งนี้พบว่า ผู้ใช้บริการไม่ได้ต้องการบริการที่ราคาที่ถูกที่สุดแต่เพียงอย่างเดียว ผู้ใช้บริการมีความตั้งใจที่จะจ่ายค่าบริการที่แพงขึ้น หากได้บริการพิเศษที่แตกต่างจากบริการพื้นฐาน
2. การศึกษาครั้งนี้พบว่า หากผู้ประกอบการธุรกิจรับบริการขนส่งสินค้าทางอากาศต้องการออกแบบสินค้าหรือบริการที่ตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการขนส่งสินค้า ผู้ประกอบการต้อง

ทำการวิเคราะห์ต้นทุนที่เกิดจากการให้บริการในระดับบริการที่เพิ่มสูงขึ้น ไม่เพียงแค่คุณลักษณะใดคุณลักษณะหนึ่งหรือมากกว่านั้น ผู้ประกอบการต้องศึกษาต้นทุนเพิ่มเติมว่าคุณลักษณะการบริการใดให้กำไรมากกว่า โดยสามารถนำผลการประเมินความเต็มใจที่จะจ่ายมาเป็นพื้นฐานในการวางแผนกลยุทธ์ได้ แต่ไม่สามารถนำมากำหนดราคาทั้งหมดได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาความเต็มใจที่จะจ่ายในสถานการณ์การขนส่งรูปแบบอื่น ๆ อาทิ ความเต็มใจที่จะจ่ายกรณีที่ต้นทางหรือปลายทางต่างกัน

2. ควรศึกษาข้อเสนอแนะในการวางกลยุทธ์ของผู้ประกอบการธุรกิจขนส่งสินค้าทางอากาศในการออกแบบและกำหนดราคาค่าบริการที่เหมาะสมที่ตอบสนองความต้องการของลูกค้า

เอกสารอ้างอิง

ชิณโสณ์ วิสิฐนิธิกิจา. (2563**). คุณภาพการให้บริการของธุรกิจการขนส่งสินค้าทางอากาศท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ.** Journal of Kanchanaburi Rajbhat University, 9(1): 57-67.

บังอร สุวรรณมงคล. (2566). **Red Ocean Strategy คืออะไร วิธีต่อสู้เพื่อชัยชนะในตลาดน่านน้ำสีแดง.** ค้นเมื่อ วันที่ 1 เมษายน 2566, จาก Marketingoops: https://www.marketingoops.com/exclusive/insider-exclusive/red-ocean-strategy/

ปวีณา แจ่มแจ้ง. (2550). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกผู้ขนส่งพัสดุภัณฑ์ด่วนทางอากาศ.** วิทยานิพนธ์ ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สันติ แสงสไว. (2565). **การประเมินมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม Economic Valuation for Natural Resources and Environment.** กรุงเทพฯ: สันสวย.

Rose, J. M., & Bliemer, M. C. (2013). **Sample size requirements for stated choice experiments.** Transportation, 40(5): 1021-1041.

Sathapongpakdee, P. (1 April 2023). **Industry Outlook 2021-2023: Air Transport.** Retrieved on 1 March 2023, from https://www.krungsri.com/th/research/industry/industry-outlook/logistics/air- transport /IO/io-Air-Transport-21R

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาในยุคปกติใหม่ ของโรงเรียนชลประทานเขื่อนแม่กวง จิราธิวัฒน์อุปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2

Community Participation in Education Management in the New Normal Era of Chonlaprathan Khuean Mae Kuang Chirathiwat Uppatham School under the Chiang Mai Primary Educational Service Area Office 2

สุทธิรัตน์ ชูศรี
นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่
E-mail: pom@cme2.go.th
สังวาร วังแจ่ม
อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่
E-mail: sungw_edq@yahoo.co.th
สาโรจน์ แก้วอรุณ
อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่
E-mail: sarod@northcm.ac.th
Sutthirat Chusri
Student, Master of Education Program in Educational Administration, North-Chiang Mai University
Sangwan Wangcham
Lecturer, Master of Education Program in Educational Administration, North-Chiang Mai University
Sarod Kaewaroon
Lecturer, Master of Education Program in Educational Administration, North-Chiang Mai University

รับเข้า : 30 มีนาคม 2566 **แก้ไข :** 22 เมษายน 2566 **ตอบรับ :** 22 เมษายน 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาในยุคปกติใหม่ และเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาในยุคปกติใหม่ ของโรงเรียนชลประทานเขื่อนแม่กวง จิราธิวัฒน์อุปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหาร และครูโรงเรียนชลประทานเขื่อนแม่กวง จิราธิวัฒน์อุปถัมภ์ บุคลากรเทศบาลตำบลหนองแหย่ง บุคลากรโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล และผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนชลประทานเขื่อนแม่กวง จิราธิวัฒน์อุปถัมภ์ ในปีการศึกษา 2565 รวม ทั้งสิ้น 148 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1.การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาในยุคปกติใหม่ ของโรงเรียนชลประทานเขื่อนแม่กวง จิราธิวัฒน์อุปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.49 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.62 2.แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาในยุคปกติใหม่ คือ 1) การวางแผนการจัดการศึกษาในโรงเรียนต้องวางแผนร่วมกับชุมชน ให้ความรู้และสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม 2) ชุมชนต้องจัดการศึกษาโดยความร่วมมือระหว่างบ้าน วัด โรงเรียน องค์กรภาครัฐและเอกชน รวมทั้งองค์กรทางศาสนา 3) มีการระดมทรัพยากรบุคคลและทรัพยากรอื่น ไม่ว่าจะเป็นคน วัสดุ อุปกรณ์การเรียนการสอน หรือเงินทุน ทำให้การเรียนการสอนหรือพัฒนาคนให้มีคุณภาพตามวัตถุประสงค์ 4) สร้างความรู้ความเข้าใจของการกำกับติดตาม การประเมินผลการดำเนินงานให้เป็นไปอย่างถูกต้องและให้คำแนะนำแนวทางในการแก้ไขปัญหาได้ มีการประชาสัมพันธ์ผลงานให้กับชุมชนได้ทราบอย่างชัดเจนต่อไป

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม, ชุมชน, การจัดการศึกษา, การเรียนรู้ในยุคปกติใหม่

ABSTRACT

This research aimed to study the community participation in education management in the New Normal era and to study the guidelines to develop the community participation in education management in the New Normal era of Chonlaprathan Khuean Mae Kuang Chirathiwat Uppatham School under the Chiang Mai Primary Educational Service Area Office 2. The sample groups used in the research were the school committees, the administrator and teachers of Chonlaprathan Khuean Mae

Kuang Chirathiwat Uppatham School, Nong Yang Municipal personnel, Ban Mae Hak Pattana Chalermprakiet Sub-district Health Promotion Hospital personnel, and the parents of students of Chonlaprathan Khuean Mae Kuang Chirathiwat Uppatham School, in the academic year of 2022, a total of 148 people. The tools used in the research were questionnaires and interviews. The data were analyzed by the statistical methods of mean, standard deviation, and content analysis.

The results of the research revealed that the community participation in education management in the New Normal era of Chonlaprathan Khuean Mae Kuang Chirathiwat Uppatham School, in overall, was at a high level ($\bar{X}$ =4.49, **S.D** =0.62). The guidelines for the development of the community participation in education management in the New Normal era were as follows; 1) The school should have a plan with the community by creating understanding, educating, attending meetings, consulting, giving feedback in accordance with the changed situation. 2) Organizing education through cooperation between houses, temples, schools, public and private organizations, including religious organizations. 3) Provide resources adequately, manage teaching and develop personnel effectively. 4) Give knowledge and understanding in the process of supervision, monitoring, evaluation of performance to be able to solve problems, including publicizing the school's work to the community clearly and continuously .

Keywords: participation, community, education management, learning in the New Normal era

บทนำ

ชุมชนควรมีบทบาทในการช่วยเหลือครอบครัวและส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา สนับสนุนให้สถานศึกษาทำหน้าที่เป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับนักเรียน มีบทบาทในการประสานหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้ความช่วยเหลือนักเรียน รวมทั้งมีบทบาทในการมีส่วนร่วมกับสถานศึกษาในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการในการเรียนรู้ของนักเรียนและผู้ปกครอง สร้างสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาให้มีความปลอดภัย ถูกสุขลักษณะ มีความเป็นระเบียบเรียบร้อยและสวยงาม มีบรรยากาศของการเรียนรู้ที่มีความสุข ครูมีความผูกพันระหว่างนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ซึ่งจะเป็นตัวอย่างในการเรียนรู้

ตลอดชีวิต บทบาทการมีส่วนร่วมของชุมชนและสถานศึกษานั้น จะผลักดันให้เกิดจุดเริ่มต้นของการพัฒนาประเทศชาติที่ยั่งยืน (ฉลาด จันทรสมบัติ, 2553)

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดไปทั่วโลกอย่างกว้างขวางของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (virus corona 2019) หรือ Covid-19 ตั้งแต่ปีพ.ศ.2563 จนทำให้ชาวโลกต้องปรับตัวในการใช้ชีวิตให้สอดคล้องกับสถานการณ์ของการแพร่ระบาดของเชื้อโรค เรียกได้ว่าเป็นการใช้ชีวิตบนความปกติใหม่หรือ “New Normal” ซึ่งเป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างใหม่ อันเนื่องจากมีบางสิ่งมากระทบจนแบบแผนและแนวทางปฏิบัติที่คนในสังคมคุ้นเคยอย่างเป็นปกติและเคยคาดหมายล่วงหน้าได้ ต้องเปลี่ยนแปลงไปสู่วิถีใหม่ ภายใต้หลักมาตรฐานใหม่ที่ไม่คุ้นเคย รูปแบบวิถีชีวิตใหม่นี้ ประกอบด้วยวิธีคิด วิธีเรียนรู้ วิธีสื่อสารวิธีปฏิบัติ และการจัดการ การใช้ชีวิตแบบใหม่เกิดขึ้น ทำให้มนุษย์ต้องปรับตัวเพื่อรับมือกับสถานการณ์ปัจจุบันมากกว่าจะรักษาวิถีดั้งเดิมการจัดการบางอย่างซึ่งแต่เดิมเคยถูกมองว่าผิดปกติได้กลับกลายมาเป็นสิ่งที่พบเห็นกันได้ทั่วไป และถูกนำมาใช้ในบริบทอื่นๆ อย่างเช่น ด้านวิทยาศาสตร์ เพื่อสื่อสารและทำความเข้าใจถึงสภาวะการเปลี่ยนแปลง “New Normal” ในบริบทสถานการณ์การแพร่ระบาดของ Covid-19 ช่วงปลาย พ.ศ.2562 ถึง พ.ศ.2563 เป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและรุนแรงจนแพร่กระจายไปในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก มนุษย์จึงจำเป็นต้องป้องกันตนเอง เพื่อให้มีชีวิตรอดด้วยการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการดำรงชีวิตที่ผิดไปจากวิถีเดิม ๆ โดยมีการปรับหาวิถีการดำรงชีวิตแบบใหม่เพื่อให้ปลอดภัยจากการติดเชื้อนำไปสู่การสรรค์สร้างสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ เทคโนโลยีใหม่ ๆ มีการปรับแนวคิด วิสัยทัศน์ วิธีการจัดการ ตลอดจนพฤติกรรมที่เคยทำมาเป็นกิจวัตร ทั้งในด้านอาหาร การแต่งกาย การรักษาสุขอนามัย การศึกษาเล่าเรียน การสื่อสารการทำธุรกิจ ฯลฯ ซึ่งสิ่งใหม่เหล่านี้ได้กลายเป็นความปกติใหม่ จนในที่สุดเมื่อเวลาผ่านไปก็ทำให้เกิดความคุ้นชินก็จะกลายเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตปกติของคนในสังคม (สุวิมล มธุรส, 2564) การจัดการศึกษาในระบบออนไลน์ในยุคปกติใหม่ในสถานศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ มีความตระหนักถึงสถานการณ์ดังกล่าว และคำนึงถึงความ ปลอดภัยและสุขภาพของนักเรียน นักศึกษา ครูผู้สอน และบุคลากรทางการศึกษา โดยตระหนักอยู่เสมอไม่ว่าสถานการณ์แวดล้อมจะเลวร้ายและรุนแรงแค่ไหน การเรียนรู้ที่เข้าถึงและมีคุณภาพสำหรับเด็กไทยทุกคนเป็นเป้าหมายสูงสุด ตามแนวคิด “การเรียนรู้นำการศึกษา โรงเรียนอาจหยุดได้แต่การเรียนรู้หยุดไม่ได้” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563) ในบริบทของการศึกษาจึงมีการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ ซึ่งเป็นเรื่องที่เห็นได้ชัดเจนที่สุด ด้วยเทคโนโลยีในปัจจุบันและนวัตกรรมที่สร้างสรรค์อำนวยความสะดวกการสอนทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้เนื้อหาได้จากทุกคน ทุกที่ ทุกเวลา การเรียนการสอนควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยสัมพันธ์กับความจริงเกิดความคิดนำไปเชื่อมโยง ความรู้ต่างๆได้ การผสมผสานรูปแบบการเรียนการสอนยังเป็นส่งเสริมให้ผู้เรียนและผู้สอนเกิดกิจกรรมการเรียนรู้ได้กว้างขวางมีทักษะและความสามารถในการแก้ปัญหา ส่งเสริมให้ผู้เรียนมองสามารถมองเห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างวิชา

ที่เรียนกับวิชาอื่นที่เกี่ยวข้องและสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้อง การถ่ายโยงเป็นหัวใจและเป็นส่วนสำคัญของการแก้ไขปัญหาการคิดสร้างสรรค์และกระบวนการทางความคิด (เลอสันต์ ฤทธิขันธ์, 2561)

จากสภาพบริบทโดยทั่วไปของโรงเรียนชลประทานเขื่อนแม่กวง จิราธิวัฒน์อุปถัมภ์ ซึ่งเป็นสถานศึกษาขนาดกลาง ตั้งอยู่ตำบลเมืองหนองแหย่ง อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 ประชากรในชุมชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่เป็นชนเผ่าลาหู่ ระดับการศึกษาของผู้ปกครองอยู่ในระดับปานกลางจนถึง ระดับต่ำ เนื่องจากประชากรในชุมชนและผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป ลักษณะการดูแลครอบครัวจึงจำเป็นต้องใช้เวลาในอาชีพทุกวัน วันใดที่หยุดงานนั้น หมายถึงการขาดรายได้ของครอบครัว การมีส่วนร่วมกับสถานศึกษาจึงไม่มีเวลาว่างในการพบปะกันระหว่างบุคคลในชุมชนและสถานศึกษา เพื่อร่วมประชุมทำความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาของสถานศึกษา และผู้ปกครองนักเรียนยังให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาน้อย จะให้ความสำคัญกับการประกอบอาชีพมากกว่า เพราะต้องหารายได้เลี้ยงครอบครัว ทำให้ความร่วมมือกับสถานศึกษาในด้านการจัดการศึกษาจึงค่อนข้างจำกัด และการที่ชุมชนจะเข้ามาให้การสนับสนุนช่วยเหลือและมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสถานศึกษาจึงเป็นไปได้ยาก ซึ่งมีปัจจัยและเป็นตัวแปรที่ประกอบไปด้วย เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ ดังนั้น จึงถือเป็นความจำเป็นและภาระหน้าที่ของสถานศึกษาที่จะต้องมีการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของชุมชน โดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน ให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทหรือมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยให้มีส่วนร่วมทั้งในด้านการตัดสินใจ การวางแผน การดำเนินงาน การประสานงาน การรับผลประโยชน์ การจัดสรรทรัพยากร และการประเมินผลจากการจัดการศึกษา (โรงเรียนชลประทานเขื่อนแม่กวง จิราธิวัฒน์อุปถัมภ์, 2565)

ดังนั้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะทำการศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาในยุคปกติใหม่ ของโรงเรียนชลประทานเขื่อนแม่กวง จิราธิวัฒน์อุปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 และศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาในยุคปกติใหม่ ของโรงเรียนชลประทานเขื่อนแม่กวง จิราธิวัฒน์อุปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 เพื่อให้โรงเรียนและชุมชนได้ร่วมกันพัฒนาการจัดการศึกษาที่ตรงตามสภาพปัญหา ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

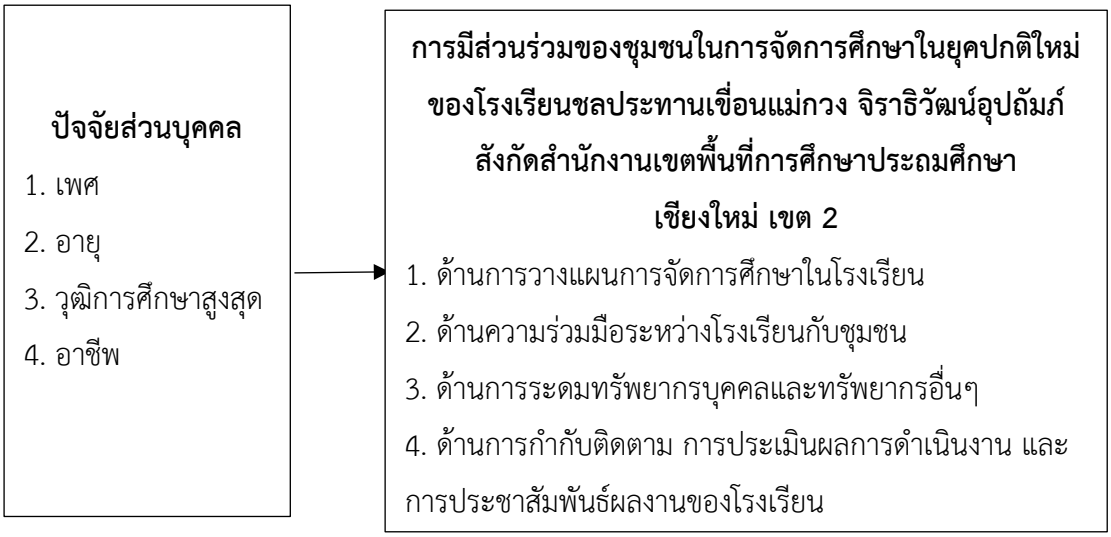
1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาในยุคปกติใหม่ ของโรงเรียนชลประทานเขื่อนแม่กวง จิราธิวัฒน์อุปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2

2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาในยุคปกติใหม่ของโรงเรียนชลประทานเขื่อนแม่กวง จิราธิวัฒน์อุปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาในยุคปกติใหม่ที่พัฒนามาจาก แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 (รัตนพร รัตนสุวรรณ และคณะ, 2564) เพื่อนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ตัวแปรตาม (Dependent Variable)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ 1.ผู้บริหารสถานศึกษา (เลือกแบบเจาะจง) 2.ครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนชลประทานเขื่อนแม่กวง จิราธิวัฒน์อุปถัมภ์ (เลือกทั้งหมด) 3.คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (เลือกทั้งหมด) 4.บุคลากรเทศบาลตำบลหนองแหย่ง (เลือกแบบเจาะจง) 5.บุคลากรโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านแม่ฮักพัฒนาเฉลิมพระเกียรติ (เลือกแบบเจาะจง) 6.ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนชลประทานเขื่อนแม่กวง จิราธิวัฒน์อุปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 ในปีการศึกษา 2565 ภาคเรียนที่ 1 (เลือกทั้งหมด) รวมประชากรที่ใช้ในการวิจัยทั้งสิ้น 246 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาในครั้งนี้ใช้เกณฑ์การกำหนดกลุ่มตัวอย่างจากตารางกำหนดกลุ่มตัวอย่างของ เครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970,P. 608) ได้จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการ

มีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาในยุคปกติใหม่ ของโรงเรียนชลประทานเขื่อนแม่กวง จิราธิวัฒน์อุปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 จากประชากรที่ใช้ในการวิจัยจำนวน 246 คน และได้ทำการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้จำนวน 148 คน

ผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์เพื่อหาแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาในยุคปกติใหม่ ของโรงเรียนชลประทานเขื่อนแม่กวง จิราธิวัฒน์อุปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา 1 คน ครู 1 คน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา 1 คน ตัวแทนผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนชลประทานเขื่อนแม่กวง จิราธิวัฒน์อุปถัมภ์ 2 คน รวมจำนวนผู้ทรงคุณวุฒิในการให้สัมภาษณ์ จำนวน 5 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือ 1) แบบสอบถาม และ 2) แบบสัมภาษณ์

1.แบบสอบถาม การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาในยุคปกติใหม่ ของโรงเรียนชลประทานเขื่อนแม่กวง จิราธิวัฒน์อุปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 ใช้สำหรับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 148 คน ซึ่งมีเนื้อหาและรูปแบบ ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามลักษณะแบบตรวจสอบรายการ ประกอบด้วย เพศ อายุ วุฒิการศึกษาสูงสุด อาชีพ

ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาในยุคปกติใหม่ ของโรงเรียนชลประทานเขื่อนแม่กวง จิราธิวัฒน์อุปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 แบ่งเป็น 4 ด้าน คือ 1.ด้านการวางแผนการจัดการศึกษาในโรงเรียน 2.ด้านความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน 3.ด้านการระดมทรัพยากรบุคคลและทรัพยากรอื่นๆ 4.ด้านการประเมินผล การกำกับติดตาม การประเมินผลการดำเนินงาน และการประชาสัมพันธ์ผลงานของโรงเรียน จำนวน 20 ข้อ ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ แต่ละระดับมีความหมาย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด,2560)

5	หมายถึง การมีส่วนร่วมอยู่ใน	ระดับมากที่สุด
4	หมายถึง การมีส่วนร่วมอยู่ใน	ระดับมาก
3	หมายถึง การมีส่วนร่วมอยู่ใน	ระดับปานกลาง
2	หมายถึง การมีส่วนร่วมอยู่ใน	ระดับน้อย
1	หมายถึง การมีส่วนร่วมอยู่ใน	ระดับน้อยที่สุด

2.แบบสัมภาษณ์ แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาในยุคปกติใหม่ ของโรงเรียนชลประทานเขื่อนแม่กวง จิราธิวัฒน์อุปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 ใช้สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้ข้อมูลจำนวน 5 คน

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาการใช้หรือแนวคิด ทฤษฎี การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระของ เขต 1 (กอบกฤช การควรคิด ,2561) เพื่อพัฒนาเครื่องมือวิจัยในครั้งนี้

แบบสอบถาม

1. ศึกษาค้นคว้าจากตำรา เอกสาร ทฤษฎี แนวคิด งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ศึกษาและรายละเอียดวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. ศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือและปรับแบบสอบถามจากผู้เขียนตำรา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

3. ศึกษาความหมาย ทฤษฎี หลักการ แนวคิด องค์ประกอบ เพื่อทำนิยามศัพท์ในการวิจัย

4. นำแบบสอบถามฉบับร่างที่จัดทำขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบแก้ไขให้มีความตรงและความสมบูรณ์ของเนื้อหา รวมทั้งการใช้ภาษาที่เหมาะสม

5. นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาจากอาจารย์ที่ปรึกษา เสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แล้วนำแบบสอบถามไปหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item-Objective Congruence) โดยพิจารณาข้อที่มีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 เป็นต้นไป โดยผลการตรวจสอบ IOC มีค่าเท่ากับ 0.90

6. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ เมื่อปรับปรุงแก้ไขแล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง

7. นำแบบสอบถามที่จัดทำสมบูรณ์แล้วไปทดลองใช้ (Try–Out) กับประชากรที่มิใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ราย ประกอบด้วย ครูโรงเรียนบ้านบวกเปา ครูโรงเรียนบ้านหัวฝาย อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

8. นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองใช้แล้ว มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่า ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.90

9. ปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือในการวิจัยทำการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามที่ได้ข้อมูลในการทดสอบความตรงและความเชื่อมั่น พร้อมทั้งเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบอีกครั้งเพื่อนำไปเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์สำหรับการนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างจริง

แบบสัมภาษณ์

1. การสร้างเครื่องมือโดยนำสภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาในยุคปกติใหม่ ของโรงเรียนชลประทานเขื่อนแม่กวง จิราธิวัฒน์อุปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 โดยนำประเด็นที่มีการบริหารการจัดการเรียนรู้สูงสุดแต่ละด้านและประเด็นที่มีสภาพการบริหารการจัดการเรียนรู้ต่ำสุดมาสร้างเป็นข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์

2. สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลตามแนวทางและประเด็นซึ่งกำหนดไว้ได้แก่ 1) ด้านการวางแผนการจัดการศึกษาในโรงเรียน 2) ด้านความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน 3) ด้านการระดมทรัพยากรบุคคลและทรัพยากรอื่นๆ 4) ด้านการกำกับติดตาม การประเมินผลการดำเนินงาน และการประชาสัมพันธ์ผลงานของโรงเรียน เพื่อให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

3. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาใช้ในการวิเคราะห์ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยนี้จะประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ ในการประมวลผลข้อมูลวิเคราะห์โดยใช้สถิติเบื้องต้น ได้แก่ ค่าสถิติ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เพื่อนำไปใช้วิเคราะห์กับแบบสอบถาม

1. วิเคราะห์สภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้ ความถี่และค่าร้อยละ เสนอในรูปแบบตาราง

2. วิเคราะห์การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาในยุคปกติใหม่ ของโรงเรียนชลประทานเขื่อนแม่กวง จิราธิวัฒน์อุปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (**S.D.**) โดยรวมและรายด้าน เสนอในรูปแบบตาราง แล้วนำผลการวิเคราะห์ทางสถิติมาแปลผลตามแนวคิดของเบสท์ (Best) (John W. Best. 1970: 114) ดังรายละเอียดต่อไปนี้ดังนี้

4.50 – 5.00 หมายความว่า มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด
3.50 – 4.49 หมายความว่า ส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก
2.50 – 3.49 หมายความว่า มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง
1.50 – 2.49 หมายความว่า มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย
1.00 – 1.49 หมายความว่า มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง มีผลดังนี้ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุส่วนใหญ่ 41-50 ปี ระดับการศึกษามากที่สุด คือ มัธยมศึกษาตอนต้น อาชีพมากที่สุดคือ รับจ้าง

1.การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาในยุคปกติใหม่ ของโรงเรียนชลประทานเขื่อนแม่กวง จิราธิวัฒน์อุปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (**S.D.**) ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาในยุคปกติใหม่ ของโรงเรียนชลประทานเขื่อนแม่กวง จิราธิวัฒน์อุปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 โดยรวม (n=148)

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาในยุคปกติใหม่ของโรงเรียนชลประทานเขื่อนแม่กวง จิราธิวัฒน์อุปถัมภ์	**ระดับการมีส่วนร่วม**		
	$\bar{X}$	S.D.	**แปลผล**
1. ด้านการวางแผนการจัดการศึกษาในโรงเรียน	4.42	0.74	มาก
2. ด้านความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	4.44	0.37	มาก
3. ด้านการระดมทรัพยากรบุคคลและทรัพยากรอื่น ๆ	4.49	0.69	มาก
4. ด้านการกำกับติดตาม การประเมินผลการดำเนินงาน และการประชาสัมพันธ์ผลงานของโรงเรียน	4.59	0.62	มากที่สุด
โดยรวม	**4.49**	**0.62**	**มาก**

จากตารางที่ 1 พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาในยุคปกติใหม่ ของโรงเรียนชลประทานเขื่อนแม่กวง จิราธิวัฒน์อุปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.49) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมาก ไปหาน้อย คือ ด้านการกำกับติดตาม การประเมินผลการดำเนินงาน และการประชาสัมพันธ์ผลงานของโรงเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.59) รองลงมา คือ ด้านการระดมทรัพยากรบุคคลและทรัพยากรอื่นๆ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.49) ด้านความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.44) และด้านการวางแผนการจัดการศึกษาในโรงเรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.42) ตามลำดับ

2. แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาในยุคปกติใหม่ของโรงเรียนชลประทานเขื่อนแม่กวง จิราธิวัฒน์อุปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 ดังนี้

ด้านการวางแผนการจัดการศึกษาในโรงเรียน คือ การวางแผนการจัดการศึกษาในโรงเรียนนั้นจะต้องมีการวางแผนร่วมกับชุมชน โดยสร้างความเข้าใจ ให้ความรู้ ร่วมประชุมปรึกษาหารือให้ข้อเสนอแนะรวมถึงให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม การสำรวจความต้องการและจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นและที่สำคัญทุกภาคส่วนต้องร่วมดำเนินการตามภารกิจที่วางไว้ในแผนการจัดการศึกษาและแผนปฏิบัติการของโรงเรียน

ด้านความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน คือ ชุมชนจะต้องมีการจัดการศึกษาโดยความร่วมมือระหว่างบ้าน วัด โรงเรียนองค์กรภาครัฐและเอกชน รวมทั้งองค์กรทางศาสนาเพื่อร่วมมือและช่วยเหลือในการพัฒนาโรงเรียนและชุมชน ให้มีความเข้มแข็ง และเจริญก้าวหน้า โดยใช้

แหล่งทรัพยากรซึ่งกันและกัน เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ในด้านต่างๆ รวมทั้งการสานสัมพันธ์อันดีให้เกิดขึ้นระหว่างบุคลากรภายในโรงเรียนและประชาชนในชุมชนและหน่วยงานอื่นในท้องถิ่น

ด้านการระดมทรัพยากรบุคคลและทรัพยากรอื่นๆ คือ การระดมทรัพยากรบุคคลและทรัพยากรอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นคน วัสดุ อุปกรณ์การเรียนการสอน หรือเงินทุน ทำให้สถานศึกษาดำเนินการเรียนการสอนหรือพัฒนาคนให้มีคุณภาพ และได้ผลตามความมุ่งหมายของการจัดการศึกษา เป็นการช่วยส่งเสริมงานวิชาการให้มีคุณภาพ เป็นการช่วยส่งเสริมการดำเนินงานด้านอื่นๆในสถานศึกษา เป็นตัวกลางหรือตัวกระตุ้นที่ทำให้กิจกรรมของสถานศึกษาดำเนินไปได้ ซึ่งมีบทบาทต่อกิจกรรมหรือการดำเนินภารกิจของสถานศึกษาทั้งด้านของปริมาณและคุณภช่วยเหลือส่งเสริมสนับสนุนการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น เพิ่มจำนวนครูที่มีคุณภาพเพื่อความนิยมในความหลากหลายทางวัฒนธรรมและในส่วนร่วมของวัฒนธรรมต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของโรงเรียน

ด้านการกำกับติดตาม การประเมินผลการดำเนินงาน และการประชาสัมพันธ์ผลงานของโรงเรียน คือ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรสร้างความรู้ความเข้าใจของกระบวนการกำกับติดตามการประเมินผลการดำเนินงาน ว่ามีขั้นตอนในการปฏิบัติอย่างไรบ้างเพื่อที่จะให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างถูกต้อง ไม่มีความขัดข้องใจกันและมีความราบรื่น ชัดเจนในการกำกับติดตาม การประเมินผลการดำเนินงาน และจะต้องสามารถให้คำแนะนำหรือให้คำปรึกษาหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาได้ ในส่วนของโรงเรียนก็จะต้องมีการประชาสัมพันธ์ผลงานของโรงเรียนให้กับชุมชนได้รับทราบอย่างชัดเจนซึ่งจะต้องมีผู้ประสานระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติหรือข้อมูลข่าวสารจากทางโรงเรียนต่อไป

อภิปรายผล

1.การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาในยุคปกติใหม่ ของโรงเรียนชลประทานเขื่อนแม่กวง จิราธิวัฒน์อุปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 พบว่าโดยรวมอยู่ใน ระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากสถานศึกษามีการวางแผนการดำเนินงานการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ รวมทั้งการกำกับติดตาม การประเมินผลการดำเนินงาน และการประชาสัมพันธ์ผลงานของโรงเรียนอย่างต่อเนื่องจึงทำให้มีผลการดำเนินงานดีเป็นที่น่าพอใจ ซึ่งสอดคล้องกับ สุวิมล หงส์วิไล (2559) ที่พบว่า การมีส่วนร่วม คือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกิจการต่างๆ สนับสนุนตัดสินใจ กำหนดการวางแผนอย่างมีระบบกำหนดนโยบาย มีการติดตามผล และประเมินผลร่วมกัน นำผลการปฏิบัติไปปรับปรุง พัฒนางานในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นไป

หากพิจารณาเป็นรายด้านสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ด้านการวางแผนการจัดการศึกษาในโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการที่ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการใช้แผนปฏิบัติงานประจำปี และร่วมเสนอแนะให้คำปรึกษาในการ

สำรวจความต้องการและจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตนพร รัตนสุวรรณ และคณะ (2564) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน ชุมชน องค์กรต่างๆ เป็นส่วนสำคัญในการจัดการศึกษา เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามความต้องการของชุมชน โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนเป็นคนเก่งคนดี และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่โรงเรียนจะเปิดโอกาสให้การสนับสนุน ส่งเสริมให้ผู้ปกครอง และชุมชน เข้ามาส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากที่สุด และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Force (2020) การศึกษาวิจัยเรื่อง BACK TO SCHOOL ในยุค NEW NORMAL สหรัฐอเมริกา เป็นประเทศที่มียอดผู้ติดเชื้อและยอดผู้เสียชีวิตสูงที่สุดในโลกจากการระบาดของไวรัสโคโรน่า ทำให้มีการหยุดการเรียนการสอนไว้ องค์การยูเนสโกได้ออกมาแนะนำแก่โรงเรียนถึงวิธีที่ช่วยให้ครูประสบความสำเร็จ เมื่อโรงเรียนกลับมาเปิดอีกครั้ง รับฟังเสียงของครูในการกำหนดนโยบาย และแผนการเพราะการพูดคุยเป็นสิ่งสำคัญในการวางแผนเปิดโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ การสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับทุกคนในโรงเรียน ความเป็นอยู่ของนักเรียนและครูคือสิ่งสำคัญที่สุด

ด้านความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องมาจากมีการจัดการศึกษาโดยความร่วมมือระหว่างบ้าน วัด โรงเรียน องค์กรภาครัฐและเอกชน รวมทั้งองค์กรทางศาสนา และมีการปรับแนวคิด วิสัยทัศน์ วิธีการจัดการ ตลอดจนพฤติกรรมที่เคยทำมาเป็นกิจวัตรความคุ้นเคยอันเป็นปกติมาแต่เดิมในหลายมิติ สอดคล้องกับงานวิจัยของ นาวิน แกละสมุทร (2562) ที่พบว่า การส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษาเป็นการสร้างสัมพันธภาพอันดีต่อกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพื่อให้โรงเรียนรู้จักชุมชนดีขึ้น สามารถที่จะใช้แหล่งทรัพยากรในชุมชนให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการศึกษา การส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษาคือ การทำให้ชุมชนรู้สึกว่าโรงเรียนเป็นสมบัติของเขา ผู้คนในชุมชนย่อมจะช่วยกันดูแลรักษาทรัพย์สินของโรงเรียน ตลอดจนให้ความช่วยเหลือโรงเรียนด้านต่างๆ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Harris and Johes (2020) ที่เสนอภาวะผู้นำของผู้บริหารในการจัดการศึกษาภายใต้สถานการณ์โควิด 19 ที่จะต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนเพราะชุมชนคือปัจจัยแห่งความสำเร็จที่ เป็นขุมทรัพย์ทางปัญญา ประสบการณ์ความรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่นในการที่ จะเชื่อมความสัมพันธ์ที่ดีของผู้ปกครอง สังคมและผู้เรียน อันจะส่งผลให้เยาวชนและเด็กสามารถเผชิญกับปัญหาต่างๆ ได้

ด้านการระดมทรัพยากรบุคคลและทรัพยากรอื่นๆ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากมีการช่วยเหลือส่งเสริมสนับสนุนการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น เพิ่มจำนวนครูที่มีคุณภาพเพื่อความนิยมในความหลากหลายทางวัฒนธรรมและในส่วนร่วมของวัฒนธรรมต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนมาใช้ในโรงเรียน และสนับสนุนวัสดุ สื่อการเรียนการสอน อุปกรณ์เพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียนและยกระดับอุปกรณ์และเครื่องมือทางการศึกษาที่อ่อนไหวต่อเด็ก ผู้พิการ และเพศภาวะ และให้มี

สภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ที่ปลอดภัย ปราศจากความรุนแรง ครอบคลุมและมีประสิทธิผลสำหรับทุกคน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิณสุดา สิริธรังศรี(2562) ที่พบว่า การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา เป็นการดำเนินการให้ได้มาซึ่งทรัพยากรเพื่อการสนับสนุนการจัดการศึกษา ทั้งที่เป็นตัวเงินและไม่ใช่ตัวเงิน ให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาด้วยความเสมอภาค มีคุณภาพ และมีประสิทธิภาพ ด้วยหลักและกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนจากทุกภาคส่วน บนพื้นฐานของการศึกษาเพื่อมวลชนและมวลชนเพื่อการศึกษา ทั้งการร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ร่วมรับผิดชอบ ร่วมแก้ไขปัญหา ร่วมติดตามและประเมินผล และร่วมชื่นชมผลสำเร็จ เป็นต้น

ด้านการกำกับติดตาม การประเมินผลการดำเนินงาน และการประชาสัมพันธ์ผลงานของโรงเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากมีการรณรงค์ให้พ่อแม่ผู้ปกครองตระหนักถึงความสำคัญให้บุตรหลานได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ชุมชนมีการปฏิบัติตัวในการดำเนินชีวิตแบบปกติใหม่ มีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ข่าวสารของโรงเรียนและเป็นผู้ประสานระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติของโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิรดี กลกิจ(2558) พบว่า การกำกับติดตาม ประเมินผลงานการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ 1) การกำกับติดตามประเมินด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ 2) การกำกับติดตามประเมินด้านการจัดทำแผน 3) การกำกับติดตามประเมินด้านการมีส่วนร่วม 4) การกำกับติดตามประเมินด้านวิสาหกิจชุมชน

2.แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาในยุคปกติใหม่ของโรงเรียนชลประทานเขื่อนแม่กวง จิราธิวัฒน์อุปถัมภ์ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 แต่ละด้านสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ด้านการวางแผนการจัดการศึกษาในโรงเรียน การวางแผนการจัดการศึกษาในโรงเรียนนั้นจะต้องมีการวางแผนร่วมกับชุมชน โดยเริ่มตั้งแต่การสร้างความเข้าใจ ให้ความรู้ ร่วมประชุมปรึกษาหารือให้ข้อเสนอแนะรวมถึงให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม การสำรวจความต้องการและจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นและที่สำคัญทุกภาคส่วนต้องร่วมดำเนินการตามภารกิจที่วางไว้ในแผนการจัดการศึกษาและแผนปฏิบัติการของโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ กอบกฤช การควรคิด(2561) พบว่าการมีส่วนร่วม คือการให้บุคคลต่างๆ ชุมชน หน่วยงานภาครัฐและเอกชนและสถานประกอบการในชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาตั้งแต่เรื่องการตัดสินใจการดำเนินงานต่าง ๆ การมีบทบาทสำคัญ ในกิจกรรมที่สถานศึกษาได้จัดขึ้นเพื่อร่วมกันแก้ไขและพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้

ด้านความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน คือ ต้องมีการจัดการศึกษาโดยความร่วมมือระหว่างบ้าน วัด โรงเรียนองค์กรภาครัฐและเอกชน รวมทั้งองค์กรทางศาสนาเพื่อร่วมมือและช่วยเหลือในการพัฒนาโรงเรียนและชุมชน ให้มีความเข้มแข็ง และเจริญก้าวหน้า โดยก่อให้เกิด

ประโยชน์ในด้านต่างๆ รวมทั้งการสานสัมพันธ์อันดีให้เกิดขึ้นระหว่างบุคลากรภายในโรงเรียนและประชาชนในชุมชนและหน่วยงานอื่นในท้องถิ่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ วาสนา ชูแสง(2557) กล่าวว่า ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน คือ กระบวนการดำเนินงานของโรงเรียน เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างโงเรียนกับชุมชน และเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน ร่วมกำหนดความมุ่งหมาย และนโยบาย ร่วมถึงให้ความร่วมมือในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นทางด้านการศึกษา ความสนับสนุนทางด้านทรัพยากร กำลังคนและทุนทรัพย์เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของโรงเรียน ในขณะเดียวกันก็มีความเจริญก้าวหน้าและเกิดประโยชน์ทั้งของโรงเรียนและชุมชน

ด้านการระดมทรัพยากรบุคคลและทรัพยากรอื่นๆ คือ การระดมทรัพยากรบุคคลและทรัพยากรอื่ๆ ไม่ว่าจะเป็นคน วัสดุ อุปกรณ์การเรียนการสอน หรือเงินทุน ทำให้สถานศึกษาดำเนินการเรียนการสอนหรือพัฒนาคนให้มีคุณภาพ และได้ผลตามความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาของโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ วันทนา ฤทธิยูง และ เอกราช โฆษิตพิมานเวช (2565) พบว่า การระดมทรัพยากร คือ การแสวงหารวบรวมปัจจัยต่างๆที่เป็นตัวเงินและไม่ใช่ตัวเงินจากการชักชวนบุคคล หรือองค์กรให้มาเข้าร่วมและสนับสนุนกิจกรรม หรือโครงการด้วยความสมัครใจ และพร้อมให้ความร่วมมือจนกิจกรรมและโครงการต่างๆ บรรลุความสำเร็จ

ด้านการกำกับติดตาม การประเมินผลการดำเนินงาน และการประชาสัมพันธ์ผลงานของโรงเรียน คือ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรสร้างความรู้ความเข้าใจของกระบวนการกำกับติดตามการประเมินผลการดำเนินงาน และจะต้องสามารถให้คำแนะนำหรือให้คำปรึกษาหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาได้ ในส่วนของการประชาสัมพันธ์ผลงานของโรงเรียนให้กับชุมชนได้รับทราบอย่างชัดเจน ซึ่งจะต้องมีผู้ประสานระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติหรือข้อมูลข่าวสารจากทางโรงเรียนต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปัญจาภรณ์ ตันทนิส และ วรรณ์ดี แสงประทีปทอง(2563) พบว่า ระบบการกำกับ ติดตาม และประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนระดับประถมศึกษาโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประกอบด้วยระบบการกำกับติดตามอย่างชัดเจนคือ ระบบการกำกับ ติดตาม และประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่พัฒนาขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.จากผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาในยุคปกติใหม่ของโรงเรียนชลประทานเขื่อนแม่กวง จิราธิวัฒน์อุปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก แต่ยังมีประเด็นที่ ควรมีการพัฒนาและส่งเสริมการดำเนินงานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และจะเป็นประโยชน์กับสถานศึกษาอื่นที่สนใจสามารถนำไปเป็นแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษายุคปกติใหม่ดังนี้

ด้านการวางแผนการจัดการศึกษาในโรงเรียน ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ การให้ข้อเสนอแนะแนวทางแก้ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ดังนั้น สถานศึกษาควรมีการวางแผนดำเนินงานโดยการสร้างความรู้ความเข้าใจกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนไปในปัจจุบัน จัดให้มีการประชุมวางแผน ตามแผนปฏิบัติราชการของสถานศึกษา

ด้านความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดได้แก่ มีการปรับวิถีการดำรงชีวิตแบบใหม่นำไปสู่การสรรค์สร้างสิ่งประดิษฐ์และเทคโนโลยีใหม่ๆ ดังนั้น โรงเรียนและชุมชนควรสร้างองค์ความรู้ใหม่ เพื่อที่จะนำไปปรับกับวิถีการดำรงชีวิตและจัดอบรมเสริมสร้างความรู้ด้านเทคโนโลยีใหม่ๆให้กับชุมชนให้ทันกับยุคสมัยและสถานการณ์ปัจจุบัน

ด้านการระดมทรัพยากรบุคคลและทรัพยากรอื่นๆ ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ การส่งเสริมและสนับสนุนให้ทุนแก่นักเรียนที่เรียนดี ยากจน ด้อยโอกาส และพิการในโรงเรียนขจัดความเหลื่อมล้ำทางเพศในการศึกษา และสร้างหลักประกันว่ากลุ่มที่เปราะบางซึ่งรวมถึงผู้พิการชนพื้นเมือง และเด็ก เข้าถึงการศึกษาทุกระดับอย่างเท่าเทียม ดังนั้น ควรให้ความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมและสนับสนุน ทำความเข้าใจเกณฑ์การให้ความช่วยเหลือผู้เรียนที่อยู่ในกลุ่มด้อยโอกาสหรือกลุ่มเปราะบาง เพื่อไม่ให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนและครูต้องมีความรู้ความเข้าใจจะได้ให้คำแนะนำกับกลุ่มนักเรียนได้อย่างถูกต้อง

ด้านการกำกับติดตาม การประเมินผลการดำเนินงาน และการประชาสัมพันธ์ผลงานของโรงเรียน ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ให้คำแนะนำในการตรวจสอบด้านการใช้จ่าย การเงินวัสดุและครุภัณฑ์และรวมถึงการเฝ้าระวังการแจ้งข้อมูลข่าวสารในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส Covid-19 ดังนั้น ผู้บริหารและครูควรศึกษาระเบียบการใช้จ่ายเงิน วัสดุและครุภัณฑ์และศึกษาข้อมูลข่าวสารใหม่ๆเกี่ยวกับสถานการ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส Covid-19 ในปัจจุบันเพื่อที่จะแจ้งประชาสัมพันธ์ได้ และชุมชนความมีความรู้ความเข้าใจในการการกำกับติดตามการประเมินผลการดำเนินงาน และการประชาสัมพันธ์ผลงานของโรงเรียน เพื่อที่จะได้ร่วมดำเนินงานระหว่างโรงเรียนและชุมชนอย่างเหมาะสมตามที่กำหนดไว้

2. แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาในยุคปกติใหม่ ด้านการวางแผนการจัดการศึกษาในโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด จึงควรมีการถอดบทเรียนโดยการสะท้อนคิด (reflection) เพื่อนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ปัญหาและนำเสนอผลสรุปการ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาในยุคปกติใหม่ให้เกิดประสิทธิภาพ ต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการวางแผนการจัดการศึกษาของโรงเรียนในยุคปกติใหม่ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 เพื่อเป็นแนวทางพัฒนาต่อไป

2. ควรศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาในยุคปกติใหม่ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 เพื่อเป็นแนวทางพัฒนาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กอบกฤช การควรคิด. (2561). **การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

ฉลาด จันทรสมบัติ. (2553). *การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น.* **วารสารการบริหารและพัฒนา**, 2(1): 175-189.

นาวิน แกละสมุทร. (2562). **การส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของโรงเรียนวัดใหญ่บ้านบ่อ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร**. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.

บุญชม ศรีสะอาด. (2560). **การวิจัยเบื้องต้น.** พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาสน์.

ปัญจาภรณ์ ตันทนิส และวรรณ์ดี แสงประทีปทอง. (2563). *การพัฒนาระบบการกำกับ ติดตาม และประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนระดับประถมศึกษาโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. **วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม,** 26(2): 178

พิณสุดา สิริธรังศรี (2562).*การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา*. **บทความวิชาการสุทธิปริทัศน์,** 33(106): 14.

รัตนพร รัตนสุวรรณ และคณะ. (2564). *แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2.* **พุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์.** 6(3): 14-15.

โรงเรียนชลประทานเขื่อนแม่กวง จิราธิวัฒน์อุปถัมภ์. (2565). **แผนกลยุทธ์พัฒนาคุณภาพการศึกษาระยะ 4 ปี (ปี2563-2566)**. เชียงใหม่ : โรงเรียนชลประทานเขื่อนแม่กวง จิราธิวัฒน์อุปถัมภ์ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่.

เลอสันต์ ฤทธิขันธ์. (2561). *การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานร่วมกับทฤษฎีการขยายความคิดเพื่อส่งเสริมการถ่ายโยงการเรียนรู้และทักษะการแก้ปัญหาสำหรับนักศึกษาระดับ*

ประกาศนียบัตรวิชาชีพ. **วารสารการวัดผลการศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคาม,** 24(1): 1-6.

วันทนา ฤทธิยูง และ เอกราช โฆษิตพิมานเวช. (2565). *การระดมทรัพยากรทางการศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.* **วารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี,** 5(2): 140.

วาสนา ชูแสง. (2557). **การดำเนินงานการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนสังกัดสำนักเขตราษฎร์บูรณะ กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.

สุวิมล มธุรส. (2564). *การจัดการศึกษาในระบบออนไลน์ในยุค NEW NORMAL COVID-19*. **วารสารรัชต์ภาคย์**, 15(40): 33-42.

สุวิมล หงส์วิไล. (2559). **การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลสระบัว อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี**. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2563). **คู่มือครูสำหรับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้เกี่ยวกับโรคโควิด-19**. กรุงเทพฯ: กสศ.

อภิรดี กลกิจ. (2558). **การกำกับติดตามการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น.** วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

Alma Harris and Michelle Johes. (2020). **School Leadership in Disruption Time. School Leadership and Management.** 40(4): 243-247.

Best, John W. (1970). **Research in Education.** New Jersey: Prentice-Hill. 114.

Force, T., & Unesco. (2020). **BACK TO SCHOOL NEW NORMAL.** สืบค้น March 3, 2023 https://www.educathai.com/knowledge/articles/362?fbclid=IwAR2VlQDYmsV5kGvsHb5FnXAqZjjlF_i6vz4ctTyHr1wYYNcPmFLsBG1HbO0

Krejcie, R.V., & D.W. Morgan. (1970). **Determining Sample Size for Research Activities**. Educational and Psychological Measurement. 30(3): 608.

การพัฒนาทักษะการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้เทคนิคการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง (TPR) ร่วมกับวิธีสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ (CLL)

The Development of Grade 3 Student's English Listening Skills Using Total Physical Response Technique with Community Language Learning Method

ธนัฐเทพ สุวรรณโคตร
นักศึกษาหลักสูตรครุศาตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
E-mail: 64120609110@udru.ac.th
เรวณี ชัยเชาวรัตน์
อาจารย์ประจำสาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
Thanatthep Suwannakhot
Student, Master of Education, Curriculum and Instruction,
Udon Thani Rajabhat University.
Rewanee Chaichaowarat
Lecturer, Faculty of Education, Curriculum and Instruction,
Udon Thani Rajabhat University.

รับเข้า : 28 เมษายน 2566 **แก้ไข :** 15 มิถุนายน 2566 **ตอบรับ :** 15 มิถุนายน 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบทักษะการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างก่อนและหลังเรียนโดยใช้เทคนิคการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง (TPR) ร่วมกับวิธีการสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ (CLL) 2) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนวิชาภาษาอังกฤษ โดยใช้เทคนิคการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง (TPR) ร่วมกับวิธีการสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ (CLL) กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 35 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม จากนักเรียน 2 โรงเรียน ในกลุ่มหนองหาน 4 อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ 1) แบบวัดทักษะการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยเป็นแบบทดสอบวัดทักษะการฟังจำนวน 20 ข้อ แบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 ให้นักเรียนเลือกคำตอบจากการฟังประโยคคำสั่ง คำขอร้องภาษาอังกฤษ จำนวน 15 ข้อ ตอนที่ 2 ให้นักเรียนวาดรูป จากการฟังประโยคคำสั่ง คำขอร้องภาษาอังกฤษ จำนวน 5 ข้อ โดยคุณครูจะเป็นผู้อ่านประโยคภาษาอังกฤษทุกข้อให้นักเรียนฟัง 2) แบบประเมินความพึงพอใจหลังเรียนด้วยการใช้เทคนิคการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง (TPR) ร่วมกับวิธีการสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ (CLL) และ3) แผนการจัดการเรียนรู้ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหา ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติทดสอบที

ผลการวิจัยพบว่า 1) ก่อนเรียนโดยใช้เทคนิคการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง (TPR) ร่วมกับวิธีการสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ (CLL) นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยทักษะการฟังภาษาอังกฤษ 10.54 และหลังเรียน 15.68 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย พบว่า นักเรียนมีทักษะการฟังภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิคการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง (TPR) ร่วมกับวิธีการสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ (CLL) ของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) หลังเรียนโดยใช้เทคนิคการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง (TPR) ร่วมกับวิธีการสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ (CLL) นักเรียนมีความพึงพอใจในระดับดีมาก ค่าเฉลี่ย = 4.25

คำสำคัญ: ทักษะการฟังภาษาอังกฤษ เทคนิคการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง วิธีการสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์

ABSTRACT

The purposes of this research were to 1) compare the development of Grade 3 student's English listening skills before and after using Total Physical Response technique with Community Language Learning method and 2) study the satisfaction of Grade 3 students' s after English class using Total Physical Response Technique with Community Language Learning Method. The sample group used in this reserch were 35 students of grade 3 from 2 schools in Nonghan group 4, Nonghan district, Udonthani province, obtained by using Cluster Rabdom Sampling. Tools used in this research were included: 1) English listening skills test of grade 3 which composed of 20 questions, devided into 2 parts; the multiple-choice test and the subjective test. 2) The satisfaction questionnaire towards learning English and 3) Lesson plans. The statistics to analyzed data according to objectives were Mean, Standard deviation and Dependent t-test.

The research results found that: 1) Before using Total Physical Response technique with Community Language Learning method, the students had an average score of 10.54 points and 15.68 points after using the techniques with statistical significance of .01, 2) The students' view on satisfaction was totally at the high level.

Keywords: English Listening Skills, Total Physical ResponseTechnique, Community Language Learning Method

บทนำ

การสื่อสารในชีวิตประจำวันนั้นถือว่า ทักษะการฟังเป็นทักษะรับสารที่สำคัญและเป็นทักษะพื้นฐานในการเรียนรู้ทักษะอื่น ๆ โดยการสอนทักษะการฟังและทักษะการพูดว่าเป็นทักษะที่ควรฝึกควบคู่กันไป ซึ่งวิธีการเรียนภาษาอย่างถูกต้อง ควรเริ่มจาก การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนอย่างเป็นขั้นตอน ซึ่งการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศจะช่วยให้ผู้เรียนมีวิสัยทัศน์กว้างไกลสามารถสื่อสารกับชาวต่างชาติได้อย่างถูกต้องเหมาะสมและมั่นใจ มีเจตคติที่ดีต่อการใช้ภาษาและวัฒนธรรมต่างประเทศ นอกจากนี้ยังมีความเข้าใจและภาคภูมิใจในภาษาและวัฒนธรรมไทย สามารถถ่ายทอดวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ไทยไปสู่สังคมโลก การจัดการสอนภาษาต่างประเทศในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความคาดหวังว่า เมื่อผู้เรียนเรียนภาษาต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษา ผู้เรียนจะมีเจตคติที่ดีต่อภาษาต่างประเทศ สามารถใช้ภาษาต่างประเทศสื่อสารในสถานการณ์ต่าง ๆ แสวงหาความรู้ประกอบอาชีพ และศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น รวมทั้งมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องราวและวัฒนธรรมหลากหลายของประชาคมโลก และสามารถถ่ายทอดความคิดและวัฒนธรรมไทยไปยังสังคมโลกได้อย่างสร้างสรรค์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2558: 2)

จากความสำคัญดังกล่าว การเรียนรู้ภาษาอังกฤษมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ในชีวิตประจำวัน ถือว่าเป็นยุคของเทคโนโลยีสารสนเทศ เกิดการเปลี่ยนแปลงของโลกในหลายด้าน เช่น เศรษฐกิจสังคม นำไปสู่การปรับตัวเพื่อให้เกิดความสามารถในการแข่งขันท่ามกลางกระแส โลกาภิวัฒน์ ซึ่งความจำเป็นในการใช้ภาษาดังกล่าวสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2551: 1) ได้กำหนดไว้ในเอกสารสาระและมาตรฐานกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ในเรื่องวิสัยทัศน์การเรียนรู้ว่า "การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความคาดหวังว่า เมื่อผู้เรียนเรียนภาษาอังกฤษอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษา ผู้เรียนจะมีเจตคติที่ดีต่อภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) สามารถใช้ภาษาอังกฤษสื่อสารในสถานการณ์ต่าง ๆ แสวงหา

ความรู้ ประกอบอาชีพและสามารถถ่ายทอดความคิดและวัฒนธรรมไทยไปยังสังคมโลกได้อย่างสร้างสรรค์”

การเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ควรจัดให้ครบ 4 ทักษะ ได้แก่ ทักษะการฟัง การพูด การอ่านและการเขียน เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกฝนให้เกิดทักษะ และสามารถนำทักษะทางภาษาไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน แต่การเรียนการสอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษาเป็นระดับพื้นฐาน ขั้นเตรียมความพร้อม ซึ่งเป็นระยะที่สำคัญที่สุด เพราะนักเรียนจะมีความสนใจ ใฝ่รู้ในการสร้างพื้นฐานการเรียนรู้ตามแนวธรรมชาติ ซึ่งเป็นการเรียนการสอนที่เน้นความสามารถด้านการฟัง อีกทั้งยังชอบการมีส่วนร่วมหรือทำกิจกรรมแปลกใหม่ สนุกสนานไม่ชอบอยู่นิ่ง ชอบการเคลื่อนไหวร่างกาย ซึ่งจะส่งผลต่อแรงจูงใจและเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษต่อไป (กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 12)

จากการศึกษาวิธีการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง (Total Physical Response Method: TPR) ที่บุกเบิกโดยเจมส์ แอชเชอร์ (James Asher) ศาสตราจารย์ด้านจิตวิทยาแห่งมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย เป็นวิธีการสอนที่เน้นบทบาทความเข้าใจ การรับรู้ภาษาเป็นภาษาที่สองของนักเรียนโดยมีหลักการสำคัญคือ เน้นในบทบาทเรื่องการเข้าใจในการฟังด้วยให้ปัจจัยที่มีความหมายและใช้ประโยคคำสั่งสั้น ๆ ง่าย ๆ ครูจะพูดพร้อมแสดงท่าทางหรือปฏิบัติตามประโยคคำสั่งนั้นแล้วให้นักเรียนปฏิบัติตาม จนนักเรียนมีความพร้อมที่จะปฏิบัติด้วยตนเอง โดยครูจะไม่ปฏิบัติให้ดูเป็นตัวอย่าง ซึ่งประโยคคำสั่งเป็นสิ่งที่สำคัญมาก เพราะจะทำให้นักเรียนเข้าใจและสื่อความหมายได้ตรงที่สุด Asher ได้นำวิธีการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางนี้มาทดลองใช้ในปี ค.ศ. 1969 และได้ข้อสรุปว่าการเรียนการสอนภาษาจะช้าลง ถ้าผู้เรียนรีบร้อนที่จะพูดจนเกินไป ก่อนที่จะสามารถฟังภาษาให้เข้าใจ และได้เรียนรู้คำศัพท์มากพอสมควรแล้ว วิธีการสอนนี้เป็นวิธีหนึ่งที่เหมาะสมต่อการนำมาใช้จัดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนที่เริ่มเรียนภาษาต่างประเทศ (Asher, 1982: 34) ทั้งนี้เทคนิคการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง (Total Physical Response Method: TPR) เป็นวิธีการสอนหนึ่งที่นิยมกันในหมู่ครูที่เป็นผู้สอนภาษาต่างประเทศหรือภาษาที่สองให้กับผู้ที่เริ่มต้นเรียนภาษา เนื่องจากมีวิธีการสอนที่ไม่ซับซ้อน เริ่มต้นจากการฟังและการเลียนแบบทำให้นักเรียนสามารถตอบสนองโดยใช้ร่างกาย สิ่งของ หรือรูปภาพได้ (ซีรีน ชุมวรฐายี, 2557) และยังพบว่าวิธีการสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ (Community Language Learning: CLL) ซึ่งเป็นวิธีการสอนในการการจัดกลุ่มให้นักเรียนฝึกทำงานร่วมกัน แสดงความคิดเห็น มีส่วนร่วมในการค้นคว้า การทำงานเพื่อประสบความสำเร็จฝึกทักษะการเรียนรู้ สร้างบรรยากาศการเรียนการสอนฝึกฝนทักษะในการแสดงบทบาทหน้าที่ของผู้นำกลุ่มและสมาชิกกลุ่มที่ดีมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของนักเรียนเพื่อให้กลุ่มเกิดประสิทธิภาพสูงสุด สอดคล้องกับงานวิจัยของใจทิพย์ เย็นสุข (2562) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาความสามารถการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษโดยการสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ของ

นักเรียนขั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเซนคาเบรียลซึ่งพบว่า ความสามารถการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษโดยการสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์อยู่ในระดับมาก ซึ่งเทคนิคการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง (Total Physical Response Method: TPR) และวิธีการสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ (Community Language Learning: CLL) มีความสอดคล้องกันในเรื่องการเรียนรู้ร่วมกันของนักเรียน ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันภายในกลุ่ม พร้อมกับได้แสดงท่าทางและปฏิบัติตามคำสั่ง คำขอร้องภาษาอังกฤษร่วมกันภายในกลุ่มทำให้บรรยากาศภายในห้องเรียนเกิดความสนุกสนานและตื่นเต้น ทำให้นักเรียนมีความสุขพร้อมที่จะเรียนรู้ร่วมกันอยู่ตลอดเวลา

ซึ่งวิธีการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้ TPR ร่วมกับ CLL เป็นวิธีการสอนที่ทำให้นักเรียนได้ประสบการณ์เรียนรู้อย่างสนุกสนาน เมื่อนักเรียนได้รับการพัฒนาทักษะการฟังภาษาอังกฤษ จากประโยคคำสั่ง คำขอร้องเริ่มจากง่ายไปหายาก จะทำให้นักเรียนสามารถปฏิบัติตามประโยคได้คล่อง และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ เหมาะสมกับนักเรียนที่เริ่มเรียนภาษาอังกฤษ อีกทั้งยังทำให้นักเรียนมีความสามารถทางด้านการฟังมากขึ้น นักเรียนรู้สึกสนุกสนานกับกิจกรรมวิธีการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางมากกว่าภาษาเขียน รวมไปถึงกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ช่วยให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความรู้กันภายในกลุ่ม ทำให้ได้ฝึกการทำงานกับเพื่อน โดยการทำกิจกรรมกลุ่มจะส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีของนักเรียนและเพื่อน อีกทั้งยังมีกิจกรรมทดสอบภายในกลุ่ม ระหว่างกลุ่มทำให้นักเรียนเกิดความตื่นเต้นและมีการแข่งขันกัน ทำให้บรรยากาศภายในห้องเรียนสนุกสนาน ส่งผลให้นักเรียนมีพัฒนาการทางทักษะการฟังภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้นอีกด้วย

ผู้วิจัยจึงทำการพัฒนาทักษะการฟังภาษาอังกฤษโดยประยุกต์ใช้เทคนิคการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง (TPR) ร่วมกับวิธีการสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ (CLL) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เพื่อเปรียบเทียบทักษะการฟังภาษาอังกฤษก่อนและหลังเรียนของนักเรียนและความพึงพอใจหลังเรียนวิชาภาษาอังกฤษ

วัตถุประสงค์การวิจัย

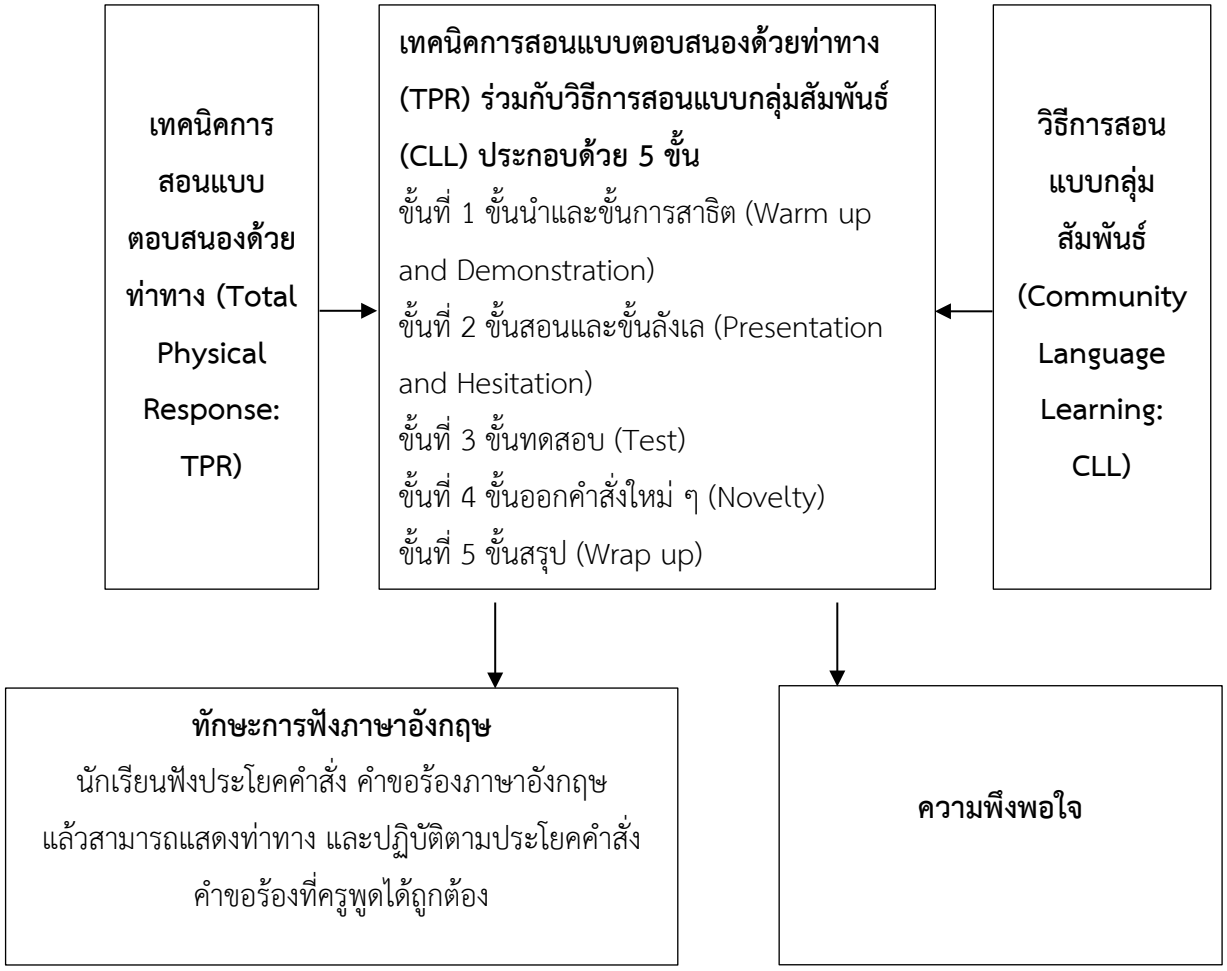
1. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างก่อนและหลังเรียนโดยใช้เทคนิคการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง (TPR) ร่วมกับวิธีการสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ (CLL)
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนวิชาภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิคการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง (TPR) ร่วมกับวิธีการสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ (CLL)

สมมติฐานการวิจัย

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยใช้เทคนิคการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง (TPR) ร่วมกับวิธีการสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ (CLL) มีทักษะการฟังภาษาอังกฤษหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยใช้เทคนิคการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง (TPR) ร่วมกับวิธีการสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ (CLL) มีความพึงพอใจต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษอยู่ในระดับมาก

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้เทคนิคการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง (TPR) ร่วมกับวิธีการสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ (CLL) มีรายละเอียดและขั้นตอนในการดำเนินงานวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ในปีการศึกษา 2565 จำนวน 202 โรงเรียน โดยมีบริบทการจัดการเรียนการสอนใกล้เคียงกัน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 35 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) จากนักเรียน 2 โรงเรียน ในกลุ่มหนองหาน 4 อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนธาตุดอนตูม จำนวน 20 คน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านดงบังหนองเขื่อน จำนวน 15 คน ทั้ง 2 ห้องเรียนเป็นกลุ่มตัวอย่างที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการตอบสนองด้วยท่าทาง (TPR) ร่วมกับวิธีการสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ (CLL)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบทดสอบวัดทักษะการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ ผลปรากฏว่า มีค่าความสอดคล้องความตรงเชิงเนื้อหาของแบบทดสอบวัดทักษะการฟังภาษาอังกฤษ มีคะแนนเท่ากับ 1.00

2. แบบประเมินความพึงพอใจต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ เป็นแบบประเมินมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนคำตอบของลิเคิร์ท (Likert's method) จำนวน 10 ข้อ หาคุณภาพโดยใช้แบบประเมินดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ซึ่งได้ผ่านการตรวจสอบแก้ไข ทดลองใช้ และปรับปรุงมาแล้ว มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00

3. แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง (TPR) ร่วมกับวิธีการสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ (CLL) จำนวน 12 แผน แผนละ 1 ชั่วโมง รวม 12 ชั่วโมง พิจารณาความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญ มีค่าระดับความเหมาะสม คือ อยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด

การดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยมีการดำเนินการขอรับรองจริยธรรมในมนุษย์ จากมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ใบรับรองเลขที่ อว 0622.7/032 เมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2566 หลังจากได้ดำเนินการขอรับรองจริยธรรมในมนุษย์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวม ดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยดำเนินการทดสอบก่อนเรียน (Pretest) กับกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบทดสอบวัดทักษะการฟังภาษาอังกฤษในสัปดาห์แรก บันทึกผลของคะแนนสอบก่อนเรียนเพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2. ผู้วิจัยดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง (TPR) ร่วมกับวิธีการสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ (CLL) เวลาที่ใช้ทดลองสอน สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง เป็นเวลา 6 สัปดาห์ รวม 12 ชั่วโมง

กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการตอบสนองด้วยท่าทาง (TPR) ร่วมกับวิธีการสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ (CLL) มีหลักการสำคัญ คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เพื่อพัฒนาทักษะการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียน เป็นการสอนที่ใช้ประโยคคำสั่ง คำขอร้องภาษาอังกฤษแบบสั้นๆ ง่าย ที่ให้มีการเคลื่อนไหวส่วนต่างๆของร่างกาย เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ โดยครูเป็นต้นแบบให้นักเรียน เมื่อนักเรียนเข้าใจจะสามารถฟังประโยคภาษาอังกฤษและปฏิบัติตามประโยคภาษาอังกฤษที่ครูสอนในห้องเรียนได้ ซึ่งผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นตามกระบวนการและขั้นตอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นสาธิต (Demonstration)

เป็นขั้นตอนการจัดกิจกรรมขั้นแรกเพื่อเตรียมนักเรียนเข้ากลุ่ม เรียนรู้คำศัพท์และประโยคคำสั่ง คำขอร้องภาษาอังกฤษ โดยครูออกเสียงคำสั่ง คำขอร้องภาษาอังกฤษ ประกอบกับการอธิบายความหมายด้วยการแสดงท่าทาง โดยพูดออกเสียง 3 ครั้ง ต่อ 1 ประโยค

2. ขั้นนำเสนอคำศัพท์และท่าทาง (Presentation and Physical)

ครูออกเสียงคำสั่ง คำขอร้องภาษาอังกฤษ พร้อมแสดงท่าทางประกอบประโยคคำสั่ง คำขอร้องภาษาอังกฤษ และเพิ่มประโยคใหม่เข้ามา เพื่อดูปฏิกิริยาของนักเรียนในแต่ละกลุ่ม หลังจากนั้นนักเรียนฝึกผลัดเปลี่ยนกันสั่งภายในกลุ่ม และสมาชิกในกลุ่มคอยทำตามคำสั่ง

3. ขั้นทดสอบ (Test)

ครูออกเสียงประโยคคำสั่ง คำขอร้องภาษาอังกฤษที่สอนไปแล้วโดยสลับไปมา และนักเรียนแต่ละกลุ่มทดสอบปฏิบัติตามประโยคคำสั่ง คำขอร้องภาษาอังกฤษทีละกลุ่ม

4. ขั้นออกคำสั่งใหม่ ๆ (Novelty)

ครูอ่านออกเสียงประโยคคำสั่ง คำขอร้องภาษาอังกฤษประโยคใหม่ที่นักเรียนไม่เคยได้ยิน นักเรียนภายในกลุ่มช่วยกันคาดเดาความหมาย และครูให้คะแนนกลุ่มที่สามารถปฏิบัติตามได้

5. ขั้นสรุป (Wrap up)

ครูและนักเรียนร่วมกันทบทวนบทเรียน ให้นักเรียนสลับบทบาทกับครู โดยให้นักเรียนมาออกเสียงประโยคคำสั่ง คำขอร้องภาษาอังกฤษ และให้เพื่อนๆ แสดงท่าทาง รวมทั้งครูด้วย โดยครูประเมินเป็นภาพรวม

3. ผู้วิจัยทำการทดสอบหลังเรียน (Posttest) กับกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบทดสอบวัดทักษะการฟังภาษาอังกฤษ ชุดเดียวกันกับแบบทดสอบก่อนเรียนและจดบันทึกผลของคะแนน

4. ผู้วิจัยดำเนินการประเมินความพึงพอใจหลังเรียนที่มีต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นกับกลุ่มตัวอย่าง

5. รวบรวมผลการทดสอบแบบทดสอบวัดทักษะการฟังภาษาอังกฤษและผลการประเมินความพึงพอใจต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ เพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบทักษะการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างก่อนและหลังเรียนโดยใช้เทคนิคการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง (TPR) ร่วมกับวิธีการสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ (CLL) โดยสถิติที่ใช้คือ การหาคะแนนค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และ ค่าคะแนนส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของคะแนนการทำแบบทดสอบ การทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติทดสอบที (dependent t-test)

2. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อประเมินความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนวิชาภาษาอังกฤษ โดยใช้เทคนิคการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง (TPR) ร่วมกับวิธีการสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ (CLL) โดยใช้สถิติการหาคะแนนค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าคะแนนส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) แล้วนำมาแปลผลการประเมินความพึงพอใจ

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยแบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบทักษะการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างก่อนและหลังเรียนโดยใช้เทคนิคการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง (TPR) ร่วมกับวิธีการสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ (CLL)

ตอนที่ 2 ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียน วิชาภาษาอังกฤษ โดยใช้เทคนิคการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง (TPR) ร่วมกับวิธีการสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ (CLL)

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบทักษะการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างก่อนและหลังเรียนโดยใช้เทคนิคการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง (TPR) ร่วมกับวิธีการสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ (CLL)

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเปรียบเทียบคะแนนทักษะการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 35 คน ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้เทคนิคการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง (TPR) ร่วมกับวิธีการสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ (CLL) โดยใช้สถิติทดสอบที (t-test) ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนทักษะการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างก่อนและหลังเรียนโดยใช้เทคนิคการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง (TPR) ร่วมกับวิธีการสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ (CLL)

การทดสอบ	N	$\bar{X}$	SD	t	Sig
ก่อนเรียน	35	10.54	2.67	31.22*	.00
หลังเรียน	35	15.68	2.98		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 1 พบว่าคะแนนทักษะการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้เทคนิคการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง (TPR) ร่วมกับวิธีการสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ (CLL) จำนวน 35 คน มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 10.54 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานก่อนเรียนเท่ากับ 2.67 มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 15.68 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานหลังเรียนเท่ากับ 2.98 การทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติทดสอบที (dependent t-test) มีค่าเท่ากับ 31.22 และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังเรียนพบว่า คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตอนที่ 2 ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนวิชาภาษาอังกฤษ โดยใช้เทคนิคการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง (TPR) ร่วมกับวิธีการสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ (CLL)

ตารางที่ 2 ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนวิชาภาษาอังกฤษ

ข้อ	ข้อคำถาม	$\bar{X}$	SD	แปลผล
ด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค TPR ร่วมกับวิธีการสอน CLL				
1.	กิจกรรมการเรียนรู้โดยการเคลื่อนไหวร่างกาย การแสดงท่าทาง ทำให้นักเรียนฟังประโยคภาษาอังกฤษได้ง่ายขึ้น	4.34	0.84	ดีมาก

ตารางที่ 2 ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนวิชาภาษาอังกฤษ (ต่อ)

ข้อ	ข้อคำถาม	$\bar{X}$	SD	แปลผล
ด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค TPR ร่วมกับวิธีการสอน CLL				
2.	กิจกรรมการเรียนรู้โดยการทำกิจกรรมกลุ่ม การแสดงท่าทาง ทำให้นักเรียนเข้าใจความหมายของประโยคคำสั่งภาษาได้ง่ายขึ้น	4.37	0.69	ดีมาก
3.	กิจกรรมการเรียนรู้โดยการทำกิจกรรมกลุ่ม ทำให้นักเรียนมีโอกาสเรียนรู้ร่วมกันและกล้าที่จะทำกิจกรรมในการเรียนการสอนมากยิ่งขึ้น	3.83	0.86	ดี
4.	กิจกรรมการเรียนรู้โดยการเคลื่อนไหวร่างกายและทำกิจกรรมกลุ่ม ทำให้นักเรียนได้กล้าที่จะแสดงออกมากขึ้น	4.57	0.70	ดีมากที่สุด
5.	กิจกรรมการเรียนรู้โดยการเคลื่อนไหวร่างกาย การแสดงท่าทาง ทำให้นักเรียนรู้สึกผ่อนคลายและมีความสนุกสนาน	4.31	0.80	ดีมาก
6.	กิจกรรมการเรียนรู้โดยการทำกิจกรรมกลุ่ม ทำให้ได้ฝึกการคิดและร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้	4.23	0.73	ดีมาก
7.	กิจกรรมการเรียนรู้โดยการเคลื่อนไหวร่างกาย การแสดงท่าทาง ทำให้นักเรียนมีความสนใจในการเรียนมากขึ้น	4.37	0.81	ดีมาก
8.	กิจกรรมการเรียนรู้โดยการเคลื่อนไหว การแสดงท่าทางและการทำกิจกรรมกลุ่ม ทำให้นักเรียนรู้ความหมายของประโยคคำสั่งจากเรื่องที่ยากเกิดการจดจำได้ดีมากยิ่งขึ้น	4.26	0.56	ดีมาก
9.	เวลาในการทำกิจกรรมการเรียนรู้เหมาะสมและเพียงพอ	3.89	0.93	ดี
ด้านสรุปผล				
10.	เนื้อหาของกิจกรรมการเรียนเรียนรู้ส่งเสริมให้เด็กสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.31	0.63	ดีมาก
	รวมเฉลี่ย	**4.25**	**0.41**	**ดีมาก**

จากตารางที่ 2 พบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เมื่อได้รับเทคนิคการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง (TPR) ร่วมกับวิธีการสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ (CLL) คะแนนรวมเฉลี่ยความพึงพอใจเท่ากับ 4.25 และคะแนนรวมเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.41 โดยกิจกรรมที่นักเรียนมีความพึงพอใจมากที่สุด คือ กิจกรรมการเรียนรู้โดยการเคลื่อนไหวร่างกายและทำกิจกรรมกลุ่ม ทำให้นักเรียนได้กล้าแสดงออกมากขึ้น โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.57 อยู่ในระดับมากที่สุด และกิจกรรมที่นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยพึงพอใจน้อยสุด คือ กิจกรรมการเรียนรู้โดยการทำกิจกรรมกลุ่มทำให้นักเรียนมีโอกาสเรียนรู้ร่วมกันและกล้าที่จะทำกิจกรรมในการเรียนการสอนมากยิ่งขึ้น โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.83 การแปลผลยังอยู่ในระดับดีมาก จากผลคะแนนรวมเฉลี่ยของความพึงพอใจ สามารถแปลผลได้ว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อต่อเทคนิคการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง (TPR) ร่วมกับวิธีการสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ (CLL) อยู่ในระดับดีมาก

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง เพื่อเป็นการเปรียบเทียบทักษะการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างก่อนและหลังเรียนโดยใช้เทคนิคการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง (TPR) ร่วมกับวิธีการสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ (CLL) และเพื่อประเมินความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนวิชาภาษาอังกฤษ โดยใช้เทคนิคการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง (TPR) ร่วมกับวิธีการสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ (CLL)

1. หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง (TPR) ร่วมกับวิธีการสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ (CLL) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า นักเรียนมีผลคะแนนการทดสอบทักษะการฟังภาษาอังกฤษก่อนเรียนเฉลี่ยเท่ากับ 10.54 และคะแนนหลังเรียนเฉลี่ยเท่ากับ 15.68 และเมื่อเปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน แล้วพบว่าคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สาเหตุเป็นเช่นนี้เพราะการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิคการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง (TPR) ร่วมกับวิธีการสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ (CLL) เป็นวิธีการสอนที่ทำให้นักเรียนได้ประสบการณ์เรียนรู้อย่างสนุกสนาน อีกทั้งยังทำให้นักเรียนมีความสามารถทางด้านการฟังมากขึ้น และพบว่านักเรียนสนุกสนานกับกิจกรรมวิธีการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางมากกว่าภาษาเขียน รวมไปถึงกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ช่วยให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความรู้กันภายในกลุ่ม ทำให้ได้ฝึกการทำงานกับเพื่อน ส่งเสริมให้มีความสามารถทางทักษะการฟังและพูดภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้น ซึ่งเมื่อนักเรียนได้รับการพัฒนาความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษ จากประโยคคำสั่ง คำขอร้องเริ่มจากง่ายไปหายาก จะทำให้นักเรียนสามารถปฏิบัติตามประโยคได้คล่อง และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ และยังพบว่าสิ่งที่เราใช้ในการพัฒนาทักษะการฟังภาษาอังกฤษสามารถพัฒนานักเรียนได้ทุก ๆ กลุ่มอย่างเท่า ๆ กัน และเป็นวิธีการเรียนการสอนที่ทำ

ให้นักเรียนจำได้ง่าย เพราะได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงของนักเรียนเอง ซึ่งสอดคล้องตามแนวคิดของ อัชเชอร์ (Asher, 1977: 4) ที่กล่าวว่า การสอนแบบการสอนตอบสนองด้วยท่าทางเป็นการสอนที่เหมาะกับผู้เรียน ที่เริ่มเรียนภาษาต่างประเทศ เป็นวิธีการสอนที่ไม่ฝืนธรรมชาติ โดยอนงค์ เชื้อนนท์ (2555) กล่าวถึง การนำวิธีการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางไปปรับใช้กับการจัดการเรียนรู้ว่า ครูควรนำวิธีการสอนนี้ไปปรับใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อลดอุปสรรคและทำให้การสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ภัทราวดี ปันติ (2558) พบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้แผนการจัดการเรียนตามวิธีการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง ในภาพรวมมีพัฒนาการทางทักษะการฟังภาษาอังกฤษอยู่ในระดับดีมาก เมื่อประเมินทักษะการฟังภาษาอังกฤษหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และเป็นไปในทิศทางเดียวกับผลการวิจัยของ วารุณี ศิริ และ อภิราดี จันทร์แสง (2560: 195-205) พบว่านักเรียนที่ได้เรียนการสอนทักษะการฟังโดยใช้เทคนิคการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง (TPR) เหมาะสมกับนักเรียนที่เริ่มเรียนภาษาอังกฤษอีกทั้งยังช่วยพัฒนาการฟังที่นำไปสู่การพูดได้ด้วย นอกจากนี้งานวิจัยในครั้งนี้ครูได้นำรูปภาพที่เหมาะสมกับวัยของนักเรียนมาช่วยเป็นสื่อประกอบการเรียนการสอน และมีการทำกิจกรรมกลุ่มที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีของนักเรียนและเพื่อน มีกิจกรรมทดสอบภายในกลุ่ม และระหว่างกลุ่มทำให้นักเรียนเกิดความตื่นเต้นและมีการแข่งขันกันทำให้บรรยากาศภายในห้องเรียนสนุกสนานมากยิ่งขึ้น ซึ่งส่งผลให้นักเรียนมีความพึงพอใจที่ดีต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ โดยใช้เทคนิคการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง (TPR) ร่วมกับวิธีการสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ (CLL)

2. หลังเรียนวิชาภาษาอังกฤษ โดยใช้เทคนิคการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง (TPR) ร่วมกับวิธีการสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ (CLL) พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.25 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.41 โดยกิจกรรมที่นักเรียนมีความพึงพอใจมากที่สุด คือ กิจกรรมการเรียนรู้โดยการเคลื่อนไหวร่างกายและทำกิจกรรมกลุ่ม ทำให้นักเรียนได้กล้าแสดงออกมากขึ้น โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.57 อยู่ในระดับมากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้เพราะบรรยากาศภายในห้องเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอนพัฒนาทักษะการฟังภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิคการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง (TPR) ร่วมกับวิธีการสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ (CLL) นักเรียนสนุกสนานกับกิจกรรมวิธีการสอบแบบตอบสนองด้วยท่าทางมากกว่าภาษาเขียน มีความกระตือรือร้น ตื่นเต้นและพร้อมที่จะเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา เพราะนักเรียนในแต่ละกลุ่มให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ โดยนักเรียนทุกคนทุกกลุ่มได้แสดงท่าทางประกอบทุกกิจกรรม ทำให้นักเรียนรู้สึกผ่อนคลาย เป็นธรรมชาติในตัวของตัวเองและการเรียนก็สนุกสนาน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Krashen (1981: 23) ที่กล่าวว่า การเรียนภาษาตามธรรมชาติเกิดจากการเรียนภาษาจากสถานการณ์ที่ผู้เรียนได้สื่อสารจริง ทำให้ผู้เรียนค่อย ๆ ซึมซับความรู้ทางภาษาอย่างเป็นธรรมชาติ นอกจากนี้เทคนิคการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง (TPR) ร่วมกับวิธีการสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ (CLL) ยังเป็นอีกวิธีหนึ่งที่สามารถช่วยสร้างความปฏิสัมพันธ์อันดีระหว่าง

ครูกับนักเรียน เพราะการเรียนการสอนในรูปแบบนี้ จะมีหลักการในการเน้นการใช้ภาษาของนักเรียนเหมือนกับนักเรียนเป็นผู้มารับคำปรึกษา จะทำให้บรรยากาศในห้องเรียนจัดเหมือนกับชุมชน เน้นให้ทุกคนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทำให้บรรยากาศห้องเรียนมีความสุข มีรอยยิ้ม เสียงหัวเราะ สนุกสนานคล้อยตามกิจกรรมนั้น ๆ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากการจัดกิจกรรมการพัฒนาทักษะการฟังภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิคการตอบสนองด้วยท่าทาง (TPR) ร่วมกับวิธีการสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ (CLL) หากนำวิธีการนี้ไปใช้จัดการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์ผู้วิจัยขอเสนอแนะ ดังนี้

1. ครูต้องเข้าใจขั้นตอนการสอนของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการตอบสนองด้วยท่าทาง (TPR) ร่วมกับวิธีการสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ (CLL) ก่อนนำไปใช้กับผู้เรียน เพื่อไม่การจัดกิจกรรมล่าช้า

2. สื่อการเรียนการสอนมีความสำคัญเพราะจะช่วยกระตุ้นนักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างรวดเร็ว ดังนั้นครูควรจัดเตรียมให้พร้อมทั้งสื่อและเนื้อหาที่สอนเพื่อกิจกรรมการเรียนการสอนจะดำเนินกิจกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ควรมีการคัดเลือกประโยคคำสั่ง คำขอร้องภาษาอังกฤษ ควรเป็นประโยคคำสั่ง คำขอร้องภาษาอังกฤษที่แสดงออกด้วยกริยาท่าทางให้ชัดเจน และมีเนื้อหาเหมาะสมตามวัยของนักเรียนตามความรู้ของช่วงชั้นนั้น ๆ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการพัฒนาทักษะการฟังภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิคการตอบสนองด้วยท่าทาง (TPR) ร่วมกับวิธีการสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ (CLL) ไปใช้กับกิจกรรมรูปแบบอื่น ๆ เช่น การตอบสนองด้วยท่าทาง โดยการเล่าเรื่อง TPR-S (Total Physical Response-Story Telling) เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการ. (2551). **การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.** กรุงเทพฯ: องค์การ รับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.** กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

_____. (2558). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

ใจทิพย์ เย็นสุข. (2562). **การพัฒนาความสามารถการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษโดยการสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนคาเบรียล.** วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.

ชีรีน ชุมวรฐายี. (2557). **ประสิทธิผลของการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางต่อการเรียนรู้คำศัพท์และความคงทนในการจดจำคำศัพท์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1.** วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษานานาชาติ. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

ภัทรวดี ปันติ. (2558). **ผลการใช้วิธีการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางที่มีต่อทักษะการฟังและพูดภาษาอังกฤษและการกล้าแสดงออกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนกมล-เรียม สุโกศล (บ้านผาใต้).** การค้นคว้าอิสระ ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

วารุณี ศิริ และ อภิราดี จันทร์แสง (2560). *การพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง (TPR) ที่มีผลต่อทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1.* **วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด,** 11(2): 195-206.

สุมิตรา อังวัฒนกุล. (2550). **วิธีการสอนภาษาอังกฤษ.** พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อนงค์ เชื้อนนท์. (2555). *เทคนิคการสอนภาษาอังกฤษ.* สืบค้นเมื่อ 10 มิถุนายน 2566. จาก https://www.moe.go.th/moe/

Asher, J. (1977). **From reader to reading teacher.** Cambridge: Cambridge University.

_____. (1982) . **Learning another language through actions: The complete teacher's guide book.** California: Sky Oaks Productions.

Krashen, S. (1981). **Second Language Acquisition and Second Language Learning.** Southern California: University of Southern California.

การวิเคราะห์การใช้ประโยคความซ้อน ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

Analysis of Complex Sentences used in Constitution of Kingdom of Thailand (B.E. 2560 (2017))

พงศธร หวานสนิท
นักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
E-mail: pongsatorn2512@gmail.com
วิชุนี พันธ์น้อย
อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
E-mail: wichuneepunnoi@gmail.com
Pongsatorn Whansanit
Student, Faculty of Education, Suratthani Rajabhat University
Wichunee Punnoi
Lecturer, Faculty of Education, Suratthani Rajabhat University

รับเข้า : 30 สิงหาคม 2566 **แก้ไข :** 26 กันยายน 2566 **ตอบรับ :** 26 กันยายน 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์ลักษณะของประโยคความซ้อน และ 2) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างชนิดของประโยคความซ้อนกับชนิดสาระในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 จำนวน 279 มาตรา 2,479 ประโยค ใช้แบบบันทึกตารางการวิเคราะห์ประโยคความซ้อน และแบบบันทึกตารางการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างชนิดของประโยคความซ้อนกับชนิดของสาระ เป็นเครื่องมือในการวิจัย วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ ผลการวิจัย พบว่า 1) การใช้ประโยคความซ้อนในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 แต่ละมาตราบัญญัติด้วยประโยคความซ้อนทั้ง 3 ชนิด พบมากที่สุด คือ คุณานุประโยค รองลงมา คือ นามานุประโยค และวิเศษณานุประโยคตามลำดับ โดยนามานุประโยคปรากฏและไม่ปรากฏประธานของประโยค คุณานุประโยคปรากฏและไม่ปรากฏประพันธสรรพนามเป็นบทเชื่อมของประโยค และวิเศษณานุประโยคปรากฏประพันธวิเศษณ์ หรือบุพบทเป็นบทเชื่อมของประโยค และไม่ปรากฏบุพบทเป็นบทเชื่อมของประโยค เนื่องจากต้องการนำเสนอกฎหมายที่มีข้อมูลจำนวนมากให้อยู่ในหน่วยประโยคเพียงหน่วยเดียว และเมื่อประโยคในแต่ละมาตรามีหลายเงื่อนไข มีขนาดยาวจะละประธาน และ

คำเชื่อมเพื่อทำประโยคให้สั้นลงแต่ไม่ทำให้ใจความเปลี่ยนแปลง และ 2) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างชนิดของประโยคความซ้อนกับชนิดสาระในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 พบว่า สาระทั้ง 4 ชนิด ได้แก่ สาระที่เป็นข้อบังคับและสาระที่เป็นคำจำกัดความปรากฏคุณานุประโยคมากที่สุด สาระที่เป็นคำอนุญาตและสาระที่เป็นการแจ้งให้ทราบปรากฏวิเศษณานุประโยคมากที่สุด เนื่องจากองค์ประกอบของสาระแต่ละชนิดจะแสดงลักษณะเฉพาะของสาระชนิดนั้น ๆ และรูปวากยสัมพันธ์ก็จะแปรตามชนิดของสาระ

คำสำคัญ: ประโยคความซ้อน ภาษากฎหมาย รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2560

ABSTRACT

The Objective of this research were: 1) to analyze the characteristics of complex sentences and 2) To examine the relationship between the types of complex sentences and the content types in the Constitution of the Kingdom of Thailand, B. E. 2560, which consists of 279 articles and 2,479 sentences. The analysis is conducted using a table-based recording method for analyzing complex sentence structures and the relationship between complex sentence types and content types as research tools. The data is analyzed by frequency distribution and percentage calculation.

The results of the research revealed that 1) In the Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2560, each article is primarily composed of three types of complex sentences. The most frequent type is the adjective clause, followed by the noun clause, and the adverb clause, respectively. In noun clause, the subject may or may not appear in the sentence. Adjective clause may or may not include relative pronouns as sentence connectors. Adverb clause appear with relative adverb or preposition as sentence connectors, and they may or may not include preposition as sentence connectors. Since legal presentations require to present a large amount of legal regulations within a single sentence unit, and when sentences within each article contain multiple conditions and become lengthy, the omission of subjects and connectors is done to shorten the sentences without altering their intended meaning. 2) Regarding the analysis of the relationship between the types of complex sentences and content types in the Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2560, it is found that there are four content types, namely, command content, definition content,

permission content, and notification content. The adjective clause is the most common in command and definition content. On the other hand, permission content and notification content are primarily composed of adverb clause. This is because each type of content exhibits specific characteristics, and the sentence structure varies according to the content type.

Keywords: Complex Sentences, Constitution of Kingdom of Thailand, Thai legal language (B.E. 2560 (2017))

ความเป็นมาและความสำคัญของการศึกษา

กฎหมายเป็นกฎที่สถาบันหรือผู้มีอำนาจสูงสุดในรัฐตราขึ้น หรือเกิดจากจารีตประเพณีซึ่งเป็นที่ยอมรับนับถือ เพื่อใช้ในการบริหารประเทศ หรือใช้บังคับควบคุมบุคคลให้ปฏิบัติตามหรือเพื่อกำหนดระเบียบแห่งความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล หรือบุคคลกับรัฐ โดยมีการกำหนดบทลงโทษหากมีการฝ่าฝืนหรือละเลยไม่ปฏิบัติตาม (ปณิธาน บรรณาธรรม, 2546: 217) ในปัจจุบันทุกประเทศทั่วโลกยึดถือและยอมรับว่า รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครอง และวางรากฐานกฎหมายของประเทศ และไม่มีกฎหมายใดทั้งปวงที่จะสามารถขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญได้ มิฉะนั้นกฎหมายนั้นจะตกไป ในแง่นี้จึงทำให้รัฐธรรมนูญทรงพลังและอำนาจในความเหนือกฎหมายทั้งปวงแห่งรัฐความเป็นกฎหมายสูงสุด หรือ Supremacy of Law (ณัฐกร วิทิตานนท์, 2553: 125-126) โดยตั้งแต่ พ.ศ. 2475 ประเทศไทยมีรัฐธรรมนูญแล้วทั้งสิ้น 20 ฉบับ และรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

การร่างกฎหมายโดยเฉพาะรัฐธรรมนูญจำเป็นต้องใช้ภาษากฎหมายซึ่งมีลักษณะซับซ้อน กล่าวคือ ใช้ถ้อยคำที่มีความหมายแตกต่างไปจากคำโดยทั่วไป และต้องอาศัยการตีความถ้อยคำโดยพิจารณาจากบริบทและเจตนาของผู้ร่างกฎหมาย เพื่อสื่อความให้บุคคลจำนวนมากทราบและเข้าใจตรงกัน ภาษาที่ใช้ในกฎหมายจึงมีหลักเกณฑ์และมีข้อจำกัดมากกว่าภาษาทั่วไป ทั้งนี้เพื่อให้เกิดข้อถกเถียงในถ้อยคำต่างๆ ที่ใช้ได้น้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้ (กาญจนา โรจนพานิช, 2539: 14-15) หากเกิดข้อพิพาทหรือความคลาดเคลื่อนในการพิจารณาถ้อยคำและตีความตัวบทกฎหมาย คำพิพากษา คำคู่ความ หรือตำรากฎหมายต่าง ๆ ย่อมส่งผลให้การควบคุมและจัดระเบียบสังคมขาดเสถียรภาพ เพราะไม่อาจประพฤติปฏิบัติได้ตามเจตนารมณ์ที่แท้จริงของกฎหมาย

ดังนั้น ภาษากฎหมายไทยจึงมีลักษณะเฉพาะแตกต่างไปจากภาษาทั่วไป กล่าวคือ มีความชัดแจ้ง รัดกุม มีความสั้น กะทัดรัด มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวในระเบียบการใช้ถ้อยคำ ใช้ภาษาที่สุภาพนุ่มนวล สามารถจูงใจให้ผู้อื่นคล้อยตามได้ (ธานินทร์ กรัยวิเชียร, 2527: 39-51) รวมทั้งใช้ใน

รูปแบบของกฎเกณฑ์ ระเบียบแบบแผน หรือคำสั่ง มีหลักของเหตุผลและเป็นธรรมต้องอาศัยพจนานุกรมและบทนิยามศัพท์ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือช่วยแปลความหมายของถ้อยคำหรือทำให้ความหมายชัดเจน (วิชา มหาคุณ, 2527: 147) ลักษณะดังกล่าวจึงถูกใช้เป็นแนวทางในการร่างกฎหมายอย่างกว้างขวาง เพื่อให้บทบัญญัติทุกมาตราเป็นไปตามเจตนารมณ์ของผู้ร่างกฎหมายฉบับนั้น ๆ

ทั้งนี้การร่างกฎหมายให้มีความแจ่มแจ้ง สั้น กระชับ และรัดกุม จำเป็นต้องผูกประโยคที่มีความยืดยาวและซับซ้อนในภาษากฎหมาย กล่าวคือ การผูกประโยคในภาษากฎหมายขึ้นอยู่กับเงื่อนไขสาระของกฎหมาย ถ้าประเด็นนั้นมีสาระเดียวไม่มีเงื่อนไขอื่นใดอีกก็เขียนสั้น ๆ เข้าใจง่าย แต่ถ้ามีเงื่อนไขซับซ้อน การใช้ภาษาก็ซับซ้อนขึ้น มีการผูกประโยคซับซ้อน เรียกว่า สังกรประโยคผสมกับอเนกรรถประโยคผสมผสานซ้อนกันไป (ชาคริต อนันทราวัน, 2540: 98) เนื่องจากผู้ร่างกฎหมายต้องการเสนอข้อมูลจำนวนมากให้อยู่ในหน่วยประโยคเพียงหน่วยเดียว ข้อมูลดังกล่าวประกอบด้วยเงื่อนไขต่าง ๆ มากมาย รวมทั้งส่วนขยายที่มีตั้งแต่ระดับวลีและระดับอนุประโยคอีกด้วย (Tiersma, 1999 อ้างถึงใน ยุทธชัย วิธีกล, 2546: 7-8)

จากความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยสังเกตเห็นความซับซ้อนของภาษากฎหมาย ซึ่งสามารถจำแนกได้ 2 ประการ ได้แก่ ประการแรก การใช้ถ้อยคำที่แตกต่างไปจากถ้อยคำโดยทั่วไป และประการที่สอง การเรียงคำในประโยคที่มีลักษณะเฉพาะ หากพิจารณาความซับซ้อนของภาษากฎหมายประการแรก หลักเกณฑ์ในการใช้ถ้อยคำในกฎหมายไม่แตกต่างกับถ้อยคำโดยทั่วไปมากนัก จะแตกต่างกันเพียงการให้นิยามของถ้อยคำเท่านั้น ในขณะที่ความซับซ้อนของภาษากฎหมายประการหลัง พบว่า มีความแตกต่างของภาษาเขียนระหว่างการเรียงคำในประโยคของภาษากฎหมาย ซึ่งมีหลักเกณฑ์หรือแบบแผนชัดเจน และเคร่งครัดมากกว่าประโยคที่ใช้สื่อสารในวรรณกรรมโดยทั่วไป ด้วยเหตุนี้จึงเป็นไปได้ที่ลักษณะการใช้ประโยคในภาษากฎหมายอาจมีความใกล้เคียงกับลักษณะการใช้ประโยคในวรรณกรรมโดยทั่วไป กล่าวคือ ปรากฏประโยคความซ้อนมากกว่าประโยคความเดียวและประโยคความรวม

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะวิเคราะห์เกี่ยวกับชนิดของประโยคความซ้อน ได้แก่ นามานุประโยค คุณานุประโยค และวิเศษณานุประโยค รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างชนิดของประโยคความซ้อนกับชนิดของสาระในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 เพื่อเป็นประโยชน์ต่อประชาชนผู้อยู่ภายใต้กฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักไทย ได้เข้าใจความหมายของถ้อยคำภาษากฎหมายที่มีความซับซ้อนในการผูกประโยคเงื่อนไขในสาระต่าง ๆ ของกฎหมายและสามารถปฏิบัติตามข้อบังคับของกฎหมายได้ถูกต้อง นอกจากนี้ยังเป็นกรณีศึกษาในการศึกษาลักษณะการใช้ประโยคในวรรณกรรมที่มีลักษณะเฉพาะอื่น ๆ และใช้เป็นคู่มืออย่างง่ายสำหรับผู้ที่สนใจศึกษาทำความเข้าใจสาระสำคัญของกฎหมายฉบับต่าง ๆ ได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ลักษณะของประโยคความซ้อนในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

2. เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างชนิดของประโยคความซ้อนกับชนิดสาระในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

วิธีการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยมุ่งศึกษาลักษณะของประโยคความซ้อน และความสัมพันธ์ระหว่างชนิดของประโยคความซ้อนกับชนิดของสาระในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 จำนวน 279 มาตรา 2,479 ประโยค

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 2 ชุด คือ

1. แบบบันทึกตารางการวิเคราะห์ประโยคความซ้อน โดยใช้แนวการวิเคราะห์ ของ พระยาอุปกิตศิลปสาร (2544) และ กำชัย ทองหล่อ (2547) โดยพิจารณาจาก อนุประโยค ได้แก่ นามานุประโยค คุณานุประโยค และวิเศษณานุประโยค

2. แบบบันทึกตารางการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างชนิดของประโยคความซ้อนกับชนิดสาระ โดยใช้แนวการวิเคราะห์ ของ มลุลี พรโชคชัย (2538) และ กฤติกา เกิดผล (2541) ได้แก่ สาระที่เป็นข้อบังคับ สาระที่เป็นคำอนุญาต สาระที่เป็นคำจำกัดความ และสาระที่เป็นการแจ้งความให้ทราบ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นความรู้พื้นฐานในการวิเคราะห์ชนิดของประโยคความซ้อน และความสัมพันธ์ระหว่างชนิดของประโยคความซ้อนกับชนิดของสาระในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

2. รวบรวมข้อมูลที่ได้จากการศึกษาแล้วนำมาวิเคราะห์จัดหมวดหมู่ บันทึกข้อมูลลงตารางการวิเคราะห์ประโยคความซ้อน แล้ววิเคราะห์ชนิดของประโยคความซ้อนที่ปรากฏในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 โดยพิจารณาจากอนุประโยค ได้แก่ นามานุประโยค คุณานุประโยค และวิเศษณานุประโยค

3. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างชนิดของประโยคความซ้อนและชนิดของสาระที่ปรากฏในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 โดยพิจารณาชนิดของประโยคความซ้อนที่

ปรากฏในสาระแต่ละชนิด ได้แก่ สาระที่เป็นข้อบังคับ สาระที่เป็นคำอนุญาต สาระที่เป็นคำจำกัดความ และสาระที่เป็นการแจ้งความให้ทราบ แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์มาจัดหมวดหมู่ชนิดของประโยคความซ้อนและชนิดของประโยคความซ้อนที่ปรากฏในสาระแต่ละชนิด โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

4. เรียบเรียงและนำเสนอผลการศึกษาแบบพรรณนาวิเคราะห์ พร้อมตารางผลการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบการนำเสนอ

5. สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะของประโยคความซ้อน และความสัมพันธ์ระหว่างชนิดของประโยคความซ้อนกับชนิดของสาระในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean)

ผลการวิจัย

1. การศึกษาลักษณะของประโยคความซ้อนที่ปรากฏในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 พบว่า ชนิดของประโยคความซ้อนที่พบจากข้อมูลที่ศึกษาวิเคราะห์ 279 มาตรา หรือ 644 วรรค รวมทั้งสิ้นจำนวน 2,479 ประโยค สามารถจำแนกได้เป็น 3 ชนิด แต่ละชนิดมีลักษณะการใช้ประโยคความซ้อน ดังนี้

1.1 นามานุประโยค จำนวน 821 ประโยค คิดเป็นร้อยละ 33.118 ของข้อมูลทั้งหมด ส่วนที่เป็นมุขยประโยคจะแสดงด้วยตัวอักษรเอน และส่วนที่เป็นอนุประโยคจะแสดงด้วยการขีดเส้นใต้ มีลักษณะการใช้ประโยคความซ้อน 2 ลักษณะ ได้แก่

1.1.1 ปรากฏประธานของประโยค

ภาคประธานของมุขยประโยคเป็นบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งตามกริยาหลักของมุขยประโยคที่ระบุไว้ โดยมีอนุประโยคปรากฏหลังกริยาหลักของมุขยประโยคซึ่งอาจปรากฏหรือไม่ปรากฏคำว่า “ให้” หรือ “ว่า” ก็ได้ ทำหน้าที่เป็นส่วนเติมเต็มขยายใจความของมุขยประโยค

ตัวอย่าง

“พระมหากษัตริย์ทรงเลือกและทรงแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิเป็นประธานองคมนตรีคนหนึ่งและองคมนตรีอื่นอีกไม่เกินสิบแปดคนประกอบเป็นคณะองคมนตรี”

(มาตรา 10 วรรค 1 หน้า 4)

1.1.2 ไม่ปรากฏประธานของประโยค

ละภาคประธานของมุขยประโยค คือ “รัฐธรรมนูญ” ไว้ในฐานที่เข้าใจ โดยอนุประโยคอันเป็นใจความสำคัญของมาตราหรือวรรคนั้น ๆ จะปรากฏหลังคำว่า “ให้” ที่เป็นกริยาหลักของมุขยประโยคเท่านั้น เพื่อเป็นส่วนเติมเต็มขยายใจความของมุขยประโยค “รัฐธรรมนูญ” ให้สมบูรณ์

ตัวอย่าง

“ในกรณีที่ไม่มีประธานสภาผู้แทนราษฎร หรือประธานสภาผู้แทนราษฎรไม่อยู่ หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ประธานรัฐสภาได้ ให้ประธานวุฒิสภาทำหน้าที่ประธานรัฐสภาแทน”

(มาตรา 80 วรรค 2 หน้า 21)

1.2 คุณานุประโยค จำนวน 941 ประโยค คิดเป็นร้อยละ 37.959 ของข้อมูลทั้งหมด ส่วนที่เป็นมุขยประโยคจะแสดงด้วยตัวอักษรเอน และส่วนที่เป็นอนุประโยคจะแสดงด้วยการขีดเส้นใต้ มีลักษณะการใช้ประโยคความซ้อน 2 ลักษณะ ได้แก่

1.2.1 ปรากฏบทเชื่อมของประโยค

อนุประโยคจะขยายนามในบทประธานหรือบทกรรมในมุขยประโยค โดยอนุประโยคจะปรากฏหลังประพันธสรรพนาม “ผู้” “ที่” “ซึ่ง” หรือ “อัน” ทำหน้าที่เป็นบทเชื่อมมุขยประโยคและอนุประโยคเข้าด้วยกัน

ตัวอย่าง

*“ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์*ซึ่งเคยได้รับการแต่งตั้งและปฏิญาณตนมาแล้ว *ไม่ต้องปฏิญาณตนอีก”*

(มาตรา 19 วรรค 2 หน้า 6)

1.2.2 ไม่ปรากฏบทเชื่อมของประโยค

อนุประโยคขยายนามในมุขยประโยคโดยไม่ปรากฏประพันธสรรพนาม “ผู้” “ที่” “ซึ่ง” หรือ “อัน” แต่ยังคงเห็นความสัมพันธ์ของอนุประโยคที่ขยายมุขยประโยค หากเติมประพันธสรรพนามเป็นบทเชื่อมระหว่างมุขยประโยคกับอนุประโยคก็ไม่ทำให้ใจความเปลี่ยนแปลงไป

ตัวอย่าง

“ประเทศไทยเป็นราชอาณาจักรอันหนึ่งอันเดียว (ซึ่ง) จะแบ่งแยกมิได้”

(มาตรา 1 หน้า 3)

1.3 วิเศษณานุประโยค จำนวน 717 ประโยค คิดเป็นร้อยละ 28.923 ของข้อมูลทั้งหมด ส่วนที่เป็นมุขยประโยคจะแสดงด้วยตัวอักษรเอน และส่วนที่เป็นอนุประโยคจะแสดงด้วยการขีดเส้นใต้ มีลักษณะการใช้ประโยคความซ้อน 2 ลักษณะ ได้แก่

1.3.1 ปรากฏบทเชื่อมของประโยค

อนุประโยคขยายกริยาหรือวิเศษณ์ในบทกริยาหรือบทขยายในมุขยประโยค โดยอนุประโยคจะปรากฏหลังประพันธวิเศษณ์ “เว้นแต่” “เท่าที่” หรือ “ตามที่” หรือบุพบท “เพื่อ” “โดย” หรือ “จนกว่า” ทำหน้าที่เป็นบทเชื่อมมุขยประโยคและอนุประโยคเข้าด้วยกัน

ตัวอย่าง

“เมื่ออายุของวุฒิสภาสิ้นสุดลง *ให้สมาชิกวุฒิสภาอยู่ในตำแหน่ง*เพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะมีสมาชิกวุฒิสภาขึ้นใหม่”

(มาตรา 109 วรรค 3 หน้า 31)

1.3.2 ไม่ปรากฏบทเชื่อมของประโยค

อนุประโยคขยายกริยาหรือวิเศษณ์ในบทกริยาหรือบทขยายในมุขยประโยค โดยไม่ปรากฏบุพบท “เพื่อ” หรือ “โดย” แต่ยังคงเห็นความสัมพันธ์ของอนุประโยคที่ขยายมุขยประโยค หากเติมบุพบทเป็นบทเชื่อมระหว่างมุขยประโยคกับอนุประโยคก็ไม่ทำให้ใจความ เปลี่ยนแปลงไป

ตัวอย่าง

*“พระมหากษัตริย์ทรงเลือกและทรงแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิ*เป็นประธานองคมนตรีคนหนึ่งและองคมนตรีอื่นอีกไม่เกินสิบแปดคน (เพื่อ) ประกอบเป็นคณะองคมนตรี”

(มาตรา 10 วรรค 1 หน้า 4)

2. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างชนิดของประโยคความซ้อนกับชนิดของสาระที่ปรากฏในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ผลการวิจัย พบว่า ชนิดของสาระที่พบจากข้อมูลที่ศึกษาวิเคราะห์ 279 มาตรา รวมทั้งสิ้นจำนวน 644 วรรค สามารถจำแนกได้เป็น 4 ชนิด และชนิดของประโยคความซ้อนมีความสัมพันธ์กับชนิดของสาระ ดังนี้

2.1 สาระที่เป็นข้อบังคับ จำนวน 496 วรรค คิดเป็นร้อยละ 77.019 ของข้อมูลทั้งหมด ส่วนที่เป็นข้อบังคับจะแสดงด้วยการขีดเส้นใต้ มีลักษณะเป็นคำสั่งที่ให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งปฏิบัติตามหรือบังคับให้สิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นไปตามหลักแห่งกฎหมายนั้น จะปรากฏข้อความส่วนของสิ่งที่จะบังคับตามด้วยกริยาหลัก คือ “ให้” “มิให้” “พึง” “ต้อง” หรือ “มิได้” ก่อนหน้าข้อความส่วนของข้อบังคับ

ตัวอย่าง

"การกระทำอันเป็นการละเมิดหรือกระทบต่อสิทธิของบุคคลตามวรรคหนึ่ง หรือการนำข้อมูลส่วนบุคคลไปใช้ประโยชน์ไม่ว่าในทางใด ๆ จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อประโยชน์สาธารณะ"

(มาตรา 32 วรรค 2 หน้า 9)

ผลการวิเคราะห์สาระที่เป็นข้อบังคับ พบว่า ปรากฏคุณานุประโยคมากที่สุด จำนวน 738 ประโยค คิดเป็นร้อยละ 37.634 รองลงมา คือ นามานุประโยค จำนวน 710 ประโยค คิดเป็นร้อยละ 36.206 และวิเศษณานุประโยค จำนวน 513 ประโยค คิดเป็นร้อยละ 26.160 ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนของประโยคความซ้อนแต่ละชนิดที่ปรากฏในสาระที่เป็นข้อบังคับ

สาระที่เป็นข้อบังคับ		
ชนิด	**จำนวน (ประโยค)**	**ร้อยละ**
1. นามานุประโยค	710	36.206
2. คุณานุประโยค	738	37.634
3. วิเศษณานุประโยค	513	26.160
รวม	**1,961**	**100.000**

2.2 สาระที่เป็นคำอนุญาต จำนวน 56 วรรค คิดเป็นร้อยละ 8.696 ของข้อมูลทั้งหมด ส่วนที่เป็นคำอนุญาตจะแสดงด้วยการขีดเส้นใต้ มีลักษณะเป็นการอนุญาตให้กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือเลือกกระทำการนั้น ๆ หรือไม่ก็ได้ จะปรากฏข้อความส่วนของสิ่งที่จะอนุญาตตามด้วยกริยาหลัก คือ "ให้" ก่อนหน้าข้อความส่วนของคำอนุญาตหรือ "ก็ได้" หลังจากข้อความ ส่วนของคำอนุญาต ทั้งนี้ในบางมาตราอาจปรากฏส่วนของกรณียกเว้นตามความเหมาะสม ซึ่งอนุญาตให้เลือกกระทำได้ตามขอบเขตที่กำหนด

ตัวอย่าง

"สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร จะเข้าชื่อกันเพื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อซักถามข้อเท็จจริงหรือเสนอแนะปัญหาต่อคณะรัฐมนตรี โดยไม่มีการลงมติก็ได้"

(มาตรา 152 หน้า 45)

ผลการวิเคราะห์สาระที่เป็นคำอนุญาต พบว่า ปรากฏวิเศษณานุประโยคมากที่สุด จำนวน 63 ประโยค คิดเป็นร้อยละ 35.000 รองลงมา คือ คุณานุประโยค จำนวน 62 ประโยค คิดเป็นร้อยละ 34.444 และนามานุประโยค จำนวน 55 ประโยค คิดเป็นร้อยละ 30.556 ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนของประโยคความซ้อนแต่ละชนิดที่ปรากฏในสาระที่เป็นคำอนุญาต

สาระที่เป็นคำอนุญาต		
ชนิด	**จำนวน (ประโยค)**	**ร้อยละ**
1. นามานุประโยค	55	30.556
2. คุณานุประโยค	62	34.444
3. วิเศษณานุประโยค	63	35.000
รวม	**180**	**100.000**

2.3 สาระที่เป็นคำจำกัดความ จำนวน 7 วรรค คิดเป็นร้อยละ 1.087 ของข้อมูลทั้งหมด ส่วนที่เป็นคำจำกัดความจะแสดงด้วยการขีดเส้นใต้ มีลักษณะเป็นให้คำจำกัดความของศัพท์ที่ปรากฏในกฎหมายฉบับนั้น ๆ หรืออธิบายความหมายของศัพท์ใดศัพท์หนึ่งที่มีความเฉพาะจะปรากฏข้อความส่วนของคำศัพท์ ตามด้วยกริยาหลัก คือ “หมายความ” “รวม” “ได้แก่” หรือ “เป็น” ก่อนหน้าข้อความส่วนของรายละเอียดหรือความหมาย

ตัวอย่าง

> “สิทธิของบุคคลและชุมชนตามวรรคหนึ่ง หมายความรวมถึงสิทธิที่จะร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือรัฐในการดำเนินการดังกล่าวด้วย”
>
> (มาตรา 43 วรรค 2 หน้า 11)

ผลการวิเคราะห์สาระที่เป็นคำจำกัดความ พบว่า ปรากฏคุณานุประโยคมากที่สุด จำนวน 9 ประโยค คิดเป็นร้อยละ 75.000 รองลงมา คือ นามานุประโยค จำนวน 2 ประโยค คิดเป็นร้อยละ 16.667 และวิเศษณานุประโยค จำนวน 1 ประโยค คิดเป็นร้อยละ 8.333 ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 จำนวนของประโยคความซ้อนแต่ละชนิดที่ปรากฏในสาระที่เป็นคำจำกัดความ

สาระที่เป็นคำจำกัดความ		
ชนิด	**จำนวน (ประโยค)**	**ร้อยละ**
1. นามานุประโยค	2	16.667
2. คุณานุประโยค	9	75.000
3. วิเศษณานุประโยค	1	8.333
รวม	**12**	**100.000**

2.4 สาระที่เป็นการแจ้งให้ทราบ จำนวน 85 วรรค คิดเป็นร้อยละ 13.199 ของข้อมูลทั้งหมด ส่วนที่เป็นการแจ้งให้ทราบจะแสดงด้วยการขีดเส้นใต้ มีลักษณะเป็นการบอกกล่าวเรื่องราวให้ทราบ หรือแจ้งข้อความทั่วไป จะปรากฏข้อความส่วนของเรื่องที่ต้องการแจ้งให้ทราบ ตามด้วยกริยาหลัก คือ “ย่อม” “อาจ” “มีสิทธิ” “เป็น” หรือ “ดังต่อไปนี้” โดยไม่มีรูปแบบตายตัว แต่ไม่ได้แสดงเจตนาบังคับ อนุญาต หรือให้คำจำกัดความใด ๆ ก่อนหน้าข้อความส่วนของความที่แจ้งให้ทราบ

ตัวอย่าง

> “ผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งโดยมิได้แจ้งเหตุอันสมควรตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร อาจถูกจำกัดสิทธิบางประการตามที่กฎหมายบัญญัติ”
>
> (มาตรา 95 วรรค 3 หน้า 26)

ผลการวิเคราะห์สาระที่เป็นการแจ้งให้ทราบ พบว่า ปรากฏวิเศษณานุประโยค มากที่สุด จำนวน 66 ประโยค คิดเป็นร้อยละ 35.870 รองลงมา คือ คุณานุประโยค จำนวน 64 ประโยค คิดเป็นร้อยละ 34.783 และนามานุประโยค จำนวน 54 ประโยค คิดเป็นร้อยละ 29.870 ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 จำนวนของประโยคความซ้อนแต่ละชนิดที่ปรากฏในสาระที่เป็นการแจ้งให้ทราบ

สาระที่เป็นการแจ้งให้ทราบ		
ชนิด	**จำนวน (ประโยค)**	**ร้อยละ**
1. นามานุประโยค	54	29.348
2. คุณานุประโยค	64	34.783
3. วิเศษณานุประโยค	66	35.870
รวม	**184**	**100.000**

อภิปรายผล

1. การศึกษาการใช้ประโยคความซ้อนที่ปรากฏในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 พบว่า ลักษณะการใช้ประโยคความซ้อนแต่ละชนิดในแต่ละมาตรา ผู้ร่างและบัญญัติกฎหมายประสงค์จะกำหนดใจความสำคัญซึ่งมีทั้งรายละเอียด คุณลักษณะ คุณสมบัติ หรือพฤติกรรมการปฏิบัติจำนวนมากให้อยู่ในประโยคเดียวกัน แต่ละมาตราจึงประกอบด้วย ข้อความส่วนที่มีความประสงค์ตามชนิดของสาระ กริยาหลัก เงื่อนไขต่าง ๆ รวมทั้งกรณีหรือเหตุยกเว้น ดังนั้น การผูกประโยคที่มีความยืดยาวและซับซ้อนในแต่ละมาตรา จึงปรากฏส่วนขยายที่เป็นอนุประโยคทั้งบทประธาน บทกริยา บทกรรม และบทขยายจำนวนมากในรูปประโยคความซ้อนหรือสังกรประโยค ทั้ง 3 รูปแบบ ได้แก่ นามานุประโยค คุณานุประโยค และวิเศษณานุประโยค ด้วยถ้อยคำที่เข้าใจตรงกันได้โดยทันทีไม่ต้องอาศัยการตีความเพิ่มเติมอีก โดยสั้น กระชับ มีใจความในตัวเองเฉพาะ แต่ละมาตรานั้น ๆ เพื่อแสดงรายละเอียดทั้งที่เป็นข้อบังคับ การอนุญาต การให้คำจำกัดความ หรือการแจ้งให้ทราบแก่บุคคลทั่วไป ให้มีความชัดเจน แจ่มแจ้ง ครบถ้วน และไม่ขัดกับบทบัญญัติอื่นใด ในรัฐธรรมนูญ ลักษณะเช่นนี้สอดคล้องกับ กาญจนา โรจนพานิช (2539: 14-15) ที่พบว่า ภาษากฎหมายไทยมักใช้รูปสังกรประโยคมากกว่ารูปอเนกรรถประโยค โดยรูปสังกรประโยคของภาษากฎหมายไทยใช้อนุประโยคทั้ง 3 ชนิด และ ชาคริต อนันทราวัน (2540: 98) ที่พบว่า การผูกประโยคในภาษากฎหมายขึ้นอยู่กับเงื่อนไขสาระของกฎหมาย ถ้าประเด็นนั้นมีสาระเดียวไม่มีเงื่อนไขอื่นใดอีกก็เขียนสั้น ๆ เข้าใจง่าย แต่ถ้ามีเงื่อนไขซับซ้อน การใช้ภาษาก็ซับซ้อนขึ้น มีการผูกประโยคซับซ้อน เรียกว่า สังกรประโยค ผสมกับอเนกรรถประโยคผสมผสานซ้อนกันไป รวมทั้ง Tiersma (1999 อ้างถึงใน ยุทธชัย วิธีกล, 2546: 7-8) กล่าวสอดคล้องกันอีกด้วยว่า สาเหตุที่ต้องใช้ประโยคยาวและซับซ้อน เนื่องจากผู้ร่างกฎหมายต้องการเสนอข้อมูลจำนวนมากให้อยู่ในหน่วยประโยคเพียงหน่วยเดียว ข้อมูลดังกล่าวประกอบด้วย เงื่อนไขต่าง ๆ รวมทั้งส่วนขยายที่มีตั้งแต่ระดับวลีและระดับอนุประโยค

ทั้งนี้ ลักษณะการใช้ประโยคความซ้อนในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ในแต่ละชนิด ได้แก่ นามานุประโยค ปรากฏประธานของประโยคมากกว่าไม่ปรากฏประธานของประโยคคุณานุประโยค ปรากฏบทเชื่อมของประโยคที่เป็นประพันธสรรพนามมากกว่าไม่ปรากฏบทเชื่อมของประโยคที่เป็นประพันธสรรพนาม และวิเศษณานุประโยคปรากฏบทเชื่อมของประโยคที่เป็นประพันธวิเศษณ์ หรือบุพบทมากกว่าไม่ปรากฏบทเชื่อมของประโยคที่เป็นบุพบท ลักษณะการใช้ประโยคความซ้อนเช่นนี้เพื่อแสดงให้เห็นถึงเงื่อนไขต่าง ๆ ความเป็นเหตุเป็นผล และการขยายความของ แต่ละมาตราให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น เนื่องการนำเสนอกฎหมายต้องการเสนอข้อมูลจำนวนมากให้อยู่ในหน่วยประโยคเพียงหน่วยเดียว และเมื่อประโยคในแต่ละมาตรามีหลายเงื่อนไข มีขนาดยาวจะละคำเชื่อมเพื่อทำประโยคให้สั้นลง แต่ยังคงความหมายและสามารถสื่อความหมายได้เหมือนการเติมคำเชื่อม ดังนั้น การเรียบเรียงข้อความหรือการผูกประโยคในแต่ละมาตรา จึงต้องบัญญัติข้อความในรัฐธรรมนูญให้

สละสลวย ชัดแจ้ง กระชับ รัดกุม และแสดงรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับมาตราหรือวรรคนั้น ๆ อย่างครบถ้วนมากที่สุด เพื่อให้ประชาชนสามารถตีความถ้อยคำได้ โดยปราศจากความกำกวม และตรงตามความประสงค์ของผู้ร่างและเสนอกฎหมายได้

2. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างชนิดของประโยคความซ้อนกับชนิดของสาระที่ปรากฏในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 พบว่า การปรากฏของประโยคความซ้อนแต่ละชนิดในแต่ละมาตราหรือแต่ละวรรคข้างต้น รูปแบบความสัมพันธ์ชนิดของประโยคความซ้อนและชนิดของสาระมีรูปแบบความสัมพันธ์แตกต่างกันไปแต่ละชนิด คือ สาระที่เป็นข้อบังคับและสาระที่เป็นคำจำกัดความปรากฏประโยคความซ้อนชนิดคุณานุประโยคมากที่สุด ซึ่งมีอนุประโยคขยายนามในบทประธานหรือบทกรรม เพื่อแสดงพฤติกรรมของนามที่บังคับนั้นให้หรือห้ามกระทำ หรือให้รายละเอียด หรือขอบเขตของนามนั้น ๆ หรืออธิบายความหมายของนามที่มีความเฉพาะทั้งคุณลักษณะ หรือคุณสมบัติ ให้เข้าใจตรงกัน ขณะที่สาระที่เป็นคำอนุญาตและสาระที่เป็นการแจ้งให้ทราบ ปรากฏประโยคความซ้อนชนิดวิเศษณานุประโยคมากที่สุด ซึ่งมีอนุประโยคขยายกริยา หรือวิเศษณ์ในบทกริยา หรือบทขยาย เพื่อเสริมความกริยาที่กระทำ หรือวิเศษณ์ที่ขยายนาม กริยา หรือวิเศษณ์ อันเป็นพฤติกรรมอนุญาตให้กระทำได้ เลือกจะกระทำหรือไม่ก็ได้ หรือบอกกล่าวเรื่องราวทั่วไปให้เข้าใจตรงกัน หรือมีแนวปฏิบัติเดียวกันให้ชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จอมขวัญ สุทธินนท์ (2551: 117) ที่พบว่า ผลงานแปลและเรียบเรียงของระวี ภาวิไล ใช้ประโยคความซ้อนที่มีประโยคขยายในหน่วยนามมากที่สุด ในที่นี้คือ ประโยคความซ้อนชนิดคุณานุประโยค และใช้ประโยคความซ้อนที่มีประโยคขยายในหน่วยกริยารองลงมา ในที่นี้ คือ ประโยคความซ้อนชนิดวิเศษณานุประโยค นอกจากนี้ความสัมพันธ์ระหว่างชนิดของประโยคความซ้อนและชนิดของสาระในรัฐธรรมนูญที่พบยังใกล้เคียงกับ มลุลี พรโชคชัย (2538: 35) และ กฤติกา ผลเกิด (2541: 131) ที่พบว่า ชนิดของสาระกับรูปวากยสัมพันธ์ของสาระมีแนวโน้มที่จะเป็นปฏิสัมพันธ์ต่อกัน โดยองค์ประกอบของสาระแต่ละชนิดจะแสดงลักษณะเฉพาะของสาระชนิดนั้น ๆ และรูปวากยสัมพันธ์ก็จะแปรตามชนิดของสาระด้วย

นอกจากนี้เมื่อพิจารณาผลการศึกษายังพบอีกว่า การปรากฏประโยคความซ้อนชนิดนามานุประโยค มีจำนวนและร้อยละที่ปรากฏในสาระแต่ละชนิดใกล้เคียงกัน และมีลักษณะประโยคแบบ “กริยาให้-กรรม” จำนวนมาก มีการละประธานของมุขยประโยค คือ “รัฐธรรมนูญ” ไว้ในฐานที่เข้าใจโดยหลังกริยา “ให้” จะตามด้วยอนุประโยคซึ่งเป็นใจความของมาตรานั้น ๆ ประโยคความซ้อนชนิดนามานุประโยคจึงเป็นประโยคที่สามารถพบได้ทั่วไปในสาระทุกชนิด เพื่อเติมเต็มใจความของประโยคหลักให้ชัดแจ้งและสมบูรณ์ ลักษณะประโยคความซ้อนเช่นนี้สอดคล้องกับ กาญจนา โรจนพานิช (2539: 14-15) ที่พบว่า แบบ กริยา ห้าม/ให้-กรรม เท่านั้น ที่เป็นลักษณะสำคัญที่แท้จริงของภาษากฎหมายไทย นอกจากนี้ลักษณะประโยคแบบ “กริยาให้-กรรม” ที่ปรากฏในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ยังใช้เพื่อบ่งบอกความประสงค์เฉพาะในแง่ของการกำหนดหลักการหรือแนวปฏิบัติ

ในมาตราหรือวรรคนั้น ๆ รวมทั้งแสดงเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญตามที่บัญญัติไว้ให้บุคคลทั่วไปเข้าใจตรงกันด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

การศึกษาประโยคความซ้อนที่ปรากฏในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 พบว่า การใช้ประโยคความซ้อนแต่ละชนิดในแต่ละมาตรานั้น ทำให้ประชาชนสามารถตีความถ้อยคำของกฎหมายโดยปราศจากความกำกวม และตรงตามความประสงค์ของกฎหมายได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรวิเคราะห์การใช้ประโยคในกฎหมายประเภทอื่น หรือวิเคราะห์ประโยคตามหลักทฤษฎีไวยากรณ์อื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

กฤติกา ผลเกิด. (2541). **การศึกษาวัจนลีลาของประมวลกฎหมายอาญา**. วิทยานิพนธ์ อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

กาญจนา โรจนพานิช. (2539). **ภาษากฎหมายไทย: การศึกษาแนวภาษาศาสตร์สังคม**. รายงานผลงานวิจัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

กำชัย ทองหล่อ. (2547). **หลักภาษาไทย**. กรุงเทพฯ: รวมสาส์น.

จอมขวัญ สุทธินนท์. (2551). **การศึกษาโครงสร้างประโยคความซ้อนในผลงานแปลและเรียบเรียงของระวี ภาวิไล**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ชาคริต อนันทราวัน. (2540). **การใช้ภาษาในกฎหมายรัฐธรรมนูญ**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

ณัฐกร วิทิตานนท์. (2553). **หลักรัฐธรรมนูญเบื้องต้น**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธานินทร์ กรัยวิเชียร. (2527). **ภาษากฎหมายไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: ชวนพิมพ์.

ปณิธาน บรรณาธรรม. (2546). **เอกสารประกอบการสอนรายวิชา ภาษาเฉพาะกิจ**. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา.

มลุลี พรโชคชัย. (2538). **การศึกษาวัจนลีลาของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไทย**. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ยุทธชัย วิธีกล. (2546). **การใช้คลังข้อมูลภาษากฎหมายไทยในการแปลเอกสารกฎหมายจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย**. สารนิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการแปลและการล่าม คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560. (2560, 6 เมษายน). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก. หน้า 1-90. ***(ประชากร)***

วิชา มหาคุณ. (2527). เอกลักษณของภาษากฎหมายไทย. **ดุลพาห**, 31(5): 158-167.

อุปกิตศิลปสาร, พระยา. (2544). **หลักภาษาไทย: อักขรวิธี วจีวิภาค วากยสัมพันธ์ฉันทลักษณ์**. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

ความรับผิดชอบต่อสังคมของกรมธนารักษ์ กระทรวงการคลัง ตามความคิดเห็นและการรับรู้ของบุคลากรส่วนกลาง

Corporate Social Responsibility of Treasury Department, Ministry of Finance According to Opinions and Perceptions of Central Personnel

วิภารัตน์ พลังองอาจ
นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
โทร 094-318-9897, E-mail: spryyyy@hotmail.com
ศรินทร์ ขันติวัฒนะกุล
อาจารย์ประจำหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
โทร 061-626-4916, E-mail: Sarin.k@chandra.ac.th
สิริพัฒน์ เสวิกุล
อาจารย์ประจำหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
โทร 081-697-2849, E-mail: Siripat.s@chandra.ac.th
Wiparat Palangong
Student, Business Administration,
Chandrakasem Rajabhat University
Sarin Khuntiwattanakul
Lecturer, Master of Business Administration,
Chandrakasem Rajabhat University
Siripat Sevikul
Lecturer, Bachelor of Business Administration,
Chandrakasem Rajabhat University

รับเข้า : 30 สิงหาคม 2566 **แก้ไข :** 20 กันยายน 2566 **ตอบรับ :** 20 กันยายน 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความคิดเห็นของบุคลากรส่วนกลางเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมของกรมธนารักษ์ กระทรวงการคลัง 2) ศึกษาระดับการรับรู้ของบุคลากรส่วนกลางเกี่ยวกับ

ความรับผิดชอบต่อสังคมของกรมธนารักษ์ กระทรวงการคลัง 3) เปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรส่วนกลางเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมของกรมธนารักษ์ กระทรวงการคลัง จำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคล 4) เปรียบเทียบการรับรู้ของบุคลากรส่วนกลางเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมของกรมธนารักษ์ กระทรวงการคลัง จำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคล และ 5) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นและการรับรู้ของบุคลากรส่วนกลางเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมของกรมธนารักษ์ กระทรวงการคลัง กลุ่มตัวอย่าง คือ บุคลากรที่ปฏิบัติงานหน่วยงานส่วนกลางของกรมธนารักษ์ จำนวน 325 คน สุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ความน่าจะเป็น แบบหลายขั้นตอน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการวิจัย พบว่า บุคลากรส่วนกลางมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมอยู่ในระดับเห็นด้วยทั้ง 3 ด้าน โดยที่ด้านเศรษฐกิจมีความคิดเห็นมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านสังคม ตามลำดับ มีการรับรู้อยู่ในระดับการรับรู้ปานกลางทั้ง 3 ด้าน โดยที่ด้านสิ่งแวดล้อมมีการรับรู้มากที่สุด รองลงมา คือ ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม ตามลำดับ บุคลากรที่มีอายุ รายได้ต่อเดือน สายงานตามภารกิจ และประเภทบุคลากรต่างกันมีความคิดเห็นและการรับรู้เกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความคิดเห็นและการรับรู้ของบุคลากรส่วนกลางเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมของกรมธนารักษ์ มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลางและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน (r=.556)

คำสำคัญ: ความคิดเห็น การรับรู้ ความรับผิดชอบต่อสังคม

ABSTRACT

The objectives of this research were to: 1) study the level of opinions of central personnel about the social responsibility of the Treasury Department Ministry of Finance 2) Study the level of perceptions of central personnel about the social responsibility of the Treasury Department Ministry of Finance. 3) compare the opinions of central personnel about the social responsibility of the Treasury Department Ministry of Finance, classified by individual characteristics. 4) compare the perceptions of central personnel about the social responsibility of the Treasury Department Ministry of Finance, classified by individual characteristics and 5) Study the relationship between the opinions and perceptions of central personnel about the social responsibility of the Treasury Department, Ministry of Finance. A sample group was selected from 325 central personnel working in the Treasury

Department. using the probability sampling method, multistage. Data were collected with a questionnaire. The statistics used were amount, percentage, mean, standard deviation, t-test, one-way ANOVA, and Pearson's Product Moment Correlation Coefficient analysis.

The results showed that central personnel had an agreeable level of opinion about corporate social responsibility in all three fields, with economics having the highest opinion, followed by environmental and social, respectively. There were also moderate levels of perception in all three fields, with environmental having the most perceptions, followed by economic and social, respectively. Personnel of varying ages, salaries, job functions, and types of personnel had different opinions and perceptions about corporate social responsibility, with the statistical significance level at.05. In addition, the opinions and perceptions of central personnel about corporate social responsibility in the Treasury Department had a moderately correlated level and were unidirectional (r =.556).

Keywords: opinions, perceptions, corporate social responsibility

บทนำ

ปัจจุบันความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นประเด็นที่มีการพูดถึงและเป็นที่น่าสนใจของหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน เนื่องจากการแข่งขันและการเติบโตทางธุรกิจอย่างรวดเร็วและแพร่ขยายไปทั่วโลก ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ซึ่งการใช้ทรัพยากรที่เกินความพอดีจนกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมนั้นก่อให้เกิดปัญหาและส่งผลกระทบต่อผู้คนในสังคม จึงเกิดการเรียกร้องให้ธุรกิจต้องปรับทิศทางการดำเนินงานที่นอกจากจะคำนึงถึงผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจแล้วยังต้องคำนึงถึงสังคมและสิ่งแวดล้อมยิ่งขึ้น เพื่อลดผลกระทบเหล่านั้น (วราพร ดำจับ, 2562) ดังทฤษฎีเกี่ยวกับความชอบธรรมที่เป็นแนวคิดพื้นฐานของการดำเนินองค์กรด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมว่าองค์กรได้รับสิทธิและอำนาจจากสังคมในลักษณะใบอนุญาตชั่วคราวในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรสำหรับการดำเนินงานภายใต้ความคาดหวังของสังคม ดังนั้น ความเจริญก้าวหน้าหรือความอยู่รอดขององค์กรจึงขึ้นอยู่กับว่าองค์กรได้ดำเนินการตามที่สังคมคาดหวังไว้เพียงใด (ฐานิตา ฆ้องฤกษ์, 2560) ดังคำกล่าวของ Bjorn Stigson ประธานสภาธุรกิจโลกเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน กล่าวว่า “ธุรกิจไม่สามารถประสบความสำเร็จได้ในสังคมที่ล้มเหลว” องค์กรทุกภาคส่วนจึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญและมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อม

ความรับผิดชอบต่อสังคมของภาครัฐริเริ่มจากการนำรูปแบบการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่มาใช้ในระบบราชการไทยในปี พ.ศ. 2545 ส่งเสริมให้ภาครัฐแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมทั้งในเชิงนโยบายและการปฏิบัติต่อผู้มีส่วนได้เสีย โดยมีพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายและการปฏิบัติราชการให้เป็นไปตามหลักการบริหารภาครัฐแนวใหม่ และในปี พ.ศ. 2547 ภาครัฐได้มุ่งนำหลักธรรมาภิบาลเพื่อการบริหารและการปกครองบ้านเมืองที่ดีมาใช้ (นพวรรณ การสมบัติ, 2559) จะเห็นได้ว่าทั้งภาครัฐและเอกชนมีบทบาทสำคัญในการผลักดันความรับผิดชอบต่อสังคมและไม่สามารถผลักให้เป็นภาระของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้

กรมธนารักษ์ในฐานะหน่วยงานภาครัฐสังกัดกระทรวงการคลังมีภารกิจเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ราชพัสดุ การประเมินราคาทรัพย์สิน การผลิตเหรียญกษาปณ์และบริหารเงินตรา และเก็บรักษาทรัพย์สินมีค่าของรัฐ ที่ผ่านมาได้ดำเนินงานตามบทบาทและภารกิจที่สำคัญมาอย่างต่อเนื่องภายใต้นโยบายของรัฐบาล ซึ่งการดำเนินงานตามแนวคิดของความรับผิดชอบต่อสังคมทั้งในเชิงเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ปรากฏอย่างชัดเจน ในปี พ.ศ. 2549 ต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน ตัวอย่างนโยบายด้านความรับผิดชอบต่อสังคมในปัจจุบัน ด้านเศรษฐกิจ เช่น การนำที่ราชพัสดุมาเปิดประมูลให้เอกชนเช่าเพื่อลงทุนก่อให้เกิดการพัฒนาพื้นที่การค้าการลงทุนเป็นการผลักดันให้เกิดการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ การผลิตเหรียญกษาปณ์ด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่เพื่อใช้หมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจให้เพียงพอ เป็นต้น ด้านสังคม เช่น การแก้ไขปัญหาการครอบครองที่ราชพัสดุโดยมิได้ชอบเพื่อนำไปสู่การรับรองสิทธิในการเข้าใช้ที่ราชพัสดุโดยการจัดให้เช่าในอัตราเพื่ออยู่อาศัยและทำกินเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนและลดความเหลื่อมล้ำ เป็นต้น และด้านสิ่งแวดล้อม เช่น การเพิ่มพื้นที่สีเขียวให้กับกรุงเทพมหานคร และดำเนินปลูกและดูแลต้นไม้ในที่ราชพัสดุในชุมชน เป็นต้น อย่างไรก็ตามการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมไม่ได้กำหนดไว้เป็นข้อกฎหมายอย่างชัดเจน แต่หากองค์กรมีการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมก็จะส่งผลให้มีภาพลักษณ์ที่ดี สร้างจิตสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคมให้กับพนักงานก่อให้เกิดความภาคภูมิใจ ซึ่งหากพนักงานได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและรับรู้ถึงความรับผิดชอบต่อสังคม และนโยบายการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร จะส่งผลให้การดำเนินงานประสบผลสำเร็จและเกิดประสิทธิภาพ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของกรมธนารักษ์ กระทรวงการคลัง ตามความคิดเห็นและการรับรู้ของบุคลากรส่วนกลาง เพื่อนำผลการวิจัยมาใช้ประโยชน์และแนวทางให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมหรือจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์นโยบายด้านความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อสร้างเสริมความรู้ความเข้าใจอย่างเหมาะสมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของบุคลากรส่วนกลางเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมของกรมธนารักษ์ กระทรวงการคลัง

2. เพื่อศึกษาระดับการรับรู้ของบุคลากรส่วนกลางเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมของกรมธนารักษ์กระทรวงการคลัง

3 เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรส่วนกลางเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมของกรมธนารักษ์ กระทรวงการคลัง จำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคล

4. เพื่อเปรียบเทียบการรับรู้ของบุคลากรส่วนกลางเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมของกรมธนารักษ์ กระทรวงการคลัง จำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคล

5. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นและการรับรู้ของบุคลากรส่วนกลาง เกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมของกรมธนารักษ์ กระทรวงการคลัง

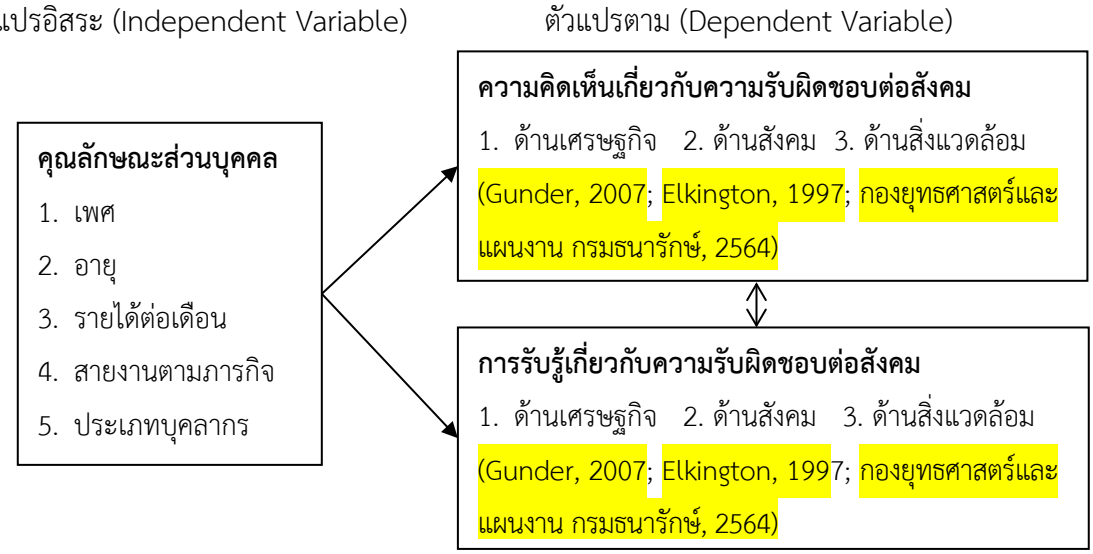
สมมติฐานการวิจัย

1. บุคลากรส่วนกลางที่มีคุณลักษณะส่วนบุคคลต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมของกรมธนารักษ์ กระทรวงการคลัง แตกต่างกัน

2. บุคลากรส่วนกลางที่มีคุณลักษณะส่วนบุคคลต่างกันมีการรับรู้เกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมของกรมธนารักษ์ กระทรวงการคลัง แตกต่างกัน

3. ความคิดเห็นและการรับรู้ของบุคลากรส่วนกลาง เกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมของกรมธนารักษ์ กระทรวงการคลัง มีความสัมพันธ์กัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรที่ปฏิบัติงานหน่วยงานส่วนกลางของกรมธนารักษ์ กระทรวงการคลัง จำนวน 1,708 ราย (กรมธนารักษ์, 2565)

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรที่ปฏิบัติงานหน่วยงานส่วนกลางของกรมธนารักษ์ กระทรวงการคลัง จำนวน 325 คน ซึ่งได้จากการคำนวณ จากสูตร Yamane (1973) สุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ความน่าจะเป็น แบบหลายขั้นตอน โดยผู้วิจัยสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยแบ่งกลุ่มจาก 5 สายงานตามภารกิจ และคำนวณกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของบุคลากรในแต่ละสายงาน ได้แก่ ด้านที่ราชพัสดุ 60 ราย ด้านประเมินราคาทรัพย์สิน 30 ราย ด้านทรัพย์สินมีค่าของรัฐ 30 ราย ด้านบริหาร 60 ราย และด้านผลิตเหรียญกษาปณ์และบริหารเงินตรา 145 ราย จากนั้นสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ความน่าจะเป็นด้วยวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ จากบุคลากรส่วนกลางกรมธนารักษ์ที่ปฏิบัติงานอยู่ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามความรับผิดชอบต่อสังคมของกรมธนารักษ์ กระทรวงการคลัง ตามความคิดเห็นและการรับรู้ของบุคลากรส่วนกลาง ประกอบไปด้วย 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 คุณลักษณะส่วนบุคคล ซึ่งลักษณะข้อคำถามเป็นแบบปลายปิด ชนิดตรวจสอบรายการ จำนวน 5 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ รายได้ต่อเดือน สายงานตามภารกิจ และประเภทบุคลากร

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นของบุคลากรส่วนกลางเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมของกรมธนารักษ์ กระทรวงการคลัง โดยข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) จำนวน 24 ข้อ ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม

ส่วนที่ 3 การรับรู้ของบุคลากรส่วนกลางเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมของกรมธนารักษ์ กระทรวงการคลัง โดยข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) จำนวน 24 ข้อ ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือและคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ผู้วิจัยได้ทำการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคม ความคิดเห็น และการรับรู้ และนำข้อมูลที่ได้มาสร้างแบบสอบถาม

2. นำข้อคำถามที่ร่างเรียบร้อยแล้วไปขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วทำการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

3. นำแบบสอบถามมาทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาด้วยวิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item-object congruence: IOC) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ซึ่งมีเกณฑ์ในการพิจารณาค่า IOC คือ ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 – 1.00 ถือว่าเหมาะสมสามารถนำไปใช้ได้ ซึ่งผลการหาค่า

ความเที่ยงตรงของแบบสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน ผลออกทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 0.98 และมากกว่า 0.80 ทุกข้อ ถือว่ามีค่าความเที่ยงตรง ใช้ได้

4. นำแบบทดสอบที่ผ่านการหาค่า IOC มาดำเนินการทดสอบ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbachs' Alpha Coefficient) ซึ่งจะต้องมีค่าตั้งแต่ 0.7 ขึ้นไป โดยผลการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.975

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ใช้วิเคราะห์ข้อมูลคุณลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ยของคำตอบจากแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 และส่วนที่ 3 ตามเกณฑ์คะแนนของแบบสอบถาม (Best, 1977) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	ระดับความคิดเห็น	ระดับการรับรู้
4.50 – 5.00	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	รับรู้มากที่สุด
3.50 – 4.49	เห็นด้วย	รับรู้มาก
2.50 – 3.49	ไม่แน่ใจ	รับรู้ปานกลาง
1.50 – 2.49	ไม่เห็นด้วย	รับรู้น้อย
1.00 – 1.49	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	รับรู้น้อยที่สุด

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics)

2.1 ทดสอบสมมติฐาน เปรียบเทียบความคิดเห็นและการรับรู้เกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคม จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคลด้วยสถิติทดสอบที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA)

2.2 ทดสอบสมมติฐาน วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นและการรับรู้เกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมของบุคลากรส่วนกลาง ด้วยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) มีเกณฑ์การแปลความหมาย โดยพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (ใช้สัญลักษณ์ r) (Selvanathan, Jayabalan, Saini, Supramaniam, & Hussin, 2020) ดังนี้

r มีค่าระหว่าง 0.01 - 0.19 หมายถึง มีความสัมพันธ์น้อยมาก
r มีค่าตั้งแต่ 0.20 - 0.39 หมายถึง มีความสัมพันธ์น้อย
r มีค่าตั้งแต่ 0.40 - 0.59 หมายถึง มีความสัมพันธ์ปานกลาง
r มีค่าตั้งแต่ 0.60 - 0.79 หมายถึง มีความสัมพันธ์สูง
r มีค่าตั้งแต่ 0.80 - 1.00 หมายถึง มีความสัมพันธ์สูงมาก

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของบุคลากรส่วนกลางเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมของกรมธนารักษ์ กระทรวงการคลัง ผลแสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของบุคลากรที่ปฏิบัติงานหน่วยงานส่วนกลางเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมของกรมธนารักษ์รายด้านและภาพรวม

ความรับผิดชอบต่อสังคมของกรมธนารักษ์	$\overline{X}$	SD	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านเศรษฐกิจ	4.23	0.39	เห็นด้วย
2. ด้านสังคม	4.09	0.43	เห็นด้วย
3. ด้านสิ่งแวดล้อม	4.20	0.41	เห็นด้วย
ภาพรวมความคิดเห็นความรับผิดชอบต่อสังคม	**4.17**	**0.37**	เห็นด้วย

จากตารางที่ 1 พบว่า บุคลากรที่ปฏิบัติงานหน่วยงานส่วนกลางมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความผิดชอบต่อสังคมของกรมธนารักษ์โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วย ($\overline{X}$=4.17, SD=0.37) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับความผิดชอบต่อสังคมของกรมธนารักษ์ในแต่ละด้านอยู่ในระดับเห็นด้วยทั้ง 3 ด้าน โดยที่ด้านเศรษฐกิจมีความคิดเห็นมากที่สุด ($\overline{X}$=4.23, SD=0.39) รองลงมา คือ ด้านสิ่งแวดล้อม ($\overline{X}$=4.20, SD=0.41) และด้านสังคม ($\overline{X}$=4.09, SD=0.43) ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการรับรู้ของบุคลากรส่วนกลางเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมของกรมธนารักษ์ กระทรวงการคลัง ผลแสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการรับรู้ของบุคลากรที่ปฏิบัติงานหน่วยงานส่วนกลางเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมของกรมธนารักษ์รายด้านและภาพรวม

ความรับผิดชอบต่อสังคมของกรมธนารักษ์	$\overline{X}$	SD	ระดับการรับรู้
1. ด้านเศรษฐกิจ	3.34	0.57	ปานกลาง
2. ด้านสังคม	3.28	0.60	ปานกลาง
3. ด้านสิ่งแวดล้อม	3.39	0.58	ปานกลาง
ภาพรวมการรับรู้ความรับผิดชอบต่อสังคม	3.34	0.54	ปานกลาง

จากตารางที่ 2 พบว่า บุคลากรที่ปฏิบัติงานหน่วยงานส่วนกลางมีการรับรู้เกี่ยวกับความผิดชอบต่อสังคมของกรมธนารักษ์โดยภาพรวมอยู่ในระดับการรับรู้ปานกลาง ($\overline{X}$=3.34, SD=0.54) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การรับรู้เกี่ยวกับความผิดชอบต่อสังคมของกรมธนารักษ์ในแต่ละด้านอยู่ในระดับการรับรู้ปานกลางทั้ง 3 ด้าน โดยที่ด้านสิ่งแวดล้อมมีการรับรู้มากที่สุด ($\overline{X}$=3.39, SD=0.58) รองลงมา คือ ด้านเศรษฐกิจ ($\overline{X}$=3.34, SD=0.57) และด้านสังคม ($\overline{X}$=3.28, SD=0.60) ตามลำดับ

3. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรที่ปฏิบัติงานหน่วยงานส่วนกลางเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมของกรมธนารักษ์ในภาพรวมและรายด้าน จำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคล ผลแสดงดังตารางที่ 3 - 4

ตารางที่ 3 ผลการทดสอบความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมของกรมธนารักษ์รายด้านและภาพรวม จำแนกตามเพศ

ความรับผิดชอบต่อสังคม	ชาย (n = 113)		หญิง (n = 212)		t	P
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
1. ด้านเศรษฐกิจ	4.22	0.42	4.24	0.38	-.248	.804
2. ด้านสังคม	4.08	0.42	4.09	0.44	-.206	.837
3. ด้านสิ่งแวดล้อม	4.18	0.41	4.21	0.41	-.509	.611
ภาพรวม	**4.16**	**0.38**	**4.18**	**0.37**	**-.352**	**.725**

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า บุคลากรที่ปฏิบัติงานหน่วยงานส่วนกลางชายและหญิงมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมของกรมธนารักษ์ในภาพรวมและรายด้านทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4 ผลการทดสอบความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมของกรมธนารักษ์ จำแนกตามอายุ รายได้ต่อเดือน สายงานตามภารกิจ และประเภทบุคลากร

ความรับผิดชอบต่อสังคม	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P
		อายุ				
1. ด้านเศรษฐกิจ	ระหว่างกลุ่ม	2.813	3	.938	6.139	.000*
	ภายในกลุ่ม	49.019	321	.153		
	รวม	51.832	324			
2. ด้านสังคม	ระหว่างกลุ่ม	1.162	3	.387	2.022	.111
	ภายในกลุ่ม	61.506	321	.192		
	รวม	62.668	324			
3. ด้านสิ่งแวดล้อม	ระหว่างกลุ่ม	1.801	3	.600	3.557	.015*
	ภายในกลุ่ม	54.182	321	.169		
	รวม	55.983	324			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	1.836	3	.612	4.372	.005*
	ภายในกลุ่ม	44.925	321	.140		
	รวม	46.761	324			

ตารางที่ 4 ผลการทดสอบความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมของกรมธนารักษ์ จำแนกตามอายุ รายได้ต่อเดือน สายงานตามภารกิจ และประเภทบุคลากร (ต่อ)

ความรับผิดชอบต่อสังคม	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P
		รายได้ต่อเดือน				
1. ด้านเศรษฐกิจ	ระหว่างกลุ่ม	2.781	2	1.391	9.129	.000*
	ภายในกลุ่ม	49.050	322			
	รวม	51.832	324			
2. ด้านสังคม	ระหว่างกลุ่ม	1.199	2	.599	3.140	.045*
	ภายในกลุ่ม	61.469	322	.191		
	รวม	62.668	324			
3. ด้านสิ่งแวดล้อม	ระหว่างกลุ่ม	1.140	2	.570	3.346	.036*
	ภายในกลุ่ม	54.843	322	.170		
	รวม	55.983	324			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	1.552	2	.776	5.529	.004*
	ภายในกลุ่ม	45.208	322	.140		
	รวม	46.761	324			
		สายงานตามภารกิจ				
1. ด้านเศรษฐกิจ	ระหว่างกลุ่ม	.779	4	.195	1.221	.302
	ภายในกลุ่ม	51.052	320	.160		
	รวม	51.832	324			
2. ด้านสังคม	ระหว่างกลุ่ม	1.193	4	.298	1.552	.187
	ภายในกลุ่ม	61.475	320	.192		
	รวม	62.668	324			
3. ด้านสิ่งแวดล้อม	ระหว่างกลุ่ม	2.763	4	.691	4.153	.003*
	ภายในกลุ่ม	53.220	320	.166		
	รวม	55.983	324			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	.991	4	.248	1.732	.143
	ภายในกลุ่ม	45.770	320	.143		
	รวม	46.761	324			

ตารางที่ 4 ผลการทดสอบความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมของกรมธนารักษ์ จำแนกตามอายุ รายได้ต่อเดือน สายงานตามภารกิจ และประเภทบุคลากร (ต่อ)

ความรับผิดชอบต่อสังคม	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P
		ประเภทบุคลากร				
1. ด้านเศรษฐกิจ	ระหว่างกลุ่ม	4.789	4	1.197	8.144	.000*
	ภายในกลุ่ม	47.043	320	.147		
	รวม	51.832	324			
2. ด้านสังคม	ระหว่างกลุ่ม	4.587	4	1.147	6.318	.000*
	ภายในกลุ่ม	58.081	320	.182		
	รวม	62.668	324			
3. ด้านสิ่งแวดล้อม	ระหว่างกลุ่ม	4.534	4	1.134	7.051	.000*
	ภายในกลุ่ม	51.449	320	.161		
	รวม	55.983	324			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	4.140	4	1.035	7.771	.000*
	ภายในกลุ่ม	42.621	320	.133		
	รวม	46.761	324			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 พบว่า บุคลากรที่ปฏิบัติงานหน่วยงานส่วนกลางที่มีคุณลักษณะส่วนบุคคลต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมของกรมธนารักษ์ในภาพรวมและรายด้านทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนี้

บุคลากรที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสิ่งแวดล้อม และภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บุคลากรที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บุคลากรที่มีสายงานตามภารกิจต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมด้านสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บุคลากรที่มีประเภทบุคลากรต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการเปรียบเทียบการรับรู้ของบุคลากรที่ปฏิบัติงานหน่วยงานส่วนกลางเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมของกรมธนารักษ์ในภาพรวมและรายด้าน จำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคล ผลแสดงดังตารางที่ 5 - 6

ตารางที่ 5 ผลการทดสอบความแตกต่างของการรับรู้เกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมของกรมธนารักษ์ รายด้านและภาพรวม จำแนกตามเพศ

ความรับผิดชอบต่อสังคม	ชาย (n = 113)		หญิง (n = 212)		t	P
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
1. ด้านเศรษฐกิจ	3.39	0.63	3.31	0.53	1.254	.211
2. ด้านสังคม	3.32	0.64	3.26	0.57	.906	.366
3. ด้านสิ่งแวดล้อม	3.45	0.59	3.36	0.57	1.342	.180
ภาพรวม	**3.39**	**0.58**	**3.31**	**0.51**	**1.254**	**.211**

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 5 พบว่า บุคลากรที่ปฏิบัติงานหน่วยงานส่วนกลางชายและหญิงมีการรับรู้เกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมของกรมธนารักษ์ในภาพรวมและรายด้านทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ตารางที่ 6 ผลการทดสอบความแตกต่างของการรับรู้เกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมของกรมธนารักษ์ จำแนกตามอายุ รายได้ต่อเดือน สายงานตามภารกิจ และประเภทบุคลากร

ความรับผิดชอบต่อสังคม	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P
		อายุ				
1. ด้านเศรษฐกิจ	ระหว่างกลุ่ม	4.284	3	1.428	4.495	.004*
	ภายในกลุ่ม	101.982	321	.318		
	รวม	106.267	324			
2. ด้านสังคม	ระหว่างกลุ่ม	2.888	3	.963	2.699	.046*
	ภายในกลุ่ม	114.499	321	.357		
	รวม	117.387	324			
3. ด้านสิ่งแวดล้อม	ระหว่างกลุ่ม	2.386	3	.795	2.391	.069
	ภายในกลุ่ม	106.773	321	.333		
	รวม	109.159	324			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	2.920	3	.973	3.374	.019*
	ภายในกลุ่ม	92.616	321	.289		
	รวม	95.536	324			

ตารางที่ 6 ผลการทดสอบความแตกต่างของการรับรู้เกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมของกรมธนารักษ์ จำแนกตามอายุ รายได้ต่อเดือน สายงานตามภารกิจ และประเภทบุคลากร (ต่อ)

ความรับผิดชอบต่อสังคม	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P
		รายได้ต่อเดือน				
1. ด้านเศรษฐกิจ	ระหว่างกลุ่ม	6.523	2	3.262	10.529	.000*
	ภายในกลุ่ม	99.744	322	.310		
	รวม	106.267	324			
2. ด้านสังคม	ระหว่างกลุ่ม	5.252	2	2.626	7.540	.001*
	ภายในกลุ่ม	112.135	322	.348		
	รวม	117.387	324			
3. ด้านสิ่งแวดล้อม	ระหว่างกลุ่ม	3.270	2	1.635	4.972	.007*
	ภายในกลุ่ม	105.889	322			
	รวม	109.159	324			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	4.714	2	2.357	8.356	.000*
	ภายในกลุ่ม	90.823	322	.282		
	รวม	95.536	324			
		สายงานตามภารกิจ				
1. ด้านเศรษฐกิจ	ระหว่างกลุ่ม	2.357	4	.589	1.815	.126
	ภายในกลุ่ม	103.910	320	.325		
	รวม	106.267	324			
2. ด้านสังคม	ระหว่างกลุ่ม	2.075	4	.519	1.440	.221
	ภายในกลุ่ม	115.312	320	.360		
	รวม	117.387	324			
3. ด้านสิ่งแวดล้อม	ระหว่างกลุ่ม	4.223	4	1.056	3.219	.013*
	ภายในกลุ่ม	104.936	320	.328		
	รวม	109.159	324			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	1.899	4	.475	1.622	.168
	ภายในกลุ่ม	93.638	320	.293		
	รวม	95.536	324			

ตารางที่ 6 ผลการทดสอบความแตกต่างของการรับรู้เกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมของกรมธนารักษ์ จำแนกตามอายุ รายได้ต่อเดือน สายงานตามภารกิจ และประเภทบุคลากร (ต่อ)

ความรับผิดชอบต่อสังคม	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P
		ประเภทบุคลากร				
1. ด้านเศรษฐกิจ	ระหว่างกลุ่ม	6.282	4	1.570	5.026	.001*
	ภายในกลุ่ม	99.985	320	.312		
	รวม	106.267	324			
2. ด้านสังคม	ระหว่างกลุ่ม	4.855	4	1.214	3.451	.009*
	ภายในกลุ่ม	112.532	320	.352		
	รวม	117.387	324			
3. ด้านสิ่งแวดล้อม	ระหว่างกลุ่ม	4.958	4	1.239	3.806	.005*
	ภายในกลุ่ม	104.201	320	.326		
	รวม	109.159	324			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	4.946	4	1.236	4.368	.002*
	ภายในกลุ่ม	90.591	320	.283		
	รวม	95.536	324			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 6 พบว่า บุคลากรที่ปฏิบัติงานหน่วยงานส่วนกลางที่มีคุณลักษณะส่วนบุคคลต่างกัน มีการรับรู้เกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมของกรมธนารักษ์ในภาพรวมและรายด้านทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนี้

บุคลากรที่มีอายุต่างกัน มีการรับรู้เกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บุคลากรที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีการรับรู้เกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บุคลากรที่มีสายงานตามภารกิจต่างกัน มีการรับรู้เกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคม ด้านสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บุคลากรที่มีประเภทบุคลากรต่างกัน มีการรับรู้เกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นและการรับรู้ของบุคลากรส่วนกลางเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมของกรมธนารักษ์ ผลแสดงดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นและการรับรู้ของบุคลากรส่วนกลางเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมของกรมธนารักษ์

	ภาพรวมของความคิดเห็นเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคม		
	r	**Sig.**	**ระดับความสัมพันธ์**
ภาพรวมของการรับรู้เกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคม	.556	.00**	ปานกลาง ทิศทางเดียวกัน

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 7 พบว่า ความคิดเห็นและการรับรู้ของบุคลากรส่วนกลางเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมของกรมธนารักษ์โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลางและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน มีค่า r=.556 และมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เมื่อพิจารณาถึงภาพรวมในแต่ละด้านของความคิดเห็นและการรับรู้เกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมของกรมธนารักษ์ทั้ง 3 ด้าน ซึ่งได้แก่ ภาพรวมของด้านเศรษฐกิจ ภาพรวมของด้านสังคม และภาพรวมของด้านสิ่งแวดล้อม ผลแสดงดังตารางที่ 8 - 10

ตารางที่ 8 ความสัมพันธ์ระหว่างภาพรวมความคิดเห็นด้านเศรษฐกิจและภาพรวมรายด้านของการรับรู้ของบุคลากรส่วนกลางเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมของกรมธนารักษ์

ความรับผิดชอบต่อสังคมของกรมธนารักษ์		**r**	**Sig.**	**ระดับความสัมพันธ์**
ความคิดเห็น	**การรับรู้**			
ภาพรวมด้านเศรษฐกิจ	1. ภาพรวมด้านเศรษฐกิจ	.549	.00**	ปานกลาง ทิศทางเดียวกัน
	2. ภาพรวมด้านสังคม	.444	.00**	ปานกลาง ทิศทางเดียวกัน
	3. ภาพรวมด้านสิ่งแวดล้อม	.426	.00**	ปานกลาง ทิศทางเดียวกัน

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 8 พบว่า ภาพรวมของความคิดเห็นด้านเศรษฐกิจและภาพรวมของการรับรู้รายด้านเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมของกรมธนารักษ์ ซึ่งได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลางและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยมีค่า r=.549 .444 และ .426 ตามลำดับ และมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 9 ความสัมพันธ์ระหว่างภาพรวมความคิดเห็นด้านสังคมและภาพรวมรายด้านของการรับรู้ของบุคลากรส่วนกลางเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมของกรมธนารักษ์

ความรับผิดชอบต่อสังคมของกรมธนารักษ์		r	Sig.	ระดับความสัมพันธ์
ความคิดเห็น	**การรับรู้**			
ภาพรวมด้านสังคม	1. ภาพรวมด้านเศรษฐกิจ	.490	.00**	ปานกลาง ทิศทางเดียวกัน
	2. ภาพรวมด้านสังคม	.498	.00**	ปานกลาง ทิศทางเดียวกัน
	3. ภาพรวมด้านสิ่งแวดล้อม	.483	.00**	ปานกลาง ทิศทางเดียวกัน

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 9 พบว่าภาพรวมของความคิดเห็นด้านสังคมและภาพรวมของการรับรู้รายด้านเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมของกรมธนารักษ์ ซึ่งได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลางและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยมีค่า r=.490 .498 และ .483 ตามลำดับ และมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 10 ความสัมพันธ์ระหว่างภาพรวมความคิดเห็นด้านสิ่งแวดล้อมและภาพรวมรายด้านของการรับรู้ของบุคลากรส่วนกลางเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมของกรมธนารักษ์

ความรับผิดชอบต่อสังคมของกรมธนารักษ์		r	Sig.	ระดับความสัมพันธ์
ความคิดเห็น	**การรับรู้**			
ภาพรวมด้านสิ่งแวดล้อม	1. ภาพรวมด้านเศรษฐกิจ	.398	.00**	น้อย ทิศทางเดียวกัน
	2. ภาพรวมด้านสังคม	.407	.00**	ปานกลาง ทิศทางเดียวกัน
	3. ภาพรวมด้านสิ่งแวดล้อม	.517	.00**	ปานกลาง ทิศทางเดียวกัน

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 10 พบว่า ภาพรวมของความคิดเห็นด้านสิ่งแวดล้อมและภาพรวมของการรับรู้เกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมของกรมธนารักษ์ด้านเศรษฐกิจ มีความสัมพันธ์ในระดับน้อยและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน มีค่า r=.398 สำหรับภาพรวมของความคิดเห็นด้านสิ่งแวดล้อมและภาพรวมของการรับรู้ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลางและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยมีค่า r=.407 และ .517 ตามลำดับ และมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

1. บุคลากรมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความผิดชอบต่อสังคมของกรมธนารักษ์โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วย เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับเห็นด้วยทั้ง 3 ด้าน โดยที่ด้านเศรษฐกิจมีความคิดเห็นมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านสังคม ตามลำดับ อาจเนื่องจากบุคลากรมีความตระหนักและเชื่อมั่นถึงโครงการด้านเศรษฐกิจของกรมธนารักษ์มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ สอดคล้องกับแนวคิดของ Carroll (1991) ที่กล่าวว่า องค์ประกอบของความรับผิดชอบต่อสังคม

ด้านเศรษฐกิจเป็นปัจจัยสำคัญและทำหน้าที่เป็นรากฐานขององค์ประกอบอื่น ๆ ของความรับผิดชอบต่อสังคม และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุพาดา สิริกุตตา, ไพบูลย์ อาชารุ่งโรจน์, และ ธนภูมิ อติเวทิน (2558) ได้ศึกษาเรื่องความรู้ความเข้าใจ การรับรู้ทัศนคติเกี่ยวกับกิจการเพื่อสังคมและแนวโน้มการทำงานเกี่ยวกับกิจการเพื่อสังคม ของนิสิตปริญญาโท คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผลการวิจัยพบว่า นิสิตมีทัศนคติเกี่ยวกับกิจการเพื่อสังคมในภาพรวมอยู่ในระดับดี ทัศนคติด้านกำไร ด้านสังคม และด้านการดำเนินธุรกิจอยู่ในระดับดี

2. บุคลากรมีการรับรู้เกี่ยวกับความผิดชอบต่อสังคมของกรมธนารักษ์โดยภาพรวมอยู่ในระดับการรับรู้ปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การรับรู้ในแต่ละด้านอยู่ในระดับการรับรู้ปานกลางทั้ง 3 ด้าน โดยที่ด้านสิ่งแวดล้อมมีการรับรู้มากที่สุด รองลงมา คือ ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคมตามลำดับ อาจเนื่องจากบุคลากรได้มีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมในโครงการด้านสิ่งแวดล้อมของกรมธนารักษ์มากที่สุด สอดคล้องกับแนวคิดที่ United Nation (2011) ได้กำหนดหลักสากล 10 ประการ เพื่อนำไปใช้สำหรับดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจ โดย 1 ในหลักประการที่กำหนดไว้และเกี่ยวกับเรื่องสิ่งแวดล้อม คือ หลักประการที่ 8 กำหนดว่า ควรมีการจัดทำกิจกรรมที่ส่งเสริมการยกระดับความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม และสอดคล้องกับงานวิจัยของวัชถนันท์ ปลื้มใจ, ปกรณ์ ลิ้มโยธิน และ สิริลักษณ์ ทองพูน (2559) ได้ศึกษาเรื่องการรับรู้และทัศนคติที่ประชาชนมีต่อกิจกรรมด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีการรับรู้กิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยหาดใหญ่โดยภาพรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านชุมชน และด้านสังคมอยู่ในระดับการรับรู้พอสมควร

3. บุคลากรที่มีอายุ รายได้ต่อเดือน สายงานตามภารกิจ และประเภทบุคลากร ต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมของกรมธนารักษ์ในภาพรวมและรายด้าน ซึ่งได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม แตกต่างกัน ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า หากเข้าใจถึงความแตกต่างกันในแต่ละคุณลักษณะส่วนบุคคลอาจช่วยให้ทราบถึงการส่งเสริมความคิดเห็นได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Titko, Svirina,Tambovceva, & Skvarciany (2021) ได้ศึกษาเรื่องความแตกต่างของทัศนคติต่อความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรระหว่างรุ่น ผลการวิจัยพบว่า อายุเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อทัศนคติที่มีต่อความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร และสอดคล้องกับงานวิจัยของศศิวิมล เหลืองอิงคะสุต และ มัลลิกา ผลอนันต์ (2559) ได้ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของพนักงานระดับปฏิบัติการต่อการดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคมของบริษัทมหาชนแห่งหนึ่งในปี 2558 ผลการวิจัยพบว่า พนักงานที่มีอายุและรายได้ต่อเดือนแตกต่างกันมีความคิดเห็นในการดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคมของบริษัท ประกอบด้วย กิจกรรมที่ส่งเสริมการรับรู้ประเด็นปัญหาทางสังคม การตลาดเพื่อมุ่งแก้ไขปัญหาสังคม การบริจาคเพื่อการกุศล การอาสาช่วยเหลือชุมชน และการประกอบธุรกิจอย่างรับผิดชอบต่อสังคม แตกต่างกัน

4. บุคลากรที่มีอายุ รายได้ต่อเดือน สายงานตามภารกิจ และประเภทบุคลากร ต่างกัน มีการรับรู้เกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมของกรมธนารักษ์ในภาพรวมและรายด้าน ซึ่งได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม แตกต่างกัน ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า หากเข้าใจถึงความแตกต่างกันในแต่ละคุณลักษณะส่วนบุคคลอาจช่วยให้ทราบถึงการส่งเสริมการรับรู้ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของพิชชาภรณ์ ยามะเพวัน (2564) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) ของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อายุงาน ตำแหน่งงาน และการเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมที่ต่างกัน มีการรับรู้ต่อการดำเนินงานเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยแตกต่างกัน

5. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นและการรับรู้ของบุคลากรส่วนกลางเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมของกรมธนารักษ์ กระทรวงการคลัง พบว่า โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลางและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เมื่อพิจารณาถึงความคิดเห็นและการรับรู้เกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมของกรมธนารักษ์ ทั้ง 3 ด้าน ซึ่งได้แก่ ภาพรวมของด้านเศรษฐกิจ ภาพรวมของด้านสังคม และภาพรวมของด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลางและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ยกเว้น ภาพรวมความคิดเห็นด้านสิ่งแวดล้อมกับภาพรวมการรับรู้ด้านเศรษฐกิจมีความสัมพันธ์กันในระดับน้อยและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน อาจเป็นเพราะว่าความรับผิดชอบต่อสังคมด้านสิ่งแวดล้อมและด้านเศรษฐกิจมีข้อมูลที่สอดคล้องหรือเกี่ยวข้องกันน้อย จึงทำให้มีความสัมพันธ์กันในระดับน้อย สอดคล้องกับงานวิจัยของสุภาทิพย์ บุญพัชรชัย (2561) ได้ทำการศึกษาเรื่องความคิดเห็นของพนักงานต่อการจัดกิจกรรมเพื่อสังคม (CSR) ของการประปานครหลวง ผลการวิจัยพบว่า การรับรู้ต่อกิจกรรมเพื่อสังคมด้านสังคมและด้านสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมเพื่อสังคมของการประปานครหลวงในภาพรวม และสอดคล้องกับงานวิจัยของวัชถนันท์ ปลื้มใจ และคณะ (2559) ได้ศึกษาเรื่องการรับรู้และทัศนคติที่ประชาชนมีต่อกิจกรรมด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมการรับรู้กับทัศนคติที่มีต่อกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ซึ่งประกอบด้วย ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านชุมชน และด้านสังคม มีความสัมพันธ์กันทางบวก (r=.158) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านของการรับรู้ พบว่า การรับรู้ด้านสิ่งแวดล้อมกับทัศนคติโดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวก (r=.156) การรับรู้ด้านชุมชนกับทัศนคติโดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวก (r=.149) และการรับรู้ข้อมูลด้านสังคมกับทัศนคติโดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวก (r=.144)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. จากผลการวิจัย พบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยและมีการรับรู้อยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น เพื่อรักษาและเพิ่มระดับความคิดเห็นรวมถึงระดับการรับรู้ให้มากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1.1 ควรจัดทำช่องทางการสื่อสารและแหล่งข้อมูลที่องค์กรสามารถสื่อสารข้อมูลเกี่ยวกับโครงการด้านความรับผิดชอบต่อสังคมไปยังพนักงานได้ และมีสร้างช่องทางให้พนักงานสามารถส่งความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงการได้ เช่น อีเมล เว็บไซต์ขององค์กร หรือระบบที่จัดทำขึ้นโดยเฉพาะ เป็นต้น

1.2 ควรจัดการฝึกอบรมเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมและการดำเนินการที่เกี่ยวข้อง เช่น การฝึกออกแบบโครงการด้านความรับผิดชอบต่อสังคม การวัดผล และการรายงานผล เป็นต้น

1.3. ควรให้ตัวแทนพนักงานจากทุกสายงานได้เข้าไปมีส่วนร่วมในโครงการต่าง ๆ และถ่ายทอดประสบการณ์แก่พนักงานที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมหรือผู้ที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับโครงการผ่านกิจกรรมอภิปรายการเสวนากลุ่มย่อย หรือสื่อวีดีทัศน์ เป็นต้น

2. เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ศึกษาความรับผิดชอบต่อสังคมของกรมธนารักษ์ จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็น 3 มิติที่สนับสนุนความยั่งยืน ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานตามโครงการด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของกรมธนารักษ์เติบโตอย่างสมดุลและยั่งยืน อาจมีการจัดตั้งคณะทำงานเพื่อติดตามความคืบหน้าโครงการ และประเมินผลความสำเร็จของการดำเนินงานด้วยความต่อเนื่องตามระยะเวลาที่เหมาะสมกับขอบเขตและขนาดของโครงการ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของกรมธนารักษ์ ตามความคิดเห็นและการรับรู้ในมุมมองของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอกองค์กรด้วย

2. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของพนักงานในโครงการหรือกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของกรมธนารักษ์

3. ควรมีการศึกษาถึงความยั่งยืนในการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของกรมธนารักษ์

เอกสารอ้างอิง

กรมธนารักษ์. (2565). **โครงสร้างหน่วยงาน.** ค้นเมื่อวันที่ 13 กันยายน 2565, จาก https://www.treasury.go.th/

กองยุทธศาสตร์และแผนงาน กรมธนารักษ์. (2564). **แผนปฏิบัติราชการรายปี พ.ศ. 2565 ของกรมธนารักษ์**. ค้นเมื่อวันที่ 27 สิงหาคม 2565, จาก https://www.treasury.go.th/th/strategic-plan/

ฐานิตา ฆ้องฤกษ์. (2560). *ความรับผิดชอบต่อสังคมกับการสร้างข้อได้เปรียบเชิงการแข่งขันขององค์กร.* **วารสารวิชาการและวิจัย มทร.พระนคร สาขามนุษย์ศาสตร์และสังคมศาสตร์**, **2**(2): 70-81.

นพวรรณ การสมบัติ. (2559). **การรับรู้แนวปฏิบัติความรับผิดชอบต่อสังคมของบุคลากรในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย.** ค้นเมื่อวันที่ 9 กันยายน 2565, จาก http://www.advanced-mba.ru.ac.th

พิชชาภรณ์ ยามะเพวัน. (2564). *การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) ของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.).* **วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, 6**(2): 191-210

วราพร ดำจับ. (2562). *รูปแบบการสื่อสารความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจในยุค 4.0*. **วารสารสหศาสตร์ศรีปทุม ชลบุรี**, **5**(2): 44-56.

วัชถนันท์ ปลื้มใจ, ปกรณ์ ลิ้มโยธิน, และ สิริลักษณ์ ทองพูน. (2559). **การรับรู้และทัศนคติที่ประชาชนมีต่อกิจกรรมด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยหาดใหญ่.** การประชุมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 7. สงขลา: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.

ศศิวิมล เหลืองอิงคะสุต และ มัลลิกา ผลอนันต์. (2559). *ความคิดเห็นของพนักงานระดับปฏิบัติการต่อการดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคมของบริษัทมหาชนแห่งหนึ่งในปี 2558*. **วารสารวิชาการ มทร.สุวรรณภูมิ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์), 1**(2): 138-144.

สุพาดา สิริกุตตา, ไพบูลย์ อาชารุ่งโรจน์, และ ธนภูมิ อติเวทิน. (2558). *ความรู้ความเข้าใจ การรับรู้ ทัศนคติเกี่ยวกับกิจการเพื่อสังคม และแนวโน้มการทำงานเกี่ยวกับกิจการเพื่อสังคมของนิสิตปริญญาโท คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.* **วารสารวิจัยรำไพพรรณี, 9**(3): 74-81.

สุภาทิพย์ บุญพัชรชัย. (2561). *ศึกษาความคิดเห็นของพนักงานต่อการจัดกิจกรรมเพื่อสังคม (CSR) ของการประปานครหลวง.* **วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์**, **6**(3): 82-91.

Best, J. W. (1977). **Research in Education**. 3rd ed. New Jersey: Prentice Hall Inc.

Carroll, A. B. (1991). *The Pyramid of corporate Social Responsibility: Toward the Moral Management of Organizational Stakeholders.* **Business Horizon, 34**(4): 39-48.

Elkington, J. (1997). **Cannibals with forks: The triple bottom-line of 21st century business.** Oxford: Capstone.

Gunder, M. (2007). **Sustainability: Planning's Redemption or Cuesr?.** Retrieved October 9, 2022, from http://www.planetizen.com/node/22812

Selvanathan, M., Jayabalan, N., Saini, G.K., Supramaniam, M. & Hussin, N. (2020). *Employee Productivity in Malaysian Private Higher Educational Institutions.* **PalArch's Journal of Archaeology of Egypt / Egyptology, 17**(3): 66–79.

Titko, J., Svirina, A., Tambovceva, T. & Skvarciany, V. (2021). *Differences in Attitude to Corporate Social Responsibility among Generations.* **Sustainability, 13**: 1-12.

United Nation. (2011). **The ten principles: United nations global compact**. Retrieved October 9, 2022, from https://www.unglobalcompact.org/what-is-gc/mission/principles.

Yamane, T. (1973). **Statistics: An Introductory Analysis**. 3rd ed. New York: Harper and Row Publications.